

T. C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MÜHİMME DEFTERİ, NR. 143
(1149-1150/1736-1737)
İNCELEME-ÇEVİRİYAZI

EMRE BULUT

2501121015

TEZ DANIŞMANI:

PROF. DR. FİKRET SARICAOĞLU

İSTANBUL 2019



T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ



YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN;

Adı ve Soyadı : EMRE BULUT Numarası : 2501121015
Anabilim Dalı / Anasanat Dalı / Programı : TARİH / YENİÇAĞ TARİHİ Danışmanı : PROF. DR. FİKRET SARICAOĞLU
Tez Savunma Tarihi : 02.05.2019 Saati : 14:45
Tez Başlığı : " Mühimme Defteri, nr. 143 (1149-1150/1736-1737) İnceleme-Çeviriyazı "

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış, soruların sorularına alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **KABULÜNE** OYBİRLİĞİ / **ÇOKLUĞUYLA** karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROF. DR. FİKRET SARICAOĞLU		Kabul
2- DOÇ. DR. YUSUF ALPEREN AYDIN		Kabul
3- DOÇ. DR. UĞUR DEMİR		Kabul

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- DOÇ.DR. RECEP AĞIŞHALI		
2- DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖZGÜR ORAL		

ÖZ

MÜHİMME DEFTERİ, NR. 143

(1149-1150/1736-1737)

İNCELEME-ÇEVİRİYAZI

Emre BULUT

Bu çalışmada, Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde bulunan 143 numaralı *Mühimme Defteri*'nin evvela fizikî ve diplomatik özellikleri tanıtılmış, sonrasında ise söz konusu defterde yer alan hükümlerin incelemesi ve tüm defterin transkripsiyonu yapılmıştır.

143 numaralı *Mühimme Defteri*, 1 Haziran 1736 ile 14 Aralık 1737 tarihleri arasında, Osmanlı Devleti'nde yaşanan iç ve dış meseleler hakkında önemli bilgiler ihtiva etmektedir. Bunların başında ise, 1736 ve 1737 yıllarında Osmanlı Devleti ile Rusya ve Avusturya arasında gerçekleşen muharebeler ile ilgili hükümler gelmektedir. 1736 yılı itibariyle İran ile sağlanan antlaşma ve bu çerçevede alınan kararlar hakkındaki hükümler de büyük bir yekun tutmaktadır.

Ayrıca defterde, Sarıbeyoğlu Mustafa tarafından gerçekleştirilen isyan başta olmak üzere, Anadolu'da dirlik ve düzenliği tehdit eden eşkıyâlık hareketleri ile devlet adamları veya halkın kamu düzenini bozan faaliyetlerine dair önemli veriler bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mühimme Defterleri, 18. Yüzyıl, Osmanlı Devleti, Sultan Mahmud Dönemi.

ABSTRACT

MÜHİMME REGISTER, NO. 143

(1149-1150/1736-1737)

ANALYSIS-TRANSCRIPTION

Emre BULUT

In this study, firstly, the physical and diplomatical features of the Mühimme Register number 143 are introduced, then the orders of the aforename Mühimme Register are analyzed and the whole book is transcribed.

The Mühimme Register number 143 contains vital information about incidents which occurred, both internally and externally, in Ottoman Empire between 1 June 1736 and 14 December 1737. The orders concerning the Austro/Russian-Turkish War (1736-1739) are foremost among these ones. There are also many documents on the subject of the agreement signed with Iran in 1736.

Moreover, the register includes important details on Saribeyoğlu Mustafa, a famous bandit, as well as other disorderly behaviours of the public statesmen.

Keywords: Mühimme Registration Books, 18th Century, Ottoman State, Sultan Mahmud Period.

ÖNSÖZ

XVIII. yüzyıl Osmanlı Tarihi, gerek kaynak neşri bakımından ve gerek araştırma eserleri itibariyle, diğer yüzyıllara kıyasla üzerinde daha az çalışılmış bir dönemdir. Halbuki söz konusu dönemde Osmanlı Devleti, sadece dış politikada önemli mücadeleler yürütmek zorunda kalmamış, aynı zamanda ülke sınırları içinde de önemli değişimler ve sıkıntılar yaşamıştır. Bu meseleler hakkında Osmanlı Arşivi oldukça zengin kaynaklar ihtiva etmekte ve bu kaynakların arasında ise *Mühimme Defterleri* öne çıkmaktadır.

Bilindiği üzere, Dîvân-ı hümâyûn'da müzakere edilen ve siyasî, sosyal, malî, hukukî ve idarî konularda alınan kararların kaydedildiği defterlere *Mühimme Defterleri* adı verilmekteydi. İçerdikleri bu konu çeşitliliği göz önünde tutulduğunda, herhangi bir *Mühimme Defteri* vasıtasıyla Osmanlı Devleti ile ilgili hemen her konuda bilgi sahibi olunabileceği iddia edilebilir. Biz de bu hususdan hareketle ve danışman hocamın telkinleri doğrultusunda, XVIII. yüzyıla ait 143 numaralı *Mühimme Defteri*'ni tez konusu olarak seçtik. Kısaca burada güdülen esas gaye, bir taraftan arşiv belgelerini okuma becerimizi geliştirmek, diğer taraftan da adı geçen defterin kapsadığı döneme dair özgün bilgiler edinmek ve bunları ortaya koymaktır.

Tez çalışmamız, giriş ve üç bölümden meydana gelmektedir. Giriş bölümünde, Dîvân-ı hümâyûn ve burada alınan kararların kaydedildiği *Mühimme Defterleri*'nin kısaca açıklaması yapılmıştır. Birinci bölümde ise, tez konumuzu teşkil eden ve 989 numaralı Dîvân-ı Hümâyûn Defterleri Kataloğu'nda bulunan 143 numaralı *Mühimme Defteri*'nin fizikî, diplomatik ve teknik özellikleri incelemeye tabi tutulmuştur. Akabinde, 1736-1739 Rus-Avusturya Savaşı, İran ile imzalanan antlaşma ve bunun uygulanışı, eşkıyâlık faaliyetleri ve kamu düzeni ile ilgili hususlar başta olmak üzere defterde bulunan hükümler müstakil başlıklar altında ele alınmıştır.

İkinci bölüm, defterde yer alan hükümlerin özetlerine tahsîs edilmiştir. Üçüncü bölüm de defterin çeviri yazısına ayrılmıştır. Son olarak, tez konunun belirlenmesine, metnin deşifresine teşvik ve rehberliğiyle ve sabırla nezâret eden Hocam Prof. Dr. Fikret Sarıcaoğlu'na teşekkür etmeyi bir borç bilirim. Ayrıca,

hükümlerin okunmasında yardımlarını gördüğüm Ayşe Kavillioğlu, Haydar Egesel ve Zafer Şık'a müteşekkirim. Bunun yanında, muhtelif sebeplerden ötürü epey uzun süren tez çalışmam esnasında, sıkca istişâre ettiğim ve benden desteklerini esirgemeyen Deniz Şahin ile Ersen Boğoçlu'ya ve de çok değerli arkadaşlarım Ayşegül Türkmen ve Victoria Susan Smith'e ne kadar teşekkür etsem azdır.



İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
KISALTMALAR LİSTESİ	ix
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

143 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ'NİN DEĞERLENDİRİLMESİ

A. FİZİKİ VE TEKNİK ÖZELLİKLERİ	4
B. DEFTERİN MUHTEVASI	6
1. <i>1736-1739 Osmanlı-Rus ve Avusturya Savaşı</i>	7
a. Rus Cephesi	8
b. Avusturya Cephesi	13
2. <i>Osmanlı Devleti İle İran Arasındaki İlişkiler</i>	17
3. <i>Mısır ile İlgili Hükümler</i>	18
4. <i>Kamu Düzenini Bozan Faaliyetler</i>	20
a. Pâyitahtla İlgili Meseleler	20
b. Dirlilik ve Düzenlik ile İlgili Hükümler	23
5. <i>Nakil, Ulaştırma ve İnşa Faaliyetleri</i>	25
a. Surre-i Hümayûn ve Hacıların Nakli	25
b. İnşa, Nakil ve Ulaştırma ile İlgili Diğer Hükümler	27
6. <i>Diğer Hükümler</i>	28

İKİNCİ BÖLÜM

143 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ'NDEKİ HÜKÜMLERİN ÖZETLERİ	31
---	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

143 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ'NİN

ÇEVİRİYAZISI	108
SONUÇ	528
BİBLİYOGRAFYA	529



KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e. Adı geçen eser

B Receb

Bkz. Bakınız

C Cemâziyelâhır

C. Cilt

Câ Cemâziyelevvel

DİA Türk Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi

H. Hicri

Haz. Hazırlayan

L Şevvâl

M Muharrem

N Ramazân

Nr. Numara

R Rebûlâhır

Râ Rebûlevvel

S Safer

Ş Şabân

Yay. Yayımlıyan

Z Zilhicce

Zâ Zilkade

GİRİŞ

MÜHİMME DEFTERLERİ'NİN GENEL ÖZELLİKLERİ

Orhan Gazî döneminde ihdas edilen ve tam gelişmiş şekline Fâtih Sultan Mehmed zamanında kavuşan Dîvân-ı hümâyûn, devlet yönetiminde padişah'tan sonra en önemli karar organıydı ve XVII. yüzyılın ilk yarısına kadar bu niteliğini muhâfaza etmişti. Devlete ait tüm siyasî, idarî, askerî ve malî işler burada görüşülür, hemen her çeşit dava burada karara bağlanırdı. Dil ve ırk fark etmeksizin herkes halledilmesi gereken meseleleri için Dîvân-ı hümâyûn'a başvurabilirdi. Bu derece mühim fonksiyonlara hâiz olan bu kurum, Fâtih Sultan Mehmed döneminde her gün, XVI. yüzyılın ortalarından itibaren haftada dört beş gün, XVII. yüzyılın ilk yarısında ise haftada dört gün toplanmaktaydı. Ancak XVII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren devlet işlerinde Paşa Kapısı'nın öne çıkması ile birlikte pratikteki önemini kaybetmeye yüz tutmuş ve bununla bağlantılı olarak toplantı günleri azalmıştır¹.

Esas fonksiyonlarını kaybetmediği devirlerde ve padişah ya da sadriâzâmın başkanlığında toplanan Dîvân-ı hümâyûn'un aslî üyeleri, sayıları üç ile yedi arasında değişen kubbe vezîrleri, Rumeli ve Anadolu kazaskerleri ile nişancı ve defterdârdan ibaretti. İstanbul'da bulunduğu zamanlarda Rumeli beylerbeyi ve vezîr statüsünde oldukları takdirde yeniçeri ağası ile kapdân-ı deryâ da Dîvân'a iştirak ederdi². Bu toplantılarda alınan kararlar, padişah tarafından tasdik edildikten sonra, reîsülküttâbın kontrolünden geçer ve akabinde defterlere kaydedilirdi³.

Dîvân-ı hümâyûn'un düzenli olarak toplandığı zamanlarda burada görülüp karara bağlanan meseleler hakkında çeşitli defterler tutulmuştur ve *Mühimme Defterleri* bunların en meşhurlarından biridir. *Mühimme Defterleri*'nde, Dîvân'dan muhtelif devlet görevlilerine, eyâlet ve sancaklara gönderilen fermân ve berât

¹ Fikret Sarıcaoğlu, "Dîvân-ı Hümâyûn'un Kronolojik Toplanma ve Merasim Günleri (1153-1210/1740-1795)", *Osmanlı Araştırmaları*, c. XXX (2007), s. 87-90.

² Ahmet Mumcu, "Dîvân-ı Hümâyûn", *DİA*, c. 9, İstanbul 1994, s. 431.

³ **Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi**, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2000, s. 61.

sûretlerinin yanı sıra, dış ülkelere yazılan nâme-i hümayûnlar da kaydedilirdi⁴. Yalnız, XVII. yüzyılın sonlarından itibaren bu defterlere *Mühimme* adı verilmeye başlanmıştı. Söz konusu dönemden evvel ise bu defterler için “*mîrî ahkâm defterleri*” veya “*ahkâm-ı mîrî*” tabirleri kullanılmaktaydı⁵.

Osmanlı Arşivi'nde bulunan ve sayıları 266'ya ulaşan *Mühimme Defterleri* birkaç başlık altında sınıflandırılmaktadır: Bunlardan ilki, sadrıâzam başkanlığında İstanbul'da toplanan Dîvân müzâkerelerinde alınan kararların kaydedildiği *Mühimme Defterleri*, ikincisi sadrıâzamin sefer veya başka bir münasebetle İstanbul'da bulunmadığı zamanlarda Rikâb kaymakamının başkanlığında düzenlenen Dîvân'dan çıkan emirlerin yazıldığı Rikâb mühimmeleri, bir diğeri sadrıâzamin sefer sırasında orduda akdettiği Dîvân'a ait kararların kaydedildiği Ordu mühimmeleridir⁶.

Mühimme Defterleri'nde bulunan hemen her hüküm, genellikle, fermânın gönderildiği kişi ya da kişilerin belirtildiği *hitâb* bölümüyle başlamaktadır. Bu kısım da, hükmün yazılış sebebinin izah edildiği *nakil/iblâğ* bölümü takip eder. Şayet hüküm devlet işleri ile ilgili olup Dîvân'dan re'sen verilmişse burada sadece gönderilme sebebine kısaca değinilirdi. Bir müracaat veya şikâyet üzerine çıkan fermânlarda ise, bahis konusu meselenin doğru anlaşılmuş olduğuna dair hükmün muhataplarına bir kanaat verilmek amacıyla, Dîvân'a takdim edilen arz ya da arzuhallerin ayrıca kısa bir özeti bulunurdu. Nakil bölümünden sonra da, hükmün yazılmasına sebep teşkil eden olay ile ilgili yapılması gerekenlerin ifade edildiği *emir/hüküm* kısmı gelirdi⁷.

Bununla birlikte, *Mühimme Defterleri*'nin tertibinde şekil ve içerik yönünden zamanla bazı değişimler meydana gelmiştir. Nitekim ilk dönemlerde, toplantı gününü veya fermân sûretlerinin deftere geçirildiği günleri gösteren tarihler hükmün üzerine başlık şeklinde Arapça olarak kaydedilmekteydi. Ancak, XVII. yüzyılın ortalarından itibaren bu usûl ihmâl edilmiş ve tarihler ayın ilk, orta ve son on gününü ifade eden evâil, evâsıt ve evâhır kelimeleriyle hükümlerin sonunda belirtilmeye başlanmıştır.

⁴ Bilgin Aydın, *XVI. Yüzyılda Dîvân-ı Hümayûn ve Defter Sistemi*, Ankara 2016, s. 43-44.

⁵ Feridun M. Emecen, “Osmanlı Divanının Ana Defter Serileri: Ahkâm-ı Mîrî, Kuyûd-ı Mühimme ve Ahkâm-ı Şikâyet” *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, c. 3, sayı: 5, İstanbul 2005, s. 116.

⁶ İsmail H. Uzunçarşılı, *Osmanlı Devletinin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, Ankara 1988, s. 82.

⁷ Aydın, *a.g.e.*, s. 45.

Yer yer tam tarihin verildiği de olurdu. Ayrıca, 1649 senesi itibariyle idarî ve adlî meselelere dair alınan kararlar *Mühimme Defterleri*'ne kaydedilmemiş ve bu meseleler ile ilgili “*Şikâyet Defterleri*” adıyla müstakil defterler tutulmuştur. Benzer şekilde, 1699 yılından başlayarak nâme-i hümayûnlar için dahi ayrı defterler tahsîs edilmiştir⁸.



⁸ Mübahat S. Kütükoğlu, “Mühimme”, *DİA*, c. 31, İstanbul 2006, s. 521-522.

BİRİNCİ BÖLÜM

143 NUMARALI *MÜHİMME DEFTERİ*'NİN DEĞERLENDİRİLMESİ

A. Fizikî ve Teknik Özellikleri

Tez konusunu teşkil eden 143 numaralı *Mühimme Defteri*, H. 1149-1150 (1736-1737) yıllarına ait olup, 31x22 ebatlarında ciltli ve ebrûludur. Defterin dış kapağında Osmanlı harfleri ile “*Mühimme Defteri 143*” şeklinde bir başlık bulunmakta ve hemen altında bunu “*min evâhırı Muharremi’l-harâm sene 1149 ilâ evâhırı Şevvâl sene 1150*” tanıtımı takip etmektedir. Bu ibareden anlaşıldığına göre defterdeki hükümler, Hicrî 1149 senesi Muharrem ayının son on günü ile 1150 senesi Şevvâl ayının son on günü arasını ihtivâ etmektedir. Ne var ki, defterin incelenmesi sırasında 1150 senesi Şabân ayının sonrasına ait herhangi bir hükme rastlanmamıştır. Bu durumda, defterde bulunan hükümler 1149 senesi Muharrem ayının son on günü ile 1150 senesi Şabân ayının son on günü arasındaki tarihleri kapsamaktadır. Bu zaman aralığı da 1-10 Haziran 1736 ile 4-13 Aralık 1737 tarihleri arasına tekabül etmektedir.

Söz konusu defter 233 sayfadan meydana gelmektedir. Bunlardan 211 tanesi yazılı, geri kalanı ise yazısız, diğer bir ifade ile tamamen boştur. Sayfa numaraları Osmanlı rakamlarıyla her bir sayfanın sağ ve sol üst bölümlerinde, hüküm numaraları da Lâtin rakamlarıyla hükümlerin başında belirtilmiştir. Tez çalışmasında bu numaralandırma esas alınmıştır. Birkaç hükümde lekeli veya tashîh amacıyla üstü çizilmiş kelimelere tesadüf edilmektedir⁹. Fakat, bu tashihler hükümlerin mahiyetini bozacak nitelikte değil, sadece ufak tefek düzeltmelerden ibarettir. Dîvânî hattla yazılan hükümlerin, birkaç yer haricinde, genel olarak sıkışık yazılmadığı

⁹ Hüküm nr.: 2, 21, 47, 50, 78, 80, 82, 85, 86, 107, 128, 140, 155, 170, 191, 192, 198, 215, 217, 224, 226, 265, 307, 312, 313, 325, 328, 341, 355, 357, 381.

görülmektedir. Bununla birlikte, defter boyunca yer yer değişen yazı stili, hükümlerin birden fazla katip tarafından yazıldığını göstermektedir.

Defter, sonradan “1/3” şeklinde işaretlenmiş iç yüzünde bulunan 1148 tarihli bir menzil nizâmnâmesi ile başlamakta ve 26'sı sûret olmak üzere numaralı 405 adet hükmü ihtiva etmektedir. Yalnız, 253 ile 254 ve 255 ile 256 arasında numara verilmemiş iki adet hükme rastlanmış ve metnin çeviri yazısında bunlar 253^a ve 255^a şeklinde tarafımızdan belirtilmiştir. Defterde kayıtlı ilk hüküm üçüncü sayfadadır. Bundan önceki iki sayfa ve 354 ile 375 numaralı hükümlerde ise Surre-i hümâyûn nâmesi sûretleri bulunmaktadır¹⁰. 4 numaralı hüküm nâme-i hümâyûn ve 13 numaralı hüküm de berât karakterindedir.

Defterdeki birkaç hükmün birbirleriyle neredeyse tamamen benzerlik arz ettiği dikkat çekmektedir. Bunların arasındaki küçük fark da, elkabın kısa ya da uzun olmasından ibarettir¹¹. Ayrıca, yapılan mukayeseler neticesinde, sonu eksik olan 230 numaralı hükmün 210 numaralı hüküm ile ve 313 numaralı hükmün de 314 numaralı hüküm ile devam ettiği tespit edilmiştir. Bununla beraber, baş kısmı eksik olan 360 numaralı hükmün geri kalanına defterde tesadüf edilmemiştir.

Defterde bulunan hükümlerin tarihleri “evâil, evâsıt, evâhır” esasına göre her hükmün sol altında belirtilmiştir. Lâkin az da olsa, tarih içermeyen birkaç hükme rastlanmaktadır¹². Bazı hükümlerin tarihleri ise Arapça¹³ veya tam gün¹⁴ şeklinde ifade edilmiştir. Aynı zamanda hükümlerin, hem ay hem de yıl bakımından, defter boyunca kronolojik bir sıra takip etmediği müşahede edilmektedir. Nitekim, 14 numaralı hüküm 1149 yılının Receb ayı ile tarihlendirilmişken, 22 numaralı hükümde dört ay geriye Safer ayına dönülmüştür. Benzer şekilde, 130. hüküm itibariyle 1150 yılına ait hükümlere geçilmişse de, 135. hükümde yine 1149 yılına dönülmüş ve 136. hükümde tekrar 1150 yılına geçilmiştir. Birkaç sayfa ileride, 1150

¹⁰ Söz konusu iki Arapça hükmün fotoğrafları yerinde gösterilmiştir.

¹¹ 166, 167, 168, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 280, 281, 283, 284 ve 285 numaralı hükümler, sırasıyla, 175, 174, 172, 308, 309, 310, 312, 313 ve 321, 315, 317, 318, 311, 322, 323 numaralı hükümlerin adeta kopyası gibidir.

¹² Hüküm nr.: 65, 210, 324, 325, 326, 330, 333, 405.

¹³ Hüküm nr.: 4, 13.

¹⁴ Hüküm nr.: 39, 66.

yılı Rebûlahir ayının sonlarına ait olan 180 numaralı hükmün hemen üzerinde “*Derzamân-ı Hazret-i Kâ'im-makâm-ı Rikâb-ı Vezîr-i Mükerrerem*” şeklinde bir kayıt mevcuttur. Bu kayıt ve devamındaki ilk tarihten anlaşıldığına göre, 180 numaralı hükümden itibaren defterde kayıtlı bulunan hükümler söz konusu tarihte Rikâb-ı hümâyûn kaymakamlığına getirilen Yeğen Mehmed Paşa zamanına aittir ve bu durum 359 numaralı hükme kadar devam etmektedir¹⁵. 359. hükümden sonra ise tekrar 1149 senesine dönmüştür.

Son olarak, çeviri yazıda leke, çürüme ve deformasyon gibi sebepler yüzünden harflerin veya kelimelerin okunamadığı yerler üç nokta (...), okunuşundan emin olunamayan kelimeler soru işareti [?], okunamayan yerler de iki nokta soru işareti [..?] ile gösterilmiştir. Defterde şahıs isimlerinin boş bırakıldığı yerler içi boş parantez () işareti ile gösterilmekteyken, noksan olan kelime ya da harfler [] köşeli parantez ile tamamlanmıştır. Ayrıca ayın için (‘) ve hemze için de (’) işaretleri kullanılmıştır. Basit çeviriyazı kuralları dikkate alınmıştır.

B. Defterin Muhtevası

143 numaralı *Mühimme Defteri*, içerdiği hükümler itibariyle, Haziran 1736-Aralık 1737 tarihleri arasında Osmanlı topraklarında cereyan eden gelişmeler hakkında bilgiler ihtiva etmektedir. Bu dönemde, Osmanlı tahtında I. Mahmûd (1730-1754) bulunmakta ve sadâret makamında ise sırasıyla Silâhdâr Seyyid Mehmed Paşa ve Muhsin-zâde Abdullâh Paşa bulunmaktadır. Söz konusu defterdeki hükümlerin konularını şu şekilde tasnif edilebilir:

1. 1736-1739 Osmanlı-Rus ve Avusturya Savaşı
2. Osmanlı Devleti ve İran arasındaki ilişkiler
 - Abdülbâkî Hân'ın İstanbul'a gelmesi
 - İran ile imzalanan andlaşma ve andlaşma maddelerinin tatbiki
3. Mısır ile ilgili hükümler

¹⁵ Nitekim Yeğen Mehmed Paşa'nın 1737 yılında sadâret kaymakamlığı görevini ifa ettiği bilinmektedir (İsmail H. Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, c. IV/II, Ankara 2011, s. 347.).

- Haremeyn bölgesi ve İstanbul'a ayrılan tahsîsâtlar
- Mısır'da vuku bulan olaylar
- 4. Kamu düzenini bozan faaliyetler
 - İstanbul ile ilgili meseleler
 - Kaçakçılık faaliyetleri
 - Dirlik ve düzenliği tehdit eden isyanlar
 - Devlet görevlilerinin ve bir kısım halkın kamu düzenini bozan eylemleri
- 5. Nakil, ulaştırma ve inşâ faaliyetleri
 - Surre Alayı ve hacıların ulaştırılması
 - Eşyâ, malzeme ve hazine nakli
- 6. Diğer konulardaki hükümler

1. 1736-1739 Osmanlı-Rus ve Avusturya Savaşı

1736-1739 Osmanlı-Rus savaşı, esas itibariyle, Lehistan Krallığı Meselesi ve Kafkaslar'da Ruslar ile yaşanan problemler neticesinde patlak vermişti. Avusturya ise, 1726 yılında Rusya ile gerçekleştirdiği ittifak anlaşması uyarınca, söz konusu savaşa bir süre sonra katılmıştı.

1730 yılında Anna'nın tahta çıkması ile Rusya, özellikle güney sınırlarında, daha aktif bir dış politika izlemeye başlamıştı. Bu minvalde Ruslar, Osmanlı Devleti ile imzaladıkları antlaşmaya aykırı olarak, bir takım bahanelerle Lehistan'ın iç işlerine karışmakta, Osmanlılara tabi olan Barabaş Kazakları'nı kendi taraflarına çekip sınıra yakın yerlerde kaleler inşâ etmekteydiler.

İran savaşlarıyla meşgul olan Osmanlı hükümeti ise, Ruslar'ın bu faaliyetlerine göz yummak zorunda kalıyordu¹⁶. Osmanlı Devleti'nin İran'da içine düştüğü müşkül durumdan yararlanmak isteyen Rusya ve Avusturya devletleri, aralarındaki ittifak anlaşmasını Osmanlılar aleyhine olmak üzere 1733 yılında yenilediler. Bu antlaşmaya göre ilk saldırıyı Ruslar gerçekleştirecek, Avusturya hükümeti de, iki devlet arasında görünüşte arabuluculuk yapmak suretiyle Osmanlı

¹⁶ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, c. IV/I, Ankara 2011, s. 250-251.

ordusunun atıl bir vaziyette kalmasını sağlayacak ve gerekli hazırlıkları tamamladıktan sonra da savaşa iştirak edecekti¹⁷.

Savaşın başlamasına yol açan olay ise Kafkasya tarafında cereyan etti. İran savaşına destek kuvveti olarak katılmak üzere Kaplan Girây Hân komutasında yola koyulan Kırım kuvvetlerinin Kabartay arâzisinden geçmelerini Ruslar evvela protesto etti. Yeni bir ihtilafa sebebiyet vermek istemeyen Osmanlı hükümeti Kırım hânını dikkatli olması konusunda uyarmışsa da, bu durumu savaş için bahane ve fırsat telakki eden Ruslar, ordularını Kırım ve Azak istikametinde harekete geçirdi¹⁸.

a. Rus Cephesi

Bu cephede savaş 30 Mart 1736 tarihinde Ruslar'ın gelip Azak Kalesi'ni kuşatması ile başladı¹⁹. Aynı sıralarda, başka bir Rus ordusunun da Kırım'a doğru yaklaşmakta olduğuna dair haberler gelmekteydi. Bu durum Rus kapı kethudâsına ve Ruslar'ın Prut antlaşmasını bozmayacağını taahhüt etmiş olan İngiltere ve Hollanda elçilerine sorulmuşsa da, bunlar herhangi bir bilgileri olmadıklarını bildirdiler.

İlk etapta ve daha ziyade bilgi almaya yönelik gerçekleştirilen bu diplomatik girişimlerin yanı sıra, Osmanlı devlet mekanizması da hemen harekete geçti. Bu çerçevede, ilkin sadriâzam sarayında ve bunu takiben padişah huzurunda düzenlenen toplantıdan sonra, 2 Mayıs 1736 tarihinde Rusya'ya harp ilan edildi. Son toplantıda alınan kararlara göre padişah İstanbul'da kalacak, sadriâzam Silâhdâr Mehmed Paşa ordunun başında Babadağı'na gidecek ve Azak Kalesi'nin kuşatmadan kurtarılması için Kapdân-ı deryâ Canım Hoca Mehmed Paşa donanma ile birlikte Karadeniz'e

¹⁷ Fatih Ünal, **XVIII. Yüzyıl Türk-Rus İlişkilerinde Neplüjev (İstanbul'dan Orenburg'a)**, Ordu 2015, s. 76.

¹⁸ Sinan Yüksel, "Çariçe Anna Zamanında Rusya'nın Karadeniz Politikası", **Mukaddime**, c. VIII/II, Mardin 2017, s. 356-357.

¹⁹ Bu ani saldırı karşısında Osmanlı hükümeti, İran ile aradaki savaşa son verip IV. Murad zamanındaki sınırları esas alan bir antlaşma imzaladı (Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s. 252.).

açılacaktı. Ayrıca, Özi Kalesi'nin muhafazasına da Trabzon vâlisi Yahya Paşa tayin edildi²⁰.

Sadrîâzamın komutası altında Davudpaşa'dan 16 Haziran tarihinde hareket eden Osmanlı ordusu, 22 Haziran'da Edirne'ye ulaştı. Bu sıralarda, Azak Kalesi'nin teslim olduğu haber alındı.

Kırım tarafında ise, General Münnich'in idaresi altında büyük bir Rus ordusu Or Kapısı'na doğru yönelmişti. Kırım Hânı Kaplan Girây Hân, zikredilen yerin dışında bu ordunun karşısına çıktıysa da sonunda mağlup oldu ve Kırım'ın içlerine çekilmek zorunda kaldı. Hemen akabinde, savunmasız kalan Or Kalesi Ruslar tarafından işgal edildi²¹.

Or Kalesi Ruslar tarafından işgal edildiği sırada Kapdân-ı deryâ Canım Hoca Mehmed Paşa, donanma ile birlikte Kefe'de idi. Rus işgalinin Kırım içlerine doğru genişlemesi üzerine, donanma erkanı ile birlikte mevcut durum değerlendirildi ve alınan ortak karar gereğince Azak'a gidilmekten vazgeçildi. Kaplan Girây Hân da Kırım'da kalmaları yönünde görüş bildirmişti²².

Böylece, Kapdân-ı deryâ Canım Hoca Mehmed Paşa'nın bulunduğu Kefe şehri Kırım'ın savunulması noktasında önemli bir merkez oldu ve buraya hemen takviye kuvvetler sevk edilmeye başlandı. Bu kuvvetler, Ruslar'ı Kırım'dan çıkarmakla görevlendirilen kapdân-ı deryânın emri altında bulunacak ve bu hususta Kırım Hânı ile birlikte ortak hareket edilecekti²³.

Bu kapsamda, evvela, İran cephesinden dönmekte olan Mısır askeri²⁴ ve yeniçerilere²⁵ Trabzon ve Sinop iskeleleri üzerinden Kırım'a gitmeleri talimatı

²⁰ Subhî Mehmed Efendi, **Subhî Tarihi (Sâmî ve Şâkir Tarihleri ile Birlikte, 1730-1744)** (yay. haz. Mesut Aydın), İstanbul 2007, s. 293-296.

²¹ Şem'dânî-zâde Fındıklılı Süleymân Efendi, **Mür'î't-tevârih** (yay. haz. M. Münir Aktepe), I, İstanbul 1976, s. 44-45, 63-64.

²² Meltem Aydın, "Kaptan-ı Deryâ Canım Hoca Mehmed Paşa", **Bilig**, Bahar 2016, sayı 77, s. 41-42.

²³ Hüküm nr.: 4, 34, 43.

²⁴ Mısır askeri Trabzon üzerinden gidecekti (Hüküm nr.: 2, 3, 31). Bir süre sonra, söz konusu görevlerinden afv edilmeleri yönünde istekte bulundularsa da kabul edilmedi (Hüküm nr.: 5). Ancak, yaklaşık bir yıl sonra tekrarladıkları aynı istek kabul edildi (Hüküm nr.: 88).

²⁵ Hüküm nr.: 29, 38, 42.

verildi. Aynı zamanda, Ordu-yı hümâyûn'dan Varna'ya geçen dört bin asker²⁶ zahîre gemileri²⁷ vasıtasıyla Kefe'ye sevk edildi. Tersâne'den de iki bin levent yollanmıştı²⁸.

Adı geçen bölgeye ilk etapta intikal eden bu kuvvetlere ek olarak, kapdân-ı deryânın komutası altında bulunmak üzere yeniden üç bin nefer kalyoncu yazımına başlandı²⁹. İlâveten, Karadeniz kıyısındaki bazı kazalardan Kapıcıbaşı Ömer ve Turnacıbaşı Ali marifetiyle yazılan üç bin nefer yeniçeri Kefe'ye sevk edildi³⁰.

Or Kalesi'nin düşmesini takiben Osmanlı idaresinin hızlı bir şekilde Kefe'ye asker ve cephane nakletmesi ve orada önemli bir savunma noktası tesis etmesi, Rus işgalinin durdurulmasında etkili oldu. Zaten salgın hastalıklar, açlık ve Tatar süvârîlerinin uyguladıkları çete harbi Rus ordusunu oldukça yıpratmış ve çok sayıda insan kaybetmelerine sebep olmuştu. Bu unsurlar, deniz yolu ile bölgeye hızlıca intikal eden Türk kuvvetlerinin ortaya koydukları başarılı direniş ile birleşince Rus ordusu Kırım'ı terk etmek zorunda kaldı³¹.

Nisbeten başarısız olan bu işgal teşebbüsünden sonra Kırım'ın güvenliğini tesise yönelik yeni adımlar atıldı. Evvela, Kırım Hânı azledildi ve yerine Fetih Girây atandı³². Ayrıca, Kırım'ın emniyetini sadece Tatarlar'ın sağlayamayacağı anlaşıldığından Kefe'de serasker sıfatıyla bir vezîrin bulunması uygun görüldü ve bu vazifeye Vezîr Mehmed Paşa tayin edildi³³. Donanmadan da iki kıta çektileri ve beşer kıta firkate ile kancabaş, muhtemel bir saldırıya karşı Özi Boğazı'nı muhâfaza etmekle görevlendirildi³⁴. Kapdân-ı deryâ Canım Hoca Mehmed Paşa ise donanma ile birlikte Kırım sahillerinde kışlayacaktı. Fakat, bir takım gerekçeler ile bu emre

²⁶ Söz konusu kuvvet üç bin yeniçeri ve bin nefer cebeci ile topçudan ibaretti (Hüküm nr.: 4, 34, 43).

²⁷ Bu gemilerin çoğunu "İstanbul'a işler" zahîre gemileri teşkil etmekteydi. Bu yüzden, nakliye işlemi tamamlandığında bunların hemen İstanbul'a dönmelerinin sağlanması kapdân-ı deryâya bildirildi (Hüküm nr.: 32, 33, 41).

²⁸ Hüküm nr.: 4, 34. Karavele kalyonu vasıtasıyla Kapudan Paşa'nın yanına gidecek bu leventler için ihtiyaç duyulan kılavuz, adet üzere, Yeniköy'den gönderilecekti (Hüküm nr.: 28).

²⁹ Hüküm nr.: 6. Ayrıca, kalyoncu yazılmaya talip olanların acilen Tersâne'ye gelmeleri gerektiği İznikmid'de ilan edildi (Hüküm nr.: 44).

³⁰ Bolu, Gerede, Kastamonu, Koçhisar, Taşköprü, Borlu ve Sivas Caniki kazalarından temin edilecek olan bu kuvvetler, yine, Sinop üzerinden söz konusu bölgeye intikal edecekti (Hüküm nr.: 6, 7, 8).

³¹ Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, c. IV/I, s. 256.

³² Gelibolu'ya sürgün edilen Kaplan Girây, daha sonra Sakız Adası'na nakledildi (Hüküm nr.: 83, 84).

³³ Hüküm nr.: 10.

³⁴ Hüküm nr.: 9.

uymayıp bir süre sonra donanma ile birlikte İstanbul'a geldiğinden azledildi³⁵ ve ondan boşalan makama Lâz Ali Paşa getirildi³⁶.

Ruslar'ın Kırım'dan çekilişleri esnasında Osmanlı ordusu Bender'e ulaşmıştı. Bu sıralarda Avusturya'nın aracılığıyla barış için görüşmelere başlandığından iki taraf savaşa ara verdi. Bununla birlikte, düşman tarafından olası saldırılara karşı ordunun Babadağı'nda kışlaması uygun görüldü. Kasım ayı geldiğinde ise bazı birliklere vilayetlerine dönme izni verildi³⁷.

Tüm kış boyunca barışın tesisine yönelik diplomatik görüşmeler devam etti. Bu kapsamda, 13 Ocak 1737'de, Avusturya tarafından murahhas tayin olunan Talman Babadağı'na geldi. Adı geçen şahsı, bir ay sonra İngiltere ve Hollanda elçileri takip etti³⁸.

Diğer taraftan, baharın yaklaşması ile ve barış görüşmelerinin uzaması veya akim kalması ihtimaline binaen askerî hazırlıklar sürdürülüyordu. Bu minvalde, Azak Kalesi'nin kurtarılması için sefere çıkılacağı ve Nevrûz'da gelip orduya iltihak etmeleri yönünde Anadolu vâlisi Ali Paşa'ya, Karaman vâlisi Vezîr Mehmed Paşa'ya, Erzurum Eyâleti alaybeylerine ve Anadolu'nun tüm kollarındaki yeniçeri serdârlarına haber gönderildi³⁹.

Kırım'ın güvenliği için de Anadolu'dan tekrar asker sevkine başlandı. Bu çerçevede, Anadolu'nun sol kolundaki kazalardan gelecek sekiz bin yeniçeri, üzerlerine sürücü tayin olunan Turnacıbaşı Ebûbekir'in nezâretinde⁴⁰, Sinop, Ereğli, Samakov, Samsun, Ünye, Giresun ve Trabzon'da bulunan iskeleler üzerinden söz konusu bölgeye intikal edecekti⁴¹. Ayrıca, Kapdân-ı deryâ Süleymân'ın emri altında Karadeniz'e çıkacak donanmaya iki nefer humbaracı gönderildi⁴².

³⁵ Azledilen Canım Hoca Kütahya'ya sürgün edildi (Hüküm nr.: 96, 97). Bir yıl sonra ise Kütahya'dan alınıp Rakka Eyâleti'nde bulunan Rum Kalesi'ne nakledildi (Hüküm nr.: 261).

³⁶ Hüküm nr.: 95, 99.

³⁷ **Subhî Tarihi**, s. 310-312.

³⁸ **Subhî Tarihi**, s. 348-353.

³⁹ Hüküm nr.: 51, 52, 71, 72, 87.

⁴⁰ Hüküm nr.: 145.

⁴¹ Hüküm nr.: 53, 54, 55, 56, 142, 143, 144.

⁴² Hüküm nr.: 66, 67.

Avusturya'nın aracılığında yürütülen görüşmeler de oldukça yavaş geçiyordu. Esasen, Ruslar ile imzaladıkları ittifak antlaşması uyarınca Avusturyalılar, hazırlıklarını tamamlayıp harbe iştirak edebilecekleri vakte kadar, müzakere yerini değiştirme ve “*mektûb yandı, henüz cevâb gelmedi*” gibi bahanelerle Osmanlı tarafını oyalamaya çalışıyorlardı. Nihayetinde, Lehistan sınırında bulunan Nemirov kasabası müzakere yeri olarak belirlendi ve muhâtab devletler 16 Ağustos 1737 tarihinde müzakerelerin ilk celsesine başladılar. Avusturya ve Rus heyetleri, burada, kabul edilmesi mümkün olmayan teklifler öne sürüp görüşmeleri çıkmaza sokunca da, 11 Kasım'da Osmanlı heyeti müzakereleri terk etti⁴³.

Ruslar ise, daha barış görüşmeleri sonlanmadan harekete geçmişti. General Münich komutasında yetmiş bin kişiden mürekkep bir orduları 10 Temmuz'da gelip Özi Kalesi'ni kuşattı. İkinci bir Rus ordusu da, Tatarlar'ın Özi'ye yardıma gelmelerini engellemek amacıyla Kırım'a doğru yönelmişti.

Adı geçen kalenin müdafileri uzun süre dayanamadılar ve Âsitâne'den yardım için gönderilen üç bin yeniçeri⁴⁴ henüz yola çıkmadan, 13 Temmuz'da Özi Kalesi işgal edildi⁴⁵. Böylece Ruslar gemilerini Karadeniz'e çıkarabilecek bir mevki elde etmiş oldu ve buna mani olmak adına donanmadan iki kıta kalyon Özi Boğazı'na sevk edildi⁴⁶.

Zikredilen diğer Rus ordusu, Tatarlar'ın bilmediği bir yoldan Kırım'a girmeyi başarmıştı. Böylece, Kırım'ın işgali tehlikesi tekrar baş gösterince, daha evvel Sofya tarafına memur edilmiş olan Adana vâlisinin Kırım'a gelmesi istendi⁴⁷. Kırım'da yeterli miktarda asker de yoktu ve özellikle piyade askere ihtiyaç duyuluyordu⁴⁸. Bundan mütevellit, Canik Sancağı'ndan⁴⁹ on adet ve Osmancık, Merzifon, Lâdik, Niksâr, Koyulhisâr, Karacahisâr-ı şarkî ve Kastamonu kazalarından beş adet⁵⁰ ve

⁴³ Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, c. IV/I, s. 262.

⁴⁴ Hüküm nr.: 162.

⁴⁵ Mustafa Güler, “1737 Osmanlı-Rus Savaşında Özi'nin Elden Çıkması”, **Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih İncelemeleri Dergisi**, c. XXIII, Temmuz 2008, s. 147-148.

⁴⁶ Hüküm nr.: 173.

⁴⁷ Hüküm nr.: 225, 227.

⁴⁸ Hüküm nr.: 163.

⁴⁹ Hüküm nr.: 180.

⁵⁰ Hüküm nr.: 164.

aynı şekilde İznikmid, Sapanca, Hendek, Düzce, Bolu, Gerede, Karacalar, Karacaören, Koçhisâr ve Tosya kazalarından dahi beş adet⁵¹ bayrak açılmasına karar verildi.

Tüm bu kuvvetler ve bunlara ilaveten donanmadan gelecek biri tonbaz olmak üzere iki kıta kalyon, beş kıta çektiri ve otuz kıta fırkate⁵² Kırım seraskerî Vezîr Mehmed Paşa'nın emri altında bulunacaktı.

b. Avusturya Cephesi

Bu cephede savaş, Temmuz ayında, Özi Kalesi'nin düşmesinden sonra Avusturyalılar'ın Bosna, Niş ve Eflak istikametlerinde ordularını harekete geçirmeleri ile başlamıştı.

Mareşal Seckendorf komutası altında bir Avusturya ordusu, aynı ay içinde, sınırı geçmiş ve Niş Kalesi'ne doğru ilerlemekteydi. Rumili vâlisi Abdullâh Paşa, daha evvel, Rus cephesine nakledilmiş olduğundan Niş Kalesi muhafız vezîrden yoksundu. Hemen bu aralıkta, İvaz Mehmed Paşa'nın telkinleri doğrultusunda Gazî Ahmed Paşa Niş Kalesi muhâfazasına tayin olundu⁵³. Ne var ki, Gazî Ahmed Paşa daha görevinin başına geçmeden Niş'in önüne gelip kuşatmaya başlamış olan Avusturya kuvvetlerine adı geçen kale, müdafileri tarafından, vire ile teslim edildi⁵⁴. Akabinde, Avusturya kuvvetlerinin bir kısmı güneye, Şehirköyü ve Kosova taraflarına kadar inmişlerse de, Ohri ve Prizrin mutasarrıfı Mahmûd Paşa-zâde Hasan bunları mağlup etti⁵⁵. Ayrıca, Avusturya'ya ait birliklerin buralara kadar gelmesi, Üsküb⁵⁶, Şehirköyü ve Dragman Boğazı taraflarında hıristiyan ahâlînin isyan

⁵¹ Hüküm nr.: 159, 181.

⁵² Hüküm nr.: 215.

⁵³ Hüküm nr.: 167, 168, 172, 174.

⁵⁴ Hüküm nr.: 201. Niş Kalesi'nin tesliminden sorumlu olanlar Sofya'da hapsedildi ve daha sonra İstanbul'a getirildiler (Hüküm nr.: 241, 252, 294).

⁵⁵ Hüküm nr.: 222.

⁵⁶ Burada çıkan isyan, Üsküb nazırı ve cizyedarının gayretleri sonucunda bastırıldı (Hüküm nr.: 223).

etmesine yol açmıştı⁵⁷. Yenipazar Palankası'nı istilâ etmiş olan Arnavut eşkıyâsı ise, Üsküb ve Bosna arasındaki yolları tehdit etmekteydi⁵⁸. Niş'in düşüşünün ardından otuz bin kişiden mürekkep başka bir Avusturya ordusu da Vidin'e doğru yürüyüşe geçti⁵⁹.

Yaşanan bu ani gelişmeler karşısında, tüm cephelere yakın olan Sofya'da büyük bir ordunun teşekkülüne karar verildi. Bu çerçevede, sabık Musul beylerbeyisi Arslan Mehmed Paşa'ya⁶⁰, Adana vâlisi Vezîr Ali Paşa'ya⁶¹, o sırada Derbend'de bulunan Vezîr Hüseyin Paşa'ya⁶², Uzun-köprü mütevellîsi Mehmed'e⁶³, Sülo Paşa yeğeni Tâhir'e⁶⁴ ve Üsküb âyânlarından Ali Çavuş-oğlu Hasan'a⁶⁵ bir an evvel Sofya'ya gitmeleri yolunda emirler gönderilmişti. Ayrıca, Aydın âyânından bin nefer süvârî temin edilecek ve Edirne civârında bulunan kazalardan Hâseki Mustafa'nın marifetiyle iki bin nefer bostâncı yazılacaktı⁶⁶. Rumeli çevresinden toplanan bu kuvvetlere ek olarak, İstanbul'dan dahi sekiz yüz elli neferden müteşekkil on adet yeniçeri ortası gönderildi⁶⁷.

Sabık Rikâb-ı hümayûn kaymakamı Hâfız Ahmed Paşa ise, Rumili vâlisi sıfatıyla, Sofya'da toplanacak olan askerlerin başına atandı ve Niş'i geri almakla görevlendirildi⁶⁸.

Niş'e nazaran Vidin tarafında Osmanlı Devleti nispeten daha hazırlıklı idi. Burada, Vidin Kalesi'nin muhâfazasında İvaz Mehmed Paşa bulunmaktaydı ve

⁵⁷ Şehirköyü ve Drağman Boğazı'nda zuhur eden asileri bertaraf etme görevi Arslan Mehmed Paşa'ya verildi (Hüküm nr.: 224). İlaveten, Filibe ve Sofya'da bulunan il erleri dahi aynı hususda vazifeli idiler (Hüküm nr.: 169).

⁵⁸ Rumili vâlisi Hafız Ahmed Paşa, bunların üzerine asker sevk etmek suretiyle söz konusu yolların denetimini tekrar sağlamakla görevlendirildi (Hüküm nr.: 221).

⁵⁹ **Subhî Tarihi**, s. 372.

⁶⁰ Hüküm nr.: 178.

⁶¹ Hüküm nr.: 190, 202.

⁶² Hüküm nr.: 192, 196.

⁶³ Uzunköprü mütevellîsi Mehmed, yüz elli nefer süvârî ile gelecekti (Hüküm nr.: 231, 232).

⁶⁴ Üç bin nefer asker ile gelip Rumili valisi Hafız Ahmed Paşa'nın emri altında bulunması şartıyla kendisine beylerbeyilik tevcih olunmuştu (Hüküm nr.: 203).

⁶⁵ Hüküm nr.: 183.

⁶⁶ Hüküm nr.: 189, 212, 219, 220. Bir vakit sonra, Aydın ayanından bin nefer süvârî temini hususu gelecek bahara ertelendi (Hüküm nr.: 255).

⁶⁷ Rumili'nin orta kolunda bulunan kazalardan altı yüz kırk dokuz nefer daha yazılarak, bahsedilen on beş adet ortanın mevcudiyeti bin beş yüz nefere tamamlanacaktı (Hüküm nr.: 130).

⁶⁸ Hüküm nr.: 182, 207.

Rumili'nin sağ kolundaki kazalarda bulunan il erleri ayrıca bu hususda görevlendirilmişti⁶⁹. Aynı zamanda, söz konusu kazalardan yirmi adet bayrak açılıp Vidin'e gönderilecekti⁷⁰.

Niş'in düştüğü ve akabinde Avusturyalılar'ın Vidin'e doğru yaklaşmakta olduklarının haber alınması üzerine Vidin Kalesi'ni takviye etme işlemlerine hız verildi⁷¹. Bu kapsamda ilkin, daha evvel Niş muhâfazasına tayin olunan Gazî Ahmed Paşa'dan yönünü Vidin'e çevirmesi istendi⁷². Yine Vidin'e gönderilmek üzere, sabık sipahiler ağası Tavîlecî Hüseyin ile sabık silâhdâr ağası Hüseyin'in nezâretinde, İstanbul'dan biner nefer sipah ve silâhdâr serdengecdileri tahrîrine başlandı⁷³. Aynı sıralarda, Karaman vâlisi Memiş Paşa'ya⁷⁴, İçil Sancağı mutasarrıfı Vezîr Mustafa Paşa'ya⁷⁵ ve Uzun-köprü mütevellisi Mehmed'e⁷⁶ Vidin'de toplanacak olan askerlere katılmaları yönünde emirler gitti. Sofya'da tertip edilen ordudan dahi üç bin nefer süvârî Vidin Kalesi'ne sevk edildi⁷⁷.

Vidin'i kuşatmaya gelen Avusturyalılar ise, evvelâ, dokuz bin kişiden mürekkep bir öncü birliği yollamışlardı. İvaz Mehmed Paşa'nın kethudâsı Hüseyin, Ketenci köprüsü yakınlarında bunları karşılayıp geri püskürttü⁷⁸. Bunun üzerine Lothringa Herseki Prens Lothringen idaresi altındaki asıl orduları, Timok nehrinin bitişiğinde inşâ ettikleri köprünün yanına gidip, yukarıdan gelecek takviye birlikleri beklemeye başladılar. Ancak, çok geçmeden Bosna⁷⁹ ve Belgrad cephelerinden gelen mağlubiyet haberleri ve imdat çağrıları ordunun içinde ihtilafa yol açtı. Prens Lothringen, hemen Macaristan'a döndü. İskendrof adlı generalleri de, yanına on bin asker ve yirmi dokuz kıta alay topu alıp Belgrad ve Bosna taraflarına yardıma gitti.

⁶⁹ Hüküm nr.: 171. İvaz Mehmed Paşa'nın bu cephedeki faaliyetleri hk. bk. Fikret Sarıcaoğlu, "Hacı İvaz Paşa", **DİA**, c. XI (1996), s. 487-488.

⁷⁰ Hüküm nr.: 165.

⁷¹ Hüküm nr.: 186, 201.

⁷² Hüküm nr.: 199. Bir süre sonra ise Gazî Ahmed Paşa'nın, Kosova muhâfazasında bulunan askerlerin üzerinde başbuğ sıfatıyla bulunduğu görülüyor (Hüküm nr.: 246, 247, 249).

⁷³ Hüküm nr.: 193, 216.

⁷⁴ Hüküm nr.: 213, 214.

⁷⁵ Hüküm nr.: 177, 200.

⁷⁶ Hüküm nr.: 126.

⁷⁷ Hüküm nr.: 194, 195.

⁷⁸ **Subhî Tarihi**, s. 405.

⁷⁹ Hekimoğlu Ali Paşa'nın Bosna cephesindeki faaliyetleri ve gösterdiği başarılar hakkında bkz. Hüküm nr.: 188, 233, 234, 235.

Avusturyalılar'ın geri kalan askerleri, İstadintal komutasında, Tuna üzerinde kurdukları köprünün yanında bulunuyorlardı. Belgrad'a doğru çekilmeye hazırlandıklarını yakalanan esirler aracılığıyla haber alan İvaz Mehmed Paşa, hem nehir yoluyla hem de karadan bunların üzerine kuvvetlerini sevk etti. Kethudâ Hüseyin'in başbuğluğunda bu kuvvetler, söz konusu köprüyü üzerindeki mühimmâtlarıyla birlikte ele geçirip Avusturya askerlerini Timok nehrinin karşısına kadar sürdüler.

Böylece, Vidin üzerindeki tehlike ortadan kalkmış oldu. İvaz Mehmed Paşa, yaşanan tüm bu gelişmeleri ve Niş'te sadece altı bin kadar Avusturya askerinin kaldığını vakit kaybetmeden İstanbul'a bildirdi. Cephelerden olumlu yönde gelen haberler ve Vidin muhafızının telkinlerini değerlendiren Osmanlı hükümeti de, Niş Kalesi'nin kuşatılmasına karar verdi ve bu işe Rumili vâlisi Hâfız Ahmed Paşa tayin edildi⁸⁰. Kuşatmada kullanılacak toplar ise, Karaman vâlisi Memiş Paşa ile birlikte Vidin'den gelecekti⁸¹. Artık, Kosova taraflarına yönelik ortada bir tehlike kalmadığından Vezîr Gazî Ahmed Paşa dahi, kapısı halkı ve yanındaki askerler ile birlikte kuşatmaya davet edildi⁸².

Hâfız Ahmed Paşa, bizzat harekete geçmeden evvel, on iki bin kişilik bir kuvveti Niş'e doğru önden yolladı. Ekim ayının ortalarında Niş Kalesi'nin önüne varan bu kuvvetler vakit kaybetmeden kuşatmaya başladılar. Bir süre sonra, kalenin kumandanı kaleyi vire ile teslim edeceğini ilan etti. Bunu haber alan Hâfız Ahmed Paşa, hemen Niş'e gelip kaleyi cephanesi ile birlikte zapt etti. Gösterdiği bu başarıdan ötürü Niş muhafızı tayin edildi ve mükafat olarak kendisine samur kürk ile beş bin altın gönderildi⁸³. İvaz Mehmed Paşa ise Vidin ve Niş seraskeri tayin edildi⁸⁴. Ayrıca her ikisinden, Niş'in muhâfazasına dair gerekleri gördükleri hususları

⁸⁰ Hüküm nr.: 243, 244.

⁸¹ Hüküm nr.: 293, 297.

⁸² Hüküm nr.: 245.

⁸³ Hüküm nr.: 271, 310.

⁸⁴ Hüküm nr.: 273, 313, 321. Sarıcaoğlu, "Hacı İvaz Paşa", s. 487.

bildirmeleri istendi⁸⁵. Daha evvelden Niş'e memur edilen birliklerin bir kısmına da Vidin ve Niş seraskerinin yanına gitmeleri emredildi⁸⁶.

Böylece Osmanlı Devleti, Avusturyalılar'ın tüm cephelerdeki ilk saldırılarını bertaraf etmiş oldu. Bundan sonra, düşman korkusundan dolayı yurtlarını terk etmiş olan Niş, Sofya, Priştine ve Vulçitrin ahâlîlerinin vatanlarına geri döndürülme işlemlerine başlandı⁸⁷.

2. Osmanlı Devleti İle İran Arasındaki İlişkiler

Tez konusunu teşkil eden *Mühimme Defteri* İran ile ilişkiler hakkında çokca hüküm ihtiva etmektedir ve bunların neredeyse tamamı, Osmanlı Devleti ile gerçekleştirilecek barış görüşmelerine katılmak üzere İran tarafından görevlendirilen Abdülbâkî Hân'ın İstanbul'a gelişi ve burada yürütülen müzakereler sonucunda karara bağlanan maddeler ve bunların uygulanışları ile ilgilidir.

Azak Kalesi'ne Ruslar tarafından saldırı düzenlendiği esnada Osmanlı Devleti ile İran arasında ateşkes sağlandığına yukarıda kısaca değinmiştik. Hindistan üzerine sefere çıkmayı tasarlayan Nâdir Şâh da barışı oldukça arzuluyordu. Bu yüzden, hem cülusunu haber vermek hem de barış için görüşmelerde bulunmak amacıyla Abdülbâkî Hân'ı elçi sıfatıyla İstanbul'a gönderdi. Kars-Erzurum üzerinden gerçekleştirilen yolculuğunda adı geçen elçiye Gence vâlisi Genç Ali Paşa eşlik etti. Elçilik heyeti 10 Temmuz 1736 tarihinde İstanbul'a ayak bastı. O sıralarda ordu ile birlikte Babadağı'nda bulunan Reîsülküttâb İsmâil Efendi, Beylikçi Mustafa ve Cizye muhasebecisi Râgıb Efendi'den oluşan Osmanlı heyeti ise 23 Ağustos'ta İstanbul'a ulaştı. 1 Eylül'de başlayan müzakereler toplamda sekiz celse olmak üzere 24 Eylül'e kadar sürdü⁸⁸. Burada varılan antlaşma uyarınca Osmanlı topraklarında Acem esirlerinin alınıp satılması yasaklandı⁸⁹. Söz konusu esirler, ister kendi başlarına ister

⁸⁵ Hüküm nr.: 281, 318.

⁸⁶ Hüküm nr.: 274, 275, 276, 277, 278, 279, 315.

⁸⁷ Hüküm nr.: 351, 352.

⁸⁸ İlker Külbilge, **18. Yüzyılın İlk Yarısında Osmanlı-İran Siyasi İlişkileri (1703-1747)**, (Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir 2010), s. 254-260.

⁸⁹ Hüküm nr.: 101, 102, 103.

Abdülbâkî Hân ile birlikte ülkelerine serbestçe dönebilecekti⁹⁰. Ayrıca, İran elçisinin isteği üzere, ülke sınırları içinde vefât eden Acem tüccârlarına ait olan malların memleketlerindeki varislerine ulaştırılması ve hiçbir devlet görevlisinin bunlara el uzatmaması yönünde Sultan III. Ahmed ve II. Mustafa zamanlarında çıkarılan fermânlar tekrar yürürlüğe konuldu⁹¹.

Osmanlı Devleti ile İran arasında antlaşma sağlandıktan sonra Abdülbâkî Hân, ülkesine dönmek üzere 14 Kasım tarihinde yola koyuldu. Kendisi ve maiyetindekilerin yol boyunca tüm ihtiyaçlarının ve emniyetlerinin sağlanması için Anadolu vâlisi Genç Ali Paşa'ya ve Anadolu'daki diğer devlet görevlilerine emirler gitti⁹². Alınan önlemlere rağmen Abdülbâkî Hân önce Eskişehir'de ve akabinde geçtiği Seydî Gâzî'de eşkıyâ saldırılarına maruz kaldı⁹³. Hatta, Bardakçı adlı köyden ayrılışı esnasında kendisine karşı saldırı düzenleyenler arasında Seydî Gâzî Türbesi'nin mütevellisi bile bulunuyordu⁹⁴. Musul vâlisi, yolun geri kalanı boyunca bu türden saldırıların önüne geçmek amacıyla, arada bir günlük mesafe bırakarak Abdülbâkî Hân'ı takip etmekle görevlendirildi⁹⁵.

Hemen aynı sıralarda Acem esirlerini Trabzon'a götürmekte olan sefine Amasra İskeleyi yakınlarında karaya vurmuş, içindeki esirler de Bolu ve etrafına dağılmıştı⁹⁶. Dergâh-ı muallâ kapıcıbaşılarından Mustafa'ya bu esirleri toplayıp kara yolu ile ülkelerine götürme görevi verildi⁹⁷. Bir süre sonra ise söz konusu esirler, yine aynı amaçla, Abdülbâkî Hân'ın adamlarından Abdülatîf Bey'e teslim edildi⁹⁸.

3. Mısır'la İlgili Hükümler

⁹⁰ Hüküm nr.: 113.

⁹¹ Hüküm nr.: 13, 107.

⁹² Hüküm nr.: 14, 21, 118.

⁹³ Hüküm nr.: 181.

⁹⁴ Adı geçen türbenin mütevellisi Hacı Halîl, daha sonra Abdülbaki Han'ın isteği üzerine affedildi (Hüküm nr.: 386).

⁹⁵ Hüküm nr.: 60, 380.

⁹⁶ Hüküm nr.: 379.

⁹⁷ Hüküm nr.: 383, 384.

⁹⁸ Hüküm nr.: 392.

143. numaralı *Mühimme Defteri*'ndeki Mısır ile ilgili hükümlerin büyük bir çoğunluğunu muhtelif şahıs ya da yerlere ayrılan tahsîsâtlar hakkındaki hükümlerin teşkil ettiği dikkati çekmektedir.

Geçimleri itibariyle çoğunca Mısır'a bağlı olan Haremeyn reâyâsına⁹⁹, Medîne'de görevli nöbetçi ve kale neferlerine¹⁰⁰ ve Mısır askerine her yıl buradan gönderilen zahîreleri bu meyanda zikredebiliriz. Mekke kadısı olanlara dahi Mısır'dan zahîre ve maaş yollanırdı. Nitekim, 1736 ve 1737 yıllarında Mekke kadılığı görevini yürütenlere arzuhâlleri üzere tahsîsâtları teslim edilmişti¹⁰¹.

Aynı zamanda Mısır, herhangi bir savaş durumunda Osmanlı ordusuna üç bin asker yollamak ve ihtiyaç hasıl olduğunda saray için tâvâşî ağa temin etmekle mükellefi. Bu kapsamda, 1737 yılının Kasım ayında Mısır vâlisine¹⁰² sâdır olan iki fermânda, gelecek baharda düzenlenecek sefer için şimdiden üç bin nefer asker hazır edilmesi ve saray için de yirmi beş nefer tâvâşî gönderilmesi ifade edilmiştir¹⁰³. Ayrıca, 1149 senesine ait irsâliye hazînesi kalamı için irsâl olunan yirmi bin dokuz yüz kuruş değerindeki dört adet poliçenin İstanbul'daki muhatapları bulunamamış ve 1148 senesi için ödenmesi gereken cizyeden de bir miktar bakaya kalmıştı. Söz konusu meblağın o tarafta poliçe edenlerden ve cizye bakâyâsının da ilgili kişilerden tahsil edilmesi hakkında Mısır vâlisine ve oradaki diğer devlet yöneticilerine emirler gitti¹⁰⁴.

Son olarak, tez konusunu teşkil eden defterde, mâhiyetine dair herhangi bir hükme rastlayamadığımız bir olay dikkat çekmektedir. Defterdeki mevcut hükümlerden anlaşıldığına göre, vuku bulan olay esnasında bir takım insanlar ya kaçmış ya da öldürülmüştür. Mısır'daki devlet görevlilerine yollanan hükümlerde ise,

⁹⁹ Haremeyn reâyâsına Deşâyîş Evkafı'ndan tahsîs olunan zahîrelerin bir an evvel tedarik edilip ilgili yerlere gönderilmesi konusunda bkz. (Hüküm nr.: 387). Yine aynı yere Süveyş'de bulunan mülki sefineleri aracılığıyla nakledilecek zahîre için sefine sahiplerine ödenen kira bedellerinin 49 senesi irsaliyesine mahsup edilmesi hakkında bkz. (Hüküm nr.: 332, 333).

¹⁰⁰ Bunlara tahsîs olunan zahîreler ile ilgili defteri adet üzere Mısır valisi hazırlayacaktı (Hüküm nr.: 91).

¹⁰¹ Hüküm nr.: 11, 291.

¹⁰² Adı geçen valiliğe 13 Mart 1737 tarihinde Vezir Mustafa Paşa getirilmişti (Hüküm nr.: 68, 69).

¹⁰³ Hüküm nr.: 226, 340.

¹⁰⁴ Hüküm nr.: 75, 158.

bunlara ait olan malların mîrî adına zapt edilip müzayede yoluyla satılması ve elde edilen akçenin de İstanbul'a gönderilmesi belirtilmektedir¹⁰⁵.

4. Kamu Düzenini Bozan Faaliyetler

a. Pâyitahtla İlgili Meseleler

Ülkedeki diğer şehirlere nazaran oldukça kalabalık bir nüfusu içinde barındıran İstanbul'un iâşesi, Osmanlı Devleti için hemen her devirde büyük bir önem taşımaktaydı. Dahası, çok uzun bir zamandır buraya doğru yaşanan göçler, sadece şehrin iâşe sorununu arttırmakla kalmıyor, aynı zamanda bir takım âsâyiş problemlerine de yol açıyordu. Bundan mütevellit, ellerinde “*kādî arzı*” olmadan İstanbul'a ev göçü ile gelmek isteyenlere asla müsâmaha göstermemelerine dair İstanbul çevresindeki devlet görevlilerine sık sık emirler gönderilirdi¹⁰⁶.

Şehrin bir diğer problemi olan et ihtiyacının giderilmesi hususunda daha çok Rumeli bölgesine başvurulduğu görülmektedir. Osmanlı hükûmeti, Edirne ve civârındaki kazalarda bulunan koyun sahiplerini kadılar aracılığıyla tesbit eder ve koyunlarını satmak üzere bunların İstanbul'a gelmelerini talep ederdi¹⁰⁷. Koyun sahipleri ve celeb tâifesi ise, çoğu zaman bu isteğe uymaz ve koyunlarını daha yüksek fiyata satmak amacıyla Gelibolu üzerinden Anadolu'ya geçirirlerdi. Bunun önünü almak adına Gelibolu'dan koyun geçirilmesi yasaklansa ve bölgedeki geçitlerin üzerindeki denetim arttırılsa da, bir takım bahaneler veya kaçakçılık yoluyla söz konusu yasak sık sık ihlal edilirdi¹⁰⁸. Örneğin, bu minvalde sadır olan bir emir¹⁰⁹, içinde sadece “*koyun*” kelimesi geçiyor diye, Anadolu tarafına sığır

¹⁰⁵ Hüküm nr.: 46, 47, 398.

¹⁰⁶ Hüküm nr.: 25, 153.

¹⁰⁷ Hüküm nr.: 48, 57, 58, 59, 65.

¹⁰⁸ Hüküm nr.: 106.

¹⁰⁹ Hüküm nr.: 1.

geçirilmek suretiyle sũistimal edilmiřti¹¹⁰. Hatta, yasağın kapsamı genişletildikten sonra bile koyunların kesilmiş bir halde geçirilmeye çalışıldığı görũlüyor¹¹¹.

Aynı zamanda yağ, bal ve peynir gibi gıda maddelerinin İstanbul'a getirilmesinde dahi bir dizi yolsuzluk yapılmıştır. Nitekim, Taman muhafızı Mehmed'in yağ tüccârlarından ve nakliyecilerden rüşvet istemesi yüzünden bin beş yüz yük katı yağ Taman mahzenlerinde âtil bir vaziyette kalmış ve bu konuda kendisi şiddetle uyarılmıřtı¹¹². Keza, tüccârların Rodoscuk'a getirdikleri yağ ve balın Âsitâne'ye nakledilmesine yine bazı devlet görevlileri engel olmaya çalıřmıřtı¹¹³. Edirne mollası ile bostâncıbaşısı da, benzer şekilde, yüz elli araba peyniri satmak üzere İstanbul'a doğru yola koyulan tüccârları Havsa'da durdurup Edirne'ye geri yollamıřlardı¹¹⁴.

Bahsedilen bu maddelerden ziyâde devleti asıl meşgul eden husũs zahîre kaçakçılığı idi ve çoğunlukla bu faaliyetler iskelelere ve kıyılara yakın olan yerlerde gerçekteşiyordu. Buralara yakın yerlerde türeyen madrabazlar, ellerinde bulunan veya daha evvelden istifledikleri zahîreleri yerli esnafa nazaran daha yüksek fiyat teklif eden batılı gemilere satıyorlardı. Bu türden eylemlerin daha çok Gelibolu, şehirköyü, Eksamil ve İnöz iskeleleri üzerinde yoğunlaştığı dikkat çekiyor¹¹⁵. Ayrıca, İstanbul'a gelecek zahîrelerin dahi adı geçen iskelelere yakın ve ıssız yerlerden sefinelere veya kayıklara yüklenmek suretiyle başka mahallere götürũldüđü oluyordu¹¹⁶. Boğaz hisârlarında bulunan dizdârlar da, yasak olmasına rağmen boğazdan dışarıya zahîre çıkarılmasına göz yumuyorlardı¹¹⁷. Halk dahi, zahîre teminini zorlaştıran faaliyetlerin içinde yer almaktaydı. Sözelimi, Tekfurdağı'na buğday satın almaya gelen sefine ve kayık sahipleri, rüşvet vermedikleri için ahâlden bazılarının muhalefeti ile karřılařmıřlardı¹¹⁸. Bazen de bir

¹¹⁰ Hüküm nr.: 70.

¹¹¹ Hüküm nr.: 80, 81.

¹¹² Hüküm nr.: 134.

¹¹³ Hüküm nr.: 376.

¹¹⁴ Hüküm nr.: 290.

¹¹⁵ Hüküm nr.: 218, 240.

¹¹⁶ Hüküm nr.: 320.

¹¹⁷ Hüküm nr.: 341.

¹¹⁸ Hüküm nr.: 338.

takım kişiler, buğdaylarını tüccârlara vermemeleri yönünde ahâlîyi veya çiftlik sahiplerini kışkırtıyordu¹¹⁹.

Bu konu hakkında geri kalan hükümlerin büyük bir çoğunluğu muhtekirlerin faaliyetleri hakkındadır. Rodoscuk Kasabası ve Tekfurdağı'nda bulunan muhtekirlerin depoları, hem kendilerine ait olan hem de piyasadan topladıkları buğdaylar ile doluydu¹²⁰. Bunlar, fiyatlar yükselineye kadar buğdaylarını depolarında saklamakta ve Âsitâne'ye buğday nakletmek üzere gelen gemilere de zar zor buğdaylarının bir kısmını teslim etmekteydiler¹²¹. Hatta, buğdaylarını saklamak veya az göstermek için devlet görevlileri ile işbirliği yaparlardı. Mesela Gelibolu, Şehirköyü, Evreşe ve İbsala kazalarından zahîre nakletmekle görevli mübâşir Mehmed tarafından yollanan defterin gerçeği yansıtmadığı ve o tarafta bulunan zahîrelerin çoğunu muhtekirlerin sakladığı güvenilir kişiler aracılığıyla haber alınmıştı¹²². Bazen de, “*ben kendim naklederim*” gibi bahanelerle zahîre memurlarına zorluk çıkarılmıştır. Buna benzer bir vakanın Evreşe Kazâsı'nda meydana geldiği görülmektedir¹²³.

İstanbul'a gelen zahîre gemilerinin kapan-ı dakîk önüne yanaşıp yüklerini burada boşaltmaları adetti. Söz konusu gemiler, hava şartlarının müsait olmadığı zamanlarda ise kalafat yerinde birkaç gün beklemek zorunda kalırlardı. İstanbul ve Galata mavnacıları, bir süredir, bu durumdan istifade ile bu gemilere mavnaları ile yanaşıp zahîre almaktaydılar ve bu durum İstanbul'da görülen zahîre sıkıntısını arttırmaya başlamıştı. Bunun üzerine İstanbul mollası, mavnacılara engel olmak ve eski usulü muhâfaza etmekle görevlendirildi¹²⁴.

Tekfurdağı Kasabası, eskiden beri, tüccârların buğdaylarını getirip sattıkları önemli bir ticaret merkezi idi. Kasabada bulunan Horasım Hanı'nın önüne tüccârlar buğdaylarını getirir ve rençber tâifesi de bunları satın alıp İstanbul'a götürürdü. Ancak, kısa bir süre önce bazı kişiler “buğday dellâli” nâmıyla ortaya çıkmış ve

¹¹⁹ Hüküm nr.: 339.

¹²⁰ Hüküm nr.: 272, 312, 347, 350.

¹²¹ Hüküm nr.: 346.

¹²² Hüküm nr.: 348.

¹²³ Hüküm nr.: 349.

¹²⁴ Hüküm nr.: 402.

buraya gelen buğday arabalarından “*dellâliye*” adıyla ek ücret almaya başlamışlardı. Aynı zamanda bunların teşvikiyle muhtekir ve madrabazlar, bahsi geçen arabaları hana ulaşmadan durdurup yüksek ücret karşılığında buğday satın alıyorlardı. Bu durum buğday fiyatlarının yükselmesine yol açtığından hem rençber tâifesi hem de İstanbul'daki halk için buğday satın almak güçleşmişti¹²⁵.

b. Dirlik ve Düzenlik İle İlgili Hükümler

Bu dönemde dirlik ve düzeni tehdit eden en önemli husus, şüphesiz ki, Sarıbeyoğlu adlı eşkıyâ idi. 1732 yılında mağdur bir şekilde başladığı intikam hareketi, çok geçmeden, kendisini “azılı bir eşkıyâ” durumuna getirmişti. Ancak, uzun süren bir kovuşturmadan sonra, 1736 yılında, Avusturya ve Rusya'ya karşı düzenlenecek sefere katılmak kaydıyla affedildi. Affını müteakip, orduya iltihak etmek üzere yolu koyuldu ise de, devletin verdiği güvenceye yeterince güvenemediğinden olsa gerek, Çanakkale Boğazı'na vardığında fikrini değiştirip geri döndü. Osmanlı hükümeti ise, tekrar eşkıyâlığa tevessül etmemesi için bu davranışını isyan olarak değerlendirmede ve gelecek yıl sefere gelmek şartıyla kendisini tekrar affetti. Tüm bunlara karşın Sarıbeyoğlu Mustafa eşkıyâlığa geri döndü ve seferden kaçan birçok askerin kendisine katılmasıyla da iyice güçlendi¹²⁶.

Durumun gittikçe ciddiyet kazanması üzerine Osmanlı hükümeti, Aydın muhassılı Çelik Mehmed Paşa'yı Sarıbeyoğlu'nu yakalamakla görevlendirdi. Köyceğizli Hasan Çavuş ve Turgud Hâssı Voyvodası Ali ise yolda kendisine katılacaktı¹²⁷. Daha sonradan bu kuvvetlere Kütahya, Hamîd, Karesi ve Hüdâvendigâr mütesellimleri de eklendi¹²⁸. Ayrıca, o sırada Denizli'de bulunan Sarıbeyoğlu'nun kaçma ihtimaline binaen Gökçedağ, Sincan, Gördos, Simav, Uşak,

¹²⁵ Hüküm nr.: 283, 311.

¹²⁶ M. Yaşar Ertaş, “XVIII. Yüzyılda Bir Osmanlı Eşkıyâsı: Sarıbeyoğlu Mustafa”, **Uluslararası Denizli ve Çevresi Tarih ve Kültür Sempozyumu**, Denizli 2007, s. 404-405. Ayrıca bkz. Necmi Ülker, “Sarıbeyoğlu'nun İzmir'e Yürüyüşü ve Avrupalı Tüccarlar”, **Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih İncelemeleri Dergisi**, c. IV, İzmir-1989, s. 43-51; Ercan Gümüş, “Genel Seyriyle Sarıbeyoğlu Mustafa İsyanı ve Buna Karşı Alınan Tedbirlerin Amid Mahkemesi'ne Yansımaları”, **e-Şarkiyat İlmî Araştırmalar Dergisi**, Nisan-2018, c. 10, sayı: 1(19), s. 156-171.

¹²⁷ Hüküm nr.: 257, 258.

¹²⁸ Hüküm nr.: 307.

Emed ve Gedüs kazalarına dikkatli olmaları ve adı geçen eşkiyâ o taraflara geldiği takdirde kendisine şiddetle karşı koymaları yönünde emirler gitti¹²⁹.

Sarıbeyoğlu Mustafa ise, kendisine karşı harekete geçildiğini haber alır almaz Denizli'yi terk etti. Yolda karşılaştığı Karaosmanoğlu Mustafa'nın üzerine giderek muharebeye tutuştu. İki saat süren muharebe sonucunda mağlup olunca Görδος'a çekilip, buraya bağlı İne Köyü'nde kendi bölükbaşlarından Ramazân'ın kulesine sığındı. Bir süre sonra da, kuleyi kuşatmaya gelen Uşak voyvodası Kara Ali'yi gafil avlayarak kaçmayı başardı. Yaşanan bu gelişmelerden sonra söz konusu eşkiyânın takibi görevi yine Çelik Mehmed Paşa'nın üzerinde bırakıldı ve emrine daha fazla takviye birlik tahsis edildi¹³⁰.

Sarıbeyoğlu'nun yanı sıra Bursa, Aydın, Ankara, Sivas ve Anadolu'nun daha birçok noktasında irili ufaklı birçok eşkiyâ ortaya çıkmıştı. Bu tür eşkiyâlıklar, özellikle, Anadolu'da görevli vâli ve askerlerin sefer münasebetiyle cephede olmalarından doğan otorite boşluğunda ve çoğunlukla bahar aylarında ortaya çıkarlardı¹³¹.

Ayrıca, vâli veya sancakbeylerine bağlı askerlerin, bilhassa sefer zamanlarında, konakladıkları yerlerde “*eşkiyâ teftişi*” bahanesiyle halkı soyup zulmetmeleri sık rastlanan vakalar arasındaydı. Anadolu vâlisi Genç Ali Paşa ile Hüdâvendigâr ve Karesi sancakları mutasarrıfı İbrahim'in yanında bulunan askerler Bursa'da bu türden eylemlere imza atmışlardı¹³².

Halk dahi, yer yer, âsâyişi bozan hareketlerde bulunuyordu. Meselâ, Gelibolu'da Rum ve Ermeniler ellerine geçirdikleri silahlarla gece gündüz demeden mahalle aralarında dolaşıp eşkiyâlık yapmaktaydılar¹³³. Birgos sakinlerinden üç kişi de, Birgos mütevellisi Hân-zâde Yahya'yı öldürmeye teşebbüs etmişti¹³⁴.

¹²⁹ Hüküm nr.: 260.

¹³⁰ Hüküm nr.: 256, 334, 341, 342.

¹³¹ Hüküm nr.: 139, 148, 150, 185, 191, 208, 330.

¹³² Hüküm nr.: 76, 77.

¹³³ Hüküm nr.: 49, 405.

¹³⁴ Hüküm nr.: 286.

Bununla beraber, idârî meselelerden ve devlet yöneticilerin eylemlerinden kaynaklanan âsâyiş problemleri de az değildi. Örneğin, Hüdâvendigâr Sancağı Mütesellimi Veli üstesinden gelemeyecek birini kendi vazifesine tayin ettiğinden söz konusu sancakta âsâyiş bozulmuştu¹³⁵. Erzurum'da ise bazı eşkıyâ, kendisini istemediklerini ifade ederek, Vezîr Ali Paşa'nın sarayına yürümüştü¹³⁶. Bunların yanında, Hanya muhafızı İbşir Hüseyin Paşa, görevi sırasında ahâlîye zulmettiği gerekçesiyle azledilip Rodos'a sürüldü¹³⁷. Benzer şekilde, Akşehir Sancağı mutasarrıfı Mürtezâ Paşa ile ahâlî arasında bu kabilden olayların vuku bulduğu yönünde merkeze şikâyetler gelmiş ise de, sonrasında kurulan mahkeme ile aralarındaki mesele halledilmişti¹³⁸. Sakız Kalesi'nde yeniçeri zâbiti olan Turnacıbaşı Süleymân'ın da adam dövme gibi eylemlere bulaştığı görülmektedir¹³⁹.

Çeviriyazısı takdim olunan defterde, firâr vakaları ile ilgili de birkaç hüküm bulunmaktadır. Bunların başında ise, orduda yaşanan firâr vakaları gelmektedir. Rusya cephesinde görevli askerler, Kırım ile Rumili kıyılarından sefinelere binerek Anadolu tarafına kaçmakta idiler. Bu yüzden, bunların yakalanıp geri orduya döndürülmeleri için ilgili yerler uyarılmıştır¹⁴⁰. Darıca adlı karye açığında ise, İznikmid'den aldığı keresteleri Tersâne'ye götürmekte olan taş gemisinden mahkum ve esirler kaçmıştı¹⁴¹. Nağra Burnu adlı yerde de benzer bir olay vuku bulmuştur. Sefere gitmek üzere buradan geçen askerlerin yardımı ile, hapsedilmek üzere kendilerini Limni Kalesi'ne götüren sefineden altı nefer yeniçeri firâr etmişti¹⁴².

5. Nakil, Ulaştırma ve İnşa Faaliyetleri

a. Surre-i Hümâyûn ve Hacıların Nakli

¹³⁵ Hüküm nr.: 179.

¹³⁶ Hüküm nr.: 254.

¹³⁷ Hüküm nr.: 265, 266.

¹³⁸ Hüküm nr.: 151, 152, 155.

¹³⁹ Hüküm nr.: 391.

¹⁴⁰ Hüküm nr.: 12, 157, 160.

¹⁴¹ Hüküm nr.: 138.

¹⁴² Hüküm nr.: 147.

Her yıl hac vaktinden önce altın, para ve çeşitli armağanların özel bir tören ile kutsal topraklarda bulunan ahâlîye dağıtılmak üzere Mekke ve Medîne bölgesine gönderilmesi işlemine “*Surre-i hümâyûn*” denmekte idi. Osmanlılar, özellikle Haremeyn bölgesi hakimiyet altına alındıktan sonra, hemen her sene bu işlemi yerine getirmişlerdir¹⁴³.

1736 yılının Kasım ayında, bu amaçla, hac emîrinin nezâreti altında yola çıkarılan Surre-i hümâyûn'un yol boyunca güvenliği ve tüm ihtiyaçlarının sağlanması için, Üsküdar'dan Şâm'a varıncaya kadar yol üzerinde bulunan tüm devlet görevlilerine müteaddit emirler gönderildi¹⁴⁴. Özellikle Sultanönü¹⁴⁵, Kocaili¹⁴⁶, Akşehir¹⁴⁷ sancakları mutasarrıflarına, Karaman ve Adana vâlilerine¹⁴⁸ ve Hama¹⁴⁹ mütesellimine Surre-i hümâyûn'u güvenli bir şekilde birbirlerine ulaştırmaları yönünde ayrı ayrı hükümler sadır oldu. Şâm vâlisi Vezîr Süleymân Paşa ise, Şâm'dan itibaren söz konusu kabileye başkanlık edecekti¹⁵⁰.

Hac kfilesinin güvenliği için, aynı zamanda, yerel milis güçlerinden yararlanılırdı. Genellikle süvârîlerden müteşekkil olan ve “*Cerde askeri*” tabir edilen bu kuvvetler Nâblûs, Şâm, Gazze, Kudüs ve Cebel-i Aclûn ve Leccûn sancaklarından sağlanırdı¹⁵¹. Saydâ vâlileri beş yüz nefer asker ve Şâm urbânı şeyhi de Arap kabilelerinden temin ettiği askerler ile bu kuvvetlere katılırdı¹⁵². Trablusşâm vâlileri de “*Cerde başbuğu*” sıfatıyla bunların başında bulunurdu. Bu minvâlde, Trablusşâm vâlisi Vezîr Osmân Paşa'dan, üzerlerine başbuğ tayin olunduğu Cerde askeri ve bin beş yüz nefer kapısı halkı ile, Hedye Eşmelerine varıp hacıları karşılaması istendi¹⁵³.

¹⁴³ Şit Tufan Buzpınar, “Surre”, *DİA*, c. 37, İstanbul 2009, s. 567-568.

¹⁴⁴ Hüküm nr.: 15.

¹⁴⁵ Hüküm nr.: 16.

¹⁴⁶ Hüküm nr.: 120.

¹⁴⁷ Hüküm nr.: 121.

¹⁴⁸ Hüküm nr.: 122, 123.

¹⁴⁹ Hüküm nr.: 125.

¹⁵⁰ Hüküm nr.: 17.

¹⁵¹ Hüküm nr.: 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368.

¹⁵² Hüküm nr.: 18, 19.

¹⁵³ Hüküm nr.: 361.

Hemen ertesi yılın Kasım ayında yola çıkarılan Surre-i hümâyûn için yine aynı doğrultuda ve aynı makamlara hükümler yazılmıştır¹⁵⁴. Yalnız, Trablusşâm vâlisi olarak bu sefer Vezîr Hüseyin Paşa'yı görüyoruz¹⁵⁵.

b. İnşa, Nakil ve Ulaştırma İle İlgili Diğer Hükümler

1736 yılı itibariyle, Tersâne'de üç ve Midilli'de¹⁵⁶ iki adet kalyon inşâ edilmekteydi. Midilli'de gerçekleştirilen kalyonların inşâsı Temmuz başı gibi bitmişti. Ekim ayında, sabık Tersâne Emîni Mehmed'e bunları boğaza doğru göndermesi bildirildi¹⁵⁷. Midilli Kalesi'nde görevli bazı askerlerin nezâretinde söz konusu kalyonlar Aralık'ta İstanbul'a ulaşılar¹⁵⁸. İlâveten, Tersâne'de yürütülen kalyon ve yeke dümeni yapımı için bir miktar keresteye ihtiyaç duyulmuştu. Tersâne-i âmire emîni Mürtezâ tarafından miktar ve cinsleri belirtilen bu keresteler İznikmid tarafından temin edildi¹⁵⁹. Denize indirilecek olan üç kantarlı kalyon ve yakında Karadeniz'e çıkacak ince donanma için ihtiyaç duyulan kereste de İznikmid'den tedarik edilecekti¹⁶⁰. Ayrıca, sabık kapdân-ı deryâ Canım Hoca Mehmed tarafından İstanköy'de yapımı başlatılan kalyonun inşâsına hız verildi¹⁶¹.

Vezîriâzam Silâhdâr Mehmed Paşa ile birlikte Babadağı'nda kışlayan ordunun birçok ihtiyacı olacağı doğal idi. Bu yüzden, ordunun ihtiyaçları için İstanbul'dan sadece akçe ve zahîre gönderilmekle kalınmamış¹⁶², aynı zamanda sadriâzam ve kethudâsı için hususi eşya ve malzemeler de sevk edilmiştir¹⁶³.

Birçok yabancı elçi ve Osmanlı devlet adamı, barış için müzakerelerde bulunmak adına Babadağı'na gidip gelmekteydi. Venedik elçisi, kapı kethudâsını bu

¹⁵⁴ Hüküm nr.: 285, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 357, 358.

¹⁵⁵ Hüküm nr.: 359.

¹⁵⁶ Hüküm nr.: 22.

¹⁵⁷ Hüküm nr.: 104.

¹⁵⁸ Hüküm nr.: 374.

¹⁵⁹ Hüküm nr.: 377.

¹⁶⁰ Hüküm nr.: 27, 109.

¹⁶¹ Hüküm nr.: 135.

¹⁶² Hüküm nr.: 62, 112.

¹⁶³ Hüküm nr.: 105.

türden temaslarda bulunmak üzere Babadağı'na göndermişti¹⁶⁴. İran elçisi ile görüşmek için İstanbul'a gelen ve Reîsülküttâb İsmâil Efendi, Beylikçi Mustafa ve Cizye muhasebecisi Râgıb Efendi'den oluşan Osmanlı heyeti de Kasım 1736'da Babadağı'na dönmüştü¹⁶⁵. Avusturya ile barış görüşmelerine devam edecek olan bu heyete İstanbul'dan arabalar ile gerekli mühimmât gönderildi¹⁶⁶.

Diğer taraftan, 1737 yılı itibariyle askerî hazırlıklar tüm hızıyla devam etmekteydi. Kırım Hânı Fetih Girây Hân için İstanbul'dan satın alınan askerî malzemeler Şubat ayında Kırım'a yollandı¹⁶⁷. Orduya İstanbul'dan mehterhâne mühimmâtı ve Enderûn hazinesinden on iki yük akçe gönderildi¹⁶⁸. Ağustos'un başında sadâret makamına getirilen Muhsin-zâde Abdullâh Paşa için dahi hususi eşyalar irsâl edildi¹⁶⁹. Bu sıralarda, sadrîâzâmın çukadar ve tatarı orduya hazine götürürken Birgos sınırları dahilinde kayboldu¹⁷⁰.

Mekke'de bulunan su yollarının tamir edilip temizlenmesi için gerekli olan malzemeler de İstanbul'dan mîrî kalyon ile gönderilmişti¹⁷¹. Bu hususda görevlendirilen sabık Büyük Rûznâmecî Ahmed, kendisini İskenderiye Limanı'na götürmekte olan karavelenin şiddetli rüzgardan direkleri kırılınca Tersâne'ye geri dönmek zorunda kaldı. Bunun üzerine, adı geçen görevliyi söz konusu yere nakletmek üzere hususi bir riyâle-i hümâyûn gemisi tahsîs edildi¹⁷².

6. Diğer Hükümler

Bu başlık altında incelenen hükümlerin büyük çoğunluğu para tahsili ile ilgilidir. Tez konusunu kapsayan dönemde iki büyük devlet karşısında mücadele etmek durumunda olan Osmanlı Devleti, sefer masraflarını karşılamak amacıyla,

¹⁶⁴ Hüküm nr.: 124.

¹⁶⁵ Hüküm nr.: 373.

¹⁶⁶ Hüküm nr.: 85, 86.

¹⁶⁷ Hüküm nr.: 394.

¹⁶⁸ Hüküm nr.: 73, 156, 228.

¹⁶⁹ Hüküm nr.: 263.

¹⁷⁰ Hüküm nr.: 242.

¹⁷¹ Hüküm nr.: 110, 111.

¹⁷² Hüküm nr.: 119.

devlet görevlileri veya halkın ödemekle yükümlü oldukları vergileri hemen tahsil etme yoluna gitti.

Üzerinde çalışılan defter itibariyle bu tür ödemelerin başında, tayin câizesi olan “*tuğ-ı hümâyûn câizesi*”¹⁷³ isimli tahsilâtın geldiği görülmektedir. Bu çerçevede, Eğriboz muhafızı Seyyid Mehmed Paşa ile Rakka Eyâleti mutasarrıfı Ahmed Paşa'ya, tuğ-ı hümâyûn câizelerini bir an evvel yollamaları emredildi¹⁷⁴. Söz konusu ödemeyi noksan gönderen Haleb vâlisi Yusuf Paşa ile sabık Vezîr İshak Paşa'ya da geri kalan miktarı hemen teslim etmeleri bildirildi¹⁷⁵. Bir diğer hükümde ise, Musul Eyâleti'nin imdâd-ı hazariyyesinden¹⁷⁶, kiste'l-yevm hesabıyla, 20 Ekim 1736 tarihinde buraya atanan Mustafa Paşa'nın zamanına isabet eden kısmının önceki beylerbeyi Mehmed Paşa'dan, henüz toplanmamış ise de ahâlîden tahsil edilip adı geçen vezîre teslim edilmesi belirtiliyordu¹⁷⁷.

Bu ödemelerin yanı sıra, bazı devlet adamlarının hazineye borçlu veya devletin bunlardan bir takım alacağı olduğu görülüyor. Bâyezîd Sancağı mutasarrıfı Mahmûd Paşa'nın hazineden borç olarak aldığı beş bin guruşun tahsil edilmesi için Erzurum vâlisine yazılan bir hükmü bu minvalde zikredebiliriz¹⁷⁸. Buna ilaveten, Vidin muhafızı İvaz Mehmed Paşa'dan, sabık sadrîâzam Hekimoğlu Ali Paşa'nın satılan eşyaları karşılığında eşyâ bahası olarak aldığı on bin beş yüz kuruşun talep edildiği görülmektedir¹⁷⁹.

Müsâdere uygulamasına ilişkin hükümleri dahi, vergi veya para tahsili ile ilgili hükümler arasında değerlendirilebilir. Özi Kalesi'nin düşmesinden sonra Sadrîâzam Kethudâsı Osmân Hâlisâ Efendi hemen katledildiği gibi, Haleb'de

¹⁷³ Kendilerine memûriyet alameti olarak “*tuğ*” verilen şahısların, tuğlarının miktarı ve memuriyetlerinin geliri ölçüsünde hazineye ödedikleri ücrete “*tuğ-ı hümâyûn câizesi*” denmekteydi (İsmail Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Devletinin Saray Teşkilatı**, Ankara 1948, s. 258).

¹⁷⁴ Hüküm nr.: 108, 248.

¹⁷⁵ Hüküm nr.: 78, 79.

¹⁷⁶ İki ve bazen de üç taksitte toplanan bu vergi, kapı halklarının masraflarını karşılamaları için eyâlet ve sancak mutasarrıflarına tahsîs edilmişti (Yücel Özkaya, **Osmanlı İmparatorluğu'nda Ayanlık**, Genişletilmiş 2. baskı, Ankara 2014, s. 61).

¹⁷⁷ Hüküm nr.: 117.

¹⁷⁸ Hüküm nr.: 30.

¹⁷⁹ Hüküm nr.: 24.

kendisine ait olan mallar da müsadere edilmişti¹⁸⁰. Yine bu kapsamda, adı geçen kethudânın Haleb'te bulunan vekiline Saydâ beylerbeyi İbrahim tarafından Saydâ mansıbı için ödenen meblağın tahsîl edilmesi Haleb vâlisinden talep edildi¹⁸¹. Osmân Hâlisâ Efendi'nin aksine, Edirne'de ikamet eden baş defterdâr Halîl Efendi sadece azledilmişti. Edirne kadısı ve bostâncıbaşısı da, kendisini yakalayıp hapsetmek ve Edirne'de bulunan tüm mallarını müsadere etmekle görevlendirildi¹⁸².

Hâssa bostâncı ocağında yaşanan bir takım problemler¹⁸³, İstanbul'daki hastahânelerde görevli hademelerin yolsuzluk faaliyetleri¹⁸⁴, Yeniceköy adlı köyde gereksiz yere inşâ edilmiş olan keşîshânenin yıkılması¹⁸⁵, Aynaroz Adası'nda bulunan Lavra Manastırı'nda yürütülen bir tahkikat¹⁸⁶ ve Meğri Limanı civârında şiddetli rüzgardan direkleri kırılınca demir atmak zorunda kalan Neheng-i Bahrî isimli kalyon için yapılacak işlemler¹⁸⁷ ile ilgili hükümleri de bu başlık altında zikredebiliriz.

¹⁸⁰ Hüküm nr.: 205.

¹⁸¹ Hüküm nr.: 198.

¹⁸² Hüküm nr.: 187, 204.

¹⁸³ Hüküm nr.: 50, 378.

¹⁸⁴ Hüküm nr.: 399.

¹⁸⁵ Hüküm nr.: 336.

¹⁸⁶ Hüküm nr.: 90.

¹⁸⁷ Hüküm nr.: 385.

İKİNCİ BÖLÜM

143 NUMARALI *MÜHİMME DEFTERİ*'NDEKİ HÜKÜMLERİN ÖZETLERİ

1

Rumili'nde koyun sahipleri ve celeb tâifesinin, ziyade ücret ile satmak amacıyla, koyunlarını Gelibolu'dan Anadolu tarafına geçirmelerine izin verilmemesi ve bunların koyunlarını satmak üzere doğruca İstanbul'a gelmelerinin sağlanması konusunda Gelibolu nâibine, yeniçeri zâbitine, gümrük emînine ve âyân-ı vilâyet ve iş erlerine gönderilen hükmün sûretidir.

2

Maiyetlerindeki Mısır askeri ile Trabzon'da mevcut bulunan sefinelere binerek Kırım'a geçmeleri ve oradan Kapdân-ı deryâ Vezîr Mehmed Paşa'nın yanına gidip, Or Kapısı ve civârının muhâfazasında, emri altında bulunmaları konusunda Mısır emîrlerinden olup, bundan evvel İran tarafında görevli Mısır askeri üzerine tayin olunan () ve yedi ocak zâbitlerine gönderilen hükmün sûretidir.

3

Trabzon'a ulaştırdığı Mısır askerini, sefinelere bindirip, Or Kapısı ve civârının muhâfazasında Kapdân-ı deryâ Vezîr Mehmed Paşa'nın emri altında bulunmak üzere Kırım'a göndermesi konusunda İran tarafından Mısır askerini Trabzon'a nakle mübâşir tayin olunan () gönderilen hükmün sûretidir.

4

Or Kapısı ile civârını istila eden Rusya'ya karşı Kapdân-ı deryâ Vezîr Mehmed Paşa ile birlikte hareket etmesi ve karşı tarafa da mümkün olursa akınlar düzenlemesi konusunda Kırım Hânı Kaplan Girây Hân'a gönderilen nâme-i hümâyûnun sûretidir.

5

Kırım tarafındaki görevlerinden istifa ettikleri yönünde Trabzon'dan yolladıkları mahzarın kabul edilemez olduğu belirtilerek, derhal o tarafta hazır bulunan sefinelere binip Kırım Adası'na geçmeleri konusunda Mısır emîrlerinden olup, İran tarafından geri dönen Mısır askeri üzerine tayin olunan () ve yedi ocak zâbitlerine gönderilen hükmün sûretidir.

6

Rusya'nın Kırım'dan çıkarılması için bütün donanma ricali ile beraber Kefe tarafına memur kılındığı ve muhtelif yerlerden de emrine takviye kuvvet yollandığı hususunda daha evvel bilgilendirildiği hatırlatılarak, takviye birliklerin bölgeye sevkine devam edileceği ve söz konusu görevinde Kırım Hânı Kaplan Girây Hân ile birlikte hareket etmesi konusunda Kapudan Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

7

Bolu ve Kastamonu taraflarından yazılacak üç bin nefer yeniçerinin Sinop İskeleye geldikleri gibi sefinelere bindirilip Kırım Adası'na geçirilmesi konusunda Sinop kadısı ve civârındaki kadılara, Sinop Gümrüğü emînine ve zikrolunan kazaların kethudâ yerleri, yeniçeri serdârları ve âyân-ı vilâyet ve iş erlerine gönderilen hükmün sûretidir.

8

Kazalarından üç bin nefer yeniçeri yazılıp Kefe tarafına gönderilmesi yönünde daha önceden sâdır olan emrin bir an evvel yerine getirilmesi konusunda bu hususda görevli kapıcıbaşı Ömer ile Turnacıbaşı Ali'ye, Bolu, Gerede, Kastamonu, Koçhisâr,

Taşköprü, Borlu ve Sivas Caniki kadılarına, yeniçeri serdârlarına, ocak ihtiyârlarına ve âyân-ı vilâyet ve iş erlerine gönderilen hükmün sûretidir.

9

Özi tarafının muhâfazası için birkaç gemiye ihtiyaç duyulduğundan, maiyetinde olan donanma gemilerinden iki kıta çekdiri sefinesi ile beşer kıta firkate ve kancabaşı ayırıp söz konusu bölgeye yollaması konusunda Kapudan Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

10

Kefe canibinde bulunan asker üzerine serasker tayin olunduğu belirtilerek, vakit kaybetmeden, İsmâil Geçidi veya Kili iskeleleri üzerinden deniz yolu ile görev yerine gitmesi ve Or Kapısı ile civârını istila eden Rusya'ya karşı Kırım Hânı Kaplan Girây Hân ile işbirliği içinde hareket etmesi konusunda Vezîr Mehmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

11

Mekke kadısı Mustafa'nın gönderdiği arzuhâl üzere, Mekke kadısı olanlara Mısır'dan tahsîs olunan zahîre ve gelirlerin aynı şekilde kendisine tamamen verilmesi konusunda Mısır vâlisine gönderilen hükmün sûretidir.

12

Görevli oldukları seferden kaçıp, Kırım ve Rumili kıyılarından sefinelere binmek suretiyle, kazaları dahilindeki iskelelere ve sair yerlere gelen askerlerin yakalanıp hapsedilmesi ve Anadolu tarafına bu şekilde hiçbir askerinin geçmesine fırsat verilmemesi konusunda Üsküdar'dan İnebolu'ya varınca Karadeniz sahillerinde bulunan kadılara, kethudâ yerlerine, yeniçeri serdârlarına, iskele emînlerine ve âyân-ı vilâyet ve iş erlerine gönderilen hükmün sûretidir.

13

Osmanlı ülkelerinde vefât eden İran tüccârlarından geride kalan malların, varislerine gönderilmek üzere, öldükleri yerde bulunan Acem tüccârlarına teslim edilmesi ve

hiçbir Osmanlı devlet görevlisinin bunlara el uzatmaması yönünde Sultan Mustafa Han ve akabinde Sultan Ahmed Han zamanlarında verilmiş olan berâtın, İran elçisi Abdülbâkî Hân'ın iltiması üzere, tekrar verildiği hakkında.

14

Ülkesine dönmekte olan İran elçisi Abdülbâkî Hân'ın yol boyunca ihtiyaçlarının karşılanması ve güvenliğinin sağlanması konusunda Anadolu vâlisi Genç Ali Paşa'ya, mihmândâr tayin olunan Urfalı Mehmed'e ve Anadolu Eyâleti'nde bulunan kadılara, nâîblere, mütesellimlere, voyvodalara, yeniçeri serdârlarına, kethudâ yerlerine ve âyân-ı vilâyete gönderilen hükmün sûretidir.

15

Surre-i hümâyûn ve beraberindeki hacıların güvenli bir şekilde Şâm-ı şerîfe ulaştırılmaları konusunda Üsküdar'dan Şâm'a varınca yol üzerinde sağ ve sol kolda bulunan vezîrlere, beylerbeyilere, emîrlere, kadılara, sancak mütesellimlerine, yeniçeri serdârlarına, âyân-ı vilâyet ve iş erlerine gönderilen hükmün sûretidir.

16

Surre-i hümâyûnu, Kocaili Sancağı mutasarrıfı ile birlikte Akşehir'e emniyet içinde götürmesi konusunda Sultanönü Sancağı mutasarrıfına gönderilen hükmün sûretidir.

17

Hac umûru ile görevlendirildiği belirtilerek, yol boyunca hacıların ihtiyaçlarının karşılanması ve güvenli bir şekilde götürülüp getirilmeleri hususlarında önceki senelere nazaran daha ziyade gayret göstermesi konusunda Şâm vâlisi ve mîr-i haccı olan Vezîr Süleymân Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

18

Hacıları karşılamakla vazifeli Cerde askerine başbuğ olan Trablusşâm vâlisi Osmân Paşa'nın maiyetinde Müzeyreb Sahrası'nda mevcut bulunmak üzere Saydâ vâlilerinin göndermekle yükümlü olduğu beş yüz nefer askeri hazırlayıp göndermesi konusunda Saydâ vâlisi Vezîr Selim Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

19

Arab kabileleri ve aşiretlerinden temin ettiği askerler ile beraber, Cerde askerine başbuğ olan Trablusşâm vâlisi Osmân Paşa'nın yanına gidip emri altında bulunması konusunda Şâm urbânı şeyhine gönderilen hükmün sûretidir.

20

Hacıları karşılamakla vazifeli Cerde askerini Müzeyreb'de yoklaması ve sonra yoklama defteriyle beraber Pâyitaht'a dönmesi konusunda Cerde askerine mübâşir tayin olunan () gönderilen hükmün sûretidir.

21

İran elçisi ile maiyetindekilere, kendilerine verilen defter gereğince, yol boyunca menzillerde hazırlanan zahîrelerin kaza emînleri tarafından eksiksiz verilmesi ve bunların İran sınırına kadar güvenliklerinin sağlanması konusunda Rikâb Defterdârı Sâdullâh'ın ilâmı üzere Anadolu vâlisine gönderilen hükmün sûretidir.

22

Midilli'de inşâ etmekle görevlendirildiği ve ihmali sebebiyle bu ana dek tamamlanamamış olan mîrî kalyonların inşâsını derhal bitirip, bunları Tersâne'ye teslim etmesi konusunda sabık Tersâne emîni olup bu hususda görevli Mehmed'e gönderilen hükmün sûretidir.

23

Devlet ricalinin öteden beri çadırlarının kurula geldiği Davud Paşa ile çevresindeki arazinin taş ihracı bahanesiyle ahâlî tarafından kazılmasına izin verilmemesi ve bundan evvel kazılmış olan yerlerin de doldurulması konusunda Hâslar kadısına ve hâssa bostâncıbaşıya gönderilen hükmün sûretidir.

24

Eski sadrîâzam Ali Paşa'nın devletçe satılan eşyasından, eşya bahası olarak aldığı ve hâlâ teslim etmediği on bin beş yüz guruşu göndermesi konusunda Vidin muhafızı Vezîr Mehmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

25

Anadolu ve Rumili taraflarından evleriyle göçüp İstanbul'a gelmek isteyenlerin kazalarından geçişlerine izin verilmemesi ve bunların yurtlarına geri dönmelerinin sağlanması konusunda İznikmid kadısına, yeniçeri zâbitine, gümrük emînine ve âyân-ı vilâyete gönderilen hükmün sûretidir.

26

Daha önce tayin olunduğu görev yerine gitmekte acele etmesi konusunda Trabzon vâlisi Vezîr Yahya Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

27

Tersâne'de yeniden inşâ edilmekte olan üç kantarlı kalyonun yakında denize indirileceği ve bu iş için gerekli olan kerestenin İznikmid tarafından kesilerek gönderilmesi konusunda Kocaili mutasarrıfına, tahta ve kereste emînine, yeniçeri zâbitine gönderilen hükmün sûretidir.

28

Tersâne'den karavele kalyonu ile Kapudan Paşa tarafına irsâl olunan levendler için ihtiyaç duyulan kılavuzun, âdet olduğu üzere, Yeniköy'den yollanması konusunda Yeniköy nâibine gönderilen hükmün sûretidir.

29

Or Kapısı ile civârının muhâfazasında, Kapdân-ı deryâ Vezîr Mehmed Paşa'nın emri altında bulunmak üzere, maiyetindeki yeniçeriler ile birlikte Sinop İskelesi'nde mevcut olan sefinelere binerek Kırım Adası'na geçmesi konusunda İran tarafından

Âsitâne'ye dönmekte olan yeniçeri ocağının kul kethudâsına gönderilen hükmün sûretidir.

30

Hazîne'den borç olarak aldığı ve şu ana dek ödemediği beş bin guruşun Bâyezîd Sancağı mutasarrıfı Mahmûd Paşa'dan tahsil edilmesi konusunda Erzurum vâlisine gönderilen hükmün sûretidir.

31

Or Kapısı ve civârının muhâfazasında Kapdân-ı deryâ Vezîr Mehmed Paşa'nın emri altında bulunmak üzere, Trabzon'da bulunan Mısır askerini sefinelere bindirerek Kırım Adası'na göndermesi konusunda Trabzon mütesellimine gönderilen hükmün sûretidir.

32

Varna İskelesi'nde bulunan asker ve cephanenin Kefe'ye nakli için Âsitâne'den on yedi kıta sefine irsâl olunduğu ve bunlar yeterli olmazsa eksik kalan kısmın o taraftan tedarik edilmesi konusunda Varna kadısına, gümrük emînine, âyân-ı vilâyet ve iş erlerine gönderilen hükmün sûretidir.

33

Varna İskelesi'ne asker nakli için irsâl olunan ve çoğunluğunu “İstanbul'a işler” zahîre gemilerinin oluşturduğu on yedi kıta sefine Kefe İskelesi'ne ulaşır ulaşmaz içlerindeki askerler ile cephanenin boşaltılması ve sonrasında bu gemilerin vakit kaybetmeden İstanbul'a dönmelerine müsaade edilmesi konusunda Kapudan Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

34

Kırım Adası'na emri altında bulunmak üzere takviye birlikler sevk edildiği ve Or Kapısı ve civârını istila eden Rusya'ya karşı Kırım Hânı Kaplan Girây Hân ile eşgüdüm içinde hareket etmesi konusunda Kapdân-ı deryâ Vezîr Hâcî Mehmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

35

Tersâne'de inşâ edilmekte olan kalyon için bundan evvel İznikmid tarafından talep edilen keresteden, an itibariyle, İznikmid İskelesi'nde mevcut olan miktarının gönderilmesi konusunda Kocaili Sancağı mutasarrıfına, İznikmid kadısına ve ağa vekiline gönderilen hükmün sûretidir.

36

Kırım muhâfazasına memur kılındığı ve derhal kapısı halkıyla beraber Sinop İskelesi üzerinden sefine ile Kefe'ye geçmesi konusunda sabık Diyarbekir vâlisi Vezîr Mehmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

37

Daha önce sâdır olan emirle muhâfazasına tayin olunduğu Kefe Kalesi'ne gitmesine gerek kalmadığı ve mansıbında ikamet etmeye devam etmesi konusunda İçil Sancağı mutasarrıfı Vezîr Mustafa Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

38

Kırım Adası'na intikal edecek askerler için Sinop İskelesi'nde yeterli miktarda sefinenin hazır bulundurulması konusunda Sinop kadısı ve civârında olan kadılara, Sinop İskelesi ve diğer iskele emînlerine ve âyân-ı vilâyet ve iş erlerine gönderilen hükmün sûretidir.

39

Timârlarına zarar gelmemek üzere kayıtlarına şerh düşülen Hüseyin ve Ali Abdullâh isimli iki nefer humbaracıyı, Kefe canibinde olan Kapdân-ı deryâ Vezîr Mehmed Paşa'nın yanına göndermesi konusunda Karaman Beylerbeyliği pâyesiyle hâlâ humbaracıbaşı olan Ahmed'e gönderilen hükmün sûretidir.

40

Karavele kaptanının, komutasında bulunan kalyon ile, Âsitâne'ye gelmesi konusunda Akdeniz muhâfazasına memur Kapudane-i hümâyûn kaptanına ve Karavele kalyonu kaptanına gönderilen hükmün sûretidir.

41

Âsitâne ile Sinop ve Trabzon iskelelerinden gelen ve çoğunluğunu “İstanbul'a işler” zahîre gemilerinin teşkil ettiği sefineler tarafına ulaşır ulaşmaz içlerindeki askerler ile mühimmâtın boşaltılması ve sonrasında bu gemilerin vakit kaybetmeden İstanbul'a dönmelerine izin verilmesi konusunda Kapdân-ı deryâ Vezîr Hâcî Mehmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

42

Emrindeki yeniçerilerin iki bin nefere tamamlanmasını beklemeksizin, halihazırda yanında bulunan ve şu ana kadar etraftan yazmış olduğu yeniçeriler ile beraber derhal Sinop üzerinden Kırım'a geçip, orada Kapdân-ı deryâ Vezîr Mehmed Paşa'nın emri altında bulunması konusunda İran tarafından Sinop İskeleyi'ne gelmekte olan yeniçeri ocağının kul kethudâsına gönderilen hükmün sûretidir.

43

Rusya'nın Kırım'dan çıkarılması hususunda kendisinin görevlendirildiği hatırlatılarak, maiyetine tayin olunan askerleri bir an önce yanına toplayıp düşmana karşı harekete geçmesi konusunda Kapudan Paşa'ya, kul kethudâsına, cebeciler kethudâsına, topçular kethudâsına ve diğer asker zâbitlerine gönderilen hükmün sûretidir.

44

Kefe'de ikamet üzere olan Kapudan-ı deryâ Vezîr Mehmed Paşa'nın maiyetinde bulunmak üzere yeniden üç bin nefer kalyoncu yazılacağı ve kalyoncu yazılmaya talip olanların acilen Tersâne'ye gelmeleri gerektiğinin o tarafta duyurulması konusunda İznikmid kadısına gönderilen hükmün sûretidir.

45

Karadeniz canibinde bulunan askerler için gerek daha evvel ve gerek bu defa irsâl olunan mühimmât ile zahîreleri tarafına ulaştığında, gerektiğinde kullanılmak üzere, güvenli bir yere yerleştirmesi konusunda sabık Azak Defterdârı Süleymân'a gönderilen hükmün sûretidir.

46

Bundan evvel Mısır'da meydana gelen olay esnasında öldürülenlere ve firâr edenlere ait olan malların mîrî adına zapt edilip müzâyede yoluyla satılması ve müzâyede sonunda elde edilen akçenin Der-saâdet'e irsâl edilmesi konusunda Mısır vâlisi Vezîr Mustafa Paşa'ya, Mısır mollasına ve emîrlere gönderilen hükmün sûretidir.

47

Bundan evvel Mısır'da meydana gelen olay esnasında öldürülenlere ve firâr edenlere ait olan malların mîrî için satılması ve diğer çeşitli işlerin bir an önce yerine getirilmesi konusunda Mısır vâlisi Vezîr Mustafa Paşa'ya, Mısır mollasına ve emîrlere gönderilen hükmün sûretidir.

48

Kazalarında bulunan ve isimleri zikredilen celeb tâifesinin, koyunlarını satmak üzere, İstanbul'a gelmelerinin sağlanması konusunda Edirne kadısına ve Vize, Saray, Birgos, Baba-yı atık kadılarına ve Cîsr-i Ergene, Hayrabolu ve İpsala nâiblerine gönderilen hükmün sûretidir.

49

Gelibolu mahalleleri arasında dolaşp eşkıyâlık yapan Rum ve Ermeniler'in yakalanarak ellerinden kullandıkları silahların alınması ve şehirde emniyetin sağlanması konusunda Gelibolu nâibine gönderilen hükmün sûretidir.

50

Hâssa bostâncıları ocağında çıracık iken birtakım bahanelerle izin alıp taşrada voyvoda ve mütesellimlerin hizmetlerinde beş on yıl baratasız gezdikten sonra bir şekilde ocağa geri gelerek emektarlık iddiasında bulunanlar ile ocaktan kabahatleri sebebi ile atıldıkları halde bir yolunu bulup geri dönenlerin söz konusu ocağın nizâmını bozduklarını ifade ettiği arzın alındığı belirtilerek, bundan sonra, bu şekilde taşrada yedi yıldan fazla gezip gelenler ile kabahatlerinden ötürü ihraç edilmiş olanların ocağa geri kabul edilmemesi konusunda hâssa bostâncıbaşı Mustafa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

51

Rusya'nın işgal ettiği Azak Kalesi'nin kurtarılması için sefere çıkılacağı ve Nevruz'da gelip orduya iltihak etmesi konusunda Anadolu vâlisi Vezîr Ali Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

52

Rusya'nın işgal ettiği Azak Kalesi'nin kurtarılması için sefere çıkılacağı ve Nevruz'da görev yerlerinde bulunmak üzere sancaklarının zeâmet ve tîmâr erbâbını toplayıp bir an evvel yola koyulmaları konusunda Erzurum Eyâleti alaybeylerine gönderilen hükmün sûretidir.

53

Anadolu tarafından gelecek sekiz bin nefer yeniçeri için Samsun ve Ünye iskelelerinde sefinelerin hazır edilmesi konusunda, Segbânbaşı Mehmed'in mektubu üzere, bu hususda memur kılınan beşinci bölükden Ömer Çavuş'a ve zikrolunan iskelelerdeki gümrük emînlerine gönderilen hükmün sûretidir.

54

Anadolu tarafından gelecek dört bin nefer yeniçeri için Sinop İskelesi'nde sefinelerin hazır edilmesi konusunda, Segbânbaşı Mehmed'in mektubu üzere, bu hususda

memur kılınan beşinci bölükden Yusuf Çavuş'a ve adı geçen iskelenin gümrük emînine gönderilen hükmün sûretidir.

55

Anadolu tarafından gelecek dört bin nefer yeniçeri için Ereğli ve Samakov iskelelerinde sefinelerin hazır edilmesi konusunda, Segbânbaşı Mehmed'in mektubu üzere, bu hususda memur kılınan on dördüncü bölükten Ali Çavuş'a ve bahsi geçen iskelelerdeki gümrük emînlerine gönderilen hükmün sûretidir.

56

Anadolu tarafından gelecek sekiz bin nefer yeniçeri için Giresun ve Trabzon iskelelerinde sefinelerin hazır edilmesi konusunda, Segbânbaşı Mehmed'in mektubu üzere, bu hususda memur kılınan beşinci bölükten Halil Çavuş'a ve söz konusu iskelelerdeki gümrük emînlerine gönderilen hükmün sûretidir.

57

İstanbul'da yaşanan et sıkıntısının giderilmesi için, kazalarında bulunan ve isimleri zikredilen koyun celeblerinin ellerinde bulunan koyunların Âsitâne'ye getirilip Yedikule'ye sevk edilmesi konusunda, İstanbul kadısı Said Abdülbâkî'nin ilâmı üzere, Baba-yı atık ve Birgos kadılarına ve Havâss-ı Mahmûd Paşa nâibine gönderilen hükmün sûretidir.

58

Bir önceki hükmün bir sûretinin Çorlu, Hayrabolu ve İpsala nâiblerine gönderildiğine dair.

59

57. hükmün bir sûretinin Sarây, Vize ve Cizr-i Ergene nâiblerine gönderildiğine dair.

60

Ülkesine dönüş yolunda eşkiyâ tarafından saldırıya uğrayan İran elçisi Abdülbâkî Hân'ı yolun geri kalanı boyunca takip etmek suretiyle güvenli bir şekilde sınıra

ulaştırması konusunda İran tarafına memur olan Musul valisi Vezir Mustafa Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

61

Musul vâlisi Vezîr Mustafa Paşa'nın yanına giden Hârezm elçisi Hâcemverdi'nin yol boyunca emniyetinin sağlanması konusunda Üsküdar'dan adı geçen vezîrin bulunduğu mahalle varınca yol üzerinde olan vezîrlere, beylerbeyilere, mollalara, emîrlere, kadılara, nâiblere, mütesellimlere, kethudâ yerlerine, yeniçeri serdârlarına ve âyân-ı vilâyete gönderilen hükmün sûretidir.

62

Enderûn Hazinesi'nden ihraç edilip hâssa silahşörlerinden Osmân ile irsâl olunan bin kese akçenin güvenli bir şekilde orduya ulaştırılması konusunda İstanbul'dan Ordu-yı hümayûna varınca yol üzerinde bulunan kadılara, kethudâ yerlerine, yeniçeri serdârlarına, has ve vakıf zâbitlerine, âyân-ı vilâyet ve iş erlerine gönderilen hükmün sûretidir.

63

Önceden mutasarrıfı olduğu Karahisâr-ı Şarkî Sancağı'nda ahâlîye zulmettiği gerekçesiyle Divriği'de kurulan mahkemeye gelmeyerek firâr eden ve söz konusu mahkemede hakkındaki suçlar sabit bulunan Hamîs Paşa'nın yakalanması konusunda Sivas vâlisi Vezîr Yakub Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

64

Önemli bir iş için Âsitâne'den menzil ile irsâl olunan iki nefer tatarın bir an evvel Mısır'a ulaştırılması konusunda Trablusşâm ve Saydâ vâlilerine gönderilen hükmün sûretidir.

65

İstanbul'da görülen et sıkıntısının giderilmesi için, Edirne ve civârında bulunan koyun sahipleri ile celeb tâifesinin Âsitâne'ye getirilip koyunlarını satmalarının

sağlanması konusunda Edirne kadısına ve bostâncıbaşısına gönderilen hükmün sûretidir.

66

Bu yıl Karadeniz'e çıkacak donanma kalyonlarına yerleştirilen humbaracı havanları hizmetinde bulunmak üzere Kapdân-ı deryâ Süleymân'ın maiyetine tayin olduğu konusunda humbaracı ocağı halifelerinden ve Vize Sancağı'na tabi Pınarhisâr Nahiyesi'nde Havsalu adlı karyede dört bin elli üç akçe humbaracı tîmârına mutasarrıf olan Hüseyin'e gönderilen hükmün sûretidir.

67

Bir önceki hükmün bir sûretinin Vize Sancağı'na tabi Çorlu Nahiyesi'nde Kulfallu adlı karyede altı bin akçe tîmâra mutasarrıf olan Humbaracı Mehmed'e gönderildiğine dair.

68

Mısır Eyâleti'nin kendisine tevcih olduğu belirtilerek, önemli bir vazife ile bundan evvel Mısır'a yollanan Şehremîni Osmân'ı da, kendisine münasip bir kethudâ buluncaya kadar, kethudâlığı hizmetinde istihdam etmesi konusunda Mısır vâlisi Vezîr Mustafa Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

69

Mısır vâlisi Vezîr Mustafa Paşa'nın kethudâlığı hizmetine geçici olarak tayin olduğu konusunda önemli bir vazife ile bundan evvel Mısır'a yollanan Şehremîni Osmân'a gönderilen hükmün sûretidir.

70

Gelibolu'dan Anadolu tarafına koyun geçirilmemesi yönündeki yasağın sığırları kapsamadığı iddiasıyla bir takım kişilerin sığırlarını Anadolu tarafına geçirdiklerinin haber alındığı belirtilerek, bundan sonra söz konusu yasağa sığır ve kuzuların da dahil edildiği konusunda Gelibolu nâibine, yeniçeri zâbitine, gümrük emînine, âyân-ı vilâyet ve iş erlerine gönderilen hükmün sûretidir.

71

Rusya'nın işgal ettiği Azak Kalesi'nin kurtarılması için sefere çıkılacağı ve Nevrûz'da gelip orduya katılması hususunda acele etmesi konusunda Anadolu vâlisi Vezîr Ali Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

72

Bir önceki hükmün bir sûretinin Karaman vâlisi Vezîr Mehmed Paşa'ya gönderildiğine dair.

73

Mehterhâne'den orduya irsâl olunan mehterhâne mühimmâtı arabalarını yol boyunca muhâfaza etmek üzere bir usta ve yeterli miktarda bostâncı neferâtını görevlendirmesi konusunda Edirne bostâncıbaşısına gönderilen hükmün sûretidir.

74

Haremeyn-i şerîfeyn ahâlisine ve Mısır askerine tahsîs olunan zahîreden bakâyâ kısmın her kimin zimmetinde bulunursa bir an evvel tahsil edilmesi konusunda Mısır vâlisine, kadısına, emîrlere, yedi ocak zâbitlerine ve ihtiyârlarına gönderilen hükmün sûretidir.

75

Mısır'da sâkin gayrimüslimlerin ödemekle yükümlü oldukları cizyeden bin yüz kırk sekiz senesine mahsûb bakaya kalan kısmın her kimin zimmetinde bulunursa, verdikleri temessük gereğince, bir an evvel tahsil edilmesi konusunda Mısır vâlisine, mollasına, emîrlere, yedi ocak zâbitlerine ve ihtiyârlarına gönderilen hükmün sûretidir.

76

Bursa civârındaki kazalara imdad-ı seferiyyesi ile birlikte yolladığı ve oralarda ahâlîye zulmettikleri haber alınan bölüklerini yanına toplayıp bir an evvel orduya gelmesi ve yolun geri kalanı boyunca da bu türden olayların önüne geçmek adına

askerini kontrol altında tutması konusunda Anadolu vâlisi Vezîr Genç Ali Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

77

Bursa'daki köylere “eşkiyâ teftişi” namıyla dağıttığı ve oralarda ahâlîye zulmettikleri haber alınan bayraklarını yanına toplayıp bir an evvel orduya gelmesi konusunda arpalık olarak Hüdâvendigâr ve Karesi sancaklarına mutasarrıf olan İbrahim'e gönderilen hükmün sûretidir.

78

Tuğ-1 hümâyûn câizesinden zimmetinde kalan yedi bin beş yüz guruşu göndermesi konusunda sabık vezîr İshak Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

79

Tuğ-1 hümâyûn câizesinden zimmetinde bâki kalan beş bin guruşu göndermesi konusunda Haleb vâlisi Vezîr Yusuf Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

80

Nahiyelerinde bulunan iskelelerden koyunlarını canlı ya da kesilmiş halde Anadolu tarafına geçirmek isteyen koyun sahipleri ve celeb tâifesine müsaade edilmemesi konusunda Hâslar Kazâsı dahilindeki Çekmece-i kebîr ve sagîr, Silivri ve Ereğli nahiyeleri nâiblerine, âyân-ı vilâyete ve iskele emînlerine gönderilen hükmün sûretidir.

81

Bir önceki hükmün bir sûretinin Gelibolu nâibine, yeniçeri zâbitine, gümrük emînine, âyân-ı vilâyet ve iş erlerine gönderildiğine dair.

82

Âsitâne'ye bayram münasebetiyle getirilen koyunlardan satılmayıp geri kalanların, başka mahallere götürülmeyip, İstanbul kasaplarına satılması konusunda () ve () ve

() kadılarına, Çekmeceler ve Çatalca nahiyeleri nâiblerine gönderilen hükmün sûretidir.

83

Kendisini götürmek üzere tayin olunan kalyona binip, yeni ikamet yeri olarak uygun görülen Sakız'a gitmesi konusunda Gelibolu'da ikamet üzere olan sabık Kırım Hânı Kaplan Girây Hân'a gönderilen hükmün sûretidir.

84

Bir önceki hükmün bir sûretinin Sakız nâibine, adı geçen hânın münasip bir mahalde ikamet ettirilmesi ve tekrar emir gönderilmedikçe başka bir yere gitmesine izin verilmemesi konusunda gönderildiğine dair.

85

Önemli bir işle görevlendirilen Reîsülküttâb Mustafa için Âsitâne'den arabalar ile Ordu-yı hümâyûn kışlağı olan Babadağı'na naklolunacak mühimmâtın sağ salim ulaştırılması konusunda Âsitâne'den Babadağı'na varınca yol üzerinde bulunan kadınlara, nâiblere, voyvodalara, yeniçeri serdârlarına, kethudâ yerlerine ve âyân-ı vilâyete gönderilen hükmün sûretidir.

86

Vezîriâzam Mehmed Paşa'nın mektûbçusu Mehmed Râgıb için Âsitâne'den arabalar ile Ordu-yı hümâyûn kışlağı olan Babadağı'na naklolunacak mühimmâtın sağ sâlim ulaştırılması konusunda Âsitâne'den Babadağı'na varınca yol üzerinde olan kadınlara, nâiblere, voyvodalara, yeniçeri serdârlarına, kethudâ yerlerine ve âyân-ı vilâyete gönderilen hükmün sûretidir.

87

Bayraklarını açarak ve yanlarındaki neferleriyle beraber Nevrûz'dan önce gelip İsakçı Sahrâsı'nda hazır bulunmalarına dair Anadolu'nun bütün kollarındaki yeniçeri serdârlarına hitaben daha evvel emr-i şerif sadır olduğu halde, kazalarında bulunan ve bu ana dek yerlerinden hareket etmedikleri bildirilen yeniçeri serdârlarının bir an

evvel yola çıkarılması konusunda Kocaili Sancağı'nda bulunan kadılara, yeniçeri serdârlarına ve ocak ihtiyârlarına gönderilen hükmün sûretidir.

88

Kefe tarafındaki görevlerinden af edilerek Mısır'a geri dönmelerine izin verilmesi yönündeki isteklerinin kabul edildiği konusunda Mısır emîrlerinden olup, evvela İran tarafına ve akabinde Kefe muhâfazasına tayin olunan Mısır askeri üzerine memur kılınan Mehmed'e ve yedi ocak zâbitlerine gönderilen hükmün sûretidir.

89

Yıllık tahsîsâtı dokuz bin guruş olan Medîne kadılığı, bundan evvel, yıllık tahsîsâtı on bir bin iki yüz elli guruş olan Mekke kadılığı derecesine yükseltilmiş olduğundan, yeni Medîne kadısı tayin olunan Mevlana Mehmed'e, aradaki iki bin iki yüz elli guruşluk fark Cidde mahsulünden eklenmek suretiyle, aynı tutarın nakit olarak verilmesi konusunda Cidde Sancağı mutasarrıfı Vezîr Ahmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

90

Selanik'e bağlı Aynaroz Ceziresi'nde bulunan Lavra Manastırı'nda, Selanik kadısının görevlendirdiği bir ekip ile ve bu taraftan yollanan keşişin kılavuzluğunda gerçekleştirilen araştırmada şüpheli herhangi bir maddeyle karşılaşmadığının, fakat adı geçen manastırın papaz ve keşişlerinin hapsedildiğinin haber alındığı belirtilerek, artık o tarafta kalmasına gerek kalmadığı ve hapsedilen papaz ve keşişleri serbest bıraktıktan sonra, kılavuzluk yapan keşiş ile birlikte Âsitâne'ye dönmesi konusunda hâssa silâhşörlerinden Abdurrahmân Paşa-zâde Mustafa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

91

Medîne'de görevli nöbetçilere ve kale neferlerine tahsîs olunan zahîrelere ait defteri adet üzere bizzat hazırlayıp, söz konusu kutsal yerde ikamete memur kılınan Ömer'e teslim etmesi konusunda Mısır vâlisine gönderilen hükmün sûretidir.

92

İran elçisi Abdülbâkî Hân ile birlikte Âsitâne'ye gelen adamlarından Mehmed Emin Bey'in Şiran menziline çalınan eşyalarının bulunup kendisine teslim edilmesi konusunda Erzurum vâlisine, kadılarına, âyân-ı vilâyet ve iş erlerine gönderilen hükmün sûretidir.

93

İran'dan Âsitâne'ye yollanan hediyelerin yol boyunca güvenliklerini sağlamak adına bir adamını görevlendirmesi konusunda Erzurum vâlisine gönderilen hükmün sûretidir.

94

İran'dan Âsitâne'ye gönderilen hediyelerin yol boyunca güvenliklerinin sağlanması konusunda Kars'tan Âsitâne'ye varınca yol üzerinde bulunan kadılara, kethudâ yerlerine, yeniçeri serdârlarına, âyân-ı vilâyet ve iş erlerine gönderilen hükmün sûretidir.

95

Kapdân-ı deryâ tayin olunduğu ve yerine bir vekil bırakarak İstanbul'a gelmesi konusunda Kapudâne-i hümayûn kaptanı Lâz Ali Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

96

Kapdân-ı deryâlık görevinden azledilen Canım Hoca Mehmed Paşa'nın Kütahya Kalesi'nde hapsedilmesi konusunda Kütahya Kalesi dizdârına gönderilen hükmün sûretidir.

97

Kütahya Kalesi'nde hapsolünacak olan Canım Hoca Mehmed Paşa'nın sağ salim söz konusu yere ulaştırılması konusunda Üsküdar'dan Kütahya'ya varınca yol üzerinde

bulunan kadılara, nâiblere, mütesellimlere, kethudâ yerlerine, yeniçeri serdârlarına, âyân-ı vilâyet ve iş erlerine gönderilen hükmün sûretidir.

98

Hazine'ye olan borcu için tüm mal varlığı zapt edilecek olan Canım Hoca Mehmed Paşa'nın, bindiği kalyonu ve yalısı başta olmak üzere, mal ve mülkünün bulunabileceği tüm yerlerin mühürlenmesi konusunda Kapudan Paşa Vekîli Süleymân'a gönderilen hükmün sûretidir.

99

Yerine bir vekil bırakarak acilen İstanbul'a gelmesi konusunda Kapdân-ı deryâ tayin olunan Lâz Ali Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

100

Âsitâne'de kalmasını gerektirecek ortada bir durum kalmadığından, vaktinde sefere gelmek üzere mansıbına geri dönmesine müsaade edildiği konusunda Anadolu vâlisi Vezîr Ali Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

101

İran ile yapılan antlaşma gereğince, Acem esîrlerinden “*müslimiyyü'n-neseb*” olanların alınıp satılmasının yasaklandığı ve bu durumun her tarafta duyurulması konusunda Üsküdar'dan Anadolu'nun orta kolunun sağ ve sol taraflarıyla nihayetine varınca bulunan vezîrlere, beylerbeyilere, emîrlere, kadılara, yeniçeri serdârlarına, kethudâ yerlerine, zâbitlere ve âyân-ı vilâyete gönderilen hükmün sûretidir.

102

Bir önceki hükmün bir sûretinin Anadolu'nun sağ ve sol kollarına gönderildiğine dair.

103

101. hükmün bir sûretinin Rumili'nin üçer kollarına gönderildiğine dair.

104

Midilli'de inşasına memûr olduğu kalyonları boğaza doğru yolladıktan sonra Gelibolu üzerinden kara yolu ile Âsitâne'ye gelmesi konusunda sabık Tersâne emîni olan Mehmed'e gönderilen hükmün sûretidir.

105

Vezîriâzam Mehmed Paşa ve kethudâsı için orduya gönderilen araba ve eşyaların sağ salim ulaştırılması konusunda Âsitâne'den Ordu-yı hümâyûna varınca yol üzerinde bulunan kadılara, kethudâ yerlerine, yeniçeri serdârlarına, âyân-ı vilâyet ve iş erlerine gönderilen hükmün sûretidir.

106

Gelibolu'dan yasak olduğu halde Anadolu tarafına koyun geçirildiğinin İstanbul kasapbaşısı aracılığıyla haber alındığı belirtilerek, bunun önüne geçmek adına bölgedeki tüm geçitlerin üzerindeki denetimin arttırılması ve karşı tarafa koyun geçirilmesine kesinlikle izin verilmemesi konusunda Gelibolu nâibine, yeniçeri zâbitine ve gümrük emîni nazırına gönderilen hükmün sûretidir.

107

Osmanlı ülkelerinde vefât eden Acem tâifesine ait olan malların memleketlerindeki varislerine ulaştırılması ve bunlara hiçbir devlet görevlisinin el uzatmaması yönünde Sultan Mustafa Han ve Sultan Ahmed Han zamanlarında verilmiş olan fermânın, İran elçisi Abdülbâkî Hân'ın iltiması üzere, yeniden sadır olduğu konusunda Rumili ve Anadolu'da olan kadılara gönderilen hükmün sûretidir.

108

Zimmetinde olan ve yavaş yavaş ödeyeceğini bildirdiği tuğ-ı hümâyûn câizesi yirmi iki bin guruşun tamamını bir an evvel ve tek seferde yollaması konusunda Rakka Eyâleti mutasarrıfı Vezîr Ahmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

109

Yakında Karadeniz'e çıkacak olan ince donanma için gerekli olan kerestenin İznikmid tarafından kesilip Tersâne'ye gönderilmesi konusunda Kocaili Sancağı mutasarrıfına, İznikmid kadısına, yeniçeri zâbitine ve kereste emînine gönderilen hükmün sûretidir.

110

Mekke'deki su yollarının tamir ve temizlenmesinde kullanılmak üzere Âsitâne'den mîrî kalyon ile gönderilen malzemeyi, Mısır üzerinden, Cidde İskelesi'ne ulaştırması konusunda Mısır vâlisi Vezîr Ebubekir Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

111

Bir önceki hükmün bir sûretinin Cidde Sancağı mutasarrıfı Vezîr Ahmed Paşa'ya gönderildiğine dair.

112

Âsitâne'den Vezîriâzam Mehmed Paşa tarafına irsâl olunan zahîrenin Köstence İskelesi'ne vardığında münasip ve güvenli bir mahalde muhâfaza edilmesi konusunda Köstence kadısına, yeniçeri serdârına ve âyân-ı vilâyete gönderilen hükmün sûretidir.

113

İran ile yapılan antlaşma gereğince, Osmanlı topraklarında kalmak istemeyip, kendi başlarına veya İran elçisi Abdülbâkî Hân ile beraber vatanlarına dönmeyi murat eden Acem esirlerine mani olunmaması konusunda Üsküdar'dan Anadolu'nun orta kolunun sağ ve sol taraflarıyla nihayetine varınca bulunan vezîrlere, beylerbeyilere, emîrlere, kadılara, yeniçeri serdârlarına, kethudâ yerlerine, zâbitlere ve âyân-ı vilâyete gönderilen hükmün sûretidir.

114

Tebrîz'den altı yıl evvel Koçhisâr'a birlikte geldiği İbrahim adlı yeniçeri tarafından, adı geçen yerden Halil isminde bir şahıs ile işbirliği içinde, köleleri olduğu iddiasıyla

validesi ile kız kardeşinin alıkonulduğu ortaya çıkan Mehmed'e ailesinin kurtarılıp teslim edilmesi konusunda Koçhisâr Kazâsı civârında bulunan () kadısına ve Kengırı Sancağı mütesellimine gönderilen hükmün sûretidir.

115

Satışı yasak olan maddeleri boğaz hisârlarından Akdeniz'e geçirdiği ve kalyonuna yüklü bir ücret karşılığında tüccâr eşyası yüklediği haber alınan Patrona-i hümayûn kaptanı Hasan Kapudan'ın yakalanıp Seddülbahir Kalesi'nde hapsedilmesi ve tüm malına da mîrî adına el konulması konusunda () kadısına, Eceâbâd Nâhiyesi nâibine ve Seddülbahir Kalesi dizdârına gönderilen hükmün sûretidir.

116

Hollanda elçisinin arzı üzere, bir kıta sefinesi ile getirip götürdüğü malların gümrük resmini ödedikten sonra memleketine doğru yola koyulan Pozpönde adındaki Hollandalı kaptanın adet üzere boğaz hisârlarında sadece bir defa yoklamaya tabi tutulması ve gemisinin içinde ihracı yasak bir maddeye rastlanmadıkça da o tarafta fazla bekletilmemesi konusunda boğaz hisârları kadıları ve dizdârlarına gönderilen hükmün sûretidir.

117

Vezîr Mustafa Paşa'ya 20 Ekim 1736 tarihinde tevcih olunan Musul Eyâleti'nin imdad-ı hazariyyesinden kıste'l-yevm hesabıyla adı geçen vezîrin zamanına isabet eden kısmının, önceki beylerbeyi Mehmed Paşa'dan, henüz toplanmamış ise de ahâlîden tahsil edilip bahsi geçen vezîre teslim edilmesi konusunda Musul kadısına, âyân-ı vilâyet ve iş erlerine gönderilen hükmün sûretidir.

118

Ülkesine dönmekte olan İran elçisi Abdülbâkî Hân'ın yol boyunca güvenliğinin sağlanması konusunda Üsküdar'dan İran hududuna varınca yol üzerinde bulunan kadılara, yeniçeri serdârlarına ve ocak ihtiyârlarına gönderilen hükmün sûretidir.

119

Mekke ve Medîne'deki bazı binaları tamir etmekle görevlendirilen, fakat kendisini o tarafa götürmekte olan karavelenin şiddetli rüzgardan direkleri kırılınca Tersâne-i âmire'ye dönmek zorunda kalan sabık Büyük Rûznâmecî Ahmed'i karşılaştığı yerde Riyâle-i hümâyûna bindirip İskenderiye İskelesi'ne yollaması konusunda Riyâle-i hümâyûn kaptanına gönderilen hükmün sûretidir.

120

Surre-i hümâyûnu Gebze'den alıp, Akşehir'e götürüp Akşehir Sancağı mutasarrıfına teslim etmesi konusunda Kocaili Sancağı mutasarrıfına gönderilen hükmün sûretidir.

121

Bir önceki hükmün bir sûretinin Akşehir Sancağı mutasarrıfına ve Akşehir'den Konya'ya varınca yol üzerinde bulunan kadılara, yeniçeri serdârlarına, âyân-ı vilâyet ve iş erlerine gönderildiğine dair.

122

120. hükmün bir sûretinin Karaman vâlisi Vezîr Mehmed Paşa'ya ve Konya'dan Adana'ya varınca yol üzerinde bulunan kadılara, yeniçeri serdârlarına, âyân-ı vilâyet ve iş erlerine gönderildiğine dair.

123

120. hükmün bir sûretinin Adana vâlisi Vezîr Ali Paşa'ya ve Adana'dan Hama'ya varınca yol üzerinde bulunan kadılara, yeniçeri serdârlarına, âyân-ı vilâyet ve iş erlerine gönderildiğine dair.

124

Venedik elçisi tarafından Babadağı kışlasına irsâl olunan kapı tercümanının yol boyunca güvenliğinin sağlanması konusunda Âsitâne'den Babadağı kışlasına varınca yol üzerinde bulunan kadılara, kethudâ yerlerine, yeniçeri serdârlarına, âyân-ı vilâyete ve iş erlerine gönderilen hükmün sûretidir.

125

Surre-i hümâyûnu Hama'dan alıp, Şâm'a götürüp Şâm vâlisi Vezîr Süleymân Paşa'ya teslim etmesi konusunda Hama mütesellimine gönderilen hükmün sûretidir.

126

Vidin Kalesi muhâfazasına tayin olunduğu ve derhal yüz elli nefer süvârî ile görev yerine gitmesi konusunda Uzun-köprü mütevellisi Mehmed'e gönderilen hükmün sûretidir.

127

Vidin Kalesi'ne varıp muhâfazasında Vezîr Mehmed Paşa'nın emri altında bulunması konusunda İçil Sancağı mutasarrıfı Vezîr Mustafa Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

128

Vidin Kalesi'nin muhâfazasında Vezîr Mehmed Paşa'nın emri altında bulunmak üzere daha evvel kazalarından ihracı fermân olunan il erlerinin bir an evvel görev yerlerine ulaştırılması konusunda Âsitâne'den Rumili'nin sağ kolu nihayetine varınca yol üzerinde bulunan kadılara, kethudâ yerlerine, yeniçeri serdârlarına, âyân-ı vilâyet ve iş erlerine gönderilen hükmün sûretidir.

129

Galos ve Selanik taraflarından İstanbul'a zahîre nakleden sefinelerin, nakliye işlemi tamamlanana kadar, olası korsan saldırılarından korunması için donanma gemilerinden iki kıta kalyon görevlendirmesi konusunda Kapudâne-i hümâyûn kaptanına gönderilen hükmün sûretidir.

130

Sofya'da bulunan Rumili vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'nın maiyetine Âsitâne'den tayin olunan ve sekiz yüz elli bir neferden müteşekkil on adet yeniçeri ortalarının bin beş yüz nefere tamamlanması için kazalarından altı yüz kırk dokuz nefer yazılması konusunda Rumili'nin orta kolunun sağ ve sol taraflarıyla Sofya'ya varınca yol üzerinde bulunan kadılara, nâiblere, yeniçeri serdârlarına, âyân-ı vilâyet ve iş erlerine gönderilen hükmün sûretidir.

131

Kırım ve Kefe taraflarına sevk edilmek üzere Anadolu'daki bazı kazalardan yazılması fermân olunan ve bin neferden mürekkep on adet yeniçeri bayrağı için Ereğli ve Alaylı iskelelerinde sefinelerin hazır edilmesi konusunda Ereğli kadısına ve Ereğli Gümrüğü emînine gönderilen hükmün sûretidir.

132

Kazalarından bazı kimselerin yasak olduğu halde zahîrelerini Çandarlı adlı mahalle götürüp kefere tâifesine sattıklarının haber alındığı ve bu durumun bir kez daha tekrarlanmasına kesinlikle izin verilmemesi konusunda Mihaliç, Edincik, Balıkesri, Eksamil, Bandırma ve Karabiga kazaları nâiblerine gönderilen hükmün sûretidir.

133

Anadolu tarafından gelen sefinelere kazalarındaki iskelelerden yüksek ücret karşılığında buğday satıldığı haber alındığı ve bu durumun bir kez daha tekrarlanmasına kesinlikle fırsat verilmemesi konusunda Birgos, Köstence, Mankalya, Varna, Balçık, Kavarna ve Karaharman kadılarına ve zikrolunan kazaların kethudâ yerlerine, yeniçeri serdârlarına ve iskele emînlerine gönderilen hükmün sûretidir.

134

İstanbul'da görülen yağ ihtiyacını karşılamak üzere Taman'a yağ satın almaya gelen tüccârlara ve bunların nakliye için kiraladıkları sefinelerin sahiplerine, rüşvet

talebiyle, zorluk çıkardığından bin beş yüz adet katı yağın Taman mahzenlerinde atıl bir vaziyette kaldığının haber alındığı belirtilerek, bu seferlik affedildiği ve söz konusu yağların nakledilmesinde tekrar zorluk çıkarırsa şiddetle cezalandırılacağı konusunda Taman muhafızı Mehmed'e gönderilen hükmün sûretidir.

135

Sabık Kapdân-ı derya Vezîr Mehmed Paşa'nın kendi imkanlarıyla İstanköy'de yapımını başlattığı kalyonun bir an evvel bitirilip güvenli bir şekilde Tersâne'ye ulaştırılması konusunda Kapudâne-i hümâyûn kaptanına gönderilen hükmün sûretidir.

136

Her sene rûz-ı Hızır gelince Istranca ile çevresindeki dağlarda dolaşıp avcılık yapan ve aynı zamanda bölgede zuhur eden eşkıyâların takibinde bulunan yeniçeri ortalarından otuz üçüncü segbânlar bu yıl seferde olduklarından, söz konusu hizmetin aksamaması için emekli ve eski neferleriyle birlikte bahsedilen hususları yerine getirmekle görevlendirildiği konusunda adı geçen orta çorbacısının vekiline gönderilen hükmün sûretidir.

137

İstanbul ile Mısır arasında seyreden gemilerin, Mısır ve Rodos sularında gezip korsanlık faaliyetlerinde buldukları haber alınan dört kıta Malta kalyonundan korunması konusunda Akdeniz'e memur Kapudâne-i hümâyûn kaptanına ve diğer donanma kaptanlarına gönderilen hükmün sûretidir.

138

İznikmid tarafından Tersâne'ye kereste nakletmekle görevli taş sefinesinden Darıca adlı karye açığında firâr eden mahkum ve esirlerin yakalanıp Âsitâne'ye gönderilmesi konusunda Kocaili Sancağı mutasarrıfına ve İznikmid'den Katırlı'ya varınca yol üzerinde bulunan kadılara ve iskele emînlerine gönderilen hükmün sûretidir.

139

Birgos ile Kırkkilise arasında zuhur eden eşkıyânın yakalanıp Âsitâne'ye gönderilmesi konusunda Birgos kadısına, Kırkkilise nâibine ve Istaranca avcıbaşısına gönderilen hükmün sûretidir.

140

Haleb muhassılı tarafından Âsitâne'ye irsâl olunan on beş bin iki yüz elli guruşu Payâs hududunda yağmalayan ve aynı zamanda bölgeden geçenlere sürekli saldırı düzenledikleri haber verilen Çobanoğlu Dağı eşkıyâsını bertaraf etmekle görevlendirilen Haleb vâlisi Vezîr Hüseyin Paşa'nın maiyetine tayin oldukları konusunda Kars-ı Maraş sakinlerinden Gök Veli-oğlu İbrahim'e, Hâcî Yusuf'a ve Emîn-oğlu İsmâil'e gönderilen hükmün sûretidir.

141

Vefât eden Van vâlisi İbrahim Paşa'nın mîrî tarafından zapt olunup Âsitâne'ye gönderilen muhallefatinin yol boyunca güvenliğinin sağlanması konusunda Van'dan Âsitâne'ye varınca yol üzerinde olan kadılara, kethudâ yerlerine, yeniçeri serdârlarına, âyân-ı vilâyet ve iş erlerine gönderilen hükmün sûretidir.

142

Trabzon üzerinden Kırım'a geçecek dört bin nefer yeniçeriden çoğunun yeterli miktarda sefine tedarik etmedikleri için bu tarafta kaldığının haber alındığı belirtilerek, bu seferlik affedildikleri ve bahsi geçen askerlerin bir an evvel karşıya geçirilmesi konusunda Rikâb Defterdârı Sâdullâh'ın ilâmı üzere Trabzon kadısına, mütesellimine ve gümrük emînine gönderilen hükmün sûretidir.

143

Anadolu tarafından gelecek sekiz bin nefer yeniçeri için Samsun ve Ünye iskelelerinde sefinelerin hazır edilmesi konusunda sefine tedarikine memur beşinci bölükten Ömer Çavuş'a ve zikredilen iskelelerdeki gümrük emînlerine gönderilen hükmün sûretidir.

144

Kazalarında bulunan iskeleler üzerinden Kırım'a geçecek olan yeniçeriler için sefine tedarik edilmesi konusunda Sinop, Ereğli, Samakov, Samsun, Ünye, Giresun ve Trabzon kadılarına, zikredilen kazalardaki yeniçeri serdârlarına ve gümrük emînlerine gönderilen hükmün sûretidir.

145

Anadolu'nun sol kolundaki kazalardan Kırım seraskerinin maiyetine tayin olunan yeniçerileri bir an evvel görev yerlerine ulaştırması konusunda sürücü tayin olunan Turnacıbaşı Ebûbekir'e gönderilen hükmün sûretidir.

146

Anadolu Yakası'ndan sefere memur oldukları halde henüz yola koyulmamış veya sağda solda vakit geçiren askerleri bir an evvel görev yerlerine ulaştırması konusunda hâssa silahşörlerinden Abdurrahmân Paşa-zâde Mustafa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

147

Yalakâbâd Kazâsı sakinlerinden ve yeniçeri ocağı mensuplarından olup, hapsedilmek üzere kendilerini Limni Kalesi'ne götüren sefineden Nağra Burnu adlı yerde, sefere gitmek üzere oradan geçen askerlerin yardımıyla, firâr eden ve sonrasında Yalakâbâd'a gittikleri bildirilen altı nefer mahkumun yakalanıp Âsitâne'ye irsâl edilmesi konusunda Yalakâbâd Kazâsı nâibine gönderilen hükmün sûretidir.

148

O tarafta ortaya çıkan eşkıyânın bertaraf edilmesinde gayret göstermesi, ayrıca ahâlî ile de iyi geçinmesi ve hakkında bir kez daha şikâyet gelirse şiddetle cezalandırılacağı konusunda, Segbânbaşı Mehmed'in mektubu üzere, Bursa'da yeniçeri zâbiti olan Haseki Hâcî Hasan'a gönderilen hükmün sûretidir.

149

İran'dan Âsitâne'ye gönderilen hediyelerin yol boyunca güvenliğinin sağlanması konusunda Tokad'dan Âsitâne'ye varınca yol üzerinde olan kadılara, nâiblere, mütesellimlere, kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârlarına gönderilen hükmün sûretidir.

150

Yapağıcı ve etrafında zuhur eden eşkıyânın yakalanıp Âsitâne'ye gönderilmesi konusunda Yapağıcı ustasına gönderilen hükmün sûretidir.

151

Akşehir Sancağı mutasarrıfı Mürtezâ Paşa'nın ahâlîye zulüm edip etmediğine dair muhtelif yerlerden gelen arzların birbirleriyle çeliştikleri belirtilerek, meselenin içyüzünün ortaya çıkarılıp bu tarafa bildirilmesi hususunda Akşehir kadısına ve civârında bulunan kadılara gönderilen hükmün sûretidir.

152

Akşehir Sancağı mutasarrıfı Mürtezâ Paşa'nın ahâlîye zulmettiği nezâreti altında toplanacak mahkeme sonucunda kesinleşirse, akıbeti hakkında bir karara varılıncaya kadar adı geçen paşayı hapis altında tutması konusunda Dergâh-ı muallâ kapıcıbaşlarından () gönderilen hükmün sûretidir.

153

Ev göçü veya başka bir bahane ile İstanbul'a gelmeyi murat edenlere, ellerinde işlerini gösteren kadı arzı olmadıkça, geçiş izni verilmemesi ve bunların memleketlerine geri dönmelerinin sağlanması konusunda Edirne kadısına, bostâncıbaşısına ve Kırkkilise nâibine gönderilen hükmün sûretidir.

154

Bir önceki hükmün birer sûretinin Silivri ve Hayrabolu nâiblerine, Karadeniz sahillerinden boğaza gelince bulunan kadılara, İstanbul Gümrük emîni ve iskele emînlerine, Kocaili paşasına ve İznikmid kadısına gönderildiğine dair.

155

Ahâlî ile arasındaki meselenin halledilmesi üzerine Akşehir'de durmasına gerek kalmadığı ve yerine bir mütesellim tayin edip bir an evvel orduya katılmak üzere yola koyulması konusunda Akşehir Sancağı mutasarrıfı Mürtezâ'ya gönderilen hükmün sûretidir.

156

Enderûn Hazinesi'nden orduya hâssa silahşörlerinden Cevher aracılığıyla irsâl olunan akçenin yol boyunca güvenliğinin sağlanması konusunda İstanbul'dan Ordu-yı hümâyûna varınca yol üzerinde bulunan kadılara, kethudâ yerlerine, yeniçeri serdârlarına, âyân-ı vilâyet ve iş erlerine gönderilen hükmün sûretidir.

157

Ordudan firâr ile memleketlerine geri giden yeniçerilerin bulunup geri orduya döndürülmeleri konusunda Rumili Eyâleti'nin sol kolunun sağ ve sol taraflarıyla nihayetine varınca yol üzerindeki kadılara, yeniçeri serdârlarına, âyân-ı vilâyet ve iş erlerine gönderilen hükmün sûretidir.

158

Mısır'dan irsâliye hazinesi kusuru için yollanan ve yirmi bin dört yüz guruş değerindeki dört adet poliçenin bu tarafta muhatapları bulunamadığından geri gönderildiği belirtilerek, söz konusu meblağın o tarafta poliçe edenlerden tahsil edilip İstanbul'a ulaştırılması konusunda Mısır vâlisi Vezîr Mustafa Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

159

Kırım Hânı Fetih Girây Hân'ın isteği üzerine, kazalarından beş adet bayrak açılıp Ereğli İskeleyi üzerinden Balıklava'da bulunan Kırım seraskeri Vezîr Mehmed Paşa'nın yanına gönderilmesi konusunda İznikmid, Sapanca, Hendek, Düzce, Bolu, Gerede, Karacalar, Karacaova, Koçhisâr, Tosya ve sağ ve sol taraflarındaki kadılara, yeniçeri serdârlarına, âyân-ı vilâyet ve iş erlerine gönderilen hükmün sûretidir.

160

Rusya'ya karşı bu yıl düzenlenecek sefer öncesinde ordudan firâr ile memleketlerine geri giden yeniçerilerin bulunup orduya geri dönmelerinin sağlanması konusunda Dergâh-ı muallâ kapıcıbaşlarından () gönderilen hükmün sûretidir.

161

Vezîriâzam Mehmed Paşa'nın malikaneleri olan Yörükân Mukataası malının adı geçen vezîr tarafına gönderildiği ve yol boyunca güvenliğinin sağlanması konusunda Âsitâne'den Ordu-yı hümâyûna varınca yol üzerinde bulunan kadılara, kethudâ yerlerine ve yeniçeri serdârlarına gönderilen hükmün sûretidir.

162

Rusya'nın saldırısına uğrayan Özi Kalesi'nin muhâfazasında bulunmak üzere üç bin nefer yeniçeri yazılması konusunda Âsitâne'de Segbânbaşı Mehmed'e gönderilen hükmün sûretidir.

163

Kırım tarafında piyade askere duyulan ihtiyaç üzerine Canik Sancağı'ndan on ve Osmancık, Merzifon, Ladik, Niksar, Koyulhisâr, Karahisâr-ı Şarkî ve Kastamonu kazalarından beş adet bayrak açılacağı ve bunların Sinop İskelesi üzerinden Balıklava adlı mahalle geçirilmeleri hususuna kendisinin de nezâret etmesi konusunda hâssa silahşörlерinden Şehsuvar-zâde Mustafa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

164

Kazalarından beş adet bayrak açılıp Kefe'ye gönderilmesi konusunda Osmancık, Merzifon, Ladik, Niksar, Koyulhisâr, Karahisâr, Kastamonu ve sağ ve sollarında bulunan kadılara, yeniçeri serdârlarına ve ocak ihtiyârlarına gönderilen hükmün sûretidir.

165

Vidin Kalesi'nin muhâfazasında Vezîr Mehmed Paşa'nın emri altında bulunmak üzere kazalarından yirmi adet bayrak açılıp gönderilmesi konusunda Rumili'nin sağ kolunun sağ ve sol taraflarıyla nihayetine varınca yol üstünde bulunan kadılara, nâiblere, yeniçeri serdârlarına ve ocak ihtiyârlarına gönderilen hükmün sûretidir.

166

Niş taraflarının muhâfazası için kazalarından il erlerinin ihraç olunması konusunda Edirne'den Rumili'nin orta kolu nihayetine varınca yol üzerinde bulunan kadılara, kethudâ yerlerine ve yeniçeri serdârlarına gönderilen hükmün sûretidir.

167

Rumili vâlisi Vezîr Abdullâh Paşa'nın yerine Niş Kalesi muhâfazasına tayin olduğu ve yerine bir vekil bırakıp bir an evvel görev yerine gitmesi konusunda Eğriboz muhafızı Gazî Ahmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

168

Düşman tarafından saldırıya uğraması beklenen Niş Kalesi'nin muhâfazasına Gazî Ahmed Paşa'nın atandığı ve söz konusu kalenin muhâfazasında herkesin üzerine düşeni yapması konusunda Niş Kalesi muhafızına, Niş kadısına, Sofya mollasına ve mütesellimine gönderilen hükmün sûretidir.

169

Düşman kuvvetlerinin sınıra yaklaşması üzerine Şehirköyü ve Drağman Boğazı taraflarında patlak veren isyanın bastırılması için, kazalarında bulunan il erlerinin görevlendirildiği konusunda Filibe ve Sofya mollalarına ve Filibe ve Sofya'ya varınca yol üzerinde olan kadılara, yeniçeri serdârlarına, kethudâ yerlerine, âyân-ı vilâyet ve iş erlerine gönderilen hükmün sûretidir.

170

İnebolulu İbrahim Reis'in komutası altında seyreden sefineyi Çatalzeytin adlı mahalde demirlettikten sonra, adı geçen reis de dahil olmak üzere, sefinedeki tüm Müslümanları katledip sandal ile kaçan altı nefer Rum gemicinin yakalandığının haber alındığı ve söz konusu eylemde bunlara yardım eden diğer zimmilerin de yakalanıp hepsinin birlikte Âsitâne'ye yollanması konusunda Sinop kadısına, yeniçeri serdârına, kethudâ yerine ve gümrük emînine gönderilen hükmün sûretidir.

171

Düşman tarafından saldırıya uğraması beklenen Vidin Kalesi'nin muhâfazasına tayin olduğu ve emrine takviye kuvvet olarak da Rumili'nin sağ kolundaki kazalarda bulunan il erlerinin görevlendirildiği konusunda Vidin muhafızı Vezîr Mehmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

172

Düşman tarafından saldırıya uğraması beklenen Niş Kalesi'nin muhâfazasına Gazî Ahmed Paşa'nın atandığı ve söz konusu kalenin muhâfazasında herkesin üzerine düşeni yerine getirmesi konusunda Niş Kalesi muhafızına, Filibe ve Sofya mütesellimine gönderilen hükmün sûretidir.

173

Komutası altında bulunan dört kıta kalyondan Şeşpa-yı Bahri ve Tonbaz adlı iki kıta kalyonu, uygun gördüğü takdirde, düşman gemilerinin Karadeniz'e çıkışının engellenmesi için Özi Boğazı'na yollaması konusunda Kapdân-ı deryâ Vezîr Süleymân Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

174

Rumili vâlisi Vezîr Abdullâh Paşa'nın yerine Niş Kalesi muhâfazasına tayin olduğu ve yerine bir vekil bırakıp bir an evvel görev yerine gitmesi konusunda Eğriboz muhafızı Gazî Ahmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

175

Niş taraflarının muhâfazası için kazalarından il erlerinin ihraç olunması konusunda Edirne'den Rumili'nin orta kolu nihayetine varınca yol üstünde bulunan kadılara, kethudâ yerlerine ve yeniçeri serdârlarına gönderilen hükmün sûretidir.

176

İdaresi altında bulunan mahallerde kefere tâifesini kontrol altında tutması konusunda Edirne bostâncıbaşısına gönderilen hükmün sûretidir.

177

Vidin Kalesi muhâfazasına tayin olunduğı ve derhal görev yerine gitmesi konusunda İçil Sancağı mutasarrıfı Vezîr Mustafa Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

178

Niş Kalesi muhafızı Vezîr Ahmed Paşa'nın maiyetine memur kılındığı ve derhal Sofya'ya adı geçen vezîrin yanına gitmesi konusunda sabık Musul beylerbeyisi Arslan Mehmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

179

Üzerinde olan mütesellimlik görevine üstesinden gelemeyecek bir şahsı tayin ettiğinden o tarafta eşkıyâlık faaliyetlerinin patlak verdiğı belirtilerek, bu durumun ortadan kaldırılması için hemen görevinin başına dönmesi konusunda Hüdâvendigâr Sancağı mütesellimi Veli'ye gönderilen hükmün sûretidir.

180

Canik Sancağı'ndan on adet ve Osmancık, Merzifon, Ladik, Niksar, Koyulhisâr, Karahisâr ve Kastamonu kazalarından beş adet bayrak açılıp Kefe'ye gönderilmesi konusunda hâssa silahşörlерinden Şehsuvar-zâde Mustafa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

181

Bir önceki hükmün bir sûretinin İznikmid, Sapanca, Hendek, Düzce, Bolu, Gerede, Karacalar, Karacaören, Koçhisâr ve Tosya kazalarından beş adet bayrak açılması konusunda gönderildiğine dair.

182

Niş Kalesi muhâfazasına tayin olunduğu, evvela Sofya'ya varıp, Şehirköyü ve Drağman Boğazı taraflarında patlak veren isyanı bastırması, akabinde de hızlıca söz konusu görev yerine varması konusunda Rumili vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

183

Niş Kalesi muhafızı Vezîr Ahmed Paşa'nın maiyetine memur kılındığı ve derhal Sofya'ya adı geçen vezîrin yanına gitmesi konusunda Üsküb âyânından Ali Çavuşoğlu Hasan'a gönderilen hükmün sûretidir.

184

Vidin Kalesi'nin muhâfazasında bulunması ve düşman tarafından herhangi bir saldırı gerçekleşmedikçe karşı tarafa saldırıda bulunulmaması konusunda Vidin muhafızı Vezîr Mehmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

185

Ankara'da eşkıyâlık yapan yeniçerilerin kontrol altında tutulması için yeniçeri ocağından bir hasekinin zabıta sıfatıyla görevlendirilmesi konusunda Ankara nâibine gönderilen hükmün sûretidir.

186

Vidin Kalesi'nin tahkim ve takviyesi için bölgeye asker sevk edildiği ve söz konusu kalenin muhâfazasında müşterek hareket edilmesi konusunda Vidin muhafızı Vezîr Mehmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

187

Edirne'de ikamet eden sabık şikk-ı evvel Halîl Efendi'nin yakalanıp hapsolunması konusunda Edirne bostâncıbaşısına gönderilen hükmün sûretidir.

188

Bosna'daki kale ve palankaların muhâfazasında gayret göstermesi konusunda Bosna vâlisi Vezîr Ali Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

189

Aydın âyânından, bin nefer süvârî asker temin edilip Sofya'ya gönderilmesi konusunda Aydın muhassılına gönderilen hükmün sûretidir.

190

Rumili vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'nın maiyetine memur kılındığı ve derhal Sofya'ya adı geçen vezîrin yanına gitmesi konusunda Adana vâlisi Vezîr Ali Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

191

Sivas Eyâleti'nde zuhur eden eşkıyânın yakalanıp cezalandırılması konusunda Sivas vâlisi Vezîr Yakub Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

192

Rumili vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'nın maiyetine memur kılındığı ve derhal Sofya'ya adı geçen vezîrin yanına gitmesi konusunda Derbend'de ikamet üzere olan Vezîr Hüseyin Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

193

Tahrîrine memur olduğu bin nefer askeri Vidin'e ulaştırması konusunda Dergâh-ı muallâ kapıcıbaşlarından olup, bin nefer sipah serdengecdileri üzerlerine ağa olan Tavîlecî Hüseyin'e gönderilen hükmün sûretidir.

194

Maiyetindeki askerlerden üç bin nefer süvârîyi ayırıp, üzerlerine başbuğ tayin olunan Süleymân vasıtasıyla Vidin'e yollaması konusunda Sofya'da ikamet üzere olan Rumili vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

195

Rumili vâlisi Vezîr Ahmed Paşa tarafından Vidin'e sevk edilecek olan üç bin nefer süvârîyi görev yerlerine ulaştırması konusunda Kara-mütesellim Süleymân'a gönderilen hükmün sûretidir.

196

Rumili vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'nın maiyetine memur kılındığı ve derhal Sofya'ya adı geçen vezîrin yanına gitmesi konusunda Derbend'de ikamet üzere olan Vezîr Hüseyin Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

197

Kazalarında bulunan zahîrelerin İstanbul'dan başka mahalle götürülmesine izin verilmemesi konusunda Silivri, Ereğli, Tekfurdağı ve Şehirköyü kazalarında vaki kadınlara, nâiblere ve âyân-ı vilâyete gönderilen hükmün sûretidir.

198

Saydâ Beylerbeyi İbrahim tarafından Saydâ mansıbı için maktul Osmân Kethudâ'ya vaat olunan akçeden, söz konusu kethudânın Haleb'de vekili olan Mansûr Efendi'ye teslim olunan miktarının, hazine hesabına, adı geçen vekilden tahsil edilmesi konusunda Haleb vâlisine gönderilen hükmün sûretidir.

199

Vidin Kalesi'ne varıp muhâfazasında Vezîr Mehmed Paşa'nın emri altında bulunması konusunda sabık Eğriboz muhafızı Vezîr Gazî Ahmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

200

Vidin Kalesi'ne varıp muhâfazasında Vezîr Mehmed Paşa'nın emri altında bulunması konusunda İçil Sancağı mutasarrıfı Vezîr Mustafa Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

201

Niş Kalesi'nin düşmanın eline geçtiği ve kendisinin de Vidin Kalesi muhâfazasında bulunduğu yönünde bilgiler içeren mektubunun alındığı ve söz konusu bölgeye takviye kuvvet sevkine devam edileceği konusunda Vidin muhafızı Vezîr Mehmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

202

Rumili vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'nın maiyetine memur kılındığı ve derhal Sofya'ya adı geçen vezîrin yanına gitmesi konusunda Adana vâlisi Vezîr Ali Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

203

Üç bin nefer asker ile Sofya'ya varıp Rumili vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'nın maiyetinde bulunması şartıyla kendisine beylerbeyilik tevcih olunduğu ve derhal görev yerine gitmesi konusunda Sülo Paşa yeğeni Tâhir'e gönderilen hükmün sûretidir.

204

Edirne'de sabık baş defterdâr Halil Efendi'ye ait olan malların hazine adına zapt olunması konusunda Edirne kadısına ve bostâncıbaşısına gönderilen hükmün sûretidir.

205

Maktûl Osmân Kethudâ'ya ait olan malların hazine adına zapt olunması konusunda Haleb vâlisine ve mollasına gönderilen hükmün sûretidir.

206

Tatarpazarı civârında vaki Kapulu ve Kara Derbendler'in muhâfazasına tayin olunduğu ve derhal görev yerine gitmesi konusunda bundan evvel arpalık olarak Çirmen Sancağı'na mutasarrıf olan Seyyid Mehmed'e gönderilen hükmün sûretidir.

207

Niş Kalesi muhâfazasına tayin olunduğu, evvela Sofya'ya varıp, Şehirköyü ve Drağman Boğazı taraflarında meydana gelen isyanı bastırması, akabinde de hızlıca söz konusu görev yerine varması konusunda Rumili vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

208

Tirkemiş Mukataası kazalarında zuhur eden eşkıyânın yakalanıp cezalandırılması konusunda Aydın muhassılına gönderilen hükmün sûretidir.

209

Kazaları sınırı dahilinde, kefere tâifesine zahîre satılmasına fırsat verilmemesi konusunda Âsitâne'den İnebahtı'ya varınca Rumili'nin Akdeniz sahillerinde vaki kadılara gönderilen hükmün sûretidir.

210

Bu hüküm, sonu noksan olan 230 numaralı hükmün devamıdır. İlgili özet, bahsi geçen hükme aktarılmıştır.

211

Kazalarından Vidin Kalesi'ne memur olan il erlerinden bir kısmının, bu hususda mübâşir tayin olunan Urfalı Mehmed tarafından himaye edildiğinin haber alındığı ve bu meselenin doğruluğunun araştırılması konusunda Âsitâne'den Rumili'nin sağ kolu nihayetine varınca yol üzerinde vaki kadılara, kethudâ yerlerine ve yeniçeri serdârlarına gönderilen hükmün sûretidir.

212

Rumili vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'nın maiyetinde bulunmak üzere, Edirne civârında bulunan kazalardan tahrîrine memur olduğu iki bin nefer bostânî neferâtının şimdiye kadar tamamlanan kısmını, üzerlerine başbuğ olan Ali Usta aracılığıyla adı geçen vezîrin yanına göndermesi konusunda Haseki Mustafa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

213

Karaman vâlisi Vezîr Mehmed Paşa'nın Vidin Kalesi muhâfazasına tayin olunduğu ve ittifak halinde kalenin müdafaa edilmesi konusunda Vidin muhafızı Vezîr Mehmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

214

Vidin Kalesi muhâfazasına tayin olunduğu ve derhal görev yerine gitmesi konusunda Karaman vâlisi Vezîr Mehmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

215

Kırım taraflarının muhâfazasında Vezîr Mehmed Paşa'nın emri altında bulunmak üzere, maiyetinde olan donanma gemilerinden bir kıta kalyon ve tonbaz kalyonu ile beş kıta çektiri ve otuz kıta fırkateyi ayırıp yollaması konusunda Kapdân-ı deryâ Vezîr Süleymân Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

216

Tahrîrine memur olduğu bin nefer sipah serdengeçtilerini Vidin'e ulaştırması ve orada Vidin muhafızı Vezîr Mehmed Paşa'nın emri altında bulunması konusunda Dergâh-ı muallâ kapıcıbaşlarından ve sabık sipahiler ağası olup, bin nefer sipah serdengecdileri üzerlerine ağa olan Hasan'a gönderilen hükmün sûretidir.

217

Bağdat Kalesi muhâfazasında olan yeniçeri ortalarından sekizinci segbânlara ait vakıf malını o tarafta tasarruf eden odabaşı ve eskilerinin muhasebelerinin görülmesi

konusunda bahsi geçen kalenin muhâfazasında çorbacıbaşı olan ()'a gönderilen hükmün sûretidir.

218

Kazalarında hasıl olan zahîrenin Gelibolu ve Şehirköyü iskeleleri üzerinden kefere tâifesine satılmasına fırsat verilmemesi ve bunların İstanbul'a getirilmesinin sağlanması konusunda Keşan, Malkara, Evreşe, Ferecik ve İpsala nâiblerine ve adı geçen iskelelerin emînlerine gönderilen hükmün sûretidir.

219

Aydın âyânından temin edilen bin nefer süvârînin Sofya'ya gönderilmesi konusunda Aydın muhassılına gönderilen hükmün sûretidir.

220

Rumili vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'nın maiyetinde bulunmak üzere, Edirne civârındaki kazalardan iki bin nefer bostâncı yazılıp gönderilmesi konusunda Haseki Mustafa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

221

Yenipazar Palankası civârına saldırı düzenleyip Üsküb ve Bosna yollarını tehdit eden Arnavud eşkiyâsının üzerlerine kuvvet sevk edilerek o tarafların güvenliğinin sağlanması konusunda Sofya'da ikamet üzere olan Rumili vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

222

Niş'i istila edip Kosova önlerine gelen Nemçe kuvvetlerinin Mahmut Paşa-zâde Hasan tarafından mağlup edildiğinin haber alındığı belirtilerek, söz konusu bölgenin muhâfazasında adı geçen Hasan'ın emri altında bulunmak üzere kazalarından asker gönderilmesi konusunda Görice, İpek, Yakova, Prizrin ve Premedi kadılarına gönderilen hükmün sûretidir.

223

Üsküb civârında Hristiyan ahâlî tarafından gerçekleştirilen isyan hareketlerinin bastırılmasında gösterdikleri başarıların takdir edildiği ve söz konusu bölgede âsâyîşin sağlanması yönündeki gayretlerini devam ettirmeleri konusunda Üsküb nazırına ve cizyedarına gönderilen hükmün sûretidir.

224

Şehirköyü ve Drağman Boğazı taraflarında ortaya çıkan haydut ve düşman kuvvetlerinin bertaraf edilmesi hususunda görevlendirilen Arslan Mehmed Paşa'nın emrine, yanına ulaştığında, takviye asker verilmesi konusunda Sofya'da ikamet üzere olan Rumili vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

225

Kırım tarafında askere duyulan ihtiyaçtan dolayı, önceki görev yeri olan Sofya'nın Kırım ile değiştirildiği ve derhal Kırım seraskeri Vezîr Mehmed Paşa'nın yanına gitmesi konusunda Adana vâlisi Vezîr Ali Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

226

Avusturya ve Rusya'ya karşı sefere çıkılacağı ve Nevrûz'dan önce Edirne Sahrası'nda orduya katılmak üzere Mısır'dan üç bin nefer asker yollanması konusunda Mısır vâlisi Vezîr Mustafa Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

227

Görev yeri değişen Adana vâlisi Vezîr Ali Paşa'yı Kırım'a ulaştırması konusunda bu hususda mübâşir tayin olunan Dergâh-ı âlî kapıcıbaşlarından Süleymân'a gönderilen hükmün sûretidir.

228

Hazine'den orduya baltacılar kethudâsı ile gönderilen on iyi yük akçenin sağ salim ulaştırılması konusunda Âsitâne'den Ordu-yı hümâyûna varınca yol üzerinde vaki kadılara, kethudâ yerlerine ve yeniçeri serdârlarına gönderilen hükmün sûretidir.

229

Niğbolu tarafının muhâfazasının öneminden dolayı, önceki görev yeri olan Vidin'in Niğbolu ile değiştirildiği ve derhal yeni görev yerine gitmesi konusunda İçil Sancağı mutasarrıfı Vezîr Mustafa Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

230

Kazalarından Âsitâne'ye bir süredir bal ve yağ gelmediğinden halkın sıkıntı çektiği ve bundan sonra bu ürünlerin Âsitâne'ye getirilmesinin sağlanması konusunda Karînâbâd, Aydos, Birgos, Pravadi, Şumnı, Hezargrad, Hacıoğlu-bâzârı, Rusçuk, Silistre, İsakçı, Tulça, İsmâil, Babadağı, Karaharman, Köstence, Mankalya, Balçık, Kavarna ve Varna kadılarına gönderilen hükmün sûretidir.

231

Sofya tarafının muhâfazasının öneminden dolayı, önceki görev yeri olan Vidin'in Sofya ile değiştirildiği ve derhal Rumili vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'nın yanına gitmesi konusunda Uzun-köprü mütevellisi Mehmed'e gönderilen hükmün sûretidir.

232

Yüz elli nefer süvârî ile Sofya tarafına memur olan Uzun-köprü mütevellisi Mehmed'e, kazaları dahilinde, piyasa fiyatı üzerinden zahîre verilmesi konusunda Uzun-köprü'den Sofya'ya varınca vaki kadılara gönderilen hükmün sûretidir.

233

Bosna cephesindeki başarılarından dolayı kendisine samur kürk, kılıç ve beş bin altın yollandığı konusunda Bosna vâlisi Vezîr Ali Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

234

Bosna'yı işgal eden Avusturya kuvvetlerinin geri püskürtülüp hudutlarına kadar takip edildiğini bildiren mektubunun alındığı, bundan sonra aynı şekilde karşı tarafa akın ve saldırı düzenlenmesine izin verildiği ve masrafları için de kendisine iki yüz elli

kese akçe yollandığı konusunda Bosna vâlisi Vezîr Ali Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

235

Bosna vâlisi Vezîr Ali Paşa'ya yollanan hazine ve hediyelerin sağ salim ulaştırılması konusunda Âsitâne'den Bosna'ya varınca yol üzerinde vaki kadılara, mütesellimlere, kethudâ yerlerine ve yeniçeri serdârlarına gönderilen hükmün sûretidir.

236

Kefe'ye gönderilmek üzere Canik Sancağı'ndan açılması fermân olunan yirmi adet bayraktan, hazır oldukları halde hâlâ kazalarında bulunan on üç adedinin görev yerlerine gitmelerinin sağlanması konusunda Canik Sancağı'nda cebeci zâbiti Üçüncü-zâde Ömer'e gönderilen hükmün sûretidir.

237

O tarafta devlet işlerinin aksamasına sebep olan altı kişinin yakalanıp Samsun Kalesi'nde hapsedilmesi konusunda Fatsa kadısına, Canik Sancağı'nda bayrak açımına memur Turnacıbaşı Yusuf'a ve Üçüncü-zâde Ömer'e ve Samsun Kalesi dizdârına gönderilen hükmün sûretidir.

238

O tarafta devlet işlerinin aksamasına sebep olan altı kişinin yakalanıp Samsun Kalesi'nde hapsedilmesi konusunda Fatsa kadısına, Canik Sancağı'nda bayrak açımına memur Turnacıbaşı Yusuf ve Üçüncü-zâde Ömer'e ve Samsun Kalesi dizdârına gönderilen hükmün sûretidir.

239

Bağdat Kalesi muhâfazasında olan yeniçeri ortalarından sekizinci segbânlara ait vakıf malını o tarafta tasarruf eden odabaşı ve eskilerinin muhasebelerinin görülmesi konusunda adı geçen kalenin muhâfazasında turnacıbaşı olan ()'a gönderilen hükmün sûretidir.

240

Kazalarında hasıl olan zahîrenin Gelibolu ve Şehirköyü iskeleleri üzerinden kefere tâifesine satılmasına fırsat verilmemesi ve bunların İstanbul'a getirilmesinin sağlanması konusunda Keşan, Malkara, Evreşe, Ferecik ve İpsala nâiblerine ve adı geçen iskelelerin emînlerine gönderilen hükmün sûretidir.

241

Niş Kalesi'ni vire ile düşmana teslim eden ve hâlâ hapsi altında bulunan hainlerin İstanbul'a getirilmesi konusunda Sofya'da ikamet üzere olan Rumili vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

242

Orduya hazine götürürken kazaları sınırları içinde kaybolan Vezîriâzam Abdullâh Paşa'nın çukadar ve tatarının bulunup orduya gönderilmesi konusunda Birgos'dan Ordu-yı hümâyûna varınca yol üzerinde vaki kadılara gönderilen hükmün sûretidir.

243

Bosna'da uğradıkları mağlubiyeti duyduktan sonra, Vidin'i işgale giden Avusturya birliklerinin bozguna uğrayıp kendi topraklarına çekildiklerini ve Niş'te sadece altı bin kadar Avusturya askerinin bulunduğunu haber vermesi üzerine, Niş'in muhasarasının uygun görüldüğü ve bu işe memur kılınan Rumili vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'ya gerektiği takdirde yardım etmesi konusunda Vidin muhafızı Vezîr Mehmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

244

Cephelerden olumlu yönde gelen haberler ve Vidin muhafızı Vezîr Mehmed Paşa'nın telkinleri üzerine, Niş Kalesi'nin muhasara edilmesine karar verildiği ve bu işe kendisinin memur kılındığı konusunda Rumili vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

245

Niş'in muhasarasına memur olan Rumili vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'nın yanına gidip emri altında bulunması konusunda Kosova tarafında görevli askere başbuğ olan Vezîr Gazî Ahmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

246

Tahrîrini tamamladığı yirmi bayrak mîrî levendâtı, mübâşirleri Kayın Ahmed vasıtasıyla, Kosova muhâfazasına memur askerlere başbuğ olan Gazî Ahmed Paşa'nın maiyetine göndermesi ve tekrar bin nefer mîrî süvârî levendât tahrîr edip İsakçı seraskerinin yanına götürmesi konusunda Mahmûd Paşa-zâde Hasan'a gönderilen hükmün sûretidir.

247

Mahmûd Paşa-zâde Hasan'ın nezâretinde Üsküb ve civârının muhâfazası için tahrîr ettiği yirmi bayrak mîrî levendâtı, Kosova muhâfazasına memur askerlere başbuğ olan Gazî Ahmed Paşa'nın yanına götürmesi konusunda Devlet-i aliyye'nin emekdarlarından Kayın Ahmed'e gönderilen hükmün sûretidir.

248

Zimmetinde olan tuğ-ı hümayûn câizesi yirmi iki bin beş yüz guruşu göndermesi konusunda Eğriboz muhafızı Vezîr Seyyid Mehmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

249

Üsküb ve civârının muhâfazası için Mahmûd Paşa-zâde Hasan'ın nezâretinde tahrîr olunan yirmi bayrak mîrî levendâtın, mübâşirleri Kayın Ahmed aracılığıyla tarafına gönderildiği konusunda Kosova muhâfazasına memur askerlere başbuğ olan Vezîr Gazî Ahmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

250

Anadolu Yakası'ndan, kazalarındaki iskelelere gelen gemilere zahîre satılmaması konusunda Karadeniz'in Rumili kıyısında bulunan Birgos, Köstence, Mankalya, Varna, Balçık, Kavarna ve Karaharman kazalarının kadılarına, yeniçeri serdârlarına ve iskele emînlerine gönderilen hükmün sûretidir.

251

Bir süredir kazalarından İstanbul'a zahîre yüklü gemilerinin gelmediği ve bu meselenin iç yüzünün araştırılması konusunda Karadeniz'in Rum kıyısında bulunan Birgos, Köstence, Mankalya, Varna, Balçık, Kavarna ve Karaharman kazalarının kadılarına, yeniçeri serdârlarına ve iskele emînlerine gönderilen hükmün sûretidir.

252

Rumili vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'nın hapsi altında olan hainlerin sağ salim İstanbul'a ulaştırılması konusunda Sofya'dan İstanbul'a varınca yol üzerinde vaki kadılara, kethudâ yerlerine ve yeniçeri serdârlarına gönderilen hükmün sûretidir.

253

Bursa'da ikamet eden sabık sadriâzam kethudâsı Ali'nin Manisa'ya sürgün edilmesi konusunda Bursa mollasına gönderilen hükmün sûretidir.

253^a

Mısır hazinesini sağ salim İstanbul'a getirip teslim ettiğinin haber alındığı ve isteği üzerine memleketine geri dönmesine izin verildiği konusunda Mısır ümerasından Mehmed'e gönderilen hükmün sûretidir.

254

Erzurum'da bazı eşkıyânın “seni istemeyiz” diyerek vâli Vezîr Ali Paşa'nın sarayına saldırmasıyla meydana gelen meselenin halledilmesi konusunda Erzurum müftüsüne ve yeniçeri zâbitine gönderilen hükmün sûretidir.

255

Rumili vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'nın emri altında bulunmak üzere, kendisinden ve Aydın âyanından talep edilen bin nefer süvârî asker temini işinin gelecek bahara ertelendiği konusunda Aydın muhassılına gönderilen hükmün sûretidir.

255^a

Taş gemisinden kaçtıktan sonra yakalanan ve şu an Tırnovi'de hapis altında olan esirlerin İstanbul'a sağ salim ulaştırılması konusunda Tırnovi'den İstanbul'a varınca yol üzerinde vaki kadılara, kethudâ yerlerine ve yeniçeri serdârlarına gönderilen hükmün sûretidir.

256

Kendisine karşı harekete geçildiğini haber alan Sarı Bey-oğlu adlı eşkıyânın Denizli'yi terk ettiğini, sonrasında üzerine yürüdüğü Kara Osmân-oğlu Hâcî Mustafa ile yaşanan muharebede mağlup olarak Görδος'a bağlı İne Köyü'nde kendi bölükbaşlarından Ramazân'ın kulesine sığındığını ve söz konusu kuleyi kuşatmaya gelen Uşak voyvodası Kara Ali'yi gafil avlayıp kaçmayı başardığını bildirdiği mektubunun alındığı belirtilerek, sözü edilen eşkıyânın yakalanmasına tekrar kendisinin memur edildiği ve talebi üzerine de emrine takviye kuvvet yollandığı konusunda Aydın muhassılı Mehmed'e gönderilen hükmün sûretidir.

257

Sarı Bey-oğlu adlı eşkıyânın yakalanmasına memur olan Aydın muhassılı Mehmed'in maiyetine tayin olunduğu konusunda Köyceğizli Hasan Çavuş'a gönderilen hükmün sûretidir.

258

Sarı Bey-oğlu adlı eşkıyânın yakalanmasına memur olan Aydın muhassılı Mehmed'in maiyetine tayin olunduğu konusunda Saruhan Sancağı'nda sakin Turgud Hassı voyvodası Ali'ye gönderilen hükmün sûretidir.

259

Sarı Bey-oğlu adlı eşkıyânın yakalanmasına memur olan Aydın muhassılı Mehmed'in maiyetine tayin olunanları adı geçen muhassılın yanına ulaştırması konusunda Dergâh-ı muallâ kapıcıbaşılarından İsmâil'e gönderilen hükmün sûretidir.

260

Sarı Bey-oğlu adlı eşkıyâ kazalarına geldiği takdirde, kendisine karşı koyulup yakalanması konusunda Gökçedağ, Sincan, Gördos, Simav, Uşak, Emed ve Gedüs kazalarının kadılarına, kethudâ yerlerine ve yeniçeri serdârlarına gönderilen hükmün sûretidir.

261

Bundan evvel vezîrligi kaldırılan ve Kütahya Kalesi'nde hapis altında olan Canım Hoca Mehmed Paşa'nın Rakka Eyâleti'nde bulunan Rum Kalesi'ne yine hapsolünmek üzere nakledilmesi konusunda Kütahya nâibine, mütesellimine ve Kütahya Kalesi dizdârına gönderilen hükmün sûretidir.

262

Bursa'da ikamet eden sabık sadrıâzam kethudâsı Ali'ye Kapluca'dan dönüşünde tüfek ile saldıran ve sonrasında kurulan mahkemede yaptığı savunması da temelsiz bulunan Va'dî-oğlu Mustafa'ya gereken cezanın verilmesi konusunda Bursa mollasına ve yeniçeri zâbitine gönderilen hükmün sûretidir.

263

Âsitâne'den Vezîriâzam Abdullâh Paşa tarafına gönderilen eşyanın sağ salim ulaştırılması konusunda Âsitâne'den Ordu-yı hümâyûna varınca yol üzerinde vaki kadılarına, kethudâ yerlerine ve yeniçeri serdârlarına gönderilen hükmün sûretidir.

264

Vidin muhâfazasındaki hizmetlerinden dolayı kendisine kaftan yollandığı konusunda Karaman vâlisi Vezîr Mehmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

265

Hanya'da yürüttüğü muhafızlık görevi sırasında ahâlîye zulmettiği sabit olduğundan dolayı azledildiği, gidip Rodos Adası'nda ikamet etmesi ve kendisinden boşalan göreve de sabık vezîriâzam İsmâil Paşa'nın getirildiği konusunda sabık Hanya muhafızı Vezîr İbşîr Hüseyin Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

266

Rodos Adası'nda ikameti fermân olunan sabık Hanya muhafızı Vezîr İbşîr Hüseyin Paşa'nın, tekrar emir sadır olmadıkça, başka mahalle gitmesine izin verilmemesi konusunda Rodos kadısına ve Rodos Kalesi dizdârına gönderilen hükmün sûretidir.

267

Başka memleketlere götürmek amacıyla Megarız İskelesi'ne gelen gemilere zahîre verilmemesi yönündeki yasağa riayet etmesi ve bu yasağı rüşvet karşılığında tekrar ihlal ettiği duyulursa şiddetle cezalandırılacağı konusunda söz konusu iskelede bulunan Kal'a-i cedîd dizdârına gönderilen hükmün sûretidir.

268

Sabık Şâm kadısı Mevlana Ali-zâde Mustafa'nın Medîne kadılığına atandığı, Cidde Gümrüğü'nden Medîne kadılarına verile gelen tahsîsâtın altı aylığının yeni atanan kadıya ve diğer altı aylığının sabık kadı müteveffa Mehmed Efendi'nin borçları için varislerine teslim edilmesi ve yılsonuna gelince de bunlara mahsus gelirlerin tamamının iki taraf arasında paylaşılması konusunda Cidde Sancağı mutasarrıfı Vezîr Ebubekir Paşa'ya ve Medîne'de şeyhü'l-harem ağasına gönderilen hükmün sûretidir.

269

Tahrîrine memur olduğu bostânî neferâtının beş yüz ellisini başbuğları Ali Usta aracılığıyla Vidin'e yolladığının haber alındığı ve kalan kısmını da vakit kaybetmeden kendisinin götürüp teslim etmesi konusunda Haseki Mustafa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

270

Yeniçeri ocağı hasekilerinden İsmâil Haseki Pazarköyü Kasabası'na gelirken, maiyetindeki İbrahim Çavuş ile yanındaki sürücüyü Yalakâbâd Kazâsı dahilinde Fındık Pınarı adlı yerde katleden eşkıyânın yakalanması konusunda hâssa bostâncıbaşıya ve Yalakâbâd, Karamürsel ve İznik nâiblerine gönderilen hükmün sûretidir.

271

Maiyetinden on iki bin kişilik bir kuvveti Niş'in muhasarasına yolladığını ve birkaç gün süren kuşatmadan sonra vire ile teslim edilen kaleyi bizzat gidip zapt ettiğini bildiren mektubunun alındığı belirtilerek, gösterdiği başarılarından ötürü Niş muhafızlığına tayin edildiği ve kendisine samur kürk, beş bin altın ve yanındakilere verilmek üzere hilat ve çelenkler yollandığı konusunda Rumili vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

272

Rodoscuk Kasabası'nda bulunan muhtekir tâifesinin, çiftlik ve ambarlarda depoladıkları zahîrelerinin zapt edilip ahâlîye satılmak üzere İstanbul'a nakledilmesi konusunda Rodoscuk nâibine ve yeniçeri zâbitine gönderilen hükmün sûretidir.

273

Niş ve Vidin seraskerliğine tayin olunduğu ve kendisine gerekli gördüğü hususlarda fermân yazma yetkisi verildiği konusunda Vidin muhafızı Vezîr Mehmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

274

Önceki görev yeri olan Niş'in Vidin ile değiştirildiği ve derhal Niş ve Vidin seraskeri Vezîr Mehmed Paşa'nın yanına gitmesi konusunda sabık Musul beylerbeyisi Arslan Mehmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

275

Bir önceki hükmün bir sûretinin Ohri ve Prizrin sancakları mutasarrıfı Mahmûd Paşa'ya gönderildiğine dair.

276

274. hükmün bir sûretinin Mahmûd Paşa-zâde Hasan'a gönderildiğine dair.

277

274. hükmün bir sûretinin Sülo Paşa yeğeni Tâhir'e gönderildiğine dair.

278

274. Hükmün bir sûretinin Kara-mütesellimine gönderildiğine dair.

279

274. Hükmün bir sûretinin sabık Eğriboz muhafızı Gazî Ahmed Paşa'ya gönderildiğine dair.

280

Niş ve Vidin seraskeri Vezîr Mehmed Paşa'nın emri altında, o tarafların muhâfazasında bulunması konusunda Niş muhafızı Vezîr Ahmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

281

Niş Kalesi'nin muhâfazası ile ilgili önemli gördükleri hususları bildirmeleri, daha evvel söz konusu kaleden çıkan yedi adet ve İstanbul'dan Sofya'ya giden dokuz adet yeniçeri ortaları ile yine önceden o tarafa memur kılınan askerlerin tertip edilerek hazırlanan defterin Âsitâne'ye yollanması konusunda Vidin seraskeri Vezîr Mehmed Paşa ve Rumili vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

282

Eksamil İskelesi'nden gece vakti kayıkla gizlice kefere gemisine buğday nakledeken fark edilip kaçan ve bu kaçakçılık faaliyetini adet edindiği söylenen Şehirköylü Deli Yanni ile bunun kayığına buğday yükleyen deveçilerin yakalanıp Âsitâne'ye getirilmesi konusunda Şehirköyü ve () nâiblerine gönderilen hükmün sûretidir.

283

Tekfurdağı Kasabası'na buğdaylarını satmak üzere gelenlerden “*dellâliye*” adı altında ek ücret alanlara engel olunması ve muhtekir tâifesinin de yüksek ücretle bu buğdayları satın alma teşebbüslerine fırsat verilmemesi konusunda Rodoscuk nâibine ve yeniçeri zâbitine gönderilen hükmün sûretidir.

284

Mora Adası'ndaki kalelerin muhâfazası için otuz yedi adet bayrak açmakla görevlendirildiği Rumili'nin sol kolundaki kazalara vardığında, “*bu kazâda yeniçeri yokdur ve bayrak verilmez*” gibi bahanelerle memur kılındığı bu işin aksamasına sebep olanları Âsitâne'ye bildirmesi konusunda bu hususda görevli Haseki Hâcî Süleymân'a gönderilen hükmün sûretidir.

285

Surre-i hümayûn'un Şâm'a sağ salim ulaştırılması konusunda Üsküdar'dan Şâm-ı şerîfe varınca yol üzerinde bulunan beylerbeyilere, emîrlere, kadıllara, mütesellimlere, yeniçeri serdârlarına ve âyân-ı vilayete gönderilen hükmün sûretidir.

286

Birgos mütevellisi Hân-zâde Yahya'yı öldürmeye teşebbüs eden Birgos sakinlerinden üç nefer şakînin yakalanması konusunda Ahyolu, Birgos ve () kadıllarına, yeniçeri serdârlarına ve âyân-ı vilayete gönderilen hükmün sûretidir.

287

Rodoscuk'ta olan kapan-ı dakîk sefinelerine mîrî peksimet yüklenmesine izin verilmemesi, bunların sadece bostân ve misafir sefinelerine yüklenmesi konusunda Rodoscuk nâibine ve Rodoscuk'ta mîrî peksimet mübâşirine gönderilen hükmün sûretidir.

288

Ordu-yı hümâyûnda bulunmasının öneminden dolayı, daha önceki görev yeri olan Sofya'ya gitmeyip derhal orduya gelmesi konusunda Vezîr Hüseyin Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

289

Ordu-yı hümâyûn'da bulunmasının öneminden dolayı, daha önceki görev yeri olan Sofya'ya gitmeyip derhal orduya gelmesi konusunda Hüdâvendigâr Sancağı mütesellimi Veli'ye gönderilen hükmün sûretidir.

290

Yüz elli araba peyniri İstanbul'a getiren tüccârları Havsa'da durdurup Edirne'ye geri döndürdüklerinin haber alındığı, bundan sonra herhangi bir tüccârın geçişine engel oldukları duyulursa şiddetle cezalandırılacakları ve zikredilen peynirlerin İstanbul'a ulaştırılması konusunda Edirne mollasına ve bostâncıbaşısına gönderilen hükmün sûretidir.

291

Mekke kadısı Mevlana Hüseyin'in gönderdiği arz-ı hal üzere, Mekke kadısı olanlara Mısır'dan tahsîs olunan zahîre ve gelirlerin aynı şekilde kendisine tamamen verilmesi konusunda Mısır vâlisine gönderilen hükmün sûretidir.

292

Mekke kadısı Hüseyin'in gönderdiği arz-ı hal üzere, Mekke kadılarına Cidde Gümrüğü'nden tahsîs olunan on bir bin iki yüz elli guruşun aynı şekilde kendisine

verilmesi konusunda Cidde Sancağı mutasarrıfı Vezîr Ebubekir Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

293

Vidin muhâfazasında bulunan askerden bir miktarını maiyetine alarak, Niş muhasarasına memur olan Rumili vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'nın yanına gidip emri altında bulunması konusunda Karaman vâlisi Vezîr Mehmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

294

Niş Kalesi'ni düşmana teslim eden ve hâlâ hapsi altında bulunan hâinlerin İstanbul'a getirilmesi konusunda Rumili vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

295

Daha önce gönderilen emirde Niğbolu muhâfazasına memur olduğu belirtilerek, Ordu-yı hümâyûn'da bulunmasının öneminden dolayı söz konusu görev yerine gitmeyip derhal orduya gelmesi konusunda İçil Sancağı mutasarrıfı Vezîr Mustafa Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

296

Üzerine vazife olmayan hususları talep etmekten vazgeçmesi ve daha önce memur olduğu şekilde Karadeniz'in Rumili Yakası'ndaki kazalarda bulunan zahîrelerin iskelelere nakl ve gemilerle İstanbul'a irsâl edilmesinde gayret göstermesi konusunda Dergâh-ı muallâ gedikli müteferrikalarından Telhîsî-i sâbık Mehmed'e gönderilen hükmün sûretidir.

297

Rumili vâlisi Vezîr Ahmed Paşa tarafından yürütülecek Niş kuşatmasında kale dövmeye mahsus toplara ihtiyaç olacağından, maiyetinden seçip ayırdığı ve Karaman vâlisi Vezîr Mehmed Paşa'nın komutası altında Niş tarafına gidecek kuvvetlere beş

kıta balyemez top ile birkaç kıta humbara havanı ilave etmesi konusunda Vidin muhafızı Vezîr Mehmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

298

Kazalarında bulunan ahâlînin satmak istedikleri zahîreleri ile vurguncuların depoladıkları zahîrelerin İstanbul'a naklolunması konusunda Birgos, Varna, Balçık, Mankalya, Köstence, Karaharman, Hezargrad, Hacıoğlu-bâzârı ve Şumni kadılarına ve Pravadi nâibine gönderilen hükmün sûretidir.

299

Selanik, Galos ve Kavala taraflarından satın alınan mîrî zahîrenin İstanbul'a naklolunması konusunda bu işe memur olan gemilerin uğradığı mahallerin kadılarına, yeniçeri serdârlarına ve iskele emînlerine gönderilen hükmün sûretidir.

300

Rüşvet veya yüksek ücret karşılığı o tarafta bulunan zahîreleri Anadolu tarafından gelen gemilere veren iki kişinin yakalanması ve iskelelerde olan zahîrelerin İstanbul'a irsâl edilmesi konusunda Varna kadısına ve Dergâh-ı muallâ gedikli müteferrikalarından mübâşir tayin olunan Telhîsî Mehmed'e gönderilen hükmün sûretidir.

301

Rodoscuk'ta olan kapan sefinelerine ve yerli kayıklarına mîrî peksimet yüklenmesine izin verilmemesi, bunların sadece bostân ve misafir sefinelerine yüklenmesi konusunda Rodoscuk nâibine ve Rodoscuk'ta mîrî peksimet mübâşirine gönderilen hükmün sûretidir.

302

Vâlide Sultan'ın baş ağası ve oda lalası olup, bir süre önce vefât eden Ali Ağa'nın Mısır'da tasarrufunda bulunan karyeler ile tüm muhallefatının zapt edilmesi ve kendisine o tarafta vekalet eden Halîl Efendi'nin zimmetinde vekalet süresine ait

herhangi bir şey bulunursa bunların da toplanıp İstanbul'a irsâl edilmesi konusunda Mısır vâlisine ve kadısına gönderilen hükmün sûretidir.

303

Valide Sultan'ın baş ağası Ali Ağa'nın vefât etmesiyle Mısır'da mahlûl kalan hanesinin hâssa hazinedar Beşîr Ağa'ya bu yöndeki talebi üzerine verilmesi konusunda Mısır vâlisi Vezîr Mustafa Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

304

Samsun İskelesi'nde, nakillerinden sorumlu şahısların ihmali yüzünden, beş altı aydır atıl bir vaziyette durmakta olan mübâyaa zahîresinin tamamen telef olmadan evvel gideceği yere irsâl edilmesi konusunda Samsun kadısına gönderilen hükmün sûretidir.

305

Kazalarından on beş adet bayrak açılıp Ordu-yı hümâyûna gönderilmesi konusunda Hüdâvendigâr ve Karesi sancaklarında vaki kadılara, yeniçeri serdârlarına ve ocak ihtiyârlarına gönderilen hükmün sûretidir.

306

Mısır emîrlerinden olup hac emîri tayin olunan Zülfikarlı Osmân'a, hac yolundaki masrafları için Mısır'ın kırk dokuz senesi irsâliyesinden elli kese Mısri verilmesi konusunda Mısır vâlisine gönderilen hükmün sûretidir.

307

Sarı Bey-oğlu adlı eşkıyânın yakalanması hususunda acele etmesi ve daha önce emrine verilen kuvvetlere ek olarak Kütahya, Hamîd, Karesi ve Hüdâvendigâr mütesellimlerinin de maiyetine tayin olduğu konusunda Aydın muhassılı Mehmed'e gönderilen hükmün sûretidir.

308

Tahrîrine memur olduğu bostânî neferâtının beş yüz ellisini başbuğları Ali Usta aracılığıyla Vidin'e gönderdiğinin haber alındığı ve kalan kısmını da kendisinin götürüp teslim etmesi konusunda Haseki Mustafa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

309

Yeniçeri ocağı hasekilerinden İsmâil Haseki Pazarköyü Kasabası'na gelirken, maiyetindeki İbrahim Çavuş ile yanındaki sürücüyü Yalakâbâd Kazâsı dahilinde Fındık Pınarı adlı yerde katleden eşkıyânın yakalanması konusunda hâssa bostâncıbaşıya ve Yalakâbâd, Karamürsel ve İznik nâiblerine gönderilen hükmün sûretidir.

310

Maiyetinden on iki bin kişilik bir kuvveti Niş'in muhasarasına yolladığını ve birkaç gün süren kuşatmadan sonra vire ile teslim edilen kaleyi bizzat gidip zapt ettiğini bildiren mektubunun alındığı belirtilerek, gösterdiği başarılarından ötürü Niş muhafızlığına tayin edildiği ve kendisine samur kürk ile beş bin altın yollandığı konusunda Rumili vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

311

Tekfûrdağı Kasabası'na buğdaylarını satmak üzere gelenlerden “*dellâliye*” adı altında ek ücret alanlara engel olunması ve muhtekir tâifesinin de yüksek ücretle bu buğdayları satın alma teşebbüslerine fırsat verilmemesi konusunda Rodoscuk nâibine ve yeniçeri zâbitine gönderilen hükmün sûretidir.

312

Rodoscuk Kasabası'nda bulunan muhtekir tâifesinin, çiftlik ve ambarlarda depoladıkları zahîrelerinin zapt edilip ahâlîye satılmak üzere İstanbul'a nakledilmesi konusunda Rodoscuk nâibine ve yeniçeri zâbitine gönderilen hükmün sûretidir.

313

Niş ve Vidin seraskerliğine tayin olunduğu ve kendisine gerekli gördüğü hususlarda fermn yazma yetkisi verildiği konusunda Vidin muhafızı Vezr Mehmed Paşa'ya gönderilen hükmün sretidir.

314

Bu hüküm, sonu noksan olan 313 numaralı hükmün devamıdır. İlgili zet, bahsi geçen hükme aktarılmıştır.

315

nceki görev yeri olan Niş'in Vidin ile değiştirildiği ve derhal Niş ve Vidin seraskeri Vezr Mehmed Paşa'nın yanına gitmesi konusunda sabık Musul beylerbeyisi Arslan Mehmed Paşa'ya gönderilen hükmün sretidir.

316

Tahrrine memur oldukları beş yüz nefer mr piyade levendtı Niş ve Vidin seraskeri Vezr Mehmed Paşa'nın yanına götürmeleri konusunda Dergh-ı muall kapıcıbaşlarından Molla Ali ve Premedi sakinlerinden Ali Bey-zde Mustafa'ya gönderilen hükmün sretidir.

317

Niş ve Vidin seraskeri Vezr Mehmed Paşa'nın emri altında ve kendi tarafının muhfazasında bulunması konusunda Niş muhafızı Vezr Ahmed Paşa'ya gönderilen hükmün sretidir.

318

Niş Kalesi'nin muhfazası ile ilgili önemli gördükleri hususları bildirmeleri, daha evvel söz konusu kaleden çıkan yedi adet ve İstanbul'dan Sofya'ya giden dokuz adet yeniçeri ortaları ile yine önceden o tarafa memur kılınan askerlerin tertip edilerek hazırlanan defterin Âsitne'ye yollanması konusunda Vidin seraskeri Vezr Mehmed Paşa ile Rumili vlisi Vezr Ahmed Paşa'ya gönderilen hükmün sretidir.

319

Kazalarında bulunan anbar ve çiftlik sahiplerinin, vurgun amacıyla, depoladıkları ve ellerinde bulunan zahîrelerin iskelelere indirilip Âsitâne'ye nakledilmesi ve zikredilen tâifenin “*biz kendimiz naklederiz*” gibi bahaneler öne sürerek bu işe engel olmaya çalışmalarına fırsat verilmemesi konusunda Çekmeceler'den Silivri, Ereğli, Rodosçuk, Gelibolu, Şehirköyü ve İnöz kazaları ve nahiyeleri nâiblerine, bu işe mübâşir tayin olunan Süleymân ile Mahmûd'a ve o tarafta vaki Eksamil ve Megarız ve sair iskelelerin emînlerine gönderilen hükmün sûretidir.

320

İstanbul'a gelecek zahîreleri, Gelibolu, Eksamil ve İnöz iskeleleri dışında bulunan ıssız mahallerden sefinelere yükleyerek başka yerlere nakledenlere engel olunması konusunda bahsi geçen mahallerde bulunan kadılara, nâiblere ve zahîre nakline mübâşir tayin olunan Süleymân'a gönderilen hükmün sûretidir.

321

Niş ve Vidin seraskerliğine tayin olunduğu ve kendisine gerekli gördüğü hususlarda fermân yazma yetkisi verildiği konusunda Vidin muhafızı Vezîr Mehmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

322

Mora Adası'ndaki kalelerin muhâfazası için otuz yedi adet bayrak açmakla görevlendirildiği Rumili'nin sol kolundaki kazalara vardığında, “*bu kazâda yeniçeri yoktur ve bayrak verilmez*” gibi bahanelerle memur kılındığı bu işin aksamasına sebep olanları Âsitâne'ye bildirmesi konusunda Haseki Hâcî Süleymân'a gönderilen hükmün sûretidir.

323

Surre-i hümayûn'un Şâm'a sağ salim ulaştırılması konusunda Üsküdar'dan Şâm-ı şerîfe varınca yol üzerinde bulunan beylerbeyilere, emîrlere, kadılara, mütesellimlere, yeniçeri serdârlarına ve âyân-ı vilayete gönderilen hükmün sûretidir.

324

Surre-i hümâyûn'u, Kocaili Sancağı mutasarrıfı ile birlikte Akşehir'e emniyet içinde götürmesi konusunda Sultanönü Sancağı mutasarrıfına gönderilen hükmün sûretidir.

325

Surre-i hümâyûn'u Gebze'de karşılayıp, Akşehir'e götürüp Akşehir Sancağı mutasarrıfına teslim etmesi konusunda Kocaili Sancağı mutasarrıfına gönderilen hükmün sûretidir.

326

Surre-i hümâyûn'u Akşehir'de karşılayıp, Konya'ya götürüp Konya mütesellimine teslim etmesi konusunda Akşehir Sancağı mütesellimine gönderilen hükmün sûretidir.

327

Surre-i hümâyûn'u Konya'da karşılayıp, Adana'ya götürüp Adana mütesellimine teslim etmesi konusunda Konya mütesellimine gönderilen hükmün sûretidir.

328

Surre-i hümâyûn'u Adana'da karşılayıp, Hama'ya götürüp Hama mütesellimine teslim etmesi konusunda Adana mütesellimine gönderilen hükmün sûretidir.

329

Surre-i hümâyûn'u Hama'da karşılayıp, Şâm'a götürüp Şâm vâlisi Vezîr Süleymân Paşa'ya teslim etmesi konusunda Hama mütesellimine gönderilen hükmün sûretidir.

330

Kazalarında ortaya çıkan eşkiyâların yakalanarak cezalandırılması konusunda Anadolu'nun orta kolu nihayetine varınca vaki olan vezîrlere, emîrlere, kadınlara, mütesellimlere, yeniçeri serdârlarına, âyân-ı vilayet ve iş erlerine gönderilen hükmün sûretidir.

331

Kazalarında bulunan vurguncu tâifesinin ellerinde bulunan ve depoladıkları zahîreleri ile reâyanın ihtiyaç fazlası zahîrelerinin İstanbul'a naklolunması ve bunların başka mahallere götürülmesine izin verilmemesi konusunda Şehirköyü ve Gelibolu ve civârlarında vaki Keşan, Malkara, Evreşe, Ferecik, İpsala nâiblerine, Şehirköyü ve Gelibolu iskele emînlerine gönderilen hükmün sûretidir.

332

Süveys'te bulunan mülki sefineleriyle Haremeyn'e naklolunacak zahîre için sefine sahiplerine verilen yüz yirmi Mısrî kese kira bedelinin kırk dokuz senesi irsâliyesine mahsup olmasına izin verildiği konusunda Mısır vâlisi Vezîr Mustafa Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

333

Süveys'de bulunan mülkî sefineleriyle Haremeyn'e naklolunacak zahîre için kırk dokuz senesi irsâliyesine mahsuben sefine sahiplerine verilen yüz yirmi Mısrî kese kira bedelinin, kırk dört tarihindeki emsaline kıyas ile altmış altı Mısrî kese ve beş yüz elli guruşa indirilip aynı şekilde söz konusu sene irsâliyesine mahsup edilmesi konusunda Mısır vâlisi Vezîr Mustafa Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

334

Sarı Bey-oğlu Mustafa'nın yakalanıp cezalandırılması hususunda Kütahya müteselliminin yanına gidip emri altında bulunmaları yönündeki emre çeşitli bahaneler öne sürerek itaat etmeyen Seferihisâr Kazâsı'ndan Hâcî Ali ile Sincan Kazâsı'ndan Ömer'in söz konusu emre tekrar muhalefet ettikleri takdirde yakalanıp Kütahya Kalesi'nde hapsedilmeleri konusunda Kütahya mütesellimine ve Kütahya Kalesi dizdârına gönderilen hükmün sûretidir.

335

Acem şehzadelîği iddiasında bulunan Safî adlı şahsın, hapsedildiği Limni Adası'nda ahâlînin kendisinden şikayetçi olması üzerine, Rodos Kalesi'ne yine hapsedilmek

üzere nakledilmesi konusunda Limni nâibine ve Rodos Kalesi dizdârına gönderilen hükmün sûretidir.

336

Yeniceköy isimli köyde bir keşîş tarafından keşîşhane olarak lüzumsuz yere inşâ edilen binanın yıkılması ve bahsi geçen keşîşin Aynaroz Adası'na sürgün edilmesi konusunda Pınarhisârı ve Aynaroz Adası nâiblerine gönderilen hükmün sûretidir.

337

Âsitâne'den kazalarına buğday satın almak üzere gelen sefine ve kayık sahiplerine, o tarafta, zorluk çıkaran ahâlîye ve ustalara engel olunması konusunda Çorlu, Rodoscuk, Silivri, Ereğli ve Çekmeceler nâiblerine gönderilen hükmün sûretidir.

338

Âsitâne'ye nakletmek üzere Tekfurdağı'na buğday satın almaya gelen sefine ve kayık sahiplerine, o tarafta, “*siz bize harâç vermezsiniz*” diyerek muhalefet eden ahâlîye engel olunması konusunda Rodoscuk nâibine gönderilen hükmün sûretidir.

339

Gelibolu yakınındaki Eksamil İskelesi'ne buğday satın almaya gelen sefine ve kayık sahiplerine, söz konusu iskelede, buğdaylarını vermemeleri yönünde ahâlîye ve çiftlik sahiplerine telkinde bulunan Mihail isimli zimminin yakalanıp Âsitâne'ye getirilmesi konusunda Gelibolu ve () nâiblerine gönderilen hükmün sûretidir.

340

Bu tarafta bir miktar tâvâşî ağaya ihtiyaç olduğundan, Kahire'de, Mısır emîrlerinin ve ocak zâbitlerinin ellerinde bulunan tâvâşîlerden yirmi beş adet tâvâşînin seçilip Âsitâne'ye irsâl edilmesi konusunda Mısır vâlisine gönderilen hükmün sûretidir.

341

Sarı Bey-oğlu adlı eşkiyâyı yakalamakla görevlendirilen Aydın muhassılı Mehmed'in yanına varmakta acele etmeleri konusunda Kütahya mütesellimine, Seherli-oğlu

Mehmed'e ve Dazkırı'da Zaîm Mehmed'e, Horzum-oğluna ve Gezlü Hoca-oğluna, Eşme Kazâsı'nda Küçük Mehmed'e ve Uşaklı İsa-oğluna, Sincan'da Küçük Mehmed yeğenine ve Torbalılı Mehmed'e gönderilen hükmün sûretidir.

342

Sarı Bey-oğlu adlı eşkıyâyı yakalamakla görevlendirilen Aydın muhassılı Mehmed'in yanına gidip emri altında bulunmaları konusunda Sincanlı Ömer'e, Atranoslu Yazıcı-oğlu Ahmed'e ve Harmancık Kazâsı'ndan Kara Mustafa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

343

Mora Adası'ndaki kalelerin takviyesi için Rumili'nin sol kolundaki kazalardan bir miktar nefer tahrîr ve otuz yedi adet bayrak açılıp söz konusu kalelere taksim edilmesi hususunda acele etmeleri konusunda Edirne'den Rumili'nin sol kolu nihayetine varınca vaki kadılara, nâiblere, yeniçeri serdârlarına ve Haseki Süleymân'a gönderilen hükmün sûretidir.

344

Karadeniz'in Rumili Yakası'nda ve Tuna sahillerinde bulunan zahîrelerin iskelelere indirilip Âsitâne'ye nakledilmesi ve Anadolu tarafına herhangi bir sefinenin zahîre götürmesine müsaade edilmemesi hususlarında ihmalkar davranmaması, ayrıca Varna İskelesi'nde zahîre alımına engel olan Ali Yazıcısı adlı şahıs ile Anadolu sefinelerine rüşvet karşılığında zahîre veren Varna Câbîsi Gürcü Süleymân'ın yakalanıp Âsitâne'ye getirilmeleri konusunda Dergâh-ı muallâ müteferrikalarından Telhîsî Mehmed'e gönderilen hükmün sûretidir.

345

Boğaz hisârlarından dışarıya buğday çıkarılmasına izin verilmemesi yönündeki yasağın Gelibolu ve Rodoscuk taraflarından bir takım kişilerce ihlal edildiğinin haber alındığı ve kendileri göz yummadıkça bu durumun gerçekleşmesinin mümkün olmadığı belirtilerek, bundan sonra söz konusu yasağa katiyen riâyet edilmesi ve

aksine cüret eden sefine ve kayık sahiplerinin yakalanıp Âsitâne'ye irsâl edilmesi konusunda boğaz hisârları dizdârlarına gönderilen hükmün sûretidir.

346

Tekfurdağı Kasabası'nda bulunan navluncu tâifesinden olup, mahzenleri buğday ile dolu olduğu halde, bunların sadece bir kısmını Âsitâne'ye gelecek sefinelere teslim edenlerin, depolarında kalan buğdaylarının da Âsitâne'ye nakledilmesi konusunda Rodoscuk nâibine ve o tarafta hinta mübâşiri Mustafa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

347

Tekfurdağı'nda vaki navluncu ve madrabaz tâifesinin, Âsitâne'ye göndermeleri gerektiği halde, fiyatların artmasını beklediklerinden dolayı depolarında tutmaya devam ettikleri zahîrelerinin Âsitâne'ye irsâl edilmesi konusunda Rodoscuk nâibine gönderilen hükmün sûretidir.

348

Gelibolu, Şhirköyü, Evreşe ve İbsala kazalarındaki mevcut zahîre miktarına dair yolladığı deftere itibar edilmediği ve adı geçen kazalarda zahîrelerin anbar ve çiftlik sahipleri tarafından saklandığının güvenilir kişiler aracılığıyla haber alındığı belirtilerek, söz konusu zahîrelerin ortaya çıkarılıp Âsitâne'ye irsâl edilmesi konusunda bahsi geçen kazalardan zahîre nakline mübâşir tayin olunan Seyyid Mahmûd'a gönderilen hükmün sûretidir.

349

Evreşe Kazâsı'nda, sahip olduğu buğdayın Âsitâne'ye nakli için gönderilen emre “*ben kendim nakl ederim*” diyerek itaat etmeyen Kadıköy zâbiti Hâcî Ahmed'in tekrar aynı tavrı sergilediği takdirde yakalanıp Seddülbahir Kalesi'ne hapsedilmesi ve söz konusu buğdayın da Âsitâne'ye getirilmesinin sağlanması konusunda Evreşe nâibine, bundan evvel Evreşe ile çevresinden buğday nakline mübâşir tayin olunan Seyyid Mahmûd'a ve Seddülbahr Kalesi dizdârına gönderilen hükmün sûretidir.

350

Tekfırdağı'nda bulunan navluncu ve madrabaz tâifesinin depolarında bulunan buğdayların gerek Âsitâne ve gerek taşradan varan sefinelere yüklenerak Âsitâne'ye irsâl edilmesi konusunda Rodoscuk Gümrüğü emînine gönderilen hükmün sûretidir.

351

Düşman korkusundan dolayı kasabalarını terk edip etrafa dağılmış olan Priştine ve Vulçitrin kasabaları ahâlîlerinin, artık ortada tehlike kalmadığından, buldukları yerlerden kaldırılıp eski yurtlarına döndürülmesi konusunda Vidin ve Niş seraskeri Vezîr Mehmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

352

Bundan önce düşman korkusundan yerlerini terk edip etrafa dağılmış olan Niş ve Sofya kazaları ahâlîlerinin, artık ortada tehlike kalmadığından, buldukları yerlerden kaldırılıp eski yurtlarına döndürülmesi konusunda Vidin ve Niş seraskeri Vezîr Mehmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

353

Tersâne-i âmire'de yeniden kurulmakta olan iki kıta karavele kalyonu için gerekli olan ve İznikmid Tersânesi'nde mevcut olduğu bildirilen kerestenin bu tarafa irsâl edilmesi konusunda Kocaili Sancağı mutasarrıfına, İznikmid kadısına, yeniçeri zâbitine ve kereste emînine gönderilen hükmün sûretidir.

354

Surre-i hümâyûn ile ilgili gönderilen nâmenin sûretidir.

355

İlkbaharda Karadeniz'de birçok noktaya donanma gemileri tayin olunacağı ve kendisi gibi donanma hususunda tecrübe ve mahâret sahibi kişilerin Tersâne'de bulunmasının öneminden dolayı, bulunduğu yerden kalkıp Tersâne-i âmire'ye gelmesi konusunda

daha önce Basra'da Donanma-yı hümâyûn üzerine başbuğ ve kapudan olan Musa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

356

Basra'da olan donanmanın başbuğu ve kapudanı iken azledilen ve şu an Bağdâd tarafında bulunan Musa'nın, ilkbaharda Karadeniz'e çıkarılacak donanmada bilgi ve tecrübelerinden faydalanılmak üzere, bulunduğu yerden kaldırılıp Tersâne-i âmire'ye irsâl edilmesi konusunda Bağdat vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

357

Hac umûru ile görevlendirildiği ve yol boyunca hacıların korunmasında önceki senelere nazaran daha ziyade gayret göstermesi konusunda Şâm vâlisi ve mîr-i hâce Vezîr Süleymân Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

358

Üzerlerine başbuğ tayin olunduğu Cerde askerini yanına alarak Hedye Eşmeleri'ne varması ve orada Müslüman hacıları karşılayıp Şâm'a sağ salim ulaştırması konusunda Trablusşâm vâlisi olup Cerde'ye başbuğ olan Vezîr Hüseyin Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

359

Hacıları karşılamakla görevli Cerde askerine başbuğ olan Trablusşâm vâlisi Hüseyin Paşa'nın maiyetinde Müzeyreb Sahrası'nda mevcut bulunmak üzere Saydâ vâlilerinin göndermekle yükümlü olduğu beş yüz nefer askeri hazırlayıp göndermesi konusunda Saydâ vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

360

Bu hüküm noksan olduğu için gönderildiği şahıs malum değildir ve Cerde askerinin Hedye Eşmeleri'nde yoklanması hakkındadır.

361

Üzerlerine başbuğ tayin olunduğu Cerde askeri ve bin beş yüz nefer kapısı halkı ile beraber Hediye Eşmeleri'ne varması ve orada Müslüman hacıları karşılayıp Şâm'a sağ salim ulaştırması konusunda Trablusşâm vâlisi Vezîr Osmân Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

362

Sancağının zuema ve tîmâr erbabını toplayıp, Cerde başbuğu Vezîr Osmân Paşa ile birlikte Müslüman hacıları Hediye Eşmeleri'nde karşılaması ve hacıların Şâm'a sağ salim ulaştırılmalarında Şâm vâlisi ve mîr-i hacı Süleymân Paşa'nın emri altında bulunması konusunda Nâblûs Sancağı alaybeyisine gönderilen hükmün sûretidir.

363

Bir önceki hükmün bir sûretinin Gazze Sancağı alaybeyisine gönderildiğine dair.

364

Kapısı halkı ile beraber Cerde başbuğu Vezîr Osmân Paşa'nın yanına gidip birlikte Müslüman hacıları Hediye Eşmeleri'nde karşılaması ve hacıların Şâm'a sağ salim ulaştırılmalarında Şâm vâlisi ve mîr-i hacı Süleymân Paşa'nın emri altında bulunması konusunda Nâblûs Sancağı mütesellimine gönderilen hükmün sûretidir.

365

Bir önceki hükmün bir sûretinin Gazze Sancağı mütesellimine gönderildiğine dair.

366

364. Hükmün bir sûretinin Kudüs-i şerîf Sancağı mütesellimine gönderildiğine dair.

367

364. Hükmün bir sûretinin Şâm-ı şerîf mütesellimine gönderildiğine dair.

368

Cerde askeri için Cebel-i Aclûn ve Leccûn sancakları mutasarrıflarının göndermekle yükümlü oldukları üç yüz nefer süvârîyi hazırlayıp Cerde başbuğu Vezîr Osmân Paşa'nın yanına yollaması konusunda söz konusu sancakların zâbitine gönderilen hükmün sûretidir.

369

Revan'a tabi ve Kars ile hemhudut olan Şuragil Nahiyesi'nden vergi tahsili zamanlarında Kars sınırlarına kaçıp gelen İran halkının ortaya çıkarılıp geri ülkelerine yollanması, bundan sonra gelenlerin de kabul edilmemesi ve Revan taraflarına zahîre satmak üzere gidenlere zorluk çıkarılmaması konusunda Kars beylerbeyisine gönderilen hükmün sûretidir.

370

Bir önceki hükmün bir sûretinin, Revan'a tabi Sürmeli Nahiyesi'nin Bâyezîd Sancağı ile sınırdaş olması hasebiyle, aynı minvalde Bâyezîd hakimi Mahmûd Paşa'ya gönderildiğine dair.

371

369. Hükmün bir sûretinin Kars beylerbeyisine gönderildiğine dair.

372

369. Hükmün bir sûretinin Bâyezîd hakimine gönderildiğine dair.

373

Daha evvel bazı önemli işlerin halledilmesi için İstanbul'a çağırılan ve bunlar yerine getirildikten sonra da ordu kışlağı olan Babadağı'na doğru yola koyulan reisülküttâb İsmâil ile maiyetinde bulunan Cizye Muhâsebecisi Mehmed Râgıb ve Beylikçi Mustafa'nın yol boyunca emniyetlerinin sağlanması konusunda Âsitâne'den Babadağı'na varınca yol üzerinde vaki nâiblere, voyvodalara, yeniçeri zâbitlerine ve kethudâ yerlerine gönderilen hükmün sûretidir.

374

Midilli Adası'nda inşâ olunan iki kıta kalyonu emrolunduğu üzere Tersâne'ye getirdiklerinin haber alındığı ve talepleri doğrultusunda görevlerinin başına dönmelerine izin verildiği konusunda Midilli Kalesi'nin Kethudâsı Ali'ye, Gurebâ Çavuşu Halî'e, Topçular Çavuşu Hasan'a, Gönüllüyân-ı yemîn Çavuşu Hüseyin'e, Gönüllüyân-ı Yesâr Çavuşu Mehmed'e ve Sipâhîler Çeribaşısı Ali'ye gönderilen hükmün sûretidir.

375

Bu kayıt, surre-i hümâyûn nâmesi sûretidir.

376

Tüccâr tâifesinin Rodoscuk'a getirdikleri yağ ve balın Âsitâne'ye nakline engel olunmaması ve bunların geriden gelen zahîre ile birlikte Âsitâne'ye irsâl edilmesi konusunda Rodoscuk nâibine ve gümrük emînine gönderilen hükmün sûretidir.

377

Kalyon ve yeke dümen yapımı için gerekli olan ve Tersâne-i âmire Emîni Mürtezâ'nın miktar ve cinslerini belirttiği kerestelerin İznikmid tarafından kesilip Tersâne'ye irsâl edilmesi konusunda Kocaili Sancağı mutasarrıfına, İznikmid kadısına ve kereste emînine gönderilen hükmün sûretidir.

378

Bundan önce ocaklarını terk edip Karadeniz'deki mîri fırkatelere levend yazılan hâssa bostâncıların ocaklarına geri dönmelerine bu seferlik müsaade edildiği ve bundan sonra başka ocaklara bu şekilde nefer yazılanların ocağa geri kabul edilmemeleri konusunda hâssa bostâncıbaşı ağaya gönderilen hükmün sûretidir.

379

Acem esirlerini Trabzon'a götüren sefinenin Amasra İskeleyi yakınında karaya vurduğu ve içlerinden bazılarının Bolu'ya çıktıkları belirtilerek, bundan sonra yola

karadan devam edecek olan bu esirlerin sağ salim İran'a ulaştırılması konusunda Bolu'dan İran hududuna varınca yol üzerinde vaki vezîrlere, beylerbeyilere, emîrlere, kadıllara, kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârlarına gönderilen hükmün sûretidir.

380

Âsitâne'ye elçilik hizmeti ile gelip aradaki anlaşma sağlandıktan sonra ülkesine dönmek üzere yola koyulan Abdülbâkî Hân ile maiyetindekilere yolculukları sırasında bir takım eşkıyânın saldırdığının haber alındığı ve yolun geri kalanı boyunca güvenliğini sağlamak adına söz konusu elçiyi arada bir günlük mesafe bırakarak takip etmesi konusunda Musul vâlisi Vezîr Mustafa Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

381

Ülkesine dönmekte olan Abdülbâkî Hân'a önce Eskişehir'de ve akabinde geçtiği Seydî Gâzî'de saldıran ve sonrasında üzerlerine tarafından sevk edilen kuvvetlerle de çatışmaya girip birçok kişinin ölümüne sebep olan eşkıyâların yakalanıp Samsun Kalesi'ne hapsedilmesi konusunda Anadolu vâlisine gönderilen hükmün sûretidir.

382

Ülkesine dönmekte olan Abdülbâkî Hân'ın yol boyunca güvenliğinin sağlanması konusunda Konya'dan İran hududuna varınca vaki vezîrlere, beylerbeyilere, emîrlere, kadıllara, mütesellimlere, kethudâ yerlerine ve yeniçeri serdârlarına gönderilen hükmün sûretidir.

383

Kendilerini İran'a götüren sefine karaya vurduktan sonra içinden çıkıp Bolu ve civârındaki köylere dağılan Acem esirlerinin bir araya toplanıp, bunları İran'a götürmeye tekrar memur kılınan Dergâh-ı muallâ kapıcıbaşlarından Mustafa'ya teslim edilmesi konusunda () ve () kadıllarına, Bolu nâibine ve voyvodasına gönderilen hükmün sûretidir.

384

Acem esirlerinin İran'a götürülmesi görevi diğer kapıcıbaşı Mustafa'ya havale edildiğinden artık o tarafta durmasına gerek kalmadığı ve vakit kaybetmeden Âsitâne'ye geri gelmesi konusunda Dergâh-ı muallâ kapıcıbaşlarından olup bundan evvel söz konusu göreve memur kılınmış olan Mustafa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

385

Seydî Mustafa Kapdan'ın komutasında İskenderiye'den dönen Neheng-i Bahrî adlı kalyonun Meğri Limanı civârında şiddetli rüzgardan direkleri kırılınca demir atmak zorunda kaldığı ve denize düşen direklerinin de Meğri yakınlarında deniz kenarında bulunduğu haber alındığı belirtilerek, bulunan direklerin zapt edilip yerlerine geri takılması ve eğer bu mümkün olmazsa muadillerinin Rodos Adası'nda bulunan tüccârlardan veya tüccâr sefinelerinden daha sonra benzerleri kendilerine verilmek kaydıyla temin edilip adı geçen kaptana teslim edilmesi konusunda Rodos kadısına, mütesellimine ve âyân-ı vilayete gönderilen hükmün sûretidir.

386

İran elçisi Abdülbâkî Hân'a karşı Bardakçı Karyesi'nden ayrılışı esnasında gerçekleştirilen saldırının faillerinden Seydî Gâzî Türbesi mütevellîsi Hâcî Halîl'in, adı geçen hânın iltiması üzere, affedildiği konusunda Anadolu vâlisi Vezîr Ali Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

387

Ziraata elverişli olmayan bir arâzide sakin ve geçimleri itibariyle çoğu zaman Mısır'a bağlı olan Haremeyn reâyâsına Deşâyîş Evkafı'ndan tahsîs olunan zahîrelerin bir an önce tedarik edilip kendilerine irsâl edilmesi konusunda Mısır vâlisi Ebubekir Paşa'ya, Mısır mollasına ve emîrlere gönderilen hükmün sûretidir.

388

Bu tarafa yolladığı mektubunun teslim alındığı belirtilerek, Mekke ve Medîne ahâlîsine tahsîs olunan zahîrelerin zamanında ulaştırılması ve irsâliye hazinesinin tamamen toplanması hususlarında gayret göstermesi konusunda Mısır vâlisi Vezîr Ebubekir Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

389

Gürcü patriğinin Gürcistan'a gönderdiği vekîlharcının yol boyunca güvenliğinin sağlanması konusunda Âsitâne'den Gürcistan'a varınca yol üzerinde bulunan kadılara, kethudâ yerlerine ve yeniçeri serdârlarına gönderilen hükmün sûretidir.

390

Kırım Hânı Fetih Girây Hân'ın merhum pederinin adamlarından olup hac vazifesini yerine getirmek üzere Mekke'ye doğru yola koyulan Mustafa'nın yol boyunca güvenliğinin sağlanması konusunda Üsküdar'dan Şâm-ı şerîfe varınca yol üzerinde vaki kadılara, kethudâ yerlerine ve yeniçeri serdârlarına gönderilen hükmün sûretidir.

391

O tarafta ahâlî ve devlet görevlileri ile iyi geçinmesi gerekirken, adam dövme gibi hareketlerde bulunduğu haber alındığı ve bundan sonra bu tür fiillerden uzak durması konusunda Sakız Kalesi muhâfazasında yeniçeri zâbiti olan Turnacıbaşı Süleymân'a gönderilen hükmün sûretidir.

392

İran'a götürmekle görevlendirildiği ve Bolu ile etrafına dağılmış halde bulunan Acem esirlerinden yanında mevcut olanları ile bu vakte kadar bulunup kendisine teslim edilenleri, Abdülbâkî Hân'ın adamlarından Abdüllatîf Bey'in nezâretinde, İran'a yollaması konusunda Dergâh-ı muallâ kapıcıbaşlarından Mustafa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

393

Mudanya sakinlerinden olup, hakkında yakalama kararı çıkarılan Mâldelisi İbrahim adlı yeniçerinin yakalanıp Âsitâne'ye irsâl edilmesi konusunda () kadısına ve Mudanya nâibine gönderilen hükmün sûretidir.

394

Kırım Hânı Fetih Girây Hân için Âsitâne'den satın alınan askeri malzemelerin sağ salim kendisine ulaştırılması konusunda Âsitâne'den Kırım'a varınca yol üzerinde vaki kadılara, kethudâ yerlerine ve yeniçeri serdârlarına gönderilen hükmün sûretidir.

395

Mudanya sakinlerinden olup, hakkında yakalama kararı çıkarılan Mâldelisi İbrahim adlı yeniçerinin yakalanıp Âsitâne'ye getirilmesi konusunda Mudanya nâibine gönderilen hükmün sûretidir.

396

Bir an evvel Mısır'a varmaları mühim olan Büyük Mîr-ahur Mustafa ile Şehremîni Osmân'ı, Boğaz hisârlarına ulaştıklarında, kalyonuna alıp İskenderiye Limanı'na götürmesi konusunda Akdeniz'e memur mîrî kalyonlar kapudanlarından ()'a gönderilen hükmün sûretidir.

397

Âsitâne'de bir süre kaldıktan sonra ülkelerine dönmek üzere yola çıkan iki nefer İngiliz beyzadenin yol boyunca emniyetlerinin sağlanması konusunda Âsitâne'den Nemçe sınırına varınca yol üzerinde vaki kadılara, kethudâ yerlerine ve yeniçeri serdârlarına gönderilen hükmün sûretidir.

398

Bundan önce Mısır'da meydana gelen hâdise esnasında kaçıp firâr edenlerin yakalanması ve irsâliye hazînesi, cizye ve Haremeyn gılâlinin tahsil edilmesi işleri için Büyük Mîr-ahur Mustafa'nın mübâşir sıfatıyla o tarafa yollandığı belirtilerek,

kendisinin de bahsi geçen hususlarda gayret göstermesi konusunda Mısır vâlisi Vezîr Ebubekir Paşa'ya gönderilen hükmün sûretidir.

399

Âsitâne'de bulunan hastahânelere vakıfları tarafından teslim edilen ilaçları kendi çıkarları için kullanarak veya birtakım bahanelerle devlet adamlarına ve vakıf hizmetlilerine dağıtmak suretiyle hastahâne kilerlerinin boşalmasına sebep olan hastahâne hademelerinin görevlerine son verilmesi ve bundan sonra hastahâneye ait vakıf şartlarına riâyet olunarak mevcut düzenin gözetilmesi konusunda hekîmbaşı olan Mehmed Emîn'e gönderilen hükmün sûretidir.

400

Hüdâvendigâr Sancağı mutasarrıfı Zeynelâbidîn Paşa'nın vefâtıyla boş kalan yerine vekâleten Hâcî Mustafa'nın atandığı konusunda Bursa mollasına ve Hüdavendigâr Sancağı'ndaki kadılara gönderilen hükmün sûretidir.

401

Bir önceki hükmün bir suretinin Mısırî Hâcî Ahmed mütesellim olmak üzere Karesi Sancağı için gönderildiğine dair.

402

İstanbul'a gelen zahîre sefinelerinin yüklerini sadece kapan-ı dakîk önünde boşaltmaları şeklindeki usulün muhâfaza edilmesi ve bu sefinelere başka mahallerde yaklaşıp zahîre almaya çalışan mavnacı tâifesine mani olunması konusunda İstanbul mollasına gönderilen hükmün sûretidir.

403

Mısır defterdârı iken firâr eden ve Darüssaâde ağası Beşîr Ağa ile hâssa hazinedar Beşîr'in o tarafta tasarruflarında olan karyelerin () senesi iltizamını elinde bulunduran İsmâil Bey-zâde Mehmed'in söz konusu seneye mahsub zimmetinde kalıp hâlâ ödenmediği bildirilen iki yüz elli iki bin altmış bir guruşun, Mısır Dîvân'ı

esası üzere, adı geçen firârinin malını zabt edenlerden tahsil edilmesi konusunda Mısır vâlisine ve mollasına gönderilen hükmün sûretidir.

404

Anadolu Yakası'ndan gelen gemilere kazalarındaki iskelelerden zahîre verilmemesi konusunda Karadeniz'in Rumili kıyısında bulunan Birgos, Köstence, Mankalya, Varna, Balçık, Kavarna ve Karaharman kazalarının kadılarına, kethudâ yerlerine, yeniçeri serdârlarına ve iskele emînlerine gönderilen hükmün sûretidir.

405

Gelibolu mahalleleri arasında ellerine geçirdikleri silahlarla dolaşıp eşkıyâlık yapan Rumların yakalanıp şehirde emniyetin sağlanması konusunda Gelibolu nâibine gönderilen hükmün sûretidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

143 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ'NİN

ÇEVİRİYAZISI

[s. 1/3]

Berây—

Nizâm-ı menzil-i der-cânib-i Rumili ve Anadolu ber-mûceb-i defter-i tertîb be-süvâr-ı bârgîrân-ı ulak be-menâzilhâ bâ-hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn ve bâ-telhîs-i fermân-ı âlî ve be-teslîm-i Dîvân-ı hümâyûn ilm ve haber-dâde mehn

Fî 15 Câ [Cemâziye'l-evvel] sene 1148

Silahşör-i hâssa	Haseki Ağa'ya	Mîr-i âhûr-ı sâni Ağa'ya	Kapucılar kethudâsı Ağa'ya	Mîr-i âhûr-ı evvel Ağa'ya
Menzil 8	Menzil 10	Menzil 15	Menzil 18	Menzil 20
Tatarlara	Çukadâr ve mehterlere	Sadr-ı âlî ağalarına	Gediklü Ağa	Kapucıbaşı ağalara
Menzil 1	Menzil 1	Menzil 3	Menzil 5	Menzil 10
Ocaklu tarafından umûr-ı mühimmeye mübâşir gönderilmek iktizâ eder ise kifâye mikdârı	Ma'denlere lüzûmu mertebe	Vüzerâdan ve serhadlerden gelen âdemlere lüzûmu mertebe	Hân hazretleri etbâ'na lüzûmu mertebe	

İran seferi zuhûr edenden berü taraf-ı Devlet-i aliyye'den me'mûr olan mîr-i âhûr-ı evvel ve sâni ve kapucular kethudâsı ve sâ'ir kapucibaşılar me'mûr oldukları mahalle azîmet eylediklerinde kırkar ve Ellişer rü'ûs menzil bârgîrlerine süvâr ve kezâlik Dergâh-ı mu'allâm gedüklü zü'amâ ve gerek sâ'ir ağavât on beşer ve yigirmişer menzil bârgîrlerine süvâr ve kezâlik sâhib-i devlet ve sâ'ir ricâl-i Devlet-i aliyye'nin çukadârları dahi onar ve sekizer ve beşer rü'ûs menzil bârgîrlerine süvâr olduklarında Anadolu'da vâki' sağ ve sol ve orta kolda olan menâzil menzalcileri bir vechile tâkat getüremeyüp taraf-ı mîrîden verilen bârgîr bahâsı ve mesârîf-ı sâ'iresi için ve gerek in'âmât ücretleri ile tâkat-güdâz olmadıklarından menzalcileri firâr ve davarları helâk olup bi'z-zarûre menzil olduğu mahallin a'yân ve eşrâf ve ahâlîleri tekrâr menzillerini düzûp ve yine bir vechile tâkat getüremeyüp kurb ve civârlarında olan kazâlardan hadden efzûn imdâdiyye ta'yîn ve tahsîl etdirilüp menzalcileri kabz eylemeleriyle, gerek menzil olduğu kazâ ve genel imdâdiyye ta'yîn olunan kazâların perâkende ve perîşân oldukları zâhir ve bâhir olmağla, bundan sonra Anadolu ve Rumili câniblerine me'mûr olacak gerek mîr-i ahûr-ı evvel ve sâni ve kapucular kethudâsı ve kapucibaşılar ve hâseki ağa ve gerek gedüklü zü'amâ ve ağavât ve Dergâh-ı mu'allâm yeniçeri ve cebeci ve topcu ocaklarından me'mûr olanlara iktizâsına göre ve çukadârlara ve tatarlara işbu tertîb-i defter ve nizâm üzre verdirilüp mücebince amel ve hılâfindan hazer oluna deyü hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn keşîde kılınmağla, ziyâde bir re's bârgîr verdirilmeyüp ve bilâ-fermân menzalcilerden bir re's bârgîr alınıp süvâr olunmak ihtimâlleri olur ise kendüleri mes'ûl ve mu'âteb olmak şartıyla mevkûfâta kayd ve Dîvân-ı hümayûn'a dahi kayd için ilm-i haber kâ'imesi verilmek bâbında bâ-telhîs fermân-ı âlî sâdır olmağın, asl-ı telhîs ve fermân-ı âlî mevkûfâtda hıfz olunmağla, Dîvân-ı hümayûn kalemine haber için işbu kâ'ime verilmiştir.

Fî 15 Câ [Cemâziye'l-evvel] sene 1148

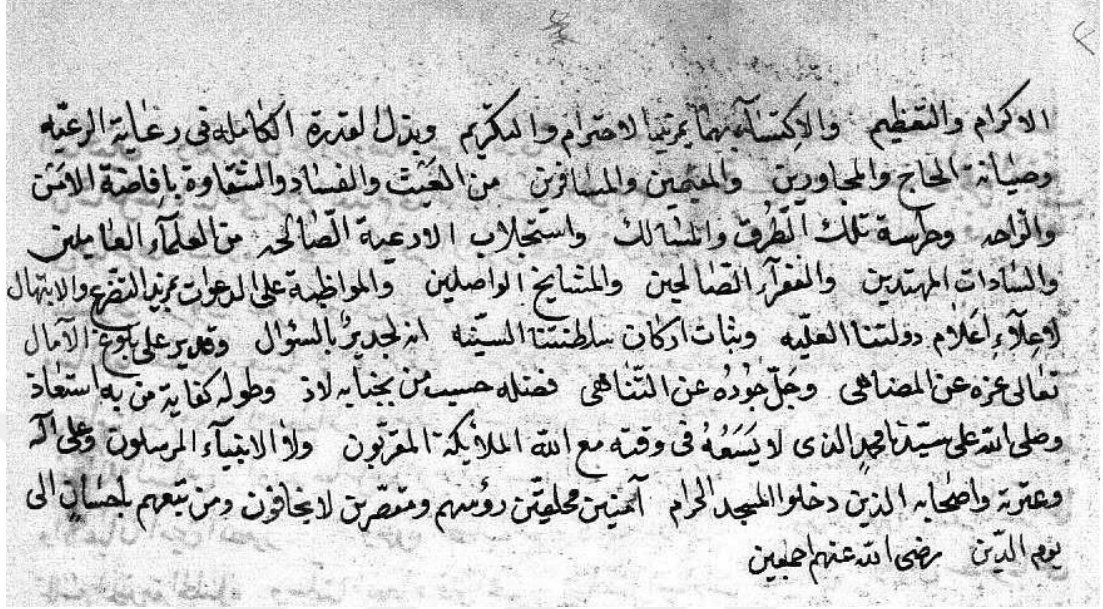
مكة المكرمة شرفية صرة هارون نامدني صوري

الحمد لله الذي جعل البيت الحرام قايماً للناس وامرهم بطوافه طهارة عن الاذناس والارباب والصلوة والسلام
الايمن الاكلون على خلاصته بنى عدنان سيدنا ومولانا محمد المصطفى والرسول المجتبي الذي طوف البيت المعمور
واطعم البائس الفقير وادفى المنتور صلى الله عليه وعلى آله الغر الكرام وصحابة البررة العظام الذين سبقونا
اليان وابعدهم باحسان

محل طرفة

وبعد فهدا منوما الشريف ومحاسنا اللطيف لازل نأقدا بحون الله تعالى في عامة الازمان والاقطار
ما عاقب الليل والنهار صادرة منطويا على تنظيم فريد القيمة والتسليم ومحتويا قلايد التجليل والكرام منسبا
عن عميد اساس الحق والاستيناس وتاكيد معاقدة المودة المصونة عن الانداس الى العجايب الامير الامجد
الاجل المحجل المسمى بتار الاسلاف من آيات القرصنا ديد الاشراف وبعده المير السيرة الجميلة الاوصاف
ذرع النخلة الزكية النبوية طراز العصابة العاقية المصطفوية المنمى الى اشرق نسب علا عنصه والنسب
الى افضل حسب علا جوهر دين سلاله البتول عمدة البيت الرسول المحنوق بصوف عولف الملك المحمود
امير مكة المكرمة الشريف سعور لاذك غناية الربانية ملاحظته والكلاوة الصمدانية حافظة نهي
الى الحجاب الشريف ان الله جل شاناه وعظم سلطانه قد من علينا من مننه العظام وانعم علينا من ايمه الجسام
بلان ايتا فينا بين ملوك الاسلام والناح لتادون جميع الامم وخصنا من مزيد فضله العيم وفضله
الجيم بالشرف والاستسعاد لسدانه بيت الله الحرام والكرن والمقام والروضه المطهره روضه
تنبينا بنى الوحد وتنفع الامة عامة الحقية واجل السلام فلا جرم عطفنا ازمة صومينا الى الحجة محمدنا
وكتب لنا من الوهب الخبير فنهضنا باقدام الاقدام بالمجد التام والسعي والاهتمام في تنفيذ الاحكام
المتعلقة بمصالح الامم واعلام شعائر شرايع الاسلام خصوصا لعامة قضايا الادواق المروضة للعمار
من اهالي الحرمين الشريفين والارواق المعينة لرفاه المعامين المنيعين والصدقات المعدة للرحمة

العاكفين واللاذين بجوار روضة رسوله الذي اصطفاه واصببه عليه الصلوة والسلام فارسلنا
 من شامل عنايتنا على الرسم القديم في هذه السنة وهي عام اعدى وحسين ومبايه والفت من الحجج النبوية
 على مهاجرها السلام والنجته كافة الاموال المحصلة من ربيع الاوراق الموقوفة المعروفة والوظائف
 المضبوطة المشروطة لقرار الحرمين المحرمين والمقامين الشريفين المكرمين وطلعت المعينة منيته
 وبالعرا منفصلة معينه كما هو المرسوم بالدفت الموقوف جميعها اذنا بترضا من العقود الراجحة
 في عامة البلاد والامصار وسلمنا تلك الضرر بعد ما وضع بالاكياس وطبعت بختنا الشريفة
 دفلا لالتباس اليد حامل هذا الرسم السلطاني وموصل هذا المثال الخاقاني قدوس الامام
 والاعيان امين الضرر وحنة اصحاب التقرر كاتب الدفت زيدا مانتها بعد ما قلدها
 تلك الخدنة الجليله وسلمنا اليها دفتر محتوما بجامتنا المباركة السليمانى لازل طبعونا على
 وجوه مناشير الامانى منبها عن المضارف المعينة ومعلمنا اللواهب المعينة فالماولى حسن
 سبحانكم اكرمكم لدى وصوله ان شاء الله تعالى مصحوبا بالسلام القيام على ساق الجيد والتشريع
 ساعد الاهتمام جريا على عاداتكم الرضوية في سواف الايام بالنظارة في صريف الضرر المنصوصة الخدنة
 في مصادرنا المعينة الحرره على ما بين ونص عليها في الحرير المرقوم اشتغالنا بغيرى قوله تعالى
 ان الله يامركم ان تؤدوا الامانات الى اهلها وابتغوا مرضاة الله الملك الجليل ووسيلة البئيل الاخير
 الخليل وتوزعها الى مستحقها من السادات والعلما والفقرا والضعفاء ساكني مكة المكرمة
 وقاطني المدينة المنورة المستمسكين باذيال سرادقات بيت الله الحرام المعتمدين بشرف جوار بيتنا حيدر
 الانام عليه افضل الصلوة والسلام ورسمنا ان لا يفيض ختام هذه الميرة ولا يوزع على اصحابها
 الا بمعرفة شيخى الحرمين وبخبر من القاصدين قاضي مكة المكرمة وقاضي المدينة المنورة والقطادة
 التامة في ايصال المعنى الى مستحقه معولة عليكم ووجهة اليكم ولا يستلحق غير ذلك
 الدفت بل نعلم على كل اسم من وصل اليه نصيبه بالخط الاجر فان غاب احد منهم او قضى حبه ولم
 يوجد شقيقات بعض الاسماء يعلم على كل من اسمه بالدفت حسبنا ظهر وكيفية حصصهم ونصيبهم
 معرفة كمالا بخال احد لا فقد الضرر المذكورة بان يوفى من توفى او غاب لا يتقاضى من توفى
 اسماهم والقائم ونسبهم وانسابهم الاسماء والالقب والنسب والانساب هذا وقد اهد بنا
 الوجاهة العالى من ثوات المناظر والمعالي صحة حاملها بانها هذا خلعين من كثرها بنا الهبة
 واكسبنا السنة بحدود فراسم الموالاته واكيد بقاقد المصافاة فلا بد من استقبالا لها بشكرهم



Gelibolu nâ'ibine ve Gelibolu'da yeniçeri zâbitine ve gümrük emînine ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Rumili'nde ba'zı koyun ashâbı ve celeb tâ'ifesi koyunların fûrûht için doğru Âsitâne-i sa'âdet'ime getürüp fûrûht etmeyüp, ziyâde bahâ ile fûrûht etmek ümîdiyle Gelibolu memerrinden Anadolu tarafına geçürdükleri yakînen haber alınmağla, bu husûs Âsitâne-i sa'âdet'imde olan ibâdullâhın lahma zarûret ve müzâyakalarına bâ'is ve bâdî olmağın, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz, fî-mâ ba'd ol makûle koyun ashâbının ve celeb tâ'ifesinin Gelibolu memerr ve makarrından karşı Anadolu Yakası'na bir vechile koyun geçürmelerine kat'â rızâ-yı hümâyûnum olmayup, bu husûs için Gelibolu İskelesi'nin memerr ve makarrı muhkem zabt ve rabt ve hıfz ve hirâsetde dâyimen ihtimâm olunup, zinhâr bir ferdin bir aded koyununun dahi mürûruna ruhsat verilmeyüp men'-i küllî ile men' ve def' ve bir tarîk ile ol tarafa varan koyun ashâbına ve celeb tâ'ifesine koyunların doğru Âsitâne-i sa'âdet'ime getürüp rızâları ve değer bahâlarıyla 'ibâdullâha fûrûht eylemeleri-çün tenbîh ve irsâllerine ziyâdesiyle tekayyüd ve ihtimâm eylesesiz. Bu husûs Âsitâne-i sa'âdet'imde olan

ibâdullâhın refâh-ı hâl ve esbâb-ı âsâyiş ve istirâhatlarıyla isticlâb-ı du‘â-yı ömr ve devletim için irâde olunmuş emr-i lâzımü’l-ihimâmından olmağla, bundan sonra sırren ve alenen tecessüs ve tefahhus etdirilüp, şöyle ki fi-mâ ba‘d tama‘-ı hâm ve hâmid-encâma teba‘iyyet ile Gelibolu İskelesi'nden karşı Anadolu tarafına bir ferde bir tarîk ile koyun geçürmesine ruhsat ve cevâz gösterdiğiniz istimâ‘ olunur ise sonra bir vechile özr ve cevâbınız ısgâ olunmayup, her biriniz ukûbet-i şedîde ile mu‘âkab olacağınızı emr-i mukarrer bilüp, ana göre bu emr-i lâzımü’l-ihimâmında ziyâdesiyle ikdâm ve ihtimâm edüp, mikdâr-ı zerre tehâvün ve taksîrden gâyetü’l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şân sâdır olmuştur deyü yazılmışdır.

Fî evâhır-ı M [Muharrem] sene 1149

[s. 4]

2

Ümerâ-yı Mısır'dan olup mukaddemâ İran cânibine me‘mûr Mısır askeri üzerine ta‘yîn olunan () -dâme izzühû-ya ve yedi ocak zâbitlerine hüküm ki,

Bi-avnilâhi te‘âlâ Kırım memleketi muzâfâtından olan Or Kapusu tarafının ve havâlisinin düşman-ı dînden muhâfaza ve muhâresesi ve melâ‘în-i dûzeh-mekînin kahr ve tedmîrleri-çün ol tarafa ecnâd ve gazâ-i‘tibârın tevfir ve teksîri ile a‘dâ-yı dîn [ve] Devlet-i aliyye'min memleket-i İslâmiyye'den tard ve teb‘îdleri ve keyd ve mazarratlarından ibâdullâhın te‘mîn ve tahlîsi ehemmi mehâmm-ı dîn [ve] Devlet-i aliyye ve akdem-i levâzım-ı saltanat-ı seniyyemden olup ve siz ki mûmâ-ileyhimsiz, mübâşir ta‘yîn olunan Dergâh-ı âlî kapucıbaşılarından ve hâssa silâhşörlerinden iftihârü’l-emâcid ve’l-ekârim () -dâme mecduhû- mübâşeretiyle el-yevm ma‘iyyetinizde mevcûd olan Mısır askeriyle hâlâ Trabzon'a vusûlünüz i‘lâm olup ve Mısır askeri şecâ‘at ve dilâverlik ile mevsûf ve gayret ve hamiyet ile ma‘rûf ve her bâr vâkî‘ olan ceng ve peykârda şecâ‘at ve merdânelikleri sâbit ve zâhir ve âşikâr olmuş mu‘temedün-aleyh ve muktedirün-leh kullarından olup, bu eyyâm-ı meymenet-encâmında melâ‘în-i müşrikînden bi-avnihi te‘âlâ ahz-gîn ve nusret-i dîn-i mübîn ile irâhe-i zu‘afâ ve Müslimîn için izhâr-ı gayret ve hamiyet-i İslâmiyye cümle-i muvahhidîn üzerlerine lâzım ve deyn olduğu bilâ-şübhe ve mübeyyen

olmağla, siz ki mûmâ-ileyhimsiz, işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim vusûlünde kat'â bir an te'hîr ve tevakkuf ve bu vakti sâ'ir vakte kıyâs eylemeyüp, umûr-ı dîn-i mübîninde izhâr-ı gayret ve hamîyyet vakti olmağla, el-yevm yanınızda mevcûd Mısır askeriyle mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle hâlâ Trabzon'da hâzır ve mevcûd olan sefinelere süvâr ve inşâ-Allâhu te'âlâ Karadeniz'den karşı Kırım Adası'na güzâr ve düstûr-ı mükerrrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem hâlâ deryâ kapudânı olan vezîrim el-Hâcc Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun re'y-i savâb-dîdi ile ol havâlîden a'dâ-yı dînînin kahr ve tedmîrleri ile def-i şerr ve mazarratlarında ihtimâm-ı tâmm ve ücûr-ı gazâdan behre-yâb olmağa bin cân ile ikdâm ve ihtimâm eylesiz. Gazâ niyyeti ile sefer-i ba'îd olan mahallden gelüp tefvît-i vakt ile mahallinde bulunmamağla ücûr-ı gazâdan bî-nasîb olmanız lâzım geldüğünden mâ'adâ asâkir-i mansûremin killetine bâ'is olmağla, televvün-i tab'-ı hümâyûnuma bâdî olmakdan be-gâyet ihtirâz eylemelüsüz. Hâsılı Trabzon'da bir vechile meks ve bir dürlü özr ve bahâne ile te'hîr ve tevakkuf yoktur. Her ne hâl ile olur ise olsun elbetde ve elbetde bir sâ'at mukaddem mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle ma'ıyyetinizde mevcûd olan Mısır askeri ile Trabzon'dan sefinelere süvâr ve bir an evvel Karadeniz'den karşı Kırım Yakası'na varup vâsıl olmağa ikdâm ve hâb ve râhatı kendünüze harâm edüp ve inşâ-Allâhu te'âlâ ol tarafa vusûlünüzde bi'l-cümle Mısır askeriyle vezîr-i müşârun-ileyhin re'y-i isâbet-karînleri üzre hareket ile a'dâ-yı dînînin kahr ve tedmîrleri ile def-i şerr ve mazarratlarında vus' ve kudret ve ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat eylesiz. Şöyle ki fermânım olduğu üzre hâlâ ma'ıyyetinizde olan Mısır askeri ile bir sâ'at mukaddem Trabzon İskelesi'nden sefinelere süvâr ve bir an evvel savb-ı me'mûra varup, erişmeyüp betâ'at ve tekâsülünüz zuhûr edüp ıyâzen billâhi te'âlâ tefvît-i vakte bâ'is ve bâdî olacak olursanız sonra bir dürlü özr ve cevâbınız ısgâ olunmayup, ukûbet-i şedîde ile mu'âkab olacağınızı mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre bu husûsda ziyâde basîret ve intibâh üzre hareket ve selâmet-i hâliniz size lâzım ise ta'cîl ale't-ta'cîl bir sâ'at evvel mahall-i me'mûra varup, vezîr-i müşârun-ileyhin re'y-i rezîni ile sebîl-i dîn-i mübîninde cümleleriniz mesâ'î-i meşkûre vücûda getürmekle istihsâl-ı rızâ-yı hümâyûnuma ikdâm ve ihtimâm ve hılâfından gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

[s. 5]

3

Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılardan ve hâssa silâhşörlerimden olup bundan akdem İran cânibinden Mısır askerini Trabzon'a nakle mübâşir ta'yîn olunan () -dâme mecduhû-ya hüküm ki,

Sen ki mûmâ-ileyhsin, bi-tevfiki'llâhi te'âlâ zikr olunan Mısır askerinin üzerlerine te'mîr olunan bey ve yedi ocak zâbitlerine mübâşirlikle Trabzon'a tesyîr ve hâlâ anda mevcûd eylediğini i'lâm eylemişsin. El-hâletü hâzihî Kırım memleketi muzâfâtından olan Or Kapusu tarafının ve havâlîsinin düşman-ı dînden muhâfaza ve muhâsesesi ve melâ'în-i dûzeh-mekînin kahr ve tedmîrleri-çün ol tarafa ecnâd-ı gazâ-i'tibârın tevfir ve teksîri ile a'dâ-yı dîn ve Devlet-i aliyye'min memleket-i İslâmiyye'den tard ve teb'îdleri ve keyd ve mazarratlarından ibâdullâhın te'mîn ve tahlîsi ehemmi mehâmm-ı Devlet-i aliyye'mden olduğuna binâ'en, zikr olunan Mısır askerinin bey ve zâbitleri ma'rifetinle el-yevm ma'iyetinizde mevcûd olan Mısır askeriyle aslâ ve kat'â Trabzon'da meks ve ârâm eylemeyüp, hâlâ Trabzon İskelesi'nde olan sefâyine süvâr ve bir an ve bir sâ'at mukaddem Karadeniz'i mürûr ile karşı Kırım Yakası'na güzâr ve ol tarafda düstûr-ı mükerrrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem bi'l-fi'l kapudânım olan vezîrim el-Hâcc Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun re'y-i savâb-dîdi ile ol havâlîden a'dâ-yı dînin kahr ve tedmîrleriyle def'-i şerr ve mazarratlarında ihtimâm-ı tâmm eylemeleri-çün bey ve zâbitlerine hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnumla mu'anven ekîd ve şedîd mufassal ve meşrûh emr-i şerîfim şerefyâfte-i sudûr olmağla, vusûl-ı emr-i şerîfimle kat'â te'hîr ve tevakkuf etdirmeyüp, ta'cîl ale't-ta'cîl mübâşirlikle me'mûr oldukları üzere mezkûrlardan el-yevm Trabzon'da mevcûd olanları bey ve zâbitleriyle bir an ve bir sâ'at mukaddem Trabzon İskelesi'nde mevcûd olan sefînelere süvâr ve savb-ı me'mûra irsâl ve emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfin tenfîz ve icrâyâ ziyâdesiyle ihtimâm eyleyüp, bizim askerimizin cümlesi ma'iyetimizde mevcûd değildir, ba'zısı girüde olmağla anlar dahi gelsünler deyü özr ve illet îrâdına kat'â ruhsat ve cevâz göstermeyüp, bu husûsda bir dürlü te'hîr ve tevakkufdan ve emr-i şerîfime mugâyir vaz' ve

hareketden gāyetü'l-gāye ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şân sâdir olmuşdur.

Fî-evâsıt-ı S [Safer] sene [1]149

4

Cenâb-ı emâret-me'âb, eyâlet-nisâb, sa'âdet-iktisâb, zü'l-kadri'l-etemm ve'l-fahri'l-eşemm, alem-efrâz-ı hıttâ-i şehâmet, yekke-tâz-ı arsa-i celâdet, pesendîde-i hanedân-ı hânî güzîde-nesl-i İlhanî, Âsitâne-i sa'âdet'imizin hayr-hâhı ve mazhâr-ı eltâf-ı İlâhî, bi'l-fi'l Kırım Hânı olan Kaplan Girây Hân -dâmet me'âliyahû- tahıyyât-ı anber-şiyemim ve teslîmât-ı abher-nesîm ki, mahz-ı inâyet-i pâdişâhî ve fart-ı iltifât-ı şehin-şâhîden sâdir ve mütebâdir olup, mütâla'a kılındıktan sonra ma'lumun ola ki,

Düşman-ı dîn-i mübîn ve Devlet-i aliyye'miz olan Moskov melâ'îni bundan akdem nakz-ı ahd ve peymân ve tâbûr-ı makhûruyla gelüp Kırım memleketi muzâfâtından olan Or Kapusu ve ol havâlilere istîlâ etmekle, bi-avnillâhi te'âlâ ol tarafların melâ'în-i mesfûrundan muhâfaza ve muhâresesi ve kahr ve dımârlarıyla memleket-i İslâmiyye'den tard ve ib'âdları ve keyd ve mazarratlarından bilâd ve ibâdın te'mîn ve tahlîsi ehemmi-i vâcibât-ı dîniyye ve akdem-i levâzımât-ı saltanat-ı seniyyemizden olup ve siz Devlet-i aliyye-i ebed-peyvendimizin hayr-hâh-ı sâdiku'l-fu'âdı [s. 6] ve dûdmân-ı sa'âdet-unvânımızın devâm-cû-yı sadâkat-nihâdı olduğunuz ecilden, bu husûsda cenâb-ı ni'me'l-me'âblarından gayret ve hamiyet ile hıdmet ve rızâ-yı hümayûnumuza muvâfık hareket me'mûl-ı tab'-ı hümayûn-ı safâ-makrûnumuz olup, bu vakt sâ'ir evkâta kıyâs olunmayup, cüyûş-ı ateş-hurûş-ı Cengîziyân her bâr gazâ ve cihâd ve def'-i a'dâ-yı bed-nihâdde evkât-güzâr olan mücâhidînden olup ve hâlâ gayret ve hamiyet ile düşman-ı dînden ahz-ı intikâm vakti olmağla, ol taraflara müstevlî olan melâ'în-i düzeh-mekînin bi-avnillâhi te'âlâ ve kudretihî kahr ve tedmîrleri ile def'-i vücûd-ı bed-bûd ve izâlelerine şedd-i nitâk-ı himmet ve re'y-i hüsn-i isâbet-pezirleriyle tahlîs-i memlekete dikkat-i ilhânîleri mebzûl kılınup, lâyıq-ı şân-ı sa'âdet-nişân ve muktezâ-yı i'tilâ'-i mekânları üzre âsâr-ı hasene ve hıdemât-ı müstahsene vücûda getürmeleri melhûz-ı safâ-mezâhir-i mülûkânemiz olduğuna

binâ'en, işbu nâme-i hümâyûn-ı mülâtafet-makrûnumuz ısdâr ve hâssa silâhşörlerimden kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Yûsuf -zîde mecduhû- ile irsâl olunmuşdur. İnşâ-Allâhu te'âlâ vusûlünde zât-ı celâdet-simâtlarında merkûz ve mermûz olan vüfûr-ı gayret ve hamıyyet ve şümûl-ı şehâmet ve sadâkat muktezâsınca bu emr-i lâzımü'l-ihtimâma cenâb-ı şecâ'at-nisâbları ol tarafda selâtîn ve mîrzâyân-ı Rüstem-mesâff ve a'yân-ı guzât-ı Tatar ve sâ'ir asâkir-i mansûre-i şecâ'at-ittisâf ile kıyâm edüp ve Âsitâne-i sa'âdet-âşiyânemizden hâlâ Tersâne-i âmire'miz tarafından yarar ve bahâdır ve ceng ve harbe kâdir müntehab ve mümtâz ve meydân-ı ma'rekede ser-bâz ve ser-efrâz bin nefer güzîde ve tüvânâ levendât ve Ordu-yı hümâyûn'um tarafından ta'yîn olunan Dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinden üç bin nefer yeniçeri ve bin nefer cebeci ve topcu min haysü'l-mecmû' dört bin nefer yeniçeri ve cebeci ve topcu neferâtı Varna İskelesi'nden sefine ile ve İran tarafından Âsitâne-i sa'âdet'ime avdet eden Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağının kul kethudâsı dahi ma'ıyyetinde olan odalu ve yamakân neferâtıyla ve Dergâh-ı mu'allâm cebecileri ocağı kethudâsı yanında olan ortaların mevcûd olan neferâtıyla ve Dergâh-ı mu'allâm topcuları ocağı kethudâsı dahi kezâlik yanında olan ortaların topcu neferâtıyla Sinob İskelesi'nden cânib-i bahrdan sefâyin ile Kırım Adası'na varup erişüp ve kul kethudâsı vardıkdan sonra yanında olan odalu ve yamakân neferâtını ol tarafdan tashîh ve be-dergâh ile iki bin nefere ve cebeciler kethudâsı dahi tashîh ve be-dergâh ile neferâtı beş yüz nefere ve topcular kethudâsı dahi kezâlik tashîh ve be-dergâh ile neferâtını iki yüz elli nefere tekâmil eylemeleri-çün hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumuz ile mu'anven emr-i şerîfimiz sudûr ve anlardan mâ'adâ İran tarafından Trabzon İskelesi'ne gelen Mısır askeri dahi iskele-i mezbûreden sefâyine süvâr ve anlar dahi bir sâ'at evvel düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem kapudânım vezîrim el-Hâcc Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun yanına varup re'y-i savâb-dîdi üzre hareket eylemeleri-çün kezâlik hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumuz ile mu'anven emr-i şerîfimiz ile tenbîh ve te'kîd ve irsâl ve vezîr-i müşârun-ileyhe dahi bu husûsları ve taraf-ı ilhânîleriyle ittifâk ve ittihâd ve a'dâ-yı müşrikînin kahr ve tedmîrlerinde bezl-i kudret olunmasını müşîr kezâlik hatt-ı hümâyûn-ı mehâbet-makrûnumuz ile ekîd ve şedîd başka emr-i şerîfimiz şeref-yâfte-i sudûr olup ve iktizâ eden [s. 7] top ve mühimmât ve cebehâne ve tophâne ve sâ'ir udde ve atâd dahi Âsitâne-i sa'âdet'imizde gemilere tahmîl ve

ucâleten ol tarafa gönderilmekle, cenâb-ı ni‘me'l-me‘âbları iktizâ eder ise vezîr-i müşârun-ileyh ile dahi haberleşüp ve yanına varup, mevcûd olan tavvâ'if-i asâkir-i mansûreden ve top ve mühimmât-ı cebehâne ve tophânedeki lüzûmu mikdârı taraf-ı bâhiru'ş-şereflerine asâkir ve top ve sâ'ir mühimmât istishâb ve vezîr-i müşârun-ileyh ile ittifâk ve hüsn-i tedbîr ve tedârük ile bi-avnihi sübhânehû ve te‘âlâ düşman-ı dînin kahr ve dımârlarına ve def‘-i mekâyid ve mazarlarına ve imkânı olduğu hâlde hân mânların sûzân ve katl ve seby ile memleketlerin dahi âlân ve tâlân misillü hâlet ve hasâret ettirmekle, dil ve cânlarına ilkâ'-yı hayret ve dehşet ve berü taraflardan keff-i dest-i dalâlet-peyvestleriyle hâ'in ve hâsirîn semt-i idbâra rücû'-ı kahkarî ile ric'atlarına icâle-i küme-yi miknet ve bi-te'yîdi'llâhi'l-Meliki'l-Mu'in i'lâ'-yı a'lâm-ı dîn-i kavîm ve tenkîs-i râyât-ı küfr ve dalâl-ı zemîm ve nusret-i dîn-i mübîn ve tedmîr-i kefare-i müşrikîn ile uğur-ı dîn ve Devlet-i aliyye'mizde eslâf-ı sa'âdet-ittisâfınızdan ziyâde yümn-iktizâ-yı pâdişâhânemizi câlib olur hıdemât-ı celîletü'l-âsâr vücûda getürmeğe bezl-i himmet-i vâlâ-nehmet-i hânîleri me'mûlumuzdur. Şöyle bilesiz tahrîren fi'l-yevmi's-sânî ve'l-ışrîn min Safer sene tis'a ve erba'in ve mi'e ve elf

5

Ümerâ-yı Mısır'dan olup mukaddemâ İnan cânibinden avdet eden asâkir-i Mısıryye üzerine te'mîr olunan () -dâme izzühû-ya ve yedi ocak zâbitlerine hüküm ki,

Siz ki mûmâ-ileyhimsiz, bundan akdem Kırım havâlisine müstevlî olan Moskov melâ'ininin kahr ve tedmîrleriyle ol taraftan tard ve teb'idleri-çün ol cânibde ecnâd-ı gazâ-i'tibârın tevfir ve teksîri ziyâde mühimm ve muktezî olduğuna binâ'en, sizin dahi girü kalan neferâtınız akabınızdan gitmek üzere el-yevm yanınızda mevcûd olan Mısır askeriyle mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı mu'allâm kapucibaşlarından ve hâssa silâhşörlerimden iftihârü'l-emâcîd ve'l-ekârim Mahmûd -dâme mecduhû-ma'rifetiyle bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem Trabzon'da emr-i şerîfimle hâzır ve müheyâyâ kılınan sefâyine süvâr ve bi-avnihi te'âlâ Karadeniz'i güzâr ile düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem hâlâ deryâ kapudânım olup Kefe cânibinde olan vezîrim el-Hâcc Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun

ma'iyetine varup re'y-i savâb-dîdi üzre kahr ve dîmâr ve def'-i mazarr-ı a'dâda ihtimâm-ı tâmm eylemenüz için rikâb-ı hümâyûnum tarafından size mufassal ve meşrûh mü'ekked ve müşedded emr-i şerîfîm gönderilmişiken, el-hâletü hâzihi Trabzon'a vusûlünüzde ba'zı a'zâr-ı vâhiye îrâdını şâmil rikâb-ı hümâyûnuma gönderdiğiniz mahzar ile karşı Kırım tarafına gitmekden ibâ ve isti'fâ eylemişsiz. Lâkin bu vakt sâ'ir evkâta kıyâs olunmayup, muktezâ-yı vakt ve hâle göre uğur-ı dîn-i mübîninde izhâr-ı gayret ve hamîyyet vakti iken, [s. 8] sizin gazâ ve cihâda dâ'ir böyle emr-i hâtırda a'zâr-ı vâhiye îrâdıyla ibâ ve isti'fânız hakkınızda gazab-ı âteş-bâr-ı hüsrevânemin iştigâline bâ'is ve bâdî olup, müstehakk-ı itâb olmuşsuzdur. İmdi sizi îkâz ve inzâr için bu def'a dahi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim ısdâr ve tarafınıza irsâl olunmağla, bundan sonra aklınızı başınıza cem' ve kat'â bir an ve bir sa'ât te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, girüde kalan neferâtınız akabınızdan gitmek üzre el-yevm yanınızda mevcûd olan neferâtınız ile elbetde ve elbetde mukaddemâ ve hâlâ fermânım olduğu üzre mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle Trabzon'da hâzır ve müheyâyâ olan sefinelere süvâr ve bir gün mukaddem karşı Kırım Yakası'na geçüp vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup, re'y-i savâb-dîdi üzre hareket ile a'dâ-yı dîn-i mübînin kahr ve tedmîrleri ve def'-i şerr ve mazarratlarıyla vücûd-ı habâset-âlûdların külliyyet ile ol etrâf ve havâliden izâlelerinde ~~hâd~~ ve bünyâdını muhâfaza ve muhâreselerinde bezl-i tâb-ı tûvân eyleyesiz. Şöyle ki sizin bir sa'ât evvel savb-ı me'mûra varmanız ziyâdesiyle mühimm ve muktezî ve aksâ-yı mâfi'l-fu'âd-ı pâdişâhânem olmağla, bu def'a dahi fermânım olduğu üzre bir sa'ât evvel sefinelere süvâr ve bir an mukaddem savb-ı me'mûra varup erişmeyüp, betâ'at ve tekâsül üzre hareketiniz veyâhud yine a'zâr-ı vâhiye îrâdıyla savb-ı me'mûra gitmekden tereddüd ve tahallüf eylemeniz ihtimâli olur ise bundan sonra aslâ ve kat'â bir dürlü özr ve cevâbınız ısgâ olunmayup, eşedd-i ukûbet ile muhkem hakkınızdan gelineceğini emr-i muhakkak ve mukarrer bilüp, selâmet-i hâliniz size lâzım ise ana göre basîret ve intibâh ile hareket ve elbetde ve elbetde alâ eyyi-hâlin ta'cîl ale't-ta'cîl mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle savb-ı me'mûra azîmet ve bir gün evvel varup vâsıl olmağa ziyâdesiyle izhâr-ı gayret ve hamîyyet ve istihsâl-ı rızâ-yı hümâyûnuma ihtimâm ve dikkat ve hılâfından gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

6

Emr-i şerîfî unvânına mücebince amel oluna deyü hatt-ı hümâyûn şevket-makrûn keşîde kılınmıştır.

Kapudân Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, bundan akdem nakz-ı ahd ve peymân ile Kırım memleketine müstevlî olan Moskov keferesi melâ'îninin bi-inâyeti'llâhi'l-meliki'l-kahhâr kahr ve dımâr ve def-i şerr ve mazarrlarıyla ol havâlîden tard ve ib'âdları-çün bi'l-cümle Donanma-yı hümâyûn'um ricâliyle sen Kefe tarafına me'mûr ve emrine takviyyet için Âsitâne-i sa'âdet'imden Tersâne-i âmire'm tarafından yarar ve bahâdır ve ceng ve harbe kâdir tüvânâ yiğitlerden iki bin levendât ve Ordu-yı hümâyûn'um tarafından Dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinden üç [bin] nefer yeniçeri ve bin nefer cebeci ve topcu min haysü'l-mecmû' dört bin nefer olmak üzere Varna İskelesi'nden sefâyin ile ve İran tarafından Âsitâne-i sa'âdet'im cânibine avdet eden Dergâh-ı mu'allâm [s. 9] yeniçerileri ocağının kul kethudâsı ma'iyetinde olan odalı ve yamakân neferâtıyla ve Dergâh-ı mu'allâm cebecileri ocağı kethudâsı yanında olan ortaların mevcûd bulunan cebeci neferâtıyla ve Dergâh-ı mu'allâm topcuları ocağı kethudâsı ve kezâlik yanında olan ortaların mevcûd bulunan topcu neferâtıyla Sinob İskelesi'nden cânib-i bahrdan sefâyin ile tarafına varup erişüp ve kul kethudâsı vardıkdan sonra yanında bulunan odalı ve yamakân yeniçeri neferâtını ol tarafda tashîh ve be-dergâh ile iki bin nefere ve cebeciler kethudâsı neferâtını beş yüz nefere ve topcular kethudâsı dahi iki yüz elli nefere tekmîl eylemeleri-çün hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla mu'anven emr-i şerîfim sâdır ve anlardan mâ'adâ İran tarafından Trabzon İskelesi'ne gelen Mısır askeri dahi kezâlik hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla mukdim ve mübrim mübâşir ma'rifetiyle sâdır olan emr-i şerifimle iskele-i mezbûreden sefâyine süvâr ve anlar dahi serî'an bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem tarafına varmak üzere her birine tenbîh ve te'kîd ve iktizâ eden top ve mühimmât-ı cebehâne ve tophâne ve sâ'ir udde ve atâd ve zehâyir dahi Âsitâne-i

sa'âdet'imden gemilere tahmîl ve serî'an ve âcilen tarafına irsâl olduğunu müş'ir mukaddemâ sana hitâben mufassal ve meşrûh sâdır olan emr-i şerîfimle ifhâm olduğundan gayrı, el-yevm ol tarafda asâkir-i nusret-medârımın tevfir ve teksiri ve ihtîşâd ve ictimâ'ı ziyâde ehemm ve elzem olduğuna binâ'en Tersâne-i âmire'mde dahi müceddeden üç bin nefer tûfeng-endâz kalyoncu neferâtına ve Karadeniz sevâhiline semt ve karîb olan kazâlardan dahi Dergâh-ı mu'allâm kapucibaşlarından Ömer -dâme mecduhû- mübâşeretiyile ve Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağında turnacıbaşı olan Ali -zîde mecduhû- ma'rifetiyile üç bin nefer Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri tashîh ve be-dergâh ve bir gün evvel cümlesini Sinob İskeleyi'nden sefâyine teşhîn ve kendüleriyle ma'an tarafına varmak üzre me'mûrlar kılınup ve sen vüzerâ-yı izâmımın umûr-dîde ve nâmdâr ve erşedi ve hüsn-i tedbîr ve şecâ'at cihetlerinden etemm ve emcedi olup, bi-avnihî sübhânehû ve te'âlâ ol etrâf ve havâliden düşman-ı dînin kahr ve dimârları ve def'-i şerr ve mazarrlarıyla tard ve i'bâdlarında senden gayret ve hamiyet me'mûl ve muntazır olup ve cenâb-ı emâret me'âb ve eyâlet-nisâb, sa'âdet-iktisâb, bi'l-fi'l Kırım Hânı olan Kaplan Girây Hân -dâmet me'âliyehû-nun taraf-ı bâhirü's-şerîfleriyile dahi dâyimen haberleşüp ve muktezâ-yı vakt ve hâle göre hareket ve avn-i inâyet-i vâhibü'l-merâm-ı kuvvet-i kıbel ile berzâh-ı dâmân-ı gayret ve hamiyet ve muktezâ-yı hüsn-i tedbîr ve iktizâ-yı re'y-i isâbet-pezîr ile melâ'in-i dûzeh-mekînin kahr ve tedmîrleri ve ol etrâf ve havâliden tard ve ib'âd [s. 10] ve def'-i mazarrlarına ziyâdesiyile ihtimâm ve bu emr-i vâcibü'l-ikdâm Devlet-i aliyye'min ecell-i umûr-ı aliyyesinden olmağla, ez-derûn-ı kemâ-yenbağî ikdâm-ı tâmm ve senden me'mûl ve muntazır olduğu üzre bu husûsda isticlâb-ı rızâ-yı hümâyûnuma sa'y-ı mâ-lâ-keâm eyleyüp ve vech-i meşrûh üzre tarafına ceste ceste varan tavâ'if-i askeri ve zehâyir ve mühimmât ve cebehâne ve tophâneyi dahi sınıf ve ecnâsı ile sıhhati üzre ve sâ'ir ahvâl ve âsârı dahi pey-der-pey ucâleten ve memhûren rikâb-ı hümâyûnuma arz ve i'lâm eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâhır-ı Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [1]149

Sinob kâdîsı ve civârında olan kâdîlara ve zıkr olunan kazâların kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve Sinob Gümrüğü emîni ve sâ'ir iskelelerin emînleri ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Kırım tarafına müstevlî olan düşman-ı dîn ve Devlet-i aliyye'min kahr ve tedmîrleri-çün ol tarafda asâkir-i zafer-me'âsirimın tevfir ve teksîri ehemm ve elzem olduğuna binâ'en Bolu ve Kastamonu ve sâ'ir ol havâlîlerden Dergâh-ı mu'allâm kapucibaşlarından iftîhârü'l-emâcid ve'l-ekârim Ömer -dâme mecduhû-nun mübâşeretî ve Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağında turnacıbaşı olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Ali -zîde mecduhû-nun ma'rifetiyle üç bin nefer Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri neferâtını tashîh ve be-dergâh ve serî'an ve âcilen Sinob İskelesi'ne tesyîr ve anda dahi sefâyine teşhîn ve tahmîl olunmak üzere fermânım olmağla, siz ki mûmâ-ileyhimsiz, işbu emr-i şerîfim vusûlünde bi-tevfîkîhî te'âlâ kapucibaşı-ı mûmâ-ileyhin mübâşeretî ve turnacıbaşı-ı mûmâ-ileyhin ma'rifetiyle neferât-ı merkûm Sinob İskelesi'ne varıncaya dek anda olan tüccâr sefinelerinin âhar mahalle gitmeyüp ve firâr etmemek üzere şimdiden cümlesinin dümenlerin alup gereği gibi zabt ve rabt edüp ve eger neferât tahmîline vâfî iskele-i mezbûrede sefâyin mevcûd bulunmamak ihtimâli olur ise etrâfda olan iskelelerden dahi kifâyet mikdârı sefâyini kezâlik şimdiden zabt ve anların dahi dümenlerini ahz ve inşâ-Allâhu te'âlâ neferât-ı merkûme Sinob İskelesi'ne geldikleri gibi bir an meks ve te'hîr etdirmeyüp, bir sâ'at evvel sefinelere teşhîn ve tahmîl ve savb-ı me'mûra irsâllerinde ziyâde ihtimâm ve dikkat eylesiniz. Bu husûs Devlet-i aliyye'min ziyâde mühimm ve müsta'cel ve vâcibü'l-ikdâm olan umûr-ı lâzımü'l-ihtimâmından olmağla, şöyle ki neferât-ı merkûme iskele-i merkûmeye vusûllerinde kendilerine kifâyet mikdârı sefâyin hâzır ve mevcûd bulunmayup, iyâzen billâhi te'âlâ anda meks ve tevakkuflarına bâ'is ve bâdî olacak hâlet zuhûr etmek ihtimâli olur ise sonra bir dürlü özr ve cevâbınız ısgâ olunmayup, bunun gibi emr-i mühimm ve müsta'cel umûrun te'hîr ve ta'tîline bâ'is olduğunuz için her biriniz eşedd-i ukûbet ile mu'âkab olacağınızı yakînen ve tahkîken ma'lûm edinüp, ana göre bu husûsa kemâl-i ihtimâm ile ikdâm-ı tâmm eyleyüp, hılâfindan ve emr-i şerîfime mugâyir vaz' ve hareketden

gāyetü'l-gāye ihtirâz ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [1]149

[s. 11]

8

Dergâh-ı mu'allâm kapucibaşlarından Ömer -dâme mecduhû-ya ve Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağında turnacıbaşı olan Ali -dâme mecduhû-ya ve Bolu ve Gerede ve Kastamonu ve Koçhisâr ve Taşköpri ve Borlu ve Sivas Caniki kâdîlarına ve zikr olunan kazâlarda vâkı' yeniçeri serdârları ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Kırım memleketine müstevlî olan Moskov keferesinin bi-avnihi sübhânehû ve te'âlâ def-i şerr ve mazarrat ve fesâdlarıyla kahr ve tedmîrleri ve ol havâliden tard ve teb'îdleri ve ibâd-ı Müslimînin te'mîn ve tatmînleri-çün ol tarafda asâkir-i nusret-medârımın tevfir ve teksîri ve ihtisâd ve ictimâ'ı ziyâdesiyle mühimm ve muktezî olduğuna binâ'en sen ki kapucibaşı-ı mûmâ-ileyhsin, mübâşeretin ve sen ki turnacıbaşı-ı mûmâ-ileyhsin, ma'rifetinle zikr olunan kazâlarda sâkin ve mukîm ve misâfirînden üç bin nefer Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri neferâtının tashîh ve be-dergâh ile bir gün evvel Sinob İskelesi'nden karşı Kefe tarafına mürûr ve ubûr etdirilmesi için mufassal ve meşrûh emr-i şerîfim şeref-bahş-ı sudûr olmuşidi. El-hâletü hâzihî husûs-ı mezbûrun bir an akdem ve bir sâ'at mukaddem husûlü cümlenizden matlûb-ı pâdişâhânem olmağla, te'kîd ve isti'câl için işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-intisâlim dahi ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdi siz ki kâdîlar ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerisiz, bu husûsa her biriniz ihtimâm-ı tâmm ile kıyâm ve vech-i meşrûh üzere mukaddemâ ve hâlâ fermânım olduğu üzere üç bin nefer Dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerini kapucibaşı-ı mûmâ-ileyhin mübâşereti ve turnacıbaşı-ı mûmâ-ileyhin ma'rifetiyle taht-ı kazâlarınızda mukîm ve misâfirînden bir an evvel ve bir sâ'at mukaddem tashîh ve be-dergâh ve tekâmîl etdirüp ve sizler ki yeniçeri serdârlarısız, her biriniz bayraklarınızı küşâde ve kazâlarınızdan tashîh ve be-dergâh olunan yeniçeri neferâtının önlerine düşüp Sinob İskelesi'ne nakl ve

tesyîrlerinde ihtimâm eylesiz ve siz ki kapucıbaşı ve turnacıbaşı-1 mûmâ-ileyhimâsız, bu vakt sâ'ir evkâta kıyâs olunmayup ziyâde gayret ve hamiyet vakti olmağla, her biriniz sebîl-i dîn-i mübîninde teşmîr-i sâ'id-i ihtimâm-1 dikkat ve mübâşeret ve ma'rifetiniz ile zikr olunan kazâlarda mukaddemâ ve hâlâ fermânım olduğu üzre üç bin nefer ceng ve harbe kâdir yarar ve tüvânâ ve müsella Dergâh-1 mu'allâm yeniçerilerini tashîh ve be-dergâh ve bir gün evvel tekmîl ve tetmîm ve serdârları bayraklarıyla iskele-i mezbûre nakl ve tesyîr etdirdikten sonra bir an te'hîr ve tevakkuf ve meks ve ârâm eylemeyüp, neferât-1 merkûmenin cümlesiyle ma'an iskele-i mezbûrede hâzır ve müheyâ kılınan sefâyine süvâr ve bi-tevfikihî te'âlâ savb-1 me'mûra azîmet ve bir gün evvel karşı Kefe tarafına güzâr ve andan Dergâh-1 mu'allâm yeniçerileri ocağının kul kethudâsı olan () -dâme mecduhû-nun ma'iyetine varup vâsıl olmağa ikdâm-1 tâmm ve bi-avni'llâhi'l-meliki'l-allâm ittifâk ve ittihâd ile ol havâliden a'dâ-yı hızlân-karînin def-i şerr ve mazarr kahr ve dımârlarıyla tard ve ib'âdlarında ihtimâm-1 tâmm eylesiz ve siz ki mûmâ-ileyhimsiz, bu husûs dîn-i mübîn hıdmeti olup ziyâde tekayyüd ve ihtimâmı lâzîme-i umûrdan olmağla, şöyle ki her kangınızdan nev'ân tehâvün ve tekâsül zuhûruyla te'hîr-i vakt ve maslahata bâ'is olacak hâlet zuhûr eder ise sonra bir dürlü özr ve cevâbınız ısgâ olunmayup, bilâ-tahazzün her biriniz mu'âhez ve mu'âkab ve belki ukûbet-i şedîde ile mu'âkab olacağınızı muhakkak ve mukarrer bilüp, ana göre ziyâde basîret ve intibâh ile hareket ve ser-mû hılâfından hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-1 âlî-şânım sâdir olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i R [Rebî'ü'l-ahîr] sene [1]149

[s. 12]

9

Mûcebince amel oluna deyü hatt-1 hümayûn-1 şevket-makrûn keşîde kılınmıştır.

Kapudân Paşa'ya hüküm ki,

Özi Kal'ası tarafının bi-avnihî te'âlâ düşman-1 dînden muhâfaza ve muhâresesi ehemmi mehm-1 Devlet-i aliyye'mden olup ve ol tarafın düşman-1 dînden muhâfazası Donanma-yı hümayûn'um sefâyininden birkaç kıt'a sefîneye muhtâc

olmağla, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, emr-i şerîfim vusûlünde vech-i meşrûh üzere Özi tarafının muhâfazası-çün ma'iyyetinde olan Donanma-yı hümâyûn'um sefâyininden levendât ve forsası mükemmel iki kıt'a çekdiri sefinesi ve levendât ve takımı mükemmel beş kıt'a firkate ve beş kıt'a kancabaşı Donanma-yı hümâyûn'umdan ifrâz ve Özi Kal'ası tarafına ta'yîn ve irsâl edüp, bu husûsda kat'â bir dürlü te'hîr ve tevakkuf ve bir gûne özr ve bahâne eylemeyüp, bi-eyyi-hâl fermânım olduğu üzere zikr olunan çekdiri ve firkate ve kancabaşları bir gün evvel göndermeğe ihtimâm ve dikkat eylesin, şöyle ki sâlifü'z-zikr Özi Kal'asının tarafeyni be-her hâl muhâfaza ve muhâreseye muhtâc olup ve bu husûs bir dürlü özr ve illet kabûl eder mevâddan olmayup, elbetde ol mikdâr çekdiri ve firkate ve kancabaşın ol cânibe gönderilmesi ziyâde mühimm ve muktezî olmağla, emr-i şerîfime mugâyir bir gûne özr ve illet olunmayup elbetde ve elbetde emr-i şerîfimin vardığı sâ'at ta'cîl ale't-ta'cîl zikr olunan çekdirileri ve firkate ve kancabaşları fermânım olduğu vech üzere mükemmel ve forsası ve levendât ve tâkımlarıyla Donanma-yı hümâyûn'umdan ifrâz ve savb-ı me'mûra irsâl ve bi-avnihi te'âlâ ol havâlinin muhâfaza ve muhâresesinde ve sâ'ir iktizâ eden hıdemât-ı aliyemde istihdâm olmaları-çün ta'yîn ve irsâl eylediğin çekdirilerin paşalarına ve firkate ve kancabaşların rü'esâ ve zâbitânına muhkem tenbih ve te'kid eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i R [Rebî'ü'l-ahîr] sene [1]149

10

Hâlâ Kefe cânibinde olan asâkir-i İslâm'a başbuğ ta'yîn olunan Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, hâlâ Kırım memleketinde Or Kapısı üzerine müstevlî olan Moskov melâ'ininin bi-avnihi te'âlâ ve kudretihî kahr ve tedmîrleriyle bir gün evvel [0] tarafından tard ve teb'îdleri ehemmi vâcibât-ı dîniyye ve akdem-i levâzımât-ı saltanat-ı seniyyemden olup ve sen Kefe cânibinde olan asâkir-i nusret-encâmın üzerlerine başbuğ nasb ve ta'yîn kılınduğuna binâ'en senin bir gün evvel

savb- me'mûra varup mevcûd bulunman ziyâdesiyle ehemm ve elzem olmağla, işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim vusûlünde kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, me'mûr kılınduğın üzre bulunduğın mahallden mükemmel ve müretteb kapun halkı ve güzîde ve müstevfâ âdemlerinle kalkup İsmâil Geçidi ve Kili iskelelerinden sefâyine süvâr ve bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem Kefe'ye varup erişüp ol tarafda olan asâkir-i nusret-encâmımın üzerlerine başbuğluğuna kıyâm ve cümlesini ma'ıyyetine cem' ve istishâb ve cenâb-ı emâret-me'âb eyâlet-nisâb sa'âdet-iktisâb bi'l-fi'l Kırım Hânı olan Kaplan Girây Hân -dâmet me'âliyahû- ile dahi haberleşüp ittifâk ve ittihâd ve gönül birliğiyle ve bi'l-cümle asâkir-i İslâm ile melâ'in-i makhûrunun üzerlerine varup, avn ve inâyet-i Bârî'ye istinâden kahr ve tedmîrleriyle Or Kapusu'ndan tard ve ihrâc ve ib'âdlarında vus' ve kudret eylesin. Zikr olunan melâ'in-i müşrikînin bir gün evvel ol tarafdan tard ve te'bîdleriyle kahr ve tedmîrleri ehemm-i metâlib-i şâhânemdem [s. 13] olmağla, şöyle ki işbu emr-i şerîfim vürûdunda fermânım olduğı üzre mükemmel ve müretteb kapun halkı ve güzîde ve müstevfâ âdemlerinle bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem savb-ı me'mûrına varup erişmeyüp, tebâtû ve te'âkub üzre hareket ve yollarda ayak sürüyüp ol tarafda olan asâkir-i mansûremin intizârlarına ve tefvît-i vakt-i fırsat ile düşman-ı dînin ziyâde ferce bulmalarına bâ'is ve bâdî olmak ihtimâli olur ise sonra hiçbir vechile cevâba kâdir olamayacağını mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre ziyâde basîret ve intibâh üzre hareket ve bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem mükemmel ve müretteb kapun halkı ve güzîde ve müstevfâ âdemlerinle savb-ı me'mûra varup vâsıl olmağla gereğı gibi ihtimâm ve dikkat ve hakkında müsteclib-i avâtıf-ı pâdişâhânem olur harekât-ı sa'îde ve hıdemât-ı pesendîde vücûda getürmeğe bezl-i vus' ve kudret eylemen bâbında fermân-ı alî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâ'il-i R [Rebî'ü'l-ahîr] sene [1]149

11

Mısır vâlisine hüküm ki,

A'lemü'l-ulemâ'i'l-mütebahhirîn Anadolu Kādî'askerliği pâyesi olup Mekke-i mükerreme kazâsıyla teşrîf olunan Mevlânâ Mustafa -edâmallâhu te'âlâ fezâ' ilehû-rikâb-ı hümayûnuma arz-ı hâl edüp, bin yüz elli Muharremü'l-harâmı guresinde zabt eylemek üzere Mekke-i mükerreme şerrefehümallâhu te'âlâ ilâ-yevmi'l-âhire kazâsı kendüye inâyet ve ihsânım olup ve Mekke-i mükerreme kâdîsı olanlara Mısır-ı Kahire'den mu'tâd üzere ta'yîn olunan gılâl aynî verilüp ve ücret-i şütürân ve navl-ı sefine dahi tamâmen verilüp noksân olunmamak bâbında inâyet recâ ve bundan akdem Hazîne-i âmire'mde mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda, Mekke-i mükerreme kâdîsı olanlara senevî üç yüz altmış altı urub [erdeb] hınta ve on bin yüz seksen sekiz pâre ücret-i şütürân ve navl-ı sefine ta'yîn olduğu mukayyed ve Dîvân-ı hümayûn'umda mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda, vech-i meşrûh üzere navl-ı sefine için emr-i şerîf verildiği mastûr ve mukayyed bulunmağın, mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince erdeb hınta aynî gılâl verilüp bahâ teklîf olunmamak ve ücret-i şütürân ve navl-ı sefine dahi tamâmen verilüp noksân teklîf olunmamak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâsıt-ı R [Rebî'ü'l-ahîr] sene [1]149

12

Üsküdar'dan İnebolu'ya varınca sevâhil-i Bahr-ı Siyâh'da vâkı' olan kâdîlara ve kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele emînleri ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Hâlâ sefer-i hümayûnuma me'mûr olan askerî tâ'ifesinden ba'zıları firâr ve Kırım Yakası'ndan ve sâ'ir Rumili kıyılarından sefâyine süvâr ve Anadolu Yakası'nda taht-ı kazâlarınızda vâkı' iskele ve sâ'ir mahallere güzâr etmeleriyle, böyle vakitte ol makûle [s. 14] ictisâr-ı firâr eden yaramazların alâ eyyi-hâl ele getirülüp ahz ve habs ve haklarından gelinmek için ism ve resmleriyle rikâb-ı hümayûnuma arz ve i'lâm olunmaları mühimm ve muktezî olmağla, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz, işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-intisâlim () ile her kangınızın taht-ı kazâsına varup vâsıl olur ise birer sûretin mehâkimde sicillâta sebt ve bu bâbda her biriniz nitâk-ı bend-i ihtimâm

olup, taht-1 kazâlarınızda vâkı' iskele ve sâ'ir mahalleri ve memerr ve ma'berleri zabt ve hıfz eyleyüp, ol makûle sefer-i hümâyûnuma me'mûr tavâ'if-i askeriyeden firâr ile Kırım Yakası'ndan ve sâ'ir Rumili kıyılarından sefâyine süvâr ve taht-1 kazâlarınıza varanlardan nefis-i vâhidi Anadolu tarafına salıvermeyüp, vardıkları gibi ahz ve habs ve haklarından gelinmek için ism ve resmleriyle vukû'ı ve sıhhati üzere ucâleten rikâb-1 hümâyûnuma arz ve i'lâm eyleyesin ki, husûs-1 mezbûr ziyâde mühimm ve muktezî olmağla, şöyle ki bu bâbda az ve çok tekâsül olunup veyâhûd tama'-1 hâm sebebiyle ve âhar tarikle ol makûle firârîlerden bir ferde müsâ'ade ve ruhsât olduğu istimâ' olunur ise sonra bir vechile özr ve cevâbınız ısgâ olunmayup, âteş-bâr-1 mülûkâneme mazhar olmanız mukarrerdir. Encâm-1 kârı her biriniz mülâhaza ve ana göre sadâkat ve istikâmet ile ihtimâm edüp, hılâfını irtikâbdan ziyâde ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-1 âlî-şân sâdır olmuştur buyurdum ki,

Fî evâhır-1 R [Rebî'ü'l-ahîr] sene [1]149

13

Nişân-1 hümâyûn oldur ki,

Bundan akdem Erâmîne-i Acem tüccârından Memâlik-i vesî'atü'l-mesâlikime gelüp ticâret üzere olanlardan birisi hâlik oldukda, muhallelâtına beytü'l-mâl emînleri tarafından ta'arruz olunmağla, tavâ'if-i mezbûrdan Memâlik-i mahrûse'mde ol makûle hâlik olan Acem tüccârının muhallelâtı vilâyetlerinde olan vârislerine îsâl için hâlik olduğu diyârda mevcûd bulunan Acem tüccârına teslîm ve zabt etdirüp, vüzerâ-yı ızâm ve mîr-i mîrân-1 fihâm ve ümerâ-yı kirâm ve mütesellimler ve voyvodalar ve ümenâ ve ummâl ve gümrükciyân ve sâ'ir ehl-i örf tâ'ifesi taraflarından min ba'd dahl ve ta'arruz ve rencîde ve remîde olunmamak üzere ecdâd-1 ızâm-1 bihişt-rıf'âdımın zamân-1 meymenet-âvânlarında verilen evâmir-i şerîfe ve berât-1 seniyye mücebince hâsseten cennet-mekân firdevs-âşiyân babam Sultân Mustafa Hân -eskenehu'llâhü te'âlâ fi-gurefi'l-cinân hâzretlerinin zamân-1 sa'âdet-iktirânlarında dahi hatt-1 hümâyûn-1 şevket-makrûnlarıyla mu'anven nişân-1 âlî-şân

verilüp ve ol nişân-ı âlî-şânın mazmûn-ı mevhebet-makrûnu üzre merhûm ve mağfürun-leh ammim Sultân Ahmed Hân aleyhi'r-rahmetü ve'l gufrân hâzretleri dahi müceddeden nişân-ı hümâyûn vermekle, mücebince zikr olunan Acem tüccârının muhallefâtları-çün minvâl-ı meşrûh üzre nişân-ı âlî-şân vermek bâbında hâlâ fermân-fermâ-yı iklîm-i Acem evreng-nişîn-i Kistrâ ve Cem âlî-hazret sâmi-rütbet Şâh-ı mu'allâ-câh hazretlerinin taraf-ı Şâhîlerinden elçilik merâsim-i yekcihetî temşiyetine me'mûr olan cenâb-ı emâret- [s. 15] me'âb eyâlet-nisâb beylerbeyi-i Kirmânşâhân Abdülbâkî Hân -dâme uluvvuhû- iltimâs etmekle, kâ'ide-i marziyye-i eslâf-ı sa'âdet-ittisâf muktezâsı ve elçi-i mûmâ-ileyhin iltimâsı üzre benim dahi zamân-ı saltanat ve hengâm-ı hilâfetimde husûs-ı mezbûrun devâmı ve tâ'ife-i mezbûrenin himâyet ve sıyânetleri aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmağla, işbu bin yüz kırk dokuz senesi cemâziye'l-âhiresinin on beşinci gününde müceddeden işbu nişân-ı âlî-şânı verdüm ve buyurdum ki, ba'de'l-yevm tâ'ife-i merkümeden Memâlik-i mahrûsetü'l-mesâlikimde olanların muhallefâtları vilâyetlerinde olan vârislerine îsâl için hâlik oldukları diyârda bulunan Acem tüccârına teslim ve zabt etdirülüp, vüzerâ-yı ızâm ve mîr-i mîrân-ı fihâm ve ümerâ-yı kirâm ve mütesellimler ve voyvodalar ve ümenâ ve ummâl ve gümrükciyân ve sâ'ir ehl-i örf tâ'ifesi taraflarından bir vechile dahl ve ta'arruz ve bir nev'le tavâ'if-i merküme rencîde ve remîde olunmayup, himâyet ve sıyânetlerinde tekayyüd ve ihtimâm ve işbu nişân-ı âlî-şânımın hâvî olduğu şurût dâyimâ mesâ'î tutulup, hilâfına bir ferd def' ve mezâhim olmayup dahl ve ta'arruz kalmaya, şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar fi yevmi'l-hâmis aşer min cemâziye'l-âhire sene tis'a ve erba'în ve mi'e ve elf

14

Anadolu vâlisi vezîrim Genc Ali Paşa'ya ve eyâlet-i merkümede vâkı' mîr-i mîrân ve molla ve ümerâ ve Dergâh-ı âlî kapucubaşlarından olup elçi-i mihmândâr ta'yîn olunan Urfalı Mehmed -dâme mecduhû-ya ve kuzât ve nüvvâba ve mütesellimler ve voyvodalar ve evkâf mütevellîleri ve yeniçeri serdârları ve kethudâ yerleri ve zâbitân ve bi'l-cümle a'yân-ı vilâyete hüküm ki,

Ol tarafda sulh ve salâh emrinin tanzîm ve temşiyetine me'mûren Der-aliyye'me gelüp itmâm-ı maslahat-ı musâfât ile avd ve insırâfa me'zûn olan eyâlet ve besâlet-

penâh erûmet ve hükûmet-destgâh beylerbeyi ve Kirmânşâhân Abdülbâkî Hân -dâme unvânehû-nun ve ma'iyyetinde olan vücûh-ı İran ve sâ'ir etbâ' ve havâşîlerinin âminîn ve sâlimîn hudûd-ı şâhîye duhûlleri muktezî olmakdan nâşî hân-ı müşârun-ileyhin zehâyirleri tertîbi ve konakları tedârükü ve sâ'ir mâlzemeleri müheyyâ etdirilmek husûsları-çün Mâliye tarafından mü'ekked evâmir-i şerîfem ihrâc ısdâr ve infâz olunmuşdur. Ancak elçi-i hân-ı müşârun-ileyhin ve ma'iyyetinde olanların refâh-ı bâl ve tesviye-i ahvâl ile zehâbları matlûb-ı hümâyûnum olmağla, te'kîden ve ihtimâmem işbu emr-i şerîfim dahi ısdâr ve kapucubaşı-ı mûmâ-ileyh ile irsâl olunmuşdur. Ber-vech-i muharrer elçi-i hân-ı müşârun-ileyhin ve ma'iyyetinde olanların her hâlde emn ve selâmetlerine ihtimâm olunmak ve zehâyir ve konak tertîbinde ve sâ'ir malzemeleri tedârükünde dikkat kılınmak matlûb idüğü ve eliyâzen billâhi te'âlâ menâzil ve merâhilde bir nesnelere zâyi' olmak lâzım geldikde, zâyi' olan nesne eyâlet vâlisi ve sancak mutasarrıfı ve sâ'ir mûmâ-ileyhden tazmîn etdirilmek mukarrer olduğundan başka şe'âmet-i elimesi çekileceği dahi muhakkak idüğü yakîn olundukda, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, tarafından bir mu'temed âdemini ta'yîn ve zikr olunan zehâyir ve levâzımı kapucubaşı-ı mûmâ-ileyhin ma'rifet ve mübâşeretile birkaç gün mukaddem tedârük ve mürûr-ı mahallerine nakl ve konaklar dahi tertîb olunup, bu vech üzre hân-ı müşârun-ileyhin ve ma'iyyetinde olanların emn ve selâmetlerine ve refah-ı bâl ve tesviye-i ahvâllerine [s. 16] ihtimâm ve dikkat ve kendülerini muhâfaza ve muhârese husûsunda kemâl mertebe bezl-i miknet ve bir nesnelere zâyi' olmakdan dahi gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet olunmak husûsları ta'yîn olunan âdemini tenbîh ve âdemin merkûm vesâtetile mîr-i mîrân ve molla ve sâ'ir mûmâ-ileyhe dahi te'kîd ederek husûsât-ı merkûmenin tertîb ve tesviyesine sarf-ı tâb ve tâkat eylesin. Lâkin bu bahâne zımnında ahâlî ve fukarâ ve re'âyâ ve berâyâyâ dahi ser-mû te'addî olduğuna kat'â rızâ-yı hümâyûnum olmamağla, bu husûs ibâdullâhın cevri ve eziyetlerine ve ahz-ı emvâllerine vesîle ittihâz olunmakdan dahi ihtirâz ve ictinâb olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i B [Receb] sene [1]149

Üsküdar'dan Şâm-ı şerîf'e varınca yol üzerinde ve yemîn ve yesârında vâkı' vüzerâ-yı ızâm ve beylerbeyiler ve ümerâ ve kâdîlar ve sancak mütesellimleri ve yeniçeri serdârları ve havâss ve evkâf zâbitleri ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Haremeyn-i şerîfeyn ahâlisine be-her sene mu'tâd üzre irsâl olunan Surre-i hümâyûn-ı mevhebet-meşhûn işbu sene-i mübâreke de dahi Hazîne-i âmire'mden an-nakdîn ihrâc ve surre emîni nasb ve ta'yîn olunan kıdvetü'l-emâcîd ve'l-a'yân () -mecduhû-ya teslim ve ol savb-ı meymenet-iştîmâle teveccüh ve irsâl olunmak Surre-i hümâyûn ile emîn-i mûmâ-ileyhin ve refâkatinde olan zevi'l-ibtihâcın yollarda ve menâzil ve merâhilde muhâfazalarına tekayyüd <olur ise me'men ve mahfûz mahallere kondurup>¹⁸⁸ olunmak Devlet-i aliyye'min a'zam-ı umûr ve ehemmi mehmâmından olmağla, imdi Surre-i hümâyûn ile emîn-i mûmâ-ileyh her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına dâhil olur ise me'men ve mahfûz mahallere kondurup ve müstevfâ ve mu'temed bekçiler ta'yîn ve gereği gibi bekledüp ve gider olduklarında yanlarına âdemlerinizden ve askerîden ve kazâlarımızın darb ve harbe kâdir ve mu'temed âdemlerden yarar ve tûvânâ ve tûfeng-endâz müsella mikdâr-ı kifâyeden ziyâde âdemler koşup yollarda ve menâzil ve merâhilde muhâfaza ve muhâresesinde tekayyüd-i tâmm ve ziyâde ihtimâm ederek âminen ve sâlimen birbirinize irsâl ve îsâl edüp kazâ be-kazâ îsâllerinizi müş'ir hüccet-i şer'îyye olunup, Der-i Devlet-medârıma irsâl ve bu minvâl üzre kemâl-i emn ve selâmet ve mezîd-i ihtimânân ve refâhiyet ile Şâm-ı şerîf'e îsâl edüp, lâkin bu bahâne ile re'âya ve berâyâ ve sükkân-ı vilâyetden müft ve meccânen zâd ve zahîre metâlibesiyle ve âhar vechile zulm ve te'âddî olunmakdan ziyâde ihtirâz eyleyesiz. Surre-i hümâyûn'un gerek yollarda ve gerek menâzil ve merâhilde ve esnâ-yı hıttâ ve tirhâlde eşkiyâ ve haramzâdeden muhâfaza ve muhâresesinde ziyâde tekayyüd ve ihtimâm olunmak lâzım olmağla, şöyle ki iyâzen billâhi te'âlâ bu emr-i hatîrde ihmâl ve tekâsül ve bir gûne müsâmaha ve taksîriniz sebebi ile bir dürlü zarar ve gezend isâbet etmek ihtimâli olur ise eşedd-i ukûbete giriftâr olacağımız bi'l-bedâhe zâhir ve âşikâr olmağla, her biriniz ziyâde basîret ve intibâh ile hareket ve kavî tedârük ile her hâlde muhâfaza ve

¹⁸⁸ Sahn işaretleriyle gösterilmiştir.

muhâresesinde ziyâde ihtimâm ederek Surre-i şerîfe'yi ve emîn-i mûmâ-ileyh ve yanında olan hüccâc-ı hidâyet-minhâc kemâl-i emn ve selâmet ve mezîd-i itmînân ve refâhiyet ile birbirinize irsâl ve Şâm-ı şerîfe'ye îsâle bezl-i kudret ve sarf-ı miknet eyleyüp, mikdâr-ı zerre ihmâl ve tekâsülden gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı alî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene [1]149

[s. 17]

16

Ber-vech-i arpalık Sultanönü Sancağı'na mutasarrıf olan () -dâme ikbâluhû-ya hüküm ki,

Be-her sene mu'tâd üzere Haremeyn-i şerîfeyn'e irsâl olunan Surre-i hümâyûn-ı mevhebet-makrûn işbu sene-i mübâreke de dahi an-nakdin Hazîne-i âmire'mden ihrâc ve surre emîni olan kıdvetü'l-emâcîd ve'l-a'yân () -zîde mecduhû- ile savb-ı maksûda teveccüh ve irsâl olunmağla, yollarda ve menâzil ve merâhilde hıfz ve hırâsetinde ihtimâm olunmak ehemmi mehâmm-ı lâzımü'l-ihimâmından olmağın, emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm ber-vech-i arpalık Kocaili Sancağı'na mutasarrıf olan () -dâme ikbâluhû- me'mûr olduğu üzere Surre-i hümâyûn'u emîn-i mûmâ-ileyh ile Geğbüze'den alup muhâfazasına ihtimâm ederek Eskişehir'e vusûlünde sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin, sen dahi mükemmel ve müsella ve müstevfâ âdemleriyle bi'n-nefs kalkup Surre-i hümâyûn'u mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile ma'an yollarda ve menâzil ve merâhilde bi-avnilâhi te'âlâ hıfz ve hırâset ederek Akşehir'e götürüp, emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm ber-vech-i arpalık Akşehir Sancağı'na mutasarrıf olan () -dâme ikbâluhû- dahi düstûr-ı mükerrrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Karaman vâlisi vezîrim Mehmed Paşa -edâmallâhu te'âlâ iclâlehû-ya götürmek üzere teslim ve teslimini müş'ir mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhden sened ve sen mansıbına avdet edesin. Surre-i hümâyûn'un muhâfazasında ihtimâm-ı tâmm olunmak muktezî olmağın, şöyle ki bu emr-i mühimde ser-mû tekâsülün zuhûr edecek olur ise bir vechile özr ve cevâba kâdir olamayacağını mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre basîret üzere hareket ve inşâ-Allâhu te'âlâ Eskişehir'e vusûlünde sen dahi me'mûr olduğun üzere

yarar ve müsellaḥ müstevfâ âdemlerinle kalkup mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile ma'an Surre-i hümâyûn'u muhâfaza ve muhârese ederek Akşehir'e götürüp mikdâr-ı zerre tehâvün ve taksîrden gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı alî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene [1]149

17

Kudüs-i şerîf ve Gazze ve Nâblûs sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı olan Vezîr Süleymân Paşa'ya hüküm ki,

Umûr-ı hacc-ı şerîf Devlet-i aliyye'min ehemmi meḥâmm-ı vâcibü'l-ikdâm ve akdem-i şu'ûn-ı lâzımü'l-ihimâmından olmak hasebiyle bu sene-i mübârekede hüccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsuna sene-i mâziyeden ziyâde dikkat olunmak matlûb-ı hümâyûn-ı pâdişâhânem olduğu ecilden öteden beru Trablusşâm Eyâleti mutasarrıfları taraflarından ber-vech-i mu'tâd askeri ve kapusu halkı bin beş yüz nefer olmak üzere tertîb ve techîz ve sene-i sâbıkada olduğu gibi Hediye Eşmeleri nâm menzilde hüccâc-ı tarîk-i Şâmî'yi istikbâl etmek şartıyla hâlâ eyâlet-i mezbûre mutasarrıfı Vezîr Osmân Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- sene-i mübârekede dahi kâfile-i hâccı istikbâl için Cerde'ye me'mûr olan tavâ'if-i askere başbuğ nasb ve ta'yîn ve hâlâ Saydâ vâlîsi olan vezîrim Salih Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- dahi be-her sene Saydâ Eyâleti mutasarrıfları tarafından techîz olageldiği vech ile beş yüz nefer müsellaḥ ve müretteb ve güzîde ve cengâver asker tertîb ve techîz ve kethudâsıyla irsâl ve tesyîr ve Cebel-i Aclûn ve Leccûn sancakları zâbiti dahi şurût-ı mâlikâne üzere mu'tâd olan üç yüz nefer âdemi tertîb ve tisyâr etmek üzere ve Nâblûs sancakları alaybeyleri umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârlarıyla ve Şâm Urbânı Şeyhi () -zîde kadruhû- dahi kabâ'il-i urbândan ve etbâ' ve eşbâ'ından yarar ve müstevfâ âdemleriyle ve Şâm-ı şerîf ve Nablûs ve Kudüs-i şerîf ve Gazze sancakları [s. 18] mütesellimleri dahi sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, kendülere senin tavsiye ve tenbîhin olduğu mikdârı müretteb askeriyle gitmek üzere me'mûr kılınup, cümlesi zehâb ve iyâblarında kendülerine vefâ edecek ve hüccâc-ı Müslimîne dahi i'ânet ve

imdad olunacak kadar mükemmel ve müstevfâ zahîreleriyle vakt ve zamânıyla başbuğ olan Trablusşâm vâlisi vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup kendüsiyle ma'an savb-ı me'mûra azîmet eylemeleri-çün her birine tenbîh ve te'kîdi müştemil başka başka evâmir-i şerîfem ısdâr ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşlarından mübâşir ta'yîn olunan () -dâme mecduhû- ile irsâl ve kapucıbaşı-ı mûmâ-ileyh Müzeyreb'den ba'de'l-yoklama bu tarafa avdet etmek üzere me'mûr olmağla, imdi işbu emr-i şerîfim () ile vusûlünde sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, vüzerâ-yı ızâmımın gayret ve istikâmet ile makrûn-ı hamîde-şi'ârlarından olduğuna binâ'en tarîk-i hacc-ı şerîf umûru senin uhde-i ihtimâmına redîfe kılınmağla, bu sene-i mübârekede senden melhûz-ı hâtır-ı âtır-ı safâ-makrûnum olduğu üzere levâzım-ı tarîk-i haccı ve mühimmât-ı sâ'ireyi ba'de't-tekmîl bi-avnihi te'âlâ gidişte ve gelişte levâzım-ı hazm ve ihtiyâtı mürâ'ât ederek zihâben ve iyâben hüccâc-ı Müslimînin hıfz ve hırâset ve terfiye ve sıyânetlerinde geçen seneden ziyâde teşmîr-i sâk-ı gayret edüp, mükemmel ve müretteb kapun halkından ve cânib-i mîrîden techîz olunagelen bin beş yüz nefer tâmmü's-silâh güzîde ve cengâver askerden izdiyâd ceng ve harbe kâdir yarar ve bahâdır ricâlden olmak üzere mükemmel ve müstevfâ asker tertîb ve ma'iyyetinde götürüleceğın asâkiri i'dâd ve techîz ve Cerde'ye başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyh ile haberleşüp Cerde askerini dahi hüsn-i nizâma ifrâğ ve emrine gereği gibi istihkâm ve intizâm verdikten sonra müste'înen billâhi te'âlâ vakt ve zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'de müteveccih olan hüccâc-ı Müslimîn ve züvvâr-ı Ravza-i Mutahhara-i Seyyidi'l-mürselîn ile savb-ı maksûda teveccüh ve azîmet ve merâsim-i ihtiyâtı pîş-nihâd ederek hüccâc-ı Müslimînin zehâb ve vusûllerinde muhâfaza ve muhâreseleriyle min külli'l-vücûh refah-ı hâl ve itmînân-ı bâllerine fevka'l-hadd ihtimâm ve dikkat ve bi-mennihî te'âlâ selâmet ile götürüp ve getürmeğe sarf-ı vus' ve kudret eylesin, hüccâc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyye'min eşref ve a'zam-ı mehâmmından olup, tarafına olan hüsn-i i'timâd-ı mülûkânem muktezâsınca bu emr-i azîm ve hatb-ı cesîm senin gerden-i emânına tefvîz ve taklîd olunmağla, ana göre her umûrda kemâl-i basîret üzere hareket ve Cerde'ye me'mûr olanları dahi Hediye Eşmeleri'nde yoklamağa hâsseten me'mûriyyetine binâ'en mahall-i merkûmede anları yoklayup, ta'dâd ve defter ve defterlerin vaktiyle rikâb-ı hümâyûnuma irsâle müsâra'at ve bu vech üzere hüccâc-ı Müslimîn ezmân-ı sâbıkadan ziyâde kemâl-i emn ve refâhiyet birle götürüp ve getürmekde bezl-i nakdiye-i kudret ile sa'yın mebrûr ve

hıdmetin meşkûr olmağa ve tahsîl-i rızâ-yı yümn-i aksâ-yı pâdişâhânem şerefini
ihrâza mübâderet ve mikdâr-ı zerre hılâfından gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet
eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i B [Receb] sene [1]149

[s. 19]

18

Saydâ vâlisi Vezîr Selim Paşa'ya hüküm ki,

Bu sene-i amîmetü'l-meymenede dahi istikbâl-i hüccâca me'mûr olan Cerde askerine
Trablusşâm vâlisi vezîrim Osmân Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehü- başbuğ nasb ve
ta'yîn olunup, mükemmel ve müretteb kapısı halkı ve Cerde'ye mahsûs ve mu'ayyen
olan tavâ'if-i askeriye ile sinîn-i sâbıkadan birkaç gün mukaddem Müzeyreb
Sahrâsı'ndan hareket ve hüccâc-ı Müslimîni Hedye Eşmeleri'ne gelmezden
mukaddem kendüsi varup kâfile-i hüccâcî istikbâl eylemesi ve hıfz ve hırâsetlerinde
ve sâ'ir umûrda hıdemât-ı meşkûre vücûda getürmesi matlûb-ı hümayûnum ve Saydâ
Eyâleti mutasarrıfları taraflarından be-her sâl techîz ve irsâl olunagelen beş yüz nefer
müsellah ve müretteb ve güzîde ve cengâver senin tarafından dahi tertîb ve techîz ve
kethudân ile istikbâl-ı Müslimîn için tesyîr ve irsâl olunması fermânım olmağla,
imdi sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, eyâlet-i mezbûreden matlûb ve istikbâl-ı hüccâc
içün techîz ve i'dâd olunagelen beş yüz nefer yarar ve tüvânâ askeri bu sene-i
mübârekede tarafından tertîb ve Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından () -dâme
mecduhû- ma'rifetiyle içlerinden bir neferi noksân ve piyâde ve ceng ve harbe
yaramaz akkâm ve meş'aleci makûlesinden olmayup, cümlesi tâmmü's-silâh güzîde
ve tüvânâ cengâver süvârî olmak üzre techîz ve i'dâd ve üzerlerine kethudânı başbuğ
nasb ve ta'yîn ve kendülere kifâyet edecek ve hüccâc-ı Müslimîne dahi mikdâr-ı
i'ânet olunacak mertebe mükemmel ve müstevfâ zahîreleriyle vakt ve zamânıyla
Müzeyreb Sahrâsı'nda mevcûd bulunup, sinîn-i sâbıkadan birkaç gün mukaddem
başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyh ile ma'an savb-ı maksûda azîmet ve hüccâc-ı
zevî'l-ibtihâc Hedye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem varup öteden berü Şâm
vâlisi ve mîr-i hâccî olan vezîrim Süleymân Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehü-nun

re'y-i savâb-dîdi üzre amel ve hareket ile kâfile-i hüccâcî Şâm-ı şerîf'e gelinceye dek muhâfaza ve sıyânetleri hıdmetinde bezl-i vus' ve kudret eylemeleri-çün tenbîh-i ekîd ile muhkem tenbîh ve irsâl eylesin. Zıkr olunan istikbâl-ı hüccâc maslahatı Devlet-i aliyye'min ehemmi-i umûr ve akdem-i mehâmmından olmakdan nâşî her hâlde sene-i mâziyeden ziyâde ihtimâm ve dikkat olunmak aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olduğu ecilden istikbâl-ı hüccâca me'mûr olan asâkirin cümlesi ale'l-ı infirâd ibtidâ Müzeyreb'de ve ba'dehû Hedye Eşmeleri'nde yoklanup müfredât üzre defteri rikâb-ı hümâyûnuma gönderilmek fermânın olmağın, keyfiyet ma'lûmun oldukda, ana göre basîret üzre hareket eylesin. Ma'âzallâhi te'âlâ fermân-ı hümâyûnum olan beş yüz nefer süvârî ve güzîde Cerde askerinin bir neferi noksân veyâhûd ceng ve harbe yaramaz piyâde ve akkâm ve meş'aleci ve ırgâd makûlesinden olduğu vâsıl-ı sem'-i hümâyûnum olmak ihtimâli olur ise böyle emr-i mühimmde tenbîh-i hümâyûnuma muhâlif tekâsül ve taksîrin ve fermân-ı vâcibü'l-ıhtirâmıma adem-i imtisâlin için kat'â cevâbın ısgâ olunmayup, mu'âhez ve mu'âkab olacağını mukarrer ve muhakkak bilüp, bu mehâmm-i hatîr ve hatb-ı haşmet-i hılâf vaz' ve harekete cevâzdan be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âli-şân sâdır olmuştur buyurdum ki,

Fî evâ'il-i B [Receb] sene [1]149

[s. 20]

19

Şâm Urbânî Şeyhi () -zîde kadruhû-ya hüküm ki,

Bi-tevfîki'l-İllâhi te'âlâ tarîk-i hacc-ı Şâmî'den zâmile-i bend-i azîmet olan hüccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsunda ziyâde ihtimâm olunmak muktezî olup, bu sene-i mübârekede dahi Trablusşâm vâlisi olan vezîrim Osmân Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- Cerde askerine başbuğ nasb ve ta'yîn olunmağla, sinîn-i sâbıkadan birkaç gün mukaddem Müzeyreb Sahrâsı'ndan hareket ve hüccâca Hedye Eşmeleri'ne gelmezden evvel varup istikbâl etmek üzre mufassal ve meşrûh emr-i şerîfimle vezîr-i müşârun-ileyhe tenbîh-i hümâyûnum olmağın, sen ki mûmâ-ileyhsin, Dergâh-ı mu'allâm kapucibaşlarından mübâşir ta'yîn olunan () -dâme mecduhû- ma'rifetiyle

kabâ'il-i urbândan ve aşâ'ir ve etbâ'ından yarar ve güzîde ve müsellağ ve müstevfâ âdemlerin vakt ve zamânıyla başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyh ile ma'an savb-ı maksûda azîmet ve hüccâc-ı Müslimîn Hediye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem varup istikbâl-ı hüccâca mübâderet ve öteden berü dahi Şâm vâlisi ve mîr-i hâccı vezîrim Süleymân Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun re'y-i savâb-dîdi üzre amel ve hareket ile yollarda ve menâzil ve merâhilde hüccâc-ı Müslimînin muhâfazasında ihtimâm ederek âminîn ve sâlimîn Şâm-ı şerîfe götürüp senden melhûz-ı hümâyûnum olduğu üzre mesâ'î-i cemîle vücûda getürmeğe bezl ve kudret eyleyesin. Bu husûs Devlet-i aliyye'min ehemmi mehammindan olan hüccâc-ı Müslimîn hıdmeti olmağla, taksîrin zuhûr eder ise bir vechile özl ve cevâbın isgâ olunmayup, mu'âteb olacağın mukarrer bilüp, ana göre ziyâde basîret ve intibâh ile hareket eylemen bâbında fermân-ı âlî-şân sâdır olmuşdur buyurdum ki,

Fî evâ'il-i B [Receb] sene [1]149

20

Dergâh-ı âlî kapucıbaşlarından işbu sene-i mübârekede Cerde askerine mübâşir ta'yîn olunan () -dâme mecduhû-ya hüküm ki,

Tarîk-i hacc-ı Şâmî'den tavâf-ı Beytu'l-İllâhi'l-harâm ve ziyâret-i Ravza-i Mutahhara-i Hazret-i Seyyidi'l-enâm -aleyhi efdalu's-salâvât ve ekmelü's-selâm- için zâmile-i bend-i azîmet olan hüccâc-ı zevî'l-ibtihâcın istikbâlleri husûsu Devlet-i aliyye'min a'zam-ı umûrundan olmağla, düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Trablusşâm Eyâleti'ne mutasarrıf olan vezîrim Osmân Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- işbu sene-i mübârekede dahi Cerde askerine başbuğ nasb ve ta'yîn olup, Trablusşâm Eyâleti'nden matlûb askeri ve kapusı halkını piyâde ve süvârî bin beş yüz nefer olmak üzre techîz ve idâd ve sinîn-i sâbıkadan birkaç gün mukaddem Müzeyreb Sahrâsı'ndan hareket ve hüccâc-ı Müslimîn Hediye Eşmeleri'ne gelmezden evvel kendüsi varup hüccâc-ı Müslimîni istikbâl etmek üzre me'mûr olmağın, Saydâ Eyâleti mutasarrıfları tarafından be-her sene istikbâl-i hüccâc için techîz ve irsâl olunagelen beş yüz nefer müsellağ ve müretteb güzîde ve cengâver Cerde askerini

düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Saydâ Eyâleti mutasarrıfı vezîrim Selim Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- techîz ve i'dâd ve kethudâsıyla irsâl eylemesi için emr-i şerîfim seref-bahş-ı sudûr olup ve Şâm ve Nâblûs ve Gazze ve Kudüs-i şerîf sancakları mütesellimleri sinîn-i sâbıkadan Cerde için techîz ve i'dâd olunagelen mikdârı Cerde askeri ve Şâm Urbânı Şeyhi kabâ'il-i urbândan ve eşbâ' ve etbâ'ından müstevfâ âdemleriyle ve Gazze ve Nâblûs sancakları alaybeyleri umûmen sancaklarının zü'amâ ve erbâb-ı tîmârıyla gitmek üzere me'mûriyetlerini müşîr evâmîr-i şerîfem ısdâr ve ber-vech-i malikâne Cebel-i Aclûn ve Leccûn sancakları mutasarrıfı dahi şurût-ı mâlikâne üzere üç yüz nefer güzîde süvârî Cerde askerini techîz eylemek üzere zikr olunan sancakların [s. 21] zâbitine dahi emr-i şerîfim ısdâr olunup ve sen ki kapucıbaşı-i mûmâ-ileyhsin, senden bu emr-i mühimmede dikkat ve ihtimâm ile hıdemât-ı mebrûre vücûda getürmen melhûz-ı hümâyûnum olmakdan nâşî bu husûs için hâsseten mübâşîr ta'yîn ve Cerde'ye me'mûr olan tavâ'if-i askeriye Müzeyreb'de senin ma'rifetinle gereği gibi yoklandıktan sonra sen bu tarafa avdet etmek üzere me'mûr kılınmağla, imdi evâmîr-i şerîfem mücebince mübâşeretinle vech-i meşrûh üzere Cerde'ye me'mûr olanları techîz ve kendülere kifâyetden ziyâde ve hüccâc-ı Müslimîne dahi i'ânet olunacak mikdârı zahîreleriyle kaldurup cümlesini Cerde askerine başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyhin ma'iyetine götürüp, Müzeyreb'e vardıkda Cerde için techîz olunan tavâ'if-i askeriyenin cümlesini sınıfı ile tekayyüd ve teharrî ederek ma'rifet-i şer'le ve vezîr-i müşârun-ileyhin ma'rifetiyle ta'dâd ve defter ve hüccet-i şer'iyeye edüp, mûmzâ ve mahtûm defterlerini ve hüccet-i şer'iyelerini alup ve sinîn-i sâbıkadan birkaç gün mukaddem başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyh bi'l-cümle Cerde askeriyle Müzeyreb'den savb-ı me'mûra azîmet eyledikde, sen zikr olunan defterler ve hüccet-i şer'iyeye ile bu tarafa avdet eyleyüp, ser-mû tehâvün ve taksîrden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylesin. Bu husûs Devlet-i aliyye'min ehemmi mehmâmından olduğu ecilden bi-avni'l-İllâhi'l-meliki'l-mennân hüccâc-ı hidâyet-minhâcın keyd ve gezend-i Urbân-ı şekâvet-bünyândan ve hâlet-i hıfz ve vikâyeleri için bu sene-i meymenede Cerde askerine ziyâde ihtimâm ve külliyyetlü ve kavî tedârük ile kemâl-i ihtiyât ve basîret üzere hareket olunmak akdem-i a'mâl-ı vâcibü'l ikdâmından olmağla, şöyle ki bâlâda ta'yîn olunan asâkirin yoklamasında ve bir ferdin noksân bulunmasında iğmâz ve müsâmaha ile emr-i hatîrde mikdâr-ı zerre tekâsül ve taksîrin zuhûr edecek olur ise

kat'â öZR ve cevâbın isgâ olunmayup, mes'ûl ve mu'âteb olacağını muhakkak ve mukarrer bilüp, ana göre ziyâde basîret üzre hareket ile mesâ'î-i meşkûre vücûda getürmeğe ihtimâm ve dikkat eylemen bâbında fermân-ı âlî-şân sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i B [Receb] sene [1]149

21

Anadolu vâlîsine hüküm ki,

Üsküdar'dan hudûd-ı İran'a varınca nüzûl emînleri menâzilde Başmuhâsebe'den ihrâc olunan ta'yîn defteri mûcebince zahîreleri verilüp, makbûzunı müş'ir elçi-i mûmâ-ileyhin tarafından verilen memhûr temessük mûcebince îcâb eden bahâsı hesâb ve tekâlîflerine takâs ve mahsûb olmak üzre bundan mukaddem emr-i şerîf-i âlî-şân verilüp, lâkin elçi-i mûmâ-ileyh ve ma'iyetinde olanların esnâ-yı tarîkde meksi ve tevkîfî müstelzim olan hâlâtdan sıyânet için Üsküdar'dan Anadolu Eyâleti hudûdu gâyetine varınca menzil be-menzil tertîb olunan zahîreleri mukaddem fermân olduğu vech üzre yedlerine verilen defter mûcebince kazâ emînleri taraflarından tamâmen verilmek ve mahûf ve muhâtara olan mahallerde kifâyet mikdârı tâmmü's-silâh bahâdır yiğitler koşulup, hudûd-ı mezkûr [s. 22] gâyetine varınca emîn ve sâlim birbirlerine irsâl ve îsâl eylemek üzre lisânen sâdır olan fermân mûcebince sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, sana hitâben Dîvân-ı hümâyûn'um tarafından emr-i şerîfîm tahrîri bâbında kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim hâlâ rikâb-ı hümâyûnum defterdârı olan Sa'dullâh -zîde uluvvuhû- i'lâm etmeğin, imdi mûmâ-ileyhin i'lâmı mûcebince Üsküdar'dan Anadolu hudûdu gâyetine varınca menzil be-menzil tertîb olunan zahîreleri mukaddem fermân olduğu vech üzre yedlerine verilen defter mûcebince kazâ emînleri taraflarından tamâmen verilüp mahûf ve muhâtara olan mahallerde kifâyet mikdârı tâmmü's-silâh bahâdır yiğitler koşup hudûd-ı mezkûre gâyetine varınca emîn ve sâlim birbirlerine irsâl ve îsâl ve hılâfindan be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şân sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i B [Receb] sene [1]149

Sâbıkâ Tersâne-i âmire'm emîni olup Midillü'de mîrî kalyonlar inşâ ve tekmîline me'mûr olan Mehmed -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Donanma-yı hümâyûn'um kalyonları Devlet-i aliyye'min a'zam-ı add ve idâdından olup ve bâ-husûs levâzım ve mühimmâtı ekmel ve evfer olmağla, şimdiye değin tekmîl ve tetmîmine tekayyüd ve ihtimâm olunmak akdem-i umûr-ı dîn [ve] Devlet-i aliyye ve levâzım-ı saltanat-ı seniyyemden iken, bu ana değin tekmîl olunmayup, bu emr-i lâzımü'l-ihtimâmda senin tekâsülün ve tegâfûlün nümâyân olmağla, müstehakk-ı itâb ve ikâb olmuştur. İmdi seni rakde-i gafletden îkâz ve tenbîh için işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur. İnşâ-Allâhu te'âlâ vâsıl olduğu gibi bu husûsda kat'â bir dürlü ihmâl ve tekâsüle cevâz göstermeyüp, bir an evvel ve bir sâ'at mukaddem zikr olunan kalyonları tekmîl ve tetmîm ve hâzır ve âmâde edüp, bir an akdem Tersâne-i âmire'mde hâzır ve müheyyâ eylemekde dikkat-i tâmm ve ihtimâm eyleyesin. Şöyle ki bundan sonra bu emr-i vâcibü'l-ihtimâmda bir gûne tehâvün ve tekâsülün nümâyân olur ise aslâ bir dürlü özr ve cevâbın ısgâ olunmayup, eşedd-i ikâb ile mu'âhez ve mu'âteb olacağını emr-i mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre bu husûsda dâmen-i der-meyân-ı ikdâm ve teşmîr-i sâ'id-i ihtimâm eyleyüp, mikdâr-ı zerre tehâvün ve taksîrden bu emr-i mühimmi te'hîr ve tesvîfden gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâ'il-i S [Safer] sene 1149

Hâslar mollasına ve hâssa bostâncıbaşıya hüküm ki,

Âsitâne-i sa'âdet'im hâricinde Davud Paşa kurbunda ve havâlîsinde olan arâzî fi'l-asl arâzî-i mîrîyeden olup âharın bir vechile alâkası olmamağla, öteden berü hîn-i iktizâda arâzî-i merkûmeye Otâğ-ı hümâyûn ve Dâ'ire-i hümâyûn halkının ve vezîr-i a'zamların ve dâ'irelerin ve sâ'ir ricâl-i Devlet-i aliyye'min çadırları vaz'

olunagelmişken, birkaç seneden berü Davud Paşa ustaları tama‘-ı hâmlarından nâşî olup ahâlîden ve sâ’irden ba‘zılarına ruhsat ve müsâ‘ade göstermeleriyle anlar dahi zikr olunan mahalleri taş ihrâc etmek bahânesiyle hafr ve dere depe etmeleriyle [s. 23] Otâğ-ı hümâyûn'un ve Dâ'ire-i hümâyûn'un ve vezîr-i a‘zamların ve dâ'iresinin ve sâ'ir ricâl-i Devlet-i aliyye'min çadırları vaz‘ olunacak mahaller gâyet dayyık kalup, zarûret ve müzâyakaya bâ‘is ve bâdî olmağla, bu emr-i münkerin men‘i ile ol yerlerden hafr olunan mahallerin doldurulup ve doldurulması fermânım olup ve zikr olunan mahallerin bir mahallinden fî-mâ ba‘d bir tarîk ile bir vechile hafr ve taş ihrâc olunmasına kat‘â rızâ-yı hümâyûnum olmayup ve hafr olunan mahalleri dahi doldurulup doldurulmağla Otâğ-ı hümâyûn'um ve Dâ'ire-i hümâyûn'um ve vezîr-i a‘zamların ve dâ'irelerin ve sâ'ir ricâl-i Devlet-i aliyye'min çadırlarının vaz‘ olunacak mahalleri tevsî‘ ve tathîr olunmak mühimm ve muktezî olmağla, imdi siz ki mûmâ-ileyhimâsız, işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim vusûlünde bu husûsa levâzım-ı ihtimâm ile kıyâm ve vech-i meşrûh üzere zikr olunan mahallerin bir mahallinden bir tarîkle taş ihrâc vechiyle ve âhar bir dürlü bahâne ile hafr ve taş ihrâc olunmayup ve hafr olunan mahalleri dahi doldurup ve düzletdürüp Otâğ-ı hümâyûn'um ve Dâ'ire-i hümâyûn'um ve vezîr-i a‘zamların ve dâ'irelerin ve sâ'ir ricâl-i Devlet-i aliyye'min çadırları vaz‘ olunacak mahallerinin kemâ-yenbağî tevsî‘ ve tathîr ve hıfz ve hırâsetleri husûsunda ihtimâm-ı tâmm ve tenbîhi iktizâ eden Davud Paşa ustasına ve sâ'irlerine dahi gereği gibi muhkem tenbîh ve te‘kîd eylesesiz. Şöyle ki bu husûsda tehâvün ve taksîr olunduğu veyahûd fî-mâ ba‘d bir tarîkle ol mahallerden bir mahall taş ihrâcıyla hafr olunduğu istimâ‘ olunur ise sonra bir vechile cevâba kâdir olamayup, sizler mes‘ûl ve mu‘âteb olup ve ruhsat ve müsâ‘ade edenlere dahi tertîb-i cezâ olunacağı emr-i muhakkak ve mukarrerdir. Ana göre basîret ve intibâh üzere hareket ve bu husûsda ser-mû tehâvün ve taksîrden gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i S [Safer] sene 1149

Ber-vech-i arpalık Niğbolu Sancağı'na mutasarrıf olup Vidin muhâfızı olan vezîrim Mehmed Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, sadr-ı esbak Ali Paşa'nın taraf-ı mîrîden fûrûht olunan eşyâsından aldığın eşyâ bahâsından zimmetinde olan on bin beş yüz guruşu şimdiye dek edâ ve teslim-i Hazîne-i âmire'm eylemen üzerine lâzım ve mütehattim iken, bu ana değin tarafından edâ ve teslim olunmadığı tab'-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûnumun tegayyürüne bâ'is ve bâdî olup, el-hâletü hâzihî mühimmât-ı sefer-i hümâyûnum ve sâ'ir mesârîf-ı mühimmenin tekâsülünden nâşî Hazîne-i âmire'mde akçenin ziyâdesiyle lüzûm ve iktizâsı olmağla, meblağ-ı merkûmun bir sâ'at mukaddem tamâmen ve kâmilen senden tahsîl ve rikâb-ı hümâyûnuma irsâl ve teslim-i Hazîne-i âmire'm etdirilmesine irâde-i aliyye-i hidîvânem ta'alluğu ile hatt-ı hümâyûn-ı celâlet-makrûnum şeref-yâfte-i sudûr olmağla, imdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim mübâşir ta'yîn olunan () ma'rifetiyle sana varup vâsıl olduğu gibi kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, ol sâ'at meblağ-ı merkûmu ucâleten tamâmen tedârük ve tekmîl elbetde ve elbetde bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle rikâb-ı hümâyûnuma irsâl ve teslim-i Hazîne-i âmire'm etdirmekte ziyâde ihtimâm eylesin. Şöyle ki meblağ-ı merkûmun bir sâ'at mukaddem üzerine edâsı rütbe-i vücûbda olup, aslâ bir dürlü özr ve illet ve te'hîr ve terâhî kabûl edecek mevâddan olmayup ve bi-eyyi-hâl bir an akdem senden tahsîl ve tekmîline irâde-i aliyye-i mülûkânem ta'alluk etmiş umûr-ı lâzımü'l-ıhtimâmdan olup ve düyûn-ı sâ'ireye kıyâs olunmayup, tedârük ve edâsında bir dürlü te'allül ve tereddüd îcâb eder hâlet olmamağla, bundan sonra dahi edâ eylemeyüp leyte ve le'alle ile te'hîr ve özr ve illet îrâd eylemek ihtimâli olur ise mes'ûl ve mu'âteb olacağını mukarrer bilüp, ana göre [s. 24] basîret ve intibâh üzre hareket ve her ne vechile olur ise olsun bir an evvel ve bir sâ'at mukaddem meblağ-ı merkûmu tamâmen ve kâmilen alâ vechi't-ta'cîl tedârük ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle rikâb-ı hümâyûnuma teslim-i Hazîne-i âmire'm etdirmekte ikdâm ve ihtimâm edüp, ser-mû tehâvün ve taksîrden ve te'hîr ve tesvîfden gâyetü'l-gâye tehâşî eylesin ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin, sen dahi mübâşeretin hasebiyle meblağ-ı merkûmu vezîr-i müşârun-ileyhe bir an evvel ve bir sâ'at mukaddem tedârük etdirüp tahsîl ve

tamâmen ve kâmilên rikâb-ı hümâyûnuma irsâl ve teslîm-i Hazîne-i âmire'm etdirmekde ihtimâm ve tekayyüd eylesin ve eger vezîr-i müşârun-ileyh meblağ-ı merkûmu ucâleten tedârük ve irsâlde bir dürlü te'hîr ve tevakkuf eylemek ihtimâli olur ise sen ol tarafda meks ve keyfiyet-i hâli sıhhati üzre rikâb-ı hümâyûnuma arz ve i'lâm eylesin. Bu husûsda sen dahi tekâsülün zuhûr edecek olur ise senin hakkında dahi tertîb-i cezâ olacağı mukarrer ve muhakkak olmağla, ana göre sen dahi bu husûsda ziyâdesiyle ikdâm ve ihtimâm eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâ'il-i S [Safer] sene 1149

25

İznikmid kâdîsına ve yeniçeri zâbitine ve gümrük emînine ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki,

Hâlâ Âsitâne-i sa'âdet'imde nüfusun kesret ve vefreti var iken Rumili ve Anadolu câniblerinde kuzât ve kurâda sâkin olup emlâk ve arâzî ashâbı olmağla, kadîmî vatanların terk edüp ehl ve ıyâl ve eşyâlarıyla Âsitâne-i sa'âdet'ime göçüp gelmeleri Âsitâne-i sa'âdet'imde mezâhim ile ma'âzallâhi te'âlâ kaht ve galâya bâ'is olur keyfiyet olduğundan bundan akdem men' olunup, memerr ve ma'berlerinden mürûr ve ubûrlarına bir dürlü ruhsat verilmemek üzre Âsitâne-i sa'âdet'ime karîb sancak mutasarrıfları ve kâdîlara ve mütesellimlere ve iskele zâbitleri ve a'yân-ı vilâyet ve voyvodalara kirâren ve mirâren evâmir-i şerîfemle tenbîh ve te'kîd olunup, lâkin niceleri bu husûsun memnû'âtdan olduğuna adem-i vukûfdan ve ba'zıları dahi bir tarikle İstanbul'a duhûl sevdâsıyla kadîmî yerlerin terk ve evleri göçü ile Âsitâne-i sa'âdet'ime karîb mahallerde olan memerr ve ma'berlere geldiklerinde mukaddemâ şeref-yâfte-i sudûr olan emr-i şerîfim mücebince mürûrlarına ruhsat verilmeyüp ve verilmek ihtimâli dahi olmayup, ancak o[l] makûleler beyhûde mesârif çekmeleriyle kendülerini abes-i mesârifdan himâyet ve sıyânet lâzım olmağla, siz ki mûmâ-ileyhimsiz, fi-mâ ba'd İstanbul'a gelmek murâd edenler evleri göçü ve nisvânlarıyla taht-ı hükûmet ve kazâlarınıza gelüp dâhil olurlar ise mazmûn-ı emr-i şerîfi

kendülere ifhâm ve bu husûsa ihtimâm-ı tâmm ile taht-ı kazâlarınızdan Âsitâne-i sa'âdet'im semtine bir hatve mürûr ve ubûrlarına kat'â rızâ ve cevâz göstermeyüp, men' ve zecr ve girü vatanlarına ircâ' eyleyüp ser-mû hılâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz. Şöyle ki bu husûsda ihmâl ve tekâsül veyâhûd biraz müddetden sonra te'âmî ve tegâfûl ile berü tarafa mürûrlarına ruhsat ve cevâz göstermeniz ihtimâli olur ise bir vechile özr ve cevâbınız ısgâ olunmayup, eşedd-i ukûbet ile mu'âteb ve mu'âhez olacağınızı mukarrer bilüp, ana göre bu emr-i mühimnde basîret üzre hareket ve ol makûle ev göçü ile gelenleri mürûrdan men' ve kendü yerlerine ircâ' ve taht-ı kazâlarınızdan çıkıncaya dek yanlarına âdemler koşup vilâyetleri tarafına doğru tesyîr eyleyüp, zinhâr berü tarafa bir hatve mürûrlarından gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur buyurdum ki,

Fî evâ'il-i S [Safer] sene 1149

26

Trabzon valîsi Vezîr Yahya Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, işbu sene-i mübârekede vâkı' olan sefer-i hümâyûn-ı nusret-makrûnum için mükemmel ve müretteb kapun halkı ve müstevfâ âdemlerinle emr-i şerîfimle [s. 25] me'mûr olmuşiken, henüz savb-ı me'mûra hareket ve azîmetin nâ-ma'lûm olmakdan nâşî gazâ ve cihâda dâ'ir böyle emr-i hatîrde bu gûne tehâvün ve tekâsülün zuhûru tegayyür-i tab'-ı hümâyûnuma bâ'is olmağla, sana tehdîd ve inzâr için rikâb-ı hümâyûnum tarafından işbu emr-i şerîfim dahi ısdâr ve üzerine mübâşir ta'yîn olunmuştur. İmdi emr-i şerîfim sana ne mahallde ve ne hâlde vâsıl olur ise kat'â te'hîr ve tevakkuf ve bir dürlü terâhî ve tesvîf eylemeyüp, mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğun vech üzre sür'at ve şitâb ile savb-ı me'mûra azîmet ve bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem varup mahall-i me'mûra vâsıl olmağa bezl-i makdûr ve sa'y-ı nâ-mahsûr eyleyesin. Şöyle ki bundan sonra dahi fermân-ı hümâyûnuma muhâlif bir dürlü te'hîr ve tevakkufun zuhûr eder ise mes'ûl ve mu'âteb olacağını muhakkak ve mukarrer bilüp, ana göre

ziyâde basîret ve intibâh ile hareket ve bir sâ‘at mukaddem savb-ı me‘mûra varmağa ziyâdesiyle müsâra‘at eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâsıt-ı S [Safer] sene 1149

27

Ber-vech-i arpalık Kocaili mutasarrıfı ve tahta ve kerâsite emînine ve yeniçeri zâbitine ve kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a‘yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Siz ki mûmâ-ileyhimsiz, Tersâne-i âmire'mde müceddeden inşâsı fermânım olan üç kantârlı kalyonun bi-avnihî te‘âlâ mâh-ı Rebî‘ü'l-evvelin on beşine değin deryâya nüzûlu aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olup ve Tersâne-i âmire'mde el-yevm kalyon-ı mezbûrun nüzûlune kâfi kerâsite olmayup ve Donanma-yı hümâyûn'um kalyonları umûr-ı Devlet-i aliyye'min a‘zam-ı mehâmmından olmağla, bi-tevfikihî te‘âlâ bir gün evvel ve bir sâ‘at mukaddem kalyon-ı mezbûr için İznikmid tarafından iktizâ eden kerâsitesinin kat‘ı ve bir nesnesi kusûr kalmamak üzere işbu mâh-ı Saferü'l-hayrın içinde Tersâne-i âmire'ye irsâl ve îsâli ziyâdesiyle ehemm ve elzem olmağla, bu husûs için cümle sefere me‘mûr ve ta‘yîn kılınmışsız ki, imdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim mübâşir ta‘yîn olunan () ile size vâsıl olduğu gibi kat‘â te‘hîr ve tevakkuf eylemeyüp, mübâşir-i mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle cümleniz ma‘iyyetle bu husûsa tekayyüd-i tâmm ile kıyâm ve leyl ve nehâr hâb ve râhatı kendünüze harâm edüp ve vech-i meşrûh üzere mâh-ı Rebî‘ü'l-evvelin on beşine değin Tersâne-i âmire'mde deryâya nüzûlu fermânım olan kalyon-ı mezbûrun iktizâ eden kerâsiteden bir nesne kusûr kalmamak üzere İznikmid cânibinde tamâmen ve kâmilen kat‘ ve işbu mâh-ı Saferü'l-hayrın içinde bir gün evvel ve bir sâ‘at mukaddem Tersâne-i âmire'me irsâl ve îsâle her biriniz kemâ-yenbağî ikdâm ve ihtimâm eyleyesiz. Şöyle ki bu husûsda mikdâr-ı zerre tehâvün ve tekâsülünüz sebebi ile ma‘âzallâhi te‘âlâ vaktiyle kalyon-ı mezbûr için iktizâ eden kerâsiteyi kat‘ ve tekmîlen Tersâne-i âmire'me irsâl ve îsâl olunmayacak olur ise sizin bu bâbda tehâvün ve tekâsülüne haml olunup, sonra bir dürlü özlü ve cevâbınız ısgâ olunmayup, bu husûsun te‘hîr ve ta‘tîline bâ‘is

olduğunuz için bilâ-tereddüd her biriniz eşedd-i ukûbet ile mu‘âkab olacağınızı emr-i muhakkak ve mukarrer bilüp, ana göre her biriniz basîret ve intibâh üzere hareket ve hılâfından gâyetü'l-gâye mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâ'il-i S [Safer] sene 1149

28

Yeniköy nâ'ibine hüküm ki,

Hâlâ Tersâne-i âmire'm tarafından karavele kalyonu ile Kapudân Paşa tarafına levendât irsâl olunup lâkin ğilâvuza muhtâc olmağla, sen ki nâ'ib-i merkûmsun, emr-i şerîfim vusûlünde mu‘tad üzere Yeniköy'den bir nefer yarar ğilâvuz ihrâc ve zikr olunan karavele kalyonu kapudânı ile ma'an savb-ı me'mûra irsâl eyleyüp, hılâfından hazer ve râhatdan be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım yazılmışdır.

Fî evâhır-ı S [Safer] sene [1]149

[s. 26]

29

Hâlâ Dergâh-ı âlî yeniçeri ocağının kul kethudâsı olup İran tarafından Âsitâne-i sa'âdet'ime avdet üzere olan () -dâme mecduhû-ya hüküm ki,

Bi-avnilâhi te'âlâ Kırım memleketi muzâfâtından olan Or Kapusu tarafının ve havâlisinin düşman-ı dînden muhâfaza ve muhâresesi ve melâ'in-i dûzeh-mekînin kahr ve tedmîrleri-çün ol tarafda ecnâd-ı gazâ-i'tibârın tevfir ve teksîri ile a'dâ-yı dîn ve Devlet-i aliyye'min tard ve teb'îdi ve keyd ve mazarratlarından ibâdullâhın tahlîs ve te'mîni ehemmi mehmâm-ı dîn ve Devlet-i aliyye ve akdem-i levâzım-ı saltanat-ı seniyyemden olup ve sen ki Dergâh-ı mu'allâm yeniçeri ocağının kul kethudâsı mûmâ-ileyhsin, bu husûsda senden gayret ve hamîyyet ile hıdmet ve rızâ-yı hümâyûnuma muvâfık hareket me'mûl-ı tab'-ı hümâyûn-ı safâ-makrûnum olmağla, bulunduğun mahallden bi-tevfikihî te'âlâ ma'îyyetinde olan odalu ve yamakân

Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ile bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem ta'cîl ale't-ta'cîl Sinob İskelesi'ne varup anda hâzır ve mevcûd olan sefinelere süvâr ve inşâ-Allâhu te'âlâ Karadeniz'i mürûr ile karşı Kırım Adası'na güzâr edüp ve ma'iyyetinde olan odalu ve yamakân Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri neferâtını ol tarafda tashîh ve be-dergâh ile iki bin nefere tekmîl ve bi'l-fi'l kapudânım olup Kefe cânibinde olan vezîrim el-Hâcc Mehmed Paşa iclâlehûnun re'y-i savâb-dîdi üzre ol havâlîden a'dâ-yı dînî kahr ve tedmîrleriyle def'-i şerr ve mazarratlarında ihtimâm-ı tâmm eylemen fermânım olmağla, imdi işbu emr-i şerîf-i imtisâlim vusûlünde kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, fermânım olduğu üzre bulunduğun mahallden ma'iyyetinde olan odalu ve yamakân Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileriyle elbetde ve elbetde bir gün evvel bir sâ'at mukaddem ucâleten Sinob İskelesi'ne varup anda dahi meks eylemeyüp, ta'cîl ale't-ta'cîl iskele-i mezbûrede hâzır ve mevcûd olan sefinelere süvâr ve Karadeniz'den karşı Kırım Adası'na güzâr ve vech-i meşrûh ma'iyyetinde olan odalu ve yamakân ve Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri neferâtını ol taraflarda bulunan tâmmü's-silâh yarar ve bahâdır ve ceng ve harbe kâdir ricâlden olmak üzre iki bin nefere tekmîl ve vezîr-i müşârun-ileyhin re'y-i savâb-dîdi ile a'dâ-yı dînî kahr ve tedmîrleriyle şerr ve mazarratlarından bezl-i vus' ve kudret ve ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat eylesin. Bu vakt sâ'ir evkâta kıyâs olunmayup, uğur-ı dîn-i mübînde izhâr-ı gayret ve hamiyet vakti olmağla, şöyle ki işbu emr-i şerîf-i lâzımü'l-ımtisâlim vusûlünde fermânım olduğu üzre hâlâ ma'iyyetinde olan odalu ve yamakân Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileriyle bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem âcilen varup Sinob İskelesi'nden sefinelere süvâr ve bir an mukaddem savb-ı me'mûra varup erişmeyüp betâ'at [ve] tekâsülün zuhûr veyahûd vardıkdan sonra dahi fermânım olan neferâtı tekmîl eylemeyüp tefvît-i maslahata ba'is ve bâdî olacak olursan [s. 27] sonra bir dürlü özr ve bahânen ısgâ olunmayup, ukûbet-i şedîde ile mu'âkab olacağımı mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre bu husûsda ziyâde basîret ve intibâh üzre hareket ve vezîr-i müşârun-ileyhin re'y-i isâbet-karîni ile sebîl-i dîn-i mübînde mesâ'î-i meşkûre vücûda getürmeğe celb-i rızâ-yı hümâyûnuma ikdâm-ı tâmm ve hılâfından ziyâde ittikâ ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım yazılmışdır.

Erzurum vâlisine hüküm ki,

Erzurum Eyâleti'nde vâkı' hâlâ Bâyezid Sancağı'na mutasarrıf olan Mahmûd Paşa'nın zimmetinde bundan akdem bir kıt'a memhûr temessük mûcebince Hazîne-i âmîre'mden istikrâz eyledüğü beş bin guruşu şimdiye değin edâ ve teslîm-i Hazîne-i âmîre'm eylemesi üzerine emr-i lâzım ve hatb-1 mütehattim iken, bu ana değin tarafından edâ ve teslîm olmadığı tab'-1 hümâyûn-1 sa'âdet-makrûnumun tegayyürüne bâ'is ve bâdî olup ve el-hâletü hâzihî mühimmât-1 sefer-i hümâyûnuma ve sâ'ir mesârif-1 mühimmenin tekâsüründen nâşî Hazîne-i âmîre'mde akçenin ziyâdesiyle lüzûm ve iktizâsı olmağla, meblağ-1 merkûmun bir sâ'at mukaddem tamâmen ve kâmilen mîr-i mîrân-1 mûmâ-ileyhden tahsîli ve rikâb-1 hümâyûnuma irsâl ve teslîm-i Hazîne-i âmîre'm etdirilmesine irâde-i aliyye-i hidîvânem ta'alluğı ile sâdır olan hatt-1 hümâyûn-1 şevket-makrûnum mûcebince meblağ-1 merkûmun tahsîli ve rikâb-1 hümâyûnuma irsâl ve teslîm-i Hazîne-i âmîre'm etdirilmesi-çün Dergâh-1 mu'allâm kapucubaşlarından () mecduhû mübâşeretiyle mîr-i mîrân-1 mûmâ-ileyhe hitâben ekîd ve şedîd ve mufassal ve meşrûh başka emr-i şerîfim şeref-yâfte-i sudûr olup, ancak sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsin, livâ-i mezbûr mutasarrıfı mîr-i mîrân-1 mûmâ-ileyh senin taht-1 hükûmetinde olup, bu husûsda senin dahi tekayyüd ve ihtimâmın ile meblâğ-1 mezbûrun mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle mîr-i mîrân-1 mûmâ-ileyhden alâ eyyi-hâl tahsîli fermânım olmağla, imdi emr-i şerîfim dahi tarafına ısdâr ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ile irsâl olunmuşdur. İnşâ-Allâhu te'âlâ vusûlünde ol emirde mübâşir-i mûmâ-ileyh mîr-i mîrân-1 mûmâ-ileyhe hitâben sâdır olan emr-i şerîfimi kendüsine îsâl edüp, fermânım olduğu üzre mübâşeretiyle meblağ-1 merkûmu mîr-i mîrân-1 mûmâ-ileyhden tamâmen ve kâmilen tedârük ve tekâmîl ve rikâb-1 hümâyûnuma irsâl eder ise fe-bihâ ve illâ leyte ve le'alle ile te'hîr ve tevakkuf etdiği hâlde mübâşir-i mûmâ-ileyh tarafından sana haber vardığı gibi sen dahi tarafından haber gönderüp ve iktizâ eder ise bir mukdim ve kâr-güzâr âdemini dahi ta'yîn ve elbetde ve elbetde bi-eyyi-hâl mîr-i mîrân-1 mûmâ-ileyhden matlûb ve fermânım olan meblağ-1 merkûmu ta'cîl ale't-ta'cîl bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle tamâmen ve kâmilen tahsîl ve Hazîne-

i âmire'me irsâl ve îsâl ettirmekte ziyâdesiyle tekayyüd ve ihtimâm edüp, hılâfindan be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâsıt-ı S [Safer] sene [1]149

31

Trabzon mütesellimine hüküm ki,

Bundan akdem İnan cânibine me'mûr Mısır askeri üzerlerine te'mîr olunan bey ve yedi ocak zâbitleriyle mübâşir ta'yîn olunan hâssa silâhşörlerimden kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân () -zîde mecduhû- ma'rifetiyle Trabzon'a gelüp vâsıl oldukları mübâşir-i mûmâ-ileyh tarafından Der-i Devlet-medârıma i'lâm olunup, ancak bi-avnillâhi te'âlâ Kırım memleketi muzâfatından olan Or Kapusu tarafının ve havâlisinin düşman-ı dînden muhâfaza ve muhâsesesi ve melâ'in-i dûzeh-mekînin kahr ve tedmîrleri-çün Trabzon'da el-yevm mevcûd zikr olunan Mısır askeri üzerlerine te'mîr olunan [s. 28] bey ve zâbitleriyle mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle hâlâ Trabzon'da olan sefâyine cümlesi süvâr ve bir an ve bir sâ'at mukaddem Karadeniz'den karşı yakaya güzâr ve düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem hâlâ deryâ kapudânı olup ol tarafda olan vezîrim el-Hâcc Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun re'y-i savâb-dîdi ile düşman-ı dînin kahr ve tedmîrlerinde ve ol havâliden tard ve ib'âdlarında ihtimâm-ı tâmm eylemek üzre hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnumla mu'anven ekîd ve şedîd emr-i şerîfimle me'mûr ve ta'yîn olunmalarıyla, sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin, sen dahi bu husûsa ziyâde ihtimâm ile tekayyüd-i tâmm ve bir an ve bir sâ'at te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, hâlâ Trabzon'da mevcûd olan sefînelere Mısır askerinden el-yevm Trabzon'da mevcûd olanları bey ve zâbitleriyle mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle sefînelere ta'cîl ale't-ta'cîl tahmîl ve savb-ı me'mûra irsâllerine mezîd-i ihtimâm edüp ve anlardan mâ'adâ Mısır askerinden girüden gelenleri dahi evvel be-evvel Trabzon'dan sefînelere süvâr ve anları dahi ta'cîlen savb-ı me'mûra bâ'is ve bâdî olmuş olursan bir vechile sana necât mutasavver olmayup, selâmet-i hâlin sana lazım ise ana göre ziyâde basîret ve

intibâh ile hareket ve hılâfindan be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâsıt-ı S [Safer] sene 1149

32

Varna kâdîsına ve gümrük emînine ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Hâlâ Âsitâne-i sa'âdet'imden Varna İskelesi'ne asâkir-i mansûreyi ve cebehâne tahmîl ve Kefe İskelesi'ne nakl için on yedi kıt'a sefâyin irsâl olunmağla, siz ki mûmâ-ileyhimsiz, irsâl olunan on yedi kıt'a sefâyin derûnlarına tahmîl olunacak asâkir ve cebehâne kifâyet etmez ise kusûr-ı iktizâ eden sefâyini dahi alâ eyyi-hâl ol taraftan tedârük ve zikr olunan asâkir-i mansûre ve cebehânededen bir nesne girü kalmamak üzere derûnlarına tahmîl ve irsâl eyleyüp, hılâfindan be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı S [Safer] sene [1]149

33

Kapudân Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, hâlâ Âsitâne-i sa'âdet'imden Varna İskelesi'ne irsâl olunan on yedi kıt'a sefâyin iskele-i mezbûreden derûnlarına tahmîl olunan asâkir-i mansûre ve cebehâne ile bâd-ı şurta-i tevfiik ile Kefe İskelesi'ne varup vusûl buldukda, derûnlarında olan asâkir ve cebehâneyi tamâmen ihrâc ve tarafına teslim ve itmâm-ı hıdmet eylediklerinden sonra rü'esâ-yı sefâyinin vusûlleriyle itmâm-ı hıdmetlerini rikâb-ı hümâyûnuma i'lâm ve zikr olunan on yedi kıt'a sefâyin İstanbul'a işler zehâyir sefinelerinden olmağla, bir an evvel ol tarafta meks ve te'hîr etdirmeyüp ucâleten avd ve insırâflarına izn ve ruhsat verüp, hılâfına bir dürlü cevâz göstermemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâsıt-ı S [Safer] sene 1149

Kapudân Vezîr el-Hâcc Mehmed Paşa'ya hüküm ki,

Düşman-ı dîn ve Devlet-i aliyye'm olan Moskov melâ'îni bundan akdem nakz-ı ahd ve peymân ve tâbûr-ı makhûruyla gelüp Kırım memleketi muzâfâtından olan Or Kapusu ve ol havâlilere istîla etmekle bi-avnilâhi te'âlâ ol etrâf ve havâlînin melâ'în-i Moskovî'den muhâfaza ve muhâresesi ve kahr ve tedmîrleriyle memleket-i İslâmiyye'den tard ve ib'âdları ve keyd ve mazarratlarından bilâd ve ibâdın te'mîn ve tahlîsi ehemmi-i [s. 29] mehamm-ı vâcibât-ı dîniyye ve akdem-i levâzım-ı saltanat-ı seniyyemden olup ve sen ki müşârun-ileyhsin, sen vüzerâ-yı ızâmımın a'kal ve erşedi ve vükelâ-yı fihâmımın umûr-dîde ve kâr-güzârı ve şecâ'at-şî'ârı olmanla bu husûsda senden sıdk-ı bende-i ra'yyet ve tedâbir-i hasene ile düşman-ı dînden ahz ve intikâm ile dîn ve Devlet-i aliyye ve ırz ve nâmûs-ı saltanat-ı seniyyeme muvâfık hareket me'mûl ve muntazır-ı tab'-ı hümâyûn-ı safâ-makrûn-ı pâdişâhânem olup ve emrine bâ'is-i takviyyet için Âsitâne-i sa'âdet'imden Tersâne-i âmire'm tarafından yarar ve bahâdır ve ceng ve harbe kâdir müntehab ve mümtâz ve meydân-ı ma'rekede ser-bâz ve serfirâz bin nefer güzîde ve tüvânâ levendât ve Ordu-yu hümâyûn'um tarafından dahi Dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinden üç bin nefer yeniçeri ve bin nefer cebeci ve topcu neferâtı min haysü'l-mecmû' dört bin nefer olmak üzere Varna İskelesi'nden sefîneler ile ve İran tarafından Âsitâne-i sa'âdet'ime avdet eden Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağının kul kethudâsı dahi ma'yyetinde olan odalı ve yamakân neferâtıyla ve Dergâh-ı mu'allâm cebecileri ocağı kethudâsı yanında olan ortaların mevcûd olan neferâtıyla ve Dergâh-ı mu'allâm topcuları ocağı kethudâsı dahi kezâlik yanında olan ortaların mevcûd olan topcu neferâtıyla Sinob İskelesi'nden cânib-i bahrdan sefâyin ile Kırım Adası'na varup erişüp ve kul kethudâsı vardıkdan sonra yanında bulunan odalı ve yamakân yeniçeri neferâtı ol tarafda tashîh ve be-dergâh ile iki bin nefere tekmîl ve cebeciler kethudâsı neferâtını beş yüz nefere ve topcular kethudâsı dahi kezâlik neferâtını iki yüz elli nefere tekmîl eylemeleri-çün hatt-ı hümâyûn-ı celâlet-makrûnum ile mu'anven emr-i şerîfim sâdır ve anlardan mâ'adâ İran tarafından Trabzon İskelesi'ne gelen Mısır askeri dahi kezâlik hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla mu'anven sâdır olan emr-i şerîfim mücebince iskele-i mezbûreden sefâyine süvâr ve anlar dahi bir gün evvel ve bir

sâ'at mukaddem tarafına varup re'y-i savâb-dîdin ile hareket eylemeleri-çün tenbîh ve iktizâ eden top ve mühimmât-ı cebehâne ve tobhâne ve sâ'ir udde ve atâd dahi Âsitâne-i sa'âdet'imden gemilere tahmîl serî'an ve âcilen tarafına irsâl olunmağla, imdi emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim vusûlünde bu bâbda ziyâdesiyle gayret ve hamiyet ve gerek Donanma-yı hümâyûn'um ricâlini ve gerek ma'ıyyetine varan sâ'ir tavâ'if-i askeriyeyi iktizâsına göre i'mâl ve cenâb-ı emâret-me'âb hâlâ Kırım Hânı Kaplan Girây Hân -dâmet me'âliyehû-ya irsâl olunan nâme-i hümâyûn-ı mülâtefet-makrûnumuzda tavsiye olunduğu üzre müşârun-ileyh ile dahi haberleşüp, tarafından top ve asker ve mühimmât-ı cebehâne ve topçuyân talep eder ise iktizâsı mertebe irsâl ve bi-avnihî sübhânehû ve te'âlâ ittifâk ve ittihâd ve gönül birliğiyle melâ'în-i dûzeh-mekînin kahr ve tedmîrleriyle ol etrâf ve havâliden tard ve ib'âd ve şerr ve mazarratlarında ziyâdesiyle ihtimâm ve senden me'mûl ve muntazır olduğu üzre istihsâl-ı rızâ-yı hümâyûnuma sa'y ve ikdâm eylesin, ve'l-hâsıl bu vakt sâ'ir evkâta kıyâs olunmayup sebîl-i dîn-i mübînde cân ve başlar fedâ edecek leyl ve nehâr hâb ve râhatı kendüne harâm edecek vakt olmağla, şöyle ki a'dâ-yı dînin kahr ve tedmîrleriyle ol havâliden tard ve ib'âd ve şerr ve mazarratlarında yanına me'mûr olan asâkir-i mansûremi ve sâ'ir Donanma-yı hümâyûn'um ricâlini gereği gibi i'mâl ve istihdâm etmeyüp veyâhûd hân-ı müşârun-ileyhe dahi adem-i muvâfakat ile melâ'în-i çâsarinin def' ve mazarr ve kahr ve tedmîrlerinde nev'an bir dürlü kusûr ve fütûrun ve rehâvet ve tekâsülün zuhûr etmek ihtimâli olur ise sonra bir dürlü cevâba kâdir olamayup, mazhar-ı ıkâb ve itâb olacağını emr-i mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre bu husûsda ziyâde basîret ve intibâh ile hareket ve kat'â bir gûne tehâvün ve tekâsül eylemeyüp, elbetde ve elbetde fermânım olan husûslara ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat eyleyüp, ser-mû hılâfından tehâvün ve taksîrden hazer ve mücânebet eyleyüp mazmûn-ı emr-i şerîf eylemen bâbında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ'il-i S [Safer] sene [1]149

[s. 30]¹⁸⁹

[31, 32, 33 ve 34 nr. lı sayfalar mevcut değildir. Hatalı nr.lama olması bir ihtimâldir]

¹⁸⁹ Defterde eski rakamlı yazılı olan 30. sayfa boştur.

[s. 35]¹⁹⁰

[s. 36]

35

Kocaili Sancağı mutasarrıfına ve İznikmid kādîsına ve İznikmid'de ağa vekîli olan ()
-zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Mukaddemâ Tersâne-i âmire'mde binâ ve inşâsına mübâşeret olunan Donanma-yı hümâyûn'um kalyonunun ucâletü'l-vakt inşâ ve tekmîli ehemmi mehamm-ı Devlet-i aliyye'm ve elzem-i levâzım-ı umûr-ı dîniyyeden olduğuna binâ'en kalyon-ı mezbûr için bundan akdem İznikmid havâlîsinden kat'ı fermânım olan ecnâs-ı kerâsitenin bir sâ'at mukaddem ve bir kadem akdem Tersâne-i âmire'me nakli mühimm ve muktezî olmağla, imdi sâlifü'z-zikr kerâsiteden hâlâ İznikmid İskeleyi'nde mevcûd ne mikdâr kerâsite var ise kat'â te'hîr ve tevakkuf olunmayup, çekleve ile nakl olunacaklarını iskele-i mezkûrede çeklevelere ve piyâde kayıklarıyla nakl olunacaklarını kezâlik piyâde kayıklara tahmîl eyleyüp ceste ceste Tersâne-i âmire'm tarafına irsâl ve tesyîre ihtimâm-ı tâmm ve sa'y-ı mâ-lâ-keâm eyleyesiz. Şöyle ki bu husûs Devlet-i aliyye-i ebed-peyvendimin umûr-ı mehâmm-ı lâzımü'l-ihtimâmdan olmağla, hılâf-ı fermân-ı âlî ser-mû izhâr-ı tehâvün ve tekâsül ile hareketiniz zuhûr edecek olur ise bir dürlü özür ve illetiniz ısgâ olunmayup, mu'âhez ve mu'âkab olacağınızı muhakkak bilüp, ana göre hareket ve işbu emr-i celîlü'l-kadrımın mazmûnunu tenfiz ve icrâya müsâra'at eyleyesiz deyü fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâhır-ı Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene 1149

36

Sâbıkâ Diyarbekir vâlîsi olan Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki,

¹⁹⁰ Eski rakamla yazılı olan bu sayfa da boştur.

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, bundan akdem ba-hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla şeref-yâfte-i sudûr olan emr-i şerîfim mücebince Dergâh-ı mu'allâm kapucibaşılardan mübâşir ta'yîn olunan () -dâme mecduhû- ma'rifetiyle kapunı dağıtmayup, mükemmel ve müretteb kapun halkı ve müveffer ve müstevfâ âdemlerinle âhar mahalle gitmek üzere me'mûr ve ta'yîn olunmuşidın. El-hâletü hâzihî Kırım tarafının muhâfaza ve muhâresesi ehemmi mehamm-ı Devlet-i aliyye ve elzem-i levâzım-ı saltanat-ı seniyyemden olmağla, mukaddemâ me'mûr olduğun üzere mükemmel ve müretteb kapun halkı ve mevfûr ve müstevfâ âdemlerinle zikr olunan Kırım tarafının muhâfazasına me'mûr ve ta'yîn olmuşundur. İmdi senin me'mûr olduğun üzere bir gün evvel muhâfaza-i merkûmeye varup anda bulunman ziyâdesiyle mühimm ve muktezî olmağla, işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim vusûlünde kat'â te'hîr ve tevakkuf ve bir dürlü özr ve bahâne eylemeyüp ve kapunı dağıtmayup, kapucibaşı-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle mükemmel ve müretteb kapun halkı ve mevfûr ve müstevfâ âdemlerinle kalkup ve bir yerde meks ve ârâm eylemeyüp, kemâl-i sür'at ve şitâb ile iki konağı bir ederek ta'cîl ale't- ta'cîl Sinob İskelesi'ne gelüp ve anda dahi kat'â eğlenmeyüp iskele-i mezbûrede olan sefâyine süvâr ve Karadeniz'i mürûr ve ubûr ile karşı Kefe tarafına güzâr ve Kırım memleketinin muhâfazasına kıyâm ve bi-avni'llâhi'l-meliki'l-Allâm leyl ve nehâr terk-i hâb ve râhat ile gerek emr-i muhâfazada ve gerek kahr-ı a'dâ-yı liyâmda ve sâ'ir fermânım olan hıdemât-ı aliyyemde ikdâm ve ihtimâm ile bezl-i tâb ve tüvân eylesin. Şöyle ki bu husûsda emr-i şerîfime mugâyir tehâvün ve tekâsülün ve betâ'at üzere hareket ve yollarda ayak sürüyüp veyâhûd muhâfaza-i mezbûreye mükemmel ve müretteb kapun halkı ve mevfûr ve müstevfâ âdemlerinle gitmeyüp ekall-i kalîl âdem ve perîşân kapu ile gidüp, bu emr-i mehâmmda kusûr ve fütûrun zuhûr etmek ihtimâli olur ise sonra bir vechile özr ve cevâbın ısgâ olunmayacağını yakînen ve mahsûben emr-i mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre ziyâde basîret ve intibâh üzere hareket ve fermânım olduğu üzere elbetde ve elbetde mükemmel ve müretteb kapun halkı ve mevfûr ve müstevfâ âdemlerinle ta'cîl ale't-ta'cîl kat'-ı menâzil ve tayy-ı merâhil ederek mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle Kefe tarafına varup erişüp bi-avnihî te'âlâ Kırım memleketinin muhâfaza ve muhâresesinde ve kahr-ı a'dâ-yı dînde ve sâ'ir fermânım olan hıdemât-ı aliyyemin edâ ve temşiyetinde ikdâm ve ihtimâm eyleyüp, bu husûsda mikdâr-ı zerre tehâvün ve taksîrden ve işbu

emr-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'ıma mugâyir hareketden be-gâyet tevakkî ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâ'il-i R [Rebî'ü'l-ahîr] sene [1]149

[s. 37]

37

Ber-vech-i arpalık İçil Sancağı mutasarrıfı Vezîr Mustafa Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, bundan akdem sedd-i serîr-i İslâmiyye'den olan Kefe Kal'ası'nın muhafâzasına me'mûriyyetin için emr-i şerîfim şeref-yâfte-i sudûr olmuşdu. Lâkin el-hâletü hâzihî Kal'a-i cedîd muhafâzası şartıyla Karaman Eyâleti vezîrim Mehmed Paşa'ya inâyet ve ihsânım olup, bundan sonra Kefe tarafına hareketinin lüzûmu olmamağla, mansıbında ikâmetine şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mücebince müsâ'ade-i hümayûnum erzânî kılınmağla, imdi işbu emr-i şerîfim vusûlünde yerinden hareket eylemeyüp, kemâ-fi'l-evvel mansıbın olan livâ-i mezbûrda ikâmet ve nizâm-ı ahvâl-i memleket ve fukarâ ve zu'afâ ve sâ'ir ibâdullâhı eşkiyâ ve harâm-zâdeden hıfz ve hırâset ve bast-ı cenâh-ı re'fet ve neşr-i âsâr-ı adâlet ile zulm ve te'addîden himâyet ve sıyânet ve kemâ-yenbağî ihtimâm ve dikkat eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım yazılmışdır.

Fî evâhır-ı R [Rebî'ü'l-ahîr] sene 1149

38

Sinob kâdîsı ve civârında olan kâdîlara ve zikr olunan kazâlarda vâkı' Sinob İskelesi ve sâ'ir iskele emînleri ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Bi-avnihî te'âlâ Kırım memleketi muzâfâtından olan Or Kapusu tarafının ve havâlisinin düşman-ı dînden muhâfaza ve muhâresesi ve melâ'in-i dûzeh-mekînin kahr ve tedmîrleri-çün ol tarafda ecnâd-ı gazâ-i'tibârım tevfir ve teksîri ile a'dâ-yı dîn ve Devlet-i aliyye'min tard ve teb'îdleri ve keyd ve mazarratlarından ibâdullâhın te'mîn ve tahlîsi mehâmm-ı lâzımü'l-ihtimâmdan olup ve hâlâ İran cânibinden

Âsitâne-i sa'âdet'ime avdet eden Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ile ve Dergâh-ı mu'allâm cebecileri ocağının kethudâsı olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân () -zîde mecduhû- yanında olan ortaların mevcûd olan cebeci neferâtıyla ve Dergâh-ı mu'allâm topcuları ocağının kethudâsı olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-âkran () -zîde kadruhû- dahi yanında mevcûd olan topcu neferâtıyla buldukları mahalden bir gün evvel ta'cîl ale't-ta'cîl Sinob'a varup anda olan sefinelere süvâr ve Karadeniz'den Kırım Adası'na güzâr ile a'dâ-yı li'âmın def' ve ref'leri husûsunda anlar dahi ihtimâm etmeleri-çün hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla mu'anven evâmîr-i şerîfemle me'mûrlar olmağla, siz ki mûmâ-ileyhimsiz, asâkir-i merkûme Sinob İskelesi'ne varıncaya dek anda olan tüccâr sefinelerinin âhar mahalle gitmeyüp ve firâr etmemek üzere şimdiden dümenlerin alup gereği gibi zabt ve rabt edüp, ancak zikr olunan asâkirin tahmîline vâfî iskele-i mezbûrede sefâyin bulunmamak ihtimâli dahi olmağla, etrâfda olan iskelelerden dahi kifâyet mikdârı sefâyini kezâlik şimdiden zabt ve anların dahi dümenlerin alup ve inşâ-Allâhu te'âlâ asâkir-i merkûme Sinob İskelesi'ne geldikleri gibi bir an meks ve te'hîr etdirmeyüp, bir sâ'at evvel sefinelere tahmîl ve savb-ı me'mûra irsâllerinde mezîd-i ihtimâm ve dikkat ve kemâl-i basîret üzere hareket ve hılâfından gâyetü'l-gâye ihtirâz ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâsıt-ı S [Safer] sene 1149

[s. 38]

39

Karaman beylerbeyliği pâyesiyile hâlâ humbaracıbaşı olan Ahmed -dâme ikbâluhû-ya hüküm ki,

Hâlâ düşman-ı dîn-i hızlân-karînin Or ve ol havâliye hücumu olup, def'-i şerr ve mazarratları-çün ecnâs-ı asâkir-i mansûremin ol taraflarda bulunmasından lâbüdd ve ale'l-husûs humbaracılık fenninde mahâreti olanlardan birkaç nefer humbaracılar dahi bulunması lâzıme-i hâlden olmağla, Vize Sancağı'nda Pınarhisârı Nâhiyesi'nde Havsalu nâm karye ve gayrıdan dört bin elli üç akçe tîmâra mutasarrıf olan Humbaracıbaşı Hüseyin Halîfe ve Biga Sancağı'nda Çatalbirgos Nâhiyesi'nde

Kumarı nâm karye ve gayrıdan üç bin akçe tîmâra mutasarrıf olan Humbaracı Ali Abdullâh nâm iki nefer humbaracıların Ordu-yı hümâyûn'um tarafından kaydlarına şerh ve evâmir-i şerîfeleri gelince tîmârlarına zarar gelmemek üzre işbu emr-i şerîf-i âlî-şânı yedlerine sened olmak üzre mezbûrân iki nefer humbaracıları hâlâ deryâ kapudânı olup Kefe cânibinde olan düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem vezîrim el-Hâcc Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun ma'iyetine irsâl ve re'y-i rezîni üzre amel ve hareket eylemeleri-çün mezbûrâna tenbîh ve te'kid eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî 20 S [Safer] sene 1149

40

Akdeniz muhâfazasına me'mûr Kapûdane-i hümâyûnum kapûdanı olan () -zîde mecduhû-ya ve Şehbâz-ı Bahrî ta'bîr olunur karavele kalyonu kapûdanı -zîde kadruhû-ya hüküm ki,

Sen ki Kapûdane-i hümâyûnum kapûdanı mûmâ-ileyhsin, zıkr olunan karavele kapûdanı mûmâ-ileyhin süvâr olduğu kalyon ile bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem Âsitâne-i sa'âdet'ime gelmesi ziyâdesiyle mühimm ve muktezî olmağla, işbu emr-i şerîfim sana her ne mahalde varup vâsıl olursa kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, kapûdan-ı mûmâ-ileyh ma'iyetinde bulunduğu hâlde süvârî olduğu kalyon-ı mezkûr ile bir an evvel ve bir sâ'at mukaddem Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâl eylesin ve sen ki karavele kapûdanı mûmâ-ileyhsin, eger Kapûdane-i hümâyûnum kapûdanı mûmâ-ileyhin ma'iyetinde bulunmayup âhar mahalde bulunup emr-i şerîfim ana vusûl bulmayup tarafına varır ise sen aslâ te'hîr ve tevakkuf etmeyüp ve mûmâ-ileyhden izn ve haber vürûduna bakmayup, bulunduğu karavele kalyonu ile Âsitâne-i sa'âdet'ime vusûle müsâra'at ve hılâfından be-gâyet ihtirâz eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım yazılmışdır.

Fî evâhır-ı S [Safer] sene 1149

Kapudân Vezîr el-Hâcc Mehmed Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i mûmâ-ileyhsin, hâlâ Âsitâne-i sa'âdet'imden ve Sinob ve Trabzon İskelelerinden gerek asâkir ve gerek mühimmât-ı cebehâne ve zehâyir tahmîl olunan sefâyin muvâfakat-nesîm-i avn ve inâyet-i Bârî ile tarafına varup vusûl buldukda derûnlarında olan asâkir ve mühimmât-ı cebehâbe ve zehâyir tamâmen ihrâc olunduktan sonra zikr olunan sefâyinin ekseri İstanbul'a işler zehâyir sefinelerinden olmağla, bir an evvel tarafında meks ve te'hîr etdirmeyüp, bir sâ'at mukaddem ucâleten avd ve insirâflarına izn ve ruhsat verüp, emr-i şerîfime mugâyir harekete bir dürlü cevâz göstermemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâhır-ı S [Safer] sene 1149

[s. 39]

Hâlâ Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağının kul kethudâsı olup İran tarafından avdet ile Sinob İskelesi'ne gelmesi fermânım olan () -dâme mecduhû-ya hüküm ki,

Sen ki mûmâ-ileyhsin, bundan akdem ma'ıyyetinde mevcûd olan odalu ve yamakân Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri âhar mahalden tashîh ve be-dergâh ile iki bin nefere tekâmîl ve bir an evvel iskele-i mezbûrede hâzır ve müheyyâ olan sefinelere süvâr ve bir gün akdem ve bir sâ'at mukaddem Karadeniz'i güzâr ile Kırım Adası'na varup ol tarafda düstûr-ı mükerrrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem bi'l-fi'l kapudânım olan vezîrim el-Hâcc Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun re'y-i savâb-dîdi ile ol havâlîden düşman-ı dînin kahr ve tedmîrleriyle def-i şerr ve mazarratlarında ihtimâm eylemen için hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnumla mu'anven sana emr-i şerîfim şeref-bahş-ı sudûr olmuşıdi. El-hâletü hâzihî senin ta'cîl ale't-ta'cîl bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem el-yevm ma'ıyyetinde olan odâlu ve yamakân Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ve tashîh ve be-dergâh eyledüğün yeniçeri neferâtı var ise anlar ile ma'an Sinob İskelesi'nde sefâyine süvâr ve karşı Kırım Adası'na mürûr eylemen ziyâdesiyle mühimm ve muktezî olmağla, imdi işbu emr-i şerîfim mübâşir ta'yîn

olunan () ile sana varup vâsıl olduğu gibi mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle ma'yyetinde olan odalu ve yamakân Dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinin kusûr iki bin nefere tekmîli için tashîh ve be-dergâh iktizâ edenleri tarafından uhdesinden gelmeğe kâdir iş-güzâr ve mukdim ve mu'temedün-aleyh âdemlerinle ta'yîn ve Sinob ve havâlsinden tashîh ve be-dergâh edüp ve tashîh ve be-dergâh etdikçe ceste ceste akabından iskele-i mezbûrede sefinelere süvâr edüp, bir an evvel tarafına gönderilmek üzere muhkem tenbîh ve te'kîd ve sen kat'â Sinob'da bir sâ'at meks ve te'hîr etmeyüp, ma'yyetinde olan odalu ve yamakânı ve anlardan mâ'adâ tashîh ve be-dergâh eylediğün yeniçeri neferâtı var ise anlar ile dahi ma'an Sinob İskelesi'nde vârid olan emr-i şerîfim mücebince hâzır ve müheyâ olan sefinelere süvâr ve mukaddemâ ve hâlâ fermânım olduğu üzere Kırım Yakası'na güzâr ve vezîr-i müşârun-ileyhin re'y-i savâb-dîdi üzere a'dâ-yı dîn-i hızlân-karînin kahr ve tedmîrleriyle def'-i şerr ve mazarratlarında ihtimâm-ı tâmm eyleyesin. Bu vakt sâ'ir evkâta kıyâs olunmayup uğur-ı dîn-i mübînde izhâr-ı gayret ve hamiyet vakti olmağla, şöyle ki vusûl-i emr-i şerîfde fermânım olduğu üzere hâlâ ma'yyetinde olan odalu ve yamakân Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ve tashîh ve be-dergâh etdiğün yeniçeri neferâtı var ise anlar ile dahi bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem âcilen iskele-i mezbûreden sefinelere girüp ve bir an mukaddem savb-ı me'mûra varup erişmeyüp, betâ'at üzere hareketin zuhûr edüp tefvît-i vakt ve maslahata bâ'is ve bâdî olacak olur isen sonra bir dürlü özr ve cevâbın ısgâ olunmayup, eşedd-i ukûbet ile mu'âkab olacağını muhakkak ve mukarrer bilüp, ana göre bu husûsda ziyâde basîret ve intibâh üzere hareket ve bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem terk-i hâb ve râhat ile ta'cîl ale't-ta'cîl savb-ı me'mûra varup erüşüp vezîr-i müşârun-ileyhin re'y-i isâbet-karîni ile sebîl-i dîn-i mübînde mesâ'î-i meşkûre ve hıdemât-ı pesendide vücûda getürmekle celb-i rızâ-yı hümayûnuma ikdâm-ı tâmm ve hılâfindan ziyâdesiyle ittikâ ve ictinâb eyleyesin ve sen ki kapucıbaşı-ı mûmâ-ileyhsin, kul kethudâsı mûmâ-ileyhi me'mûr olduğu vech üzere Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri neferâtıyla mübâşeretinle bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem Sinob İskelesi'nden sefâyine süvâr ve sen dahi anlardan mufâratat eylemeyüp, ma'an sefîneye girüp bi-avnihî te'âlâ bir sâ'at evvel savb-ı maksûda götürüp, dil ve cânla bezl-i tâb ve tüvân eyleyesin. Şöyle ki bu husûsda bir türlü tehâvün ve tekâsülün zuhûr etmek ihtimâli olur ise mu'âteb olacağını mukarrer bilüp, sen dahi ana göre bu bâbda ziyâdesiyle

ihitimâm ve dikkat ve mikdâr-ı zerre tekâsül ve taksîrden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı alî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı S [Safer] sene 1149

[s. 40]

43

Avn-i Bârî'ye istinâd ile bu husûsda fî sebîlillah izhâr-ı hamîyyet-i dîniyye cümlelizden me'mûl ve matlûb-ı hümâyûnum olup du'â-yı-hayr-ı mülûkânem sizinle bile olmağla, emr-i şerîfim mücebince amel ve cenâb-ı hilâfet-me'âbım indinde sa'yınız meşkûr olmağla, cidd-i mevîûr eyleyiniz. Cümlelizizi Allâh'a emânet eyledim.

Kapudân Paşa ve kul kethudâsı ve cebeciler kethudâsı ve topcular kethudâsı ve sâ'ir zâbitân-ı askere hüküm ki,

Sen ki vezîr-i mûmâ-ileyhsin, Kırım tarafına müstevlî olan Moskov melâ'ininin bi-avnihi te'âlâ kahr ve dimâr ve def'-i şerr ve mazarrlarıyla ol havâfîlerden tard ve ib'âdları-çün sen me'mûr ve emrine takviyyet için bundan akdem sana hitâben şeref-bahş-ı sudûr olan emr-i şerîfimde tasrîh olunduğu üzre Âsitâne-i sa'âdet'imden Tersâne-i âmire'm tarafından yarar ve tüvânâ ve Ordu-yı hümâyûn'um tarafından Varna'dan sefîneler ile asâkir ve Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağının kul kethudâsı dahi ma'iyetinde olan odalı ve yamakân neferâtı ve tashîh ve be-dergâhına me'mûr olduğu cebeci neferâtıyla ve Dergâh-ı mu'allâm topcuları ocağının kethudâsı dahi kezâlik yanında mevcûd olan ortaların neferâtı tashîh ve be-dergâhına me'mûr olduğu topcu neferâtı ile tarafına me'mûr olup ve bir gün evvel ma'iyetine varup mevcûd bulunmaları-çün her birine tenbîh ve te'kîdi müştemil evâmir-i şerîfem sâdır olmuş idi. Sen vüzerâ-yı ızâmımın yarar ve kâr-güzârı ve vükelâ-yı fihâmımın umûr-dîde ve şecâ'at-şi'ârı olmanla, bu husûsda senden sıdk-ı niyet ve gayret ve hamîyyet ve tedâbir-i hasene ile düşman-ı dînden ahz-ı intikâm ile dîn [ve] Devlet-i aliyye ve ırz ve nâmûs-ı saltanat-ı seniyyeme muvâfık hareket me'mûl ve muntazır-ı tab'-ı hümâyûn-ı safâ-makrûn-ı pâdişâhânem olmağla, imdi bu bâbda ziyâdesiyle gayret ve hamîyyet edüp, gerek Donanma-yı hümâyûn'um ricâli ve gerek ma'iyetine vech-i meşrûh üzre me'mûr olan sâlifü'z-zikr tavâ'if-i asâkiri ve

zâbitânı bi'l-cümle yanına cem' ve istishâb ve cenâb-ı emâret-me'âb eyâlet-nisâb sa'âdet-iktisâb hâlâ Kırım Hânı olan Kaplan Girây Hân -dâmet me'âliyehû- ile dahi haberleşüp, gerek hân-ı müşârun-ileyh ile ve gerek ma'iyyetinde olan Donanma-yı hümâyûn'um ricâli ve sâ'ir tavâ'if-i askeriye ve zâbitân ile ittihâd ve ittifâk ve gönül birliği ile bi-avnihi te'âlâ ve kudretihi düşman-ı dîn-i hızlân-karînin bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem kahr ve dımârlarıyla ol havâlîlerden külliyyen indifâ'ı ile def'-i ga'ilelerine ihtimâm ve senden me'mûl olduğu üzre hıdemât-ı pesendîde vücûda götürüp, istihsâl-ı rızâ-yı hümâyûnuma sa'y ve ikdâm eylesin ve siz ki Dergâh-ı mu'allâm [s. 41] yeniçerileri ve cebeci ve topcu ocaklarının kethudâları ve sâ'ir zâbitân-ı askersiz. Siz dahi bi'l-cümle neferâtınız ile vezîr-i müşârun-ileyhin re'y-i savâb-dîdi üzre harekete me'mûrlar olmanız ile âyet-i kerîme-i *"faddala'llâhü'l-mücâhidîne ale'l-kâ'idîne ecran azîmen"* misdâkınca dünya ve ukbâda ecr-i azîm ve izz ve rıf'at-ı cesîm ihrâzı için bu husûsda izhâr-ı hamîyyet-i dîniyye ve kapudânım vezîr-i müşârun-ileyhin emrine imtisâl ve re'y-i savâb-dîdine muvâfakat ve mütâba'at ile düşman-ı dînden ahz-ı intikâma bi'l-cümle neferâtınız ile bezl-i kudret eyleyüp, bu gâza-yı garrâda mebzûl olan mesâ'î-i cemîleniz indâllâh mebrûr ve meşkûr olacağı şekk ve şübheden müberrâ olduğundan mâ'adâ vücûda gelen hıdemât-ı sâdıkınız cenâb-ı hilâfet-me'âbım indinde dahi mebrûr ve meşkûr olacağımı muhakkak ve mukarrer bilüp, ana göre izhâr-ı gayret ve hamîyyet ve ittifâk ve ittihâd ve merdâne hareket ile bir gün evvel düşman-ı dîn-i mübînin kahr ve dımârlarıyla ol havâlîlerden def'-i şerr ve mazarrlarında bezl-i vus' ve kudret eylesiniz. Şöyle ki vezîr-i müşârun-ileyhin re'y-i savâb-dîdi üzre bu husûsda lâzım gelen hıdemât-ı aliyemin edâsında tehâvün ve taksîriniz ve emr-i şerîfime mugâyir kusûr ve fütûr ve hareket-i nâ-marziyyeniz zuhûr eder ise hakkınızda vezîr-i müşârun-ileyhin şekv ve şikâyeti müsmir ve mü'essir olmağla, ana göre her biriniz müteyakkız ve âgâh olup, sebîl-i dîn-i mübînde sıdk-ı derûn ile bezl-i kudret ve isticlâb-ı rızâ-yı pâdişâhânem olur hıdemât-ı celîle vücûda getürmeğe gayret ve ihtimâm ve dikkat eylesiniz ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşlarından olup zikr olunan Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağı kethudâsı ve cebeci ve topcu ocakları kethudâları üzerlerine mübâşir ta'yîn olunan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim () -dâme mecduhû-sun sen dahi bu husûsa ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat edüp bi-lutfillâhi te'âlâ düşman-ı dînin ol havâlîden def'-i mazarratlarıyla kahr ve dımârları husûsunda

vezîr-i müşârun-ileyhin ma'iyetine me'mûr olan tavâ'if-i askeriyeden her bir sınıfın zâbitân ve rü'esâsına vezîr-i müşârun-ileyhin re'y-i savâb-dîdi üzre hareket ve izhâr-ı gayret ve hamîyyet ile sebîl-i dîn-i mübîninde bezl-i mechûd eylemelerine sen dahi tarafından tergîb ve tahrîs eyleyüp, hılâf-ı emr-i şerîf vaz' ve hareketden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâsıt-ı Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene 1149

[s. 42]

44

İznikmid kâdîsına hüküm ki,

Hâlâ memleket-i Kırım'da Kefe nâm mahalde meks ve ikâmet üzre olan deryâ kapudânı vezîrim el-Hâcc Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun ma'iyetinde asâkir-i nusret-mezâhirin tevfir ve teksiri mühimm ve muktezî olduğuna binâ'en Âsitâne-i sa'âdet-âşiyânem tarafından müceddeden üç bin nefer tüfeng-endâz kalyoncu neferâtı tahrîri fermânım olmağla, sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin, emr-i şerîfim vusûlünde taht-ı kazânda ve havâlisinde ceng ve harbe kâdir yarar ve bahâdır tâmmü's-silâh yiğitlerden vech-i meşrûh üzre tüfeng-endâz kalyoncu yazılmağa tâlib ve râgıb olanlara bir sâ'at mukaddem serî'an ve âcilen Tersâne-i âmire'm tarafına gelmelerini i'lân ve işâ'at eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki.

Fî evâsıt-ı Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene 1149

45

Sâbıkâ Azak defterdârı olan Süleymân -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Bahr-ı Siyah cânibinde olan asâkir-i mansûrem için gerek mukaddem ve gerek bu def'a irsâl olunan dakîk ve peksimâd ve sâ'ir mühimmât-ı cebehâne ve tophâne sefâyinden ihrâc olundukda, vezn ve sefâyin rü'esâsının yedlerinde olan irsâliyeleri ve mühimmât-ı mezbûrenin üzerine ta'yîn olunan mübâşirlerinin yedlerinde olan müfredât defterleri mücebince ahz ve kabz edüp bir mahfûz mahalle vaz' ve hîn-i

iktizâda sarf eylemek üzere bir mu'temedun-aleyh kimesne nasb ve ta'yîn olunmak muktezâ-yı hâlden olmağla, sen ki mûmâ-ileyhsin, sen müstakîm olmanla sâdır olan fermân-ı âlî üzere mahalline varup gerek mukaddem ve gerek sonra gönderilen zehâyir ve mühimmât-ı cebehâne ve tophâne inşâ-Allâhu te'âlâ mashûben bi's-selâm varup vâsıl oldukda, tamâmen ahz ve kabz ve bir danesi zâyi' ve telef olunmamak şartıyla hîn-i iktizâda tevzî' ve sarf olunmak için bir mahalle vaz' ve me'mûriyetin için Dîvân-ı hümâyûn'um tarafından emr-i şerîfim tahrîri bâbında rikâb-ı hümâyûnum defterdârı Sâdullâh -zîde uluvvuhû- i'lâm etmeğın, mûcebince yazılmışdır.

Fî evâhir-i Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene 1149

[s. 43]

46

Emr-i şerîfi unvânına

Emr-i şerîf-i cihân-mutâ'ımın mazmûn-ı münîfi ile amel eyleyesiz. Hilâfını irtikâba tesaddî edenlerin hıyânet kâsında olup men'inden tesâmüh edenlerin verilen fetvâ-yı şerîf mûcebince cezâların tertîb ederim. Ana göre cümleliz bu husûsda tekayyüd-i ihtimâm ve hilâfından be-gâyet hazer ve ictinâb eyleyüp, âkılâne hareket eyleyesiz deyü hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum keşîde kılınmışdır.

Mısır vâlisi Vezîr Mustafa Paşa'ya ve Mısır mollasına ve ümerâ-yı Mısır'a ve yedi ocak zâbitlerine ve ihtiyârlarına hüküm ki,

Bundan akdem mahrûse-i Mısır'da hudûs eden vak'a-i şûr-engîzde maktûl olanların ve firâr edenlerin kurâ ve ulûfeleri ve sâ'ir emvâl ve eşyâları bi'l-cümle mîrî için zabt ve fûrûht olunması iktizâ etmekle, mezkûrların gerek kurâ ve gerek ulûfeleri için musâlahaya i'tibâr olunmayup, hîn-i katlerine ve firârlarına dek tasarruflarında bulunan kurâ ve ulûfeleri ve sâ'ir mâlik ve mutasarrıf oldukları emvâl ve eşyâları taraf-ı mîrîden zabt ve müzâyede ve tamâm-ı ragebât-ı nâs munkatı' oldukdan sonra değer bahâlarıyla fûrûht olunup hâsıl olan akçeleri mûmzâ ve mahtûm defterleriyle Der-sa'âdet'ime irsâl olunmak lâzım ve lâbüdd iken, ol makûle maktûllerin ve

firârîlerin kurâ ve ulûfeleri-çün musâlahaya tâlib olduğu sem‘-i hümâyûnuma lâhik olmağla, müsâlaha mâddesi ancak hayf-1 etka [?] fevt olanlar hakkında cârî olup maktûl ve firârîler musâlahaya dâhil olmamağla, gerek musâlahaya tarîkiyle ve gerek âhar bahâne ile bir ferdin müdâhale ve iddi‘âsına kat‘â i‘tibâr olunmayup ve ol husûsa aslâ rızâ-yı hümâyûnum olmamağla, elbetde ve elbetde cümlesi mîrî-çün zabt ve müzâyede ve değer bahâlarıyla fûrûht olunması fermânım olmağın, imdi sen ki vezîr-i müşârun-ileyh ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyh ve ümerâ-yı Mısır ve yedi ocak zâbitleri ve ihtiyârlarısız, bu husûsun bir an evvel ve bir sâ‘at mukaddem husûlu cümledenizden matlûb-1 pâdişâhânem olmağla, işbu emr-i şerîf-i vâcibü‘l-ımtisâlim rikâb-1 hümâyûnum tarafından ısdâr ve husûs-1 mezbûr için mübâşir ta‘yîn olunan Dergâh-1 mu‘allâm kapucibaşlarından iftihârü‘l-emâcid ve‘l-ekârim () -dâme mecduhû- ile irsâl olunmuşdur. İnşâ-Allâhu te‘âlâ vusûlünde bu emr-i lâzımü‘l-ıhtimâma cümledeniz siyâk-1 vâhid üzre kıyâm ve ol makûle maktûllerin ve firârîlerin mahrûse-i Mısır‘da hîn-i katleri ve firârlarına dek tasarruflarında bulunan gerek kurâ ve ulûfelerini ve gerek sâ‘ir mâlik ve mutasarrıf oldukları emvâl ve eşyâlarını mübâşir-i mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle bi‘l-cümle cânib-i mîrî için zabt ve bir hılâli ketm ve ihfâ olunmamak üzre müzâyede ve tamâm-1 ragabât-1 nâs munkatı‘ olduktan sonra değer bahâlarıyla fûrûht ve hâsıl olan akçelerin mümzâ ve mahtûm defterleriyle Der-sa‘âdet‘ime irsâl ve îsâle dikkat ve sizden me‘mûl-1 hümâyûnum olduğu üzre bu husûsa cümledenizden sa‘y-i cemîl ile itmâm-1 hıdmete bezl-i kudret ve musâlahaya da‘vâsında olanlara himâye ve i‘tibâr olunmayup, men‘ ve def‘leri husûsunda ale‘l-ittifâk şedd-i visâk ile ta‘cîl ale‘t-ta‘cîl istihsâl-i rızâ-yı hümâyûnuma sarf-1 miknet eyleyesiz ve siz ki ümerâ-yı Mısır ve yedi ocak zâbitleri ve ihtiyârlarısız, bu husûsda sizden sadâkat matlûb-1 hümâyûnum olup ve vezîr-i müşârun-ileyhin bu husûsa dâ‘ir olan umûrda cümledeniz hüsn-i ittifâk ve ittihâd ile emrine kıyâm ve re‘yine muvâfakat ve mübâ‘deret [?] ile zikr olunan maktûllerin ve firârîlerin mahrûse-i Mısır‘da hîn-i katlerine ve firârlarına dek tasarruflarında bulunan gerek kurât ve ulufât ve gerek sâ‘ir mâlik ve mutasarrıf oldukları emvâl ve eşyâlarının bir an evvel ve bir sâ‘at mukaddem ta‘cîl ale‘t-ta‘cîl değer bahâlarıyla fûrûhtda kemerbend-i ittifâk olarak ihtimâm ve dikkat ve emr-i musâlahaya kat‘â i‘tibâr olunmayup, muhâlefet edenleri men‘ ve def‘ ve memnû‘ olmayanları ism ve resmleriyle bi‘l-ittifâk rikâb-1 müstetâbıma arz ve i‘lâm eyleyesiz. Bu husûs beytü‘l-

mâl-ı Müslimîne â'id ve râci' olacak mevâddan ve emr-i lâzımü'l-ihimâmından olup ve beytü'l-mâl-ı Müslimîn ise i'lâ-yı kelime-i dîn-i metîn ve takviyyet-i şer'-i şerîf-i seyyidi'l-mürselîn için mesârîf teharrî ve ihtiyâd ve tertîb-i levâzım-ı gazâ ve cihâd için harc ve sarf olunacak emvâl olmağla, teksîr ve tevfirine ve zâyi' ve telefden hıfz ve sıyânetine tekayyüd ve ihtimâm olunmak lâzıme-i diyânet ve sebep-i mazharîde rızâ-i Rabbü'l-izzet olduğu vâzih ve müberhen ve husûsan bu sene-i mübârekede dahi sefer-i hümâyûn-ı nusret-makrûnum [s. 44] mukarrer ve muhakkak olmağla, Hâzine-i âmire'min tevfir ve teksîri muktezî olmağla, fevka'l-hadd ihtimâm ve sebep-i takviyyet-i dîn ve Devlet-i aliyye'm olan beytü'l-mâl-ı Müslimîne zerre kadar gadr olunmakdan sıyânet ve tekayyüde cidd-i cehd ve sa'y-ı cemîl ile du'â-yı hayr-ı icâbet-eser-i hidîvâneme mazhar olmağla bezl-i dikkat-i mezîd eyleyesiz. Bi-fazlillâhi te'âlâ Devlet-i aliyye'me hulûs-ı fu'âd ve itâ'at-ı inkıyâd ile hıdmet edenler avâtıf-ı seniyye-i pâdişâhânemle muhassalu'l-âmâl ve câdde-i sadâkatdan inhirâfı zâhir olanlar garaz-ı hüsrevânemle karîn-i harmî ve nekâl olacakları âşikâr olmağın, şöyle ki ma'âzallâhi te'âlâ vezîr-i müşârun-ileyhin re'yine adem-i muvâfakat ile her kangınızdan bir emr-i nâ-mülâyim hudûs edüp ihtimâmı lâzım ve lâbüdd olan bu emr-i vâcibü'l-ikdâmın te'hîriyle ta'tîl-i maslahata bâ'is ve badî olacak hâlet zuhûr eder ise sonra bir vechile cevâba kâdir olamayup, kuvvet-i kâhire-i pâdişâhânemle elbette başka tedârüki görülmesi ve ol makûleler cezâ-yı a'mâllarına göre mücâzât olacakları emr-i mukarrer ve muhakkak olmağla, ana göre her biriniz basîret ve intibâh ile hareket ve sizden me'mûl-ı hümâyûnum olduğu üzere gerek bu husûslarda ve gerek sâ'ir bilâd-ı Mısıryye'nin hüsn-i nizâm-ı ahvâline dâ'ir olan umûrda hüsn-i ittifâk ve ittihâd ile kıyâm ve vezîr-i müşârun-ileyhin re'yine muvâfakat ve zamân-ı saltanat-ı seniyyemde askerî ve re'âyâ ve fukarâ-yı Haremeyn-i şerîfeyn müreffehü'l-hâl ve mutma'innü'l-bâl olup, devâm-ı ömr [ve] devletim ed'iyesine bi'l-guduvvi ve'l-âsâl müdâvemet ve iştigâl üzere olmalarına ve işbu emr-i şerîfimin tenfizine bezl-i tâmm-ı tüvân eyleyüp, hakkınızda müseccel avâtıf-ı mülûkânem olur etvâr ve izhâr ile hıdemât-ı cemîletü'l-âsâr vücûda getürmeğe bezl-i iktidâr ve sarf-ı sa'y-ı bî-şümâr eyleyüp, zinhâr ve zinhâr tehâvün ve tekâsül ve ser-mû ta'sîrden gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuşdur, buyurdum ki.

Mısır vâlisı Vezîr Mustafa Paşa'ya ve Mısır mollasına ve ümerâ-yı Mısır'a ve yedi ocak zâbitlerine ve ihtiyârlarına hüküm ki,

Bundan akdem mahrûse-i Mısır'da hudûs eden vak'a esnâsında maktûl olanların ve firâr edenlerin kurâ ve ulûfelerinin emvâl ve eşyâlarının cânib-i mîrî-çün fûrûhtu ve sâ'ir mevâdd-ı müte'addidenin temşiyet ve icrâsı bir gün evvel itmâm ve ikmâl için Ordu-yu hümâyûn-ı nusret-makrûnum ve rikâb-ı müstetâbım taraflarından hutût-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnum ile mu'anven ve mufassal ve meşrûh şeref-sudûr olan evâmir-i aliyye-i cihân-mutâ'ımın cümlesine hâlâ Der-sa'âdet'imden Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim -dâme mecduhû-mahsûsen mübâşir ta'yîn ve irsâl kılınmağla, inşâ-Allâhu te'âlâ vusûlünde sen ki vezîr-i müşârun-ileyh ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyh ve siz ki ümerâ-yı Mısır ve yedi ocak zâbitleri ve ihtiyârlarısız, zikr olunan evâmir-i şerîfemde bast ve tafsîl olduğu üzere gerek maktûllerin ve gerek firârîlerin kurâ ve ulûfelerinin ve emvâl ve eşyâlarının fûrûhtu ve sâ'ir mevâddın bir an evvel ve bir sâ'at mukaddem temşiyet ve icrâsı tekâmîl ve tetmîmi için vech-i meşrûh üzere hutût-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûnum ile mu'anven mufassal ve meşrûh şeref-yâfte-i sudûr olan evâmir-i aliyyemin bi-inâyetillâhi te'âlâ ve hüsn-i tevfiika mezâmin-i münîfeleri mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle ta'cîl ale't-ta'cîl bilâ-tereddüd tenfiz ve icrâ ve ikmâl ve itmâmında her birinizin ale'l-ittifâk ikdâm ve ihtimâm-ı tâmm lâzım olmağla, her hâlde cümleliz hulûs-ı fu'âd ve hüsn-i ittifâk ve ittihâd ile siyâk-ı vâhid üzere kıyâm eyleyüp, ve ez-cümle musâlaha husûsuna kat'â rızâ ve cevâz gösterilmeyüp, sizden me'mûl-ı tab'-ı hümâyûn-ı safâ-makrûn-ı pâdişâhânem olduğu üzere husûsât-ı merkûmenin cümlesinin bir sâ'at mukaddem tekâmîl ve tetmîmine müsâra'at ve ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat eyleyesiz ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin, bu husûsda senden her vechile sadâkat ve istikâmet me'mûl-ı hümâyûnum olmağın, sen dahi vezîr-i müşârun-ileyhin re'y ve ma'rifetiyle vech-i meşrûh üzere mübâşeretine me'mûr olduğun mevâdd-ı merkûmenin bir gün evvel itmâmına teşmîr-i sâ'id-i ihtimâm ve dikkat ve bir sâ'at mukaddem ikmâl-ı maslahata mübâderet ve bezl-i vus'

ve kudret eyleyüp, bu emr-i hatîrde kendüne su'âl ve cevâb ve hitâb ve itâyı müterettib olacak bir dürlü kusûr ve fütûrdan ve tehâvün ve tekâsülden ve vezîr-i müşârun ileyhî re'yine adem-i muvâfakatdan be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı Zâ [Zi'l-ka'de] sene 1149

[s. 45]

48

Edirne mollasına ve Vize ve Saray ve Birgos ve Baba-yı Atik kâdîlarına ve Cısr-i Ergene ve Hayrabolu ve İpsala nâ'iblerine hüküm ki,

Taht-ı kazânda celeb tâ'ifesinden Cin-oğulları'nın iki bin dört yüz ve bin yedi yüz ve Hasan Beşe'nin bin iki yüz ve Mihalic'in altı yüz ve Hirane'nin altı yüz ve Devecioğlu Hasan'ın iki bin ve Lüleci Bali'nin iki yüz ve Lüleci Mihal'in bin iki yüz ve Lüleci yiğeni Kefri'nin [?] bin iki yüz ve Uzun Panço'nun altı yüz ve Darıca [?] Soko'nun bin iki yüz ve Piremço'nun bin iki yüz ve Macar Mihad'ın altı yüz ve Ali papaz demekle ma'rûf kimesnenin yedi yüz ve Kırbaş [?] Yanko'nun yedi yüz ve Azadlı'nın yedi yüz ve Sıçan İbrahim Beşe'nin bin ve Tanos'un bin yedi yüz ve Sanak ma'a Terko'nun bin iki yüz ve Pomad [?] Ali Beşe'nin ve Kel Ali Beşe'nin bin beş yüz ve Beyâz-oğlu'nun yedi yüz ve Tovik'in ortaklarıyla bin beş yüz ve Karaca'nın ortaklarıyla ve Beşir'in bin sekiz yüz ve Bektaş'ın iki bin ve İrü İbrahim'in bin ve Bektaş'ın refiki Kototdılı'nın iki bin ve Cafer-oğlu Hüseyin'in iki yüz ve Petroşskova-oğlu'nun bin beş yüz ve Tohu-oğlu'nun [?] beş yüz aded koyunları olup, henüz Âsitâne-i sa'âdet'im tarafına götürüp fûrûht eylemeyüp, ibâdullâhın lahma zarûret ve müzâyakalarına bâ'is ve bâdî olmalarıyla, imdi siz ki kâdîlar ve nâ'iblersiz, işbu emri şerîfim mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı mu'allâm gedüklülerinden () -zîde mecduhû- ve hâssa bostânî hasekilerinden () -zîde kadruhû- ile her kangınızın taht-ı kazâsına varup dâhil olur ise aslâ te'hîr ve tevakkuf etdirmeyüp, mübâşirân-ı mûmâ-ileyhimâ ma'rifetleriyle zikr olunan celeb tâ'ifesinin her birlerini koyunlarıyla doğru Âsitâne-i sa'âdet'ime götürüp rızâlarıyla ve değer bahâlarıyla ibâdullâha fûrûht eylemeleri-çün irsâl ve tesyîrlerine tekayyüd ve ihtimâm eyleyesiz. Bu husûs

Âsitâne-i sa'âdet'imde olan ibâdullâhın refâh-ı hâl ve esbâb-ı âsâyîş ve istirâhatlarına ve isticlâb-ı du'â-yı hayriyelerine bâ'is ve bâdî olan emr-i lâzımü'l-ihimâmından olmağla, şöyle ki zikr olunan celeb tâ'ifesinin bir ferde himâye veyâhûd tama'-ı hâm ve hâmid-encâma teba'iyet ile birisinin bir aded koyunu girüye kalmak veyâhûd anlardan mâ'adâ sâ'ir re'âyâ fukarâsının ve gayrının koyunlarına ta'arruz olunmak ihtimâli olur ise sonra bir vechile cevâba kâdir olamayup, her biriniz mu'âhez ve mu'âteb olacağınızı muhakkak ve mukarrer bilüp, ana göre bu husûsda ziyâde basîret ve intibâh üzre hareket ve ancak zikr olunan celeb tâ'ifesinin her birinin ol mikdâr aded koyunlarını mübâşirân-ı mûmâ-ileyhimâ ma'rifetiyle bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâl ve tesyîrlerine ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat eylesiniz ve siz ki mübâşirân-ı mûmâ-ileyhimâsınız, bu husûsu ahz ve celbe vesîle edüp gerek koyun ashâbından ve sâ'ir re'âyâ ve berâyâdan ve gayrıdan tarafınızdan bir tarikle akçe alınduğu istimâ' olunur ise sonra sizin dahi hakkınızda tertîb-i cezâ olunacağını ma'lûm edünüp, ana göre siz dahi basîret üzre hareket ve hılâfından ziyâde hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı L [Şevvâl] sene [1]149

49

Gelibolu nâ'ibine hüküm ki,

Medîne-i Gelibolu'da sâkin ehl-i zimmet Rum keferesi tâ'ifesinin ba'zıları hılâf-ı şer'-i şerîf kendülere mahsûs olan libâs ve kisvelerin tegayyür ve tebdîl ve askerî tâ'ifesine şî'âr olan temür kopran ve mintân ve puşi ve şalvar misillü kisâyı iktisâb ile hey'et ve kıyâfetlerin tebdîl ve pala ve pinyal ve tabancalu ta'bîr olunur âlât-ı câriha ile eyyâm ve leyâlîde bî-mehâbâ mahallât aralarında geşt ve güzâr ve zâbıta tarafından bu makûle harekât-ı nâ-marziyyeleri def' için âdem ta'yîn olundukda, kemâl-i ru'ûnet ve huşûnetlerinden nâşî adem-i itâ'at ile envâ'-ı şekâvet ve mel'anete ictisâr eyledikleri ecilden emniyet-i bilâd ve âsâyîş-i ibâd karîn-i rûtbe-i teşvîş ve ihtilâl olduğu sem'-i hümayûn-ı mülûkâneme resîde oldukda, Dergâh-ı mu'allâm kapucibaşlarından () -dâme mecduhû- ve hâlâ Gelibolu'ya yeniçeri zâbiti nasb ve

ta'yîn olunan () -zîde mecduhû- ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le ol makûle şekâvet-pîşelerin gereği gibi teftîş ve tefahhus ve alâ eyyi-hâl ahz ve ele getirülüp kahr ve istîsâl ve gûşmallarıyla [s. 46] medîne-i mezbûrede sâkin ve mütemekkin olan ibâdullâhın âsâyîş ve istirâhat ve ârâmişleri-çün bundan mukaddemce mufassal ve meşrûh emr-i şerîfim şeref-yâfte-i sudûr olmuşıdı. Lâkin bundan mâ'adâ medîne-i mezbûrede sâkin gerek Rum ve gerek Ermeni tâ'ifesinden ol makûle şekâvet-pîşelerin yedlerinde isti'mâl eyledikleri tüfeng ve pala ve pinyal ve tabancayı ve sâ'ir âlât-ı nev'inin ellerinden ahz ve nez'i şiddet-i şekâvetlerinin kesrine bâ'is ve bâdî olan hâletden olup, bu husûsa dahi ihtimâm ehemmi mehmâmdan olmağla, kapucıbaşı ve yeniçeri zâbiti mûmâ-ileyhimâ bu husûs için dahi me'mûr olmuşlardır. İmdi sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin, vech-i meşrûh üzre medîne-i mezbûrede sâkin ve mukîm Rum ve Ermeni tâ'ifesinden bu makûle şekâvet-pîşelerin ellerinde olup isti'mâl eyledikleri tüfeng ve pala ve pinyal ve tabancalı ve sâ'ir âlât-ı harb nev'inden olan âletleri ma'rifet-i şer'le ve mübâşirân-ı mûmâ-ileyhimâ ma'rifetleriyle kemâ-yenbağî teftîş ve tefahhus ve cümlesi zuhûra getirilüp mîrî için ahz ve ale'l-infirâd tahrîr ve defter ve defteriyle cebehâne-i âmireme irsâl ve teslîm etdirilüp, amma bu makûle esliha ve âlât teftîşi mukaddemâ ahz ve celb olan mevâddan olmağla, bu husûsu dahi ahz ve celbe vesîle ittihâzından ve hılâf-ı emr-i şerîf vaz' ve hareketden gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb olunmak bâbında fermân

Fî evâsıt-ı L [Şevvâl] sene [1]149

50

Hâssa bostâncıbaşı Mustafa -dâme mecduhû-ya hüküm ki,

Sen ki bostâncıbaşı-i mûmâ-ileyhsin, rikâb-ı hümâyûnuma arz-ı hâl edüp, bostâniyân-ı Hâssa ocağının kadîmden berü vaz' ve kânûnları ocağ-ı merkûma çırağ olanlar ale'd-devâm hıdmet-i hümâyûnda müstakîm ve istihdâm ve giderek emekdâr ve mahall-i inâyet olmalarıyla, tarîklerinde ser-firâz veyâhûd nânpâre ile çırağ olup bu minvâl üzre nizâm ve intizâmları gözedilüp, hılâf-ı kânûn ve mugâyir-i kadîm vaz' ve hareket olunmak iktizâ etmez iken, müddet-i kalîleden berü müsâmahaları

sebebiyle nizâm-ı kadîmleri gözedilmeyüp, ocağ-ı mezbûre çırağ olanlar bir müddet ocakda meks ve ba'dehû sıla-i rahm veyâhûd bir gayrı bahâne ile izn alup beş ve on seneden mütecâviz taşralarda voyvoda ve mütesellim ve sâ'irlerin hıdmetlerinde baratasız gezüp, ba'dehû bir takrîb ile gelüp ocakda nânpâre taleb veyâhûd emekdârlık iddi'âsında olup ocağ-ı hümâyûn hıdmetinde mevcûd bulunan emekdârların yollarına sedd olup, bu gûne özrleri zâhir ve âşikâr olduğundan mâ'adâ ba'zılarının dahi töhmet-i azîmeleri sebebiyle ber-muktezâ-yı tarîk barataları başından ahz ve yakaları kat' olup ibreten li's-sâ'irîn ocakdan tard ve ib'âd ve bir dahi ocağa girmemek üzere nizâm verilüp, bu şurût beynlerinde mer'î ve merbût iken, bu misillüler dahi ba'de zamân bir tarîkle ocağ-ı hümâyûna duhûl etmeleriyle nizâm ve intizâmları bozulup, ale'd-devâm hıdemât-ı hümâyûnda mevcûd ve emekdâr bulunanlar ile bu makûle taşralarda on beş seneden mütecâviz berâtı baratasız gezüp gelenler ve gerek töhmet-i azîme ile ocakdan tard ve ib'âd olunanlar gelüp ocakda bunlar ile beraber ve müsâvî olmaklıktan özr-i azîm olup, beynlerinde merbût ve mün'akid olan şurût ve kânûnları bozulup nizâmları muhtell ve müşevveş olmağla, fî-mâ ba'd bu makûle gelüp ocağ-ı merkûma çırağ ve bir zaman meks ve ba'dehû sıla-i rahm veyâhûd gayrı bahâneler ile taşralarda berâtı baratasız gezenler yedi seneden mütecâviz gezüp gelürler ise ol misillüler ve gerek töhmet ile ocakdan tard ve ib'âd olanlara min ba'd sâhib çıkılmayup ve bir dahi ocağ-ı hümâyûna girmemek üzere cümlenin ittifâk ve ittihâdlarıyla bu nizâm beynlerinde ale'd-devâm mer'î tutulup, işbu şurût ocakda hıfz ve ilâ-mâşâa'llâhü te'âlâ düstûru'l-amel olunmak bâbında istid'â-yı inâyet eylediğın ecilden vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında

Fî evâhır-ı L [Şevvâl] sene [1]149

[s. 47]

51

Mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince vakt ve zamânıyla Ordu-yı hümâyûn'uma mülhak ve mülâkî olmağa mübâderet ve tebâtû ve tekâsülden hazer eylesin deyü hatt-ı hümâyûnu

Anadolu vâlîsi Vezîr Ali Paşa'ya hüküm ki,

Moskov keferesinin Devlet-i aliyye-i ebed-peyvendimle olan nakz-ı ahdine binâ'en vâkı' olan ısyânından nâşî bundan akdem bağteten istîlâ ve ihtilâs eylediği Azak Kal'ası'nın bi-avnilâhi te'âlâ nez' ve tahlîsi ve kefer-e mesfûrenin kahr ve tedmîrleri-çün işbu sâl-ı meymenet-iştimâlde tedârükât-ı kaviyye ve asâkir-i nusret-me'âsirime mukaddem hareket ve azîmet olunması muhakkak ve mukarrer olmağla ve el-hâletü hâzihî vakt-i sefer ve hareket karîb olup ve sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, senin dahi bundan mukaddem Ordû-yı hümâyûn-ı nusret-makrûnum tarafından emr-i şerîfimle me'mûr olduğun vech üzre nevrûz-ı firûzda varup Ordû-yı hümâyûn-ı zafer-nümûnumda bulunman ziyâdesiyle ehemm ve elzem olmağla, te'kid ve isti'câl için rikâb-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnum tarafından dahi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdi inşâ-Allâhu te'âlâ vusûlünde kat'â te'hîr ve tevakkuf ve karâr [ve] ârâm eylemeyüp, mukaddemâ me'mûr olduğun vech üzre yerinden hareket ve aslâ bir yerde meks ve ârâm eylemeyüp ve yollarda ayak sürümeyüp ve esnâ-yı râhda fukarâdan müft ve meccânen bir nesne almayup, askerini gereği [gibi] zabt ve doğru yoldan kat'-ı menâzil ve tayy-ı merâhil ederek kemâl-ı sür'at ve şitâb ile yürüyüp, bi-tevfikihî te'âlâ nevrûz-ı firûzda Ordû-yı hümâyûn-ı nusret-makrûnumda asâkir-i mansûreme mülhak ve mülâkî olmağa ziyâde müsâra'at edüp, bu husûsda aslâ te'hîr ve tevakkufdan ve betâ'at üzre hareketden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylesin. Şöyle ki tehâvün ve tekâsülün hasebiyle yerinden hareketde tehâvünün veyâhüd yollarda dahi ayak sürüyüp nevrûz-ı firûzda varup Ordu-yı hümâyûn'uma erişmeyecek olur isen kat'â öZR ve cevâbın ısgâ olunmayup, mes'ûl ve mu'âteb olacağını mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre hareket ve bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem varup vakt-i merkûmede Ordu-yı hümâyûn'uma mülhak ve mülâkî olmağa müsâra'at eylemen bâbında

Fî evâ'il-i Zâ [Zi'l-ka'de] sene [1]149

Moskov keferesinin Devlet-i aliyye-i ebed-peyvendimle olan nakz-ı ahdine binâ'en vâkı' olan ısyânından nâşî bundan akdem bağteten istilâ ve ihtilâs eylediği Azak Kal'ası'nın bi-avnilâhi te'âlâ nez' ve tahlîsi ve kefer-e-i mesfûrenin kahr ve tedmîrleri-çün işbu sâl-ı meymenet-iştimâlde tedârükât-ı kaviyye ve asâkir-i nusret-me'âsirimle bir an mukaddem hareket ve azîmet olunması mukarrer ve muhakkak olup ve el-hâletü hâzihî vakt-i sefer ve hareket karîb olup ve siz ki alaybeylerisiz, sizin dahi sancaklarınızın umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârıyla bundan akdem Ordû-yı hümâyûn-ı nusret-makrûnum tarafından emr-i şerîfimle me'mûr olduğunuz vech üzere mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından Ömer -dâme mecduhû- ma'rifetiyle nevrûz-ı firûzda mahall-i me'mûrenizde bulunmanız ziyâdesiyle mühimm ve muktezî olmağla, te'kîd ve isti'câl için rikâb-i hümâyûnum tarafından dahi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İnşâ-Allâhu te'âlâ vusûlünde bir an te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, kapucıbaşı-ı mûmâ-ileyhin ma'rifetiyle me'mûr olduğunuz vech üzere sancaklarınızın umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârını bayraklarınız altına cem' ve ta'cîl ale't-ta'cîl kalkup ve aslâ bir yerde tevakkuf eylemeyüp, bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem varup nevrûz-ı firûzda mahall-i me'mûrda mevcûd bulunmakta bezl-i vus' ve kudret eylesiniz. Şöyle ki işbu gazâ-yı garrâya dâ'ir olan emr-i hatîrde bir dürlü tehâvün ve betâ'at edüp me'mûr olduğunuz vech üzere sancaklarınızın umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârından girü kalanların dahi muhkem haklarından gelineceğini mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre hareket ve vakt-i merkûmede sancaklarınızın umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârıyla varup savb-ı me'mûrda mevcûd bulunmağa ihtimâm ve dikkat eylemeniz bâbında

Fî evâ'il-i Zâ [Zi'l-ka'de] sene [1]149

[s. 48]

53

Anadolu cânibinden Samsun ve Ünye iskelelerine gelecek sekiz bin nefer Dergâh-ı âlî yeniçerilerini süvâr için sefâyin tedârüküne me'mûr beşinci bölüğün Ömer Çavuş ve zikr olunan iskelelerde olan gümrük emînlerine hüküm ki,

Sen ki çavuş-1 mûmâ-ileyhsin, bundan akdem bâ-fermân-1 âlî me'mûr olduğun hıdemât-1 lâzımeden henüz bu vakte gelince bir dürlü haberin zuhûr etmeyüp, asâkir-i İslâm'ın ol iskelelere gelmeleri karîb olmağla, iskelelerde sefinelerin bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem hâzır ve âmâde bulunmaları ziyâde mühimm ve muktezî olduğuna binâ'en siz ki çavuş ve gümrük emînleri mûmâ-ileyhimsiz, sâlifü'z-zikr sefinelerin mârrü'z-zikr iskelelerde bir an evvel hâzır ve âmâde olmaları husûsuna tekayyüd-i tâmm ve sa'y-1 ihtimâm edüp, hâzır ve âmâde olduklarını müş'ir i'lâmlarını alup bir gün evvel Der-sa'âdet'ime irsâl ve îsâl bâbında fermân-1 âlî-şân sâdır olmağın () ile vusûlünde sen ki mübâşir-i merkûmsun, bâ-fermân-1 âlî me'mûr olduğun sâlifü'z-zikr iskelelerde Anadolu cânibinden gelecek sekiz bin nefer Dergâh-1 âlî yeniçerileri neferâtları süvâr olunacak sefineleri bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem hâzır ve âmâde edüp ve siz ki gümrük emînlerisiz, siz dahi çavuş-1 merkûm ile ma'an ittifâk ile ol sefinelerin tekmîl olunmasına ziyâde mukayyed ve ihtimâm ve sefâyin-i merkûm hâzır ve âmâde ve tekmîl olunduğunu müş'ir i'lâm alup, bir an akdem Der-sa'âdet'ime irsâl etmekte tekayyüd-i tâmm ve sa'y ve ihtimâm eyleyesiz. Bu husûsda mikdâr-1 zerre tekâsülünüz zuhûr edecek olur ise bir dürlü özr ve cevâbın ısgâ olunmayup, itâb ve ıkâba müstehakk olacağınız emr-i mukarrer bilüp, hılâfından ihtirâz eyleyesiz deyü hâlâ Âsitâne-i sa'âdet'imde segbânbaşı Mehmed -dâme mecduhû- tarafından verilen mühürlü mektûb mücebince emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Zâ [Zi'l-ka'de] sene [1]149

54

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Anadolu cânibinden Sinob İskeleyi'ne gelecek dört bin nefer Dergâh-1 mu'allâm yeniçerileri neferâtları-çün sefine tedârüküne me'mûr beşinci bölüğün Yusuf Çavuş -zîde kadruhû-ya ve zikr olunan iskelede olan gümrük emîni olan () -zîde kadruhû-ya hüküm ki,

Sen ki çavuş-1 mûmâ-ileyhsin, bundan akdem bâ-fermân-1 âlî me'mûr olduğun hıdemât-1 lâzımeden henüz bu vakte gelince bir dürlü haber zuhûr etmeyüp, asâkir-i

İslâm'ın ol iskeleye gelmeleri karîb olmağla, iskele-i mezbûrede sefinelerin bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem hâzır ve âmâde olunmaları ziyâde mühimm ve muktezî olduğuna binâ'en siz ki çavuş ve gümrük emînleri mûmâ-ileyhimsiz, sâlifü'z-zikr sefinelerin mârrü'z-zikr iskelelerde bir an evvel hâzır [ve] âmâde olmaları husûsuna tekayyüd-i tâmm ve sa'y ve ihtimâm edüp, hâzır ve âmâde olduklarını müş'ir i'lâmların alup, bir an akdem Der-sa'âdet'ime irsâl ve îsâl eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmağın () ile vusûlünde sen ki mübâşir çavuş-ı mezbûresin, bâ-fermân-ı âlî me'mûr olduğun iskele-i mezbûrede sâlifü'z-zikr Anadolu cânibinden gelecek mârrü'z-zikr dört bin nefer Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri neferâtları süvâr olacak sefineleri bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem hâzır ve âmâde edüp ve sen ki gümrük emînisin, sen dahi çavuş-ı merkûm ile ma'an ittifâk ile ol sefinelerin tekmîl olunmasına ziyâde tekayyüd ve ihtimâm ile sefâyin-i mansûreler hâzır ve âmâde olduğunu müş'ir i'lâm alup, bir an akdem Der-sa'âdet'ime irsâl etmeğe tekayyüd-i tâmm ve sa'y ve ihtimâm eylesesiz. Şöyle ki bu husûsda mikdâr-ı zerre tekâsülünüz zuhûr edecek olur ise bir dürlü özr ve cevâbınız isgâ olunmayup, itâb ve ikâba müstehakk olacağınızı emr-i mukarrer bilüp, hılâfindan ihtirâz eylesesiz deyü hâlâ Âsitâne-i sa'âdet'imde segbânbaşı olan Mehmed -dâme mecduhû- tarafından mühürlü mektup verilmekle mûcebince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Zâ [Zi'l-ka'de] sene 1149

[s. 49]

55

Anadolu cânibinden Ereğli ve Samakov iskelelerine gelecek dört bin nefer Dergâh-ı âlî yeniçerileri süvâr olmak için sefine tedârüküne me'mûr olan on dört bölüğün Ali Çavuş -zîde kadruhû- ve zikr olunan iskelelerde olan gümrük emînlerine hüküm ki,

Sen ki çavuş-ı mûmâ-ileyhsin, bundan akdem bâ-fermân-ı âlî me'mûr olduğun hıdemât-ı lâzimedden henüz bu vakte gelince bir dürlü haber zuhûr etmeyüp, asâkir-i İslâm'ın sâlifü'z-zikr iskelelere gelmeleri karîb olmağla, ol iskelelerde sefinelerin bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem hâzır ve âmâde olunmaları ziyâde mühimm ve muktezî olduğundan, bir an evvel hâzır ve âmâde ve tekmîl olunmaları husûsuna

tekayyüd-i tâmm ve sa'y ve ihtimâm olunup ve hâzır ve âmâde olduklarını müş'ir i'lâmların alup, bir an akdem Der-sa'âdet'ime irsâl ve îsâl olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmağın () ile vusûlünde sen ki mübâşir çavuş-ı mezbûrsun, bâ-fermân-ı âlî me'mûr olduğun sâlifü'z-zikr iskelelerde Anadolu cânibinden gelecek dört bin nefer Dergâh-ı âlî yeniçerileri neferâtları süvâr olacak sefîneleri bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem hâzır ve âmâde eyleyüp ve siz ki gümrük emînlerisiz, siz dahi çavuş-ı merkûm ile ma'an ittifâkla ol sefînelerin tekmîl olunmasına ziyâde tekayyüd ve ihtimâm eyleyüp ve sefâyin-i mezbûre hâzır ve âmâde olduğunu müş'ir i'lâm alup, Der-sa'âdet'ime irsâl eylemeğe ziyâde tekayyüd-i tâmm ve sa'y ve ihtimâm eyleyesiz. Bu husûsda mikdâr-ı zerre tekâsülünüz zuhûr edecek olur ise bir dürlü özr ve cevâbınız ısgâ olunmayup, itâb ve ikâba müstehakk ve te'dîb olacağınızı mukarrer bilüp, hılâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz deyü iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim hâlâ Âsitâne-i sa'âdet'imde segbânbaşı olan Mehmed -dâme mecduhû- tarafından mühürlü mektûb verilmekle mücebince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Zâ [Zi'l-ka'de] sene 1149

56

Anadolu cânibinden Giresun ve Trabzon iskelelerine gelecek sekiz bin nefer Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri neferâtları-çün sefâyin tedârüküne me'mûr beşinci bölüğün Halîl Çavuş -zîde kadruhû-ya ve zikr olunan iskelelerde olan gümrük emînleri -zîde kadruhûma- hüküm ki,

Sen ki çavuş-ı mûmâ-ileyhsin, bundan akdem bâ-fermân-ı âlî me'mûr olduğun hıdemât-ı lâzımeden henüz bu vakte gelince bir dürlü haber zuhûr etmeyüp, asâkir-i İslâm'ın ol iskelelere gelmeleri karîb olmağla, iskelelerde sefînelerin bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem hâzır ve âmâde olunmaları ziyâde mühimm ve muktezî olduğuna binâ'en siz ki çavuş ve gümrük emînleri mûmâ-ileyhimsiz, sâlifü'z-zikr sefînelerin mârrü'z-zikr iskelelerde bir an evvel hâzır ve âmâde ve mevcûd olunmaları husûsuna tekayyüd-i tâmm ve sa'y ve ihtimâm edüp ve hâzır ve âmâde olduklarını müş'ir

i'lâmlarını alup, bir an akdem Der-sa'âdet'ime irsâl ve îsâl eylemeniz bâbında fermân-ı âlî şânım sâdır olmağın () ile vusûlünde sen ki mübâşir çavuş-ı merkûmsun, bâ-fermân-ı âlî me'mûr olduğun sâlifü'z-zikr iskelelerde Anadolu cânibinden gelecek sekiz bin nefer Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri neferâtları süvâr olacak sefîneleri bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem hâzır ve âmâde edüp ve siz ki gümrük emînlerisiz, siz dahi çavuş-ı merkûm ile ma'an ittifâkıyla ol sefînelerin tahmîl olunmasına ziyâde tekayyüd ve ihtimâm edüp ve sefâyin-i mezbûrenin hâzır ve âmâde olduğunu müş'ir i'lâm alup, bir an akdem Der-sa'âdet'ime irsâl etmeğe tekayyüd-i tâmm ve sa'y-ı ihtimâm eylesiniz. Bu husûsda mikdâr-ı zerre tekâsülünüz zuhûr edecek olur ise bir dürlü özr ve cevâbınız ısgâ olunmayup, itâb ve ıkâba müstehakk olacağınızı mukarrer bilüp, hilâfından ihtirâz ve ictinâb eylesiniz deyü segbânbaşı Mehmed -dâme mecduhû- tarafından verilen mühürlü mektûb mücebince yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Zâ [Zi'l-ka'de] sene 1149

[s. 50]

57

Baba-yı Atîk ve Birgos kâdîlarına ve Havâss-ı Mahmûd Paşa nâ'ibine hüküm ki,

Âsitâne-i sa'âdet'imde kassâbbaşı vekîli Hüseyin -zîde kadruhû- ile sâ'ir kassâb ustaları meclis-i şer'de Âsitâne'de luhûmun killeti olmağla, koyun cellâbından Baba-yı Atîk'de Ali Kethudâ-oğlu Velî'nin yedi yüz ve Birgos Kazâsı'nda Hasan Beşe dimekle ma'ruf kimesnenin bin dört yüz ve Havâss-ı Mahmûd Paşa'da Macar Mehmed nâm kimesnenin altı yüz ve Marko zimmînin yedi yüz ve Kere-oğlu'nun yedi yüz aded koyunları olduğu sâ'ir cellab tâ'ifesinden Âsitâne'de mevcûd kimesneler ihzâr etmeleriyle, merkûmların yedlerinde mevcûd bulunan koyunları bir gün evvel Âsitâne-i sa'âdetim'e getirülüp def'-i müzâyaka etmek üzre ashâb-ı mezbûrûna tenbîh olunmak bâbında emr-i şerîfim verilmek recâsında olduklarını İstanbul kâdîsı mukaddemâ Said Abdûlbâkî -zîde fezâ'ilühû- i'lâm etmeğın, i'lâmı mücebince mübâşir ta'yîn olunan bostânî hasekilerinden Ömer Haseki ve -zîde kadruhûmâ- ma'rifetleriyle mezbûrların yedlerinde bulunan ol mikdâr ağnâmın

cümlesi kaldırılıp, Âsitâne-i sa'âdet'imde sâkin ibâdullâhın zahîreleri-çün Yedikule'ye nakl ve tesyîr etdirilüp, amma bu takrîb ile sâ'ir re'âyânın koyunlarına ta'arruzdan ve celb-i mâl olunmakdan be-gâyet ihtirâz ve ictinâb olunmak bâbında fermân-ı âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Zâ [Zi'l-ka'de] sene 1149

58

Bir sûreti

Çorlu ve Hayrabolu ve İpsala nâ'iblerine Haseki İbrahim ma'rifetiyle yazılmışdır.

59

Bir sûreti

Saray, Vize ve Cizr-i Ergene nâ'iblerine Haseki Halil ve Mehmed mübâşeretleriyle yazılmışdır.

60

Musul vâlîsi olup İran cânibine me'mûr Vezîr Mustafa Paşa'ya hüküm ki,

Bundan akdem İran tarafından atebe-i hilâfet-menkabetime vârid ve itmâm-ı emr-i musâfât ile me'zûnen avd ve insirâf eden eyâlet ve besâlet-penâh erûmet ve hükûmet-destgâh Abdülbâkî Hân -dâme uluvvuhû-ya esnâ-yı râhda ba'zı şekâvet-pîşeler ta'arruz ve te'addîye ve etbâ'ı ile gavga ve fesâda tesaddî eyledikleri istimâ' olundukda, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, elçi-i hân-ı müşârun-ileyhi ma'iyetinde bir gün kalarak ta'kîb eylemen ol makûle eşkıyânın icrâ-yı şerrlerinin def' ve ref'ine bâ'is ve bâdî olan hâlâtdan olduğuna binâ'en vech-i meşrûh üzre ta'kîb edüp ve bir an ta'kîbinden münfekk olmayup, menâzil ve merâhilde ve esnâ-yı râhda elçi-i hân-ı müşârun-ileyhin kendüsine ve etbâ'ma ve havâşisine ol makûle şekâvet-pîşelerden ve sâ'irden bir dürlü zarar ve gezend erişdirilmemek üzre muhâfaza ve muhâreselerine

ve kemâl-i emn ve selâmet ile savb-ı maksûda vusûllerine mezîd-i ihtimâm ile tekayyüd eylemen bâbında sana emr-i şerîfim şeref-bahş-ı sudûr olmuşidi. El-hâletü hâzihî te'kîd husûsu için tekrâr işbu emr-i şerîfim dahi ısdâr ve tarafına irsâl olunmuşdur. İmdi vusûlünde mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince elçi-i hân-ı müşarun-ileyhi ma'ıyyetinde bir gün kalarak ta'kîben gidüp ve ol vechile ta'kîbinden münfekk olmayup, menâzil ve merâhilde ve esnâ-yı râhda kendüsine ve etbâ' ve havâşisine ol makûle şekâvet-pîşelerden ve sâ'irden bir dürlü zarar ve gezend erişdirilmemek üzere muhâfaza ve muhâreselerine kemâl-i emn ve selâmet ile savb-ı maksûda vusûllerine mezîd-i ihtimâm ile tekayyüd-i tâmm edüp ve lâkin bu takrîb ile vedâyi'-i Hâlıkul-berâyâ olan fukarâ-yı ra'ıyyete ve sükkân-ı vilâyete ve dükkân-ı memlekete şer'-i şerîfe muhâlif ve rızâ-yı yümn-i mülûkâneme mugâyir ser-mû zulm ve te'addî ve tecâvüz olunmamak üzere dahi dikkat-i tâmm eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım yazılmışdır.

Fî evâhır-ı N [Ramazân] sene [1]149

[s. 51]

61

Üsküdar'dan İran tarafına me'mûr Musul vâlisi Mustafa Paşa'nın bulunduğu mahalle varınca yol üzerinde vâkı' vüzerâ-yı ızâm ve mîr-i mîrân ve mevâlî-i kirâm ve ümerâ ve kuzât ve nüvvâba ve mütesellimler ve kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve bi'l-cümle zâbitân ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki,

Âlî-tebâr sa'âdet-disâr memleket-medâr şecâ'at-şi'âr Hârezm Hânı () Hân -a'lâllahu şânuhû- cânibinden hıdmet-i sefâret ile makarr-ı Devlet ve ikbâl ve mevrid-i übhet ve iclâl olan âstân-ı felek-misâlimize irsâl olunan izzet-medâr mefharet-şi'âr Hâcemverdi -dâme mecduhû- edâ-yı hıdmet-i risâlet edüp hâlâ sekiz nefer âdemisi ile Musul vâlisi vezîr-i müşarun-ileyhin tarafına revâne olmağla, her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına varup dâhil olur ise mûmâ-ileyhi ve âdemlerini münâsib ve mahfûz mahalle kondurup ve gicelerde bekledüp ve gider olduklarında yanlarına müstevfâ tüfeng-endâz âdemler koşup esnâ-yı râhda ve menâzil ve merâhilde bir dürlü zarar ve gezend isâbetinden masûn olur keyfiyet ile kemâ-yenbağî muhâfaza ve

muhâresesinde ihtimâm-ı tâmm olunarak emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve îsâl eyleyüp, avk ve te'hîrden ve tehâvün ve tekâsülden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb olunmak bâbında fermân-ı âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı L [Şevvâl] sene 1149

62

Rikâb-ı kâm-yâbımdan Ordu-yı hümâyûn-ı nusret-makrûnuma varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara ve kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve havâss ve evkâf zâbitleri ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Hâlâ Enderûn-ı hümâyûn'um hazînesinden ihrâc ve hâssa silâhşörlerimden Osmân -zîde mecduhû- ile Ordu-yı hümâyûn-ı zafer-nümûnuma irsâl olunan bin kise akçenin muhâfazasında ihtimâm-ı tâmm olunmak ehemmi-i mehamm-ı lâzımü'l-ihtimâmından olmağın, siz ki mûmâ-ileyhimsiz, zikr olunan akçe her kangınızın taht-ı kazâsına varup dâhil olur ise mahfûz ve münâsib mahallere kondurup ve yanına bekçiler ta'yîn ve gicelerde ve gündüzlerde gereği gibi muhâfazasında ihtimâm-ı tâmm eyleyüp ve gider oldukda dahi tahammülünden ziyâde tâmmü's-silâh âdemler ile yollarda kemâ-yenbağî muhâfaza ederek âminen ve sâlimen birbirinize irsâl ve vech-i meşrûh üzre bir kazâdan bir kazâyâ sâlimen îsâlinizi müş'ir her biriniz mûmâ-ileyh Osmân -zîde mecduhû-nun yedine hüccet verüp bu vechile kemâl-i emn ve selâmet ile mahall-i me'mûra îsâl ve irsâlde basîret ve intibâh üzre hareket ve bu emr-i vâcibü'l-ihtimâmında ziyâde dikkat ve tehâvün ve taksîrden ve ihmâl ve tekâsülden gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâhır-i L [Şevvâl] sene 1149

[s. 52]

63

Sivas vâlîsi Vezîr Yakub Paşa'ya hüküm ki,

Divriği sâkinlerinden olup sâbıkâ Karahisâr-ı Şarkî Sancağı'na mutasarrıf olan Hamîs Paşa nice mezâlim ve te'addiyâta cesâret ile livâ-i mezbûr ahâlîsinden zulmen ve bi-

gayr-ı hakk alınmış üç bin gurusları ahz eylediği ahâlî-i merkûm taraflarından arz ve mahzar birle bundan akdem dîvân-ı adâlet-kuvvetime izhâr-ı tezallüm ve iştikâ olundukda, mezbûrların da'vâları hakk ve adl üzre Sivas nâ'ibi ma'rifetiyle şer'le görülüp, ba'de's-sübût ashâbına hakları istirdâd etdirildikten sonra keyfiyet-i hâli Der-i Devlet-medârıma arz ve i'lâm olunmak bâbında sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, Dergâh-ı mu'allâm kapucibaşlarından İbrâhim -dâme mecduhû-mübâşeretiyle sana ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhe hitâben emr-i şerîfim şeref-bahş-ı sudûr ve tarafından paşa-yı mezkûru mütevellîsine ihzârı-çün dahi buyuruldu tahrîr ve mübâşir-i mûmâ-ileyhin yanına âdemler koşup mahalline irsâl ve doğru Divriği'de mahkemeye vusûl ve nüzûl olundukda, Divriği Kazâsı'nın ulemâ ve a'yân ve eşrâfi cem' ve emr-i şerîfim feth ve kırâ'at ve paşa-yı merkûm şer'a da'vet olundukda, paşa-yı merkûmun ism-i mâl itlâk olunur bir şeyi olmayup ve sâkin olduğu hâne dahi vâlidesinin olmak ve mansıbından ahz ve ihtilâs eylediğini dahi sefâhatına sarf eylemek bahânesiyle itâ'at-ı şer'-i şerîf ve inkıyâd-ı emr-i münîf eylemeyüp gaybet ve firâr eyledüğünü kazâ-i mezbûre ahâlîsi ile paşa-yı mezkûrun müdde'ileri dahi merkûmun vârid olan emr-i şerîfe itâ'at ve inkıyâd ile firârını ilhâhlarıyla Sivas nâ'ibi ve Divriği kâdîsı arz ve ahvâlini mahzar eylediklerini hâlâ tarafından Der-i Devlet-medârıma gönderdiğün mektûbunla i'lâm ve zikr olunan arz ve mahzarı ma'an mübâşir-i mûmâ-ileyh ile irsâl ve vâkı'-ı hâli inhâ mübâşir-i mûmâ-ileyh dahi keyfiyet-i hâl minvâl-i meşrûh üzre olup ve paşa-yı mezkûrun fukarâ-yı ra'yyete envâ'-ı zulm ve te'âddîsi olduğunu cümlesi mahkemede haber verdiklerini takrîr eylemeğin, bu sûretde paşa-yı merkûmun şer'-i şerîf ve emr-i münîfe adem-i itâ'ati zâhir olmağla, itâ'at-ı şer'-i şerîf ve inkıyâd-ı emr-i münîf eylemedüğü için ahz ve rikâb-ı hümayûnuma arz ve i'lâm olunmak muktezî olmağla, imdi sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, paşa-yı mezkûr her ne vakitte zuhûr eder ise alâ eyyi-hâl ahz ve ihkâk-ı hakk olunmak için rikâb-ı hümayûnuma arz ve i'lâm eyleyüp, bu husûsda bir dürlü tehâvün ve taksîrden gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâhır-i L [Şevvâl] sene 1149

Trablusşâm ve Saydâ vâlilerine hüküm ki,

Siz ki vezîr-i müşârun-ileyhimâsız, hâlâ umûr-ı mühimme-i müsta‘cele için Der-i Devlet-medârımdan mahrûse-i Mısır'a menzil ile irsâl olunan iki nefer tatarın bir gün evvel mahrûse-i mezbûreye vusûlleri ehemmi mehâmm-ı lâzımü'l-ihimâmından olmağla, işbu emr-i şerîfimle tarafınıza vusûllerinde mezkûrları aslâ ve kat‘â bir an te‘hîr ve tevakkuf ettirmeyüp, her ne tarîkle olursa olsun bi-eyyi-hâl kara tarafından bir gün evvel mahrûse-i mezbûreye irsâllerine ihtimâm-ı tâmm edüp zinhâr ve zinhâr bir dürlü avk ve te‘hîrlerinden gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i L [Şevvâl] sene 1149

[s. 53]

Edirne mollasına ve Edirne bostâncıbaşısına hüküm ki,

Hâlâ Âsitâne-i sa‘âdet'imde ibâdullâhın lahma zarûret ve müzâyakaları olmağla, def-i zarûret ve müzâyaka için Edirne ve etrâfında olan gerek celeb tâ'ifesinin ve gerek sâ'ir fûrûht eylemek üzere yedlerinde koyunları bulunan ağnâm ashâbının koyunların bir an evvel Âsitâne-i sa‘âdet-medârıma götürüp rızâları ve değer bahâları ile ibâdullâha fûrûht eylemeleri için bir an evvel ve bir sâ‘at mukaddem irsâl ve tisyâr olunmaları husûsuna ziyâde tekayyüd ve ihtimâm olunmak fermânım olmağın, imdi sen ki Edirne kâdîsı ve bostâncıbaşısı-i mûmâ-ileyhimâsız, işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-imtisâlim () ile vusûlünde kat‘â te‘hîr ve tevakkuf eylemeyüp, bu husûsa ihtimâm-ı tâmm ile kıyâm ve vech-i meşrûh üzere Edirne ve etrâf ve havâlisinden eger celeb tâ'ifesinin ve eger sâ'ir fûrûht eylemek üzere yedlerinde koyunları bulunan ağnâm ashâbının her ne mikdâr koyunları var ise bir adedi girüye kalmamak üzere kemâl-i tekayyüd ile cümlesini bir sâ‘at evvel ibâdullâha fûrûht eylemeleri için Âsitâne-i sa‘âdet'ime irsâl ve tisyâr ettirüp, bu bâbda bu gûne müsâmaha ve tekâsülden gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet ve ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat

eyleyemez. Bu husûs Âsitâne-i sa'âdet'imde olan ibâdullâhın refâh-ı hâl ve esbâb-ı âsâyîş ve istirâhatlarına ve isticlâb-ı da'vât-ı hayriyelerine bâ'is ve bâdî olan hâlâtdan ve emr-i lâzımü'l-ihimâmından olmağla, şöyle ki gerek zikir olunan celeb tâ'ifesinden ve gerek sâ'ir furûht için yedlerinde koyunu bulunan ağnâm ashâbından bir ferde tama'-ı hâm ve ganem ağalar [?] meydân ve himâye ile bir aded koyunları girüye kaldığı istimâ' olunur ise veyâhûd sâ'ir re'âyâ tâ'ifesinin ve gayrının fûrûht için olmayup mücerred kendülerinin kuvvet-i ma'îşetleri-çün olan koyunlarına ta'arruz ve celb-i mâl ihtimâli olur ise bir vechile cevâba kâdir olmayup, mu'âhez ve mu'âteb olacağınızı mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre ziyâde basîret ve intibâh ile hareket ve elbetde ve elbetde zikir olunan celeb tâ'ifesinin ve sâ'ir fûrûht için yedlerinde koyunları bulunan ağnâm ashâbının koyunlarının bir adedi girüye kalmamak üzere cümlesini bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâl ve tisyârlarına ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat ve hılâfından ziyâde ihtirâz ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

66

Humbaracı ocağı halîfelerinden ve Vize Sancağı'nda Pınarhisâr Nâhiyesi'nde Havsalu nâm karye ve gayrıdan dört bin elli üç akçe humbaracı tımârına mutasarrıf olan Hüseyin -zîde kadruhû-ya hüküm ki,

İşbu sene-i mübârekede Bahr-ı Siyâh cânibine ihrâcî fermân olunan Donanma-yı hümâyûn'um kalyonlarına vaz' kılınan humbaracı havanları için emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm hâlâ deryâ kapudânım olan Süleymân -dâme ikbâluhû-nun ma'iyetinde bulunmak üzere humbaracı neferâtdan üç nefer fenninde mâhir humbaracıların intihâb ve ta'yîn kılınması için sâdır olan fermân-ı âlî mücebince iki nefer humbaracıların ile bir nefer mülâzimlerin tahsîs ve intihâb olunup, tımârlarına zarar gelmemek şartıyla Ordu-yı hümâyûn'umda kaydlarına şerh ve yedlerine emr-i şerîf verilmek bâbında emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm Karaman beylerbeyliği pâyesiyle hâlâ humbara[cı] başı olan Ahmed -dâme ikbâluhû- arz eylemekle, arzı mücebince bir nefer mülâzim ile sen hıdmet-i merkûmeye ta'yîn ve yedine emr-i şerîf ve tımârına zarar gelmemek üzere kaydına şerh verilmesi için Ordu-yı hümâyûn'a ilm ve haber kâ'imesi verilmek

bâbında kıdvetü'l-emâcîd ve'l-ekârim hâlâ rikâb-ı hümâyûnum defterdârı Sâdullâh - zîde uluvvuhû- i'lâm eylemeğın, mûmâ-ileyhin i'lâmı mûcebince varup Donanma-yı hümâyûn'umla kapudânım mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin ma'ıyyetinde bulunup iktizâ eden humbara hıdmetine kıyâm eylemen emrim olmuştur, buyurdum ki,

Fî 19 Zâ [Zi'l-ka'de] sene 1149

67

Bir sûreti

Yine livâ-i mezbûrda Çorlu Nâhiyesi'nde Kulfallu nâm karye ve gayrıdan altı bin akçe timâra mutasarrıf olan Humbaracı Mehmed için

[s. 54]

68

Mısır vâlisi Vezîr Mustafa Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, hâlâ avâtıf-ı aliyye-i mülûkânemden Mısır-ı Kahire Eyâleti şeref-bahş-ı sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı mevhebet-makrûnumla sana tevcîh ve inâyet ve ihsânım olup ve tevcîh emr-i şerîfi tarafına irsâl olunmuştur. Ancak kıdvetü'l-emâcîd ve'l-a'yân Devlet-i aliyye'mde şehremîni olup bundan akdem umûr-ı mühimme hıdmetiyle mahrûse-i Mısır'a ta'yîn olunan Osmân zîde mecduhû Devlet-i aliyye'min emekdâr ve kâr-güzâr ve müstakîm ve sadâkat-şî'ârlarından olmağla, kendüne bir münâsib kethudâ istishâb [?] ve nasb ve ta'yîn edinceye değın mûmâ-ileyh Osmân -zîde mecduhû-yu şimdilik kethudâlığın hıdmetinde istihdâm ve uhde-i ihtimâmına lâzım gelen umûr ve husûslarda vüfûr-ı gayret ve hamıyyet ve sadâkat ve istikâmet ile kemâ-yenbağî tekayyüd ve ihtimâm eylemek üzre mûmâ-ileyhe tevcîh ve tenbîh eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

69

Kıdvetü'l-emâcîd ve'l-a'yân Devlet-i aliyye'mde şehremîni olup bundan akdem mahrûse-i Mısır'a umûr-ı mühimme hıdmetiyle ta'yîn olunan Osmân -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Sen ki mûmâ-ileyhsin, Devlet-i aliyye'min emekdâr ve kâr-güzâr ve müstakîm ve sadâkat-kârlarından olup zâtında olan sadâkat ve istikâmetine binâ'en düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem hâlâ Mısır vâlîsi vezîrim Mustafa Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- kendüye bir münâsib kethudâ isti'câl edinceye dek sen vezîr-i müşârun-ileyhin kethudâlığı hıdmetine ta'yîn olunmuşundur. İmdi işbu emr-i şerîfim ve lâzımü'l-ımtisâlimin vusûlünde kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, vech-i meşrûh üzere vezîr-i müşârun-ileyh kendüsine bir münâsib kethudâ isti'câl ve nasb ve ta'yîn edinceye dek me'mûr ve ta'yîn olduğun üzere vezîr-i müşârun-ileyhin kethudâlığı hıdmetine kıyâm ve uhde-i ihtimâmına lâzım gelen hıdmetde vüfûr-ı gayret ve sadâkat ve istikâmet ile bezl-i tekayyüd-i ihtimâm eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

70

Gelibolu nâ'ibine ve Gelibolu'da yeniçeri zâbiti ve gümrük emînine ve vilâyet-i a'yân ve iş erlerine hüküm ki,

Rumili'nde ba'zı koyun ashâbı ve celeb tâ'ifesi koyunların fûrûht için doğru Âsitâne-i sa'âdet'ime götürüp fûrûht etmeyüp, ziyâde bahâ ile fûrûht etmek ümîdiyle Gelibolu memerrinden Anadolu tarafına geçürdükleri mukaddemâ yakînen haber alındıkda, husûs-ı mezbûr için Gelibolu İskelesi'nin memerr ve ma'beri muhkem zabt ve rabt ve hıfz ve hırâsetde dâyimâ ihtimâm olunup, zinhâr bir ferdin bir aded koyunun dahi mürûruna ruhsât verilmeyüp, men' ve def' tarîkiyle ol tarafa varan koyun ashâbına ve celeb tâ'ifesine koyunların doğru Âsitâne-i sa'âdet'ime götürüp

rızaları ve değer bahâları ile ibâdullâha fûrûht eylemeleri için tenbîh ve irsâllerine ziyâdesiyle tekayyüd ve ihtimâm olunmak bâbında bundan akdem rikâb-ı hümâyûnum tarafından size mufassal ve meşrûh emr-i şerîfim şeref-yâfte-i sudûr olunmuş idi. Lâkin ba‘zıları zikr olunan emr-i şerîf ancak koyunun mürûrdan men‘i için olup sığırın mürûrdan men‘ini mûcîb değildir deyü sığırları Âsitâne-i sa‘âdet’ime getürmeyüp, Gelibolu memerrinden ve etrâfında olan ba‘zı ma‘berlerden Anadolu Yakası’na geçürdükleri haber verilüp, bu husûs Âsitâne-i sa‘âdet’imde olan ibâdullâhın lahma zarûret ve müzâyakalarına bâ‘is ve bâdî olan hâlâtdan olmağla, ol makûle Anadolu tarafına sığır geçürenler her kimler ise ma‘rifet-i şer‘le ism ve resmleriyle rikâb-ı hümâyûnuma arz ve i‘lâm olunup ve fi-mâ ba‘d gerek koyun ve gerek kuzu ve gerek sığırın bir tarîkle Anadolu Yakası’na mürûruna ruhsat verilmeyüp, eger Gelibolu ve eger ol havâlîde olan memerr ve ma‘berlerin gereği gibi zabt ve rabtında tekayyüd ve ihtimâm olunması fermânım olmağla, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz, işbu emr-i şerîf-i vâcibü’l-ımtisâlim vusûlünde bu husûsda ziyâde tekayyüd ve ihtimâm ile kıyâm ve vech-i meşrûh üzre Gelibolu memerrinden ve etrâfında olan sâ‘ir memerr ve ma‘berlerden Anadolu Yakası’na sığır geçürenler her kimler ise ma‘rifet-i şer‘le ism ve resmleriyle arz ve i‘lâm ve celb-i mâldan ihtirâz olunup ve bundan mâ‘adâ gerek koyun ve kuzu ve gerek sığır ashâbının ve celeb tâ’ifesinden bir ferdin bir aded koyun ve kuzu ve bir re’s sığırı karşı Anadolu tarafına bir vechile geçürmelerine kat‘â rızâ-yı hümâyûnum olmamağla, eger Gelibolu ve eger havâlîsinde olan memerr ve ma‘berlerin kemâ-yenbağî hıfz ve hırâsetlerinde ihtimâm eyleyesin, bu husûs Âsitâne-i sa‘âdet’imde olan [s. 55] ibâdullâhın refâh-ı hâl ve esbâb-ı âsâyış ve istirâhatlarıyla isticlâb-ı du‘â-yı ömr ve devletime bâ‘is olan mevâddan olmağla, şöyle ki fi-mâ ba‘d tama‘-ı hâm ve hâmid-encâma teba‘iyyet ile Gelibolu İskelesi’nden ve etrâfında olan iskele ve memerr ve ma‘berlerden karşı Anadolu Yakası’na bir ferde bir tarîkle koyun ve kuzu ve sığır geçürmesine ruhsat ve cevâz gösterildiği ve bu husûsda bir tarîkle celb-i mâl olunduğu istimâ‘ olunur ise sonra bir vechile özr ve cevâbınız ısgâ olunmayup, her biriniz ukûbet-i şedîde ile mu‘âkab olacağınızı emr-i mukarrer bilüp, ana göre bu emr-i lâzımü’l-ıhtimâma ziyâdesiyle ikdâm ve ihtimâm ve hılâfından gâyetü’l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Anadolu vâlisi Vezîr Ali Paşa'ya hüküm ki,

Bundan akdem nakz-ı ahd eden Moskov keferesinin baġteten istîlâ ve ihtilâs eylediġi Azak Kal'ası'nın bi-avnillâhi te'âlâ eyâdî-i hilâlet-münâdîlerinden nez' ve tahlîs ve kefer-e-i mesfûrenin kahr ve tedmîrleri-çün işbu sâl-ı meymenet-istihâlde tedârükât-ı kaviyye ve asâkir-i mütekâsire-i nusret-me'âsirim ile mukaddem hareket ve azîmet olunması muhakkak ve mukarrer olup ve hâlâ vakt-i sefer ve hareket karîb olmaġla, sen dahi mukaddemâ Ordu-yı hümâyûn-ı nusret-makrûnum tarafından emr-i şerîfimle me'mûr olduġun vech üzre nevrûz-ı firûzda varup Ordu-yı hümâyûn-ı zafer-makrûnumda bulunman ziyâde ehemm ve elzem olduġuna binâ'en rikâb-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnum tarafından dahi isti'câl için hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum ile mu'anven mufassal ve meşrûh emr-i şerîfimle tekrâr tenbîh ve te'kîd olunmuşiken, henüz yerinden hareket istimâ' olunmayup, gazâ ve cihâda dâ'ir böyle emr-i hatîrde bu gûne tehâvün ve tekâsülün istiġrâb ve isti'câb olunmuşdur. İmdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından () dâme mecduhû ile sana ne mahallde varup vâsıl olur ise bundan sonra kat'â te'hîr ve tevakkuf ve bir dürlü terâhî ve tesvîf eylemeyüp, emr-i şerîfimin vusûlünün ertesi günü mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduġun vech üzre elbetde ve elbetde kalkup serî'an ve âcilen varup bi-tevfîkîhî te'âlâ Gelibolu ma'berinden Rumili Yakası'na ubûr ve yollarda ayak sürümeyp ve esnâ-yı râhda fukarâdan müft ve meccânen bir nesne almayup, askerini gereġi gibi zabt ve tarîk-i câddeden yemîn ve yesâra inhirâf ve udûl eylemeyüp, kemâl-i sür'at ve şitâb ile bir sâ'at mukaddem Ordu-yı hümâyûn'uma mülhak ve mülâkî olmaġa cidd-i tâmm ve ziyâde ikdâm ve ihtimâm eylesin. Şöyle ki bundan sonra betâlet ve kesâlet üzre hareket edüp bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem varup Ordu-yı hümâyûn'uma mülhak ve mülâkî olmayacak olursan kat'â bir dürlü özr ve cevâbın ısgâ olunmayup, hakkında hüsn-i zann-ı mülûkânemin tegayyür ve tahvîline bâ'is olup ziyâdesiyle mes'ûl ve mu'âteb olacaġını mukarrer bilüp, ana göre hareket ve müsâra'at ile bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem Ordu-yı

hümâyûn'uma mülhak ve mülâkî olmağa bezl-i vus' ve kudret ve ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat eylesin ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin, bu husûs a'dâ-yı bed-nihâd ile emr-i cihâda müte'allık hatb-ı azîm olmağla, fermân-ı hümâyûnum olduğu üzre vezîr-i müşârun-ileyhi kat'â te'hîr ve tevakkuf etdirmeyüp yerinden hareket etdirüp ve yollarda dahi bir yerde meks ve ârâm eylemeyüp iki konağı bir ederek tisyâr ile bir an evvel ve bir sâ'at mukaddem Ordu-yı hümâyûn-ı nusret-makrûnuma irsâle dikkat-i tâmm eyleyüp, bir gûne kusûr ve fütûrdan ve tehâvün ve tekâsülden gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylesin. Şöyle ki bir sâ'at evvel vezîr-i müşârun-ileyhi yerinden kaldurup tisyârda bir türlü kusûrun zuhûr eder ise bu emr-i lâzımü'l-ihtimâmda tehâvün ve tekâsülün sebebiyle mazhar-ı âteş-gazab ve envâ'-ı itâb ile mu'âteb olacağını mukarrer ve muhakkak bilüp, sen dahi ana göre basîret ve intibâh ile hareket ve vezîr-i müşârun-ileyhi kemâl-i sür'at ve isti'câl ile tisyâr ederek götürüp bir gün evvel mu'asker-i zafer-rehberime îsâle dikkat ve ziyâde ihtimâm edüp, tevfikihî te'âlâ vezîr-i müşârun-ileyhi bir gün evvel Ordu-yı hümâyûn'uma tisyâr ve ilsâk ve luhûk ile edâ-yı hıdmet eyledikten sonra sen rikâ[b]-ı kâmyâbım cânibine avdet ve ric'at eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı Zâ [Zi'l-ka'de] sene 1149

72

Bir sûreti

Karaman vâlisi Vezîr Mehmed Paşa'ya

[s. 56]

73

Edirne bostâncıbaşısına hüküm ki,

Mehterhâne-i âmire'nden Ordu-yı hümâyûn-ı zafer-makrûnuma irsâli fermânım olan mühimmât-ı mehterhâne arabalarının esnâ-yı tarîkde hıfz ve hırâseti-çün mübâşirler ta'yîni mühimm ve muktezî olduğuna binâ'en bostânî hasekilerinden zikr olunan mühimmât arabalarının Âsitâne-i sa'âdet'inden esnâ-yı râhda hıfz ve hırâsetleriyle Edirne'ye varıncaya dek îsâline hâlâ bostâncıbaşı tarafından bir mu'temedün-aleyh bostânî hasekisi ta'yîn ve irsâl olunmağla, sen ki Edirne bostâncıbaşısı mûmâ-ileyhsin, sen dahi kifâyet mikdârı bostâncı neferâtıyla bir mukdim ve kâ[r]-güzâr usta ta'yîn ve esnâ-yı râhda ve zikri mürûr eden Mehterhâne mühimmâtı arabalarını kemâ-yenbağî muhâfaza ve muhârese ederek kemâl-i emn ve selâmet ile Ordu-yı hümâyûn-ı nusret-makrûnuma varıncaya dek îsâl ve edâ-yı hıdmet ile avdet eylemek üzere muhkem tenbîh ve te'kîd ile ta'yîn ve irsâl eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı Zâ [Zi'l-ka'de] sene [1]149

74

Mısır vâlisine ve Mısır mollasına ve ümerâ-yı Mısır'a ve yedi ocak zâbitlerine ve ihtiyârlarına hüküm ki,

Eşref-i bilâd ve emsâr ve merci'-i ebrâr ve matrah-ı envâr olan Haremeyn-i muhteremeyn şerrefehümallâhû te'âlâ ilâ yevmi'l-karâr ahâlisinin eger avârif ve müberrât-ı pâdişâhânededen ve eger Deşâyış Evkâfı'ndan ve kezâlik asâkir-i Mısıryye'nin dahi avârif-i seniyye-i şâhânededen müstehakk oldukları gılâllerinden her kimin zimmetinde bekâyâ kalmış gılâl var ise tahsîli aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olup ve bu husûs âkifin-i beled-i emîn ve mücâvirîn-i Ravza-i Resûl-i Rabbü'l-âlemîn olan Mekke-i mükerreme ve Medîne-i münevvere ahâlisinin ve bâ-husûs asâkir-i Mısıryye'nin terfiye-i hâllerine müte'allık emr-i lâzım ve hatb-ı mütehattim olmağla, def'-i müzâyakaları Devlet-i aliyye'me ehemmi mehâmm-ı lâzımü'l-ihitimâmdan olup, mu'ayyen olan gılâllerinden bir habbesi bekâyâ kaldığına ve emr-i ma'âşları kâsid olduğuna kat'â rızâ-yı hümâyûnum olmamağla, imdi sen ki vezîr-i müşârun-ileyh ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyh ve ümerâ-yı Mısır ve yedi ocak zâbitleri

ve ihtiyârlarısız, işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim vusûlünde vech-i meşrûh üzere gerek Haremeyn-i şerîfeyn ahâlîsinin ve gerek asâkir-i Mısıriyye'nin müstehakk oldukları gılâllerinden her kimin zimmetinde bekâyâ kalmış gılâl var ise bir habbesi noksân olmamak üzere bi-inâyeti'l-İllâhi te'âlâ ve hüsne-tevkîh alâ eyyi-hâl cümlesini bir gün evvel ve bir sa'ât mukaddem lâzım gelenlerden tamâmen tahsîle sa'y-ı mevfûr ve cidd-i bî-kusûr ile tetmîm ve tekmîl etdürüp, Haremeyn-i muhteremeyn ahâlîsinin ve asâkir-i Mısıriyye'nin def-i zarûret ve müzâyakalarıyla terfiye-i ahvâllerine bezl-i kudret ve bu emr-i cemîlin fermânım olduğu üzere ale'l-ittifâk husûle ve istihsâl-ı rızâ-yı hümâyûnuma mübâderet ve müsâra'at eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı Z [Zi'l-hicce] sene 1149

75

Mısır vâlisine ve Mısır mollasına ve ümerâ-yı Mısır'a ve yedi ocak zâbitlerine ve ihtiyârlarına hüküm ki,

İklîm-i Mısır-ı Kahire'de sâkin ve mütemekkin olan ehl-i zimmet re'âyânın rü'ûslarına madrûbe cizye-i şer'ıyyelerinden bin yüz kırk sekiz senesine mahsûb her kimin zimmetinde bekâyâ kalmış ise verdikleri temessükât mücebince yerlü yerinden alâ eyyi-hâl bir sa'ât mukaddem tahsîl ve teslîm-i Hâzine-i âmire'm etdirilmesi ehemm ve elzem olmağla, imdi sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin ve mevlânâ-yı ileyh ve ümerâ-yı Mısır ve yedi ocak zâbitleri ve ihtiyârlarısız, işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim vusûlünde bu emr-i lâzımü'l-ıhtimâma cümleliz kıyâm ve ale'l-ittifâk her biriniz gereği gibi i'ânet ve müzâharet ve cizye-i merkûme mâlı beytü'l-mâl-ı Müslimînin arzan ve ictihâden usûl-i emvâl-i meşrû'adan ve atyeb-i vâridât-ı mukarreresinden kalan bekâyası yerlü yerinden cem' ve tahsîli lâzıme-i hâlden olmağla, vech-i meşrûh üzere mezbûr cizyeleri mâlından her kimin zimmetinde bekâyâ kalmış var ise verdikleri temessükât mücebince yerlü yerinden bir gün evvel ve bir sa'ât mukaddem tahsîl ve tetmîm ve tekmîl ve teslîm-i Hazîne-i âmire'm etdirilmesinde ihtimâm-ı tâmm ile bezl-i iktidâr ve sarf-ı sa'y-ı bî-şümâr eyleyüp, bu

husûsda zinhâr ve zinhâr tehâvün ve tekâsülden ve ser-mû taksîrden ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı Z [Zi'l-hicce] sene 1149

[s. 57]

76

Anadolu vâlîsi Vezîr Genc Ali Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, işbu sene-i amîmetü'l-müteyemminde me'mûr olduğun vech üzre bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem varup Ordu-yı hümâyûn'uma mülhak ve mülâkî olman için bundan [akdem] sana rikâb-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnum tarafından bir def'a ve tekrâr isti'câl için Dergâh-ı mu'allâm kapucibaşlarından iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim () -dâme mecduhû- mübâşeretiyile dahi bir def'a te'kîdâtı müşt Emil evâmir-i şerîfem şeref-yâfte-i sudûr olup gönderilmişken, imdâd-ı seferiyyeni cümle bahâsıyla Bursa civârında olan kazâlara tarafından bölükle gönderüp ve Bursa Kazâsı'nda vâkı' kurâya uğurdur [?] diyü vâkı' uğrayup, bayrak akçesi ve dış kirâsı nâmıyla her karyeden vâfir akçe aldıktan sonra hadden efvân zulm ve te'addî eyledikten sonra bu esnâda sürücülük unvânıyla Bursa'ya uğramak üzre buyuruldun gelüp bu husûs mütevâtir oldukda gerek Bursa Kazâsı'nda ve gerek Kite Kazâsı'nda vâkı' kurâ ahâlîsi nisvân [ve] evlâd ve iyâlleriyle Bursa'ya nakl edüp, bölüklerinin eyledikleri zulm ve bî-nihâyeden iştikâ ve kazâlarına uğramamak üzre istirhâm eyledikleri arz ve i'lâm olunmağla, bu husûs için mes'ûl ve mu'âteb olmuştur. Tarafından buyurduğun bölüklerin fukarâ ve zu'afâya ve ahâlî-i vilâyete bu güne itâle-i dest-i utvân eylediklerine kat'â rızâ-yı hümâyûnum olmamağla, işbu emr-i şerîfimle bu def'a hâssa silâhşörlerimden kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân () -zîde mecduhû- dahi ancak Gelibolu memerrine varınca dek seni nakle mahsûsen mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmuştur. İmdi sana ne mahallde ve ne hâlde varup vâsıl olur ise bir an evvel ve bir sâ'at mukaddem tevakkuf eylemeyüp ve bölüklerini fukarâ üzerlerinden cem' ve cümlesini ma'ıyyetine alup ve fukarâdan nesne aldırmayup ve sürücülük nâmıyla dahi kimesneye te'addî eylemeyüp, mübâşirân-ı mûmâ-ileyhimâ ma'rifetleriyle

mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğun üzere savb-ı me'mûra azîmet ve Gelibolu ma'berinden ubûr eylemek üzere doğru yol ile ve kemâl-i sür'at ile yürüyüp ve aslâ bir tarafa bir vechile bir hatve tahavvül ve te'allül eylemeyüp ve re'âyâ ve berâyâ fukarâsından müft ve meccânen zahîre ve bir nesne taleb eylemeyüp, asâkirini ve bölüklerini gereği gibi zabt ederek ucâleten Gelibolu'ya mürûr ve anda dahi meks ve tevakkuf eylemeyüp, iki konağı bir ederek ziyâde sür'at ve şitâb ile gidüp ve kezâlik Rumili'nde dahi tarîk-i câddeden gidüp sağ ve sola sapmayup ve esnâ-yı râhda fukarâdan müft ve meccânen bir nesne almayup, asâkirini ve etbâ' ve âdemlerini muhkem zabt edüp, kemâl-i sür'at ve şitâb ile bir sâ'at mukaddem Ordu-yı hümâyûn'uma mülhak ve mülâkî olmağa cidd-i tâmm ve ziyâde ikdâm ve ihtimâm eylesin ve sen ki hâssa silâhşörlerimden bu def'a mübâşir ta'yîn olunan mûmâ-ileyhsin, mukaddemâ ve hâlâ fermânım olduğun üzere vezîr-i müşârun-ileyhi kapucıbaşı-i mûmâ-ileyh ile serî'an ve âcilen kaldırıup ve yollarda meks etdirmeyüp ve sağ ve sola sapdırmayup ve fukarâdan bir nesne aldirmayup, bi-meşîyyeti'llâhi te'âlâ sür'at ve şitâb ile doğru yoldan bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem ma'iyet ile bi-eyyi-hâl Gelibolu memerrine götürüp, edâ-yı hıdmetden sonra sen rikâb-ı hümâyûnum tarafına avdet eylesin ve sen ki kapucıbaşı-i mûmâ-ileyhsin, mübâşeretin hasebiyle vezîr-i müşârun-ileyh Gelibolu memerrinden Rumili Yakası'na geçdikden sonra dahi mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğun üzere vezîr-i müşârun-ileyhi sen yollarda meks ve tevakkuf etdirmeyüp, serî'an doğru yoldan bir an mukaddem Ordu-yı hümâyûn'uma îsâl ve ilhâk eyledikden sonra sen dahi rikâb-ı hümâyûnuma avdet ve insirâf ve vâkı'-ı hâli i'lâm eylesin ve sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, bi-mennihî te'âlâ fermânım olduğun üzere bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem me'mûr olduğun vech üzere doğru yoldan varup Ordu-yı hümâyûn-ı zafermakrûnuma mülhak ve mülâkî olmağa bezl-i kudret ve sarf-ı miknet eyleyüp, gerek eyâletin dâhilinde ve gerek yollarda müft ve meccânen fukarâ üzerine tarh teklîf etmekden ve hılâf-ı şer'-i şerîf bir ferde te'addî ve tecâvüzden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i Z [Zi'l-hicce] sene 1149

Ber-vech-i arpalık Hüdâvendigâr ve Karesi sancaklarına mutasarrıf olan İbrahim - dâme ikbâluhû-ya hüküm ki,

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin, bundan akdem me'mûr olduğun vech üzre dört yüz nefer kapun halkı ile bir gün mukaddem kalkup varup mu'asker-i mansûreme mülhak ve mülâkî olman için sana Ordu-yı hümâyûn'um tarafından emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmuşiken, eşkıyâ teftîşi nâmıyla on dört aded bayrağın Bursa Kazâsı'na gelüp ondan ziyâde her karyeden tahammül olunmayacak mertebe akçe alup ve müsevvedeleriyle ahâlî-i kurânın nicesi tahrîbi ile fukarâya envâ'-ı mezâlim ve te'addiyâta cesâret edüp, fukarâ ve zu'afâyâ zulm-i bî-nihâyenden iştikâ veistirhâm eyledikleri arz ve î'lâm olunmağla, fukarâ ve ahâlî üzerlerine vech-i meşrûh üzre teftîş nâmıyla bayraklar gönderüp itâle-i dest-i utvân [udvân] etmeleriyle bu güne hareketden müstehakk-ı itâb ve ikâb olmuşundur. Hâlâ seni ikâz ve inzâr için işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim ısdâr ve () ile irsâl olunup, imdi sana ne mahallde varup vâsıl olur ise kat'â te'hîr ve tevakkuf etmeyüp ve eyyâm-ı sa'âdet-encâmımda re'âyâ ve berâyâyâ ve ahâlîden ve sâ'irden bir ferde bir vechile zulm ve te'addî olduğuna kat'â rızâ-yı hümâyûnum olmamağla, vech-i meşrûh üzre eşkıyâ teftîşi nâmıyla kurâyâ dağıtduğun bayraklarını bir sâ'at evvel yanına cem' ve cümlesini ma'ıyyetine alup ve imdâd-ı seferiyyenden henüz cem' olmamış var ise bundan akdem imdâd-ı seferiyyeni emr-i şerîfimle tahsîline mübâşir ta'yîn olunan hâssa silâhşörlерimden kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân el-Hâcc İbrahim - zîde mecduhû- tahsîl ve akabından tarafına irsâl ve îsâl eylemek üzre kendüsine tevcîh ve sipâriş eyledikten sonra sen bilâ-te'hîr mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğun üzre dört yüz nefer kapu halkın ile savb-ı me'mûra azîmet ve sağ ve sola sapmayup varup Gelibolu ma'berinden mürûr eylemek üzre doğru yoldan ve kemâl-i sūr'at ile yürüyüp ve yollarda ayak sürümeüyüp ve fukarâdan meccânen zahîre ve bir nesne talep etmeyüp, askerini gereği gibi zabt ederek bir gün ve bir sâ'at mukaddem Ordu-yı hümâyûn-ı nusret-makrûnuma mülâkî olmağa cidd-i tâmm ve ziyâde ikdâm ve ihtimâm eylesin. Şöyle ki bundan sonra dahi fukarâ ve zu'afâyâ gerek

tarafından ve gerek levendâtın ve âdemlerin taraflarından bu gûne te‘addî ve zulmen bir nesnelere alındığı veyâhûd tehâvün ve tekâsülün hasebiyle bir an evvel ve bir sâ‘at mukaddem Ordu-yı hümâyûn'uma erişmediğin sem‘-i hümâyûnuma lâhık olur ise kat‘â bir dürlü cevâbın ısgâ olunmayup, mu‘âhez ve mu‘âteb olacağını mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre hareket ve bir gün evvel ve bir sâ‘at mukaddem varup Ordu-yı hümâyûn'uma mülhak olmağa bezl-i vus‘ ve kudret eyleyüp, gerek sancağın dâhilinde ve gerek yollarda müft ve meccânen fukarâ üzerine tarh teklîf etmekden ve hılâf-i şer‘-i şerîf bir ferde te‘addî ve tecâvüzden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ’il-i Z [Zi’l-hicce] sene 1149

78

Sâbıkâ vezîr olan İshak Paşa -dâmet me‘âliyhû-ya hüküm ki,

Sen ki mûmâ-ileyhsin, bundan akdem tûğ-ı hümâyûn câ‘izesi kusûrundan zimmetinde mütekarrer olan yedi bin beş yüz guruşun senden tamâmen tahsîli ve rikâb-ı hümâyûnuma irsâl ve teslîm-i Hazîne-i âmire'm etdirilmesi-çün üzerine emr-i şerîfimle mübâşir ta‘yîn olunmuşiken, henüz meblağ-ı merkûmu göndermediğin sem‘-i hümâyûnuma lâhık olmağla, müstehakk-ı itâb olmuştur. Vech-i meşrûh üzere tûğ-ı hümâyûn câ‘izesi kusûrundan zimmetinde kalan yedi bin beş yüz guruşun bir gün evvel ve bir sâ‘at mukaddem tekmîlen irsâli lâzîme-i zimmetin olup ve kat‘â özr ve illet îrâd edecek mevâddan olmayup, bi-eyyi-hâl senden matlûb olmağla, işbu emr-i şerîf-i vâcibü’l-ımtisâlim () ile vusûlünde bundan sonra kat‘â te’hîr ve tevakkuf eylemeyüp ve bir dürlü özr ve illet îrâdına sâlik olmayup, mukaddemâ ve hâlâ fermânım olduğu üzere tûğ-ı hümâyûn câ‘izesinden zimmetinde bâkî kalan yedi bin beş yüz guruşu elbetde ve elbetde ucâleten ve tekmîlen tedârük ve bir gün ve bir sâ‘at mukaddem tamâmen rikâb-ı hümâyûnuma irsâl ve teslîm-i Hazîne-i âmire'm etdirmeğe ziyâdesiyle tekayyüd ve ihtimâm eylesin. Ve’l-hâsıl meblağ-ı merkûmun bir gün evvel rikâb-ı hümâyûnuma irsâli ziyâdesiyle muktezî olup ve senden matlûb olmağla, şöyle ki işbu emr-i şerîfim vusûlünde bundan sonra dahi

meblağ-ı merkûmun ucâleten irsâlinde rızâ-yı hümâyûnuma mugâyir ihmâl ve tekâsül ile te'hîr ve tevakkuf eylemek ihtimâli olur ise aslâ bir dürlü özr ve cevâbın ısgâ olunmayup, mazhar-ı ıkâb olacağını mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre bu husûsda ziyâde basîret ve intibâh üzre hareket ve bundan sonra bir dürlü tehâvün ve taksîrden gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet ve alâ eyyi-hâl [s. 59] elbetde ve elbetde bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem meblağ-ı merkûmu tekmîlen tedârük ve rikâb-ı hümâyûnuma irsâl ve teslîm-i Hazîne-i âmire'm etdirmeğe mübâderet ve müsâra'at eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı Zâ [Zi'l-ka'de] sene 1149

79

Haleb vâlisi Vezîr Yusuf Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, bundan akdem zimmetinde mütekarrer olan tûğ-ı hümâyûn câ'izesi kusûrundan on iki bin beş yüz guruşun tamâmen senden tahsîli ve rikâb-ı hümâyûnuma irsâl ve teslîm-i Hazîne-i âmire'm etdirilmesi için üzerine emr-i şerîfimle mübâşir ta'yîn olunmuşiken, el-hâletü hâzihî meblağ-ı merkûmun yedi bin beş yüz guruşunu irsâl edüp, kusûr kalan beş bin guruşu göndermediğin sem'-i hümâyûnuma lâhık olmağla, mes'ûl ve mu'âteb olmuşundur. Vech-i meşrûh üzre tûğ-ı hümâyûn câ'izesi kusûrundan henüz göndermeyüp zimmetinde kalan beş bin guruşun dahi bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem tekmîlen irsâli lâzime-i zimmetin olup kat'â özr ve illet edecek mevâddan olmayup, bi-eyyi-hâl senden matlûb olmağla, işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim () ile vusûlünde bundan sonra kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp ve bir dürlü özr ve illet îrâdına sâlik olmayup, mukaddemâ ve hâlâ fermânım olduğu üzre tûğ-ı hümâyûn câ'izesi kusûrundan zimmetinde bâkî kalan beş bin guruşu dahi elbetde ve elbetde ucâleten ve tekmîlen tedârük ve bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem tamâmen rikâb-ı hümâyûnuma irsâle ve teslîm-i Hazîne-i âmire'm etdirmeğe ziyâdesiyle tekayyüd ve ihtimâm eylesin. Ve'l-hâsıl meblağ-ı merkûmun bir gün evvel tekmîlen rikâb-ı hümâyûnuma irsâli ziyâde muktezî olup ve senden matlûb olmağla, şöyle ki işbu emr-i şerîfim vusûlünde

bundan sonra dahi zikr olunan beş bin guruşu ucâleten irsâlde rızâ-yı hümâyûnuma mugâyir ihmâl ve tekâsül ile te'hîr ve tevakkuf eylemek ihtimâli olur ise hakkında müsta'cel itâb olup aslâ bir dürlü özr ve cevâbın isgâ olunmayup, hakkını mukarrer ve muhakkak bilüp ana göre bu husûsda ziyâde basîret ve intibâh üzre hareket ve bundan sonra bir dürlü tehâvün ve taksîrden ziyâde ihtirâz ve ictinâb ve alâ eyyi-hâl elbetde ve elbetde bir gün ve bir sâ'at mukaddem meblağ-ı merkûm beş bin guruşu tekâmilen tedârük ve tamâmen rikâb-ı hümâyûnuma irsâl ve teslîm-i Hazîne-i âmire'm etdirmeğe mübâderet ve müsâra'at eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı Zâ [Zi'l-ka'de] sene 1149

80

Hâslar Kazâsı muzâfâtından Çekmece-i kebîr ve Çekmece-i sagîr ve Silivri ve Ereğli Nâhiyeleri nâ'iblerine ve a'yân-ı vilâyete ve zikr olunan nevâhîsinde vâkı' iskele emînlerine hüküm ki,

Ba'zı koyun ashâbı ve celeb tâ'ifesi koyunların fûrûht için doğru Âsitâne-i sa'âdet'ime götürüp fûrûht etmeyüp, ziyâde bahâ ile fûrûht etmek ümîdiyle taht-ı nevâhînzinde vâkı' Çekmeceler ve Kum-Birgos ve Bigados ve Silivri ve Ereğli iskelelerinden karşı Anadolu tarafına geçürdükleri ve ba'zıları dahi zikr olunan iskelelerde ağnâm zebh edüp kezâlik Anadolu tarafına nakl eyledikleri yakînen haber alınmağla, bu husûs Âsitâne-i sa'âdet'imde olan ibâdullâhın lahma zarûret ve müzâyakalarına bâ'is ve bâdî olmağın, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz, fi-mâ ba'd ol makûle koyun ashâbının ve celeb tâ'ifesinin zikr olunan iskelelerde kezâlik mezbûhan karşı Anadolu Yakası'na bir vechile koyun geçürmelerine kat'â rızâ-yı hümâyûnum olmayup, bu husûs için ol iskelelerin memerr ve ma'beri muhkem zabt ve rabt ve hıfz ve hırâsetlerinde dâyimâ ihtimâm olup, zinhâr ve zinhâr bir ferdin gerek hayyen ve gerek mezbûhan bir aded koyunun dahi mürûruna ruhsat verilmeyüp, men'-i küllî ile men' ve def' ve bir tarikle ol tarafa varan koyun ashâbına ve celeb tâ'ifesine koyunların doğru Âsitâne-i sa'âdet'ime götürüp

rızâlarıyla değer bahâlarıyla ibâdullâhın refâh-ı hâl ve âsâyîş ve istirâhatlarına esbâb ve du'â-yı ömr ve devletim için irâde olunmuş emr-i lâzımü'l-ihimâmından olmağla, bundan sonra sırren ve alenen teccüss ve tefahhus etdirilüp, şöyle ki fi-mâ ba'd tama' ve hâm ve hâmid-encâma teba'iyet ile taht-ı nevâhînzde vâkı' zikr olunan iskelelerden karşı Anadolu tarafına bir ferde bir tarikle ya hayyen ya mezbûhan koyun geçürmesine [s. 60] ruhsat ve cevâz gösterdiğiniz istimâ' olunur ise sonra bir vechile özr ve cevâbınıza ısgâ olunmayup, her biriniz ukûbât-ı şedîde ile mu'âkab olacağınızı emr-i mukarrer bilüp, ana göre bu emr-i lâzımü'l-ihimâmında ziyâdesiyle ikdâm ve ihtimâm edüp, mikdâr-ı zerre tehâvün ve taksîrden gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı Zâ [Zi'l-ka'de] sene [1]149

81

Bir sûreti

Gelibolu nâ'ibi ve Gelibolu yeniçeri zâbitine ve gümrük emînine ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine gerek hayyen ve gerek mezbûhan karşı Anadolu Yakası'na koyun mürûr etdirilmekten men' için

82

Ve () ve () ve () kâdîlarına ve Çekmeceler ve Çatalca nâhiyeleri nâ'iblerine ve zikr olunan Çatalca ve bağı ustâlarına ve sâ'ir zâbitaya hüküm ki,

İnşâ-Allâhu te'âlâ ıyd-ı adhâ için fûrûht olunmak üzere Âsitâne-i sa'âdet'ime getürdüğün kurbanlık koyunların fûrûht olunmayup girüye kalanları âhar mahallere götürülmeyüp İstanbul kassâblarına değer bahâlarıyla fûrûht ve tevzi' ve taksîm olunması fermânım olmağla, siz ki mûmâ-ileyhimsiz, ol makûle kurbanlık için Âsitâne-i sa'âdet'ime getirilüp fûrûht olunmayup girüye kalanları âhar mahalle getürülmeyüp bir tarik ile hafiyen getürülür ise taht-ı kazâ ve nevâhînzde vâkı'

memerr ve ma'berden ve sâ'ir mahallerden mürûr ve ubûrlarına bir vechile ruhsat ve cevâz gösterilmeyüp, girü Âsitâne-i sa'âdet'im kassâblarına değer bahâlarıyla fûrûht ve tevzî' ve taksîm olunmak için i'âde ve ircâ' eyleyesiz. Bu husûs Âsitâne-i sa'âdet'imde olan ibâdullâhın lahma def'-i zarûret ile refâh-ı hâl ve esbâb-ı âsâyîş [ve] istirâhatlarına ve isticlâb-ı du'â-yı ömr ve devletime bâ'is ve bâdî olan hâlden olmağla, şöyle ki zikr olunan koyunlardan kurbanlık için fûrûht olunmayup girüye kalan koyunlardan taht-ı kazâ ve nevâhînzden ve âhar memerr ve ma'berlerden ve sâ'ir mahallerden bir tarîkle bir aded koyunun girüye götürüldüğü istimâ' olunur ise bir vechile özr ve cevâbınıza ısgâ olunmayup, her biriniz mu'âhez ve mu'âkab olacağımızı mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre ve basîret intibâh ile hareket ve hılâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı Zâ [Zi'l-ka'de] sene 1149

83

Sâbıkâ Kırım Hânı olup Gelibolu'da meks ve ikâmet üzre olan Kaplan Girây Hân - dâmet me'âliyahû-ya hüküm ki,

Siz ki Gelibolu'dan azîmet ile varup Sakız'da refâh-ı hâl ile ikâmetiniz münâsib olup ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Destârî Mustafa -dâme mecduhû- sizi Sakız'a nakle ta'yîn olunmağla, imdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-intisâlim kapucıbaşı-i mûmâ-ileyh ile size vusûlünde Gelibolu'dan hareket ve sizi Sakız'a nakl için ta'yîn olunan Donanma-yı hümâyûn'um kalyonlarından Riyâle-i hümâyûnum kalyonuna kapucıbaşı-i mûmâ-ileyh ile ma'an Gelibolu'dan süvâr ve muvâfakat-ı nesîm-i avn ve inâyet-i Bârî ile bir gün evvel Sakız'a varup refâh-ı hâl ve ferâh-bâl ile anda ikâmet ve devâm-ı ömr [ve] devletim ed'iyesine müdâvemet ve muvâzabet eylemen bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i Z [Zi'l-hicce] sene 1149

Bir sûreti dahi

Sakız nâ'ibine hân-ı müşârun-ileyh Sakız'a vusûlünde anda bir münâsib mahallde ikâmet etdirmek tekrâr emr-i şerîf sâdır olmadıkça âhar mahalle azîmetine ruhsat ve cevâz gösterilmeye deyü yazılmışdır.

[s. 61]

Âsitâne-i sa'âdet'imden meştâ-yı Ordu-yı hümâyûn'um olan Babadağı'na varınca yol üzerinde vâkı' olan kuzât ve nüvvâb ve voyvodalar ve yeniçeri serdârları ve kethudâ yerleri ve şehir ve kurâ kethudâları ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki,

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim bi'l-fi'l re'îsü'l-küttâbım olup umûr-ı mühimme temşiyetine me'mûr olan Mustafa -dâme mecduhû- için Âsitâne-i sa'âdet'imden arabalar ile Ordu-yı hümâyûn'um meştâsı olan Babadağı'na nakl olunacak ba'zı mühimmenin bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem nakl ve îsâli ziyâde mühimm ve müsta'cel olan emr-i lâzımü'l-ihimâmından olmağla, siz ki mûmâ-ileyhimsiz, mûmâ-ileyhin gerek âdemlerinin bile zikr olunan mühimmât arabalar ile her kangınızın taht-ı kazâsına varup dâhil olur ise kat'â eğlendirmeyüp ve gicelerde dahi gereği gibi bekledüp ve gider olduklarında yanlarına kifâyet mikdârı müsella ve güzîde âdemler ta'yîn edüp, esnâ-yı râhda ve menâzil ve merâhilde muhâfaza ve muhâreselerinde kemâ-yenbağî ihtimâm ve ikdâm olunarak inşâ-Allâhu te'âlâ âminîn ve sâlimîn ve ucâleten ve müsâra'aten birbirinize irsâl ve savb-ı mezkûra îsâl eylesiz. Zikr olunan mühimmâtın minvâl-i meşrûh üzre bir gün evvel âminîn ve sâlimîn mahall-i merkûma vusûlü ziyâde mühimm ve muktezî iken, şöyle ki bu husûsda tehâvün ve tekâsül olunmak veyâhûd kifâyet mikdârı iktizâ eden müsella ve güzîde âdemler ta'yîn kılınmamakdan nâşî te'hîr ve terâhîye sebep olur hâlet zuhûr etmek ve el-ıyâzen billâhi te'âlâ bir dürlü zarar ve gezend erişmek misillü keyfiyyet hâdis olmak lâzım gelür ise bir dürlü özr ve cevâbınıza ısgâ olunmayup,

zuhûr eden zarar iz'âfiyla tazmîn olunduğundan mâ'adâ şe'âmeti çekileceği mukarrer idüğü cümleliz ma'lûmu olup, ana göre hareket ve işbu emr-i şerîfim mücebince zikr olunan mühimmât[1] arabalar ile bir sâ'at evvel âminîn ve sâlimîn savb-ı merkûma îsâle ve tisyâra ihtimâm ve dikkat ve ser-mû hılâfindan gâyetü'l-gâye tehâşî ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i Z [Zi'l-hicce] sene 1149

86

Âsitâne-i sa'âdet'imden meştâ-yı Ordu-yı hümayûn'um olan Babadağı'na varınca yol üzerinde vâkı' olan kuzât ve nüvvâb ve voyvoda ve yeniçeri serdârı ve kethudâ yerleri ve şehir ve kurâ kethudâları ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki,

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i efham nizâmü'l-âlem nâzım-ı menâzimi'l-ümem vezîr-i a'zam ve serdâr-ı ekrem Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû ve dâ'afe iktidâruhû ve ikbâluhû-nun hâlâ mektûbculuğu hıdmetinde olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Muhammed Râgıb -dâme mecduhû- için Âsitâne-i sa'âdet'imden arabalar ile Ordu-yı hümayûn'um meştâsı olan Babadağı'na nakl olunacak ba'zı mühimmâtın bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem nakl ve îsâli ziyâde mühimm ve müsta'cel olan umûr-ı lâzımü'l-ihtimâmdan olmağla, siz ki mûmâ-ileyhimsiz, mûmâ-ileyhin âdemleriyle zikr olunan mühimmât arabalar ile her kangınızın taht-ı kazâsına varup dâhil olur ise kat'â eğlendirmeyüp ve gicelerde dahi gereği gibi bekledüp ve gider olduklarında yanlarına kifâyet mikdârı müsella ve güzîde âdemler ta'yîn edüp, esnâ-yı râhda ve menâzil ve merâhilde muhâfaza ve muhâreselerine kemâ-yenbağî ihtimâm ve ikdâm olunarak inşâ-Allâhu te'âlâ aminîn ve sâlimîn ucâleten ve müsâra'aten birbirinize irsâl ve savb-ı mezkûra [îsâl] eyleyesiz. Zikr olunan mühimmâtın minvâl-ı meşrûh üzre bir gün evvel âmînin ve sâlimîn mahall-i merkûma vusûlü ziyâde mühimm ve muktezî iken, şöyle ki bu husûsda tehâvün ve tekâsül olunmak veyâhûd kifâyet mikdârı iktizâ eden müsella ve güzîde âdemler ta'yîn kılınmamaktan nâşî te'hîr ve terâhiye sebep olur hâlet zuhûr etmek ve el-yâzen billâhi te'âlâ bir dürlü zarar ve gezend erişmek misillü keyfiyyet hâdis olmak

lâzım gelür ise bir dürlü [özü] ve cevâbınız ısgâ olunmayup, zuhûr eden zarar iz'âfiyla sizden tazmîn olunduğundan mâ'adâ şe'âmeti çekileceği mukarrer idüğü cümleliz ma'lûmu olup, ana göre hareket ve işbu emr-i şerîfim mücebince zikr olunan mühimmâtı arabalar ile bir sâ'at evvel âminîn ve sâlimîn savb-ı merkûma îsâl ve tisyâra ihtimâm ve dikkat ve ser-mû hılâfından gâyetü'l-gâye tehâşî ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i Z [Zi'l-hicce] sene 1149

[s. 62]

87

Kocaili Sancağı'nda vâkı' olan kâdîlara ve zikr olunan kazâlarda vâkı' yeniçeri serdârlarına ve ocak ihtiyârlar ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Bundan akdem Anadolu'nun sağ ve orta ve sol kollarında olan yeniçeri serdârları bayrakların küşâde ve mevcûd olan neferâtlarıyla nevrûz-ı firûzdan mukaddem İsakcı Sahrâsı'nda bulunmaları bâbında müte'addid evâmîr-i aliyye ısdâr ve ocaktan mahsûs sürücüler ta'yîn ve irsâl olunmuşiken, bu def'a dahi Kocaili Sancağı'nda vâkı' olan kazâların yeniçeri serdârları me'mûr oldukları sefer-i hümâyûna gitmeyüp, bu ana değin kazâlarından azîmet etmediklerinden mâ'adâ leyle ve nehâren alet-i harble gezüp ve mugâyir-i emr-i âlî te'hîr eyledikleri arz ve i'lâm olunmağın, imdi zikr olunan kazâların yeniçeri serdârları bayraklarını küşâde edüp ve mevcûd bulunan neferâtları ile bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem me'mûr oldukları sefer-i hümâyûna azîmet etdirilmek için ma'rifet-i şer'le ve cümle ma'rifetiyle kazâlarından ihrâc olunmaları bâbında fermân-ı âlî-i şânım sâdır olmağın, () irsâl olundu. İnşâ-Allâhu te'alâ vusûlünde siz ki ocak ihtiyârları ve vilâyet-i a'yân ve iş erlerisiz, sudûr eden emr-i şerîf mücebince kazânızda vâkı' yeniçeri serdârlarını ve mevcûd bulunan cümle neferâtlarıyla bir gün evvel kazâlarından ihrâc ve me'mûr oldukları sefer-i hümâyûna azîmet etmelerine ziyâde tekayyüd ve ihtimâm eyleyüp ve itâ'at-i emr-i âlî eylemeyenlerin dahi haklarından gelinmeleri için ism ve resmleriyle arz ve i'lâm eyleyesiz ve siz ki serdârlarsız, bulunduğunuz kazâlarınızdan bi'l-cümle neferâtlarınız ile me'mûr olduğunuz sefer-i hümâyûna bir an akdem azîmet

eyleyesiz. Şöyle ki eger bundan sonra dahi kazâlarınızdan azîmet etmemek ve bir an te'hîr edecek olursanız bir dürlü cevâbınıza ısgâ olunmayup, mes'ûl ve mu'âteb olup ve gereği gibi muhkem haklarınızdan gelineceği emr-i mukarrer bilüp, ana göre bir gün evvel mahall-i merkûma azîmet eylemeniz her birlerinize ziyâde ihtimâm edüp, hılâfindan be-gâyet ihtirâz ve mücânebet eyleyesin deyü iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim hâlâ Âsitâne-i sa'âdet'imde segbânbaşı olan Mehmed -dâme mecduhû- tarafından mühürlü mektûb verilmekle mücebince amel eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâhır-ı Z [Zi'l-hicce] sene 1149

88

Ümerâ-yı Mısır'dan olup bundan akdem İnan tarafına ve ba'dehû Kefe cânibi muhâfazasına ta'yîn olunan Mısır askerinin üzerlerine te'mîr kılınan Mehmed -dâme izzühû-ya ve zikr olunan Mısır askeriyle ma'an ta'yîn olunan yedi ocak zâbitlerine hüküm ki,

Siz ki mûmâ-ileyhimsiz, hâlâ ma'iyetinizde olan Mısır askeri ile muhâfaza-i merkûmeden me'zûnen avd ve insırâf ile Âsitâne-i sa'âdet-medârıma ve hâlâ Mısır-ı Kahire'ye avd ve ric'atinizde izn ve ruhsatı müş'ir emr-i şerîfim verilmek bâbında tarafından isti'tâb ve istirhâm eylediğiniz ecilden mes'ûlünüze müsâ'ade ile Mısır-ı Kahire tarafına avd ve ric'atinize de izn-i hümâyûnum erzânî kılınmıştır. İmdi emr-i şerîfim vusûlünde te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, me'zûn olduğunuz üzre Mısır-ı Kahire tarafına azîmet ve avd ve ric'at eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı Z [Zi'l-hicce] sene 1149

[63 ve 64 numaralı sayfalar mevcut değildir]

[s. 65]¹⁹¹

¹⁹¹ Bu sayfa boştur.

Hâlâ Habeş Eyâleti ilhâkı ve Mekke-i mükerre Şeyhü'l-Haremlî ile Cidde-i ma'mûre Sancağı'na mutasarrıf olan Vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki,

Akzâ kuzâtü'l-Müslimîn Mekke-i mükerre pâyesiyle Medîne-i münevvere Kazâsı tevcîh olunan Nâbî [..?] Mevlânâ Mehmed -zîdet fezâ'ilühû- rikâb-ı hümayûnuma arz-ı hâl edüp, Medîne-i münevvere Kazâsı bin yüz elli senesi Muharremü'l-harâmı gurrasinde mûmâ-ileyhe inâyet ve ihsânım olup, bundan akdem Medîne-i münevvere -nevverahâllahü te'âlâ ilâ yevmî'l-âhire- Mekke-i mükerre pâyesine terfi' olup ve Mekke-i mükerre kâdîlarına Cidde-i ma'mûre mahsûlünden senevî on bir bin iki yüz elli guruş ta'yîn olunmağla, Medîne-i münevvere kâdîlarının vezâyifi tekâmî için mukaddemâ bender-i Cidde mahsûlünden ta'yîn olunan dokuz bin guruş vazîfelerine iki bin iki yüz elli guruş dahi Cidde-i ma'mûre mahsûlünden zamm ve senevî on bir bin iki yüz elli guruş verilmesi için bundan akdem sâdır olan fermân-ı âlî mûcebince meblağ-ı mezbûr on bir bin iki yüz elli guruş kendüye dahi an-nakdîn edâ ve teslîm olunup, eşyâ ve noksân teklîfi ile ve avk ve te'hîr ile cevr ve azâb olunmamak bâbında istid'â-yı inâyet etmeğîn, vech-i meşrûh üzre meblağ-ı mezbûr on bir bin iki yüz elli guruşu mevlânâ-yı mûmâ-ileyhe edâ eylesün deyü yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [1]149

Hâssa silâhşörlereinden Abdurrahmân Paşa-zâde Mustafa -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Sen ki mûmâ-ileyhsin, bundan akdem emr-i şerîfimle me'mûr olduğun üzre Selanik'e tâbî' Aynaroz Cezîresi'nde olan Lavra manastırına Selanik kâdîsı tarafından ta'yîn olunan nâ'ib ve yeniçeri zâbiti ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ile varılıp manastır-ı mezbûrun derûnuna girilüp, cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le ve bu taraftan haber

verüp ve ibrâz için ma'an irsâl olunan keşîşin delâletiyle mazinne olan mahalleri def-i şübhe oluncaya dek teccessüs ve hafr dahi olundukda, aslâ defneye müte'allık bir nesne zuhûr etmeyüp, ancak manastır-ı mezbûrun nukûd ve eşyâsı defter ve pâpâs ve keşîşleri habs olunup ve hâlâ defter tarafından mektûb ve kâ'imenle Der-i Devlet-medârıma irsâl ve keyfiyet-i hâli i'lâm ve Selanik'de yeniçeri zâbiti olan Ahmed -zîde mecduhû- dahi mektûbuyla inhâ etmeğın, bundan sonra manastır-ı mezbûr nukûd ve eşyâsına ta'arruz ve senin dahi ol tarafda meks ve tevakkufun iktizâ etmemekle, imdi işbu emr-i şerîfim vusûlünde vech-i meşrûh üzre manastır-ı mezbûrun zıkr olunan nukûd ve eşyâsına tarafından ve taraf-ı âhardan ta'arruz olunmayup ve mukaddem bu husûs için bu tarafdan ma'an gönderilen keşîş-i mesfûrdan mâ'adâ ol tarafda mahbûs olan pâpâs ve keşîşleri dahi itlâk ve manastır-ı merkûmun defter olunan nukûd ve eşyâsı yine pâpâs ve keşîşlere teslîm ve keyfiyet-i hâli câmi' Selanik kâdîsından dahi arz olup, Der-i Devlet-medârıma avdet ve ric'at ve kayd ve bend ile keşîş-i mesfûru dahi ma'an ihzâr eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâsıt-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]149

91

Mısır vâlîsine hüküm ki,

Eşref-i bilâd-ı rûy-ı zemîn ve enver-mekân-ı ayn-ı illiyyîn olan Medîne-i münevvere -alâ münevverihâ akzâ's-salât ve't-tahiyyede- vâkı' nevbetciyân-ı kadîm [ve] nevbetciyân-ı cedîd ve neferât-ı kal'anın ta'yîn olunan gılâlleri defteri mahrûse-i Mısır'dan irsâl olagelmekle, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, emr-i şerîfim vusûlünde ol belde-i mübârekede zıkr olunan nevbetciyân-ı cedîd [ve] nevbetciyân-ı kadîm ve neferât-ı kal'anın gılâlleri bi'l-cümle mufassalen defterlerini tahrîr etdirüp, ol makâm-ı mübârekede bir sene tamâmına değın nizâm-ı belde-i mübâreke için taraf-ı Devlet-i aliyye'mden ikâmete me'mûr olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ömer -zîde mecduhû-ya teslîm eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]149

Erzurum vâlisine ve Şiran ve kâdîlarına ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Bundan akdem İran tarafından sefâret tarîkiyle münba'is olan cenâb-ı emâret-me'âb eyâlet-nisâb mufâharet-iktisâb Abdülbâkî Hân -dâmet me'âliyhû- ile ma'an Âsitâne-i sa'âdet-medârıma gelen âdemlerinden Mehmed Emîn Bey -zîde mecduhû-nun esnâ-yı râhda Şiran menziline iki aded dârâyî kaftan ve bir çuka kaftan ve yakası temür iki aded kürdî ve üç aded beyâz hind şalı ve üç aded iskarlet kalpâk ve iki aded Acem çakşırı ve bir Osmanlı çakşırı ve bir kabzası balık dişi bıçak ve iki aded Acem kuşağı ve bir iskarlet çuka yağmurluk ve cümle bisâtıyla bir siyah mahmil eger ve bir çuka at kîsesi ve altı aded kârhâne işi şâl ve yeşil pûdze çuka kaftân ve iki aded çamaşır ve iki aded Acem antârîsi sirka olunduğu sefir-i mûmâ-ileyhin tarafından i'lâm ve defteri dahi ma'an irsâl olunmağla, eşyâ-yı merkûmenin tecessüs ve tefahhus ile bir hılâlî ketm ve ihfâ olunmamak üzere alâ eyyi-hâl cümlesi zuhûra getirilüp varan âdemisine bi't-tamâm teslim etdirilmesi fermânım olmağla, imdi sen ki vezîr-i müşârun-ileyh ve kâdîlar ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerisiz, işbu emr-i şerîfim vusûlünde bu husûsa kemâl-i tekayyüd ve ihtimâm ve zikr olunan [s. 67] eşyâ-yı mesrûkeyi sirka edenlerden ve sâ'ir zann ve gümân ta'alluk eden mahallerde ma'rifet-i şer'le kemâ-yenbağî teftiş ve tecessüs ve tefahhus ile bir hılâlî ketm ve ihfâ ve zâyi' ve telef olmamak üzere alâ eyyi-hâl cümlesini zuhûra getirüp, defteri mücebince bi't-tamâm varan âdemisine teslim edüp, bu husûsda bir dürlü tesâmüh ve tekâsülden ve tehâvün ve taksîrden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz. Zikr olunan eşyânın alâ eyyi-hâl tamâmen zuhûra getirülmesi ziyâde mühimm ve muktezî olmağla, şöyle ki eşyâ-yı merkûmenin zuhûra getirülmesinde bir dürlü taksîrât olunmak ihtimâli olur ise sonra tehâvün ve tekâsülünüze haml olunup, mes'ûl ve mu'âteb olacağınızı mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre bu bâbda ziyâdesiyle tekayyüd ve ihtimâm ve alâ eyyi-hâl elbetde ve elbetde cümlesin zuhûra getirüp bi't-tamâm teslim etdirmekte ihtimâm-ı tâmm eyleyüp ve lâkin bu takrîb ile bu husûsda sun'ı olmayan bî-günâhlara ta'arruz ve celb-i mâl olmakdan be-gâyet ihtirâz olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâsıt-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]149

Erzurum vâlisine hüküm ki,

Hâlâ fermân-fermâ-yı iklîm-i Acem evreng-nişîn-i Kistrâ ve Cem âlî-hazret sâmi-rütbet Şâh-ı mu'allâ-câh tarafından rikâb-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnuma arz olunacak kubel ve hedâyâ-yı vesâ'ire Erzurum'a gelüp vâsıl oldukda, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, sen dahi tarafından bir mu'temed âdemini ta'yîn ve zikr olunan kubel ve hedâyâ-yı sâ'ireyi esnâ-yı râhda kemâl mertebe hıfz ve hırâset ile ma'an Âsitâne-i sa'âdet'ime gelmek üzere tenbîh ve te'kîd ile irsâl ve îsâl eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]149

Kars'dan Âsitâne-i sa'âdet'ime gelince yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara ve zikr olunan kazâların kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve havâss ve evkâf zâbitleri ve a'yân-i vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Hâlâ fermân-fermâ-yı iklîm-i Acem evreng-nişîn-i Kistrâ ve Cem âlî-hazret ve sâmi-rütbet Şâh-ı mu'allâ-câh tarafından rikâb-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnuma arz olunacak hedâyaları ve irsâl olunan kubelin Tebrize'den Âsitâne-i sa'âdet'ime îsâl ve tisyârı için hâlâ Şâh-ı müşârun-ileyhin Âsitâne-i sa'âdet'imde mukîm elçisi olan cenâb-ı emâret me'âb Abdülbâkî Hân -dâme uluvvuhû- tarafından dârende-i fermân-ı vâcibü'l-iz'ân kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Fetihli -zîde mecduhû- ta'yîn ve irsâl olunmağla, zikr olunan kubel ve sâ'ir hedâyâ ve ma'iyetinde olan mûmâ-ileyh ve sâ'ir hademe her kangınızın taht-ı kazâsına gelüp dâhil olur ise münâsib ve mahûf mahallere kondurup ve gicelerde bekledüp ve gelür olduklarında yanlarına kifâyet mikdârı tüfeng-endâz âdemler koşup, esnâ-yı râhda ve menâzil ve merâhilde bir dürlü zarar ve gezend erişdirilmekten me'mûn olur keyfiyet ile kemâ-yenbağî hıfz ve hırâset ederek âminen ve sâlimen birbirinize irsâl ve îsâl eyleyüp, bu emr-i

lâzımü'l-ihimâmında avk ve te'hîrden ve bir vechile ihmâl ve tekâsülden gâyetü'l-gâye ihtirâz eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]149

95

Kapudâne-i hümâyûn kapudânı olup rütbe-i mîr-i mîrânî ile kendüye deryâ kapudânlığı ihsânım olan Lâz Ali Paşa'ya hüküm ki,

Senin kadîmden berü sebkât eden hıdmetin mesmû' ve ma'lûm ve bundan sonra dahi senden her husûsda hıdmet-i mergûbe matlûb-ı hümâyûnum olmağla, avâtıf-ı aliyye-i mülûkânemden sana rütbe-i mîr-i mîrânî ile deryâ kapudânlığı tevcîh ve ihsân-ı hümâyûnum olmağla, imdi Kapudâne-i hümâyûn kalyonuna vekâleten münâsib gördüğün bir kimesneyi ta'yîn ve sen bir an akdem bulunduğun mahallden hareket ve kemâl-i sür'at ve şitâb ile bir gün evvel Der-sa'âdet'ime vusûle mübâderet ve müsâra'at eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]149

[s. 68]

96

Kütahya Kal'ası dizdârına hüküm ki,

Sâbıkâ Donanma-yı hümâyûn'um kapudânı olan Vezîr Canım Hoca Mehmed Paşa'nın azli lâzım gelmeğın, azl ve kal'a-i mezbûrede kal'a-bendi fermânım olmağın, imdi mübâşir ta'yîn olunan () ile vusûlünde müşârun-ileyhi kal'a-i mezbûrede muhkem habs ve kal'a-bend edüp, mâdâm ki ıtlâkı-çün hatt-ı hümâyûnumla mu'anven emr-i şerîfim sâdır olmadıkça bir takrîb ile ıtlâkıdan ve firâ[r] ve gâybet eylemesinden gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]149

Üsküdar'dan Kütahya'ya varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlar ve nâ'ibler -zîde fazlühüm- ve mütesellimler ve voyvodalar ve kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadruhûma hüküm ki,

Sâbıkâ deryâ kapudânı olan Canım Hoca Vezîr Mehmed Paşa'nın Kütahya Kal'asında kal'a-bendi fermânım olup, iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Dergâh-ı mu'allâm kapucibaşlarından mübâşir ta'yîn olunan () -dâme mecduhû- ma'rifetiyle ol tarafa irsâl olmağla, imdi siz ki kâdîlar ve nâ'ibler -zîde fazlühüm- ve sizler ki sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz, vezîr-i müşârun-ileyh ile her kangınızın taht-ı kazâ ve hükûmetine dâhil olur ise muhâfaza ve muhâresesinde kemâl-i ihtimâm ve dikkat ederek birbirlerine irsâl ile kal'a-i merkûmeye îsâle her biriniz bezl-i vus' ve kudret ve firâr ve gaybetden be-gâyet tehâşî ve mücânebet eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]149

Ümerâ-yı deryâdan olup hâlâ Kapudân Paşa vekîli olan Süleymân -dâme ikbâluhû-ya hüküm ki,

Kapudân-ı sâbık Canım Hoca Mehmed Paşa'nın Bahr-ı Sefid'de olan ba'zı cezâ'irde vâkı' mukâta'ât ve cizye mallarından zimmetinde emvâl-i kesîre olduğundan mâ'adâ müşârun-ileyhin kapudân olduğu gündün bu ana gelince Donanma-yı hümâyûn'um terettübünden ve mevâdd-ı sâ'irden emvâl-i kesîre iddihâr eylediği şöhret ve tevâtür ile rütbe-i sıhhatine resîde olup, mîrîye olan deyni için bi'l-cümle nukûd ve emvâl [ve] eşyâsının zabtı fermân-ı hümâyûnum olmağın, imdi sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin, müşârun-ileyhin gerek süvâr olduğu sefînde ve gerek yâlısı ve sâ'ir mazinne olan mahallerde müddehir olan nukûd ve emvâl ve eşyâsından bir hılâli zâyî' olmamak ve mecmû'ı tahrîr ve defter olunmak üzere mühr etmek iktizâ eden mahalleri ma'rifetin ve mübâşir ta'yîn olunan () ma'rifetiyle mühürleyüp,

muhâfazasında ihtimâm ve dikkat ve bir dürlü tesâmüh ve tekâsülden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]149

99

Kapudâne-i hümayûn kapudânı iken rütbe-i mîr-i mîrânî ile deryâ kapudânlığı ihsânım olan Ali Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin, Kapudâne-i hümayûnum kalyonuna vekâleten münâsib gördüğün bir kimesneyi ta'yîn ve kendün bir an evvel bulunduğun mahallden hareket ve kemâl-i sür'at ve şitâb ile Der-sa'âdet'ime gelmen için sana emr-i şerîfim şeref-yâfte-i sudûr olmuşidi. Hâlâ te'kîd ve [s. 69] isti'câl için işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim dahi ısdâr ve () ile irsâl olunmağın, imdi vusûlünde mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince Kapudâne-i hümayûnum kalyonuna vekâleten bir münâsib gördüğün kimesneyi ta'yîn ve sen kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, bulunduğun mahallden hareket ve kemâl-i sür'at ve şitâb ile bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem Âsitâne-i sa'âdet'ime vusûle ziyâdesiyle mübâderet ve müsâra'ata ihtimâm-ı tâmm ile dikkat eyleyüp, hılâf-ı emr-i şerîf vaz' ve hâletden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Fî evâhır- C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]149

100

Hâlâ Anadolu vâlîsi olan Vezîr Ali Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, senin fî-mâ ba'd Âsitâne-i sa'âdet-medârımda miknetini mücib bir iş kalmamağla, inşâ-Allâhu te'âlâ vaktiyle sefer-i hümayûnuma gelmek üzere mansıbına gitmen hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnumla izn-i hümayûnum erzânî kılınmağın, imdi emr-i şerîfim vusûlünde kalkup bir gün evvel mansıbına varup ve sefer-i hümayûnuma müte'allık umûr ve mehâmmın şimdiden tedârüküne ve zabt ve rabt-ı memleket ve himâyet ve sıyânet-i fukarâ-yı ra'ıyyet ve

sükkân-ı vilâyet ve ol havâlinin âmme-i umûrunun tanzîm ve tensîkine kemâl-i ihtimâm ile kıyâm ve her umûr ve ahvâlin muktezâ-yı hâle muvâfık etvârıyla nizâm ve intizâmına bezl-i iktidâr edüp, senden me'mûl olduğu üzere mesâ'î-i cemîle vücûda getürmeğe cidd-i mevfûr ve sa'y-ı mahsûr eylemen bâbında fermân-ı âlî -şânım sâdır olmuştur.

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]149

101

Üsküdar'dan Anadolu'nun orta koluyla ve yemîn ve yesârıyla nihâyetine varınca vüzerâ-yı ızâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm ve mevâlî-i fihâm ve ümerâ ve kuzât ve nüvvâb ve mütesellimlere ve yeniçeri serdârları ve kethudâ yerleri ve voyvodalar ve bi'l-cümle zâbitân ve a'yân-ı vilâyetlere hüküm ki,

İran ahâlîsi mukaddemâ Sahâbe-i kirâm -radiyâllahu te'âlâ anhüm- hazerâtına itâle-i lisân eder râfizîler olduklarına binâ'en bundan akdem üzerlerine varılmasının meşrû'iyetini mübeyyin verilen fetâvâ-yı şerîfede ahâlî-i merkûmîlerin sebb ve rafzı zâhir olan ricâl umûmen katl ve ancak ol makûle sebbâb-ı râfizîlerin nisâ ve sıbyânları istirkâk ve esîr olunup, içlerinde bulunan ehl-i sünnete ve kezâlik sebb ve rafzı zâhir olmayanlara ve husûsan itret-i tâhire-i nebeviyyeye intisâb iddi'âsında olanlara kat'â ta'arruz olunmamak tenbîhleri sâlifü'z-zikr fetâvâ-yı şerîfede musarrah iken, sebbâb makûlelerinin ricâlleri ve kezâlik ba'zı ehl-i sünnet ve cemâ'atın ve siyâdete müntesib olanların ricâl ve nisâ ve sıbyânları ve bundan başka muhârebe inkitâ'ından sonra itâ'atı kabûl eden re'âyâ makûlesinin dahi istirkâk olunmaları hılâf-ı şer'-i şerîf olduğundan mâ'adâ ba'zı kendünü bilmezler bunların bey' ve şirâ olunmasını nice mefâside vesîle ittihâz edüp, Memâlik-i mahrûse'm hudûdlarında vâkî' kurâ ahâlîsinden ve göçebe tâ'ifesinden elleri erdiğini ahz ve birbirlerine bey' ile hılâf-ı şer' hareket ve bu husûs ensâb-ı Müslimînin muhtelit olmasına sebeb ve illet olmak hasebiyle fi-mâ ba'd Acem üserâsından müslimiyyü'n-neseb olanlarının bey' ve şirâları men' olunmak re'âyânın sıyânetlerine ve ensâb-ı Müslimîn tahâretine bâ'is-i küllî olduğundan mâ'adâ bu keyfiyyet Devlet-i aliyye'm ile hâlâ

câlis-i evreng-i Kistrâ ve Cem fermân-fermâ-yı memâlik-i Acem diyânet ve nasafet-penâh Nâdir Bahâdır Şâh -etemmâllâhu merâmehû- beyninde akd olunan salâh ve vifâkın şurûtundan ve bu mâdde hâlâ diyâr-ı İran'da esîr olan Müslimînin dahi bi'l-küllîye sebîlleri tahlîyesine şart kılındığına binâ'en husûs-ı merkûmun icrâsı musâlaha-i mezkûrenin takviyyetine bâdî ve İran memleketlerinde kalan nice ehl-i İslâm'ın halâs olmalarına vesîle ve ez-cümle memleket-i merkûmede ehl-i sünnet ve cemâ'at mezhebini kabul eden ricâl ve nisânın akrâba ve ta'allukâtları bu taraftan yanlarına vardıkça bu kadar ümmet-i Muhammed'in tatyîb-i hâtırlarına sebep olur hâlet olup [s. 70] ve nice mesâlih-i hayriyyeyi dahi müşt Emil olmağla, ber-vech-i muharrer Acem üserâsından müslimiyyü'n-neseb olanların fî-mâ ba'd bey' ve şîrâları men' ve def' olunduğu cümleye i'lâm ve işâ'at olunmak fermânım ve bundan böyle hılâf-ı şer'-i şerîf bey' ve şîrâyâ tesaddî eder olur ise o makûlelerin muhkem haklarından gelineceği dahi ifhâm olunmak olanların bey' ve şîrâları fî-mâ ba'd men' olunmak ber-vech-i muharrer şurût-ı musâlahadan olduğundan mâ'adâ bu husûs tarafeynde olan ibâdullâhın hâl ve şânlarına evfak bir emr-i müstahsen idüğüne ulemâ ve ocakların ağaları ve bi'l-cümle hayr-hâhân-ı Devlet-i aliyye'm müttefikü'l-kelim oldukları siz ki vüzerâ-yı müşâr ve mîr-i mîrân ve mevâlî ve sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz, ma'lûmunuz oldukda bundan böyle Acem üserâsının müslimiyyü'n-neseb olanlarından bir ferdinin bey' ve şîrâ olunmamaları hâlâtını cümleye işâ'at ve siz dahi ânen fe-ânen nezâret edüp, bundan sonra hükm-i hümayûnuma mugâyir harekete tesaddî eder olur ise o makûlelerin muhkem haklarından gelmek için keyfiyetlerini Der-aliyye'me arz ve i'lâma müsâra'at ve ba'dehû ne gûne fermânım olur ise muktezâsını tenfîze mübâderet ve lâkin bu husûsu celb-i mâla vesîle ittihâzıyla ibadullâhı ser-mû tekdîrden dahi gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mücebince fermân-âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]149

Anadolu'nun sağ ve sol kolları ve yemîn ve yesârları tasrîhi ile ber-vech-i muharrer iki kıt'a

103

Bir sûreti

Rumili'nin orta ve sağ ve sol kolları ve yemîn ve yesârlarıyla nihâyetlerine varınca vech-i meşrûh üzre yazılmışdır.

104

Sâbıkâ Tersâne-i âmire'm emîni olup bundan akdem Midillü'de kalyonları inşâsına me'mûr olan Mehmed -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Sen ki mûmâ-ileyhsin, inşâ-Allâhu te'âlâ inşâ ve tisyârına me'mûr olduğun kalyonları âlât ve pusatlarıyla tekml ve Midillü Limanı'ndan ihrâc ve Boğaz'a doğru tisyâr ve irsâl eylediğinden sonra tarafına gönderilen menzil ahkâmı mücebince Gelibolu'dan berren menzile süvâr ve bir sâ'at evvel Âsitâne-i sa'âdet'ime vusûle müsâra'at eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]149

105

Âsitâne-i sa'âdet'imden Ordu-yı hümâyûn'uma varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara ve kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve havâss ve evkâf zâbitlerine ve a'yân-ı vilâyet [ve] iş erlerine hüküm ki,

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i efham nizâmü'l-âlem nâzım-ı menâzimi'l-ümem vezîr-i a'zam Mehmed Paşa -edâmallahü te'âlâ iclâlehû-ya ve kethudâ-yı sadr-ı a'zama müte'allık hâlâ Âsitâne-i sa'âdet'imden Ordu-yı hümâyûn'uma on kıt'a araba ve () aded yük ile ba'zı eşyâ irsâl olunmağla, her kangınızın taht-ı kazâsına varup dâhil olur ise münâsib ve mahfûz mahallde kondurup ve gicelerde ve gündüzlerde

bekledüp ve gider olduklarında yanlarına kifâyet mikdârı tûfeng-endâz âdemler koşup esnâ-yı râhda ve menâzil ve merâhilde bir dürlü zarar ve gezend ihtimâlınden masûn olur keyfiyet ile hıfz ve hırâset ederek ve âminen ve sâlimen savb-ı me'mûra irsâl ve îsâl edüp, avk ve te'hîrden ve tehâvün ve taksîrden gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]149

[s. 71]

106

Gelibolu nâ'ibine ve Gelibolu'da yeniçeri zâbiti olan () -zîde mecduhû- ve nâzır-ı gümrük emîni olan () -zîde hûmâ-ya hüküm ki,

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân İstanbul kassâbbaşı olan Hüseyin -zîde kadruhû- rikâb-ı hümâyûnuma arz-ı hâl edüp, bundan akdem Gelibolu ma'berinden Anadolu Yakası'na gerek koyun ve gerek sığırın mürûruna ruhsat verilmeyüp men' ve def'i için müte'addid evâmîr-i aliyyem seref-sudûr olmuş iken, ahâl-i vilâyetin adem-i itâ'at ve inkıyâdlarından nâşî ol havâliye varan koyun ve sığırları bilâ-te'hîr Anadolu tarafına imrâr etdirdiklerinden nâşî Âsitâne-i sa'âdet'imde lahmın killetine ve ibâdullâhın zarû[re]t ve müzâyakalarına bâ'is olduğunu bildirüp, siz ki mûmâ-ileyhimsiz, fi-mâ-ba'd bir tarikle Gelibolu cânibinin aşağısından ve yukarusundan her nerede ma'ber var ise bi'l-ittifâk cümleliz nezâret ve bir re's hayvanın Anadolu tarafına mürûruna ruhsat verilmeyüp, her kim mugâyir-i emr-i şerîf imrâr etdirir ise ma'rifet-i şer'le ahz ve habs ve Âsitâne-i sa'âdet'ime i'lâm eylemeniz bâbında istid'â-yı inâyet etmeğın, vech-i meşrûh üzre amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]149

107

Rumili ve Anadolu'da vâkı' olan kâdîlara ve zikr olunan kazâlarda vâkı' a'yân-ı vilâyet [ve] iş erlerine hüküm ki,

Acem tâ'ifesinden Memâlik-i mahrûse'mde vefât edenlerin terekelerine kimesne vaz'u'l-yed eylemeyüp min terki mâlen feliverishî mazmûn-ı şerîfi üzere vatanlarında olan vârislerine îsâl için yanında bulunan yoldaşlarına verilmek lâzım ve muktezî olup ve husûs-ı mezbûr için birkaç def'a hatt-ı hümâyûnum ile fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşiken, beytü'l-mâlcılar taraflarından müdâhale olunduğu i'âm olundukda, bu bâbda şeref-yâfte-i sudûr olan emr-i şerîfim sûreti sicillâta sebt ve Rumili ve Anadolu'da vâkı' hükkâm ve beytü'l-mâlcılar ve gayruları taraflarından mutlaken emvâl-i emvât-ı Aceme ta'arruz olunmayup, müteveffâlarının cüz'î ve küllî muhallefâtları her ne ise vârislerine verilüp yoğsa vatanlarında vârislerine îsâl için yanında bulunan Acemlere teslîm olunup hilâf-ı şer'-i şerîf bir vechile ta'arruz olunmamak üzere cennet-mekân firdevs-âşiyân babam Sultân Mustafa Hân - eskenehu'llâhü te'âlâ fi-gurefi'l-cinân ve hallede hazretlerinin ammîleri merhûm ve mağfürun-leh Sultân Ahmed Hân -tâbe serâhû-nun ve ba'dehû babam merhûm müşârun-ileyhin zamân-ı sa'âdet- akrânlarında verilen iki kıt'a emr-i şerîf mücebince merhûm ve mağfiret-nişân ammim Sultân Ahmed Hân -aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân-hazretlerinin dahi zamânında emr-i şerîf verilmişiken, ecânibden ba'zıları mahrûsemde fevt olan A'câm tâ'ifesinin vârisleri değiller iken biz vârisiyüz deyü zûr-ı şâhid ikâmetleriyle muhallefâtların kabz edüp te'addî eylediklerinden, mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf mücebince amel olunup vech-i meşrûh üzere olan te'addî ve tecâvüzleri men' ve def' olunmak üzere tekrâr emr-i şerîf verilmişiken, yine ba'zıları mütenebbih olmayup ol vechile te'addî ve İstanbul beytü'l-mâl emîni dahi zikr olunan emr-i şerîfi yedlerinden ahz etdirüp, emvât-ı A'câmın metrûkâtına müdâhale ile gadra tesaddî etmeleriyle ol vechile olan gadr ve te'addîleri men' ve def' olunmak bâbında mukaddemâ emr-i şerîf sâdır olan emr-i şerîf müceblerince amel olunmak üzere tekrâr ammim merhûm müşârun-ileyhin zamân-ı sa'âdet-nişânlarında emr-i şerîf verilüp ve ol emr-i şerîf mücebince müceddeden emr-i şerîf verilmek hâlâ fermân-fermâ-yı iklîm-i Acem evreng-nişîn-i Kısra ve Cem âlî-hazret sâmi-rütbet Şâh-ı mu'allâ-câh hazretlerinin taraf-ı şâhîlerinden elçilik ile merâsim-i yek-cihetî temşiyetine me'mûr olan cenâb-ı emâret-me'âb eyâlet-nisâb [s. 72] beylerbeyi-i Kirmânşâhân Abdülbâkî Hân -dâme uluvvuhû- iltimâs etmekle, mûmâ-ileyhin iltimâsı üzere mukaddemâ verilen evâmîr-i şerîfe müceblerince amel olunmak bâbında müceddeden fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

108

Hâlâ Rakka Eyâleti'ne mutasarrıf olan Vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, zimmetinde mütekarrer olan tûğ-ı hümayûn câ'izesi yigirmi iki bin guruşun bir gün mukaddem Hazîne-i âmire'ye teslîmi için Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşılardan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim () -dâme mecduhû-mübâşeretiyle sana emr-i şerîfim şeref-yâfte-i sudûr olmuşken, henüz teslîm eylemediğünden mâ'adâ el-hâletü hâzihî meblağ-ı merkûmun alâ mehl edâ eylemek üzere Der-i Devlet-medârıma gönderdiğin mektûbunla istid'â-yı inâyet eylemişsin. Emr-i şerîfime mugâyir meblağ-ı merkûmun edâsında bu gûne imhâl ve taksîrâtın hakkında gazab-ı hüsrevânemi teheyüç olmuşdur. Vech-i meşrûh üzere zimmetinde tûğ-ı hümayûn câ'izesi olan meblağ-ı mezbûrun bir gün evvel tamâmen ve kâmilen kapucubaşı-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle alâ eyyi-hâl def'aten edâ ve mübâşir-i mûmâ-ileyhi Âsitâne-i sa'âdet'ime ircâ' eylemen bâbında hatt-ı hümayûn-ı celâlet-makrûnum mücebince te'kîd ve isti'câl için işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim dahi ısdâr ve tarafına irsâl olmuşdur. İmdi vusûlünde meblağ-ı merkûmun alâ eyyi-hâl tamâmen ve def'aten edâ ve teslîm-i Hazîne-i âmire'm eylemen lâzım ve lâbüdd olup ve üzerine edâsı rütbe-i vücûbda olan emr-i lâzımü'l-ıhtimâmından olmağın, bundan sonra zinhâr ve zinhâr bir gün te'hîr ve terâhî sadedinde olmayup neyler isen eylemeyüp, meblağ-ı merkûmu ta'cîl ale't-ta'cîl alâ eyyi-hâlin tamâmen ve kâmilen bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle def'aten edâ ve Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâl ve teslîm-i Hazîne âmire'm etdirmeğe ve mübâşir-i mûmâ-ileyhi ircâ' ziyâdesiyle ikdâm ve ihtimâm eyleyüp, ser-mû tehâvün ve taksîrden ve öZR ve illet îrâdından gâyetü'l-gâye tehâşî ve tevakkî eyleyesin. Şöyle ki işbu emr-i şerîfimden sonra dahi meblağ-ı merkûmu bir sâ'at mukaddem tekmîlen def'aten edâ ve Hazîne-i âmire'me irsâl ve teslîm etdirmekte bir dürlü muhâlefet veyâhûd yine alâ mehl edâ etmek sadedinde olur isen emr-i şerîfime muhâlefetin hasebiyle bundan sonra bir vechile öZR ve cevâbın ısgâ olunmayup, mu'âhez ve mu'âkab olacağını emr-i mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre ziyâde basîret ve

intibâh ile hareket ve bir gün mukaddem meblağ-ı merkûmu tamâmen ve kâmilen def'aten edâ ve mübâşir-i mûmâ-ileyhi Âsitâne-i sa'âdet'ime i'âde ve ircâ' eyleyüp, mikdâr-ı zerre te'hîrden ve özr ve illet îrâdından kemâl mertebe ihtirâz eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]149

109

Ber-vech-i arpalık Kocaili Sancağı'na mutasarrıf -dâme ikbâluhû- ve İznikmid kâdîsına ve kazâ-i mezbûrda yeniçeri zâbiti olan () ve kerâsite emîni olan () -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

İnce Donanma-yı hümâyûn'umun Karadeniz'e çıkması karîb ve iktizâ eden kerâsitesinin İznikmid cânibinden bir gü[n] evvel kat'ı ve Tersâne-i âmire'me nakl ve îsâl olunmasının gâyet lüzûmu olup ve Donanma-yı hümâyûn'um umûru Devlet-i aliyye'min a'zam-ı mehâmmından olmağla, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz, işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim vusûlünde kat'â te'hîr ve tevakkuf etmeyüp, cümleliz ma'ıyyet ile bu husûsa tekayyüd-i tâmm ve leyl ve nehâr hâb ve râhatı kendünüze harâm edüp bi-tevfikihî te'âlâ zikr olunan kerâsiteyi irsâl olunan defter mücebince tamâmen ve kâmilen kat' etdirüp, bir nesnesi kusûr kalmamak üzere bir sâ'at mukaddem Tersâne-i âmire'ye irsâl ve îsâle ziyâdesiyle ikdâm-ı tâmm eyleyesiz. Şöyle ki bu husûsda mikdâr-ı zerre tehâvün ve tekâsülünüz sebebi ile vech-i meşrûh üzere karîben Karadeniz'e çıkacak İnce Donanma-yı hümâyûn'um için bir sâ'at mukaddem irsâl olunan defter mücebince iktizâ eden kerâsitesi ma'âzallâhi te'âlâ tâmamen ve kâmilen kat' ve Tersâne-i âmire'me nakl ve irsâl olunmamak ihtimâli olur ise sonra bir dürlü özr ve cevâbınız ısgâ olunmayup, bu husûsun te'hîr ve ta'tiline bâ'is olduğunuz için her biriniz bilâ-tereddüd mu'âhez ve mu'âkab olacağınızı emr-i muhakkak ve mukarrer bilüp, ana göre basîret ve intibâh üzere hareket ve alâ eyyi-hâl elbetde ve elbetde ber-müceb-i [s. 73] defter zikr olunan kerâsiteyi bir sâ'at mukaddem Tersâne-i âmire'me irsâl ve îsâl eyleyüp, hılâfından gâyetü'l-gâye ihtirâz eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

110

Mısır vâlisi vezîrim Ebûbekir Paşa'ya hüküm ki,

Eşref-i bikâ' ve ebrek-i sıbâ' [?] olan Mekke-i mükerreme -zâdehâllahu te'âlâ şerâfen ve ta'zîmen-de vâkı' su yollarının ta'mîr ve tathîri ve tanzîfine kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân sâbıkâ rûznâmçe-i evvel olan Ahmed -zîde mecduhû- binâ emîni nasb ve ta'yîn olunup ve emr-i binâyâ müte'allık iktizâ eden mühimmât ve malzeme hâlâ Âsitâne-i sa'âdet'imden mîrî kalyon ile Mısır-ı Kahire'ye irsâl olunmağla, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, inşâ-Allâhu te'âlâ zıkr olunan mühimmât ve malzeme İskenderiye Limanı'na vusûlünde mahrûse-i Mısır'a ve andan dahi Süveys İskelesi'ne nakl ve iskele-i mezbûrede cümleden evvel Cidde'ye giden sefîneye vaz' ve tahmîl ve bi-tevfikihî te'âlâ bir gün evvel Cidde İskelesi'ne irsâl ve îsâl eyleyüp, bu emr-i cemîlde bir gûne tehâvün ve taksîrden tevakkî eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]149

111

Bir sûreti

Habeş Eyâleti ve Mekke-i mükerreme Şeyhü'l-haremlîği inzimâmıyla Cidde-i ma'mûre Sancağı'na mutasarrıf olan Vezîr Ahmed Paşa'ya

112

Köstence kâdîsına ve kazâ-i mezbûrda yeniçeri serdârı ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki,

Düstûr-ı ekrem müşîr-i efham nizâmü'l-âlem nâzım-ı menâzimi'l-ümem mükemmil-i nâmûsi's-saltanati'l-uzmâ mürettib-i merâtibi'l-hilâfeti'l-kübrâ vezîr-i a'zam-ı sûtûde-şiyem Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehü ve dâ'afe bi't-te'yîd iktidâruhü ve ikbâluhü-nun taraflarına Âsitâne-i sa'âdet'inden Karadeniz'den sefîne ile zahîre olmak üzere irsâl olunan sekiz bin keyl pirinc ve iki bin vukıyye kahve ve iki bin vukıyye şeker mübâşir ta'yîn olunan () ma'rifetiyle bi-tevfikihî te'âlâ Köstence İskelesi'ne vusûlünde siz ki mûmâ-ileyhimsiz, iskele-i mezbûrede mevcûd olan sefâyin sandallarıyla yine mübâşir-i mûmâ-ileyhin ma'rifeti ve cümlelerin ma'ıyyet ve ittifâkıyla Köstence'de bir münâsib ve mahfûz mahalline nakl ve gereği gibi hıfz ve hırâset edüp, mikdar-ı zerre bir nesnesi zâyi' ve telef olmamak üzere kemâl mertebe muhâfaza ve muhâresesinde ittifâk-ı tâmm ve ittihâd-ı mâ-lâ-kelem eyleyüp, zinhâr ve zinhâr bu emr-i lâzımü'l-ihimâmında bir dürlü tekâsül ve taksîrden ve ma'âzallâhi te'âlâ bir gûne zarar ve gezend ihtimâlinden her biriniz gâyetü'l-gâye ihtirâz eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâ'il-i B [Receb] sene [1]149

113

Üsküdar'dan Anadolu'nun orta koluyla ve yemîn ve yesârıyla nihâyetine varınca bulunan vüzerâ-yı ızâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm ve mevâlî-i fihâm ve ümerâ ve kuzât ve nüvvâb ve mütesellimler ve yeniçeri serdârları ve kethudâ yerleri ve bi'l-cümle zâbitân ve a'yân-ı vilâyetlere hüküm ki,

Siz ki vüzerâ-yı müşârün ve mîr-i mîrân ve mevâlî ve sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz, bundan akdem mufassalen ve meşrûhen ve cümlelerinize hitâben şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü's-şânımım hâvî olduğu vücûh-ı meşrû'a ve musâlaha-i müstahseneye binâ'en fî-mâ-ba'd aktâr-ı memâlik-i mahrûsemde Acem üserâsından müslimiyyü'n-neseb olanların bey' ve şîrâları men'-i küllî ile men' ve def olunmak üzere tenbîh olunmuş idi. [s. 74] Bundan mâ'adâ üserâ-yı merkûmînden kalem-rev-i hilâfetimde ikâmete rağbet etmeyüp, gerek başlu başlarına ve gerek bu esnâda itmâm-ı maslahat-ı sefâret ile avdet ve insîrâfa me'zûn olan cenâb-ı eyâlet-penâh

erümet-destgâh hâlâ beylerbeyi-i Kirmânşâhân Abdülbâkî Hân-ı Zengene -dâme uluvvuhû- ma'ıyyeti ile ve bundan böyle Âsitâne-i sa'âdet'imde ikâmet edecek İran mu'temedi ma'rifetiyle vatanlarına azîmet murâd edenlerin sebîlleri tahliye olunup, serhad muhâfızları ve vülât ve hükâm taraflarından mümâna'at olunmamak üzere dahi başka emr-i şerîfim ısdâr olunmak husûsu hâlâ çâr-bâliş-i nişîn-i evreng-i Kısra ve Cem fermân-fermâ-yı memâlik-i Acem âlî-hazret sâmi-rütbet diyânet ve nasafet-penâh Nâdir Bahâdır Şâh -etemmallâhu merâmehû- ile tertîb ve temhîd olunan müsâleme ve musâfâtın şurûtundan olup ve bu mâddeler el-yevm İran'da esîr olan Müslimînin dahi bi'l-külliye sebîlleri tahliyesiyle meşrût olduğu ecilden mürâ'âtı muktezî ve vâcib ve mukaddemâ sâdır olan emr-i âlî-şânım havî olduğu vücûh-i mesâlihi müştemil olmağla, ber-vech-i muharrer Acem üserâsının müslimiyyü'n-neseb olup Acemiyyeti sâbit ve zâhir olanlarından memâlik-i vasî'atü'l-mesâlik-i Rum'da ikâmete rağbet etmeyüp, gerek başlu başlarına ve gerek elçi-i hân-ı mûmâ-ileyh ma'ıyyeti ile ve bundan böyle Der-aliyye'mde ikâmet edecek İran mu'temedi ma'rifetiyle vatanlarına azîmet murâd edenlere mümâna'at olunmayup, sebîlleri tahliye olunmak bâbında dahi tenbîh-i hümayûnum olmağın, işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur. İmdi vusûlünde Acem üserâsından müslimiyyü'n-neseb olanların bey' ve şirâları fi-mâ ba'd men' ve def' olunmak husûsu şurût-ı musâlahadan olduğu gibi bu makûlelerin ber-vech-i muharrer Memâlik-i mahrûse'mde ikâmete rağbet etmeyüp vatanlarına azîmet murâd edenlere mümâna'at olunmayup, sebîlleri tahliye olunmak husûsu dahi şurût-ı musâleme ve musâfâtdan olduğundan mâ'adâ kezâlik bu maddenin gerek Âsitâne-i sa'âdet'imde icrâ ve ri'âyeti ve gerek evâmîr-i şerîfem ile aktâr-ı memâlik-i mahrûsemde i'lân ve işâ'at tarafından olan ibâdullâhın hâl ve şânlarına evfak bir keyfiyyet idüğüne ulemâ-yı a'lâm ve ocaklarım ağaları ve bi'l-cümle hayr-hâhân-ı Devlet-i aliyye'm müttefikü'l-kelim oldukları siz ki vüzerâ-yı müşârün-ileyh ve mîr-i mîrân ve mevâlî ve sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz, ma'lûmunuz oldukda bundan böyle Acem üserâsının müslimiyyü'n-neseb olup Acemiyyeti sâbit ve zâhir olanlarından minvâl-i meşrûh üzere kalem-rev-i hilâfetimde ikâmete rağbet eylemeyüp, fi-mâ ba'd gerek başlu başlarına ve gerek elçi-i hân-ı mûmâ-ileyh ma'ıyyeti ile ve bundan böyle Der-sa'âdet'imde ikâmet edecek İran mu'temedi ma'rifetiyle vatanlarına azîmet murâd edenlere tarafınızdan

bir dürlü mûmâna'at olunmayup, bu makûlelerin sebîlleri tahliye olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâ'il-i B [Receb] sene [1]149

114

Koçhisâr-ı Gerede Kazâsı civârında vâkı' olan Mevlânâ () kâdîsı ve Kengırı Sancağı mütesellimine hüküm ki,

Mehmed ibn-i el-Hâcc Aydın nâm kimesne rikâb-ı hümâyûnuma arz-ı hâl edüp, fi'l-ı asl Tebrîz şehri karyelerinden Kehûl nâm karye sâkinlerinden iken, altı sene mukaddem Koçhisâr-ı Gerede Kazâsı'na tâbi' Kayı nâm karye sâkinlerinden İbrahim bin Halîl nâm yeniçeri ile kendüsi ve vâlidesi Zeyneb ve karındaşı Mehmed ve kız kar[ındaşı] Fatma rızâlarıyla gelüp karye-i mezbûrede ma'an sâkin olup ve nikâh-ı şer'î ile bu hemşîresini mezbûr İbrahim'e ve ol dahi hemşîresini buna akd-i nikâh [s. 75] etmek üzere beynlerinde mu'âhede etmişler iken, mezkûr İbrahim sâlifü'z-zıkr Kayı Karyesi'nden Halîl nâm kimesne ile yek-dil olmağla, bununla vâlidesi ve karındaşı diğeri Mehmed için benim kölelerim ve câriyemdir deyü gadr ve te'addiye tesaddî etmekle, bundan akdem mezbûr İbrahim ile sâbıkâ Koçhisâr nâ'ibi huzûrunda mürâfa'a-i şer' olduklarında mezbûr İbrahim meclis-i şer'de mezkûrlar için benim kölem ve câriyem değillerdir, mukaddem Acem diyârından benimle ma'an geldiler deyü ikrâr ve i'tirâf eylediğini nâtik taraf-ı şer'den bunun yedine hüccet-i şer'iyye verilüp ve taraf-ı şâhîden elçilik ile münba'is olan cenâb-ı emâret-me'âb eyâlet-nisâb beylerbeyi-i Kirmânşâhân Abdülbâkî Hân -dâme uluvvuhû- ile ma'an Âsitâne-i sa'âdet'ime gelüp, lâkin mezbûrân İbrahim ve Halîl itâ'at-ı şer'-i şerîf eylemeyüp kazâları sükkânından ba'zılarıyla yek-dil ve yek-cihet olup, ol hüccet-i şer'iyyeye mugâyir nâ'ib-i cedîdden hılâf-ı inhâ bir tarikle hüccet peydâ ve vâlidesi ve kız karındaşı ve küçük karındaşı mezbûrları zabt etmeleriyle mukaddem ahz eyledikleri mâlî ve el-yevm gerek vâlidesi ve karındaşları yedlerinde kalup, ziyâde gadr olduğunu i'lâm ve mezbûrlar ile mahallde mürâfa'a-i şer' ve vech-i meşrûh üzere yedlerinde kalan mâlî ve vâlidesi ve karındaşları ma'rifet-i şer'le ahz ve kendüye

teslîm ve ihkāk-ı hakk olmak bâbında istirhâm eylediği ecilden sen ki civâr kâdîsı mevlânâ ve mütesellimi mûmâ-ileyhimâsız, mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı mu'allam çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân () Çavuş -zîde kadruhû-ma'rifeti ve zâbiti ma'rifetiyle mezkûr İbrahim'i ve refiki Halîl'i ma'an ahz [ve] izhâr-ı şer' ve merkûm Mehmed ile terâfu' ve yedinde olan hüccet-i şer'iyeye mûcebince ahvâlleri şer'le görülüp, vech-i meşrûh üzre hılâf-ı şer'-i şerîf ahz ve zabt eyledikleri mâlını ma'rifet-i şer'le ve mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle alâ eyyi-hâl bi't-tamâm vâlidesi ve karındaşlarıyla ma'an kendüye teslîm ve ihkāk-ı hakk eyleyüp, mezbûrlara bir dürlü te'allül ve muhâlefet etdirmeyüp ve bir tarikle kendülerini himâyeden ve bir dahi teşekkî olunmaktan ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâ'il-i B [Receb] sene [1]149

115

() kâdîsı ve Gelibolu Kazâsı muzâfâtından Eceâbâd Nâhiyesi nâ'ibine ve nâhiye-i mezbûrede vâkı' Seddü'l-bahr Kal'ası dizdârına hüküm ki,

Hâlâ Patrona-ı hümayûn kapudânı olan Hasan Kapudân mücerred tama'-ı hâmindan nâşî boğaz hisârlarından memnû'âtdan olan hinta ve yağlarını Akdeniz'e imrâr ve süvâr olduğu kalyona navl ile tüccâr metâ'ı tahmîl ve otuz kiseden mütecâviz navl ahz eylediği nümâyân ve Kapudân Paşa'ya sâbık Canım Hoca Mehmed Paşa'nın mezbûrda emânet akçesi dahi olduğu şâyi' olmağla, mezbûr Hasan Kapudân'ın mübâşir ta'yîn olunan () ma'rifetiyle ahz ve Seddü'l-bahr Kal'asında kal'a-bend ve emvâl ve eşyâsının cânib-i mîrî için zabt olunması bâbında hatt-ı hümayûn-ı celâlet-makrûnum şeref-bahş-ı sudûr olmağla, imdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim vusûlünde mezbûr Hasan Kapudân her nerede bulunur ise ta'yîn olunan mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle bulunduğu mahallde alâ eyyi-hâl ahz ve kal'a-i mezbûrede kal'a-bend ve mâlik olduğu emvâl [s. 76] ve eşyâsı her ne ise bir hılâli ketm ve ihfâ ve zâyî' ve telef olmamak ve hârice ez-defter kalmamak üzre ma'rifet-i şer'le ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle sıhhati ve hakîkati üzre tahrîr ve defter ve cânib-i

mîrî-çün cümlesi ahz ve kabz ve bir me'men ve mahfûz mahallde hıfz ve mûmzâ ve mahtûm defteri Der-i Devlet-medârıma irsâl [ve] vâkı'-ı hâli arz ve i'lâm ve tekrâr ne vechile emr-i şerîfim şeref-yâfte-i sudûr olur ise ana göre amel ve hareket eyleyüp, hılâf-ı emr-i şerîf vaz' ve hareketden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]149

116

Boğaz hisârları kâdîları ve boğaz hisârları dizdârlarına hüküm ki,

Kıdvetü ümerâ'i'l-milleti'l-Mesîhiyye Âsitâne-i sa'âdet'imde mukîm Netherlande elçisi () -hutimet avâkıbuhû bi'l-hayr- rikâb-ı hümâyûnuma arz-ı hâl gönderüp, Netherlande kapudânlardan Pozponde nâm kapudân râkib olduğu bir kıt'a sefînesiyle getürdüğü ve alup getürdüğü emti'asının ahidnâme-i hümâyûn mücebince resm-i gümrüğün verüp yerine edâ tezkiresi alup vilâyetine revân olmağla, mu'tâd üzre bir def'a boğaz hisârlarında yoklanup, derûnunda memnû'âtdan metâ' olmadıkça bir an eğlendirmeyüp yoluna revân olmasına mûmâna'at olunmamak bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğın, vech-i meşrûh üzre amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şân sâdır olmuştur.

Fî evâ'il-i B [Receb] sene [1]149

117

Musul kâdîsına ve a'yân-ı vilâyet [ve] iş erlerine hüküm ki,

Musul Eyâleti işbu sene-i mübâreke Cemâziye'l-âhiresinin on dördüncü gününde şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince rütbe-i vâlâ-yı vezâret ile düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem vezîrim Mustafa Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-ya tevcîh ve inâyet ve ihsânım olup, eyâlet-i merkûmenin imdâd-ı hazariyyesinden kıste'l-yevm hesâbı üzre vezîr-i müşârun-ileyhin zamânına iktizâ edeni sâbıkâ Musul beylerbeyisi olan Mehmed Paşa ahz ve

kabz etmiş ise andan ve eger henüz ahz ve kabz etmeyüp ahâlî zimmetinde ise ahâlîden tahsîli fermânım olmağın, imdi siz ki kâdîlar ve a'yân-ı vilâyetsiz, vech-i meşrûh üzere eyâlet-i merkûmenin imdâd-ı hazariyyesinden kîste'l-yevm hesâbı üzere vezîr-i müşârun-ileyhin zamânına iktizâ edeni sâbıkâ Musul beylerbeyisi olan mîr-i mîrân-ı mûma-ileyh Mehmed Paşa ahz ve kabz eylemiş ise mîr-i mîrân-ı mûma-ileyhden ve eger henüz ahz ve kabz etmeyüp ahâlî zimmetinde ise ahâlîden tahsîl ve vezîr-i müşârun-ileyhin tarafına edâ ve teslîm etdürüp, hılâf-ı emr-i şerîf ahz tarîkine bir dürlü te'allül ve özr etdirilmemek için yazılmışdır.

Fî evâhır-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]149

[s. 77]

118

Üsküdar'dan İnan hudûduna varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlar ve yeniçeri serdârları ve ocak ihtiyârlarına hüküm ki,

İnan tarafından sulh ve salâh emrinin tanzîm ve temşiyetine me'mûren Der-i Devlet-medârıma gelen eyâlet ve besâlet-penâh erûmet ve hükûmet-destgâh beylerbeyi-i Kirmânşâhân Abdülbâkî Hân -dâme uluvvuhû- hâlâ itmâm-ı maslahat ile avdet [ve] insîrâfa me'zûn ve murahas olmağla, hân-ı müşârun-ileyhin ve ma'iyetinde olan havâşî ve sâ'ir etbâ'ının her hâlde emn ve selâmet ile müreffehü'l-hâl ve mutma'inü'l-bâllarına ihtimâm olunmak matlûb olup ve hâlâ Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağında turnacıbaşı olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân İbrahim -zîde mecduhû- dahi hân-ı müşârun-ileyh ile ma'an ta'yîn olunmağla, siz ki mûmâ-ileyhimsiz, hân-ı müşârun-ileyh ve ma'iyetinde olan havâşî ve sâ'ir etbâ'ı her kangınızın taht-ı kazâsına varup dâhil olurlar ise her biriniz turnacıbaşı-ı mûmâ-ileyhin re'yi üzere hân-ı müşârun-ileyhin ve havâşî ve sâ'ir etbâ'ının menâzil ve merâhilde her vechile emn ve selâmet ve mezîd-i itmînân ve refâhîleri husûsunda ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat ve bu husûsda turnacıbaşı-ı mûmâ-ileyhin re'yine muhâlif vaz' ve hareketden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene [1]149

Akdeniz muhâfazasına me'mûr mîrî kalyonlar kapudânlarından Riyâle-i hümâyûn kapudânı olan () zîde mecduhûya hüküm ki,

Sâbıkâ Büyük Rûznâmecî olan Ahmed -zîde mecduhû- rikâb-ı hümâyûnuma arz-ı hâl gönderüp, Mekke-i mükerreme ve Medîne-i münevvere'de şerrefehallâhû te'âlâ ilâ-yevmi'l-âhirede ba'zı emkînenin ta'mîr ve [ter]mîmine me'mûr olup, lâkin Âsitâne-i sa'âdet'imden süvâr olduğu tüccâr sefinesinin âlât ve mühimmâtı yalınkat olmağla, şiddet-i şitâ hasebiyle Mısır'a gitmelikte su'ûbet olduğundan Sakız'dan karaveleye süvâr olunmak bâbında emr-i âlî-şân sâdır olup, ancak zikr olunan karavelenin kazâ'en şiddet-i rûzgârdan direkleri şikest olmağla, Tersâne-i âmire'me avdet etmekle sen ki kapudân-ı mûmâ-ileyhsin, elbetde sana Boğaz'damı yâhûd Sakız'da mı her kangı mahalde müsâdefe eder ise Riyâle-i hümâyûna süvâr ve avn-i Celîl[il]e bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem İskenderiye İskelesi'ne îsâl eylemen bâbında istid'â-yı inâyet etmeğın, vech-i meşrûh üzre amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâhır-ı B [Receb] sene [1]149

Ber-vech-i arpalık Kocaili Sancağı'na mutasarrıf olan () -dâme ikbâluhû-ya ve Üsküdar'dan Akşehir'e varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara ve zikr olunan kazâların yeniçeri serdârlarına ve a'yân-ı vilâyet [ve] iş erlerine hüküm ki,

Haremeyn-i şerîfeyn ahâlîsine be-her sene mu'tâd üzre irsâl olunan Surre-i hümâyûn-ı mevhebet-meşhûn işbu sene-i mübârekede dahi Hazîne-i âmire'mden an-nakd ihrâc ve surre emîni nasb ve ta'yîn olunan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân () -zîde mecduhû-teslîm ve ol savb-ı [s. 78] meymenet-iştîmâle teveccüh ve irsâl olunmağın, Surre-i hümâyûn ile emîn-i mûmâ-ileyhin ve refâkatinde olan hüccâc-ı zevi'l-ibtihâcın yollarda ve menâzil ve merâhilde muhâfazasına tekayyüd ve ihtimâm ehemmi mehâmm-ı lâzımü'l-ihtimâmdan olmağın, sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin, işbu emr-i şerîfim () ile vusûlünde mükemmel ve müretteb ve müstevfâ ve tâmmü's-silâh

âdemlerinle kalkup Geğbüze'ye gelüp Surre-i hümayûn'u Geğbüze'de karşılayup, Akşehir'e varınca mürûr ve ubûr eylediğin kazâlarda bulunan Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ve her kazânın darb ve harbe kâdir tüvânâ ve tüfeng-endâz il erlerini ihrâc ve Geğbüze'den Akşehir'e varınca Surre-i hümayûn'u ve emîn-i mûmâ-ileyh ve refâkatinde hüccâc-ı Müslimînin yollarda ve menâzil ve merâhilde ve gicelerde bu minvâl üzere kazâ be-kazâ muhâfaza ve muhârese ederek bi-avnillâhi te'âlâ âminen ve sâlimen Akşehir'e götürüp, emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm ber-vech-i arpalık Akşehir Sancağı'na mutasarrıf olan -dâme ikbâluhû-ya dahi bu minvâl üzere Akşehir'den Konya'ya îsâl eylemek üzere mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe teslim ve vech-i meşrûh üzere teslimini müş'ir mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhden temessük ve cânib-i şer'den dahi hüccet-i şer'iyye aldıktan sonra sen Akşehir'den girü mansıbına avdet ve alduğun hüccet ve temessükü Der-i Devlet-medârıma irsâl eylesin, lâkin bu bahâne ile re'âyâ ve berâyâ ve sükkân-ı vilâyete bir vechile zulm ve te'addîden ziyâde ihtirâz eylesin. Bu sene-i mübâreke sâ'ir senelere kıyâs olunmayup, Surre-i hümayûn'umun gerek yollarda ve gerek menâzilde ve gicelerde esnâ-yı nüzûl ve rihletde ve harâmzâdeden muhâfaza ve muhâresesinde ziyâde tekayyüd ve ihtimâm lâzım olmağla, şöyle ki ıyâzen billâhi te'âlâ bu emr-i hatîrde zerre kadar ihmâl ve tekâsül ve bir gûne taksîr ile bir dürlü zarar ve gezend isâbet etmek ihtimâli olur ise bir vechile cevâba kâdir olamayacağın zâhir ve âşikâr olmağla, ana göre ziyâde basîret üzere hareket ve Geğbüze'den Akşehir'e varınca minvâl-ı meşrûh üzere her kazâda bulunan Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ve darb ve harbe kâdir müsellağ ve tüfeng-endâzları ihrâc ile gerek yollarda ve gerek menâzilde ve gicelerde emniyet gelecek vech üzere muhâfaza ve muhâresesinde ihtimâm ve kemâl-i emn ve selâmet ile Akşehir'e götürüp mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe teslim edinceye dek terk-i râhat ile bezl-i tâb ve tüvân eyleyüp, zinhâr ve zinhâr zerre kadar ihmâl ve müsâheleye rızâ ve cevâz göstermekden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuştur.

Evâhır-ı B [Receb] sene [1]149

121

Bir sûreti dahi

Ber-vech-i arpalık Akşehir Sancağı'na mutasarrıf olan -dâme ikbâluhû-ya ve Akşehir'den Konya varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlar ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

[s. 79]

122

Bir sûreti dahi

Karaman vâlisi Vezîr Mehmed Paşa'ya ve Konya'dan Adana'ya varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine yazılmışdır.

123

Bir sûreti dahi

Adana vâlisi Vezîr Ali Paşa'ya ve Adana'dan Hama'ya varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm deyü yazılmışdır.

124

Âsitâne-i sa'âdet'imden Babadağı meştâsına varup gelince yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara ve zikr olunan kazâlarda vâkı' kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Kıdvetü ümerâ'i'l-milleti'l-Mesîhiyye Âsitâne-i sa'âdet'imde mukîm Venedik elçisi () -hutimet avâkıbuhû bi'l-hayr- rikâb-ı hümâyûnuma arz-ı hâl gönderüp, hâlâ ba'zı umûr-ı mühimmeye müte'allık mesâlihi için berât-ı şerîfimle kapu tercümânı olan Berik nâm tercümânı Babadağı meştâsına irsâl olunmağla, siz ki mûmâ-ileyhimsiz,

tercümân-ı merkûm iki nefer yasakçı ve üç nefer hizmetkârıyla gidişinde ve gelişde her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olur ise esnâ-yı râhda ve menâzil ve merâhilde berâtına mugâyir kendüsinden ve hizmetkârlarından cizyedârlara cizye mutâlebesiyle ve sâ'ire dahi âhar bahâne ile akçe talebiyle rencîde ve remîde etdirilmeyüp, vech-i meşrûh üzre zihâben ve iyâben himâyet ve sıyânet olunarak ziyâdesiyle emn ve selâmet ile mürûr ve ubûrlarına mûmâna'at ve dahl ve ta'aruz olunmayup, hılâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin, vech-i meşrûh üzre amel eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâsıt-ı Ş [Şa'bân] sene [1]149

[s. 80]

125

Hama mütesellimine ve Hama'dan Şâm-ı şerîfe varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara ve yeniçeri serdârlarına ve a'yân-ı vilâyet [ve] iş erlerine hüküm ki,

Haremeyn-i şerîfeyn ahâlîlerine mu'tâd üzre be-her sene irsâl olunan Surre-i hümâyûn-ı mevhebet-meşhûn bu sene-i mübârekede dahi Hazîne-i âmire'mden anakd ihrâc ve surre emîni nasb ve ta'yîn olunan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân () -zîde mecduhû-ya teslîm ve ol savb-ı meymenet-iştîmâle teveccüh ve irsâl olunmağla, Surre-i hümâyûn ile emîn-i mûmâ-ileyhin ve refâkatinde olan hüccâc-ı zevi'l-ibtihâcın yollarda ve menâzilde gicelerde ve gündüzlerde esnâ-yı nüzûl ve rihletde muhâfazasına tekayyüd ve ihtimâm olunmak ehemmi mehâmm-ı lâzımü'l-ihtimâmdan olmağın, Surre-i hümâyûn Adana'ya vusûlünde düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Adana vâlisi vezîrim Ali Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- kethudâsını [...?] Adana'dan olup [alup] yollarda ve menâzil ve merâhilde muhâfaza ve muhârese ederek Hama'ya götürüp, sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin, sana teslîm verdikde temessük ve cânib-i şer' den dahi hüccet-i şer'iyye alup Der-i Devlet-medârıma irsâl etmen üzre mufassal ve meşrûh emr-i şerîfimle me'mûr kılınmağın, imdi Surre-i hümâyûn vech-i meşrûh üzre Hama'ya vardıkda sen dahi mükemmel ve müretteb ve müstevfâ tâmmü's-silâh âdemleriyle Surre-i şerîfe'yi alup gerek Hama'ya ve gerek Şâm-ı şerîfe varınca yol üzerinde vâkı' kazâlarda bulunan

yeniçeri neferâtını ve darb ve harbe kâdir il erlerinden tüvânâ ve müsellaah ve tûfeng-endâzlarını ihrâc ve Surre-i hümâyûn'u ve emîn-i mûmâ-ileyh ve refâkatinde olan hüccâc-1 zevî'l-ibtihâcî Hama'dan Şâm-1 şerîf'e varınca gerek menâzilde ve gerek gicelerde memûnü'l-gâ'ile olmak vechiyle bekletmek ve gerek yollarda esnâ-yı nüzûl ve rihletde muhâfaza ve muhâsesinde tekayyüd ve ihtimâm ederek âminen ve sâlimen Şâm-1 şerîf'e götürüp düstûr-1 mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Şâm vâlîsi ve mîr-i haccı vezîrim Süleymân Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehü-ya teslîm ve teslîmini müşîr vezîr-i müşârun-ileyhden mektûb alup, Der-i Devlet-medârıma irsâl ve sen dahi girü Hama'ya avdet ve ric'at eylesesin ve lâkin bu takrîb ile re'âyâ ve berâya ve sükkân-1 [s. 81] vilâyete bir gûne zulm ve te'addîden be-gâyet hazer eylesesin. Bu sene-i mübâreke sâ'ir senelere kıyâs olunmayup, bu husûsda senden izhâr-1 gayret ile Surre-i hümâyûn'un âminen ve sâlimen Şâm-1 şerîf'e îsâli matlûb-1 pâdişâhânem olmağın, ıyâzen billâhi te'âlâ gerek yollarda ve gerek menâzilde bir dürlü zarar ve gezend isâbet eylemek ihtimâli olur ise ben mütesellimim deyü ve âhar vechile özr ve illetin aslâ ısgâ olunmayup, eşedd-i ukûbete giriftâr olacağın zâhir ve âşikâr olmağla, bu emr-i hatîrde ziyâde basîret üzre hareket ve izhâr-1 gayret ve hamîyyet edüp, müstevfâ ve yarar ve tüvânâ âdemlerinle ve her bir kazâda bulunan yeniçeri ve il erleriyle Surre-i hümâyûn'u kazâ be-kazâ menâzil ve merâhilde ve gicelerde bekletmek ile terk-i râhat ve ziyâde ihtimâm ve dikkat ile Şâm-1 şerîf'e götürüp emîn ve sâlim vezîr-i müşârun-ileyhe teslîm edüp, zinhâr ve zinhâr zerre kadar tekâsülden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-1 âlî-şânım sâdir olmuşdur.

Evâsıt-1 B [Receb] sene 1149

126

Uzun-köprü mütevellîsi Mehmed -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Sedd-i serîr ve sügür-1 İslâmiyye'den olan Vidin Kal'ası'nın itfâ'-i nevâ'ir-i mazarrat-1 müşrikîn için muhâfazası dîn ve Devlet-i aliyye'min mehâmm-1 lâzımü'l-ihtimâmından olup ve kal'a-i mezbûr muhâfazasında asâkir-i vâfire ve cünûd-1

mütekâsirenin bulunması ziyâdesiyle mühimm ve muktezî olup ve sen ki mûmâ-ileyhsin, sen yarar ve kâr-güzâr ve şecî' ve bahâdır ve etbâ' ve eşyâ sâhibi ve mâlen ve beden cihâda istitâ'at ve iktidârın olup, sende bu husûsda her vechile gayret ve hamiyet ve istikâmet ile dîn ve Devlet-i aliyye'mde hıdmet ve rızâ-yı hümâyûnuma muvâfık hareket me'mûl-ı hümâyûn-ı pâdişâhânem olduğuna binâ'en müsella ve müretteb yarar ve bahâdır yüz elli nefer süvârî ile kal'a-i mezbûre muhâfazasına me'mûr ve ta'yîn olmuşundur. Bu husûs dîn ve mübîn hıdmeti ve gayret ve hamiyet vakti olup ve bu vakt sâ'ir evkâta kıyâs olunmamağla, işbu emr-i şerîfim mübâşir ta'yîn olunan () ile vusûlünde kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle ol mikdâr nefer süvârî ile ta'cîl ale't-ta'cîl kalkup iki konağı bir ederek savb-ı maksûda teveccüh ve azîmet ve esnâ-yı râhda dahi bir yerde meks ve ârâm ve firâr eylemeyüp, kemâl-i sür'at ve şitâb ile gidüp bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem kal'a-i mezbûre muhâfızı olan düstûr-ı mükerrrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem vezîrim Mehmed Paşa [s. 82] -edâmallâhü te'âlâ iclâlehûnun ma'iyetinde mevcûd bulunup re'y-i savâb-dîdi üzre kal'a-i mezbûrenin hıfz ve hırâsetinde ve sâ'ir iktizâ eden hıdemât-ı aliyyemde kemâ-yenbağî ihtimâm ve dikkat eylesin. İnşâ-Allâhu te'âlâ bu bâbda vücûda gelen hıdmetin zâyi' olmayup, encâmında nâ'il-i ecr-i mükâfât olacağından aslâ iştibâh eylemeyüp ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin, sen dahi bu husûsa tekayyüd ve ihtimâm ve vech-i meşrûh üzre fermânım olan neferâtdan bir neferi noksân olmayup, tamâmen ve ucâleten mûmâ-ileyhi kaldırıp ve bir yerde meks ve ârâm etdirmeyüp bir gün evvel savb-ı me'mûra teveccüh ve azîmet ve bir sâ'at akdem kal'a-i mezbûra muhâfazasına tesyîr ve îsâle gereği gibi tekayyüd ve ihtimâm eyleyüp, hılâfından be-gâyet hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Fî evâhır-ı R [Rebî'ü'l-ahîr] sene 1149

127

Hâlâ ber-vech-i arpalık İçil Sancağı'na mutasarrıf olan Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, bundan akdem kethudân ile ağırlığın girüden gelmek üzere menzile süvâr ve giceyi gündüze katup iki üç konağı bir ederek sedd-i serîr ve sügür-ı İslâmiyye'den olan Vidin Kal'ası'na varup kıyâm eylemen için sana emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümâyûn olmuşidi. El-hâletü hâzihî kal'a-i mezbûrenin bi-avnihî te'âlâ itkâ-i havâyiz-i mazarrat-ı müşrikîn için muhâfazası dîn ve Devlet-i aliyye'min gâyetü'l-gâye ehemmi mehamm-ı lâzımü'l-ihimâmından olup ve senin bir gün evvel ve bir sâ'at akdem kal'a-i mezbûrenin muhâfazasına varup düstûr-ı mükerrem kal'a-i mezbûre muhâfızı vezîrim Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun ma'iyetinde mevcûd bulunman gâyet-i âmâl-ı mülûkânemden ve ziyâdesiyle muktezâ-yı vakt ve hâlden olmağla, te'kîd ve isti'câl için işbu emr-i şerîf-i müfterizü'l-imitisâlim dahi isdâr ve mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı mu'allâm kapucibaşlarından iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim () -dâme mecduhû- ile irsâl olmuşdur. Bu husûs dîn-i mübîn hıdmeti ve gayret ve hamiyet vakti olup, sâ'ir evkâtdan bir vakte kıyâs olunmayup ve senden sebîl-i dîn-i mübînde gayret ve hamiyet ve uğur-ı hümâyûnumda kemâl-i sadâkat ve istikâmet me'mûl-ı hümâyûnum olmağla, imdi işbu emr-i şerîfim sana her ne mahallde varup dâhil olur ise kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, zâtında merkûz olan [s. 83] ve gayret-i İslâmiyyen muktezâsınca bu emr-i lâzımü'l-ihimâmında tekayyüd-i tâmm ve hâb [ve] râhatı kendüne harâm edüp, mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle giceyi gündüze katup mukaddemâ ve hâlâ fermân-ı hümâyûnum olduğu üzere menzil ile üç konağı bir ederek kemâl-i sür'at ve şitâb ile gidüp alâ eyyi-hâl bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem varup Vidin Kal'ası'na duhûl ve kal'a-i mezbûre muhâfızı vezîr-i müşârun-ileyh ile ittihâd ve ittifâk ve hüsn-i vifâk ile bi-avnihî te'âlâ kal'a-i mezbûrenin düşman-ı dîn-i hızlân-karînden hıfz ve hırâset ve müdâfa'a-i müşrikînde bezl-i vus' ve kudret ve ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat eyleyüp, bu husûsda bir vechile tehâvün ve tekâsülden ve esnâ-yı râhda tevakkuf ve telîden [teleddün] eylemeyüp, bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem kal'a-i mezbûreye varup vâsıl olmakda cidd-i mevfûr ve hıdmet-i dîn-i mübîn ve Devlet-i aliyye'mde bezl-i makdûr ve istihsâl-i hâtır-ı âtır-ı pâdişâhâneme sa'y-ı nâ-mahsûr eyleyüp, hilâf-ı me'mûl hareketden ve yollarda ayak sürüyüp bir gün akdem savb-ı me'mûra varmakda betâ'at üzere hareketden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyesin ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin, vezîr-i müşârun-ileyhin bir gün akdem kal'a-i mezbûreye vusûlü

gāyetü'l-gāye umûr-ı lâzımü'l-isti'câl ve ehemmi mehâmm-ı dîn ve Devlet-i aliyye'nden olmağın, sen dahi mübâşeretin hasebiyle hâb ve râhatı kendü[ne] harâm ile vezîr-i müşârun-ileyhi bulunduğuş mahalden bilâ-tevakkuf ta'cîl ale't-ta'cîl kaldırup ve esnâ-yı râhda dahi bir yerde meks ve ârâm etdirmeyüp, bir gün mukaddem serî'an ve âcilen kal'a-i mezbûreye tisyâr ve îsâle tekayyüd-i tâmm ve kemâ-yenbağî dikkat ve ihtimâm eyleyüp, fermân-ı hümâyûnum olduğı vech üzre itmâm-ı hıdmete bezl-i iktidâr ve hılâfından be-gāyet ihtirâz eylemen bâbında şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Evâhır-ı R [Rebî'ü'l-ahîr] sene [1]149

128

Âsitâne-i sa'âdet'imden Rumili'nin sağ kolu nihâyetine varınca vâkı' olan kâdîlara ve kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Siz ki mûmâ-ileyhimsiz, bundan akdem ma'rifetiniz ve Dergâh-ı mu'allâm kapucılar başlarından mübâşir taht-ı kazâlarımızdan ve Vidin Kal'ası muhâfazası-çün ihrâcı fermânım olan sâdât-ı kirâm ve mütekâ'idîn ve zî-kudret ve darb ve harbe kâdir il erlerinin bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem evlerinden ve yerlerinden ihrâcları ve serî'an ve âcilen kal'a-i mezbûreye varup düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Vidin Kal'ası muhâfızı vezîrim Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclalehû-nun re'y-i savâb-dîdi üzre iktizâ eden hıdmet-i [s. 84] muhâfazada ve sâ'ir fermânım olan hıdemât-ı aliyyemde bezl-i makdûr eylemeleri-çün hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla mu'anven sâdır olan fermân-ı cihân-mutâ'im ve tekrâr tenbîh ve te'kîdi ve isti'câli müşîr iki kıt'a emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuşidi ve vech-i meşrûh üzre kal'a-i mezbûre muhâfazasına me'mûr oldukları mezkûrların henüz ne mahalle vardıkları ma'lûm olmayup, kal'a-i mezbûrenin bi-avnihi sübhânehû ve te'âlâ bir gün evvel itfâ'-i nâ'ire-i mazarrat-ı düşman-ı dîn için muhâfazası dîn ve Devlet-i aliyye'min gāyetü'l-gāye lâzımü'l-isti'câl olan ehemmi mehâmm-ı lâzımü'l-ihimâmından olmağla, tekrâr te'kîd ve isti'câl için mukaddemâ mübâşir

ta'yîn olunan Dergâh-ı mu'allâm kapucibaşlarından mâ'adâ bu def'a dahi yine Dergâh-ı mu'allâm kapucibaşlarından () -dâme mecduhû- mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmuştur. Bu husûs dîn-i metîn hıdmeti ve ziyâdesiyle gayret ve hamiyet vakti olup, sâ'ir evkâtdan bir vakte kıyâs olunmayup ve mezkûrların gayret-i İslâmiyyeleri muktezâsınca cümlesinin bir an evvel varup kal'a-i mezbûre muhâfazasında mevcûd bulunmaları gâyet âmâl-ı mülûkânemden ve ziyâdesiyle muktezâ-yı vakt ve hâlden olup, ferd-i vâhidin girü kalmalarına kat'â rızâ-yı hümâyûnum olmayup ve tekrâr tenbîh ve te'kîde dahi müsâ'id vakt kalmamağla, imdi mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan işbu emr-i şerîf-i müfterizü'l-ımtisâlim mücebince vech-i meşrûh üzre taht-ı kazâlarınızdan ihrâcları fermânım olan sâlifü'z-zikr sâdât ve mütekâ'idîn ve zî-kudret ve sâ'ir darb ve harbe kâdir olanlardan henüz evlerinde kalmışları var ise mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle anları dahi ihrâc ve cümlesini ta'cîl ale't-ta'cîl ve alâ eyyi-hâlin ber-vech-i müsâ'ade savb-ı me'mûra eriştirmeleri husûsunda her biriniz ittihâd ve ittifâk ve ma'iyet ve vifâk üzre ihtimâm ve dikkat eyleyesiz ve sen ki bu def'a mübâşir ta'yîn olunan kapucibaşı-ı mûmâ-ileyhsin, bu husûsda sen dahi hâb ve râhatı kendüne harâm eyleyüp ve bi-tevfikihî te'âlâ fermân-ı hümâyûnum olduğu üzre zikr olunan kazâlardan ihrâcları fermânım olan tavâ'if-i merkûmenin bir gün evvel savb-ı me'mûra vusûlleri gâyetü'l-gâye ehemm ve elzem olup ve kal'a-i mezbûrenin muhâfazası umûr-ı sâ'ireye kıyâs olunmamağla, mezkûrlara her nerede müsâdefe eder isen mukaddem mübâşir ta'yîn olunan kapucibaşılar ile dahi ittifâken cümlesini önünüze katup ve içlerinden bir ferdin girü kalmasına kat'â müsâ'ade ve ruhsat göstermeyüp, umûmen ardını alup sürüp götürüp, serî'an ve âcilen kal'a-i mezbûre muhâfazasında vezîr-i müşârun-ileyhin ma'iyetinde mevcûd etdirmekde kemâ-yenbağî tekayyüd ve ihtimâm eyleyüp, zinhâr ve zinhâr bu emr-i dîn ve Devlet-i aliyye'mde bir dürlü tekâsülden gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet ve istihsâl-ı rızâ-yı hümâyûnuma her biriniz dikkat eylemeniz bâbında şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâhır-ı R [Rebî'ü'l-âhır] sene 1149

Akdeniz muhâfazasına me'mûr mîrî kalyonlar kapudânlardan Kapudâne-i hümayûn kapudânı olan () - zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Galos ve Selanik taraflarından mübâya'ası fermânım olan zehâyir sefinelerinin bi-avnihi te'âlâ âminen ve sâlimen Âsitâne-i sa'âdet'ime vusûlleri-çün rû-yı deryâda korsan keferesinden hıfz ve hırâset ehemm ve lâzım olmağla, sen ki Kapudâne-i hümayûnum kapudânı mûmâ-ileyhsin, vech-i meşrûh üzre emr-i şerîfim vusûlünde vech-i meşrûh üzre zikr olunan zehâyir sefineleri bir taraftan yüklenüp bir alay olup, Âsitâne-i sa'âdet'im tarafına revâne olduklarında mübâya'a zâhiresi tamâm oluncaya dek devr-i dâyim ol sefinelere himâye olup, rû-yı deryâda korsan keferesinden hıfz ve hırâset eylemek için Donanma-yı hümayûn'um kalyonlardan iki kıt'a kalyon ta'yîn bi-avnihi te'âlâ âminen ve sâlimen Âsitâne-i sa'âdet'ime vusûlleri husûsunda kemâ-yenbağî tekayyüd ve ihtimâm etmek üzre ta'yîn eylediğin kalyonlar kapudânlara tenbîh ve irsâl eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâhır-ı R [Rebî'ü'l-âhır] sene [1]149

Rumili'nin orta kolu yemîn ve yesâriyla Sofya'ya varınca yol üzerinde vâkı' olan kuzât ve nüvvâb ve yeniçeri serdârları ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Bu def'a Âsitâne-i sa'âdet'imden ba-hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ortalarından on aded ortalar Sofya cânibinde düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Rumili vâlisi vezîrim Ahmed Paşa - edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun ma'iyetinde ta'yîn olunmalarıyla, zikr olunan on aded ortalara Âsitâne-i sa'âdet'imden sekiz yüz elli bir nefer tahrîr ve tashîh olunup, be-her ortaya yüz elliser nefer olmak üzre mukaddem tahrîr olunan sekiz yüz elli bir neferin üzerine zikr olunan kazâlardan ve Sofya'da ikâmetlerinde müceddeden üç yüz

kırk nefer dahi tahrîr ve tashîh olunup ve be-her ortaya yüz ellişer nefer olması fermânım olmağın, Turnacıbaşı el-Hâcc Hasan -zîde mecduhû- mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmuşdur. İnşâ-Allâhu te'âlâ vusûlünde sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin, gerekdir ki vech-i meşrûh üzre Rumili'nin orta kolu yemîn ve yesârıyla ve Sofya'ya varınca vâkı' olan kazâlardan ve Sofya'da ikâmetlerinde zikr olunan on aded ortalara mukaddem Âsitâne'den tahrîr ve tashîh olunan sekiz yüz elli bir neferin üzerine bu def'a dahi altı yüz kırk dokuz nefer tahrîr ve tashîh edüp be-her ortaya yüz ellişer nefer olmak üzre tekmîl edüp, bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem Sofya cânibinde Rumili vâlisi vezîr-i müşârun-ileyhin ma'yyetinde mevcûd bulunmaları husûsuna ziyâde tekayyüd ve ihtimâm edüp, mugâyir-i emr-i âlî vaz' ve hareketden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz deyü Âsitâne-i sa'âdet'imde segbânbaşı olan Mehmed -dâme mecduhû- tarafından mühürlü mektûb verilmekle mücebince amel olunmak içün yazılmışdır.

Evâhır-ı R [Rebî'ü'l-âhır] sene [1]150

[s. 86]

131

Ereğli kâdisına ve kazâ-i mezbûrda vâkı' kethudâ yeri ve yeniçeri serdârı ve Ereğli Gümrüğü emîni ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Siz ki mûmâ-ileyhimsiz, emr-i şerîfim vusûlünde Anadolu cânibinde bazı kazâlardan Kefe ve Kırım cânibleri-çün tahrîr ve tashîh ve Ereğli İskelesi'nden sefâyine vaz' ve tahmîl ve bir gün evvel savb-ı me'mûra nakilleri fermânım olan on aded bayrak ve be-her bayrakda yüzer nefer olmak üzre Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri neferâtı-çün Ereğli İskelesi'nde ve kurbunda vâkı' Alaylı İskelesi'nde her ne kadar sefâyin var ise şimdiden yüklü olanlarının yüklerin boşaldup ve yüksüzünün dahi cümlesini ahz ve zabt ve rabt edüp ve inşâ-Allâhu te'âlâ neferât-ı merkûme geldikleri gibi bir sâ'at eğlendirmeyüp, cümlesini zikr olunan sefinelere vaz' ve tahmîl ve bir an akdem savb-ı me'mûrlarına irsâllerine ziyâdesiyle tekayyüd ve ihtimâm eyleyesiz. Bu husûs Devlet-i aliyye'min ziyâdesiyle ihtimâmı ve vâcibü'l-ikdâmı olan umûr-ı lâzımü'l-ihitimâmından olmağla, şöyle ki iyâzen billâhi te'âlâ neferât-ı merkûme zikri mürûr

eden iskelelere vusûllerinde kifâyet mikdârı sefâyin hâzır ve müheyyâ olunmayup, meks ve tevakkuflarına bâ'is ve bâdî olacak hâlet zuhûr eylemek ihtimâli olur ise sonra bir dürlü özr ve cevâbınız ısgâ olunmayup, bunun gibi hıdemât-ı dîn ve Devlet-i aliyye'min te'hîr ve ta'tîline bâ'is olduğunuz için her biriniz eşedd-i ukûbet ile mu'âkab olacağınızı yakînen ve tahkîken ma'lûm edinüp, ana göre bu husûsda kemâl-i ihtimâm ile ikdâm-ı tâmm eyleyüp, hılâfından ve emr-i şerîfime mugâyir vaz' ve hareketden gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâsıt-ı R [Rebî'ü'l-âhır] sene 1150

132

Anadolu Yakası'nda vâkı' Mihaliç ve Edincik ve Balıkesri ve Eksamil ve Bandırma ve Karabiga kazâları nâ'iblerine ve zikr olunan kazâların vâkı' iskele emînleri ve sâ'ir zâbitân ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki,

Harbî kefereye ve müste'men tâ'ifesine Memâlik-i mahrûse'mden hinta ve sâ'ir zehâyir fûrûhtu men'-i küllî ile men' olunmuşiken, taht-ı kazâlarınızdan ba'zı kimesneler hinta ve sâ'ir zehâyiri Âsitâne-i sa'âdet'ime götürüp fûrûht eylemeyüp, Çandarlı nâm mahalle aşırup harbî kefereye ve sâ'ir müste'men tâ'ifesine fûrûht eyledikleri istimâ' olmağla, bu husûs Âsitâne-i sa'âdet'imde olan ibâdullâhın zarûret ve müzâyakalarına ve Memâlik-i mahrûse'mde kaht [ve] galâ vukû'ına bâ'is olup, zikr olunan mahallerden keferede tâ'ifesine hinta ve sâ'ir zehâyir kısmından dâne-i hardal fûrûhtuna kat'â rızâ-yı hümâyûnum olmayup, men'-i küllî ile men' ve def [s. 87] ve fî-mâ ba'd hinta ashâbı hinta ve sâ'ir zahîrelerini muhârib ve müste'menîn tâ'ifesine fûrûht eylemeyüp, doğru Âsitâne-i sa'âdet'imde Unkapanı'na götürüp ibâdullâha fûrûht eylemeleri fermânım olmağın, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz, vech-i meşrûh üzre fermânım olduğu üzre taht-ı kazâlarınızda olan hinta ve zehâyir ashâbı tâ'ife-i merkûmeye bir habbe ve dâne-i hardal fûrûht eylemeyüp ve körfese dahi uğramayup, doğru Âsitâne-i sa'âdet'ime götürüp ve her kangınızın taht-ı kazâsında vâkı' iskeleden fi'l-asl sefâyine vaz' ve tahmîl olunur ise tarafınızdan mikdârını

mübeyyin memhûr tezkire alup ber vech-i meşrûh üzre doğru Âsitâne-i sa'âdet'imde Kapan'a götürüp, nâ'ibe teslîm ve teslîmlerini müş'ir nâ'ib-i merkûmdan memhûr tezkire alup götürmek şartıyla mu'temedün-aleyh kefillerini alup bu vechile doğru Âsitâne-i sa'âdet'ime götürmek üzre her birine gereği gibi tenbîh ve te'kîd ile irsâl ve bu husûsa ziyâdesiyle tekayyüd ve ihtimâm ve dikkat eylesesiz. Şöyle ki bundan sonra memnû' ve mütenebbih olmayup, muhârib ve müste'menîn tâ'ifesine hinta ve sâ'ir zehâyir fûrûht eylemek ümîdiyle zikr olunan kazâlardan Çandarlı nâm mahalle ve sâ'ir yerlere bir habbe ve dâne-i hardal aşırup ve nakline cesâret eder olur ise sırren ve alenen teftîş ve tefahhus olunup, kefere tâ'ifesine memnû'âtdan olan hinta ve sâ'ir zahîre fûrûht eyledikleri zâhir olduğu gibi bilâ-tevakkuf ahz ve mâlları mîrî için girift ve kendülerinin dahi bilâ-emân cezâları tertîb olunacağı ve siz ki mûmâ-ileyhimsiz, siz dahi bu husûsda iğmâz ve tehâvün ve tekâsül eylediğiniz hâlde elbetde haberi alınup ve siz dahi eşedd-i ukûbe[te] giriftâr olacağınızı emr-i mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre basîret ve intibâh üzre hareket ve hinta ve sâ'ir zehâyir ashâbının kefereye hinta ve zahîre fûrûhtundan men' ve def' ve vech-i meşrûh üzre Âsitâne-i sa'âdet'ime nakl ve irsâlleri husûsunda her biriniz kemâ-yenbağî ihtimâm ve dikkat ve hılâfından be-gâyet hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı R [Rebî'ü'l-âhır] sene 1150

133

Karadeniz'in Rumili kıyısında vâkı' Birgos ve Köstence ve Mankalya ve Varna ve Balçık ve Kavarna ve Karaharman kâdîlarına ve zikr olunan kazâlarda vâkı' kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele emînleri ve a'yân-ı vilâyet ve sâ'ir iş erlerine hüküm ki,

Anadolu Yakası'ndan taht-ı kazâlarınızda vâkı' iskelelere sefâyin gelüp yanaşup, hinta ashâbından beşer onar pâre ziyâdeye hinta iştirâ ve Anadolu taraflarına nakl eyledikleri ihbâr olunup, bir vechile Âsitâne-i sa'âdet'im sevâkin ve ahâlîsinin akvât-ı zarûretlerinde usret ve zucretlerine bâ'is ve bâdî oldukları müte'ayyen ve

mütehakkık olmağla, ba‘de’l-yevm zikr olunan iskelelerde ve Anadolu Yakası'ndan gelen sefâyin ashâbına gerek hinta ve gerek ecnâs-ı zehâyirden bir nesne verilmeyüp, men‘-i küllî ile men‘ ve def‘i fermânım olup ve bu husûs için () ta‘yîn ve irsâl olunmuştur. İmdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü’l-ımtisâlim her kangınızın taht-ı kazâsına varup vâsıl olur ise birer sûretin mehâkimde sicillâta sebt ve mazmûn-ı münîfini cümleye i‘lâm ve işâ‘at ve vech-i meşrûh üzre taht-ı kazânızda olan iskelelerden ol makûle Anadolu [s. 88] tarafından gelen sefînelere ecnâs-ı zehâyirden bir nesne fûrûht olunmamak üzre mübâşir-i merkûm ma‘rifetiyle tenbîhi iktizâ eden hinta ve sâ‘ir zehâyir ashâbına muhkem tenbîh ve te‘kîd ve zecr ve men‘lerinde ihtimâm-ı tâmm ve ziyâdesiyle sa‘y ve ikdâm eylesesiz. Bundan sonra zinhâr ve zinhâr Anadolu Yakası'ndan gelen sefâyine dâne-i hardal fûrûht olduğuna kat‘â rızâ-yı hümâyûnum olmamağla, fî-mâ ba‘d bu husûs sırren ve alenen teccüss ve tefahhus etdirilüp, şöyle ki zikri mürûr eden iskelelerden ecnâs-ı zehâyirden Anadolu tarafına gitmek üzre bir nesne fûrûht ve sefâyine tahmîl ve nakl olduğuna istimâ‘ olunur ise kat‘â bir dürlü özr ve cevâbınız ısgâ olunmayup, fûrûht edenler mu‘âkabât-ı şedîdeye giriftâr olduklarından mâ‘adâ sizin dahi bu husûsda iğmâz-ı ayn veyâhûd tehâvün ve tekâsülünüze haml olunup, mes‘ûl ve mu‘âkab olacağınızı mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre bu husûsda mezîd-i teyakkuz ve intibâh üzre hareket eyleyüp, hılâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şân sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ’il-i Câ [Cemâziye’l-evvel] sene 1150

[s. 89]

134

Taman muhâfazasında olan Mehmed -dâme ikbâluhû-ya hüküm ki,

Âsitâne-i sa‘âdetim'de revgan-ı sâdenin ziyâde killeti olup, ibâdullâhın yağ husûsunda kemâl-i zarûret ve müzâyakası olduğuna binâ‘en Âsitâne-i sa‘âdet'imde olan ibâdullâha fûrûht ve zarûretlerin def‘ için Taman'da olan yağ tüccârı istîcâr eyledikleri sefâyine yağların tahmîl murâd eylediklerinde, sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin, mücerred tama‘-ı hâmından nâşî bana ücûr ve beş yüz guruş

vermedikçe sefinelere bir berk yağ vaz‘ ve tahmîl etdirmem deyü sefâyin ashâbına ve yağ tüccârına cevâb ve cevr ve eziyet ve bu ana değin misli sebkat etmemiş mezâlim ve te‘addîye cesâretin sebebi ile ashâb-ı sefâyin Taman İskelesi'ni birağup gitmekle, hâlâ Taman mahzenlerinde bin beş yüzden mütecâviz berk yağları kalup Âsitâne-i sa‘âdet'ime gelmeyüp, ibâdullâhın zarûret ve müzâyakalarına ve tüccârın ve sefâyin erbâbının inkitâ‘ına bâ‘is ve bâdî olduğun yakînen haber alınmağla, bu def‘a seni îkâz ve tenbîh için işbu emr-i şerîfim ısdâr ve mübâşir ta‘yîn olunan () ile irsâl olunmuşdur. İmdi inşâ-Allâhu te‘âlâ vusûlünde vech-i meşrûh üzre Taman'da dermahzen olan ne mikdâr kıt‘a berk revgan-ı sâde var ise bir kıt‘ası hâric kalmayup ve doğru Âsitâne-i sa‘âdet'ime nakl için cümlesinin mübâşir-i mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle yağ tüccârının isticâr eyledikleri sefinelere vaz‘ ve tahmîline ve akçe talebiyle ve âhar vechile kat‘â tarafından ve taraf-ı âhardan bir dürlü mûmâna‘ata tesaddî olunmayup ve fî-mâ ba‘d dahi ol makûle te‘addî ve mezâlimden keff-i yed eylesin. Bu husûs Âsitâne-i sa‘âdet'imde olan ibâdullâhın def‘-i zarûret ve müzâyakalarına isticlâb-ı du‘âlarına bâ‘is olan mevâddan olmağla, şöyle ki bundan sonra yine sana teyakkuz ve intibâh hâsıl olmayup ve ashâb-ı sefâyinden ve tüccârdan akçe mutâlebesi ve âhar bahâne ile Taman'da olan yağların sefâyine tahmîline ve Âsitâne-i sa‘âdet'ime nakline mûmâna‘at ile ibâdullâhın zarûret ve müzâyakalarına sebep olan bu gûne mezâlim ve te‘addiyâta tecâsür ve tesaddî eyledüğün ve bu husûs için tüccârdan ve ashâb-ı sefâyinden bir akçe ve bir habbe aldığın istimâ‘ olunur ise sonra bir vechile özr ve cevâbın ısgâ olunmayup, bilâ-emân cezân tertîb olunacağını emr-i mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre bu bâbda teyakkuz ve intibâh ile hareket ve hılâfından gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhır-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene 1150

[s. 90]

135

Akdeniz muhâfazasına me‘mûr mîrî kalyonlardan Kapudâne-i hümâyûnum kapudânı olan () kapudân -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Sâbıkâ deryâ kapudânı olan Vezîr Mehmed Paşa'nın kendü mâlıyla İstanköy'de binâ ve inşâsına mübâşeret etdirdiği bir kıt'a kalyon bi-tevfikihî te'âlâ itmâm-ı karîb olup ve kalyon-ı mezkûrun bir gün evvel itmâm ve tekmîli ve Tersâne-i âmire'me tesyîr ve îsâli ehemm ve elzem olmağla, sen ki Kapudâne-i hümâyûnum kapudânı mûmâ-ileyhsin, işbu emr-i şerîfim vusûlünde nezâretinle kalyon-ı mezkûrun kusûr kalan ebniyesinin bir gün evvel itmâm ve tekmîline tarafından gereği gibi ihtimâm-ı tâmm edüp, egerçi kalyon-ı mezkûrun iktizâ eden mühimmâtı Tersâne-i âmire'm tarafından irsâl olunup, lâkin neferâtı kalîl olmağla, inşâ-Allâhu te'âlâ nezâretin hasebiyle ba'de't-tekmîl patrona ve riyâle-i hümâyûnum kalyonları ve senin süvâr olduğun Kapudâne-i hümâyûnum kalyonu ile ma'an ittifâk ve ittihâd ile muhâfaza ve muhârese ederek kemâl-i emn ve selâmet ile kalyon-ı mezbûru bi-avnihi te'âlâ boğaz hisârlarına gelinceye dek tesyîr ve boğaz hisârlarından dahi kezâlik emîn ve sâlim Âsitâne-i sa'âdet'im tarafına tesyîr için tarafından deryâ ahvâline vukûf ve şu'ûru olan mu'temed ve kâr-güzâr âdemler ta'yîn ve bir sâ'at evvel Tersâne-i âmire'me irsâl ve îsâle ihtimâm ve husûs-ı mezbûrda ziyâde basîret ve intibâh ve ihtiyât ile hareket ve hılâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı Z [Zi'l-hicce] sene 1149

136

Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ortalarından otuz üç segbânların çorbacısı vekîli () - zîde kadruhû-ya hüküm ki,

Be-her sene rûz-ı Hızır hulûlünde ortanın bayrağı ve kazgânı ve umûmen neferâtı ile varup, İstiranca ve havâlisinde vâkı' bostânda geşt ve güzâr ve sayyâdluk edüp, sayd olunan geyik ve sığır pasdırmalarından verilmesi mu'tâd olan mahallere tevzi' ve Midye ve Ahyolu ve Pınarhisârı ve Vize ve Saray ve Çorlu ve () ve () ve ol taraflarda zuhûr eden haydûd ve bir dirlikde alâkaları olmayup, mücerred icrâ-yı mel'anet için kendülerin askeri rûtbeye idhâl ve tebdîl-i eşkâl ile ibâdullâha zulm ve te'addîye cesâret eden erâzil ve eşkıyânın def'-i şerr ve mazarratları-çün orta-i

mezkûrenin ta'yîn ve irsâl olunması mu'tâd-ı kadîm olup ve lâkin bu sene-i mübârekede orta-i mezkûre sefer-i hümâyûnumda olmağla, olunageldüğü üzre varup hıdmet-i lâzımede olmaları-çün emekdâr ve atîk neferâtınla ta'yîn ve irsâl olman fermânım olmağın, sen ki çorbacı vekîli mezbûrsun, gerekdir ki ber-vech-i mu'tâd-ı kadîm ve zikr olunduğu tertîb ile kadîmî geşt ve güzâr olunagelen mahallerde geşt ve güzâr ve sayd olunan geyiklerin lühûmundan pasdırma eyleyüp ve be-her sene verilegelen mahallere tevzî' ve zikr olunan kazâlarda ve etrâfında her ne mahallde haydûd misillü eşkıyâ zuhûr eder ise ma'yyetinde olan emekdâr ve atîk neferâtınla varup bi-eyyi-hâl ahz ve ele getürüp ve bir dirlikde alâkası olmayup mücerred icrâ-yı mel'anet için kendülerin askeri rütbeye idhâl ve tebdîl-i eşkâl ile ibâdullâha zulm ve te'addîye cesâret eden şekâvet erbâbının buldukları mahallde ahvâllerin ma'rifet-i şer'le tefahhus ve haklarında şer'le lâzım gelen icrâ olunmak için gerek haydûd ve gerek sâ'ir şekâvet erbâbından her kim ahz olunur ise bilâ-te'hîr kayd ve bend ile mahbûsen Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâl ile şerr ve mazarratların ibâdullâh üzerinden men' ve def' etmekde tekayyüd edüp ve lâkin geşt ve güzâr eyledüğün yerlerde neferâtından bir ferd hılâf-ı şer'-i şerîf bir kimesneyi rencîde eylememeleri-çün zabt ve rabtlarına gereği gibi mukayyed olunup, nâ-merzâ hareketden be-gâyet ihtirâz eylesin deyü iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim hâlâ Âsitâne-i sa'âdet'imde segbânbaşı olan Mehmed -dâme mecduhû- tarafından mühürlü mektûb verilmekle vech-i meşrûh üzre amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i M [Muharrem] sene 1150

137

Bu def'a Akdeniz'e me'mûr Kapudâne-i hümâyûnum kapudânı olan () -zîde mecduhû-ya ve sâ'ir Donanma-yı hümâyûn'um kapudânları -zîde kadrumâm- hüküm ki,

Malta keferesinin altmışar pâre top çeker dört kıt'a kalyonu Mısır ve Rodos sularına gelüp, geşt [ve] güzâr ve ebnâ-yı sebîl ve sâ'ir tüccâr sefinelerine îsâl-i mazarr fikr-i fâsidesinde oldukları yakînen haber alınmağla, bu husûsda kemâl-i basîret ve intibâh

ile hareket ve Mısır'dan gelecek alay sefinelerinin ve Âsitâne-i sa'âdet-medârımdan cânib-i Mısır'a bâd-bân-ı güşâ-yı azîmet eden sefâyinin ve ibâdullâhın mekr ve keyd-i a'dâdan hıfz ve hırâset ve himâyet ve sıyânetleri mühimm ve muktezî olmağla, sen ki Kapudâne-i hümâyûnum kapudânı mûmâ-ileyhsin, vech-i meşrûh üzre bu def'a Bahr-ı Sefid muhâfazası-çün ihrâc ve irsâl olunan sâlifü'z-zikr Donanma-yı hümâyûn'um kalyonları kapudânları mûmâ-ileyhim seninle ittifâk ve ittihâd ve re'yinle Mısır-ı Kahire cânibine zihâb ve iyâb eden tüccâr sefâyini ve sâ'ir ebnâ-yı sebîli keyd ve mekr-i düşmandan gereği gibi himâyet ve sıyânet ve hıfz ve hırâsetleri husûsunda kemâl-i basîret ve intibâh üzre hareket ve senin re'yine muvâfakatdan inhirâf edenleri kapudânlıkları âhara verilmek üzre Der-i Devlet-medârıma arz eyleyüp ve siz ki mûmâ-ileyhim kapudânlarısız, Kapudâne-i hümâyûnum kapudânı mûmâ-ileyh ile bu emr-i lâzımü'l-ihimâmında her biriniz ittifâk ve ittihâd ile re'yine mütâba'at ve tedbîrine muvâfakat ile zikr olunan tüccâr sefâyini ve sâ'ir ebnâ-yı sebîli kemâ-yenbağî îsâl-i mazarr-ı düşmandan hıfz ve hırâset ile hıdemât-ı meşkûre ve mesâ'î-i mebrûre zuhûra getirülmeğe bi'l-ittifâk ihtimâm ve dikkat ve hılâf-ı emr-i şerîf vaz' ve hareketden her biriniz gâyetü'l-gâye ittikâ ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Evâsıt-ı M [Muharrem] sene 1150

[s. 91]

138

Ber-vech-i arpalık Kocaili Sancağı'na mutasarrıf olan () -dâme ikbâluhû-ya ve İznikmid'den Karamürsel ve Yalakâbâd ve Gemlik ve Katırlı'ya varınca vâkı' olan kâdîlara ve kurâ zâbitleri ve iskele emînlerine hüküm ki,

Sefâyin-i mîrîyeden olup İznikmid tarafından Tersâne-i âmire'me kerâsite nakline me'mûr olan taş sefinesi İznikmid cânibinden gelür iken Darıca nâm karye açığına geldikde içinde mahbûs olan on iki nefer mücrimler ile yigirmi beş re's üserâ birbirleriyle ittifâk ve ittihâd eyleyüp, sefine-i mezkûre sandalına cebren ve kahren süvâr ve firâr eyledikleri i'lâm olunmağla, mezkûrların kemâl-i teharri ile teftîş ve tefahhus ve alâ eyyi-hâlin ahz ve kayd ve bend ile Âsitâne-i sa'âdet-medârıma

ihzârları mühimm ve muktezî olmağla, sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin, işbu emr-i şerîfim vusûlünde zikr olunan firârîler ma'rifetinle ve siz ki kâdîlarsız, ma'rifet-i şer'le taht-ı kazânızda ve sevâhilinde olan kuzât ve kurâda alâ vechi'l-ihimâm tefahhus ve istiksâ ve buldukları mahallerde ahz ve firârlarından sâlim olmak için kayd ve bend ile Âsitâne-i sa'âdet'ime ihzâr eyleyüp, hılâfından ve bu husûsda bir dürlü tehâvün ve tekâsülden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı M [Muharrem] sene 1150

139

Birgos kâdîsına ve Kırkkilise nâ'ibine ve Istranca avcı başısına hüküm ki,

Birgos ile Kırkkilise mâbeyninde piyâde ve süvârî on beş yigirmi nefer mikdârı haydûd ve kuttâ'-i tarîk eşkıyâsı zuhûr eyleyüp, ebnâ-yı sebîl ve sâ'ir ibâdullâha îsâl-i mazarrat ve hasâret eyledikleri i'lâm olduğuna binâ'en eşkıyâ-yı mezkûre kemâl-i dikkat ve ihtimâm ile teftîş ve tefahhus ve buldukları mahallerde alâ eyyi-hâlin ahz ve ele getirilüp, üzerlerine sübût bulan mevâdd hüccet-i şer'iyeye ve tertîb-i cezâları için Âsitâne-i sa'âdet-âşiyâneme ihzâr olunmaları muktezî olmağla, sen ki avcı başı mûmâ-ileyhsin, ma'rifetinle şekâvet-i mezbûrun kemâl-i teharrî ile tefahhus ve istiksâ olunup, buldukları mahallerde bi-eyyi vechin-kân ahz ve ele getirilüp üzerlerine sübût bulan mevâdd tescîl ve hüccet-i şer'iyeye olunduktan sonra te'mîn-i bilâd ve tatmîn-i ibâd için cezâları tertîb olunmak üzere Âsitâne-i sa'âdet'ime ihzâr olunup, lâkin bu bahâne ile şekâvetde alâka ve medhali olmayan vedâyi'-i Hâliku'l-berâyâ re'âyâ fukarâsına ser-mû zulm ve te'addîden be-gâyet ihtirâz ve mücânebet olunmak için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı M [Muharrem] sene 1150

Kars-1 Maraş sâkinlerinden Gök Velî-oğlu İbrahim ve Hacı Yusuf ve Emîn-oğlu İsmâil -zîde kadruhûma- hüküm ki,

Düstûr-1 mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem hâlâ Haleb vâlîsi vezîrim Hüseyin Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun rikâb-1 müstetâbîma gönderdiği arzın hülâsa-i mefhûmunda bundan akdem Haleb Eyâleti'nde Payâs ahâlîsinin kemâl-i ru'ûnet ve huşûnet ve tekâsül ve müsâmahaları sebebiyle emr-i âlî-şâna adem-i itâ'atlerinden nâşî Haleb muhassılı tarafından Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâl olunan on beş bin iki yüz elli guruşun yanına cebelü ta'yîn eylemediklerinden Payâs ile Üzeyr beyninde Payâs hudûdunda hazîne-i mezkûreyi Çoban-oğlu Dağı eşkıyası ve Üzeyr beyi etbâ'ı nehb ve gâret ve sâ'ir bunun misillü ebnâ-yı sebîle ve tüccâr ve ulaklara îsâl-1 hasâret âdet-i müstemirreleri olduğundan vezîr-i müşârun-ileyh bi'n-nefs Payâs'a varup, zâyi' ve telef olan mâl-1 mîrî zecren-lehüm Payâs a'yânından ve ahâlîsinden tahsîl olunduktan sonra elli bin guruş kat' ve hüccet ve mahalline kayd için arz ve i'lâm olunmak bâbında me'mûriyetini müş'ir sâdır olan emr-i şerîf-i âlî-şânım Dergâh-1 mu'allâm kapucibaşılardan Yusuf -dâme mecduhû- mübâşeretîyle şeref-bahş-1 vürûd olup ve Maraş beylerbeyisi Ömer Paşa ve Kilis ve A'zâz mutasarrıfı Süleymân -dâme ikbâluhumâ- ve Üzeyr Sancağı beyi ve Haleb alaybeyisi ve bi'l-cümle zü'amâ ve erbâb-1 tîmârî ve sâ'ir darb ve harbe kâdir il erleri vezîr-i müşârun-ileyhin ma'îyyetine me'mûr ve re'yi üzre amel ve hareket ve itmâm-1 mesâlihe dek kemâl-i dikkat eylemeleri-çün başka başka evâmir-i aliyyem sâdır olup, ancak Çoban-oğlu Dağı sa'bu'l-mürûr cebel-i azîm olmağla, bi'n-nefs vezîr-i müşârun-ileyhin üzerlerine varup tehassün eden eşkıyâ taraf taraf teccessüs ve tefahhus ile ele getirülmeğe muhtâc ve tâ'ife-i usâtdan olmalarıyla, külliyyetlüce varılmak muktezâ-yı vakt ve hâlden olmağın, siz ki mûmâ-ileyhimsiz, siz umûr-dîde ve kâr-güzâr ve me'mûr olduğunuz hıdemât-1 aliyyede ez-dil ve cân sa'y-ı bî-şümâr edeceğiniz âşikâr ve mücerrebü'l-etvâr olduğunuza binâ'en bu emr-i mühimmin tekmlîne dek her biriniz aşâ'iriniz ricâlinden ve kendü etbâ'mızdan ziyâde piyâde ve süvârî ve sâ'ir bi'l-cümle darb ve harbe kâdir il erleriyle vezîr-i müşârun-ileyhin ma'îyyetine me'mûr ve her ne vakt istishâb murâd olunur ise bilâ-tevakkuf vaktiyle gelüp erişüp hıdmete kıyâm ve re'y-i savâb-dîdi üzre amel ve harekete ikdâm ve

ihitimâm ve her ne zamân size izn verilir ise ol vakt avn eylemeniz bâbında emr-i şerîfim sudûrî-çün i'lâm etmeğin, siz ki mûmâ-ileyhimsiz, vezîr-i müşârun-ileyhin i'lâmı mûcebince husûs-ı mezbûr için me'mûr ve ta'yîn olunmuşsuzdur. İşbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim size vusûl olduğu gibi kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, şimdiden her biriniz bi'l-cümle aşâ'iriniz ricâli ve kendü etbâ'mızdan ziyâde piyâde ve süvârî ve sâ'ir bi'l-cümle darb ve harbe kâdir il erleriyle tedârükünüz görüp hâzır ve âmâde ve vezîr-i müşârun-ileyh tarafına çeşm ve gûş olup, her ne vakt tarafından size haber vârid olur ise bilâ-tevakkuf vakt ve zamânıyla yanına varup erişüp re'y-i savâb-dîdi üzre ve ma'ıyyet ve sâ'ir me'mûr olanlar ile eşkıyâ-yı merkûmenin üzerlerine varup tecessüs ve tefahhus ile alâ eyyi-hâlin cümlesini ahz ve ele götürüp, nehb ve gâret eyledikleri emvâl-ı mağsûbeyi kendülerinden bi't-tamâm tahsîlinde ve şer'an haklarında lâzım gelenin muktezâ-yı şer'-i kadîm üzre icrâsına ziyâdesiyle tekayyüd ve ihtimâm eyleyüp, bu husûs husûl-pezîr olup itmâm-ı hıdmet olmadıkça ve vezîr-i müşârun-ileyhden avd ve insirâfa me'zûn ve murahas olmadıkça avdet ve ric'at eylemeyüp, hilâf-ı emr-i şerîf bir dürlü vaz' ve hareketden ve vezîr-i müşârun-ileyhin re'yine muhâlefetden her biriniz gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı M [Muharrem] sene 1150

[s. 92]

141

Van'dan Âsitâne-i sa'âdet'ime gelince yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara ve kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve havâss ve evkâf zâbitlerine ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Bundan akdem Van vâlisi iken vefât eden İbrahim Paşa'nın emvâl ve eşyâsının taraf-ı mîrîden ahz ve kabzı ve nakli mümkün olmayan eşyâsının mahallinde fûrûtu ve nakli mümkün olanın rikâb-ı hümayûnuma nakl ve irsâl ve ba'zı âdemlerinin dahi ma'an ihzârı-çün Ordu-yı hümayûn'um tarafından vârid olan emr-i şerîfimle rikâb-ı müstetâb tarafından Dergâh-ı mu'allâm kapucibaşlarından iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Mahmûd -dâme mecduhû- mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmağla, siz ki mûmâ-

ileyhimsiz, inşâ-Allâhu te‘âlâ müteveffâ-yı müşârun-ileyhin vech-i meşrûh üzre rikâb-1 hümâyûnuma gelecek eşyâsı ve ihzâr olunacak âdemleri kapucıbaşı-1 mûmâ-ileyhin ma‘rifetiyle her kangınızın taht-1 kazâsına gelüp dâhil olurlar ise münâsib ve mahfûz mahallere kondurup ve leylen ve nehâren bekledüp ve gelür oldukda yanlarına kifâyet mikdârı müsellaah âdemler koşup ve ihzâr olunacak âdemleri-çün iktizâ eyledüğü hâlde menzil bârgîrleri tedârük ve teslîm edüp, bu vechile esnâ-yı râhda ve menâzil ve merâhilde gerek eşyâyı ve gerek ihzâr olunacak âdemleri muhâfaza ve muhârese ederek kemâl-i emn ve selâmet ile birbirinize irsâl ve îsâl eylesiniz. Şöyle ki el-ıyâzen billâhi te‘âlâ eşyâ-yı merkûmeye [bir] dürlü zarar ve gezend erişmek ve ihzâr olunacak âdemler dahi firâr etmek misillü keyfiyet hâdis olmak lâzım gelür ise sonra bir dürlü özr ve cevâbınız ısgâ olunmayup, her biriniz mu‘âheze ve mu‘âkab olacağınız mukarrer idüğü cümlelizin ma‘lûmu oldukda ana göre hareket ve muhâfaza ve muhâreseleriyle âminîn ve sâlimîn rikâb-1 hümâyûnuma irsâl ve îsâle ihtimâm ve dikkat ve ser-mû hılâfından be-gâyet ihtirâz ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-1 âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-1 M [Muharrem] sene 1150

142

Trabzon kâdîsına ve mütesellimine ve gümrük emînine hüküm ki,

Siz ki mûmâ-ileyhimsiz, bundan akdem Ordu-yı hümâyûn-1 nusret-makrûnum tarafından size hitâben sâdır olan emr-i şerîfimin mazmûn-1 münîfi üzre Anadolu cânibinden gelüp Trabzon İskelesi'nden Kırım Yakası'na nakl ve imrârları fermânım olan dört bin nefer Dergâh-i âlî yeniçerileri-çün îcâb eden navl-1 sefineleri Trabzon Gümrüğü mâlından verilmek şartıyla ol havâlîde olan iskelelerde mevcûd bulunan sefinelerden tedârük ve bir gün mukaddem Kırım Yakası'na nakl ve imrârları-çün fermân-1 âlî-şânım sâdır olmuşidi. Şimdi sefinelerin tedârüğü mâddesinde ba‘zı a‘zâr-1 vâhiye îrâdıyla asâkir-i mansûrenin ekserîsi imrâr olunmayup, Trabzon İskelesi'nde kaldıkları sem‘-i hümâyûnuma lâhık olup, asâkir-i mansûremin şimdiye dek nakl ve imrâr olunmadıkları sizin tehâvün ve taksîrâtınızdan neş‘et eder hâlât-1

gayr makbûle bulunmaduğundan başka neferât-ı mezkûrenin te'hîr ve tevakkufu mu'asker-i İslâm'da olan cünûd-ı muvahhidîn killetine bâdî keyfiyâtdan olduğuna binâ'en cümleliz mazhar-ı ikâb-ı pâdişâhânem olmağa müstehakk olup, ancak bu def'a size te'kîd ve tenbîh olunup, bu bâbda istîmânı mutazammın işbu şeref-sudûr olan emr-i şerîf-i âlî-şânım vusûl bulduğu gibi mârrü'z-zikr dört bin neferi istî'âb eder sefînelere vaz' ve Kırım Yakası'na nakl ve imrârlarında ıyâzen billâhi te'âlâ nev'an sizden tehâvün ve taksîrât zuhûr etmek ihtimâli olur ise mansıblarınız ref' ve kendüleriniz nefy olunmak ile iktifâ olunmayup, umûr-ı seferiyyenin rü'yetinde tehâvününüz sebebiyle ibreten li's-sâ'irîn kahr-ı âteş-bâr-ı mülûkâneme mazhar ve müstehakk olacağımızı yakînen bilüp, halâs-ı nüfusunuz size lâzım ise basîret ve intibâh üzre hareket ve a'zam-ı umûr-ı dîn [ve] Devlet-i aliyye'mden olan işbu emr-i celîle teşmîr-i sâk-ı gayret ve asâkir-i mansûremi nakl ve tesyîrde ihtimâm ve dikkat eyleyüp cümlesi tamâmen ve kâmilen nakl ve tesyîr olduğunu müş'ir arz ve i'lâm eylemeniz için Dîvân-ı hümâyûn'um tarafından emr-i şerîfim tahrîri bâbında rikâb-ı hümâyûnum defterdârı olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Sâdullâh -zîde mecduhû-i'lâm eylemeğın, mûmâ-ileyhin i'lâmı mûcebince amel ve hareket ve hılâfından gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı M [Muharrem] sene 1150

[s. 93]

143

Anadolu cânibinden Samsun ve Ünye iskelelerine gelecek sekiz bin nefer Dergâh-ı âlî yeniçerileri süvâr olmak için sefâyın tedârüküne me'mûr beşinci bölüğün Ömer Çavuş ve zikr olunan iskelelerde olan gümrük emînlerine hüküm ki,

Sen ki çavuş-ı mûmâ-ileyhsin, bundan akdem emr-i şerîfimle me'mûr olduğun sefâyın husûsuna ziyâde ikdâm ve cümlesin hâzır ve müheyyâ olunmak ehemmi mehâmm-ı lâzımü'l-ihtimâmdan olmağla, tekrâr isti'câl için işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim dahi ısdâr ve tarafına irsâl olunmuştur. İmdi inşâ-Allâhu te'âlâ vusûlünde siz ki mûmâ-ileyhimsiz, mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğunuz üzre zikr

olunan iskelelerde vech-i meşrûh üzere Anadolu cânibinden gelecek sekiz bin nefer Dergâh-ı âlî yeniçerileri neferâtı süvâr olacak sefineler henüz tekmîl olunmamış ise bi'l-ittifâk ta'cîl ale't-ta'cîl cümlesin fermânım olduğu üzere bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem tekmîl ve hâzır ve âmâde ve neferât-ı merkûmenin ol sefinelere tahmîl olunmasına dahi ziyâdesiyle tekayyüd ve ihtimâm eylesiniz. Bu husûs Devlet-i aliyye'min lâzımü'l-ihtimâm olan umûrundan olmağla, şöyle ki bu bâbda her kangınızdan mikdâr-ı zerre tehâvün ve tekâsül ile bu emr-i mehâmm ve müsta'celin te'hîr ve ta'vîkine ve varan neferâtın zikri mürûr eden iskelelerde sefinelerin adem-i tekmîli ile meks ve tevakkuflarına bâ'is olmak ihtimâli olur ise sonra bir dürlü özr ve cevâbınız ısgâ olunmayup, eşedd-i ukûbet ile mu'âteb olacağı emr-i mukarrer ve muhakkak olmağla, ana göre her birleriniz tekayyüd-i tâmm ve ziyâdesiyle ikdâm ve ihtimâm ile zikr olunan sefâyin cümlesini tekmîl ve sâlifü'z-zikr iskelelerinizde hâzır ve âmâde etmeğe cidd-i tâmm ve sa'y-ı mâ-lâ-keâm eyleyüp, bu husûsda mikdâr-ı zerre tehâvün ve taksîrden gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâhır-ı M [Muharrem] sene 1150

144

Sinob ve Ereğli ve Samakov ve Samsun ve Ünye ve Giresun ve Trabzon kâdîlarına ve zikr olunan kazâlarda vâkı' kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskelelerin gümrük emînleri ve sâ'ir havâss ve evkâf zâbitleri ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Bundan akdem Anadolu cânibinden gelüp taht-ı kazânızda vâkı' iskelelerden Kırım cânibine mürûr edecek Dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinin bir gün evvel imrârları için iktizâ eden sefinelerin cümlesinin iskelelerinizde hâzır ve müheyyâ etdirilmesi bâbında her bir iskele için mukaddemâ ve hâlâ başka başka emr-i şerîfim şerefyâfte-i sudûr olup, lâkin zikr olunan Dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinin bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem savb-ı me'mûra mürûrları aksâ-yı murâd-ı şâhânem [ve] kusvâ-yı mâzî-i pâdişâhânemden olduğuna binâ'en bir sâ'at evvel sâlifü'z-zikr

iskelelere sevk ve tesyîrleri-çün dahi te'kîd ve isti'câli ve tenbîhât ve inzârâtı müşt Emil başka başka evâmir-i şerîfem şeref-bahş-ı sudûr ve irsâl olunmuşdur. Ancak bu husûs dîn-i mübîn hıdmeti ve gayret ve hamîyyet vakti olup sâ'ir evkâta ve âhar umûra kıyâs olunmayup ve te'hîr olunacak mevâddan olmayup, neferât-ı merkûme vardıklarında bir an eğlenmeyüp ve meks ve ârâm eylemeyecek kadar bir sefine noksân olmamak üzere neferâtın tahmîllerine vâfi ve kâfi sefâyin ta'cîl ale't-ta'cîl tekmîlen hâzır ve müheyyâ etdirilmesi bâbında te'kîd ve isti'câl için başka işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim dahi size ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur. İmdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz, zıkr olunan Dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinin bir an akdem savb-ı me'mûra vusûlleri ve iskelelerinizde mezbûrların cümlesinin tahmîllerine kifâyet edecek ve bir neferi hâric kalmayacak mikdârı sefâyinin bir sâ'at mukaddem tekmîlen hâzır ve âmâde etdirilmesi gâyetü'l-gâye ehemm ve elzem olmağla, şöyle ki bundan sonra mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan fermân-ı celîlü's-şânıma mugâyir el-ıyâzen billâhi te'âlâ zıkr olunan sefâyinin cümlesi hâzır ve mevcûd ve tekmîl etdirilmeyüp tehâvün ve tekâsülünüz hasebiyle birisi noksân kalmağla, neferât-ı merkûmenin iskelelerinizde meks ve tevakkuflarına ve ihtimâmı cümlelenniz üzerlerine vâcib mertebesinde olan bu emr-i mehâmmın te'hîrine ve adem-i tekmîline her kangınız bâ'is ve bâdî olacak olur ise sonra bir dürlü cevâbı isgâ olunmayup, bilâ-emân katl ile mücâzât olacağından aslâ şekk ve şübhe etmeyüp, ana göre her biriniz âkıbet-i kârı fikr ve mülâhaza ve aklınızı başınıza cem' ve selâmet-i hâl size lâzım ise ziyâde basîret ve intibâh üzere hareket ve iskelelerinizde sefinelerin noksânı var ise bilâ-tevakkuf cümlesini tekmîlen hâzır ve müheyyâ edüp, bu emr-i lâzımü'l-ıhtimâmın husûlüne ve bi-tevfikihî te'âlâ neferât-ı merkûme vardıkları gibi kat'â eğlendirilmeyüp, bir sâ'at evvel cümlesinin sefâyine tahmîline ikdâm ve ihtimâm ve hılâfından ve ser-mû tehâvün ve taksîrden gâyetü'l-gâye tevakkî tâmm eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı M [Muharrem] sene 1150

Anadolu'nun sol kolu ve yemîn ve yesârıyla nihâyetine varıncaya dek sürücü ta'yîn olunan Turnacıbaşı Ebûbekir -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Sen ki mûmâ-ileyhsin, bundan akdem Anadolu'nun sol kolu kazâlarında vâkı' mukîm ve misâfir sahîhü'l-esâmî ve esâmîsi çalık ceng ve harbe kâdir tüvânâ ve tâmmü's-silâh kul oğulları serdârları bayraklarıyla me'mûr ve inşâ-Allâhu te'âlâ Kırım cânibi seraskeri ma'iyetine ta'yîn ve alâ eyyi-hâlin cümlesinin mahall-i me'mûrlarında mevcûd olunmaları-çün sevâhil-i Bahr-ı Siyâh'da vâkı' Ünye ve Giresun ve Trabzon ve Sinob ve Ereğli iskelelerinden ta'yîn [ve] âmâde olunan sefâyine süvâr ve bilâ-te'hîr savb-ı me'mûra âzim olmaları bâbında Ordu-yı hümâyûn'um cânibinden şeref-sudûr olan emr-i şerîfim mücebince ocak tarafından memhûr mektûb ile ve rikâb-ı müstetâbım cânibinden dahi mü'ekked ve müşedded mufassal ve meşrûh emr-i şerîfimle sen sürücü ta'yîn olunmuşiken, bu ana dek tisyârına ta'yîn olduğun sâlifü'z-zikr yeniçeri neferâtının henüz savb-ı me'mûrlarına revâne oldukları ve senin dahi ne mahallde olduğun ma'lûm olmayup, bu gûne lâzımü'l-ihimâm olan umûr-ı mehâmmda tehâvün ve tekâsülün zâhir ve âşikâr olmağla, müstehakk-ı itâb ve ıkâb olmuşundur. Bu husûs dîn-i mübîn hizmeti ve gayret ve hamiyet vakti olup sâ'ir evkâta kıyâs olunmayup, ta'cîl ale't-ta'cîl neferât-ı merkûmenin bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem me'mûr oldukları üzre serdârları bayraklarıyla sürüp götürüp mahall-i me'mûra tesyîr ve îsâlleri ehemmi mehâmm-ı Devlet-i aliyye ve elzem-i levâzım-ı saltanat-ı seniyyemden olmağla, te'kîd ve isti'câl için işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-intisâlim dahi isdâr ve husûs-ı mezbûr için ihtimâmen Dergâh-ı mu'allâm yeniçeri ocağının yarar ve kâr-güzâr çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân () Çavuş -zîde kadruhû- dahi mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmuşdur. İnşâ-Allâhu te'âlâ emr-i şerîfimle sana her ne mahallde varup vâsıl olur ise hâb ve râhatı terk ve dâmen-i gayreti der-meyân edüp, aslâ ve kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp sâlifü'z-zikr Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri neferâtını ma'rifetin ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle buldukları mahallden serdârları bayraklarıyla ma'an gice gündüze katup iki konağı bir ederek kemâl-i sür'at ve şitâb ile ta'cîl ale't-ta'cîl sürüp götürüp,

zıkr olunan iskelelere ta'yîn ve âmâde kılınan sefâyine süvâr ve bi-tevfikihî te'âlâ Karadeniz'i güzâr ile Kırım cânibi seraskeri ma'iyetinde hâlâ kul kethudâsı olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim İbrahim -dâme mecduhû-nun yanında mevcûd etdirmeğe ez-dil ve cân mücedded ihtimâm ve mikdâr-ı zerre tehâvün ve taksîrden ve yollarda ayak sürüyüp betâ'at üzre hareketden be-gâyet hazer eylesesin. Bu husûs Devlet-i aliyye'min gâyetü'l-gâye ehemmi mehmâmından olup ve neferât-ı merkûmenin bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem savb-ı me'mûra tesyîr ve irsâlleri ziyâdesiyle mühimm ve muktezî olmağla, şöyle ki bundan sonra dahi te'hîr ve tevakkufa ve sürücülük emrinde tekâsülün ve sen ki ocak tarafından ta'yîn olunan çavuş-ı mûmâ-ileyhsin, senin dahi bu emr-i lâzımü'l-ihtimâmda bir güne tehâvün ve taksîr zuhûr edecek olur ise aslâ ve kat'â bir dürlü özr ve cevâbınız ısgâ olunmayup, bilâ-emân eşedd-i ukûbet ile mu'âkab olacağınızı emr-i muhakkak bilüp, selâmet-i hâliniz size lâzım ise ana göre ziyâde basîret ve intibâh ile hareket ve ta'cîl ale't-ta'cîl bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem zıkr olunan yeniçeri neferâtının savb-ı me'mûrlarına tesyîr ve irsâllerinde gereği gibi ihtimâm ve dikkat ve serdâr ve neferâtdan nükûl edenleri buldukları mahalde ahz ve kal'a-bend ve ism ve resmleriyle rikâb-ı hümayûnuma arz ve î'lâm ve işbu mugâyir mikdâr-ı zerre tehâvün ve taksîrden her biriniz gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı M [Muharrem] sene [1]150

[s. 95]

146

Hâssa silâhşörlerimden Abdurrahmân Paşa-zâde Mustafa -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

İşbu sene-i amîmetü'l-meymenede Anadolu Yakası'ndan sefer-i hümayûn-ı nusret-makrûnuma me'mûr olan tavâ'if-i askeriyenin serî'an ve âcilen bir gün evvel savb-ı me'mûrlarına varup mülhak ve mülâkî olmaları ehemmi umûr-ı dîniyye ve elzem-i levâzım-ı saltanat-ı seniyyemden iken, henüz mahall-i me'mûrlarına varmayup, ba'zıları yerlerinde mukîm ve ba'zıları dahi tarîk-i câddede vâkı' kasabât ve kurâda

meks ve ârâm eyledikleri sem‘-i hümâyûnuma lâhık olmağın, ol makûlelerin buldukları mahallerden bilâ-te‘hîr kaldırılıp me‘mûr oldukları sefer-i hümâyûnuma tesyîr ve serî‘an ve âcilen savb-ı me‘mûra revâne olmaları fermânım olup ve sen ki hâssa silâhşörlerimden mûmâ-ileyhsin, bu husûs için rikâb-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnum tarafından sen me‘mûr ve ta‘yîn olunmuşsundur. İmdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü‘l-ımtisâlim vusûlünde kat‘â te‘hîr ve tevakkuf eylemeyüp, inşâ-Allâhu te‘âlâ me‘mûr olduğun üzre serî‘an ve âcilen varup vech-i meşrûh üzre Anadolu Yakası‘ndan sefer-i hümâyûnuma me‘mûr olup henüz yerlerinde mukîm ve yollarda vâkı‘ kasabât ve kurâda meks ve ârâm eden piyâde ve elviye-i zü‘amâ ve erbâb-ı tîmârı aslâ ve kat‘â bir an ve bir sâ‘at eğlendirmeyüp, sür‘at ve şitâb ile me‘mûr oldukları mahalle bir gün evvel revâne olmalarına cidd-i tâmm ve ziyâdesiyle ikdâm ve ihtimâm eylesin. Bu vakt sâ‘ir evkâta kıyâs olunmayup, gayret ve hamiyet vakti olup ve zikr olunan tavâ‘if-i askeriyenin elbetde ve elbetde bir an evvel savb-ı me‘mûrlarına mülhak ve mülâkî olmaları aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olduğunu müsâdefe eyledüğün tavâ‘if-i askeriyeye ifhâm ve sen dahi hâb ve râhatı kendüne harâm edüp, alâ eyyi-hâlin bu emr-i lâzımü‘l-ıhtimâmda tekayyüd-i tâmm ve cümlesinin bir gün evvel ve bir sâ‘at mukaddem savb-ı me‘mûrlarına vusûlleri husûsuna ziyâdesiyle ikdâm ve tehâvün ve taksîrden gâyetü‘l-gâye hazer ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı M [Muharrem] sene 1150

147

Yalakâbâd Kazâsı nâ‘ibine ve kazâ-i mezbûrda yeniçeri serdârına ve ocak ihtiyârlarına ve a‘yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Kazâ-i mezbûra tâbi‘ karyeler sükkânından ve yeniçeri zümresinden otuz dokuz cemâ‘atin Süleymân ve İbrahim ve Salih ve Mehmed ve Bostânî Ali ve diğer Mehmed nâm altı nefer yaramazlar bundan akdem kabâhatları zuhûruyla Âsitâne-i sa‘âdet‘ime ihzâr olunup ve ıslâh-ı nefis için bâ-fermân-ı âlî Limni Kal‘ası‘na vaz‘ ve kal‘a-bend olunmak üzre mübâşir yediyle kal‘a-i mezbûreye irsâl olunup, sefîne ile deryâda giderler iken Nağra Burnu nâm mahallde sefer-i hümâyûnuma mürûr

eyleyen asâkir bayraklarına râst geldiklerinde mezbûr altı nefer şakîleri zikr olunan bayrak neferâtı mübâşir-i merkûm yedinden tahlîs eylediklerini Seddü'l-bahr nâ'ibi ve dizdârı arz ve i'lâm ve mezbûrûn altı nefer yaramazlar Yalakâbâd'a gitdiklerini sikât haber vermeleriyle, mezbûrûn şakîler gereği gibi ol taraflarda tefahhus ve su'âl ve buldukları mahalde alâ eyyi-hâlin ahz ve muhkem habs ve yine mahbûsen bir gün akdem Âsitâne-i sa'âdet'ime ihzâr ve irsâl olunmaları bâbında fermân-ı âlî sâdır olunmağın, siz ki yeniçeri serdârı ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerisiz, gereği gibi ol tarafa firâr eden sâlifü'z-zikr altı nefer yaramazları yine ol havâlilerde gereği gibi teftîş ve tefahhus ve su'âl ve buldukları mahalde cümle ma'rifetleriyle alâ eyyi-hâl ahz ve ele getirilüp ve muhkem habs ve yine mahbûsen Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâl eylemeğe her biriniz gâyetü'l-gâye dikkat ve ihtimâm eyleyesiz. Şöyle ki mezbûrûn şakîlerin ahz ve ele getirülmesi husûsunda mikdâr-ı zerre tekâsülünüz zuhûr ve istimâ' olunacak olur ise bir dürlü özr ve cevâbınız ısgâ olunmayup, eşedd-i ukûbet ile muhkem haklarınızdan gelineceği umûr-ı mukarrer ve muhakkak bilüp, selâmetiniz size lâzım ise ana göre amel ve hareket eyleyüp, hılâfindan her biriniz ziyâde hazer ve mücânebet eyleyesiz deyü iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim hâlâ segbânbaşı olan Mehmed -dâme mecduhû- tarafından mühürlü mektûb verilmekle, mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı M [Muharrem] sene 1150

[s. 96]

148

Bursa'da yeniçeri zâbiti olan Haseki el-Hâcc Hasan -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Ol tarafda senin ahâlî-i vilâyet ile hüsn-i imtizâcın olmayup ve mukîm ve misâfir zuhûr eyleyen erâzil ve eşkıyânın zabt ve rabtlarına gereği gibi mukayyed ve ihtimâmın olmaduğunu müş'ir iki def'a arz ve i'lâm olunmağla, bundan böyle ol tarafda ahâlî-i vilâyet ve gerek sâ'irler ile hüsn-i mu'âmele ve mu'âşeret eyleyüp ve zuhûr eden erâzil ve eşkıyânın zabt ve rabtlarına gereği gibi tekayyüd ve ihtimâm eylemen bâbında fermân-ı âlî-şân sâdır ve () ile irsâl olunmuştur. İmdi sen ki

mûmâ-ileyhsin, gerekdir ki vech-i meşrûh üzre bundan böyle ol tarafda ahâlî-i vilâyet ve gerek sâ'irleri ile her vechile hüsn-i mu'âmele ve mu'âşeret ve zuhûr eden erâzil ve eşhâsın gereği gibi zabt ve rabtları husûsunda her vechile tekayyüd ve ihtimâm eyleyüp, bundan sonra dahi senden teşekkî birle arz ve i'lâm gelmek iktizâ eder ise itâb ve ıkâba müstehakk olacağını emr-i mukarrer bilüp, âkıbet-endîşâne amel ve hareket eyleyüp, hılâfından hazer ve mücânebet eylesin deyü iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim hâlâ Âsitâne-i sa'âdet'imde segbânbaşı olan Mehmed -dâme mecduhû- tarafından mühürlü mektûb verilmekle, mücebince amel eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i S [Safer] sene 1150

149

Tokad'dan berü Âsitâne-i sa'âdet-medârıma gelince yol üzerinde vâkı' olan kuzât ve nüvvâba ve mütesellimlere ve kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve havâss ve evkâf zâbitleri ve voyvodaları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Hâlâ fermân-fermâ-yı iklîm-i Acem evreng-nişîn-i Kısra ve Cem âlî-hazret sâmi-rütbet Şâh-ı mu'allâ-câh tarafından rikâb-ı hümayûn-ı şevket-makrûnuma arz olunacak hedâyâları ve irsâl olunan kubelin bir gün evvel Âsitâne-i sa'âdet-medârıma tesyîr ve îsâlinde ve hıfz ve hırâsetinde tekayyüd ve ihtimâm ehemmi mehâmm-ı lâzımü'l-ihtimâmdan olmağla, siz ki mûmâ-ileyhimsiz, zikr olunan kubel ve sâ'ir hedâyâ ve ma'iyetinde olan Abdülkerîm Bey -zîde mecduhû- ve sâ'ir hademe her kangınızın taht-ı kazâsına gelüp dâhil olurlar ise münâsib ve mahfûz mahallere kondurup ve gicelerde ve gündüzlerde bekledüp ve gelür olduklarında yanlarına kifâyet mikdârı tüfeng-endâz âdemler koşup esnâ-yı râhda ve menâzil ve merâhilde bir dürlü zarar ve gezend erişdirilmekten masûn olur keyfiyyet ile gereği gibi hıfz ve hırâset ve şerâyit-i mihmân-nüvâzı dahi mürâ'ât ederek âminen ve sâlimen birbirinize irsâl ve îsâl eyleyüp, bu emr-i lâzımü'l-ihtimâmda avk ve te'hîrden ve bir vechile imhâl ve tekâsülden ve bir dürlü taksîrâtdan be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylesiniz. Şöyle ki bu husûsda mikdâr-ı zerre taksîrâtınız zuhûru ile iyâzen billâhi te'âlâ bir gûne zarar ve gezend erişmek misillü hâlet ve keyfiyyet hâdis olmak lâzım gelür ise bir dürlü özr ve cevâbınız mu'teber olmayup, zuhûr eden tehâvün ve

tekâsül ve taksîrâtınız hasebiyle gereği gibi te'dîb olunacağınız mukarrer idüğü cümlemenizin ma'lûmu olduktan sonra ana göre hareket ve bir sâ'at evvel zikr olunan kubel ve hedâyâyı ve mûmâ-ileyh Abdülkerîm Bey'i ve sâ'ir hademeyi âminîn ve sâlimîn Âsitâne-i sa'âdet'ime tesyîr ve îsâle ihtimâm ve dikkat ve ser-mû hılâfından gâyetü'l-gâye tehâşî ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i S [Safer] sene 1150

150

Yapağıcı ustasına hüküm ki,

Yapağıcı ve ol havâlîde haydûd eşkıyâsı zuhûr edüp ebnâ-yı sebîl ve sâ'ir vedâyî'-i Hâliku'l-berâyâ olan re'âyâ fukarâsına îsâl-ı mazarrat ve hasâret ve envâ'-ı fesâd ve şekâvete cesâret eyledikleri yakînen haber verilüp, eşkıyâ-yı mezkûre alâ vechi'l-ihitimâm teftîş ve tefahhus ve buldukları mahallerde alâ eyyi-hâlin ahz ve cezâları tertîbi ile ol havâlînin te'mîn ve tatmîni için kayd ve bend ile Âsitâne-i sa'âdet-âşiyâneme ihzârları mühimm ve muktezî olmağla, sen ki usta-i mûmâ-ileyhsin, sâlifü'z-zikr haydûd eşkıyâsını Yapağıcı ve etrâf ve eknâfda kemâl-i dikkat ve teharî ile tefahhus ve istiksâ ve buldukları mahallerde bi-eyyi vechin kân ahz ve üzerlerine sübût bulan mevâdd tescîl olunduktan sonra cezâları tertîbi için sûret-i sicillâtlarıyla ma'an Âsitâne-i sa'âdet'ime ihzâr ve bundan böyle dahi hudûdun dâhilinde olan mahallerde çeşm-i gûş olup etrâfda firâren hudûdun dâhiline gelen haydûd eşkıyâsını ahz ile ol havâlînin te'mînine ziyâde dikkat ve ihtimâm eyleyesin. Şöyle ki bundan böyle dahi sırren ve alenen tefahhus olunup, ihmâl ve tekâsülünden nâşî hudûdun dâhilinde haydûd eşkıyâsı bulunacak olur ise ustalığın âhara verilmekle iktifâ olunmayup, mazhar-ı ıkâb olacağını muhakkak bilüp, ana göre hareket ve bu bahâne ile kaziyyede alâkası olmayanlara hılâf-ı şer'-i şerîf te'addîden tevakkî ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı S [Safer] sene 1150

Dergâh-ı âlî kapucibaşlarından () -dâme mecduhû-ya ve Akşehir kâdîsı ve civârında vâkı‘ kâdîlara hüküm ki,

Memâlik-i mahrûseti’l-mesâlikimde sâkin ve mütemekkin ve efkâr-ı ma‘delet-âsâr kalem-rev-i saltanatımda vâkı‘ bilâd ve emsârda mukîm ve mütevattın olan fukarâ ve zu‘afâ ve kâffe-i re‘âyâ ve berâyânın neşr-i âsâr-ı adâlet ve hıfz-ı cenâh-ı merhamet ile himâyet ve sıyânet ve isticlâb-ı du‘â-yı hayrları aksâ-yı murâd-ı pâdişâhânem iken, sen ki Akşehir kâdîsı mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin, hâlâ rikâb-ı hümâyûnuma gelen mektûbunun mefhûmunda medîne-i Akşehir ve nevâhîsinde sâkin ulemâ ve sulehâ ve e‘imme ve hutebâ ve a‘yân ve eşrâf ve askeri ve re‘âyâ ve umûmen fukarâ ve zu‘afâ bi-ecma‘ihim meclis-i şer‘a varup, hâlâ ber-vech-i arpalık Akşehir Sancağı'na mutasarrıf olan Mürtezâ Paşa için üç yüzden mütecâviz levendât ve kabîlesi ve kapusı halkı ile medîne-i Akşehir'e nüzûl ve duhûl eyledikde, livâ-i mezbûr mutasarrıflarına mahsûs ve kadîmü'l-eyyâmdan sâkin olageldikleri odalara nüzûl etmeyüp, derûn-ı şehirde kendüsi ve mahallât arasına etbâ‘ını kondurup levendât tâ'ifesi nice ehl-i ırz hâtûnlara dest-dırâzlık sevdâsında olup, mükedderü'l-ahvâl olduklarından mâ‘adâ bundan akdem eyâlet-i Karaman mutasarrıfı Vezîr Mehmed Paşa kuvvetiyle ve kendü tahrîfi ile hüsn-i hâline arz ve mahzar etdirmekle, bi'l-küllîye havf ve haşyeti kaldırıp hılâf-ı inhâ müsvedde ile bî-günâh kimesneleri habs ve der-zincîr ve ikişer ve üçer ve beşer yüz gurusların alup, tecrîm ve tağrîm edüp ve Akşehir Sancağı yalnız üç aded dayyık kazâyâ münhasır olmağla, mukaddemâ livâ-i mezbûr mutasarrıflarının imdâd-ı hazariyyeleri-çün verilen nizâm kanâ‘at etmeyüp, bayrakları levendâtı karye be-karye koşup müft ve meccânen zâd ve zahîrelerin alup ve bi'l-küllîye memnû‘ olmayup, rızâ-yı hümâyûn olmayan konak ve kurbân-bahâ ve gel-geç akçesi nâmiyla akçelerin alup ve bundan mâ‘adâ etrâf kazâlardan bey‘ ve şîrâyâ gelen kimesneler havflarından bâzârlarına gelmekden munkatı‘ olmalarıyla, vilâyetlerinde arpa ve buğday ve sâ‘ir zehâyirin kahtına dahi bâ‘is ve bâdî olup ve zulm ve te‘addîsinin nihâyeti olmayup, bi'l-küllîye perâkende ve perîşân ve terk-i diyâr etmeleri mukarrer olduğun ilcâ‘ ve iltimâslarıyla sen i‘lâm

ve ahâlî dahi mahzar eylediklerinden gayrı paşa-yı merkûmun kendüye ta'yîn olunan akçeden gayrı hılâf-ı şer'-i şerîf zulmen aldığı mezâlimin mûmzâ ve mahtûm defteri ile rikâb-ı hümâyûnuma ref'-i ruk'a-i iştikâ eylemişlerdir. Ancak paşa-yı merkûmun hakkında ahâlînin iştikâsına Akşehir sâkinlerinden Hâcî Paşa-oğlu Ahmed'in tahrîki ve hılâf-ı inhâ ifk ve iftirâsıyla vâkı' olmuşdur deyü yine ahâlî lisânından olmak üzere Der-i Devlet-medârîma başka arz-ı hâl ile paşa-yı merkûmun tarafından vârid olan mektûbuyla i'lâm olunmağla, bu sûretde tarafeynin ahvâlinde iştibâh vâkı' olmağla, def'-i iştibâh ve hakikat-i hâli iktinâh için mahallinde bu husûsun sıhhati tefahhus ve istiksâ iktizâ etmeğın, sen ki kapucıbaşı-i mûmâ-ileyhsin, husûs-ı mezbûr için sen mübâşir ta'yîn olunmuşsundur. İmdi mahalline varup ve siz ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhimsiz, siz dahi husûs-ı mezbûra müvellâ olup cümleliz mahallinde medîne-i Akşehir'de akd-i meclis-i şer' ve paşa-yı merkûmun ve Hâcî Paşa-oğlu mezkûr Ahmed'in vekîl-i şer'îlerini meclis-i şer'a ihzâr ve da'vâ-yı hakk ve ta'yîn-i mâdde eden husemâlarıyla mürâfa'a-i şer' ve ehad-ı tarafeyne öZR ve himâyeden ârî vech üzere kemâl-i teharri edüp ve nefsi-i Akşehir ve havâlisinde sâkin ve mütemekkin bî-garaz mütedeyyin ve mevsûku'l-kefîm kimesnelerden dahi sırren ve alenen tarafeynin keyfiyet-i ahvâlini kemâ-yenbağî tefahhus ve mezîd-i ihtimâm ile istiksâ eyleyüp, fi nefsi'l-emr bâlâda tahrîr olunduğu üzere paşa-yı merkûmun ahâlî fukarâsına zulm ve te'addîsi ve fukarâdan hılâf-ı şer'-i şerîf ve bilâ-emr-i münîf ahz ve celb-i mâl eylediği vâkı' mıdır, yohsa ahâlînin isnâd ve iştikâ eyledikleri mevâddan berî'ü'z-zimme olup mezkûr Ahmed'in tahrîkiyle hılâf-ı vâkı' garaza mebnî arz ve mahzar mı olunmuşdur ve mezbûr Ahmed'in dahi ahâlî-i fukarâyâ zulm ve te'addîsi var mıdır, bu husûslara li-vechillâhi te'âlâ gereği gibi tekayyüd ve ihtimâm eyleyüp, eger paşa-yı merkûmun hüsn-i hâli şer'an zâhir ve mütebeyyin olmayup ve mezkûr Ahmed'in dahi bu husûsda zu'afâ ve fukarâyâ zulm ve te'addîsi olduğu müte'ayyen olup ve fi'l-hakîka paşa-yı mezkûrun vech-i meşrûh üzere zulm ve udvânı ve fukarâdan bi-gayr-ı hakk ahz ve celb-i emvâl eylediği vech-i meşrûh üzere sâbit ve zâhir ve mütehakkık olur ise icrâ-yı merâsim-i adâlet lâzîme-i zimmet-i himmet-i pâdişâhânem olduğuna binâ'en keyfiyet-i hâli sıhhati ve hakikati üzere bilâ-hılâf rikâb-ı müstetâbîma arz ve i'lâm eyleyüp, ehad-ı tarafeyne öZR ve himâyeden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylesesiz ve sen ki bu husûsa mübâşir ta'yîn olunan kapucıbaşı-i mûmâ-ileyhsin, bu bâbda senden ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhimden

muktezâ-yı diyânet ve istikâmet üzere hareket me'mûl ve muntazır olmağla, şöyle ki eger senin cânibinden ve gerek anların tarafından ehad-ı tarafeyne hılâf-ı şer'-i şerîf bir dürlü özr ve himâye ve el-iyâzen billâhi te'âlâ tama'-ı hâmma ve zammü'l-encâma teba'iyete tecâsür ve tesaddî olunmak ihtimâli olur ise elbetde haber alınup sonra bir vechile cevâba kâdir olamayup, eger sen ve eger anlar eşedd-i itâb ve ikâb ile mu'âteb ve mu'âkab olacağınızı emr-i mukarrer ve muhakkak bilüp, selâmet-i hâliniz size lâzım ise ana göre her biriniz kemâl-i istikâmet ve muktezâ-yı diyânet ile hareket ve nefsi'l-emrin hılâfını irtikâb ile arz ve i'lâmdan her biriniz kemâ-yenbağî hazer ve mücânebet eyleyüp ve vech-i meşrûh üzere keyfiyet-i hâli bilâ-hılâf sıhhati ve hakîkati üzere arz ve i'lâmdan sonra sen ol tarafda meks ve ba'dehû ne vechile emr-i şerîfim şeref-yâfte-i sudûr olur ise ana göre amel ve hareket eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i S [Safer] sene 1150

[s. 98]

152

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından () -dâme mecduhû-ya hüküm ki,

Sen ki kapucubaşı-i mûmâ-ileyhsin, hâlâ Akşehir Sancağı mutasarrıfı Mürtezâ Paşa ile ahâlî beyninde olan da'vâları mahallinde müvellâ ta'yîn olunan Akşehir kâdîsı ve civâr kâdîları huzûrunda mübâşeretle şer'le görülüp, fi nefsi'l-emr paşa-yı merkûmun ahâlî ve fukarâya zulm ve te'addîsi ve bi-gayr-ı hakk zulmen ahz ve celb-i mâl eylediği vâkı' mıdır, değil midir ve ahâlî tahrîk yine Akşehir sâkinlerinden Hâcî Paşa-oğlu Ahmed kimdir ve anın dahi fukarâya zulm ve te'addîsi var mıdır, ehad-ı tarafeyne özr ve himâye olunmamak üzere gereği gibi teharrî ve mezîd-i ihtimâm ile tekayyüd olunarak tarafeynin keyfiyet-i ahvâli sıhhati ve hakîkati üzere bilâ-hılâf rikâb-ı müstetâbıma arz ve i'lâm olunmak üzere mufassal ve meşrûh başka emr-i şerîfimle sen mübâşir ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhim dahi müvellâ ta'yîn olunmalarıyla, inşâ-Allâhu te'âlâ mahallinde husûs-ı mezbûr zikr olunan emr-i şerîfimde tafsîl ve tasrîh olunduğu üzere görülüp, fi nefsi'l-emr paşa-yı merkûmun fukarâya zulm ve te'addî ve adâveti ve zulmen ve bi-gayr-ı hakk ahz ve celb-i emvâl

eylediği deyü teşekkî Ahmed'in tahrîkiyle olup ve anın dahi fukarâya zulm ve te'addîsi vâkı' olduğu şer'an sâbit ve zâhir olur ise keyfiyet-i hâl sıhhati üzre rikâb-ı müstetâbıma arz ve i'lâm olunduktan sonra sen anda meks ve tekrâr emr-i şerîfim vürûduna dek gerek paşa-yı merkûm ve gerek mezkûr Ahmed bir tarafa firâr etmemek üzre ikisini dahi muhkem habs ve muhâfazalarında ihtimâm eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i S [Safer] sene 1150

153

Edirne kâdîsı ve Edirne bostâncıbaşısına ve Kırkkilise nâ'ibi ve zikr olunan kazâlarda vâkı' kethudâ yeri ve yeniçeri serdârları ve sâ'ir zâbitân ve iş erlerine hüküm ki,

Vilâyet-i Rumili ve Anadolu taraflarında vâkı' kasabât ve kurâda sâkin ve mütevattın olup, zirâ'at ve hırâsete meşmûl olan re'âyâ tâ'ifesinin ricâl ve nisâları ev göçüyle ve âhar bahâne ile Âsitâne-i sa'âdet-medârıma gelmeleri memnû'âtdan olmağla, ol makûle taşradan gelmek murâd eyleyen ricâl ve nisânın Âsitâne-i sa'âdet'im tarafına mürûr ve ubûrlarına ruhsat verilmeyüp, men' ve def' ve vilâyetleri cânibine i'âde ve ircâ' etdirilmek için bundan akdem fermân-ı âlî-şânım sâdır olup, hılâfına vaz' ve hareket îcâb etmez iken, zâbitânın adem-i ihtimâmlarından nâşî şerâyit-i zâbitaya mürâ'ât olunmadığı cihetden taşradan gelmeleri memnû'âtdan olan ol makûle ricâl ve nisâ evtân-ı kadîmelerin terk ve bilâ-maslahatin berren araba ve bârgîr ve mekkârî davarlarıyla ceste ceste Âsitâne-i sa'âdet-âşiyâneme vürûd eyledikleri yakînen haber verilüp, tezâhüm-i nüfûs ve taklîl-i zehâyire bâdî olduklarından mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan fermân-ı âlî-şânım mücebince fi-mâ ba'd taşradan ev göçüyle ve âhar bahâne ile bilâ-maslahatin Âsitâne-i sa'âdet'ime gelmek murâd eyleyen ricâl ve nisânın mürûrlarına ruhsat ve cevâz gösterilmeyüp, men' ve def' ve vilâyetleri cânibine i'âde ve ircâ' olunmaları muktezî olmağla, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz, vilâyet-i Rumili'nden ev göçüyle ve âhar bahâne ile Edirne ve Kırkkilise taraflarına gelüp, Âsitâne-i sa'âdet'im cânibine mürûr ve ubûr eyleyen ricâl ve nisânın yedlerinde maslahatını nâtık kâdîlarından arz olmadıkça Âsitâne-i sa'âdetim cânibine mürûr ve ubûrlarına ruhsat verilmeyüp, men' ve def' ve vilâyetleri tarafına i'âde ve

ircâ' etdirilüp, mazmûn- emr-i şerîfi tenfiz ve icrâya sa'y ve dikkat ve hılâfindan begâyet tevakkî ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene 1150

154

Birer sûreti

Silivri ve Hayrabolu nâ'iblerine ve sâ'ir zâbitâna () ve Karadeniz'in sevâhilinden Karadeniz Boğazı'na gelince vâkı' kâdîlara ve İstanbul Gümrük emîni ve kethudâ yeri ve serdâr ve sâ'ir zâbitân ve a'yâna ve iskele emînlerine () ve Karadeniz'in Anadolu sevâhilinden deniz boğazına gelince () ve Kocaili paşasına ve İznikmid kâdîsı ve İstanbul Gümrük emîni ve sâ'irlerine ve İznikmid'den Anadolu yakasıyla boğaz hisârlarına varınca () ve Silivri'den boğaz hisârlarına varınca birkaç kıt'a evâmir-i aliyye yazılmışdır.

155

Ber-vech-i arpalık Akşehir Sancağı'na mutasarrıf olan Mürtezâ -dâme ikbâluhû-ya hüküm ki,

Senin bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem Ordu-yı hümâyûn'uma varup iktizâ eden hıdemât-ı aliyyemde kıyâm eylemen muktezî olmağla, imdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim vusûlünde livâ-i mezbûr ahâlîsiyle beyninizde olan nizâ'nız ta'yîn olunan müvellâ kâdîların hâlâ Der-i Devlet-medârıma gelen arzları mantûkunca mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşlarından Hasan -dâme mecduhû-ma'rifeti ve şer'an tarafeyn ile tevfiik ve ıslâh olunmağla, bundan sonra Akşehir'de meksini mûcib hâlet kalmamağın, tarafından livâ-i mezbûrun zabt ve rabtna bir müstakîm dîndâr ve kâr-güzâr kimesneyi mütesellim nasb ve ta'yîn ve kendin me'mûr olduğun üzre salt ve sebük-bâr kalkup ve yollarda dahi bir yerde meks ve

ârâm eylemeyüp, Ordu-yı hümâyûn'uma mülhak ve mülâkî olman bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene 1150

[s. 99]

156

Rikâb-ı kâmyâbımdan Ordu-yı hümâyûn-ı nusret-makrûnuma varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara ve kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve havâss ve evkâf zâbitleri ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Hâlâ Enderûn-ı hümâyûn'um hazînesinden ihrâc ve hâssa silâhşörlerimden Cevher -zîde mecduhû- ile Ordu-yı hümâyûn-ı zafer-nümûna irsâl olunan akçenin muhâfazasında ihtimâm-ı tâmm olunmak ehemmi mehmâm-ı lâzımü'l-ihtimâmından olmağın, siz ki mûmâ-ileyhimsiz, zikr olunan akçe her kangınızın taht-ı kazâsına varup dâhil olur ise mahfûz ve münâsib mahallere kondurup ve yanına bekçiler ta'yîn ve gicelerde ve gündüzlerde gereği gibi muhâfazasında ihtimâm-ı tâmm eyleyüp ve gider oldukda dahi tahammülünden ziyâde tâmmü's-silâh âdemler ile yollarda kemâ-yenbağî muhâfaza ederek âminen ve sâlimen birbirinize irsâl ve vech-i meşrûh üzre bir kazâdan bir kazâyâ sâlimen îsâlinizi müş'ir her biriniz mûmâ-ileyh Cevher -zîde mecduhû-nun yedine hüccet verüp, bu vechile kemâl-i emn ve selâmet ile mahall-i me'mûra îsâl ve irsâlde basîret ve intibâh üzre hareket ve bu emr-i vâcibü'l-ihtimâmında ziyâde dikkat ve tehâvün ve taksîrden ve imhâl ve tekâsülden gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene 1150

157

Rumili Eyâleti'nin sol kolu yemîn ve yesârıyla nihâyetine varınca vâkı' olan kâdîlara ve yeniçeri serdârları ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Bundan akdem nakz-ı ahd eden Moskov keferesinin üzerlerine işbu sene-i mübârekede dahi sefer-i hümâyûn-ı nusret-makrûnum muhakkak ve mukarrer olmağla, umûmen asâkir-i İslâm zîr-i livâ-i hazerât-ı sa'âdet-ihtivâ-yı Resûlullâh -sallallâhu te'âlâ aleyhi ve sellem-de bulunmaları muktezâ-yı gayret ve hamiyet-i dîniyyeden olduğunu müş'ir mukaddemâ sâdır olan evâmir-i aliyem mücebince cümlenin gereği gibi ma'lûm ve mesmû'ları olmuşiken, zikr olunan tavâ'if-i askeriyeden yeniçeri zümresinden ba'zıları henüz ceng ve muhârebe vaktinden mukaddem Ordu-yı hümâyûn'umdan girü vilâyetlerine ve ba'zı mahallere firâr eyledikleri sem'-i hümâyûnuma ilkâ olunmağla, imdi ol makûle taht-ı livâ-i hazerât-ı Resûlullâh'dan bilâ-izn ve bilâ-sened firâr edenleri girü Ordu-yı hümâyûn tarafına avdet ve ric'at etdirilüp, içlerinden işbu sefer-i nusret-eserden nükûl ve gitmemek kasdıyla fütûr edenleri zuhûr eder ise ol makûleler buldukları mahalde ahz ve kal'a-bend ve ism ve resmleriyle Der-sa'âdet'ime arz ve i'lâm olunmak bâbında fermân-ı âlî-şân sâdır olmağın, Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağı hasekilerinden () Haseki -zîde mecduhû- mübâşir ta'yîn ve irsâl olmağın, inşâ-Allâhu te'âlâ her kangınızın taht-ı kazâsına varup dâhil ve vâsıl olur ise siz ki kuzât ve yeniçeri serdârları ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerisiz, sâdır olan işbu emr-i şerîf vürûdunda vech-i meşrûh üzre sefer-i hümâyûnumdan kazâlarına firâr eden yeniçeri ve anlara tâbi' cebeci ve topcu neferâtı bulunup girü Ordu-yı hümâyûn'uma avdet etdirüp, mikdâr-ı zerre bu husûsda tekâsülünüz zuhûr edecek olur ise kat'â bir dürlü özr ve cevâbınız isgâ olunmayup, ziyâde itâb ve ıkâba müstehakk olmanızda iştibâh etmeyesiz ve sen ki bu husûsa me'mûr olan mûmâ-ileyh Haseki -zîde mecduhû-sun, sen dahi hâb ve râhatı terk ve dâmen-i gayreti der-meyân edüp me'mûr olduğun üzre Rumili'nin sol kolu yemîn ve yesârıyla nihâyetine varınca vâkî' olan kazâlarda ol makûle Ordu-yı hümâyûn'umdan firâr edenler bulunur ise kat'â bir ferdini himâye etmeyüp, buldukları mahallden yine sefer-i hümâyûnuma avdet etdiresin ve nükûl edenleri ahz ve kal'a-bend ve ism ve resmleriyle Der-sa'âdet'ime i'lâmların getirüp ve cümlenin irsâl ve îsâl olunmalarına ziyâde mukayyed olup, sen dahi bu husûsda tekâsülün ve nâ-merzâ hareketin mesmû' olmak lâzım gelür ise müstehakk-ı itâb ve ıkâb olacağımı muhakkak bilüp, hılâfindan begâyet ihtirâz eyleyesiz deyü iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim hâlâ segbânbaşı olan Mehmed -dâme mecduhû- tarafından mühürlü mektûb verilmekle, mücebince amel

eyleyüp, hılâfından her biriniz gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene 1150

158

Mısır vâlisi Vezîr Mustafa Paşa'ya hüküm ki,

Mahrûse-i Mısır'ın Enderûn-ı hümayûn'uma gelecek irsâliye hazînesi kusûru poliçe olmayup, an-nakd tamâmen gelmek üzere bundan akdem emr-i şerîfim sâdır olmuşiken, vech-i meşrûh üzere sâdır olan emr-i şerîfime mugâyir hâlâ bu def'a gelecek Mısır'ın irsâliye hazînesi kusûru için Âsitâne-i sa'âdet'imden Şerîf Mustafa ve yahûdîn Yosef ve Dadik ve Zü'n-nûn-ı Sarâybosna isimleriyle dört kıt'a yigirmi bin dört yüz guruşluk poliçe temessükâtı irsâl ve anların dahi isimleri mevcûd ve cisimleri nâ-mevcûd olmağla, zikr olunan poliçe temessükleri kabûl olunmayup girü gönderilmeğın, imdi sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim vardığı sâ'at meblağ-ı merkûm yigirmi bin dört yüz guruşu ol tarafda poliçe edenlerden bi-eyyi-hâlin bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem tahsîl ve tedârük ve tekmîl ve ber-vech-i müsâra'at rikâb-ı hümayûnuma irsâl ve teslîm-i Hazîne-i âmire'm etdirmekde gereği gibi tekayyüd ve ihtimâm eyleyüp, bir dürlü özr ve cevâbların ısgâ ile te'hîr ve tevakkuf etdirmeyüp, fermânım olduğu üzere bir gün evvel irsâl ve teslîmine ziyâdesiyle dikkat eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene 1150

[s. 100]

159

İznikmid ve Sapanca ve Hendek ve Düzce ve Bolu ve Gerede ve Karacalar ve Karacaova ve Koçhisâr ve Tosya ve yemîn ve yesârlarında vâkı' olan kâdîlara ve yeniçeri serdârlarına ve ocak ihtiyârlarına ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Balıklava nâm mahalde kıyâm ve Kırım cânibi seraskeri olan düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem vezîrim Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun ma'ıyyetinde bulunup ve iktizâ eden hıdemât-ı lâzımede mevcûd ve istihdâm olunmalarını cenâb-ı emâret-me'âb eyâlet-nisâb sa'âdet-iktisâb bi'l-fi'l Kırım Hânı olan Fetih Girây Hân -dâmet me'âliyhû- arz ve i'lâm etmeleriyle, kazâlarınızda sâkin atîk serdengeçdi ağalarından kânûn üzre esâmîlerine terakkî zamm olunmak şartıyla beş aded serdengeçdi bayrakları küşâde veyâhûd sefer görmüş ve neferât i'mâline kâdir kuvvet sâhibi emekdârlardan beş aded emekdârı müceddeden bayrak verüp, zıkr olunan kazâlarda esâmîsi çalık yeniçerilerden ve ceng ve harbe kâdir kul oğullarından be-her bayrağa yüzer nefer tahrîr ve tashîh olunup, tekmîl neferâtı mevcûd olmak üzre Ereğli İskelesi'nden hâzır ve âmâde bulunan sefinelere süvâr ve bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem Kırım cânibinde zikri mürûr eden Balıklava nâm mahalle irsâl ve îsâlleri ve serasker-i müşârun-ileyhin ma'ıyyetinde bulunmaları fermânım olmağın, Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağı hasekilerinden Haseki Mehmed -zîde mecduhû- mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmağla, vusûlünde gerekdir ki sen ki haseki-i mûmâ-ileyhsin, zıkr olunan kazâların yemîn ve yesârlarında vâkı' kazâlarda sâkin atîk serdengeçdi ağalarından kânûn üzre esâmîlerine terakkî tahmîl olunmak şartıyla beş aded serdengeçdi bayrağı küşâde veyâhûd sefer görmüş ve neferât i'mâline kâdir kuvvet sâhibi emekdârlardan beş aded emekdârlara müceddeden bayrak verüp, sâlifü'z-zıkr kazâlarda sâkin esâmîleri çalık yeniçerilerden ceng ve harbe kâdir kul oğullarından her bayrağa yüzer nefer tahrîr ve bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem Kırım cânibinde mârrü'z-zıkr Balıklava'ya göndermeğe dikkat-i tâmm ve sa'y-i ihtimâm eylesin ve siz ki bayrakları küşâde olunan serdengeçdi ağalarısız, bayraklarınız neferâtları tekmîl ve neferâtınız mevcûd olmak üzre bir yerde meks ve ârâm etmeksizin bir sâ'at evvel Balıklava nâm mahalle varup hıdemât-ı lâzımede kıyâm edüp ve esnâ-yı tarîkde dahi bir ferde zulm ve te'addî etmeyüp, hılâf-ı şer' vaz' ve hareketden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylesiniz deyü hâlâ Âsitâne-i sa'âdet'imde segbânbaşı olan Mehmed -dâme mecduhû- tarafından mühürlü mektûb verilmekle, mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene 1150

Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılardan () -dâme mecduhû-ya hüküm ki,

Bundan akdem nakz-ı ahd eden Moskov keferesinin üzerlerine işbu sene-i mübârekede dahi sefer-i hümâyûn-ı nusret-makrûnum muhakkak ve mukarrer olmağla, umûmen asâkir-i İslâm zîr-i livâ-i hazarât-ı sa'âdet-ihativâ-yı Resûlullâh -sallallâhu te'âlâ aleyhi ve sellem-de bulunmaları muktezâ-yı gayret ve hamiyet-i dîniyyeden iken, zıkr olunan tavâ'if-i askeriyeden yeniçeri zümresinden ve ana tâbi' cebeci ve topcu tâ'ifesinden ba'zıları henüz ceng ve muhârebe vaktinden mukaddem Ordu-yı hümâyûn'umdan girü vilâyetlerine ve ba'zı mahallere firâr eyledikleri resîde-i sem'-i hümâyûnum olmağla, ol makûle taht-ı livâ-i hazarât-ı Resûlullâh'dan bilâ-izn ve bilâ-sened firâr edenler girü Ordu-yı hümâyûn'um tarafına avdet ve ric'at etdirilüp, içlerinden işbu sefer-i nusret-eserden nükûl ve gitmemek kasdıyla fütûr edenleri zuhûr eder ise Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağı hasekilerinden mübâşir ta'yîn olunan () Haseki -zîde mecduhû- ma'rifetiyle ahz ve kal'a-bend ve ism ve resmleriyle Der-sa'âdet'ime i'lâmların getürmek üzere hâlâ Âsitâne-i sa'âdet'imde segbânbaşı olan Mehmed -dâme mecduhû-nun mühürlü mektûbu mücebince Rumili'nin sağ kolu ve yemîn ve yesârıyla nihâyetine varınca vâkı' olan kâdîlara ve yeniçeri serdârları ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hitâben mufassal ve meşrûh emr-i şerîfim sâdir olmağla, sen ki kapucıbaşı-i mûmâ-ileyhsin, sen dahi bu emr-i mehâmm ve müsta'cel için haseki-i mûmâ-ileyh ile ma'an mübâşir ta'yîn olunmuşsundur. İmdi bu husûs dîn-i mübîn hıdmeti ve gayret ve hamiyet günü olmağla, işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim vusûlünde bir an te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, teşmîr-i sâ'id-i himmet ve bir gün evvel haseki-i mûmâ-ileyh ile sâlifü'z-zıkr kazâlara varup fermânım olduğı üzere zıkr olunan zümrelerden vech-i meşrûh üzere ceng ve muhârebe vaktinden mukaddem Ordu-yı hümâyûn'umdan girü vilâyetlerine ve ba'zı mahallere bilâ-izn ve bilâ-sened ric'at ve firâr edenlerin Ordu-yı hümâyûn'um tarafına i'âde ve ircâ'larında haseki-i mûmâ-ileyh ile ma'iyet ve bir an akdem irsâlleri husûsunda müsâra'at ve edâ-yı hıdmete ihtimâm ve dikkat ve hıdmetin mebrûr ve meşkûr olmağla ve istihsâl-ı rızâ-yı hümâyûnuma sarf-ı miknet ve bezl-i vus' ve kudret ve fermân-ı hümâyûnuma mugâyir ser-mû tehâvün ve

taksîrâtdan ziyâdesiyle hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene 1150

161

Rikâb-ı hümâyûnumdan Ordu-yı hümâyûn'uma varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara ve kethudâ yeri ve yeniçeri serdârları ve havâss ve evkâf zâbitleri ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Düstûr-ı ekrem müşîr-i efham nizâmü'l-âlem nâzım-ı menâzim-i vülât mükemmil-i nâmûsi's-saltanati'l-uzmâ mürettib-i merâtibi'l-hilâfeti'l-kübrâ vezîr-i a'zam ve serdâr-ı ekrem Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehü ve dâ'afe bi't-te'yîd ikbâluhû-nun mâlikâneleri olan Yörükân mukâta'asının mâlı ile müşârun-ileyhin taraflarına irsâl olunmuşdur. Siz ki mûmâ-ileyhimsiz, her kangınızın taht-ı kazâsına varup dâhil olur ise münâsib ve mahfûz mahallere kondurup ve gicelerde ve gündüzlerde bekledüp ve gider oldukda yanlarına kifâyet mikdârı tüfeng-endâz âdemler koşup esnâ-yı râhda ve menâzil ve merâhilde bir dürlü zarar ve gezend ihtimâlından masûn olur keyfiyet ile kemâ-yenbağî hıfz ve hırâset ederek âminen ve sâlimen savb-ı me'mûra irsâl ve îsâl edüp, avk ve te'hîrden ve tehâvün ve taksîrden gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene 1150

[s. 101]

162

Emr-i şerîfi unvânına mücebince amel oluna deyü hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn keşide kılınmıştır.

Hâlâ Âsîtâne-i sa'âdet'imde segbânbaşı olan Mehmed -dâme mecduhû-ya hüküm ki,

Bundan akdem nakz-ı ahd ve hâlâ serhadd-i mansûremden Özi Kal‘ası'na sût'-i kasd eden Moskov keferesinden kal‘a-i mezbûrenin bi-avnihî sübhânehû ve te‘âlâ hıfz ve hırâseti ve mekr ve keydinden emn ve selâmeti [ve] melâ‘în-i mesfûrenin kahr ve tedmîrleri elzem-i levâzım-ı dîn ve Devlet-i aliyye'nden olup ve Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri şecâ‘at ve dilâverlik ile mevsûf ve gayret ve hamîyyet ile ma‘rûf ve her bâr vâkı‘ olan ceng ve peykârda şecâ‘at ve merdânelikleri sâbit ve zâhir ve hulûs-ı niyyet ile cidd ve ictihâdları sebebiyle a‘dâ-yı dînin kahr ve tedmîrleri müyesser olduğu müşâhede ve âşikâr olmuş ve du‘â-yı hayr-ı pâdişâhâneme mazhar olagelmiş kullarımdan olup, lâkin teziye Âsitâne-i sa‘âdet'imden kal‘a-i mezbûrenin muhâfazası-çün Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerilerinden tahrîr ve irsâlinde suhûlet olup ve sen ki segbânbaşı-i mûmâ-ileyhsin, sen dahi Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ocağının emekdâr ve kâr-güzârlarından olduğun ecilden bu husûsda senden dîn ve Devlet-i aliyye'ne lâyük hıdemât-ı cemîletü'l-âsâr me'mûl ve muntazır olmağla, vech-i meşrûh üzre kal‘a-i mezbûrenin muhâfazası için ucâleten Âsitâne-i sa‘âdet'imden üç bin nefer Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri serdengeçdileri tahrîr ve bir gün evvel sefâyine tahmîl ve teşhîn ve savb-ı maksûda irsâl eylemek üzre me'mûr olmuşundur. İmdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-imtisâlim vusûlünde bu husûs İslâm ve Müslimîn ve husûs-ı dîn-i mübîn hıdmeti ve gayret ve hamîyyet vakti olup sâ'ir evkâta kıyâs olunmamağla, cân ve baş ile bu hıdmet-i cemîleye ikdâm ve ihtimâm ve dâmen-i gayret ve hamîyyeti der-meyân ve hâb [ve] râhatı kendüne harâm ve vakt-i fırsat fevt olmadın vech-i meşrûh üzre kal‘a-i mezbûrenin muhâfazası için fermânım olan üç bin nefer Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri serdengeçdilerini Âsitâne-i sa‘âdet'imden ta‘cîl ale't-ta‘cîl tahrîr ve bir gün evvel ve bir sâ‘at mukaddem sefâyine tahmîl ve teşhîn ve üzerlerine ocağın umûr-dîde ve emekdâr ve mücerrebü'l-etvârlarından bir mu‘temedün-aleyh kimesneyi zâbit nasb ve ta'yîn ve nesîm-i avn ve inâyet-i Bârî ile kal‘a-i mezbûreye vusûllerinde düstûr-ı mükerrer müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem kal‘a-i mezbûre muhâfızı olan vezîrim Yahya Paşa -edâmallâhü te‘âlâ iclâlehû-nun re'y-i savâb-dîdi ile kal‘a-i mezbûrenin bi-fazlillâhi te‘âlâ hıfz ve hırâsetinde ve melâ‘în-i müşrikînin kahr ve tedmîrlerinde ve def‘-i şerr ve mazarratlarında ve mekr ve keydlerinden kal‘anın emn ve selâmetinde gereği gibi ihtimâm ve dikkat ve ser-mû hılâfından tehâşî ve mücânebet eylemeleri-çün zâbitlerine ve neferâta gereği gibi tenbîh ve te'kîd ile irsâl ve bu husûsda mesâ‘î-i

meşkûre vücûda getürmekle, rızâ-yı yümn-i iktizâ-yı pâdişâhâneme mazhar olmağa bezl-i vus‘ ve kudret eyleyüp, bir gûne tehâvün ve taksîrden hazer eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı Râ [Rebî‘ü’l-evvel] sene 1150

163

Hâssa silâhşörlерimden Şehsuvâr-zâde Mustafa -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Kırım cânibinde Balıklava nâm mahalde iktizâ eden hıdemât-ı lâzımede mevcûd ve istihdâm olunmak üzere piyâde askerın lüzûmu olduğun cenâb-ı emâret-me‘âb eyâlet-nisâb sa‘âdet-iktisâb bi’l-fi’l Kırım Hânı olan Fetih Girây Hân -dâmet me‘âliyhû-arz ve i‘lâm etmeleriyle, Canik Sancağı’nda vâkı‘ kazâlarda sâkin atık serdengeçdi ağalarından kânûn üzere esâmîlerine terakkî zamm olunmak şartıyla on aded serdengeçdi bayrakları küşâde veyâhûd sefer görmüş ve neferât i‘mâline kâdir kuvvet sâhibi emekdârlarından on aded emekdârlara müceddeden bayrak verüp, zikr olunan kazâlarda esâmîsi çalık yeniçerilerinden ve ceng ve harbe kâdir kul oğullarından be-her bayrağa yüzer nefer tahrîr ve tashîh olup, neferâtı tekmîlen mevcûd olmak üzere Sinob İskelesi’nde hâzır ve âmâde kılınan sefînelere süvâr ve bir gün evvel ve bir sâ‘at mukaddem Kırım cânibinde zikri mürûr eden Balıklava nâm mahalle irsâl ve îsâl olunmaları fermânım olup ve Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ocağında turnacıbaşı olan Mehmed -zîde mecduhû- mübâşir ta‘yîn ve andan mâ‘adâ Osmancık ve Merzifon ve Lâdik ve Niksâr ve Koyulhisâr ve Karahisâr-ı Şarkî ve Kastamonu ve yemîn ve yesârlarında vâkı‘ kazâlarda sâkin atık serdengeçdi ağalarından yine kânûn üzere esâmîlerine terakkî zamm olunmak şartıyla beş aded serdengeçdi bayrakları küşâde veyâhûd sefer görmüş ve neferât i‘mâline kâdir kuvvet sâhibi emekdârlardan beş aded emekdârlara dahi müceddeden bayrak verüp ve ol kazâlarda dahi esâmîsi çalık yeniçerilerden ve ceng ve harbe kâdir kul oğullarından be-her bayrağa yüzer nefer tahrîr ve tashîh olup, neferâtı tekmîl ve mevcûd olmak üzere kezâlik Sinob İskelesi’nde hâzır ve âmâde kılınan sefînelere süvâr ve anların dahi bir gün evvel ve bir sâ‘at mukaddem Kırım cânibinde sâlifü’z-

zıkr Balıklava nâm mahalle irsâl ve îsâlleri fermânım olup ve anlar için dahi Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağı hasekilerinden Haseki el-Hâcc Velî -zîde mecduhû-mübâşir ta'yîn ve neferât-ı mezbûreyi bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem Balıklava'ya götürüp, hıdemât-ı lâzımede kıyâm ve esnâ-yı tarîkde dahi bir ferde zulm ve te'addî etmemeleri-çün hâlâ Âsitâne-i sa'âdet'imde segbânbaşı olan Mehmed -dâme mecduhû-nun mektûbu mücebince zıkr olunan kazâların kâdîlarına ve yeniçeri serdârları ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hitâben mü'ekked ve müşedded başka başka iki kıt'a emr-i şerîfim şeref-bahş-ı sudûr olunup ve sen ki hâssa silâhşörlерimden mûmâ-ileyh Mustafa -zîde mecduhû-sun, sen Devlet-i aliyye'min emekdâr ve kâr-güzârlarından olduğun ecilden bu emr-i mühimm ve müsta'cel için sen dahi mübâşir ta'yîn olunmuşsundur. İmdi bu husûs dîn-i mübîn hıdmeti ve gayret ve hamiyet günü olup sâ'ir evkâta kıyâs olunmamağla, işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim sana vusûl bulduğu sâ'at kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, bir gün evvel zıkr olunan kazâlara varup izhâr-ı gayret ve hamiyet ile vech-i meşrûh üzre fermânım olan ol mikdâr nefer Dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinin bir an evvel kazâlardan tahrîr ve tashîhinde [s. 102] mübâşirân-ı mûmâ-ileyhimâ ile ma'ıyyet ve ittifâk ve ittihâd ve ta'cîl ale't-ta'cîl bir an akdem ve bir sâ'at mukaddem tahrîr ve tashîh ve tekmîl ve ziyâde sūr'at ve şitâb ile Sinob İskelesi'ne tesyîr ve iskele-i merkümede hâzır ve müheyyâ kılınan sefâyine tahmîl ve teşhîn ve ma'an savb-ı me'mûra azîmetde ve bi-tevfikihî te'âlâ Karadeniz'i mürûr ile zıkr olunan Balıklava Limanı'na nakl olunmalarında müsâra'at ve inşâ-Allâhu te'âlâ neferât-ı merkûm liman-ı mezbûre nakl olunduklarında hân-ı müşârun-ileyhin re'y-i savâb-dîdileri üzre iktizâ eden hıdemât-ı aliyyemde i'mâl ve istihdâm olunmaları-çün neferât-ı merkûmeye ve zâbitlerine gereği gibi tenbîh ve te'kîd olunduktan sonra vech-i meşrûh üzre liman-ı mezbûre nakl olunduğlarını ve edâ-yı hıdmetini müş'ir hân-ı müşârun-ileyhden sened alup, rikâb-ı hümâyûnuma avdet ve bir gün evvel bu emr-i mühimm ve müsta'celin ihtimâm ve dikkat ve hıdmetin mebrûr ve meşkûr olmağla ve istihsâl-ı rızâ-yı hümâyûnuma sarf-ı miknet ve bezl-i vus' ve kudret ve fermân-ı hümâyûnuma mugâyir ser-mû tehâvün ve taksîrden ziyâdesiyle hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene 1150

Osmancık ve Merzifon ve Lâdik ve Niksâr ve Koyulhisâr ve Karahisâr ve Kastamonu ve yemîn ve yesârlarında vâkî' olan kâdîlara ve yeniçeri serdârları ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Bundan akdem Kırım cânibinde Balıklava nâm mahallde kıyâm ve düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Kırım cânibi seraskeri vezîrim Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun ma'iyetinde bulunup ve iktizâ eden hıdemât-ı lâzımede mevcûd ve istihdâm olunmak üzere beş aded bayrak küşâdesi içün fermân-ı âlî sâdır olmuşıdi. Bundan mâ'adâ Kefe'de dahi askerin lüzûmu olduğundan bir def'a dahi beş aded bayrak küşâde olunup Kefe'de kıyâmları muktezî olmağın, zikr olunan kazâlarda sâkin atîk serdengeçdi ağalarından kânûn üzere esâmîlerine terakkî zamm olunmak şartıyla bu def'a dahi beş aded serdengeçdi bayrakları küşâde veyâhûd sefer görmüş ve neferât i'mâline kâdir kuvvet sâhibi emekdârlardan beş aded emekdâra müceddeden bayrak verilüp, taht-ı kazâlarınızda sâkin esâmîsi çalık yeniçerilerden ve ceng ve harbe kâdir kul oğullarından be-her bayrağa yüzer nefer tahrîr ve tashîh olunup, neferâtları tekmîlen mevcûd olmak üzere Sinob İskelesi'nde hâzır ve âmâde kılınan sefinelere süvâr ve bir gün evvel ve [bir] sâ'at mukaddem beş aded bayrakların neferâtı Kefe nâm mahalle irsâl ve isâlleri ve serasker-i müşârün-ileyhin ma'iyetinde bulunmaları fermânım olup ve Haseki el-Hâcc Velî -zîde mecduhû-mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmağın, vusûlünde sen ki mübâşir ta'yîn olunan mûmâ-ileyhsin, gerekdir ki zikr olunan kazâlarda ve yemîn ve yesârlarında vâkî' kazâlarda sâkin atîk serdengeçdi ağalarından kânûn üzere esâmîlerine terakkî zamm olunmak şartıyla bu def'a dahi beş aded serdengeçdi bayrağı küşâde veyâhûd sefer görmüş ve neferât i'mâline kâdir kuvvet sâhibi emekdârlarından beş aded emekdârlara müceddeden bayrak verüp, sâlifü'z-zikr kazâlarda sâkin esâmîsi çalık yeniçerilerden ve ceng ve harbe kâdir kul oğullarından be-her bayrağa yüzer nefer tahrîr ve tashîh edüp, beş aded bayrağın neferâtları tekmîlen mevcûd olmak üzere Sinob İskelesi'nde hâzır ve âmâde olunan sefinelere süvâr ve bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem Kefe nâm mahalle götürmeğe dikkat-i tâmm ve sa'y ve ihtimâm eylesin ve siz ki bayrakları küşâde olunan serdengeçdi ağalarınız, bayraklarınızın neferâtı tekmîl ve mevcûd olmak üzere bir yerde meks ve ârâm eylemeksizin bir sâ'at evvel Kefe'ye

varup, iktizâ eden hıdemât-ı lâzımede kıyâm edüp ve esnâ-yı tarıkde dahi bir ferde zulm ve te‘addî eylemeyüp, hılâfına vaz‘ ve hareketden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz deyü hâlâ Âsitâne-i sa‘âdet’imde segbânbaşı olan Mehmed -dâme mecduhû- tarafından mühürlü mektûb verilmekle, mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı Râ [Rebî‘ü’l-evvel] sene 1150

165

Rumili'nin sağ kolu ve yemîn ve yesârıyla nihâyetine varınca vâkı‘ olan mevâlî-i izâm -zîdet fezâ’ilühûm- ve kâdîlar ve nâ’iblere ve yeniçeri serdârları ve ocak ihtiyârları ve a‘yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Düşman-ı dînin Vidin tarafına sû’-i kasd üzre olduğu melhûz olmağla, Vidin Kal‘ası muhâfazasında kıyâm ve iktizâ eden hıdemât-ı lâzımede istihdâm olunmak üzre Rumili'nin sağ kolu ve yemîn ve yesârıyla nihâyetine varınca vâkı‘ olan kazâlardan yigirmi aded atık serdengeçdi ağaların kânûn üzre esâmîlerine terakkî zamm olunmak şartıyla bayrakları küşâde veyâhûd yigirmi aded emekdâr ve neferât i‘mâline kâdir sâhib-i iktidâr kimesnelere müceddeden bayrak verilüp, zikr olunan kazâlarda sâkin esâmîsi çalık yeniçerilerden ve ceng ve harbe kâdir kul oğullarından be-her bayrağa yüz yigirmişer nefer tahrîr ve tashîh olunup ve neferâtları mevcûd olmak üzre bir yerde meks ve ârâm etmeksizin bir gün evvel ve bir sâ‘at mukaddem yigirmi aded serdengeçdi bayrakların neferâtı Vidin Kal‘ası'na irsâl ve îsâlleri ve kal‘a-i mezbûre muhâfızı vezîrim Mehmed Paşa -edâmallâhü te‘âlâ iclâlehû-nun ma‘iyyetinde mevcûd ve iktizâ eden hıdemât-ı lâzımede istihdâm olunmaları fermân olunup ve turnacıbaşı () -zîde mecduhû- mübâşir ta‘yîn ve irsâl olunmağla, inşâ-Allâhu te‘âlâ vusûlünde sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin, gerekdir ki Rumili'nin sağ kolu ve yemîn ve yesârıyla nihâyetine varınca vâkı‘ olan kazâlarda sâkin Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri serdengeçdi ağalarından kânûn üzre esâmîlerine terakkî zamm olunmak şartıyla yigirmi aded serdengeçdi bayrakları küşâde veyâhûd sefer görmüş ve neferât i‘mâline sâhib-i iktidâr kimesnelere müceddeden bayrak verüp, Rumili'nin

sağ kolu ve yemîn ve yesârıyla nihâyetine varınca vâkı‘ olan kazâlarda sâkin esâmîleri çalık yeniçerilerden ve ceng ve harbe kâdir kul oğullarından be-her bayrağa yüz yigirmişer nefer tahrîr ve tashîh edüp, yigirmi aded bayrağın neferâtı tekmîl ve mevcûd olunmak üzere bir yerde meks ve ârâm etmeksizin bir gün evvel ve bir sâ‘at mukaddem Vidin Kal‘ası muhâfazasına gönderüp vezîr-i müşârun-ileyhin ma‘iyyetinde mevcûd bulunup ve iktizâ eden hıdemât-ı lâzımede kıyâm olunmaları husûsunda ziyâde tekayyüd ve ihtimâm eylesin ve siz ki yeniçeri serdârları ve ocak ihtiyârları ve serdengeçdi ağaları ve a‘yân-ı vilâyet ve iş erlerisiz, zikr olunan bayrakların bir an mukaddem husûlü ve mahalline vusûl bulması elzem ve levâzımâtından olmağla, te‘hîr ve tevakkufa bâ‘is hareketi [s. 103] zuhûr edenlerin özr ve cevâbları ısgâ olunmayup, cezâ-yı sezâlarıyla mücâzât olunacakları mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre bir gün akdem cümlesi tekmîl ve irsâl ve mahalline îsâl eylemeğe her biriniz bezl-i iktidâr ve sarf-ı sa‘y-ı bî-şümâr eyleyüp, hılâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylesiz deyü hâlâ Âsitâne-i sa‘âdet’imde segbânbaşı olan Mehmed -dâme mecduhû- tarafından mühürlü mektûb verilmekle, mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâ’il-i R [Rebî‘ü’l-âhır] sene 1150

166

Emr-i şerîfi unvânına mücebince amel oluna deyü hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn keşide kılınmıştır.

Edirne'den Rumili'nin orta kolu nihâyetine varınca vâkı‘ olan kâdîlar ve kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a‘yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Düşman-ı dîn-i melâ‘în-i hâsirînün Niş taraflarına sù’-i kasd üzere olduğu melhûz olmağla, bi-avnihi te‘âlâ ol havâlînün a‘dâ-yı dînden muhâfaza ve muhâsesesi akdem-i umûr-ı dîn ve Devlet-i aliyye ve elzem-i levâzım-ı saltanat-ı seniyyemden olup ve bu husûs dîn-i mübîn hıdmeti ve gayret ve hamiyet vakti olmağla, sâ‘ir evkâta kıyâs olunmamağla, *el-akreb fe’l-akreb* müsted‘âsınca taht-ı kazâlarınızda sâkin sâdât-ı kirâm ve mütekâ‘idîn ve zî-kudret ve darb ve harbe kâdir il erlerinin üzerlerine ol

havâlide olan ümmet-i Muhammed'in imdâdları [ve] düşman-ı dînden hıfz ve hırâsetleri farz-ı ayn mesâbesinde olmağla, husûs-ı mezbûrlar için me'mûrlar olup Der-i Devlet-medârımdan Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşlarından () -dâme mecduhû-mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmuşdur. İmdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz, işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlimin vusûlünde vech-i meşrûh üzre taht-ı kazâlarınızda vâkı' sâdât-ı kirâm ve mütekâ'idîn ve zî-kudret ve darb ve harbe kâdir olanları mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle ta'cîl ale't-ta'cîl evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve mahall-i mezbûre irsâllerinde her biriniz gereği gibi tekayyüd ve ihtimâm eylesiniz. Şöyle ki bundan sonra tecessüs ve tefahhus olunup, vech-i meşrûh üzre ihrâcları fermânım olan mezkûrlardan mahall-i mezbûre gitmeyüp, evlerinde kalmış her kangınızın taht-ı kazâsında bulunur ise me'mûr oldukları mahalle gitmedikleri-çün eşedd-i ukûbet ile mücâzât olunacakları mukarrer ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin, sen dahi mezbûrları ve yerlerinde kalanları ta'cîlen sürüp bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem Niş'e yetiştirüp, itmâm-ı hıdmete bezl-i kudret ve sarf-ı miknet eylesin ve mezkûrlardan mahall-i mezbûre gitmeyüp, muhâlefet edenleri ism ve resmleriyle yazup Âsitâne-i sa'âdet'ime i'lâm eylesin. Şöyle ki bu emr-i mühimmede tekâsülün zuhûr edecek olur ise bilâ-emân sana dahi tertîb-i cezâ olunacağından bir dürlü iştibâh etmeyüp, ana göre bu emr-i hatîrde ziyâde dikkat ve bir gün evvel itmâm-ı hıdmete mübâ[de]ret eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Fî evâhır-ı R [Rebî'ü'l-âhır] sene 1150

167

Emr-i şerîfi unvânına mücebince amel oluna deyü hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn keşîde kılınmıştır.

Hâlâ Eğriboz muhâfızı olan Gâzî Ahmed Paşa'ya hüküm ki,

Niş Kal'ası serhadd-i İslâmiyye'de vâkı' olup be-her hâl anda vüzerâ-yı ızâmdan birinin muhâfız bulunması emr-i lâzım iken, bundan akdem kal'a-i mezbûre muhâfızı olan düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Rumili vâlîsi vezîrim Abdullâh Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- bi'l-iktizâ muhâfazası lâzım gelen Bender

Kal'ası muhâfazasına ta'yîn olunmak takrîbiyle Niş Kal'ası muhâfazadan hâlî kalup, el-hâletü hâzihî düşman-ı dîn-i hızlân-karînin sedd-i serîr-i İslâmiyye'den olan Niş Kal'ası ve havâlîsine sû'-i kasdı olduğu melhûz olmağla, ihtiyâten kal'a-i mezbûrun ve havâlîsinin bi-avnihî te'âlâ melâ'in-i mesfûrenin mekr [ve] keydinden ve şerr ve mazarratından hıfz ve hırâseti a'zam-ı umûr-ı dîn [ve] Devlet-i aliyye'mden ve kal'a-i mezbûreye vüzerâ-yı ızâmımdan bir vezîr-i dilîr ve sâhib-i tedbîr şehâmet-perver muhâfız ta'yîn olunması ehemmi mehâmm-ı lâzımü'l-ihimâmından olup ve sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, sen serhadlerde muhâfaza ve sâ'ir hıdemât-ı hümayûnumda istihdâm olup ve nice muhârebelerde ve gazâlarda bulunup rûzgâr-dîde ve kâr-âzmûde olmanla her vechile umûr-ı serhadde ve ahvâl-i muhâfazaya vukûfun olmağın, senden diyânet ve istikâmet ve gayret ve hamîyyet ile dîn [ve] Devlet-i aliyye'me lâayık rızâ-yı hümayûnuma muvâfık hıdemât-ı pesendîde vücûda getürmen me'mûl-ı hâtır-ı safâ ve mezâhir-i pâdişâhânem olmağla, hakkında olan hüsn-i zann-ı pâdişâhâneme binâ'en Niş Kal'ası muhâfazasına me'mûr ve ta'yîn ve kal'a-i mezbûre muhâfazasına iktizâ eden asker dahi evvel be-evvel gönderilmek üzere olup ve Niş Kal'ası muhâfazası umûr-ı sâ'ire kıyâs olunmamağla, imdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim vusûlünde Eğriboz Kal'ası muhâfazası tarafından bir kâr-güzâr âdem ta'yîn ve kal'a-i mezbûrenin hıfz ve hırâsetinde ve sâ'ir fermânım olan hıdemât-ı aliyemde bezl-i iktidâr etmek üzere gereğî gibi tenbîh ve sen kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, ağırlığın girüden gelmek üzere salt ve sebük-bâr bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem Eğriboz'dan hareket ve iki konağı bir ederek kemâl-i sür'at ve şitâb ve ılgâr ile Niş Kal'ası'na erişmen muktezî olmağın, zinhâr ve zinhâr bu emr-i mühimm ve müsta'celde taksîrâta aslâ cevâz göstermeyüp, fermânım olduğu üzere bir an mukaddem Niş'e varup bi-avnihî te'âlâ leyl ve nehâr kal'a-i mezbûrenin hıfz ve hırâsetinde ve müdâfa'a-i a'dâ-yı müşrikinde hüsn-i tedbîr ve iktizâsına göre amel ve hareket eyleyüp, iyâzen billâhi te'âlâ vaktiyle erişmemekle bir emr-i nâ-mülâyim hudûsuna bâ'is olmakdan be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mücebince fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i R [Rebî'ü'l-âhır] sene [1]150

Niş Kal'ası muhâfazasında olan () -dâme ikbâluhû-ya ve Sofya mollasına ve Niş kâdîsına ve Niş etrâfında vâkî' olan kâdîlara ve Sofya mütesellimi () -zîde mecduhû-ya ve zikr olunan kazâlarda vâkî' zâbitân ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Düşman-ı dîn-i hızlân-karînin Niş taraflarına sût'-i kâdî üze olduğu melhûz olmağla, sedd-i serîr-i İslâmiyye'den olan Niş Kal'ası'nın bi-avnihî sübhânehû ve te'âlâ ihtiyâten melâ'în-i mesfûrenin keyd ve mekrinden ve şerr ve mazarratlarından muhâfaza ve muhâsesesi a'zam-ı umûr-ı dîn ve Devlet-i aliyye'mden olup ve hâlâ kal'a-i mezbûrenin muhâfazası için vüzerâ-yı şecâ'at-şî'ârımdan Eğriboz muhâfızı olan vezîrim Gâzî Ahmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- ta'yîn ve ağırlığı geriden gelmek üze kendüsi salt ve sebük-bâr ılgâr ile ta'cîl ale't-ta'cîl Niş'e varup ol tarafın muhâfazasına kıyâm edüp ve bundan mâ'adâ bi-fazlihî te'âlâ ol cânibe asâkir-i vâfire ve hazâyin ve mühimmât-ı mütekâsirenin evvel be-evvel nakl ve tesyîrinde fevka'l-hadd ikdâm ve ihtimâm olunmakdan bir an hâlî durulmayup, inşâ-Allâhu te'âlâ cümlesi vakt ve zamânıyla ol cânibe nakl ve tesyîr olunacağı mukarrer olmağla, siz ki mûmâ-ileyhimsiz, işbu emr-i şerîfim vusûlünde kemâ-fi'l-evvel kaviyyü'l-kalb ve ceriyyü'l-fu'âd olup herkes yerlü yerinde kıyâm ve ahâlî-i vilâyetden bir ferde tezelzül gelmeyecek vech üze tavnîn-i kulûblarıyla her biri mahall-i meskenlerinde mutma'inü'l-bâl ikâmet ve devâm-ı ömr ve devletim ed'iyesine müdâvemet ve iştigâl üze olmalarına ziyâde tekayyüd ve ihtimâm eyleyüp, tekâsül ve gafletden gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i R [Rebî'ü'l-âhır] sene 1150

Filibe ve Sofya mollalarına ve Filibe ve Sofya'ya varınca yol üzerinde vâkî' kâdîlara ve Sofya mütesellimine ve zikr olunan kazâlarda yeniçeri serdârları ve kethudâ yerleri ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Düşman-ı dîn-i melâ'în-i hâsirînin serhadd-i mansûremden ba'zı mahallere karîb olmak takrîbi ile Şehirköyü re'âyâsı dâ'ire-i itâ'atden hurûc ve ısyân ve tuğyân ve karye-i mezbûreyi yağma ve gâret ve zabt etmeleriyle, Drağman Boğazı'ndan öte cânibe ferd-i vâhidin mürûr ve ubûru emr-i mecâl olduğu ve ol makûle itâ'atden hurûc edüp ısyân ve tuğyâna cesâret eden re'âyâ eşkiyâsının def'-i şerr ve mazarratları-çün birkaç bayraklar ile mükemmel ve müsellağ yarar ve tüvânâ iki yüz nefer süvârînin ucâleten ol tarafa irsâliyle ümmet-i Muhammed'e imdâd olunması sen ki Filibe kâdîsı mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin, Sofya mütesellimi mûmâ-ileyhin tarafından i'lâm ve istigâse olunduğün arz eylemişsin. Bi-avnihî sübhânehû ve te'âlâ ol makûle mahzûllerin kahr ve tedmîrleri ve şerr ve mazarratlarının def' ve ref'leriyle zikr olunan Drağman Boğazı'nın ve Şehirköyü'nün zabt ve rabtı ehemmiyet-i mehâmm-ı lâzımü'l-ihimâmından ve bu husûs dîn-i mübîn hıdmeti ve gayret ve hamiyet vakti olup sâ'ire kıyâs olunmamağla, *el-akreb fe'l-akreb* medlûlünce derûnlarında dîniyye ve hamiyet-i İslâmiyyeleri taht-ı kazânızda sâkin olan zî-kudret ve sâ'ir ata [ve] dona ve darb [ve] harbe kâdir il erleri bu husûs için me'mûr ve Devlet-medârımdan () mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmağla, siz ki mûmâ-ileyhimsiz, işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-imtisâlim vusûlünde vech-i meşrûh üzere taht-ı kazâlarınızda sâkin ve mukîm zî-kudret ve sâ'ir ata ve dona ve darb ve harbe kâdir il erlerini mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle ta'cîl ale't-ta'cîl evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve üzerlerine kazâlarınızın eşyâ a'yânından birer yarar ve kâr-güzâr kimesneleri ta'yîn ve mahall-i me'mûra irsâl ve îsâle ve bi-avnilâhi te'âlâ el-melikü'l-müte'âl itâ'atden hurûc ve ısyân ve tuğyân ile bunun gibi hıyânet ve habâsete cesâret eden re'âyâ tâ'ifesinin kahr ve tedmîrleriyle zikr olunan Drağman Boğazı'nın ve Şehirköyü'nün zabt ve rabtında ve ol havâlînin gereği gibi hıfz ve hırâsetinde bezl-i iktidâr ve sa'y-ı bî-şümâr eylemeleri-çün tenbîh ve te'kîd ile serî'an ve âcilen irsâllerinde ihtimâm ve dikkat eylesiniz ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin, bu husûsu ahz ve celb-i mâla vesîle edüp bir ferdden bir akçe ve bir habbe almakdan ve aldırılmaktan tevakkî ve tehâşî ve bir gün evvel itmâm-ı hıdmete mübâderet ve ziyâdesiyle sarf-ı miknet ve hılâfından gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i R [Rebî'ü'l-âhır] sene 1150

Sinob kâdîsına ve Sinob'da yeniçeri serdârı ve kethudâ yeri ve gümrük emîni ve sâ'ir zâbitân ve a' yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

İnebolulu el-Hâcc Salih-oğlu İbrahim re'îs ve karındaşı ve sefine yazıcısı ve bir nefer müslimân ve kendünün üç nefer kazakları ve üç nefer zimmîler ile süvâr oldukları sefine neferâtından Sakızlı Deli Yanni ve Yeniköylü Panayot ve İzmirli Yanni ve Üsküblü Manol ve Venedikli Yanni ve İmralı'dan Manol nâm zimmîler ve üç nefer zimmîler ile süvâr oldukları sefineyi Çatalzeytin nâm mahalde demirletüp, nısfu'l-leylde mezbûr İbrahim Re'îs'in kendü kazakları ve sâ'irleri meşveret ve mezbûr İbrahim'i ve karındaşı ve yazıcısını bilâ-emân katl edüp ve içlerinden bir nefer müslimân kendüsini deryâyâya atup gark ve mesfûrun zimmîler sefinede bulunan emvâli beynlerinde taksîm ve sefineyi delüp gark ve helâk ve kendüleri sandal ile çıkup firâr eyledikleri istimâ' olundukda, sen ki gümrük emîni mûmâ-ileyhsin, tarafından altı nefer kâtil kâfiri ahz ve üzerlerinde bulunan bin guruş nukûdu ahz ve kendülerini der-zincîr ve hâlâ tomrukda mahbûs oldukları ve mesfûrlardan mâ'adâ firâr eden üç nefer kâtil kefere için dahi deryâdan kayık ile âdem ta'yîn olup, lâkin anlar karaya çıkup firâr eyledikleri istimâ' olmağla, anların dahi ahzları-çün karadan süvârî âdemler ta'yîn olup, henüz haberi zuhûr eylemediği tarafından i'lâm olup ve vech-i meşrûh üzere firâr eden üç nefer kâtil keferenin dahi alâ eyyi-hâl ahz ve ele getirilmeleri fermânım olup sizden matlûb olmağın, imdi emr-i şerîfim vusûlünde cümle ittifâkıyla zikr olunan firârî zimmîler dahi fermânım olduğu üzere bi-eyyi-hâl ahz ve ele getirüp gerek anları ve gerek ve hâlâ elde olup mahbûs olan altı nefer kâtil kâfirlere üzerlerinde bulunup ahz olunan nukûd ve kayd [ve] bend ile mahbûsen Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâl ve ihzâr eyleyüp, bir tarîk ile firârlarından ve emr-i şerîfime mugâyir vaz' ve hareketden ve ihmâl ve tekâsülden her biriniz be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i R [Rebî'ü'l-âhır] sene [1]150

Ber-vech-i arpalık Niğbolu Sancağı'na mutasarrıf olup Vidin muhâfızı olan Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, düşman-ı dîn-i hızlân-karînin Vidin taraflarına sû'-i kâsîd üzere olduğu melhûz olmağla, sedd-i serîr-i İslâmiyye'den olan Vidin Kal'ası ve havâlîsinin bi-avnihî te'âlâ melâ'in-i mesfûrenin keyd ve mekrinden ve şerr ve mazarratından muhâfaza ve muhâresesi a'zam-ı umûr-ı dîn [ve] Devlet-i aliyye'mden olup ve sen vüzerâ-yı ızâmımın yarar ve kâr-güzârı olmanla, senden dîn ve Devlet-i aliyye'me lâıyk hıdemât-ı cemîle me'mûl ve matlûb-ı hümâyûnum olmağın, gerek kal'a-i mezbûrenin ve gerek ol etrâf ve havâlînin düşman-ı dîn-i hızlân-karînin şerr ve mazarratından hıfz ve hırâsetinde kemâ-yenbağî bezl-i kudret eylemek üzere sen me'mûr ve emrine takviyyet için hâlâ Rumili'nin sağ kolunda vâkı' kazâlarda sâkin ve mukîm sâdât-ı kirâm ve mütekâ'idîn ve zî-kudret ve darb ve harbe kâdir il erleri dahi ma'ıyyetine ta'yîn ve bir gün evvel evlerinden sevk ve yerlerinden ihrâc ve ta'cilen tarafına sevk ve tesyîrleri-çün Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşlarından () - dâme mecduhû- mü'ekked ve müşedded emr-i şerîfimle ta'yîn ve irsâl olunmuşdur. İmdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim vusûlünde bu husûs dîn-i mübîn hıdmeti ve gayret ve hamıyyet vakti olup sâ'ir evkâta kıyâs olunmamağla, bu bâbda kemâl-i basîret ve intibâh üzere hareket ve kapun halkını ziyâde mükemmel ve müretteb edüp vech-i meşrûh üzere ma'ıyyetine me'mûr olanlara tarafından dahi mukdim ve müsri' âdemler ta'yîn ve bir an evvel cümlesini yanına istishâb ve izhâr-ı gayret ve hamıyyet ve terk-i hâb ve râhat ile bi-avnihî te'âlâ gerek kal'a-i mezbûrenin ve gerek ol etrâf ve havâlînin hıfz ve hırâsetinde ve a'dâ-yı bed-tıynetin müdâfa'alarında hüsn-i tedbîr ve iktizâsına göre amel ve hareket ve sebîl-i dîn-i mübînde ve uğur-ı Devlet-i aliyye'mde bezl-i nakdîne-i vus' ve kudret ve sarf-ı miknet eyleyüp, mikdâr-ı zerre hılâfından ve tehâvün ve tekâsülden gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i R [Rebî'ü'l-âhır] sene 1150

Niş Kal'ası muhâfazasında olan () -dâme ikbâluhû-ya ve Sofya mollasına ve Filibe'den Sofya'ya varınca Niş ve etrâfında olan kâdîlara ve Filibe ve Sofya mütesellimine ve zikr olunan kazâlarda vâkî' zâbitân ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Düşman-ı dîn-i hızlân-karînin Niş taraflarına sû'-i kasd üzre olduğu melhûz olmağla, sedd-i serîr-i İslâmiyye'den olan Niş Kal'ası'nın bi-avnihî sübhânehû ve te'âlâ ihtiyâten melâ'în-i mesfûrenin keyd ve mekrinden ve şerr ve mazarratlarından muhâfaza ve muhâresesi a'zam-ı umûr-ı dîn ve Devlet-i aliyye'mden olup ve hâlâ kal'a-i mezbûrenin muhâfazası-çün vüzerâ-yı şecâ'at-şi'ârımdan Eğriboz muhâfızı olan vezîrim Gâzî Ahmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- ta'yîn ve ağırlığı girüden gelmek üzre kendüsi salt ve sebük-bâr ılgâr ile ta'cîl ale't-ta'cîl Niş'e varup kal'a-i mezbûrenin muhâfazasına kıyâm edüp ve bundan mâ'adâ bi-fazlihî te'âlâ ol cânibe asâkir-i vâfire ve hazâ'in ve mühimmât-ı mütekâsirenin evvel be-evvel nakl ve tisyârında fevka'l-hadd ikdâm ve ihtimâm olunmakdan bir an hâlî durulmayup, inşâ-Allâhu te'âlâ cümlesi vakt ve zamânıyla ol cânibe nakl ve tesyîr olunacağı mukarrer olmağla, siz ki mûmâ-ileyhimsiz, işbu emr-i şerîfim vusûlünde kemâ-fi'l-evvel kaviyyü'l-kalb ve ceriyyü'l-fu'âd olup herkes yerlü yerinde kıyâm ve ahâlî-i vilâyetden bir ferde tezelzül gelmeyecek vech üzre tavnî-i kulûblarıyla herkes mahall-i meskenlerinde mutma'inü'l-bâl ikâmet ve devâm-ı ömr ve devletim ed'iyesine müdâvemet ve iştigâl üzre olmalarına ziyâde tekayyüd ve ihtimâm eyleyüp, tekâsül ve gafletden gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i R [Rebî'ü'l-âhır] sene [1]150

Hâlâ deryâ kapudânı olan Vezîr Süleymân Paşa'ya hüküm ki,

Karadeniz'de vâkı' Özi Boğazı'nın bi-avnihi sübhânehû ve te'âlâ a'dâ-yı dîn-i hızlân-karînden muhâfaza ve muhâresesi ehemmi mehm-ı dîn ve Devlet-i aliyye'mden ve Donanma-yı hümâyûn'um umûru senin uhde-i ihtimâmına havâle olmağla, emri şerîfim vusûlünde bu husûsu Donanma-yı hümâyûn'um ricâliyle gereği gibi müzâkere ve müşâvere edüp, eger bundan akdem ma' iyyetine ta'yîn olunan dört kıt'a Donanma-yı hümâyûn'um kalyonlarından iki kıt'a kalyonun düşman-ı dînin sefâyin-i menhûsesinin Karadeniz'e mürûrdan men' ve seddi husûsu için Özi Boğazı'na ta'yîn olunmasının lutfu olup bir dürlü mahzûru yoğise ve cümle ittifâkıyla makbûl ve münâsib görülüp istishâb olunur ise zikr olunan dört kıt'a Donanma-yı hümâyûn'um kalyonlarından Şeşpa-yı Bahrî ve Donbaz nâm iki kıt'a kalyonların levendât ve mühimmât ve bi'l-cümle takımlarıyla bir sâ'at mukaddem melâ'in-i hâsirinin sefâyin-i menhûsesinin Karadeniz'e mürûrdan men' ve seddi ile keyd ve mekrinden ve şerr ve mazarratlarından fevka'l-me'mûl ol tarafların hıfz ve hırâsetinde ve sadâkat ile dîn-i mübîn hıdmetinde bulunmağa kemâ-yenbağî her biri ikdâm ve ihtimâm eyleyüp, ma'âzallâhi te'âlâ bir emri nâ-mülâyim hudûsundan gâyetü'l-gâye tehâşî ve mücânebet eylemeleri için ta'yîn eylediğün kalyonların kapudânlarına muhkem tenbîh ve te'kîd ile bir an evvel irsâl eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i R [Rebî'ü'l-âhır] sene 1150

[s. 107]

174

Hâlâ Eğriboz muhâfızı olan Gâzî Ahmed Paşa'ya hüküm ki,

Niş Kal'ası serhadd-i İslâmiyye'de vâkı' olup be-her hâl anda vüzerâ-yı ızâmımdan birinin muhâfız bulunması emri lâzım iken, bundan akdem kal'a-i mezbûre muhâfızı olan Rum vâlîsi vezîrim Abdullâh Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- bi'l-iktizâ muhâfazası lâzım gelen Bender Kal'ası muhâfazasına ta'yîn olunmak takrîbiyle Niş Kal'ası muhâfazadan hâlî kalup ve el-hâletü hâzihî düşman-ı dîn-i hızlân-karînin seddi-i serîr-i İslâmiyye'den olan Niş Kal'ası ve havâlîsine sû'-i kasdı olduğu melhûz olmağın, ihtiyâten kal'a-i mezbûrenin ve havâlîsinin bi-avnilâhi te'âlâ melâ'in-i

mesfûrenin mekr ve keydinden ve şerr ve mazarratından hıfz ve hırâseti a'zam-ı umûr-ı dîn [ve] Devlet-i aliyye'den ve kal'a-i mezbûreye vüzerâ-yı ızâmımdan bir vezîr-i dilîr ve sâhib-i tedbîr-i şehâmet-perver muhâfız ta'yîn olunması ehemmi mehm-ı mehâmm-ı lâzımı'l-ihimâmından olup ve sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, sen serhadlerde muhâfaza ve sâ'ir hıdemât-ı hümâyûnumda istihdâm olup ve nice muhârebelerde ve gazâlarda rûzgâr-dîde ve kâr-âzmûde olmanla her vechile umûr-ı serhadde ve ahvâl-i muhâfazaya vukûfun olmağın, senden diyânet ve istikâmet ve gayret ve hamiyet ile dîn [ve] Devlet-i aliyye'ne lâyıık ve rızâ-yı hümâyûnuma muvâfık hıdemât-ı pesendide getürmen me'mûl-ı hâtır-ı safâ ve tâhir-i pâdişâhânem olmağla, hakkında olan hüsn-i zann-ı pâdişâhâneme binâ'en Niş Kal'ası muhâfazasına sen me'mûr ve ta'yîn ve kal'a muhâfazasına iktizâ eden asker dahi evvel be-evvel gönderilmek üzere olup ve Niş Kal'ası muhâfazası umûr-ı sâ'ire kıyâs olunmamağla, imdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim vusûlünde Eğriboz Kal'ası muhâfazasına bir kâr-güzâr kimesne ta'yîn ve kal'a-i mezbûrenin hıfz ve hırâsetinde ve sâ'ir fermânım olan hıdemât-ı hümâyûnumda bezl-i iktidâr eylemek üzere gereğî gibi tenbîh ve sen kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, ağırlığın girüden gelmek üzere salt [ve] sebük-bâr bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem Eğriboz'dan hareket ve iki konağî bir ederek kemâl-i sür'at ve şitâb ve ılgâr ile Niş'e erişmen muktezî olmağın, zinhâr ve zinhâr bu emr-i mühimm ve müsta'celde taksîrâta aslâ cevâz göstermeyüp, fermânım olduğı üzere bir an mukaddem Niş'e varup bi-avnihi te'âlâ leyl ve nehâr kal'a-i mezbûrenin hıfz ve hırâsetinde ve müdâfa'a-i a'dâ-yı dîn-i müşrikinde hüsn-i tedbîr ve iktizâsına amel ve hareket eyleyüp, ıyâzen billâhi te'âlâ vaktiyle erişmemekle bir emr-i nâ-mülâyim hudûsuna bâ'is olmakdan be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i R [Rebî'ü'l-âhır] sene [1]150

Edirne'den Rumili'nin orta kolu nihâyetine varınca vâkı' olan kâdîlar ve zikr olunan kazâlarda vâkı' kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Düşman-ı dîn-i melâ'in-i hâsirînin Niş taraflarına sû'-i kasd üzre olduğu melhûz olmağla, bi-avnihi te'âlâ ol havâlînin a'dâ-yı dînden muhâfaza ve muhâsesesi akdem-i umûr-ı dîn [ve] Devlet-i aliyye ve elzem-i levâzım-ı saltanat-ı seniyyemden olup ve bu emr-i hatîr için vüzerâ-yı izâmımdan bir kâr-güzâr serasker nasb ve ta'yîn olunmak üzre olup, ancak bu husûs dîn-i mübîn hıdmeti ve gayret ve hamîyyet vakti olmağla, sâ'ir evkâta kıyâs olunmayup *el-akreb fe'l-akreb* müsted'âsınca taht-ı kazâlarınızda sâkin sâdât-ı kirâm ve mütekâ'idîn ve zî-kudret ve sâ'ir darb [ve] harbe kâdir il erlerinin üzerlerine ol havâlîde olan ümmet-i Muhammed'in imdâdları ve düşman-ı dînden hıfz ve hırâsetleri farz-ı ayn mesâbesinde olmağla, husûs-ı mezbûr için me'mûrlar olup ve Der-i Devlet-medârımdan Dergâh-ı mu'allâm kapucibaşılardan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim () -dâme mecduhû- mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmuşdur. İmdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz, işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim vusûlünde vech-i meşrûh üzre taht-ı kazâlarınızda vâkı' sâdât-ı kirâm ve mütekâ'idîn ve zî-kudret ve darb ve harbe kâdir olanları mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle ta'cîl ale't-ta'cîl evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve mahall-i me'mûra îsâllerinde her biriniz gereği gibi tekayyüd ve ihtimâm eyleyesiz. Şöyle ki bundan sonra teccüs ve tefahhus olunup vech-i meşrûh üzre ihrâcları fermânım olan mezkûrlardan mahall-i me'mûra gitmeyüp evlerinde kalmış her kangınızın taht-ı kazâsında bulunur ise me'mûr oldukları mahalle gitmedikleri için eşedd-i ukûbet ile mücâzât olunacakları muhakkak ve mukarrer bilüp ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin, sen dahi mezbûrları ve yerlerinde kalanları ta'cîlen sürüp bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem Niş'e yetiştirüp itmâm-ı hıdmete bezl-i kudret ve sarf-ı miknet eyleyesin ve mezkûrlardan her kim mahall-i me'mûra gitmekte muhâlefet etmek ihtimâli olur ise ol makûleleri haklarından gelmek için esâmî ve resmleriyle rikâb-ı hümâyûnuma arz ve i'lâm eyleyesin. Şöyle ki bu emr-i mühimmde tekâsülün zuhûr

edecek olur ise bilâ-emân sana dahi tertîb-i cezâ olunacağından bir dürlü iştibâh eylemeyüp, ana göre bu emr-i hatîrde ziyâde dikkat ve bir gün evvel itmâm-ı hıdmete mübâderet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i R [Rebî'ü'l-âhır] sene 1150

[s. 109]

176

Edirne bostâncıbaşısı () -dâme mecduhû-ya hüküm ki,

Sen ki mûmâ-ileyhsin, hükûmetin cârî olan mahallerde keferre re'âyâsının kendü hâlinde ve kâr ve kisbleri ve zer' ve harsları ile meşgûl olup zabt ve rabtlarında tekayyüd ve ihtimâm ve mürâ'ât-ı şerâyit-i hazm ve ihtiyât muktezâ-yı vakt-i hâlden olmağla, imdi emr-i şerîfim vusûlünde vech-i meşrûh üzre hükûmetin cârî olan mahallere dâyimen tarafından kâr-güzâr ve müstakîm bostânî neferâtı ta'yîn ve kendin dahi ziyâdesiyle tekayyüd ve ihtimâm ve mezîd-i istikâmet ile dâyimen re'âyâ-yı mezbûrenin keyfîyet-i ahvâllerinden ve harekât ve sekenâtlarından istitlâ' ve istihbâr hılâf-ı melhûz bir emr-i nâ-mülâyim hudûsuna tesaddî eylemeyüp, kendü hâlinde ve kâr ve kisbleri ve zer' ve hars iştigâl eylemeleri husûsuna ale'd-devâm tekayyüd-i tâmm edüp bu husûsda bir vechile ihmâl ve tekâsülden ve tehâvün ve taksîrden be-gâyet ihtirâz eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i R [Rebî'ü'l-âhır] sene 1150

[s. 110]

177

Emr-i şerîfi unvânına işbu emr-i âlî-şân mücebince amel ve hareket eyleyüp bir sâ'at akdem mahall-i me'mûra erişüp hıdemât-ı dîn ve devletime dâmen-i der-meyân edesün deyü hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn keşîde kılınmıştır.

Ber-vech-i arpalık İçil Sancağı'na mutasarrıf olan Vezîr Mustafa Paşa'ya hüküm ki,

Düşman-ı dîn-i hızlân-karîn sedd-i serîr-i İslâmiyye'den olan Vidin Kal'ası ve havâlîsine sût'-i kâsd üzre olup ve Vidin Kal'ası'nın bi-avnihî sübhânehû ve te'âlâ melâ'în-i dûzeh-mekînin keyd ve mekrinden ve şerr ve mazarratından hıfz ve hırâseti a'zam-ı umûr-ı dîn ve Devlet ve akdem-i levâzım-ı saltanat-ı seniyyemden ve sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, vüzerâ-yı ızâmımın yarar ve kâr-güzârlarından olmanla, bu husûsda senden kemâl-i gayret ve hamîyyet ile hıdmet me'mûl ve rızâ-yı hümâyûnuma muvâfık hareket me'mûl-ı hümâyûnum olduğuna binâ'en mükemmel ve müretteb kapun halkı ve müstevfâ âdemleriyle Vidin Kal'ası muhâfazasına me'mûr ve ta'yîn olunmuşundur. Vidin Kal'ası ve etrâf ve havâlîsinin muhâfazası umûr-ı sâ'ireye kıyâs olunmamakla, senin dahi bir gün evvel Vidin Kal'ası'na varup duhûl ve düstûr-ı mükerrrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem ber-vech-i arpalık Niğbolu Sancağı'na mutasarrıf olup Vidin muhâfızı olan vezîrim Mehmed Paşa - edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- ile ittifâk ve ittihâden def'-i mazarrat-ı a'dâda bezl-i iktidâr eylemen ziyâdesiyle mühimm ve muktezî olmağla, imdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim mübâşir ta'yîn olunan () ile vusûlünde kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle hemân ucâletü'l-vakt tedârükünü görüp ve mükemmel ve müretteb kapun halkı ve müstevfâ âdemlerin ile İçil'den hareket ve savb-ı me'mûra azîmet ve izhâr-ı gayret ve hamîyyet ve aslâ bir yerde meks ve ârâm eylemeyüp ve yollarda ayak sürünmeyüp ve esnâ-yı râhda fukarâdan müft ve meccânen bir nesne almayup ve askerine dahi aldırmayup, gereği gibi zabt ve doğru yoldan iki konağı bir ederek alâ cenâhi'l-isti'câl kemâl-i sür'at ve şitâb ile yürüyüp ve bi-tevfikihî te'âlâ bir an evvel Gelibolu memerrinden mürûr ve bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem Vidin Kal'ası'na varup kal'a-i mezbûre muhâfızı vezîr-i müşârun-ileyh ile ittifâk ve ittihâddan Vidin Kal'ası ve havâlîsinin bi-avnilâhi te'âlâ hıfz ve hırâsetinde ve müdâfa'a-i a'dâ-yı müşrikinde hüsn-i tedbîr ile bezl-i cidd-i himmet ve ziyâdesiyle gayret ve hamîyyet ve terk-i hâb ve râhat ve kemâl-i ihtimâm ve basîret ve intibâh ile hareket ve hakkında müsteclib-i avâtıf-ı mülûkânem olur etvâr izhârıyla istihsâl-i rızâ-yı hümâyûnuma sa'y ve dikkat eyleyüp, yerinden hareketde bir güne tehâvün ve tekâsülden ve yollarda dahi ayak sürmekle tefvît-i vakt etmekden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyesin ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin, vezîr-i müşârun-ileyhi fermânım olduğu üzre bir an evvel mükemmel ve müretteb kapusı halkı ve müstevfâ âdemleriyle kaldırup ve yollarda bir yerde

tevakkuf ve ârâm etdirmeyüp, bir sâ'at mukaddem Gelibolu memerrinden mürûr etdirüp savb-ı me'mûra îsâle dikkat eylesin. Şöyle ki bu bâbda ihmâl ve tekâsülün zuhûr edecek olur ise mazhar-ı âteş-i gazab ve envâ'-ı itâb ile mu'âteb olacağını mukarrer ve muhakkak bilüp, sen dahi ziyâde basîret ve intibâh ve gayret ile hareket eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâ'il-i R [Rebî'ü'l-âhır] sene [1]150

[s. 111]

178

Sâbıkâ Musul beylerbeyisi olup Rumili beylerbeyliği pâyesi olan Arslan Mehmed Paşa -dâmet me'âliyhû-ya hüküm ki,

Düşman-ı dîn-i hızlân-karîn sedd-i serîr-i İslâmiyye'den olan Niş Kal'ası ve havâlisine sû'-i kâsd üzre olup, bi-avnihi te'âlâ kal'a-i mezbûrenin ve etrâf ve havâlisinin melâ'in-i dûzeh-mekînin mekr ve keydinden ve şerr ve mazarratından hıfz ve hırâseti a'zam-ı umûr-ı dîn ve Devlet ve akdem-i levâzım-ı saltanat-ı seniyyemden olmağla, düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem sâbıkâ rikâb-ı hümâyûnum kâ'im-makâmı ve hâlâ Rumili Eyâleti inâyet ve ihsânım olan vezîrim Ahmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- kal'a-i mezbûre muhâfazasına me'mûr Rumili cânibinden ba'zı tavâ'if-i asker dahi ma'iyetine ta'yîn olunup ve sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin, mîr-i mîrân-ı kirâm-ı şecâ'at-nişânımın emekdâr ve yarar ve kâr-güzârlarından olmanla bu husûsda senden gayret ile hıdmet me'mûl-ı hümâyûnum olduğuna binâ'en müstevfâ âdemlerinle sen dahi vezîr-i müşârun-ileyhin ma'iyetine me'mûr ve ta'yîn olunmuşundur. Bu husûs umûr-ı sâ'ire kıyâs olunmamağla, senin dahi bir gün evvel Sofya'ya varup vezîr-i müşârun-ileyhe mülâkî ve re'y-i savâb-dîdi üzre def'-i mazarrat-ı a'dâda bezl-i iktidâr eylemen ziyâdesiyle muktezî ve mehâmm olmağın, işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim vusûlünde kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, bu bâbda ziyâde gayret ve hamiyet ve müstevfâ âdemlerinle kalkup ve bir yerde meks ve ârâm eylemeyüp, iki konağı bir ederek kemâl-i sür'at ve şitâb ile gidüp bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem Sofya'ya varup vezîr-i müşârun-ileyhin re'y-i savâb-dîdi üzre gerek Niş Kal'ası ve gerek etrâf ve

enhâsının hıfz ve hırâsetinde ve müdâfa‘a-i a‘dâ-yı dinde ziyâdesiyle gayret ve hamiyet ve bezl-i vus‘ ve kudret eylesin. Şöyle ki bir gün evvel Sofya'ya varup erişmekte bir dürlü tehâvün ve taksîrin zuhûr etmek ihtimâli olur ise bir dürlü özr ve cevâbın ısgâ olunmayup, ziyâdesiyle mes‘ûl ve mu‘âteb olacağından aslâ iştibâh eylemeyüp, ana göre basîret ve intibâh ile hareket ve bir gün evvel savb-ı me‘mûra varup erişmeğe müsâra‘at ve hılâfından gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i R [Rebî'ü'l-âhır] sene [1]150

[s. 112]

179

Hüdâvendigâr Sancağı mütesellimi Velî -zîde kadruhû-ya hüküm ki,

Sen ki mûmâ-ileyhsin, livâ-i mezbûr mütesellimliğini bi'n-nefs kendin zabt eylemeyüp, tarafından zabt ve rabtına nâ-kâdir bir şahsı mütesellim ta'yîn ve irsâl eylediğinden nâşî eşkıyâ tâ'ifesi ferc bulup ibâdullâha te'addîye cesâret eyledikleri istimâ' olunup, bu bâbda zuhûra gelen tehâvün ve tekâsülünden nâşî müstehakk-ı itâb olmuşsundur. İmdi işbu emr-i şerîfim vusûlünde kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, bulunduğun mahallden kalkup gelüp bi'n-nefs livâ-i mezbûr mütesellimliğine kıyâm ve livâ-i mezbûrun zabt ve rabtında ve ahâlîsinin te'mîn ve tatmîninde ve sâ'ir fermânım olan hıdemât-ı aliyemin temşiyet ve tekmîlinde kemâ-yenbağî ihtimâm-ı tâmm eyleyüp, bundan sonra hılâf-ı emr-i şerîf bir gûne tehâvün ve tekâsülden ve emr-i şerîfime mugâyir vaz' ve hareketden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Fî evâ'il-i R [Rebî'ü'l-âhır] sene [1]150

Der-zamân-ı Hazret-i Kâ'im-makâm Rikâb-ı Vezîr-i Mükerrerem

180

Hâssa silâhşörlerimden Şehsuvâr-zâde Mustafa -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Bundan akdem Canik Sancağı'nda vâkı' olan kazâlarda Turnacıbaşı Yusuf -zîde mecduhû-nun ma'rifet ve mübâşeretiyile on aded serdengecdi bayrakları küşâde ve be-her bayrağa yüzer nefer Dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinin tahrîr ve tashîhi ve Osmancık ve Merzifon ve Lâdik ve Niksâr ve Koyulhisâr ve Karahisâr-ı Şarkî ve Kastamonu ve yemîn ve yesârlarında vâkı' kazâlardan dahi Haseki el-Hâcc Vefî -zîde mecduhû-nun ma'rifet ve mübâşeretiyile beş aded serdengecdi bayrakları küşâde ve kezâlik her bayrağa yüzer nefer Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri tahrîr ve tashîh ve tekâmilen Sinob İskelesi'nden sefâyin ile karşı Kırım cânibinde Balıklava nâm mahalle irsâl ve îsâl olunması fermânım olup ve sen dahi mübâşir ta'yîn olunmuşidın. El-hâletü hâzihî Kefe cânibinde tevfir ve teksîr-i asker iktizâ etmekle, mukaddemâ vech-i meşrûh üzre tashîhi fermân olunan ol mikdâr yeniçeri neferâtından mâ'adâ bu def'a dahi zikr olunan Canik Sancağı'ndan her bayrakda yüzer nefer olmak üzre on aded ve sâlifü'z-zikr kazâlardan beş aded Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri tahrîr ve tashîh olunmak fermânım olup ve hâlâ Âsitâne-i sa'âdet'imde segbânbaşı olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Mehmed -dâme mecduhû-nun memhûr mektûbu mücebince başka başka iki kıt'a emr-i şerîfim şerefyâfte-i sudûr olmağla, sen ki hâssa silâhşörlerinden mûmâ-ileyh Mustafa -zîde mecduhû-sun, bu husûs için dahi sen mübâşir ta'yîn olunmuşundur. İmdi bu husûs dîn-i mübîn hıdmeti ve gayret ve hamiyet günü olmağla, bu vakt sâ'ir evkâta nisbet ve bu husûs sâ'ir işe kıyâs olunmayup, Kırım cânibinde tevfir ve teksîr-i asker iktizâ etmekle, işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-intisâlim vusûlünde izhâr-ı gayret ve hamiyet ile zikr olunan kazâlardan mukaddemâ ve hâlâ vech-i meşrûh üzre fermânım olan ol mikdâr nefer Dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinin bir an evvel ol kazâlardan tahrîr ve tashîhinde mübâşirân-ı mûmâ-ileyhimâ ile ma'iyet ve ittifâk ve ittihâd ve ta'cîl ale't-ta'cîl bir an akdem ve bir sâ'at mukaddem tahrîr ve tashîh ve tekâmîl ve ziyâde sür'at ve şitâb ile Sinob İskelesi'ne tesyîr ve iskele-i mezbûrede hâzır ve müheyyâ kılınan sefâyine tahmîl ve ma'an savb-ı me'mûra azîmet ve bi-tevfikihî te'âlâ Karadeniz'i mürûr ile mukaddemâ tahrîr ve tashîhi fermânım olan on beş aded bayrağın neferâtını Balıklava Limanı'na nakl ve cenâb-ı emâret-me'âb bi'l-fî'l Kırım Hânı olan Fetih Girây Hân -dâmet me'âliyahû-nun re'y-i rezînleri üzre iktizâ eden hıdemât-ı aliyemde i'mâl ve istihdâm olunmaları-çün neferât ve zâbitlerine gereği gibi tenbîh olunduktan sonra neferât-ı mezbûrenin nakl olunduklarını müş'ir hân-ı

müşârun-ileyhden sened alup ve andan mâ'adâ bu def'a fermânım olan yine ol mikdâr aded bayrağın neferâtını dahi Kefe'ye [s. 113] nakl ve anlar dahi düstûr-ı mükerrem Kırım cânibi seraskeri olan vezîrim Mehmed Paşa'nın re'y-i savâb-dîdi ile iktizâ eden hıdemât-ı aliyyemde kıyâm eylemeleri-çün tenbîh ve te'kîd olunduktan sonra kezâlik anların dahi nakl olunduklarını mübeyyin vezîr-i müşârun-ileyhden sened alup rikâb-ı hümâyûnuma avdet eyleyesin. İnşâ-Allâhu te'âlâ bu bâbda zuhûra gelen hıdmetin zâyi' olmayup, nâ'il-i ecr ve mükâfât olacağını mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre ziyâde basîret ve intibâh ile hareket ve mukaddemâ ve hâlâ fermânım olduğu üzre mübâşîrân-ı mûmâ-ileyhimâ ile ittihâd ve ittifâk ile bir gün evvel bu emr-i mehâmm ve müsta'cele ihtimâm ve dikkat ve hıdmetin mebrûr ve meşkûr olmağa ve istihsâl-ı rızâ-yı hümâyûnuma sarf-ı miknet ve bezl-i vus' ve kudret ve fermân-ı mukterizü'l-ımtisâlîme mugâyir mikdâr-ı zerre tehâvün ve taksîrâtdan ziyâdesiyle hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı R [Rebî'ü'l-âhır] sene [1]150

181

Bir sûreti

İznikmid ve Sapanca ve Hendek ve Düzce ve Bolu ve Gerede ve Karacalar ve Karacaören ve Koçhisâr ve Tosya ve yemîn ve yesârlarında vâkı' kazâlardan Haseki Mehmed -zîde mecduhû- mübâşereti ve yine segbânbaşı mektûbu ile tahrîr ve tashîh olunacak beş aded serdengecdi bayraklarından mâ'adâ bu def'a dahi zikr olunan kazâlardan Kefe cânibi için yine her bayrakda yüzer nefer olmak üzre beş aded serdengecdi bayrağı küşâde ve yine Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından ve hâssa silâhşörlерimden Burgazlı Mehmed -dâme mecduhû- mübâşîr olmak üzre yazılmışdır.

Mûcebince amel oluna deyü emri unvânına hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn keşîde kılınmışdır.

Sâbıkâ rikâb-ı hümayûnum kâ'im-makâmı olup hâlâ Rumili vâlisi olan Vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, düşman-ı dîn-i hızlân-karînin sedd-i serîr-i İslâmiyye'den olan Niş Kal'ası ve havâlisine sû'-i kasdı olduğu melhûz olup ve kal'a-i mezbûrenin ve havâlisinin avn ve tevfik-i Rabbânî ve imdâd ve inâyet-i Samedânî ile melâ'în-i mesfûrenin mekr ve keydinden ve şerr ve mazarratından hıfz ve hırâseti a'zam-ı umûr-ı dîn ve Devlet ve akdem-i levâzım-ı saltanat-ı seniyyemden ve avn ve inâyet-i Rabbü'l-izzet ile envâr-ı hamîyyet-i İslâm-perver-i pâdişâhânem muktezâsı üzre ol tarafâ vüzerâ-yı ızâmımdan bir vezîr-i sâhib-i tedbîr-i şehâmet-perverin ta'yîn olunması ehemm ve elzem ve sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, irsen ve istihkâken vüzerâ-yı ızâmımdan olup ve hamîyyet-i nusret ve gayret-i dîniyyenden nâşî hakkında olan hüsn-i i'timâd-ı mülûkânem muktezâsınca senden rızâ-yı hümayûnuma muvâfik harekât-ı dilîrâne ve cünbiş-i merdâne ile uğur-ı dîn ve Devlet-i aliyye'mde hulûs-ı taviyyet ve sıdk-ı azîmet birle uluvv-ı şân-ı hilâfetime lâyük mesâ'î-i meşkûre ve mü'essir-i mebrûre-i gayr-ı mahsûre vücûda getürmen matlûb-ı hümayûnum olduğuna binâ'en Niş Kal'ası muhafâzasına me'mûr ve emrine takviyyet için Edirne'den Niş'e varınca Rumili'nin sâdât-ı kirâm ve mütekâ'idîn ve zî-kudret ve sâ'ir ata ve dona kâdir il erleri ve bunlardan mâ'adâ Üsküb a'yânından Simidci-oğlu Atâullâh Ağa ve Üsküb Kazâsı'ndan Ali Çavuş-oğlu Hasan Ağa ve Komanova Kazâsı'ndan Nâ'ib Mehmed Efendi-oğulları ve İvratine Kazâsı'ndan Muslı Bey ve İvranye Kazâsı'ndan Seyyid Mahmûd Ağa ve Solak Hâcı Ali ve Eğridere Palankası'ndan Kadrî Ağa-zâde Ahmed Ağa ve Köstendil Kazâsı'ndan Hasan Efendi yeğeni Mustafa Ağa ve Kadrî Ağa-zâde Murâd Ağa ve Dupniçe Kazâsı'ndan Şâhin Ağa-zâdeler ve Arnavud Hâcı Ali Ağa [s. 114] ve Samakov Kazâsı'ndan Hâcı Mehmed Ağa ve İştib Kazâsı'ndan Nâzır-zâdeler ve Radovişte Kazâsı'ndan Karakaş-zâde Hâcı İbrahim Ağa ve Saruhan-zâdeler ve İsterofça Kazâsı'ndan Mahmûd Ağa ve Petriç Kazâsı'ndan Ömer Ağa ve Kalkandelen

Kazâsı'ndan Salih Ağa ve Yakub Ağa ve Kırçova Kazâsı'ndan Emrullâh Ağa ve Feyzullâh Ağa kendüleri başbuğ olmak üzere kazâlarında ata ve dona ve darb ve harbe kâdir il erleriyle ma'iyetine me'mûr ve bir gün evvel her birlerinin evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve tarafına sevk ve tisyârları-çün başka başka evâmir-i şerîfem ile bostâncı hasekileri mübâşir ta'yîn olunup ve sen dahi tarafından mukdim ve mübrim mübâşirler ta'yîn edüp ve Niş Kal'ası'nın ve etrâf ve havâlîsinin muhâfazası umûr-ı sâ'ire kıyâs olunmamağla, bir gün evvel varup erişmen ziyâde mühimm ve muktezî olmağla, imdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim vusûlünde te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, hemân ucâleten kalkup savb-ı me'mûra azîmet ve izhâr-ı hamîyyet ve işâ'at-ı şevket-i İslâm ederek kemâl-i sür'at ve şitâb ile doğru Sofya'ya varup vech-i meşrûh üzere ma'iyetine me'mûr olanları dahi yanına istishâb ve evvel-emirde dâ'ire-i itâ'atden hurûc ve isyân ve tuğyân ile Drağman Boğazı'nı sedd ve bend ve Şehirköyü'nü yağma ve gârete tesaddî eden re'âyâ keferesinin bi-avnillâhi te'âlâ kahr ve tedmîrleriyle Drağman Boğazı'ndan ve Şehirköyü ve ol havâlîlerden şerr ve mazarratların def' ve ref'leriyle ol tarafın ahvâline nizâm ile emniyet-i tarîk husûlünden sonra Niş Kal'ası'na azîmet ve kal'a-i mezbûre muhâfazasına me'mûr olan yeniçeri serdengecdileri neferâtı ve sâ'ir me'mûr olanlar erişinceye dek ma'iyetine me'mûr olanlar ile varup kal'a-i mezbûreye duhûl ve avn-i tevfik-i Rabbâniyyeye ittikâ ve istinâd ile kal'a-i mezbûrenin etrâf ve enhâsının hıfz ve hırâsetine ve müdâfa'a-i a'dâ-yı müşrikîne hüsn-i tedbîr ile bezl-i cidd-i himmet ve ziyâdesiyle gayret ve hamîyyet ve terk-i hâb ve râhat etmekle, mazhar-ı du'â-yı hayr-ı serî'ü't-te'sîr-i mülûkâneme ziyâde sa'y ve dikkat ve'l-hâsıl sebîl-i dîn-i mübînde min külli'l-vücûh mü'essir-i marziyye vücûda getürmekde cidd-i tâmm ve sa'y-ı mâlâ-kelâm ile bezl-i nakdîne-i vus' ve kudret eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı R [Rebî'ü'l-âhır] sene 1150

Üsküb a'yânından Ali Çavuş-oğlu Hasan -zîde kadruhû-ya hüküm ki,

Düşman-ı dîn-i hızlân-karînin sedd-i serîr-i İslâmiyye'den olan Niş Kal'ası ve havâlîsine sû'-i kâsîd üzre olduğu melhûz olup ve kal'a-i mezbûr havâlîsinin bi-avnihi te'âlâ hıfz ve hırâseti a'zam-ı umûr-ı dîn ve Devlet ve akdem ve levâzım-ı saltanat-ı seniyyemden olmağla, sâbıkâ rikâb-ı hümâyûnum kâ'im-makâmı olup Rumili Eyâleti inâyet ve ihsân-ı hümâyûnum olan düstûr-ı mükerrer müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem vezîrim Ahmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehü- Sofya'ya varup ma'iyetine me'mûr olanları yanına istishâb ve evvel emirde dâ'ire-i itâ'atden hurûc ile ısyân ve tuğyân eden kefere re'âyâsının bi-tevfikihî te'âlâ kahr ve tedmîrleriyle Drağman Boğazı ve Şehirköyü ve ol havâlîlerden şerr ve mazarratların def' ve kahr ve tedmîrleriyle ol tarafâ nizâm verdikden sonra Niş Kal'ası'na varup hıdmet-i muhâfazaya kıyâm etmek üzre hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla mu'anven şerefyâfte-i sudûr olan emr-i şerîfimle me'mûr olmağla, sen ki mûmâ-ileyh Hasan -zîde kadruhû-sun, sen dahi Üsküb Kazâsı'nın ata ve dona ve darb ve harbe kâdir il erleriyle ma'an Sofya'da vezîr-i müşârun-ileyhin ma'iyetine me'mûr ve zikr olunan il erlerinin üzerlerine başbuğ ta'yîn olunmuşsundur. İmdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim vusûlünde kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, kazâ-i mezbûrun bi'l-cümle ata ve dona ve darb ve harbe kâdir il erlerini mübâşir ta'yîn olunan bostânî hasekilerinden kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân () Haseki -zîde kadruhû- ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le bir sâ'at evvel evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve cümlesini yanına cem' ve istishâb ve bir an akdem kalkup iki konağı bir ederek kemâl-i sür'at ve şitâb ile varup vezîr-i müşârun-ileyhin ma'iyetinde bulunup, iktizâ eden hıdemât-ı dîn-i mübîninde re'y-i savâb-dîdi üzre amel ve hareket eyleyesiz. Bu husûs dîn-i mübîn hıdmeti ve gayret ve hamiyet vakti olup sâ'ir evkâta kıyâs olunmamağla, şöyle ki bu emr-i azîmde bir dürlü tehâvün ve tekâsülün zuhûr etmek veyâhûd ihrâcî fermânım olan il erlerinden bir ferd yerlerinde kalmak ihtimâli olur ise sonra gerek senin ve gerek ol makûle itâ'at-i emr-i şerîf etmeyenlerin haklarında tertîb-i cezâ olunacağı emr-i mukarrer ve muhakkak olmağla, ana göre basîret ve intibâh ile hareket ve bir gün evvel vech-i meşrûh üzre fermânım olan il erleriyle varup vezîr-i müşârun-ileyhin ma'iyetinde bulunmağa ihtimâm ve dikkat eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâ'il-i R [Rebî'ü'l-âhır] sene 1150

Ber-vech-i arpalık Niğbolu Sancağı'na mutasarrıf olup Vidin muhâfızı olan vezîrim Mehmed Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, düşman-ı dîn-i mübînin sedd-i serîr-i İslâmiyye'den olan Vidin ve Niş Kal'ası ve havâlîlerine sû'-i kasd fikr-i fâsidinde olduğunu müş'ir tarafından rikâb-ı hümâyûnuma vürûd eden mektûb ve mahzar ve cenerale irsâl eylediğin mektûbunun ve ceneralden vürûd eden kâğıdın sûretleri gelüp vâsıl ve mefhûmuna ittîlâ' hâsıl olmuştur. Gerek Vidin ve gerek Niş Kal'aları'nın ve havâlîlerinin avn ve tevfik-i Rabbânî ve imdâd ve inâyet-i Samedânî ile melâ'în-i hızlân-karînin mekr ve keydinden ve şerr ve mazarratından hıfz ve hırâseti a'zam-ı umûr-ı dîn ve Devlet ve akdem-i levâzım-ı saltanat-ı seniyyemden ve tevfik-i cenâb-ı Rabbü'l-izzet ile envâr-ı hamîyyet-i İslâm-perver-i pâdişâhânem muktezâsı üzre Niş tarafına vüzerâ-yı ızâmımdan bir vezîr-i sâhib-i tedbîrin muhâfız nasb ve ta'yîn olunması ehemm ve elzem olduğuna binâ'en düstûr-ı mükerrem müş'ir-i müfehham nizâmü'l-âlem sâbıkâ rikâb-ı hümâyûnum kâ'im-makâmı olup Rumili vâlîsi olan vezîrim Ahmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- me'mûr ve kendüye takviyyet için Rumili'nin orta kolundan asâkir-i mevfûre dahi ta'yîn ve bir gün evvel savb-ı me'mûra azîmet gitmek üzre şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı celâlet-makrûnum mücebince mü'ekked ve müşedded emr-i şerîfimle kendüye tenbîh ve irsâl olunmuştur. Ancak Vidin Kal'ası ve havâlîsinin dahi mekr-i a'dâdan hıfz ve hırâseti ehemm-i eşgâl-i dîn ve Devlet-i aliyye'mden olup ve sen vüzerâ-yı ızâmımın erşed ve kâr-güzârı ve vükelâ-yı fihâmımın ekrem-i hamîyyet-perveri olup, zâtında olan gayret ve hamîyyet ve hakkında olan hüsn-i i'timâd-ı mülûkânem muktezâsınca bu husûsda rızâ-yı hümâyûnuma muvâfık harekât-ı dilîrâne ve cünbiş-i merdâne ile uğur-ı dîn ve Devlet-i aliyye'mde hulûs-ı taviyyet ve sarf-ı azîmet birle uluvv-ı şân-ı hilâfetime lâyük mesâ'î-i meşkûre vücûda getürmen matlûb-ı hümâyûnum olup ve emrine takviyyet için Rumili'nin sağ kolunda vâkı' sâdât-ı kirâm ve mütekâ'idîn ve zî-kudret ve sâ'ir darb ve harbe kâdir il erleri dahi ma'îyyetine ta'yîn ve bir gün evvel evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve tarafına sevk ve tesyîrleri-çün Dergâh-ı

mu'allâm kapucıbaşılardan () -dâme mecduhû- hatt-ı hümâyûn-ı şevket-
makrûnumla mu'anven emr-i şerîfimle mübâşir ta'yîn ve bundan mâ'adâ gerek sâ'ir
tavâ'if-i asâkir-i celâdet-perver ve gerek zahîre ve gerek levâzım ve mühimmât-ı
evfer bi-avnihî sübhânehû ve te'âlâ evvel be-evvel tarafına nakl ve tesyîr olunmakta
fevka'l-hadd ikdâm ve ihtimâm olunmaktan bir an hâlî durulmayup, inşâ-Allâhu
te'âlâ cümlesi nakl ve tesyîr olunacağı mukarrer ve muhakkak olmağla, hemân
kaviyyü'l-kalb ve ceriyyü'l-fu'âd olup harekât ve sekenâtında izhâr-ı şehâmet ve
def-i mazarrat-ı müşrikinde hüsn-i tedbîr üzre mübâşeret ile kalup, a'dâya ilkâ'-i
havf ve haşyet ve bi-tevfiki'l-İllâhi te'âlâ def-i keyd ve mekrlerine sarf-ı miknet ve
bezl-i kudret eyleyesin. Ancak düşman-ı dîn hudûd-ı İslâmiyye'yi tecâvüz ve ta'arruz
ile nakz-ı ahd etmedikçe zinhâr berü taraftan bir hatve anların hudûduna tecâvüz
olunmayup, eger nakz-ı ahd ile hudûd-ı İslâmiyye'ye tecâvüz eylediği sûrette sen
dahi müdâfa'alarına gereği gibi ihtimâm-ı tâmm eyleyesin. Bi-fazlillâhi te'âlâ eben
an-cedd kuvvet-i kâhire-i Devlet-i aliyye'mle ale't-tevâlî a'lâm-ı İslâm mansûr ve
muzaffer ve hânedân-ı celâlet-âşiyâneme sû'-i kâd edenler makhûr ve müdemmer
olagelmeleriyle, inşâ-Allâhu te'âlâ bundan sonra dahi avn ve inâyet-i Sübhâne ve
havl ve kudret-i Rabbâniye ve yümn-i hamiyet-i İslâmiyye ve habl-ı himmet-i
Devlet-i hâkâniyem ile cünûd-ı zafer-mev'ûdum mansûr ve kulûb-ı [a'dâ] ve kefer-i
müşrikîn dahi hızlân-ı azîme mübtelâ olacağını va'd-i ilâhî muktezâsınca muhakkak
ve mukarrer bilüp, ana göre hareket ve emrinden izhâr-ı fütûr eylemeyüp, avn ve
inâyet-i vâhibü'l-merâm-ı kuvvet-i kalb ile berzede-i dâmân-ı gayret ve hamiyet ve
terk-i âsâyiş ve râhat ile uhde-i himmetine tefvîz olunan işbu emr-i lâzımü'l-
ihtimâmında sarf-ı niyyet ve hulûs-ı taviyyet ile kusûr etmeyüp, her vechile basîret ve
intibâh üzre hareket ve istihsâl-ı rızâ-yı hümâyûnuma sarf-ı miknet ve bezl-i kudret
ve müdâfa'a-ı a'dâ-yı müşrikinde hüsn-i tedbîr ve iktizâsına göre amel ve hılâfindan
be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur,
buyurdum ki,

Fî evâ'il-i R [Rebî'ü'l-âhır] sene 1150

Ankara nâ'ibine hüküm ki,

Kazâ-i mezbûrede sâkin yeniçeri zümresinden Mura-oğlu Mehmed ve Türkmân-oğlu Hâcî Ahmed ve Hamza Kapudân ve Yılmaz-oğlu Mehmed ve Kızıl Ahmed ve Timur şeyhi oğlu Mehmed dimekle ma'rûf şakîler ser-i cem'iyet olup ve be-her yevm beşer ve altışar yüz mikdârı yeniçeriyi başlarına cem' ve âlet-i harb ile leyl ve nehâr medîne-i Ankara zokaklarında gezüp şürb-i hamr ve fisk ve fücûr ve sâ'ir envâ'-ı fesâdâta irtikâblarından mâ'adâ müslim ve kefereden celb-i mâl etmediği kimesne kalmayup ve bu gûne fesâdâtları kırk günden mütecâviz ve ibâdullâh serhad misâli gice ve gündüz ehl ve ıyâlini muhâfaza üzre olduklarından kemâl mertebe muzdaribü'l-ahvâl olup şer'-i şerîfe ve zâbitlerine adem-i itâ'atlarından nâşî icrâsı mümkün olmaduğundan Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağı tarafından medîne-i mezbûre bir haseki zâbita ta'yîn olunmasını sen ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsin, arz ve i'lâm eylediğin ecilden ocağ-ı mezbûr emekdârlarından () Haseki zâbita ve ta'yîn olunması fermân olunmağla, mûmâ-ileyhi zâbitliği umûrunda kıyâm etdürüp âharı müdâhale etdirmeyesin ve sen ki haseki-i mûmâ-ileyhsin, gereği gibi medîne-i mezbûrede mukîm ve misâfir zuhûr eden erâzil ve eşkıyânın zabt ve rabtlar sükkân-ı vilâyetin emn ve âsâyışleri-çün bezl-i iktidâr ve sarf-ı miknet-i bî-şümâr eyleyüp nâ-merzâ vaz' ve hareketden ve hılâf-ı şer'-i şerîf bir ferd rencîde ve te'ezzîden be-gâyet ihtirâz eylesesin deyü hâlâ Âsitâne-i sa'âdet'imde segbânbaşı olan Mehmed -dâme mecduhû- tarafından memhûr mektûb verilmekle mûcebince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı R [Rebî'ü'l-âhır] sene [1]150

Vidin muhâfızı Vezîr Mehmed Paşa'ya ve Vidin'de Dergâh-ı mu'allâm yeniçeri zâbiti Turnacıbaşı () -zîde mecduhû-ya ve yer[lü] kulu ağaları ve zâbitleri -zîde kadruhûma- hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, bu esnâda rikâb-1 kâm-yâb-1 hüsrevâneme âdeminle mektûbun gelüp hulâsa-i mefhûmunda bi-kazâi'l-llâhi te'âlâ Niş Kal'ası'nın dest-i düşman-1 bed-kâra giriftâr olduğunu olduğunu iş'âr ve zâtında merkûz olan sadâkat ve şecâ'at muktezâsınca hıdmet-i muhâfazada olan mûmâ-ileyhim ile ittifâk ve ittihâd ederek Vidin Kal'ası'nın muhâfaza ve hırâseti emrinde bezl-i vus' ve iktidâr üzere olduklarınızı i'lâm ve ihbâr eylediğine binâ'en her biriniz du'â-yı hayr-1 mülûkâneme mazhar olmuşsuzdur ber-hûrdâr olup hıfz ve emân-1 ilâhda dâ'im ve ber-karâr olasız nân ve ni'amım sizlere helâl olsun henüz kal'a-i mezkûrenin asâkir ve mühimmât ile takviyyet ve istihkâmına ihtimâm ehemmi mehâmmdan olmağla, bundan akdem evâmîr-i şerîfemle kal'a-i mezkûrenin muhâfazası-çün ta'yîn ve tertîb olunan tavâ'if-i askeriyeden mâ'adâ bu def'a dahi tiz elden Âsitâne-i sa'âdet'imden bin nefer sipah ve bin nefer silâhdâr serdengecdileri tahrîr ve emekdâran-1 Devlet-i aliyye'mden ve Dergâh-1 mu'allâm kapucibaşlarından sâbıkâ sipâhîler ağası Tavîleci Hüseyin -dâme mecduhû- sipâh serdengecdileri sâbıkâ silâhdâr ağası olup hâlâ mîr-i alem olan Süleymân -dâme mecduhû- dahi silâhdâr serdengecdi üzerlerine ağa nasb ve ta'yîn ve mukaddemâ Niş Kal'ası'na ta'yîn olunan düstûr-1 mükerrrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem vezîrim Gazî Ahmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- dahi mükemmel kapısı halkı ile Vidin Kal'ası'na tahvîl ve bir gün evvel varup kal'a-i mezbûreye duhûl etmek üzere emr-i şerîfimle me'mûr ve üzerine hâssa silâhşörlerimden Kapudân Süleymân -zîde mecduhû- mübâşîr ta'yîn kılınup ve cümlesinin bir kadem akdem savb-1 me'mûrlarına sevk ve tesyîrleri-çün mukdim ve mübrim mübâşîrler gönderilüp ve serî'an îsâlleri husûsuna pey-der-pey şitâb ve isti'câl olmağla, bi-avnillâhi te'âlâ karîben vusûlleri nümâyân olduğundan mâ'adâ bundan sonra dahi ceste ceste kal'a-i mezbûreye asâkir ve mühimmât ile ve sâ'ir iktizâ eden vechile i'ânet olunup bir dürlü kusûr olunmayacağı ve her husûsda müsâ'ade-i hümayûn-1 hayr-hâneme bî-dirîğ olması mukarrer ve muhakkak olmağla, imdi sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin ve siz ki mûmâ-ileyhimsiz, himmetinize fûtûr getürmeyüp, cümleiniz kemâl mertebe ittifâk ve ittihâd üzere kal'a-i mezbûrenin hıfz ve hırâsetiyle a'dâ-yı dînin def' ve ref'i husûslarında sarf-1 vus' ve mecâl etmekle istihsâl-1 rızâ-yı ebrâr-1 hümayûnuma müsâra'at edüp, müsâmaha ve taksîrden ve umûr-1 muhâfazada tehâvün ve te'hîrden gâyetü'l-gâye ihtirâz ve mücânebet ve

hıdmet-i lâzımenizde her biriniz cân ve baş ile bezl-i vus‘ ve kudret eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı R [Rebî‘ü’l-âhır] sene [1]150

187

Edirne bostâncıbaşısına ve Dergâh-ı mu‘allâm kapucıbaşılardan olup Edirne’de ikâmet üzre olan sâbıkâ şıkk-ı evvel Halil Efendi’nin emvâl ve eşyâsını cânib-i mîrî için girifte me’mûr olan () -dâme mecduhû-ya hüküm ki,

Merkûm Halil’in ahz ve habsı iktizâ etmekle, siz ki mûmâ-ileyhimâsız, emr-i şerîfim vusûlünde mezkûr Halil’i ahz ve habs ve yanına mu‘temedün-aleyh bekçiler ve nigehbânlar ta’yîn ve kemâ-yenbağî habs hıfz ve hırâsetinde ihtimâm-ı tâmm ve rikâb-ı hümayûnuma arz ve i‘lâm ve ba‘dehû ne vechile emr-i şerîfim şeref-yâfte-i sudûr olur ise mücebince amel ve hareket ve hılâfindan be-gâyet ihtirâz ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı R [Rebî‘ü’l-âhır] sene [1]150

[s. 117]

188

Sâbıkâ vezîr-i a‘zam olup hâlâ Bosna vâlisi olan vezîrim Ali Paşa'ya hüküm ki,

Bi-kazâi’l-İllâhi te‘âlâ Niş Kal‘ası düşman-ı dîn-i hızlân-karînin dest-i dalâlet-peyvestine giriftâr olmağla, serhadd-i mansûre ve sügür-ı İslâmiyye'den olan Bosna Eyâleti'nde vâkı‘ kılâ‘ ve palankaların ve sâ’ir muhâfazası muktezî olan mahallerin bi-avnillâhi te‘âlâ mekâyid-i a‘dâdan hıfz ve hırâsetine ve takviyyet ve istihkâmına tekayyüd ve ihtimâm levâzımat-ı umûr-ı dîn ve Devlet-i aliyye'mden olup ve sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, sen vüzerâ-yı ızâmımın yarar ve kâr-güzârı ve vükelâ-yı fihâmımın pezîr-i umûr ve şecâ‘at-şi‘ârı olmanla bundan akdem eyâlet-i Bosna'nın kâffe-i umûru senin uhde-i ihtimâmına tefvîz olunan mevâddan olup ve hâlâ me’ûnetine avn ve mesârîfına harc ve sarf için sana Hazîne-i âmire'mden yigirmi beş bin guruş dahi inâyet ve ihsânım olmağla, imdi bu husûsda dâmen-i der-meyân ve

terk-i hâb ve râhat ve eyâlet-i merkûmede vâkı‘ zıkr olunan kılâ‘ ve palankalar ve sâ’ir muhâfazası muktezî olan mahallerin avn-i hakk ile mazarrat-ı a‘dâ-yı li’âmdan hıfz ve hırâseti husûsunda senden me’mûl-ı hümâyûnum olduğu üzre ziyâde gayret ve hamıyyet ve merdâne ve dilîrâne hareket ve a‘dâ-yı dînin def‘ ve ref‘leri husûsunda bezl-i vus‘ ve kudret ile tahsîl-i rızâ-yı yümn-i hümâyûnuma müsâra‘at ve mübâderet eylesin ve’l-hâsıl eyâlet-i mezbûrede olan kılâ‘ ve palankaların hıfz ve hırâseti ve ahâlîsinin himâyet ve sıyâneti ve bi’l-cümle tanzîm ve tesviye-i umûru ve salâh ve istikâmet-i ahvâli senin zimmetine müfevvaz ve senden me’mûl-ı hümâyûn-ı pâdişâhânem olup ve eyâlet-i mezbûrenin hıfz ve hırâseti sâ’ire kıyâs olunmamağla, hemân her tarafa pâd-bân-ı güşâ-yı basîret ve intibâh olup muktezâ-yı vakt ve hâle göre hareket ve eyâlet-i merkûmede muhâfazaya muhtâc olan mahallerin cümlesinin hıfz ve hırâsetini kendüne farîza-i hıdmet bilüp, ana göre hıfz ve hırâsetleri hıdmetinde bezl-i vus‘ ve kudret ve sarf-ı miknet ve bin cânla ihtimâm ve dikkat ve ziyâdesiyle gayret ve hamıyyet ve isti‘câl rızâ-yı hümâyûnuma müsâra‘at ve mübâderet edüp, iyâzen billâhi te‘âlâ ol serhadd-i mansûremden bir mahalle düşman-ı dîn tarafından bir zarar ve gezend erişüp bir emr-i nâ-mülâyim hudûsuna bâ‘is olmakdan be-gâyet hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı R [Rebî‘ü’l-âhır] sene [1]150

189

Aydın muhassılı () -dâme ikbâluhû-ya hüküm ki,

Bi-kazâi’l-llâhi te‘âlâ Niş Kal‘ası düşman-ı dîn-i hızlân-karînin dest-i dalâlet-peyvestine giriftâr olup ve bi-avnihî te‘âlâ Sofya tarafında asâkir-i vâfire ve ecnâd-ı mütekâsirenin ihtişâd ve ictimâ‘ıyla düşman-ı dîn-i mübînin def‘-i şerr ve mekrinden ol tarafların hıfz ve hırâseti ehemmi- eşğâl-i dîn ve Devlet ve akdem-i levâzım-ı saltanat-ı seniyyemden olup ve sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin, eben an-cedd Devlet-i aliyye'min ni‘meti ile perverdesi olmanla böyle vakitte senden dîn ve Devlet-i seniyyeme hıdmet ve rızâ-yı hümâyûnuma muvâfık hareket me’mûliyle

avâtıf-ı aliyye-i mülûkânemden beylerbeylik ve Aydın muhassıllığı gibi bir kesîrû'l-
cedvâ mansıb-ı celîle dahi sana inâyet ve ihsânım olup dûdmân-ı devletimin çırâğ-ı
efrûhtesi olduğuna binâ'en bu husûsda senden her vechile gayret ve hamiyet ve
sadâkat ve istikâmet ile dîn ve Devlet-i aliyye'ne lâyıık ve ırz ve nâmûs-ı saltanat-ı
seniyyeme muvâfık hıdmet muntazır-ı pâdişâhânem olmağla, bu husûs için Aydın
a'yânından zî-kudret ve münâsib olanlarından olmak üzere tamâmen bin nefer süvârî
matlûb-ı hüsrevânem olup ve kethudânı üzerlerine başbuğ nasb ve ta'yîn ve savb-ı
me'mûra göndermek üzere me'mûr olmuşsundur. İmdi sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-
ileyhsin, işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim mübâşir ta'yîn olunan () ile vusûlünde
bu husûsu dîn-i mübîn ve gayret ve hamiyet vakti olup sâ'ir evkâta kıyâs
olunmayup, Sofya cânibinde askerın ziyâdesiyle lüzûmu ve iktizâsı olmağla ve
zinhâr ve zinhâr bu emr-i lâzımü'l-ıhtimâmında kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp,
mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle fermânım olan bin nefer süvârîyi kendü
tarafından ve Aydın a'yânlarının münâsib olanlarından ve cümlesinin piyâde ve
müsellah ve ceng ve harbe kâdir şeci' ve bahâdır olanlardan tedârük ve tekmîlen
techîz ve i'dâd ve kethudânı üzerlerine başbuğ nasb ve bir gün evvel Gelibolu
memerrinden ubûr ve yollarda dahi ayak sürünmeyüp, sür'at ve şitâb ile gidüp ve
esnâ-yı tarîkde dahi fukarâdan müft ve meccânen bir nesne almayup ve aldırmayup
ve neferât-ı merkûmeyi gereği gibi zabt ederek bir sâ'at mukaddem ta'cîl ale't-ta'cîl
Sofya'ya varup ol taraflarda Rumili vâlîsi olan düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfehham
nizâmü'l-âlem Vezîr Ahmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun re'y-i savâb-dîdi
üzre iktizâ eden hıdmet-i muhâfazada ve sâ'ir hıdemât-ı dîn-i mübîninde bi'l-cümle
neferât-ı merkûm ile bezl-i vus' ve kudret eylemek üzere kethudânı muhkem tenbîh ve
te'kîd ile bir an evvel ihrâc ve irsâline tekayyüd ve ihtimâm eyleyüp hılâf-ı emr-i
şerîf hareketden gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylesin ve sen ki mübâşir-i mûmâ-
ileyhsin, bu husûsda senden tekayyüd ve ihtimâm ve mübâşeretin hasebiyle zikr
olunan bin nefer süvârîyi bir gün evvel tedârük ve cümlesini bir an evvel mîr-i
mîrân-ı mûmâ-ileyhin kethudâsıyla ma'an tekmîlen techîz ve i'dâd etdürüp bir an
akdem serî'an ve âcilen savb-ı me'mûra tesyîr ve îsâlde gereği gibi tekayyüd-i tâmm
ve bu emr-i lâzımü'l-ıhtimâmında kemâ-yenbağî dikkat ve ihtimâm eyleyüp esnâ-yı
râhda betâ'at üzere hareketden ve bu güne taksîrâtdan ve neferât-ı merkûmenin bir

neferi noksân olmakdan ve tehâvün ve tekâsülden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı R [Rebî'ü'l-âhır] sene [1]150

[s. 118]

190

Adana vâlisi vezîrim Ali Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, bundan akdem şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla mu'anven emr-i celîlü's-şânım mücebince mükemmel ve müretteb kapun halkı ve müstevfâ âdemlerinle bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem varup Niş cânibinde düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Rumili vâlisi vezîrim Ahmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun yanına ta'yîn ve me'mûr olunmuş-idin. Lâkin bi-kazâi'l-İlâhi te'âlâ Niş Kal'ası düşman-ı dîn-i hızlân-karînin dest-i dalâlet-peyvestine giriftâr olup ve senin ağırlığın kethudân ile girüden gelmek üzere kendün salt ve sebük-bâr bir gün evvel bir sâ'at mukaddem varup Sofya cânibinde vezîr-i müşârun-ileyhin ma'iyetinde bulunman ziyâdesiyle mühimm ve muktezî olmağla, bir gün evvel savb-ı me'mûra sür'at ve isti'câl ile varman içün hâlâ rikâb-ı hümâyûnum tarafından sana kırk nefer menzil emri dahi irsâl olunmuşdur. Bu husûs dîn-i mübîn hıdmeti ve gayret ve hamiyyet vakti olup sâ'ir umûra kıyâs olunmamağla, imdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim vusûlünde kat'â te'hîr ve tevakkuf ve bir an meks ve ârâm etmeyüp, vech-i meşrûh üzere kethudân ile ağırlığın ve seninle ma'an gidecek etbâ'ından mâ'adâ sâ'ir etbâ' ve huddâmın girüden gelmek üzere kendin salt ve sebük-bâr menzile süvâra gayret ve hamiyyet ve terk-i hâb ve râhat ile iki üç konağı bir ederek serî'an ve âcilen gelüp Gelibolu memerrinden mürûr ve ubûr ve bir an evvel ve bir sâ'at mukaddem savb-ı me'mûra vusûle ziyâdesiyle müsâra'at ve ihtimâm ve dikkat eyleyüp bu husûsda bir güne tehâvün ve tekâsülden ve yollarda dahi ayak sürmeyüp sürmekle tefvît-i vakt etmekden be-gâyet ihtirâz eyleyüp hakkında müsteclib-ı avâtıf-ı mülûkânem olur etvâr izhârıyla istihsâl-ı rızâ-yı hümâyûnuma sa'y ve dikkat ve fermân-ı hümâyûnum olduğu üzere bir an evvel ve bir sâ'at mukaddem savb-ı me'mûra varup erişmeğe

bezl-i vus‘ ve kudret eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı R [Rebî‘ü’l-âhır] sene [1]150

191

Sivas vâlisi vezîrim Yakub Paşa'ya hüküm ki,

Hâlâ Sivas Eyâleti'nde ba‘zı mahallerde kuttâ‘-ı tarîk eşkıyâsı zuhûr edüp katl-i nüfûs ve gasb ve gâret-i emvâl ile sükkân-ı vilâyet ve ebnâ-yı sebîle îsâl-i mazarrat üzere oldukları istimâ‘ olunup, taht-ı eyâlet-i hükûmetinde ol makûle şekâvet üzere olan eşkıyânın şerr ve mazarratlarının indifâ‘ı üzerine lâzım gelen umûrdan olmağla, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, işbu emr-i şerîf-i vâcibü’l-ımtisâlim vusûlünde ol etrâf ve havâlîde ol makûle kat‘-ı tarîk ve katl-i nüfûs ve gâret-i emvâle tesaddî eden eşkıyâyı her ne tarikle olur ise alâ eyyi-hâl ahz ve ele götürüp şer‘le haklarında lâzım gelen cezâları tertîb ve şerr ve mazarratlarından ebnâ-yı sebîl ve sâ‘ir ibâdullâhın te‘mîn ve mahallinde dikkat ve ba‘de’l-yevm ol semtlerde bu misillü eşkıyâ zuhûr eylememek üzere bezl-i vus‘ ve kudret eylesün ve lâkin bu bahâne ile kendü hâllerinde olup şekâvetde alâkası olmayanların hılâf-ı şer‘-i şerîf nefisine ve mâlına bir vechile ta‘arruz ve te‘addî ve ahz ve celb-i mâl olunmamak üzere def‘-i mazarrat-ı eşkıyâda sarf-ı sa‘y ve miknet ve ziyâde ihtimâm ve dikkat eylemen bâbında

Fî evâhır-ı R [Rebî‘ü’l-âhır] sene 1150

192

Hâlâ vüzerâ-yı ızâmımdan olup bundan akdem Derbend'de ikâmet üzere olan vezîrim Hüseyin Paşa'ya hüküm ki,

Hâliyâ bi-kazâi’l-İllâhi te‘âlâ Niş Kal‘ası dest-i küffâr-ı hâk-sâra giriftâr olmağla, def‘-i mazarr-ı müşrikîn için Sofya tarafından asâkir-i vâfire ve cünûd-ı mütekâsirenin ihtişâd ve ictimâ‘ı ehemmi-i umûr-ı dîn-i mübîn ve akdem-i levâzım-ı saltanat-ı seniyyemden olup ve sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, senden bu husûsda

gayret ve hamiyet ve sadâkat ve istikâmet ile hıdmet ve rızâ-yı hümâyûnuma muvâfık hareket me'mûl ve manzûr-ı pâdişâhânem olduğuna binâ'en hâlâ vezâretin ibkâ ve şânın terfî' ve i'lâm olmağla, sen dahi Sofya tarafına me'mûr ve ta'yîn olmuşundur. Bu husûs dîn-i mübîn hıdmeti ve gayret ve hamiyet vakti olup sâ'ir evkâta kıyâs olunmayup, imdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim vusûlünde kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, kethudân ile ağırlığın ve seninle ma'an gidecek etbâ'ından mâ'adâ sâ'ir etbâ' ve huddâmın girüden gelmek üzere hâlâ rikâb-ı hümâyûnumdan tarafına gönderilen menzil emri mücebince kırk nefer bârgîrlerine süvâr ve kat'â bir yerde meks ve karâr eylemeyüp, gıceyi gündüze katup iki üç konağı bir ederek serî'an ve âcilen Âsitâne-i sa'âdet'ime gelüp tedârükünü görüp yine ale'l-fevr Sofya cânibinde düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Rumili vâlîsi vezîrim Ahmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun ma'ıyyetinde mevcûd bulunmağa ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat eyleyüp bu emr-i lâzım ve mehâmm-ı müsta'celde aslâ te'hîr ve tevakkufdan ve esnâ-yı râhda dahi betâ'at üzere hareket ve ayak sürümeyle tefvî-i vakt etmekden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyüp bu dîn-i mübîn ve Devlet-i aliyye'm hıdmetinde istihsâl-ı rızâ-yı hümâyûnuma sa'y ve dikkat ve fermân-ı hümâyûnum olduğu üzere bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem Âsitâne-i sa'âdet'ime gelüp savb-ı me'mûra vusûle ziyâdesiyle müsâra'at ve bezl-i vus' ve kudret ve sarf-ı miknet eylemen bâbında

Fî evâsıt-ı R [Rebî'ü'l-âhır] sene [1]150

[s. 119]

193

Sâbıkâ sipâhîler ağası olup ve hâlâ Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından bin nefer sipâh serdengecdileri üzerlerine ağa olan Tavîleci Hüseyin -dâme mecduhû-ya hüküm ki,

Sen ki mûmâ-ileyhsin, serhadd-i mansûremde vâkı' Vidin Kal'ası'nın bi-avnihi sübhânehû ve te'âlâ düşman-ı dînden hıfz ve hırâseti a'zam-ı eşgâl-ı dîn ve Devlet-i aliyye ve akdem-i levâzım-ı saltanat-ı seniyyemden olup ve hâlâ tahrîrine me'mûr olduğun bin nefer sipâh serdengecdileri neferâtını bir gün evvel tahrîr ve tekmîlen

getürüp kal'a-i mezbûreye îsâl eylemen gâyet ehem ve elzem olduğuna binâ'en te'kîd ve isti'câl için işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim ısdâr ve mübâşir ta'yîn olunan hâssa silâhşörlerimden () -zîde mecduhû- ile sana irsâl olunmuşdur. İmdi bu husûs dîn-i mübîn hıdmeti ve gayret ve hamıyyet vakti olup sâ'ir evkâta kıyâs olunmayup, gayret ve hamıyyet vakti olmağla, hakkında olan hüsn-i zann-ı mülûkânem üzre zâtında merkûz olan gayret ve hamıyyet-i dîniyyeni izhâr ve bu husûsda şeb ve rûz terk-i hâb ve râhat ile bezl-i iktidâr eyleyüp bi-tevfiki'l-İllâhi te'âlâ tahrîrine me'mûr olduğun bin nefer sipâh serdengecdileri neferâtını mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle ta'cîl ale't-ta'cîl bir gün evvel tahrîr ve tekmîlen iki konağı bir ederek kemâl-i sür'at ve şitâb ile gidüp gıceyi gündüze katup bir an akdem ve bir sâ'at mukaddem Vidin muhâfazasına varup vusûle müsâra'at ve mübâderet ve düstûr-ı mûkerrem hâlâ Vidin muhâfızı vezîrim Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun re'y-i savâb-dîdi üzre iktizâ eden hıdmet-i muhâfazada ve sâ'ir hıdemât-ı alıyyemde bezl-i vus' ve kudret ve ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat eyleyüp bu emr-i mühimm ve müsta'celde hılâf-ı emr-i şerîf bir gûne tekâsül ve taksîrden ve emr-i tahrîr ve tekmîl neferât ve yollarda ayak sürüyüp betâ'at üzre hareketden gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet ve ziyâdesiyle bezl-i vus' ve kudret eylesin. Bu husûs dîn ve Devlet-i alıyye'min lâzımü'l-isti'câli olan umûr-ı lâzımü'l-ıhtimâmdan olup, şöyle ki bu emr-i dîn ve Devlet-i alıyye'mde bir gûne tehâvün ve tekâsülün zuhûruyla ıyâzen billâhi te'âlâ bir gün evvel Vidin'e varup erişmekte bir gûne tehâvün ve taksîrin zuhûr etmek ihtimâli olur ise sonra bir vechile özr ve cevâbın ısgâ olunmayacağı emr-i mukarrer ve muhakkak olmağla, ana göre bu bâbda ziyâde basîret ve intibâh üzre hareket ve hılâfından ve mikdâr-ı zerre tekâsülden be-gâyet ihtirâz eylesin ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin, senin dahi mübâşeretin hasebiyle bu emr-i lâzımü'l-isti'câlde kemâl-i dikkat ve bezl-i vus' ve kudret ve neferât-ı mezbûrenin bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem tekmîlen tahrîr olunması husûsunda izhâr-ı gayret ve hamıyyet ve fermân-ı hümayûnum olduğü üzre bir gün akdem ağaları mûmâ-ileyh ile eğlendirmeyüp, Vidin'e sevk ve tesyîrde ihtimâm ve dikkat eyleyüp bi-tevfiki'l-İllâhi te'âlâ Vidin'e götürüp ve birkaç gün ağalarıyla neferât-ı mezbûrenin vusûl bulduğunu müş'ir Vidin muhâfızı vezîr-i müşârun-ileyhden sened alup rikâb-ı hümayûnum tarafına avdet eylesin. Şöyle ki bu emr-i müsta'celde senin dahi tekâsülün zuhûr eder ise bir dürlü özr ve cevâbın mesmû'-ı

hümâyûnum olmayup, senin dahi ziyâdesiyle mu'âhez ve mu'âkab olacağını yakînen bilüp, ana göre bu husûsda ziyâde basîret ve intibâh üzre hareket ve fermân-ı hümâyûnum olduğu üzre elbetde ve elbetde bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem ağaları mûmâ-ileyh ile neferât-ı mezbûreyi savb-ı me'mûra îsâle ihtimâm ve dikkat ve hılâfından be-gâyet hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Evâhır-ı R [Rebî'ü'l-âhır] sene [1]150

194

Rumili vâlisi olup hâlâ Sofya'da ikâmet üzre olan Vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki, Bu esnâda serhadd-ı mansûremden Vidin Kal'ası'nın düşman-ı dîn-i hızlân-karînden bi-avnihî te'âlâ muhâfaza ve muhâresesi a'zam-ı eşgâl-ı umûr-ı dîn ve Devlet ve akdem-i levâzım-ı saltanat-ı seniyyemden olup ve muktezâ-yı vakt ve hâle göre ol tarafda asâkir-i nusret-me'âsirin tevfi'r ve teksîrinin ziyâdesiyle lüzûm ve iktizâsı olduğuna binâ'en sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, hâlâ Sofya'da ma'iyyetinde müctemi' olan asâkir-i zafer-şî'ârdan üç bin nefer süvârî asâkir intihâb ve üzerlerine başbuğ ta'yîn olunan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Süleymân -zîde mecduhû- ile Vidin cânibine gönderilmek fermânım olmağın, imdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim vusûlünde kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, fermânım olduğu üzre hâlâ ma'iyyetinde müctemi' olan asâkir-i zafer-medârdan ta'cîl ale't-ta'cîl üç bin nefer süvârî asâkir intihâb ve üzerlerine başbuğ ta'yîn olunan mûmâ-ileyhin yanına koşup bir an evvel ve bir sâ'at mukaddem Vidin'e irsâl ve Vidin muhâfızı olan düstûr-ı mükerrem Vezîr Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun re'y-i savâb-dîdi üzre iktizâ eden emr-i muhâfazada ve sâ'ir hıdemât-ı aliyyemde bezl-i iktidâr eylemeleri-çün başbuğları mûmâ-ileyh ve neferât-ı mezbûre muhkem tenbîh ve te'kîd eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Evâhır-ı R [Rebî'ü'l-âhır] sene [1]150

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Kara-mütesellim Süleymân -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Bu esnâda serhadd-ı mansûremden olan Vidin Kal'ası'nın düşman-ı dîn-i hızlânkarînden bi-avnihi te'âlâ hıfz ve hırâseti ehemmi mehm-ı dîn ve Devlet ve akdem-i levâzım-ı saltanat-ı seniyyemden olup ve düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Rumili vâlisi olup hâlâ Sofya'da ikâmet üzere olan vezîrim Ahmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun ma'iyetinde müctemi' olan asâkir-i mansûreden üç bin nefer süvârî asker intihâb ve bir gün evvel Vidin cânibine irsâl eylemek üzere vezîr-i müşârun-ileyhe emr-i şerîfim şeref-yâfte-i sudûr olup ve sen ki mûmâ-ileyhsin, Devlet-i aliyye'min emekdâr ve yarar ve kâr-güzârlarından olup i'mâl-i asâkire iktidârın olduğu ecilden zikr olunan askerın üzerlerine başbuğ nasb ve ta'yîn olunmuşundur. İmdi emr-i şerîfim vusûlünde kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, kalkup iki konağı bir ederek serî'an ve âcilen Sofya'da vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup vech-i meşrûh üzere vezîr-i müşârun-ileyhin tarafından Vidin'e gönderilecek sâlifü'z-zikr üç bin nefer müntehâb süvârî asâkirin üzerlerine başbuğ olup cümlesini ma'iyetine alup ve bir yerde aslâ meks ve tevakkuf eylemeyüp ve serî'an ve âcilen bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem Vidin'e götürüp düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Vidin muhâfızı vezîrim Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun re'y-i savâb-dîdi üzere iktizâ eden hıdmet-i muhâfazada ve sâ'ir iktizâ eden hıdemât-ı aliyyemde bezl-i iktidâr ve sarf-ı sa'y-ı bîşümâr eyleyüp bu emr-i dîn-i mübîn ve mehm ve müsta'celde bir gün tehâvün ve taksîrden ve yollarda ayak sürüyüp tefvît-i vakt eylemekden ve emr-i şerîfime muhâlif ser-mû tekâsülden gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı R [Rebî'ü'l-âhır] sene 1150

Hâlâ vüzerâ-yı ızâmımdan olup bundan akdem Derbend'de ikâmet üzere olan vezîrim Hüseyin Paşa'ya hüküm ki,

Bi-avnihî te'âlâ Sofya tarafından asâkir-i vâfire ve ecnâd-ı mütekâsirenin ihtişâd ve ictimâ'ıyla düşman-ı dîn-i mübînin def'-i şerr ve mekrinden ol tarafların hıfz ve hırâseti a'zam-ı dîn ve Devlet ve akdem-i levâzım-ı saltanat-ı seniyyemden olduğuna binâ'en sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, kethudân ile ağırlığın ve sizinle ma'an gidecek etbâ'mdan mâ'adâ sâ'ir etbâ' ve huddâmın girüden gelmek üzere rikâb-ı hümâyûnum tarafından gönderilen menzil ahkâmı mücebince kırk nefer menzil bârgîrlerine süvâr ve bir gün evvel Âsitâne-i sa'âdet'ime gelüp tedârük görüp yine ale'l-fevr Sofya cânibinde düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Rumili vâlîsi vezîrim Ahmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun ma'yyetinde mevcûd bulunman üzere bundan akdem sana emr-i şerîfimle tenbîh ve te'kîd olunmuşiken, el-yevm nereye geldüğün ma'lûm olmayup ve senin bir gün evvel savb-ı me'mûra vusûlün ziyâdesiyle ehemm ve elzem olmağla, te'kîd ve isti'câl için işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim dahi ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur. İmdi sana ne mahallde varup vâsıl olur ise kat'â te'hîr ve tevakkuf ve bir dürlü terâhî ve tesevvuk eylemeyüp, mukaddemâ ve hâlâ fermânım olduğu üzere at boynuna düşüp ve rûz [ve] şeb bir yerde meks ve ârâm eylemeyüp ılgâr ile üç dört konağı bir ederek kemâl-i sür'at ve şitâb ile bir sâ'at ve bir dakîka evvel gelüp Âsitâne-i sa'âdet'ime ve andan savb-ı me'mûra vusûle ziyâdesiyle müsâra'at ve mübâderet ve işbu dîn-i mübîn ve Devlet-i aliyye'm hıdmetinde istihsâl-ı rızâ-yı hümâyûnuma sa'y ve dikkat eyleyüp bu emr-i lâzım ve mehâmm ve müsta'celde aslâ te'hîr ve tevakkufdan ve esnâ-yı râhda betâ'at üzere hareket ve ayak sürümekle tefvît-i vakt etmekden gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eyleyesin. Senin bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem savb-ı me'mûra vusûlün ziyâdesiyle umûr-ı lâzım ve mehâmm-ı müsta'celden olmağla, şöyle ki esnâ-yı râhda betâ'at üzere hareket ve yollarda ayak sürüyüp bir sâ'at mukaddem savb-ı me'mûra varmakda bir dürlü tesâmüh ve taksîrin zâhir olmak ihtimâli olur ise sonra bir vechile özr ve cevâbın ısgâ olunmayup, mazhar-ı itâb-ı şedîd olacağını [s. 121] muhakkak bilmiş olup, ana göre basîret üzere hareket ve elbetde ve elbetde at boynuna düşüp üç dört konağı bir ederek

ilgâr ile gelüp bir gün evvel savb-ı me'mûra vâsıl olmağa ihtimâm ve dikkat ve hılâfindan be-gâyet hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı R [Rebî'ü'l-âhır] sene [1]150

197

Silivri ve Ereğli ve Tekfurdağı ve Şehirköyü ve yemîn ve yesârında vâkı' kuzât ve nüvvâb ve a'yân-ı vilâyet ve sâ'ir zâbitâna hüküm ki,

Taht-ı kazâ ve nevâhînzinde vâkı' hinta ashâbı ve sâ'ir zahîrelerinin ekseri Çeltik nâm mahallde sefâyine vaz' ve İstanbul'a getürmeyüp, âhar mahallere götürüp zarûret-i müzâyakaya bâ'is olmalarıyla, fî-mâ ba'd hinta ve sâ'ir zehâyir ashâbı hinta ve zahîrelerin taht-ı kazâ ve nevâhînzinde vâkı' iskelelerde sefâyine vaz' ve her kangınızın iskelesinde sefâyine vaz' ederler ise tarafınızdan mikdârını mübeyyin memhûr tezkîre alup ve âhar mahallere getürmeyüp, doğru İstanbul'a getürüp Kapan nâ'ibine teslîm ve andan dahi teslîmini müş'ir memhûr tezkîre getürmek şartıyla ol tarafda mu'temedün-aleyh kefillerini alup doğru Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâl eylemeniz fermânım olmağın, imdi siz ki kâdîlar ve nâ'ibler ve iskele emînleri ve sâ'irlersiz, fî-mâ ba'd hinta ve sâ'ir zehâyir ashâbı vech-i meşrûh üzre hinta ve zahîrelerin her kangınızın taht-ı kazâ ve nevâhînzinde vâkı' iskelelerden ne asl sefâyine vaz' ve tahmîl ederler ise tarafınızdan mikdârını mübeyyin memhûr tezkîre alup ve âhar mahallere getürmeyüp, doğru İstanbul'a getürüp Kapan nâ'ibine teslîm ve teslîmlerini müş'ir nâ'ib-i merkûmdan memhûr tezkîre alup getürmek şartıyla mu'temedün-aleyh kefillerini alup bu vechile doğru Âsitâne-i sa'âdet'ime getürmek üzre her birine muhkem tenbîh ve te'kîd ile irsâl ve bu husûsa ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat eyleyesiz. Şöyle ki bundan sonra memnû' olmayup, âhar yere hinta ve sâ'ir zehâyir nakline cesâret ederler ise sırren ve alenen teftîş ve tefahhus olunup zâhir olduğı gibi bilâ-tevakkuf ahz ve mâlları mîrî için girift ve kendülerinin dahi bilâ-emân cezâları tertîb olacağı ve siz ki mûmâ-ileyhsiz, siz dahi bu husûsda iğmâz-ı ayn ve tehâvün ve tekâsül eylediğiniz hâlde elbetde haberi alınup ve siz dahi eşedd-i

ukûbete giriftâr olunacağınızı mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre basîret ve intibâh üzre hareket ve vech-i meşrûh üzre âhar mahallere hinta ve sâ'ir zahîre nakl olunmayup, doğru Âsitâne-i sa'âdet'ime nakl ve irsâleri husûsunda her biriniz kemâ-yenbağî tekayyüd ve ihtimâm ve hılâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı R [Rebî'ü'l-âhır] sene [1]150

198

Haleb vâlisine ve mollasına hüküm ki,

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm hâlâ Saydâ beylerbeyisi İbrahim -dâme ikbâluhû- tarafından Saydâ mansıbı için maktûl Osmân Kethudâ'ya va'd olunan iki yüz kise akçeden elli beş kise akçesi maktûl-ı mezbûrun Haleb'de vekîli olan Mansûr Efendi dimekle ma'rûf kimesneye teslim olunduğu alâ vechi'l-yakîn ma'lûm-ı hümayûnum olup ve meblağ-ı mezbûrun cânib-i mîrî-çün girift ve ahz ve kabz olunması fermânım olmağla, bundan akdem medîne-i Haleb'e maktûl-ı mezbûrun sâ'ir envâl ve eşyâ ve emlâkını taraf-ı mîrîden ahz ve kabza mübâşir ta'yîn olunan hâssa silâhşörlerimden kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân () -zîde mecduhû- ma'rifetiyle mezkûr Mansûr'u ahz ve vech-i meşrûh üzre kendüye teslim olunan meblağ-ı mezbûr elli beş kise akçeyi alâ eyyi-hâl tamâmen ve kâmilen kendüsinden ma'rifet-i şer'le ve mübâşir ma'rifetiyle tahsîl ve cânib-i mîrî-çün ahz ve kabz ve bir me'men ve mahfûz mahallde hıfz ve rikâb-ı hümayûnuma arz ve i'lâm eyleyesiz. Meblağ-ı mezbûrun merkûm Mansûr'a teslim olunduğuna kat'â iştibâh olmamağla, bu bâbda ziyâde tekayyüd ve ihtimâm ve bi-eyyi-hâl kendüsinden talep ve tahsîlinde tekâsül ve ihmâlden ve hılâf-ı emr-i şerîf bir gûne tereddüd ve te'allül etdirmekden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı R [Rebî'ü'l-âhır] sene 1150

[s. 122]

199

Sâbıkâ Eğriboz muhâfızı olan Vezîr Gazî Ahmed Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, bir gün evvel varup sedd-i serîr ve sügür-1 İslâmiyye'den olan Vidin Kal'ası'nın muhâfaza kıyâmın için bundan akdem ta'yîn olunan hâssa silâhşörlerimden Kapudân Süleymân -zîde mecduhû- mübâşeretiyile sana emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümayûnum olmuşidi. El-hâletü hâzihî kal'a-i mezbûrenin bi-avnihi sübhânehû ve te'âlâ itfâ'-i nevâ'ir-i mazarrat-1 müşrikîn için muhâfazası dîn ve Devlet-i aliyye'min gâyetü'l-gâye ehemmi-i mehâmm-1 lâzımı'l-ihimâmından olup ve senin bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem kal'a-i mezbûrenin varup düstûr-1 mükerrerem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Vidin muhâfızı vezîrim Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun ma'iyetinde mevcûd bulunman gâyet âmâl-1 mülûkânemden ve ziyâdesiyle muktezâ-yı vakt ve halden olmağla, te'kîd ve isti'câl için işbu emr-i şerîf-i mukterizu'l-imitsâlim dahi ısdâr ve tekrâr mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-1 mu'allâm kapucibaşlarından () -dâme mecduhû- ile irsâl olunmuşdur. Bu husûs dîn-i mübîn hıdmeti ve ziyâdesiyle gayret ve hamiyet vakti olup sâ'ir evkâtdan bir vakte kıyâs olunmayup ve senden sebîl-i dîn-i mübîninde gayret ve hamiyet ve uğur-1 hümayûnumda kemâl-i sadâkat ve istikâmet me'mûl-1 hümayûnum olmağla, imdi işbu emr-i şerîfim sana vusûlünde her ne mahalde bulunur isen kat'â te'hîr ve tevakkuf etmeyüp, zâtında merkûz olan gayret-i İslâmiyyen muktezâsınca bu husûsda tekayyüd-i tâmm ve hâb ve râhatı kendüne hâram edüp mukaddemâ ve hâlâ ta'yîn olunan mübâşirân-1 mûmâ-ileyhimâ ma'rifetleriyle giceyi gündüze katup me'mûr olduğun üzre iki konağı bir ederek kemâl-i sür'at ve şitâb ile gidüp bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem varup Vidin Kal'ası'na duhûl ve kal'a-i mezbûre muhâfızı vezîr-i müşârun-ileyh ile ittihâd ve ittifâk ve hüsn-i vifâk ile bi-avnihi te'âlâ kal'a-i mezbûrenin düşman-1 dînden hıfz ve hırâset ve müdâfa'a-i a'dâ-yı müşrikinde bezl-i vus' ve kudret ve ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat edüp, bu husûsda bir vechile tehâvün ve tekâsül ve esnâ-yı râhda tevakkuf eylemeyüp, bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem kal'a-i mezbûreye varup vâsıl olmakda cidd-i mevfûr ve bu hıdmet-i dîn-i mübîn ve Devlet-i aliyye'mde bezl-i maddûr ve istirzâ-yı hatr-1 hatîr-i pâdişâhâneme sa'y-1 nâ-mahsûr eyleyüp hılâf-1 me'mûl hareketden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylesin ve siz ki mübâşirân-1 mûmâ-ileyhimâsız, vezîr-i müşârun-ileyhin bir an akdem kal'a-i mezbûreye vusûlü gâyetü'l-gâye umûr-1 lâzımı'l-isti'câl ve ehemmi-i mehâmm-1 dîn ve Devlet-i aliyye'mden olmağla, siz dahi mübâşeretiniz hasebiyle hâb ve râhatı kendünüze

harâm ile vezîr-i müşârun-ileyhi bulunduğu mahallden bilâ-tevakkuf ta‘cîl ale’t-ta‘cîl kaldurup ve esnâ-yı râhda dahi bir yerde meks ve ârâm etdirmeyüp, bir gün mukaddem serî’an ve âcilen kal‘a-i mezbûreye tesyîr ve îsâle tekayyüd-i tâmm ve kemâ-yenbağî dikkat ve ihtimâm eyleyüp fermân-ı hümâyûnum olduğu vech üzre itmâm-ı hıdmete bezl-i iktidâr ve hılâfindan be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâhır-ı R [Rebî‘ü’l-âhır] sene 1150

200

Hâlâ ber-vech-i arpalık İçil Sancağı'na mutasarrıf olan Vezîr Mustafa Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, bundan akdem kethudân ile ağırlığın girüden gelmek üzre menzile süvâr ve giceyi gündüze katup iki üç konağı bir ederek sedd-i serîr ve sügür-ı İslâmiyye'den olan Vidin Kal‘ası'na varup kıyâm eylemen için sana emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olunmuşidi. El-hâletü hâzihî kal‘a-i mezbûrenin bi-avnihî sübhânehû ve te‘âlâ itfâ’-i nevâ’ir-i mazarrat-ı müşrikîn için muhâfazası dîn ve Devlet-i aliyye'min gâyetü’l-gâye ehemmi-i mehâmm-ı lâzımü’l-ihtimâmından olup ve senin bir gün evvel ve bir sâ‘at mukaddem kal‘a-i mezbûrenin muhâfazasına varup düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfehham nizâmü’l-âlem kal‘a-i mezbûre muhâfız Vezîr Mehmed Paşa -edâmallâhü te‘âlâ iclâlehû-nun ma‘iyyetinde mevcûd bulunman gâyet âmâl-ı mülûkânemden ve ziyâdesiyle muktezâ-yı vakt ve hâlden olmağla, te’kîd ve isti‘câl için işbu emr-i şerîf-i mukterizu’l-ımtisâlim dahi ısdâr ve mübâşir ta‘yîn olunan Dergâh-ı mu‘allâm kapucibaşlarından iftihârü’l-emâcîd ve’l-ekârim () -dâme mecduhû- ile irsâl olunmuştur. Bu husûs dîn-i mübîn hıdmeti ve gayret ve hamiyyet vakti olup sâ’ir evkâtdan bir vakte kıyâs olunmayup ve senden sebîl-i dîn-i mübîninde gayret ve hamiyyet ve uğur-ı hümâyûnumda kemâl-i sadâkat ve istikâmet me’mûl-ı hümâyûnum olmağla, imdi işbu emr-i şerîfim sana her ne mahallde varup vâsıl olur ise kat‘â te’hîr ve tevakkuf eylemeyüp, zâtında merkûz

olan gayret-i İslâmiyye'n muktezâsınca bu emr-i lâzımü'l-ihimâmda tekayyüd-i tâmm ve hâb ve râhatı kendü harâm edüp mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle giceyi gündüze katup mukaddemâ ve hâlâ fermân-ı hümâyûnum olduğu üzere menzil ile iki üç konağı bir ederek kemâl-i sür'at ve şitâb ile gidüp alâ cenâhi'l-isti'câl bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem varup Vidin Kal'ası'na duhûl ve kal'a-i mezbûre muhâfızî vezîr-i müşârun-ileyh ile ittihâd ve ittifâk ve hüsn-i vifâk ile bi-avnihî te'âlâ kal'a-i mezbûrenin düşman-ı dîn-i hızlân-karînden hıfz ve hırâsetinde ve müdâfa'a-ı a'dâ-yı müşrikînde bezl-i vus' ve kudret ve ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat eyleyüp bu husûsda bir vechile tehâvün ve tekâsülden ve esnâ-yı râhda tevakkuf eylemeyüp, bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem kal'a-i mezbûreye varup vâsıl olmakda cidd-i mevfûr ve hıdmet-i dîn-i mübîn ve Devlet-i aliyye'mde bezl-i maddûr ve istihsâl-ı hatîr-ı atîr-ı pâdişâhâneme sa'y-ı nâ-mahsûr eyleyüp hılâf-ı me'mûl hareketden ve yollarda ayak sürüyüp bir gün akdem savb-ı me'mûra varmakda betâ'at üzere hareketden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylesin ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin, vezîr-i müşârun-ileyhin bir gün akdem kal'a-i mezbûreye vusûlü gâyetü'l-gâye umûr-ı lâzımü'l-isti'câl ve ehemmi mehâmm-ı dîn [ve] Devlet-i aliyye'mden olmağla, sen dahi mübâşeretin hasebiyle hâb ve râhatı kendüne harâm ile vezîr-i müşârun-ileyhi bulunduğu mahallden bilâ-tevakkuf ta'cîl ale't-ta'cîl kaldırup ve esnâ-yı râhda dahi bir yerde meks ve ârâm etdirmeyüp, bir gün mukaddem serî'an ve âcilen kal'a-i mezbûreye tesyîr ve îsâle tekayyüd-i tâmm ve kemâ-yenbağı dikkat ve ihtimâm eyleyüp fermân-ı hümâyûnum olduğu vech üzere itmâm-ı hıdmete bezl-i iktidâr ve hılâfından be-gâyet ihtirâz eylemen bâbında şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı R [Rebî'ü'l-âhır] sene 1150

[s. 123]

201

Bi-avnilâhi te'âlâ kal'a-i merkûmenin hıfz ve hırâsetinde ve düşman-ı dîn-i hızlân-karînin def'-i şerr ve mekîdinde dilîrâne ve âkılâne hareket ve cümle ile ittihâd ve ittifâk ve gönül birliğı ve hüsn-i vifâk ile bezl-i vus' ve kudret ve tahsîl-i rızâ-yı

aliyyeme müsâra'at ve bundan böyle dahi du'â-yı hayr-ı serî'ü't-te'sîr-i pâdişâhâneme mazhar olmağa mübâderet eylesin. Cümlelerinizi Allâh'a emânet eyledim.

Vidin muhâfızı Vezîr Mehmed Paşa'ya ve Vidin'de Dergâh-ı mu'allâm yeniçeri zâbiti turnacıbaşı () -zîde mecduhû-ya ve yerlü kulu ağaları ve zâbitleri -zîde kadruhûma-hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, bu esnâda rikâb-ı kâm-yâb-ı hüsrevâneme âdemin ile mektûbun gelüp hülâsa-i mefhûmunda bi-kazâi'l-İlâhi te'âlâ Niş Kal'ası'nın dest-i düşman-ı bed-kâra giriftâr olduğunu iş'âr ve zâtında merkûz olan sadâkat ve şecâ'at muktezâsınca hîdmet-i muhâfazada olan mûmâ-ileyhim ile ittihâd ve ittifâk ederek Vidin Kal'ası'nın hıfz ve hırâseti emrinde bezl-i vus' ve iktidâr üzre olduklarınızı î'lâm ve ihbâr eylediğine binâ'en her biriniz du'â-yı hayr-ı mülûkâneme mazhar olmuşsuzdur ber-hûrdâr olup hıfz ve emân-i İlâhîde dâ'im ve ber-kârar olasız nân ve ni'amım sizlere helâl olsun henüz kal'a-i mezkûrenin asâkir ve mühimmât ile takviyyet ve istihkâmına ihtimâm ehemmiyet-i mehâmmdan olmağla, bundan akdem evâmîr-i şerîfem ile kal'a-i mezkûrenin muhâfazası için ta'yîn ve tertîb olunan tavâ'if-i askeriyyeden mâ'adâ bu def'a dahi tîz elden Âsitâne-i sa'âdet'imden bin nefer sipah ve bin silâhdâr serdengecdileri tahrîr ve emekdârân-ı Devlet-i aliyye'mden ve Dergâh-ı mu'allâm kapucibaşlarından sâbıkâ sipâhîler ağası Tavîlecî Hüseyin -dâme mecduhû- sipâh serdengecdileri ve sâbıkâ silâhdâr ağası olup hâlâ mîr-i alem olan Süleymân -dâme mecduhû- dahi silâhdâr serdengecdi üzerlerine ağa nasb ve ta'yîn ve mukaddemâ Niş Kal'ası'na ta'yîn olunan düstûr-ı mükerrem vezîrim Gazî Ahmed Paşa dahi mükemmel kapusu halkıyla Vidin Kal'ası'na tahvîl ve bir gün evvel varup kal'a-i mezbûreye duhûl etmek üzre emr-i şerîfimle me'mûr ve üzerine hâssa silâhşörlerimden Kapudân Süleymân -zîde mecduhû- mübâşir ta'yîn kılınup ve cümlesinin bir kadem akdem savb-ı me'mûrlarına sevk ve tesyîrleri-çün mukdim ve mübrim mübâşirler gönderilüp ve serî'an îsâlleri husûsuna pey-der-pey şitâb ve isti'câl olunmağla, bi-avnillâhi te'âlâ karîben vusûlleri nümâyân olduğundan mâ'adâ bundan sonra dahi ceste ceste kal'a-i mezkûreye asâkir ve mühimmât ile ve sâ'ir iktizâ eden vechile î'ânet olunup bir dürlü kusûr olunmayacağı ve her husûsda müsâ'ade-i hümâyûn-ı hidîvânem bî-dirîğ olması mukarrer ve muhakkak olmağla,

imdi sen ki vezîr-i müşârun-ileyh ve siz ki mûmâ-ileyhimsiz, himmetinize fûtûr getürmeyüp, cümleiniz kemâl-i ittifâk ve ittihâd üzre kal‘a-i mezkûrenin hıfz [ve] hırâsetiyle a‘dâ-yı dînin def‘ ve ref‘i husûslarında sarf-ı vus‘ ve mecâl eylemekle istihsâl-ı rızâu‘l-llâh ve rızâ-yı hümâyûnuma müsâra‘at edüp müsâmaha ve taksîrden ve umûr-ı muhâfazada tehâvün ve te‘hîrden gâyetü‘l-gâye ihtirâz ve mucânebet ve hıdmet-i lâzîmenizde her biriniz cân ve baş ile bezl-i vus‘ ve kudret eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâsıt-ı R [Rebî‘ü‘l-âhır] sene 1150

[s. 124]

202

Adana vâlisi Vezîr Ali Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, bundan akdem şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla mu‘anven emr-i celîlü‘ş-şânım mücebince mükemmel ve müretteb kapun halkı ve müstevfâ âdemlemlerle bir gün evvel ve bir sâ‘at mukaddem varup Niş cânibinde düstûr-ı mükerrem Rumili vâlisi Vezîr Ahmed Paşa -edâmallâhü te‘âlâ iclâlehû-nun yanına me‘mûr ve ta‘yîn olunmuş-iken idin lâkin bi-kazâi‘l-llâhi te‘âlâ Niş Kal‘ası düşman-ı dîn-i hızlân-karînin dest-i dalâlet-peyvestine giriftâr olup ve senin ağırlığın kethudân ile girüden gelmek üzre kendün salt ve sebük-bâr bir gün evvel ve bir sâ‘at mukaddem varup Sofya cânibinde vezîr-i müşârun-ileyhin ma‘iyyetinde bulunman ziyâdesiyle mühimm ve muktezî olmağla, bir gün evvel savb-ı me‘mûra sür‘at ve isti‘câl ile varman için hâlâ rikâb-ı hümâyûnum tarafından sana kırk nefer menzil emri dahi irsâl olunmuştur. Bu husûs dîn-i mübîn hıdmeti ve gayret ve hamiyet vakti olup sâ‘ir umûra kıyâs olunmamağla, imdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü‘l-ımtisâlim vusûlünde kat‘â te‘hîr ve tevakkuf ve bir an meks ve ârâm eylemeyüp, vech-i meşrûh üzre kethudân ile ağırlığın ve seninle ma‘an gidecek etbâ‘ından mâ‘adâ sâ‘ir etbâ‘ ve huddâmın girüden gelmek üzre kendin salt ve sebük-bâr menziline süvâr ve gayret ve hamiyet ve terk-i hâb ve râhat ile iki üç konağı bir ederek serî‘an ve âcilen gelüp Gelibolu memerrinden mürûr ve ubûr ve bir an evvel ve bir sâ‘at mukaddem savb-ı me‘mûra

vusûlde ziyâdesiyle müsâra‘at ve ihtimâm ve dikkat eyleyüp, bu husûsda bir gûne tehâvün ve tekâsülden ve yollarda dahi ayak sürümekle tefvît-i vakt etmekden be-gâyet ihtirâz eyleyüp, hakkında müsteclib-i avâtıf-ı mülûkânem olur etvâr izhârıyla istihsâl-ı rızâ-yı hümâyûnuma sa‘y ve dikkat ve fermân-ı hümâyûnum olduğu üzere bir an evvel ve bir sâ‘at mukaddem savb-ı me‘mûra varup erişmekde bezl-i vus‘ ve kudret eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı R [Rebî‘ü’l-âhır] sene [1]150

203

Sülo Paşa yeğeni Tâhir -dâme ikbâluhû-ya hüküm ki,

Sen yarar ve kâr-güzâr ve i‘mâl-i askere kâdir ve zâtında bahâdır olup her vechile mahall ve müstehakk olduğun ecilden bi-tevfikihî te‘âlâ üç bin nefer güzîde asker ile Sofya'ya varup düstûr-ı mükerrem Rumili vâlisi Vezîr Ahmed Paşa -edâmallâhü te‘âlâ iclâlehû-nun ma‘iyyetinde bulunman şartıyla hâlâ avâtıf-ı aliyye-i mülûkânemden sana mîr-i mîrânlık tevcîh ve inâyet ve ihsânım olunup ve meşrût-ı mezkûre üzere senin bir gün evvel ol mikdâr nefer güzîde asker ile varup Sofya'da vezîr-i müşârun-ileyhin ma‘iyyetinde mevcûd bulunman ziyâdesiyle ehemm ve elzem olmağla, işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim mübâşir ta‘yîn olunan () ile sana vusûlünde bu husûs dîn-i mübîn hıdmeti ve gayret ve hamiyet vakti olup sâ‘ir evkâta kıyâs olunmamağla, zâtında mezkûr olan gayret-i İslâmiyye ve şecâ‘at-ı dilîrânen muktezâsınca kazayâ [kat‘â] te‘hîr ve tevakkuf eylemeyüp, mübâşir-i mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle ol mikdâr nefer güzîde asker ile kalkup savb-ı me‘mûra teveccüh ve azîmet ve yollarda aslâ meks ve ârâm etmeyüp iki konağı bir ederek kemâl-i sür‘at ve şitâb ile gidüp bir an akdem ve bir sâ‘at mukaddem varup Sofya'da vezîr-i müşârun-ileyhin ma‘iyyetinde mevcûd ve re‘y-i savâb-dîdi üzere düşman-ı dîn-i mübîn ve def‘-i şerr ve mazarrlarından ve sâ‘ir fermânım olan hıdemât-ı dîn ve Devlet-i aliyye'mde bezl-i makdûr ve sa‘y-ı nâ-mahsûr eyleyesin. İnşâ-Allâhu te‘âlâ bu bâbda zuhûra gelen hıdmetin zâyi‘ olmayup, bundan sonra dahi nice avâtıf-ı seniyye-i mülûkâneme muvâfik ve mahsûdu'l-emsâl olacağını mukarrer ve

muhakkak bilüp, ana göre bu husûsda ziyâde basîret ve intibâh ile hareket ve izhâr-ı gayret ve hamîyyet ve fermânım olduğu üzere serî'an ve âcilen savb-ı me'mûra vusûle müsâra'at [ve] mübâderet eylesin ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin, mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin bir gün evvel savb-ı me'mûra varup erişmesi gâyet ehemm ve elzem ve umûr-ı müsta'celden olmağla, bu bâbda sen dahi tekayyüd ve ihtimâm ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhi kat'â te'hîr ve tevakkuf etdirmeyüp elbetde ve elbetde fermânım olduğu üzere ol mikdâr nefer güzîde asker ile bir sâ'at evvel kaldırıp ve yollarda dahi aslâ bir yerde meks ve ârâm etdirmeyüp, iki konağı bir ederek alâ cenâhi'l-isti'câl savb-ı me'mûra tesyîr ve îsâl ile bir gün evvel edâ-yı hıdmete bezl-i vus' ve kudret ve ziyâdesiyle ihtimâm ve gayret eyleyüp hılâf-ı şerîf vaz' ve hareketden ve tehâvün ve tekâsülden gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı R [Rebî'ü'l-âhır] sene [1]150

[s. 125]¹⁹²

[s. 126]

204

Edirne kâdîsına ve Edirne bostâncıbaşısına hüküm ki,

Sâbıkâ Başdefterdâr olup hâlâ Edirne'de ikâmet üzere olan Halîl Efendi'nin emvâl ve eşyâsı mîrî için ahz ve kabz olmak bâbında hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum sâdır olmağın, imdi siz ki mûmâ-ileyhimâsız, merkûm Halîl'in Edirne'de olan nukûd ve emvâl ve eşyâ ve devâbb ve mevâşî ve kul ve câriye ve nâtık ve sâmit cüz'î ve küllî ism-i mâl itlâk olunur her nesi var ise bir hılâlî ketm ve ihfâ ve zâyî' ve telef olmamak ve hâric ez-defter kalmamak üzere husûs-ı mezbûr için mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılardan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim () - dâme mecduhû- ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le aynî aynî ile tahrîr ve defter ve mîrî için ahz ve kabz ve bir mahfûz mahallde hıfz ve mûmzâ ve mahtûm defteriyle sıhhati üzere rikâb-ı hümayûnuma arz ve î'lâm eylesiniz. Husûs-ı mezbûrda ziyâde

¹⁹² Bu sayfa boştur.

basîret üzere tekayyüd ve gereği gibi teccessüs ve tefahhus olunup, bir nesnesi ketm ve ihfâ olunmakdan ziyâde ittikâ eyleyüp ve sen ki kapucıbaşı-i mûmâ-ileyhsin, sen dahi bu husûsda ziyâde basîret üzere tekayyüd ve ihtimâm eylesesin. Cüz'î ve küllî bir nesnesi zâyî' veyâhûd ihfâ olunduğu haber alunur ise sonra her biriniz mes'ûl ve mu'âhez olunacağını mukarrer bilüp, ana göre bu husûsda ziyâde basîret ve intibâh ile hareket ve gereği gibi tekayyüd ve ihtimâm eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı R [Rebî'ü'l-âhır] sene 1150

205

Haleb vâlisine ve Haleb mollasına hüküm ki,

Maktûl Osmân Kethudâ'nın emvâl ve erzâkı mîrî için girift olunması bâbında hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum sâdır olup ve maktûl-ı mezbûrun Halebü's-şehbâ'da üç aded bostân ve bir bâğhâne ve bir hamâm ve bir furun ve iki aded menzil ve Kilisa nâm mahallde dahi başka bir hamâm ve Balıklı-su üzerinde bir değirmanı olup ve karındaşı Ömer bundan akdem Âsitâne-i sa'âdet'ime gelüp gitdikde maktûl-ı mezbûrun mâlından kırk bin altun getürdüğü ve ol tarafda vekîli olan Mansûr Efendi dimekle ma'rûf kimesneye dahi sefer-i hümayûnuma hareketden mukaddem yigirmi beş bin altun teslîm olunduğu müte'ayyen olmağla, sen ki vezîr-i müşârun-ileyh ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin, emr-i şerîfim vusûlünde hâssa silâhşörlerimden bu husûs için mübâşir ta'yîn olunan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân () -zîde mecduhû-ma'rifetiyle maktûl-ı mezbûrun karındaşı merkûm Ömer'i ve vekîli mezbûru ahz ve zikr olunan altunu bi't-tamâm kendülerinden tahsîl ve gerek ol mikdâr altunu ve gerek bâlâda zikri mürûr eden emlâkını ve sâ'ir ism-i mâl itlâk olunur her ne var ise bir hilâlî ketm ve ihfâ ve zâyî' ve telef olmayup ve hâric ez-defter kalmamak üzere cümlesini ma'rifet-i şer'le tahrîr ve defter ve mîrî için girift ve zuhûra gelen altunu bir me'men ve mahfûz mahallde hıfz ve cümle altun ve emlâk ve eşyânın mûmzâ ve mahtûm defterini rikâb-ı hümayûnuma irsâl ve vâkı' hâli arz ve i'lâm eylesesiz. Amma bu bâbda ziyâde tekayyüd ve ihtimâm edüp gerek karındaşı ve gerek vekîlini

ve sâ'ir ol tarafda umûruna karışanları ahz ve habs ve sâ'ir emvâl ve emlâk ve eşyâsı dahi nedir kemâ-yenbağî istintâk ve zann ve gümân ta'alluk eden mahalleri dahi teftîş ve tefahhus eyleyüp her ne mahalde ise anları dahi bi-eyyi-hâl zuhûra getürüp bir habbesi zâyi' ve sülüsü ekl ve bey' olunup hıyânet olmamakdan ve teftîşde tekâsül ve ihmâlden be-gâyet ihtirâz eylesesiz. Şöyle ki maktûl-ı mezbûrun emvâli itlâf ve izâ'at veyâhûd ihfâ olunan mahallerde aratup bulunmakta taksîrât olunduğu mesmû'-ı hümâyûnum olur ise mes'ûl ve mu'âteb olacağınızı mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre basîret ve intibâh ile hareket etmeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı R [Rebî'ü'l-âhır] sene 1150

[s. 127]

206

Sâbıkâ ber-vech-i arpalık Çirmen Sancağı'na mutasarrıf olan Seyyid Mehmed -dâme ikbâluhû-ya hüküm ki,

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin, bundan akdem varup Filibe'de ikâmet ve etrâf ve eknâfî hıfz ve hırâset etmek üzere emr-i şerîfimle me'mûr olmuşdun. El-hâletü hâzihî Filibe'den öte Tatarpazarı kurbunda vâkı' Kapulu Derbend ve Kara Derbendi'nin bi-avnihî te'âlâ muhâfazası mühimm ve muktezî olmağla, zikr olunan derbendlerin muhâfazasına me'mûr ve Tatarpazarı ve Tata ve Samakov kazâlarının darb ve harbe kâdir il erlerinden dahi üç yüz mikdârı tüfeng-endâzın bir gün evvel ihrâcları ve ma'iyyetinde hıdmet-ı muhâfazada bulunup re'y-i savâb-dîdin üzere hareket eylemek üzere irsâlleri-çün zikr olunan kazâların kâdîlarına ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine dahi başka emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmağla, imdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim vusûlünde kat'â meks ve tevakkuf eylemeyüp, bir an evvel kalkup bir sâ'at akdem zikr olunan Kapulu Derbend ve Kara Derbend'lerin taraflarına varup anda kıyâm ve bi-tevfikihî te'âlâ yanına ta'yîn olunan sâlifü'z-zikr kazâların ol mikdâr nefer tüfeng-endâz il erleriyle gerek zikri mürûr eden derbendlerin ve gerek ve ol etrâf ve havâlînin leyl ve nehâr hıfz ve hırâsetinde ve sâ'ir fermânım olan hıdemât-ı aliyemin temşiyetinde bezl-i iktidâr ve sa'y-ı bî-şümâr ve hılâf-ı emr-i

şerîf vaz' ve hareketden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı R [Rebî'ü'l-âhır] sene 1150

[s. 128]

207

Hâlâ Rumili vâlîsi olup Niş muhâfazasına me'mûr olan Vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki,

Bundan akdem düşman-ı dîn-i hızlân-karînin sedd-i serîr-i İslâmiyye'den olan Niş ve havâlîsine sû'-i kasdı olduğu melhûz olmakdan nâşî bi-avnihi te'âlâ kal'a-i mezbûrenin ve havâlîsinin melâ'în-i mesfûrenin mekr ve keydinden ve şerr ve mazarratlarından hıfz ve hırâseti a'zam-ı iştigâl-i dîn ve Devlet-i aliyye'mden olup sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, uğur-ı dîn ve Devlet-i aliyye'mde senden bu husûsda hulûs-ı taviyyet ve sıdk-ı azîmet ile mesâ'î-i mebrûre vücûda getürmen me'mûl-ı hümâyûnum olduğuna binâ'en tavâ'if-i seniyye-i mülûkânemden şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı mevhebet-makrûnum mücebince sana Niş Kal'ası muhâfazası şartıyla eyâlet-i Rumili gibi hüsnü'l-vüzerâ bir mansıb-ı kesîrû'l-cedvâ inâyet ve ihsânım olup ve emrine takviyyet için Edirne'den Niş'e varınca Rumili'nin sâdât-ı kirâm ve mütekâ'idîn ve zî-kudret ve sâ'ir ata ve dona kâdir il erleri Dergâh-ı mu'allâm kapucibaşlarından () -dâme mecduhû- mübâşeretiyile anlardan mâ'adâ Üsküb ve Köstendil sancaklarında vâkı' olan ba'zı kazâların ma'lûmu'l-esâmî a'yânlarından dahi kendüleri başbuğ olmak üzere kazâlarında ata ve dona ve darb ve harbe kâdir il erleriyle ma'iyetine ta'yîn ve bir sâ'at evvel hâssa bostânî hasekileri ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve tarafına sevk ve tesyîrleri-çün başka başka evâmir-i şerîfemle tenbîh ve te'kîd olduğundan gayrı senin dahi bir gün evvel Niş Kal'ası muhâfazasına azîmet ve esnâ-yı râhda dâ'ire-i itâ'atden hurûca ve zirve-i bağy ve ısyân ve teveccüh ile Drağman Boğazı'nı sedd ve bend ile Şehirköyü'nü yağma ve gârete tesaddî eden re'âyâ keferesinin kahr ve tedmîrleriyle Şehirköyü'nü ve ol havâlîden şerr ve mazarratlarını def' ve ref' ve ol tarafın ahvâline nizâm verüp emniyet-i tarîk husûlünden sonra Niş Kal'ası'na azîmet

eylemen için bundan mukaddemce hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnumla mu'anven ve mufassal ve meşrûh emr-i şerîfim şeref-yâfte-i sudûr olmuşidi. Niş Kal'ası'nın ve etrâf ve havâlîsinin muhâfazası umûr-ı sâ'ireye kıyâs olunmayup, senin bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem varup emr-i muhâfazaya kıyâm eylemen ziyâdesiyle mühimm ve muktezî olmağla, sana tenbîh ve te'kîd ve isti'câl için işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim dahi ısdâr ve hâssa silâhşörlerimden kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân () zîde mecduhû mübâşir ta'yîn ve ırsâl olunmuşdur. İmdi emr-i şerîf-i cihân-mutâ'im sana her ne hâlde ve her ne mahallde varup vâsıl olur ise kat'â bir an te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, ol sâ'at mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle kalkup ve terk-i hâb ve râhat ile iki konağı bir ederek kemâl-i gayret ve hamiyet ve ziyâdesiyle sür'at ve şitâb ile Niş cânibine azîmet ve vech-i meşrûh üzre ma'ıyyetine me'mûr olanlara tarafından dahi mukdîm ve müsri' âdemler ta'yîn ve bir gün evvel yanına istishâb ve mukaddemâ ve hâlâ fermânım olduğu üzre evvel emirde uğurunda olup dâ'ire-i itâ'atden hurûc ile ısyân ve tuğyâna tesaddî ve tecâsür eden re'âyâ keferesinin bi-avnillâhi te'âlâ kahr ve tedmîriyle Drağman Boğazı'ndan ve Şehirköyü'den ve ol havâlîlerden şerr ve mazarratlarını def' ve ref' ve teziye ol tarafa nizâm verüp emniyet-i tarîk husûlünden sonra dahi aslâ ve kat'â bir an te'hîr ve tevakkuf etmeyüp geceyi gündüze katup ber-vech-i müsâra'at Niş Kal'ası'na varup kal'a-i mezbûre muhâfazasına me'mûr olan Dergâh-ı mu'allâm yeniçeri serdengecdileri neferâtı ve sâ'ir me'mûr olanlar erişinceye dek zikr olunan kazâlardan ma'ıyyetine me'mûr olanlar ile kal'a-i mezbûreye duhûl ve avn ve inâyet-i Rabbâniyeye ittikâl ve isnâd ile kal'a-i mezbûrenin ve etrâf ve enhâsının hıfz ve hırâsetine ve müdâfa'a-i a'dâ-yı müşrikîne hüsn-i tedbîr ile bezl-i cidd-i himmet ve ziyâdesiyle gayret ve hamiyet ve terk-i hâb ve râhat ile sebîl-i dîn-i mübîninde min külli'l-vücûh me'âsir-i marziyye vücûda getürmekde cidd-i tâmm ve sa'y-i mâ-lâ-kelem eyleyesin ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin, vezîr-i müşârun-ileyhe her ne mahallde varup vâsıl olur isen serî'an kaldurup ve yollarda bir yerde tevakkuf ve ârâm etdirmeyüp bi-meşıyyeti'llâhi te'âlâ sür'at ve şitâb ile bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem savb-ı me'mûra îsâl eylediğinden sonra rikâb-ı hümayûnum tarafına avd ve insıraf ve vâkı' hâli i'lâm eyleyesin. Bu husûsda bir dürlü tekâsülün zuhûr edecek olur ise mazhar-ı âteş-i gazab ve envâ'-i itâb ile mu'âteb olacağını mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre sen dahi basîret ve gayret ile hareket eyleyesin ve sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, bu

emr-i ehemm ve akdemde senden her vechile gayret ve küllî hıdmet me'mûl ederim göreyim seni hakkında olan hüsn-i zann ve teveccüh-i hümâyûnumu rütbe-i vusûle yetiştirüp gayret-i İslâmiyye muktezâsınca dîn-i mübîn hıdmetini cânına minnet ve vesile-i sa'âdet bilüp ve tekrâr tenbîh ve te'kîde hâcet komayup, me'mûr olduğun üzere sür'at ile gidüp bir gün evvel mahall-i me'mûra varup bulunmağa cân ve baş ile çalışup rızâ-yı hümâyûnum tahsiline ikdâm ve ihtimâm eylesin. Şöyle ki rızâ-yı yümn-i iktizâ-yı pâdişâhâneme mugâyir betâ'at üzere hareket ile tefvît-i vakt edüp bir gün evvel varup erişmediğin mesmû'-ı hümâyûnum olur ise mu'âteb olacağını emr-i muhakkak bilüp, ana göre hareket ve neyler isen eylemeyüp, bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem savb-ı me'mûra azîmet ve mukaddemâ ve hâlâ fermânım olduğu üzere ucâleten bir an mukaddem gerek Drağman Boğazı ve Şehirköyü ve gerek ol havâliye nizâm verdiğiinden sonra Niş Kal'ası'na varup erişüp kal'a-i mezbûreye duhûl ve avn ve inâyet ve tevfik-i Rabbânî ile kal'a-i mezbûrenin hıfz ve hırâsetinde ve müdâfa'a-i a'dâ-yı müşrikinde mesâ'î-i hamîde ve mü'essir-i pesendîde vücûda getürmekle istihsâl-ı rızâ-yı hümâyûnuma bezl-i vus' ve kudret ve sarf-ı miknet eylemen bâbında fermân sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i R [Rebî'ü'l-âhır] sene 1150

[s. 129]¹⁹³

[s. 130]

208

Aydın muhassılı () -dâme ikbâluhû-ya hüküm ki,

Hâlâ Haremeyn-i şerîfeyn evkâfindan Tirkemiş mukâta'ası voyvodası olan Mahmûd -zîde kadruhû- rikâb-ı hümâyûnuma arz-ı hâl gönderüp, mukâta'a-i mezbûr aklâmından Tirkemiş ta'bîr olunup yedi aded kazâda sâkin bi'l-cümle ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutebâ ve re'âyâ ve berâyâ bi-ecma'ihim voyvoda-i mûmâ-ileyhe varup Karaağac Kazâsı'na tâbi' Kızıllhisâr nâm karyeden zümre-i eşkıyâdan Velî Mehmed ve Ahî Bayram Karyesi'nden Câbî-oğlu diğerk Mehmed ve Güzelhisâr-ı

¹⁹³ Bu sayfa boşdur.

Hamîd Kazâsı'ndan olup bundan akdem bâ-fermân-ı âlî cezâsı tertîb olunan Şeyh Hüseyin-oğlu Hasan ve bölükbaşları Satılmış Velî Bey ve Kemer-i Hamîd Kazâsı'ndan Bigi Karyesi sâkinlerinden Katırcı-oğlu Ahmed ve karındaşı Mustafa ve Etekçekmez Ahmed nâm şakîler kendü hâllerinde durmayup, her biri bir tarîkle ba'zı eşkıyâya istinâd ile yüzer ve ikişer yüz erâzil ve eşkıyâyı başlarına cem' edüp nice dürlü fesâda şürû' ve her biri zikr olunan kazâlarda karye be-karye gezüp zulmen ve kahren ziyâde akçelerini aldıklarından mâ'adâ nice ehl-i ırzın ırzını hetk ve nicelerinin bâkire kızlarını kaldurup birkaç müddet zabt ve ba'dehû nikâh edüp ve niceleri dahi bizimle bile olun deyü şartlayup ve kendülerine tâbi' olmayanları darb ve mecrûh ve katle cesâret ve zikr olunan Güzelhisâr Kazâsı'ndan şakî-i merkûm Şeyh Hüseyin-oğlu Hasan ve bölükbaşları Satılmış Velî Bey iki yüzden mütecâviz eşkıyâ ile kazâ-i mezbûr Dere Karyesi'nde Seyyid Hâcî Osmân nâm mazlûmu vakt-i duhâda alenen kurşun ile darb ve bi-gayr-ı hakk katl ve yanında mevcûd nukûd-ı vâfiresin yağma ve gâret ve kazâ-i mezbûr kurâsında olan ümmet-i Muhammed'in emvâl ve eşyâlarını gasb ve nicelerini mecrûh edüp ve başında olan eşkıyâyı yollara ve bellere gönderüp ebnâ-yı sebîlin önlerine inüp kat'-ı tarîk ve nehb ve gâret-ı emvâl ve katl-i nüfûs eylediklerinden gayrı eşkıyâ-yı merkûme Katırcı-oğulları'nın yanına yüz ve elliden mütecâviz erâzil koşup zikr olunan Kemer Kazâsı'ndan Bigi Karyesi sâkinlerinden Bostân-oğulları İbrahim ve Hâcî Ahmed nâm mazlûmların evlerin basup menzillerin ihrâk-ı bi'n-nâr ve ehl ve ıyâllerin ve bi'l-cümle emvâl ve eşyâların zabt ve rabt edüp, mezbûr İbrahim ile Hâcî Ahmed bir tarîkle kendülerin tahlîs edüp ve kazâsı re'âyâlarını kendülere teba'iyet etdürüp ve ba'de'l-yevm voyvodanız gelür ise içinize komayup ve mâl-ı maktû'ı ve sâ'ir tekâlîfi virmeğın deyü her birlerine tenbîh ve mâl-ı Hameyn'in ibtâline bâ'is ve nizâm-ı mukâta'anın ihlâline bâdî ve gün be-gün cem'iyetleri terakkî bulup sâ'î-bi'l-fesâd ve mazarr-ı ibâd oldukların bir vechile emn ve râhatları kalmayup, cümlesi perâkende ve perîşân olmaları emr-i mukarrer olduğunu zikr olunan ulemâ ve sulehâ ve re'âyâ ve berâyâ i'lâm ve istirhâm eylediklerinden mâ'adâ eşkıyâ-yı merkûmenin vech-i meşrûh üzre fesâd ve şekâvetlerini Gölhisâr-ı Hamîd kâdîsı Süleymân -zîde fazluhû- ve Burdur nâ'ibi İbrahim ve Eğirdir nâ'ibi Seyyid Mehmed ve İrle ma'a Yavice nâ'ibi Osmân -zîde ilmuhûm- dahi başka başka arz etmeleriyle eşkıyâ-ı merkûmenin alâ eyyi-hâl ahz ve ele getirülüp şer'le haklarında lâzım gelen cezâlarının tertîbi ile âsâr-ı

mazarrlarından ibâdullâhın te'mîn ve tatmîni mühimm ve muktezî olmağla, sen ki Aydın muhassılı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin, husûs-ı mezbûr için sen me'mûr ve Teke Sancağı mütesellimi () ve Tirkemiş kazâlarının a'yân ve iş erleri ve Köyceğizli Hasan Çavuş a'yânından Ahmed ve livâ-i mezbûrun Kara Murâd-zâde el-Hâcc Hüseyin ve Yörükân-ı mîr aşîreti Osmân ve Bucaklı Mehmed dahi ma'iyetine ta'yîn ve anlara dahi haber vardığı gibi eşkıyâ-yı merkûmenin def' ve ref'i husûsunda re'yin ile amel ve hareket eylemeleri-çün her birine emr-i şerîfime tenbîh ve te'kid olunmağla, imdi mübâşir ta'yîn olunan () ile işbu emr-i şerîf-i cihân-mutâ'im sana vâsıl olduğu gibi bu husûsa tekayyüd ve ihtimâm ile kıyâm ve vech-i meşrûh üzre ma'iyetine me'mûr olanlara tarafından haber gönderüp münâsib gördüğün mahallde dernek ve cem'iyet ve vech-i meşrûh üzre fesâd ve şekâvete cesâret eden eşkıyâ-yı mezbûrenin buldukları mahallerde üzerlerine varup bi-avnihî te'âlâ cem'iyetlerin tefrîk ve içlerinden rü'esâsını alâ eyyi-hâl ahz ve ele getirüp ma'rifet-i şer'le haklarında lâzım gelen cezâlarını tertîb ve mukâta'a-i mezbûrenin ve sâ'ir ibâdullâhın üzerlerinden suhûlet ile şerr ve mazarratlarını def' ve itmâm-ı maslahata bezl-i vus' ve kudret eyleyüp amma bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara ta'arruzdan ve fukarâ üzerine tarh-ı tekâlîfden ve hılâf-ı şer'-i şerîf kimesneye te'addî ve tecâvüzden ve celb-i mâl olunmaktan be-gâyet hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı R [Rebî'ü'l-âhır] sene 1150

[s. 131]

209

Âsitâne-i sa'âdet'imden İnebahtı'ya varınca Rumili'nin Akdeniz sevâhilinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki,

Bundan akdem a'yân-ı vilâyet ve sâ'irden servet ve sâhib-i kudret ba'zı kimesneler celb-i mâl ve iktisâb-ı misâl dâ'iyyesiyle zikr olunan kazâlarda ve etrâf ve havâlîlerinden hâsıl olan mahsûlâtı re'âyâ fukarâsının yedlerinden rahîs bahâ ile cem' ve iddihâr ve bilâ-emr-i şerîf tavâ'if-i müste'men ve sâ'ir harbî keferetâ'ifine fîrûhta cür'et ve cesâret eyledikleri ecilden her kazânın mukîm ve misâfiri killet-i

zehâyir sebebi ile meşâkk-ı müzâyakaya giriftâr olmalarıyla tavâ'if-i müste'mene fûrûht olunan hıntanın rûsûmât-ı â'idesi Hazîne-i âmire'min îrâd-ı mu'ayyenesinden iken, zıkr olunan kıllet-i zehâyirden nâşî mücerred refâh-ı hâl-i ibâd için îrâd-ı mukarrereden olan rûsûmât-ı hınta mukatta'âtı dahi külliyyet ile ref' ve tavâ'if-i müste'mene ve sâ'ir harbî kefere tâ'ifesine dâne-i hardalın fûrûhtu men' birle defa'ât ve Kerrât ile evâmîr-i âlî-şân sâdır olunmuşken ba'zıları memnû' ve mündefî' olmayup, yine hılâf-ı emr-i şerîf vech-i meşrûh üzre bilâ-emr-i münîf tavâ'if-i müste'mene ve sâ'ir harbî kefere tâ'ifesine hınta fûrûht edüp zarûret ve müzâyakaya bâ'is oldukları sem'-i hümâyûnum ilkâ olunup zıkr olunan kefere tâ'ifesine vech-i meşrûh üzre memnû'âtdan olan zehâyir fûrûhtuna cür'et edenler gerek a'yân ve gerek sâ'irleridir bi'l-külliye men' ve def' ve tenbîhi iktizâ edenden gereği gibi muhkem tenbîh ve te'kîd için işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim ısdâr ve mübâşir ta'yîn olunan () ile irsâl olunmuşdur. İmdi inşâ-Allâhu te'âlâ vusûlünde siz ki kâdîlarsız, taht-ı kazâlarınızda vâkı' iskele ve muzâfâtında olan sâ'ir mahalleri gereği gibi zabt ve rabt ve fî-mâ ba'd bilâ-emr-i şerîf bir tarîk ile gerek tavâ'if-i müste'mene ve gerek sâ'ir harbî keferesine zehâyir kısmından hınta fûrûht eylememek üzre tenbîhi iktizâ eden a'yân ve sâ'irlerine mübâşir-i mûmâ-ileyh muhkem tenbîh ve te'kîd ve men' ve def'lerinde gereği gibi tekayyüd ve ihtimâm eyleyüp hılâf-ı emr-i şerîf vaz' ve hareketden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb ve bu husûsda ziyâde istikâmet ve ihtimâm üzre hareket eyleyesiz. Bundan sonra bu husûs pey-der-pey sırren ve alenen tecessüs ve tefâhhus olunur. Şöyle ki taht-ı kazâlarınızda vâkı' iskelelerde ve sâ'ir mahallerde bilâ-emr-i şerîf tavâ'if-i müste'mene ve sâ'ir kefere tâ'ifesine memnû'âtdan olan hınta fûrûht eden gerek a'yân ve gerek gayrıdır her kim olur ise olsun bilâ-te'hîr mâlları mîrî-çün ahz ve girift olduğundan mâ'adâ kendülerinin dahi cezâları tertîb olunacağını her birine ifâde ve ifhâm ve sizin dahi tehâvün ve tekâsülünüze ve tama'-ı hâminıza haml olunup siz dahi ziyâdesiyle mes'ûl ve mu'âheze olunacağını mukarrer ve muhakkak bilüp, bu husûsda ana göre kemâl-i basîret ve intibâh ile hareket ve hılâfından gâye ve be-gâyet mücânebet eyleyesiz ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin, sen dahi vech-i meşrûh üzre zıkr olunan kazâlarda bu tenbîh-i hümâyûnuma mugâyir bundan sonra müste'men ve sâ'ir harbî kefere tâ'ifesine bir tarîkle hınta bey'ine bir ferd tesaddî eylememek üzre a'yânın yedlerinden sened alup edâ-yı hıdmet ile rikâb-ı hümâyûnuma avdet eyleyesin ve

lâkin senin dahi tama‘-ı hâma düşüp bu takrîb ile bir ferdden ahz ve celb-i mâl ile tekâsülün istimâ‘ olunur ise sonra bir vechile özr ve cevâbın ısgâ olunmayup ve mu‘âhez ve itâb-ı şedîde ile mu‘âteb olacağını mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre sen dahi basîret ve sadâkat ve istikâmet üzre hareket ve hılâfından be-gâyet mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı R [Rebî‘ü’l-âhır] sene 1150

[s. 132-133]¹⁹⁴

[s. 134]

210¹⁹⁵

Şöyle ki bu emr-i mühimmdede her birinizden mikdâr-ı zerre tekâsül ve tehâvün veyâhûd tama‘-ı hâma teba‘iyyet ve ahz-ı rüşvet ile bir ferdi hımâyet ve sıyânet eyledüğünüz istimâ‘ olunur ise kat‘â özr ve illetiniz makbûl-ı hümâyûnum olmayup, siz ki kâdîlarsız, mücerred azliniz ile iktifâ olunmayup mu‘âkabât-ı şedîde ile mu‘âkab olacağınızı ve siz ki kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele emînleri ve a‘yân-ı vilâyet ve iş erlerisiz, sizin dahi hakkınızda tertîb-i cezâ olunduğundan mâ‘adâ mâllarınız mîrî-çün girift olunacağını yakînen muhakkak bilüp, ana göre siz dahi ziyâde basîret ve intibâh üzre hareket ve her biriniz taht-ı kazâlarınızda bulunan bal ve sağ yağ ve kâ[r]hânelerde bulunan don yağları ketm ve ihfâ olunmamak üzre cümlesini defterleri mücebince ashâbına bi’t-tamâm iskelelere nakl etdirüp ve iskelelerde bulunan sefâyinin her birine tahammüllerine göre vaz‘ ve mümzâ ve memhûr defterleriyle Âsitâne-i sa‘âdet’ime nakl ettirmekte ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat eyleyesiz ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin, bu husûsda senden kemâl-i sadâkat ve istikâmet ile hıdmet me’mûl-ı hümâyûnum olmağla, sen dahi mübâşeretin hasebiyle zikr olunan kazâlarda bulunan bal ve yağ ve don yağını mübâşeretin ve ma‘rifet-i şer‘le defter etdürüp mümzâ ve mahtûm defterleriyle ashâbına öteden berü kendülerine semt ve münâsib olan iskelelere nakl ve tesyîr etdirüp ve iskelelerde bulunan sefînelere vaz‘ ve tahmîl ve pey-der-pey Âsitâne-i sa‘âdet’ime nakl

¹⁹⁴ Bu sayfalar boştur.

¹⁹⁵ Bu hüküm, sonu noksan olan 230 numaralı hükmün devamıdır. Cildlenme hatası vardır.

etdirmekte kemâ-yenbağî ikdâm ve ihtimâm ve ibâ ve imtinâ' eder olur ise ol makûleleri her kim olur ise olsun ma'rifetinle ve zâbitleri ma'rifetiyle ahz ve münâsib olan kal'alara vaz' ve haklarından gelinmek için ism ve resmleriyle Âsitâne-i sa'âdet'ime arz ve i'lâma mübâderet eyleyesin. Bu husûs Âsitâne-i sa'âdet'imde olan ibâdullâhın zarûret ve müzâyakadan emniyet ve itmînânları-çün irâde-i hümayûnum ta'alluk eylemiş mevâdd-1 mühimmeden olmağla, dâ'imâ sırren ve alenen teccüss ve tefahhus etdirilüp, şöyle ki senden sadâkat ve istikâmet me'mûl iken, ma'âzallâhi te'âlâ bu emr-i mühimmede senin dahi tama'-1 hâma teba'iyet ile bir dürlü tehâvün ve taksîrâtın ve bir ferdi himâye ve sıyânet eylediğün istimâ' olunur ise kat'â özr ve illetin makbûl-1 hümayûnum olmayup ve ze'âmet ve gedüğün ref' ve âhara verilmekle iktifâ olunmayup, sen dahi eşedd-i ukûbet ile mu'âkab olacağını mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre bu emr-i hatîrde müteyakkızâne hareket edüp zerre kadar hılâfından ve ihmâl ve müsâmahadan be-gâyet hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-1 âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

211

Âsitâne-i sa'âdet'imden Rumili'nin sağ kolu nihâyetine varınca yol üzerinde ve yemîn ve yesârında vâkı' olan kâdîlara ve kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-1 vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Siz ki mûmâ-ileyhimsiz, bundan akdem taht-1 kazâlarınızda sâkin sâdât-1 kirâm ve mütekâ'idîn ve zî-kudret ve sâ'ir darb ve harbe kâdir il erlerinin evlerinden ve yerlerinden ihrâcları ve sügür-1 İslâmiyye'den olan Vidin Kal'ası'na sevk ve tesyîrleri-çün ibtidâ'en şeref-yâfte-i sudûr olan emr-i şerîfimle Dergâh-1 mu'allâm kapucubaşlılarından Urfalu Mehmed mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmuşidi. Bu husûsda mübâşir-i merkûm sadâkat ve istikâmet eylemek lâzım iken, tama'-1 hâma teba'iyet ve vech-i meşrûh üzere taht-1 kazâlarınızdan Vidin Kal'ası'na me'mûr olanların ba'zısından akçe alup himâye eylediği ihbâr olunup, ancak bu husûs vâkı' mıdır değildir gereği gibi sıhhati mahallerinden istiksâ ile istitlâ' iktizâ etmeğün, imdi işbu emr-i şerîfim () ile her kangınızın taht-1 kazâsına varup dâhil olur ise bu husûsu ketm ve ihfâ eylemeyüp, fi nefsu'l-emr mübâşir-i merkûmun vech-i meşrûh üzere ahz

ve celb-i mâl eyledüğü vâkı' mıdır değılmidir, li-vechillâhi te'âlâ sıhhati ve hakıkati üzre rikâb-ı hümayûnuma arz ve i'lâm eyleyüp nefsü'l-emrin hılâfını arz ve i'lâmdan be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Evâsıt-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]150

212

Rikâb-ı hümayûnumda Haseki Mustafa -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Sen ki mûmâ-ileyhsin, bundan akdem düstûr-ı mükerrerem () Rumili vâlîsi Vezîr Ahmed Paşa –iclâlehû-nun ma'ıyyetinde olup iktizâ eden hıdemât-ı aliyyemde i'mâl ve istihdâm olunmak için Edirne civârında vâkı' kazâlarda tahrîrine me'mûr olduğun iki bin nefer bostânî neferâtının şimdiye dek ne mikdâr tahrîr olunmuş ise tahrîr olunanları üzerlerine başbuğ olan Ali Usta ile ucâleten ve müsâra'aten vezîr-i müşârun-ileyhin ma'ıyyetine irsâl ve el-yevm ne mikdârın tahrîr ve mevcûd olduğunu rikâb-ı hümayûnuma arz ve i'lâm ve kusûrunu dahi bir sâ'at akdem tekmîl ve kendi ma'ıyyetine alup vezîr-i müşârun-ileyhin yanına tesyîr ve îsâl eylesin. Neferât-ı merkûmenin ta'cîl ale't-ta'cîl bir an akdem cümlesinin tamâmen tahrîr ve tekmîli ve savb-ı me'mûra irsâl [s. 135] ve tesyîr ve îsâli ziyâdesiyle ehemm ve elzem olup ve bu husûs mehâmm-ı lâzımü'l-edâ ve vâcibü'l-isti'câl olan mehâmmın en akdemi olmağla, leyl ve nehâr hâb ve râhatı kendüne harâm ve mukaddemâ ve hâlâ fermânım olduğu üzre neferât-ı merkûmenin cümlesi bir sâ'at mukaddem tahrîr etmekde ihtimâm-ı tâmm edüp ve şimdiye değin ne mikdârı tahrîr etmiş isen tahrîr olunanları başbuğ ta'yîn olunan usta-i mûmâ-ileyh ile ber vech-i müsâra'at vezîr-i müşârun-ileyhin yanına irsâl ve kusûrunu dahi ta'cîl ale't-ta'cîl tahrîr ve tekmîl ve bir an evvel ma'ıyyetine alup ve yollarda bir yerde meks ve tevakkuf eylemeyüp, alâ cenâhi'l-isti'câl savb-ı me'mûra tesyîr ve îsâl eyleyüp zinhâr ve zinhâr bir dürlü tehâvün ve taksîrden gâyetü'l-gâye hazer eylesin. Şöyle ki neferât-ı mezkûrenin bir gün evvel cümlesinin tahrîr ve tekmîli ve tahrîr olundukça bir taraftan ceste ceste savb-ı me'mûra îsâl ve irsâli ziyâdesiyle ehemm ve elzem iken, ma'âzallâhi te'âlâ bu husûsa tarafından bir dürlü tehâvün ve taksîr olunup, bu işin te'hîr ve ta'tîline bâ'is

olacak senden bir hâlet zuhûr etmek ihtimâli olur ise sonra bir dürlü özr ve cevâbın mesmû'-ı hümayûnum olmayacağını muhakkak ve mukarrer bilüp, ana göre kemâl-i basîret ve intibâh üzre hareket ve şimdiye dek tahrîr eylediğün neferâtdan ne mikdâr mevcûd ise sıhhati üzre rikâb-ı hümayûnuma i'lâm ve mevcûd olanlarının bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem başbuğları olan usta-i mûmâ-ileyh ile savb-ı me'mûra irsâlinde ve kusûrunu dahi ucâleten tahrîr ve tekmîl ile ma'iyetine alup serî'an ve âcilen vezîr-i müşârun-ileyhin yanına tesyîr ve îsâlde ziyâdesiyle dikkat ve ihtimâm ve hılâfından gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Evâsıt-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]150

213

Vidin muhâfızı Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki,

Düstûr-ı mükerrer müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Karaman vâlisi vezîrim Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- bundan akdem Ordu-yı hümayûn'um tarafından sügür-ı İslâmiyye'den olan Vidin Kal'ası muhâfazasına me'mûr ve ta'yîn olunup, şimdiye değin varup kal'a-i mezbûrede mevcûd olması melhûz iken henüz varmadığı mesmû'-ı hümayûnum olup ve kal'a-i mezbûrenin muhâfızı eşgâl-i dîn ve Devlet-i aliyye'mden olduğuna binâ'en vezîr-i müşârun-ileyh her ne mahallde bulunur ise fi-mâ ba'd kat'â bir yerde meks ve ârâm eylemeyüp, Ordu-yı hümayûn'umdan me'mûr olduğu vech üzre kemâl-i sür'at ve şitâb ile gidüp ve yollarda ayak sürümeyp tefvît-i vakt ve batâlet ve kesâlet eylemeyüp, alâ cenâhi'l-isti'câl bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem Vidin Kal'ası'na varup hıdmet-i muhâfazada mevcûd olmak üzre Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşlarından Mehmed -dâme mecduhû- mübâşeretiyle vezîr-i müşârun-ileyhe mü'ekked ve müşedded emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümayûnum olmağla, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, inşa-Allâhu te'âlâ vezîr-i müşârun-ileyh varup kal'a-i mezbûreye duhûl eyledikde, ittifâk ve ittihâd ile bi-avnihi te'âlâ kal'a-i mezbûre ve etrâf ve havâlîsinin hıfz ve hırâsetinde ve a'dâ-yı müşrikînin kahr ve dımârlarıyla def'-i şerr ve mazarlarında ve

sâ'ir iktizâ eden hıdemât-ı aliyyemde ve kal'a-i mezbûre derûnunda olan guzât-ı muvahhidîn ve muhâfizîn ve zâbitîn kullarımın ve sâ'ir ahâlîsinin himâyet ve sıyânetinde kemâ-yenbağî bezl-i iktidâr ve sa'y-ı bî-şümâr eyleyüp ve zinhâr mekâyid-i a'dâ-yı dînden gâfil olmayup, dâ'imâ etrâf ve eknâfa dîde-güşâ-yı basîret ve intibâh ve düşman-ı dînin niyyet-i fâsîdelerinden habîr ve âgâh olup, zuhûr eden hareket-i fâsîdelerine göre tedbîr-i dil-pezîr ile ibtâl-ı mekr ve ihtiyâllerine gûşîş-i tâmm ve zuhûr eden her umûrda inâyet-i Hazret-için bî-nazîr i'tisâm ile ikdâm ve ihtimâm edüp, merdâne ve âkılâne hareket ve ziyâdesiyle bezl-i vus' ve kudret ve sarf-ı miknet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Evâsıt-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]150

214

Karaman vâlisi Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, Ordu-yı hümâyûn'umdan me'mûr olduğun üzere şimdiye değin sügür-ı İslâmiyye'den olan Vidin Kal'ası'na varup muhâfazasına kıyâm eylemen melhûz iken, henüz varmadığın mesmû'-ı hümâyûnum olmağla, tehâvün ve tekâsülüne haml olunup mes'ûl ve mu'âteb olmuşundur. El-hâletü hâzihi kal'a-i mezbûrenin muhâfazası a'zam-ı eşğâl-i dîn ve Devlet ve akdem-i levâzım-ı saltanat-ı seniyyemden olup ve senin me'mûr olduğun üzere bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem varup kal'a-i mezbûre muhâfazasında [s. 136] bulunman ziyâdesiyle ehemm ve elzem olmağla, te'kîd ve isti'câl için işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim ısdâr ve mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Mehmed -dâme mecduhû- ile irsâl olunmuşdur. İmdi inşâ-Allâhu te'âlâ vusûlünde her nerede isen fi-mâ ba'd kat'â karâr ve ârâm eylemeyüp, me'mûr olduğun vech üzere mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle kemâl-i sür'at ve şitâb ile kat'-ı merâhile müsâra'at ve yollarda müft ve meccânen fukarâdan bir nesne alınmayup, zulm ve te'addî olunmamak üzere ta'cîl ale't-ta'cîl bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem Vidin'e varup vâsıl ve düstûr-ı mükerrem () Vidin muhâfızı vezîrim Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun re'y-i savâb-dîdi üzere kal'a-i

mezbûrenin ve etrâf ve havâlîsinin hıfz ve hırâsetinde ve melâ'în-i müşrikînin def'-i şerr ve mekrleriyle kahr ve tedmîrlerinde ittifâk ve ittihâd ile hareket ve ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat eylesin. Bu husûs dîn-i mübîn hıdmeti ve gayret ve hamîyyet vakti olup sâ'ir evkâta kıyâs olunmayup ve kal'a-i merkûmenin muhâfazası cümle mehâmmin en akdemi ve senin bir an evvel varup kal'a-i mezbûre muhâfazasına kıyâmın Devlet-i aliyye'min gâyet ehemmi ve elzemi olmağla, şöyle ki bundan sonra bu hıdmet-i dîn-i mübîn ve uğur-ı hümâyûnumda bir dürlü tehâvün ve taksîrin ve betâ'at üzere hareketin ve yollarda ayak sürüyüp tefvît-i vakt ile tekâsülün zâhir olmak ihtimâli olur ise sonra bir dürlü özl ve cevâbın ısgâ olunmayup, şe'âmet-i elîmesini müşâhede edeceğin emr-i mukarrer ve muhakkak olmağla, ana göre bu hıdmet-i dîn-i mübîninde dâmen-i gayreti der-meyân ve ziyâde basîret ve intibâh üzere hareket ve fermân-ı hümâyûnum olduğı üzere alâ cenâhi'l-isti'câl bir an evvel ve bir sâ'at mukaddem muhâfaza-i merkûmeye varup vâsıl olmağla müsâra'at ve mübâderet ve hilâfından be-gâyet hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âli-şânım sâdir olmuşdur.

Evâ'il-i Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]150

215

Hâlâ Deryâ kapudânı Vezîr Süleymân Paşa'ya hüküm ki,

Bi-avnihî sübhânehû ve te'âlâ Kırım tarafının muhâfaza ve muhâresesi ehemmi-mehâmmin dîn ve Devlet-i aliyye ve akdem-i levâzım-ı saltanat-ı seniyyemden olmağla, hâlâ ma'iyetinde olan Donanma-yı hümâyûn sefâyininden bir kıt'a kalyon ve tonbaz kalyonu ile koğuş topları balyemez olmak üzere beş kıt'a çekdiri ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân firkateler üzerine başbuğ olan Kızılhisârlı Mustafa Kapudân -zîde mecduhû-nun Akdeniz'de inşâ etdirdüğü on kıt'a firkateler ile Tersâne-i âmire'mde inşâ olunan firkatelerden yigirmi kıt'a firkatelerin ve bundan akdem Âsitâne-i sa'âdet-medârıma gelüp ve hâlâ vech-i meşrûh üzere muhâfaza-i merkûme için ta'yîn olunacak sâlifü'z-zikr kalyon ve çekdiriler ve firkatelerin iktizâ eden mühimmât-ı lâzımelerini Donanma-yı hümâyûn'uma nakle ta'yîn olunan

sâlifü'z-zikr tonbaz kalyonunun muhâfaza-i merkûme ta'yîn olunması ve alıkonulacak kalyon kapudânlarından Gelibolulu Hasan Kapudân ve biri dahi Hasan Kapudân misillü olmak ve mûmâ-ileyh Kızıllhisârlı Mustafa Kapudân -zîde mecduhû-nun intihâb ve ihtiyâr eyledüğü rü'esâ ve neferât alıkonmak fermânım olmağla, imdi sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, zikri mürûr eden bir kıt'a kalyon ile tonbaz kalyonunu ve koğuşları balyemez olmak üzre beş kıt'a çekdiriyi ve otuz kıt'a firkateyi Donanma-yı hümâyûn'umdan ifrâz ve sâlifü'z-zikr firkatelere mûmâ-ileyh Kızıllhisârlı Mustafa Kapudân -zîde mecduhû-yu başbuğ nasb ve rü'esâ ve neferâtdan mûmâ-ileyhin intihâb ve ihtiyâr eyledüğünü ma'iyetine ta'yîn ve kalyonları [s. 137] dahi mûmâ-ileyh Hasan Kapudân ile ana münâsib bir kapudân me'mûren Kırım muhâfazası-çün alıkoyup düstûr-ı mükerrrem () Kırım cânibi seraskeri vezîrim Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun re'y-i savâb-dîdi üzre bi-avnihi te'âlâ a'dâ-yı dîn-i mübînden Kırım taraflarının hıfz ve hırâsetinde ve sâ'ir fermânım olan hıdemât-ı dîn ve Devlet-i aliyye'mde bezl-i iktidâr ve sa'y-i bî-şümâr eylemeleri-çün her birine gereği gibi tenbîh ve te'kîd eyledikten sonra sen sâ'ir Donanma-yı hümâyûn'um sefâyinini ma'iyetine alup, mu'tâd üzre levâzım [ve] mühimmâtı görülmek için emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim ile mübâşir ta'yîn olunan () ma'rifetiyle Âsitâne-i sa'âdet'im tarafına azîmet ve gelüp Tersâne-i âmire'me duhûle mübâderet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâ'il-i Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]150

216

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşılardan sâbıkâ sipâhîler ağası olup bin nefer sipah serdengecdileri neferâtı üzerlerine ağa olan Hasan -dâme mecduhû-ya hüküm ki,

Sen ki mûmâ-ileyhsin, tahrîrine me'mûr olduğun sipah serdengecdileri neferâtının bi-avnihi te'âlâ bir gün evvel tahrîr ve tekmîli ve sügür-ı İslâmiyye'den olan Vidin Kal'ası'na tesyîr ve îsâli a'zam-ı umûr-ı dîn ve akdem-i mehâmm-ı Devlet-i aliyye'mden olup ve neferât-ı merkûmenin ta'cîl ale't-ta'cîl tahrîr ve tekmîli ve bir sâ'at akdem kal'a-i mezbûreye îsâli-çün bundan akdem emr-i şerîfimle sana tenbîh-i

hümâyûnum olmuşidi. Sen bu husûsa me'mûr olalı hayli zamân olup senden me'mûl-1 hümâyûnum olduğu üzere gayret ve hamîyyet ile şimdiye dek neferât-1 merkûmenin cümlesini tahrîr ve tekmîl ve savb-1 me'mûra îsâl eylemek üzerine rûtbe-i vücûbda emr-i lâzım ve hatb-1 mütehattim iken, henüz tekmîl ile mahall-i me'mûra tesyîr ve îsâl eylemediğin hakkında gazab-1 hüsrevânemin galeyânına bâ'is olmağla, hâlâ sana tehdîd ve inzâr ve te'kîd ve isti'câl için işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim dahi ısdâr ve irsâl olunmuşdur. El-hâletü hâzihî senin bir gün evvel neferât-1 merkûmenin tamâmen ve kâmilen tahrîr ve tekmîli ve muktezâ-yı vakt ve hâle göre bir an akdem kal'a-i mezbûreye nakl ve tesyîr ve îsâli cümle mehâmmin en akdemi olup ve bu husûs dîn-i mübîn hıdmeti ve gayret ve hamîyyet vakti olmağın, sâ'ire kıyâs olunmayup, bu bâbda ziyâde basîret ve ihtimâm ve hâb ve râhatı kendüne harâm edüp ve gıceyi gündüze katup bi-tevfikihî te'âlâ zıkr olunan sipah serdengecdileri neferâtını mukaddemâ ve hâlâ fermânım olduğu üzere ta'cîl ale't-ta'cîl bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem tahrîr ve tekmîlen Vidin'e götürüp yetiştirüp düstûr () Vidin muhâfızı vezîrim Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun ma'ıyyetinde re'y-i savâb-dîdi üzere kal'a-i mezbûrenin hıfz ve hırâsetinde ve melâ'în-i hâsirînin def'-i şerr ve mekrleriyle kahr ve tedmîrlerinde bezl-i vus' ve kudret eylesin. Neferât-1 merkûmenin fermânım olduğu üzere bir gün evvel tahrîr ve tekmîli ve serî'an ve âcilen savb-1 me'mûra tesyîr ve îsâli a'zam-1 eşğâl-1 dîn ve Devlet-i aliyye'mden olup ve me'mûr olduğun bu hıdmet-i dîn-i mübînde senden kemâl-i gayret ve hamîyyet ve istikâmet me'mûl-1 mülûkânem iken, bundan sonra dahi ihmâl ve tekâsül edüp neferât-1 merkûmenin bir an mukaddem tahrîr ve tekmilde ve savb-1 me'mûra tisyârında tehâvün ve tekâsülün zuhûr edüp veyâhûd neferât-1 merkûm mahall-i mezbûra varup yoklandıkda bir neferi noksân olup veyâ beyhûde yere mâl-1 mîrî zâyî' ve telef olmak ihtimâli olur ise sonra bir vechile öZR ve cevâbın ısgâ olunmayup, bilâ-emân ukûbet-i şedîdeye giriftâr olacağını yakînen ve tahkîken emr-i mukarrer bilüp, ana göre kemâl-1 basîret ve intibâh ile hareket ve zinhâr ve zinhâr bu emr-i mühimm ve müsta'celde bir an te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, bi'l-cümle neferâtın ta'cîl ale't-ta'cîl tahrîr ve tekmîlen ve serî'an ve âcilen Vidin Kal'ası'na nakl ve tesyîrlerinde gayret ve hamîyyet ile bezl-i vus' ve kudret ve sarf-1 miknet eyleyüp, hılâfindan ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-1 âlî-şânım sâdır olmuşdur.

[s. 138]

217

Bağdâd Kal'ası muhâfazasında çorbacıbaşı olan () -zîde mecduhû-ya hüküm ki, Muhâfaza-i mezbûreye me'mûr Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ortalarından sekizinci segbânların odabaşısı ve ihtiyârları rikâb-ı hümayûnuma arz-ı hâl edüp, hâlâ ortaları Bağdâd muhâfazasında olup bu ana gelince orta-i mezbûrenin mâl-ı vakfı ol tarafda odabaşı ve eskiler ma'rifetleriyle isti'mâl edegelüp, ol tarafda kendülerine ol mikdâr mâl iktizâsı olmayup, ancak bu tarafda kendülerine dahi ziyâde lüzûmu olduğunu bildirüp ve yine orta-i mezbûrenin mütekâ'idlerinden Bağdâd'da sâkin kuvvet-i mâliye sâhibi Hasan Odabaşı orta-i merkûmeye mütevellî nasb ve yine orta-i mezbûre odabaşlarından muhâfaza-i mezbûrede sâkin iki aded Mehmed odabaşılar nâzır olup mütevellî nasb olunan Hasan Odabaşı ve nâzırlar Mehmed odabaşılar ma'rifetleriyle hâlâ orta-i mezbûrenin odabaşısının ve eskilerinin muhâsabeleri görölüp, mâl-ı vakf-ı mezbûr Âsitâne-i sa'âdet'imde olan odabaşı ve ihtiyârlarına gönderilüp bâkî kalan mâl-ı vakfı nâzırlar ma'rifetleriyle mütevellî nasb olunan Hasan Odabaşı'ya teslîm ve bir dürlü illet ve muhâlefet etdirilmemek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmağın () irsâl olundu. Vusûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh üzre muhâfaza-i mezbûrede olan sekizinci segbânların mütekâ'id odabaşlarından Hasan Odabaşı'yı ol tarafda orta-i mezbûreye mütevellî nasb ve zikr olunan iki aded Mehmed odabaşılarını dahi mâl-ı vakfın üzerine nâzırlar ta'yîn ve orta-i merkûmun odabaşısının ve eskilerinin dahi muhâsabelerini görüp, meblağ-ı mezbûrun bir mikdârı Âsitâne'de olan odabaşı ve ihtiyârlarına gönderilüp bâkî kalan mâl-ı vakfı nâzırân ma'rifetleriyle mütevellî Hasan Odabaşı'ya teslîm etdirilüp, bir dürlü illet ve bahâne etdirilmemek için iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim hâlâ Âsitâne-i sa'âdetim'de segbânbaşı olan Mehmed -dâme mecduhû- tarafından mühürlü mektûb verilmekle, vech-i meşrûh üzre amel olunmak için yazılmışdır.

Şehirköyü ve Gelibolu ve civârlarında vâkı‘ Keşan ve Malkara ve Evreşe ve Ferecik ve İpsala nâ’iblerine ve zikr olunan Şehirköyü ve Gelibolu iskeleleri emînlerine ve sâ’ir zâbitânına hüküm ki,

Sâlifü’z-zikr Keşan ve Malkara ve Evreşe ve Ferecik ve İpsala kazâlarında hâsıl olan hinta ve şa’îr ve sâ’ir zehâyir makûlesi zikr olunan Şehirköyü ve Gelibolu iskelelerine ve anlardan dahi Âsitâne-i sa’âdet’ime nakl olunup, âhar mahalle bir habbe nakl olunmayup ve verilmemek üzere bundan akdem men’-i küllî ile men’ ve def’i için defa’ât ve kerrât ile evâmîr-i şerîfem sâdır olmuşiken, ahâlî ve a’yândan ve çiftlik ashâbından ba’zı muhtekir tâ’ifesi memnû‘ ve mündefi‘ olmayup, ol makûle hinta ve şa’îr ve sâ’ir zahîre makûlesi bahâ-i rahîs ile re’âyâdan ve sâ’irden cem‘ ve zikri mürûr eden iskelelere nakl ve mugâyir-i emr-i şerîf keferet tâ’ifesine ve âhar diyâr ahâlîsine fûrûht eyledikleri ma’lûm-ı hümâyûnum olup, bu husûs Âsitâne-i sa’âdet’imde olan ibâdullâhın zarûret ve müzâyakalarına bâ’is ve bâdî olan hâlât-ı gayr-i marziyyeden olup, min ba’d keferet tâ’ifesine ve âhar diyâr ahâlîsine gerek hinta ve şa’îr ve gerek sâ’ir zehâyirin fûrûhtuna kat’â rızâ-yı hümâyûnum olmayup, cümlesinin Âsitâne-i sa’âdet’ime nakli fermânım olup hâlâ [?] husûs-ı mezbûr için () mübâşir ta’yîn olunmağın, imdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü’l-ımtisâlim vusûlünde siz ki Keşan ve Malkara ve Evreşe ve Ferecik ve İpsala kazâları nâ’ibleri mûmâ-ileyhimsiz, taht-ı kazânızda her ne kadar muhtekir çiftlik ve anbâr sâhibleri ve ahâlî var ise evvel emirde yedlerinde mevcûd bulunan ve der-anbâr olunan hinta ve şa’îr ve sâ’ir zehâyiri ma’rifet-i şer‘le ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ma’rifetiyle mühürletüp ve fî-mâ ba’d gerek keferet tâ’ifesine ve gerek âhar diyâr ahâlîsine [s. 139] bir habbe verilmemek üzere gereği gibi muhkem tenbîh ve te’kîd ve iskeleler dahi zabt olunduktan sonra zikr olunan hinta ve şa’îr ve sâ’ir zehâyiri evvel be-evvel doğru sâlifü’z-zikr iskelelere nakl etdirüp ve ol iskelelerde yine mübâşir-i mûmâ-ileyhin ma’rifeti ve ma’rifet-i şer‘le ashâbı muvâcehelerinde sefâyine tahmîl ve her bir sefîneye tahmîl olunanın mikdârını mübeyyin ve doğru Âsitâne-i sa’âdet’ime getürmek üzere ashâb-ı sefâyinin dahi isimlerini hâvî yarar ve kefilleri alınup ve sefîne sâhibleri dahi bu tarafa getürüp hüccetle Kapan nâ’ibine teslîm ve nâ’ib-i mezkûrdan teslîmini müş’ir memhûr tezkire alup, mahalline götürüp edâ-yı hıdmet

eylemek şartıyla her bir iskelede bu vech üzere hüccet-i şer'iyeye olunup ve bu şurût üzere pey-der-pey Âsitâne-i sa'âdet'ime hinta ve şa'îr ve sâ'ir zehâyir nakl etdirilmekte her biriniz ziyâdesiyle dikkat-ı tâmm ve sa'y ve ihtimâm ve hılâfına tesaddî edenlerin haklarından gelinmek için ism ve resmleriyle Âsitâne-i sa'âdet'ime arz ve i'lâm eyleyüp, bu husûsda mikdâr-ı zerre taksîrden ve rehâvet ve tama'-ı hâma teba'iyet ve ahz-ı rüşvet ile bir ferdi ile iğmâz-ı ayn ve müsâmahadan her biriniz be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylesiniz. Şöyle ki bu emr-i mühimmede her birinizden mikdâr-ı zerre taksîr ve rehâvet ve tama'-ı hâma teba'iyet ve ahz-ı rüşvet ile bir ferdi himâyet ve sıyânet eyledüğünüz istimâ' olunur ise kat'â özr ve illetiniz makbûl-ı hümâyûnum olmayup, siz ki nâ'iblersiz, mücerred azliniz ile iktifâ olunmayup, mu'âkabât-ı şedîde ile mu'âkab olacağınızı ve siz ki iskele emînleri ve sâ'ir zâbitasız, sizin dahi hakkınızda tertîb-i cezâ olunduğundan mâ'adâ mâllarınız mîrî için girift olunacağını yakînen muhakkak bilüp, ana göre siz dahi ziyâde basîret ve intibâh üzere hareket ve her biriniz taht-ı kazânızda ol makûle a'yân ve çiftlik ashâbı ve sâ'ir muhtekir tâ'ifesinin yedlerinde mevcûd bulunan ve der-anbâr olunan hinta ve şa'îr ve sâ'ir zahîrelerinin ma'rifet-i şer'le ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle mühürletüp ve fi-mâ ba'd kefere tâ'ifesine ve âhar diyâr ahâlîsine fûrûht olunmamasına ve evvel be-evvel zikr olunan iskelelere naklinde ve iskelelerde dahi bâlâda tafsîl olunan şurût üzere ashâbı muvâcehesinde mikdârlarını mübeyyin ve ashâb-ı sefâyinin isimlerini hâvî yarar kefilleri alınup âhar mahallere nakl etmeyüp, doğru Âsitâne-i sa'âdet'ime getirüp Kapan nâ'ibine teslîm ve teslîmini müş'ir nâ'ib-i merkûmdan tezkire almak şartıyla hüccet etdirilüp ve pey-der-pey Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâle ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat eylesiniz ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin, bu husûsda senden kemâl-i sadâkat ve istikâmet matlûb olmağla, sen dahi mübâşeretin hasebiyle zikr olunan kazâlarda ol makûle a'yân ve çiftlik ashâbı ve sâ'ir ahâlîden muhtekir tâ'ifesinin yedlerinde mevcûd ve anbârlarında bulunan hinta ve şa'îr ve sâ'ir zehâyiri fermânım olduğu üzere evvel be-evvel kesret ve vefret zikri mürûr eden iskelelere nakl ve vech-i meşrûh üzere hüccet olundukda, sefâyine tahmîline ve Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâline kemâ-yenbağî tekayyüd ve ihtimâm ve ibâ ve imtinâ' eder olur ise ol makûleleri ma'rifetin ve zâbitleri ma'rifetiyle ahz ve haklarından gelinmek için ism ve resmleriyle Âsitâne-i sa'âdet'ime arz ve i'lâma mübâderet eylesin. Bu husûs Âsitâne-i sa'âdet'imde olan ibâdullâhın zarûret ve müzâyakadan emniyet ve

itmînânları-çün irâde-i hümâyûnum ta'alluk etmiş mevâdd-ı mühimmeden olmağla, dâ'imâ sırren ve alenen teccessüs ve tefahhus etdirilüp, şöyle ki senden sadâkat ve istikâmet me'mûl iken ma'âzallâhi te'âlâ bu emr-i mühimmede senin dahi tama'-ı hâma teba'iyet ile bir dürlü tehâvün ve taksîrâtın ve bir ferdi himâyet ve sıyânet eylediğin ve bu bahâne ile bir kimesneden akçe-i yol aldığın istimâ' olunur ise kat'â bir dürlü özr ve illetin ısgâ olunmayup, sen dahi eşedd-i ukûbet ile mu'âkab olacağını mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre sadâkat ve istikâmet ile hareket ve fermânım olduğu üzre zikr olunan kazâlardan ol makûle muhtekir tâ'ifesinin yedlerinde mevcûd ve der-anbâr olunan hinta ve şa'îr ve sâ'ir zahîrelerinin Âsitâne-i sa'âdet'ime sevk ve tesyîri husûsunda gereği gibi tekayyüd-i tâmm ve sa'y-ı mâ-lâ-kelem eyleyüp, ser-mû hılâfından be-gâyet ihtirâz ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuşdur, buyurdum ki,

Evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene 1150

[s. 140]¹⁹⁶

[141 ve 142 numaralı sayfalar mevcut değildir]

[s. 143]

219

Aydın muhassılı () -dâme ikbâluhû-ya hüküm ki,

Bi-avnihî te'âlâ Sofya tarafında asâkir-i vâfire ve ecnâd-ı mütekâsirenin ihtişâd ve ictimâ'ıyla düşman-ı dînin def'-i şerr ve mekrinden ol tarafların hıfz ve hırâseti a'zam-ı eşgâl-i dîn ve Devlet-i aliyye ve akdem-i saltanat-ı seniyyemden olduğuna binâ'en bu husûs için sen dahi ve Aydın a'yânının zî-kudret ve münâsib olanlarından olmak üzre tamâmen bin nefer süvârî matlûb ve üzerlerine kethudânı başbuğ edüp göndermek üzre mübâşir ta'yîn olunan () ile bundan akdem tarafına irsâl olunan emr-i şerîfimle sana tenbîh-i hümâyûnum olmuş idi. Bu husûs dîn-i mübîn hıdmeti ve gayret ve hamiyet vakti olup sâ'ir evkâta kıyâs olunmayup, Sofya cânibinde asâkir-i nusret-şi'ârın ziyâdesiyle lüzûm ve iktizâsı olmağla, te'kîd ve isti'câl için işbu emr-i

¹⁹⁶ Bu sayfa boştur.

şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim dahi ısdâr ve tarafına irsâl olunmuşdur. İnşâ-Allâhu te'âlâ vusûlünde kat'â te'hîr ve tevakkuf etmeyüp, mukaddemâ ve hâlâ fermânım olduğu üzere ol mikdâr nefer süvârîyi ta'cîl ale't-ta'cîl mübâşir ma'rifeti ve kethudân ile bir gün evvel tamâmen ihrâc ve aslâ eğlendürmeyüp, ber-vech-i müsâra'at savb-ı me'mûra irsâl ve bir sâ'at mukaddem alâ cenâhi'l-isti'câl Sofya'ya gönderüp ol tarafda Rumili vâlîsi düstûr () vezîrim Ahmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun ma'ıyyetinde mevcûd ve vezîr-i müşârun-ileyhin re'y-i savâb-dîdi üzere iktizâ eden hıdmet-i muhâfazada ve sâ'ir hıdemât-ı dîn-i mübîninde neferât-ı merkûme ile bezl-i vus' ve kudret eylemek üzere kethudâna muhkem tenbîh ve te'kîd eyleyüp, şöyle ki vech-i meşrûh üzere matlûb ve fermânım olan ol mikdâr neferât bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem savb-ı me'mûra göndermekde bir dürlü tehâvün ve taksîrin zâhir olur ise kat'â bir gûne öZR ve cevâbın ısgâ olunmayup, müstehakk-ı itâb ve ikâb olacağını emr-i mukarrer ve muhakkak bilüp, bu hıdmet-i dîn-i mübîn ve Devlet-i aliyye'min bir gün evvel itmâm ve tekmîlinde ana göre bezl-i vus' ve kudret eyleyüp zinhâr ve zinhâr hılâf-ı emr-i şerîf bir gûne vaz' ve hareketden ve fermân-ı hümâyûnum olan ol mikdâr nefer süvârîyi bir sâ'at evvel savb-ı me'mûrda mevcûd etdirmekde ihmâl ve tekâsülde ve tehâvün ve taksîrden gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylesin ve sen ki mûmâ-ileyhsin, sen dahi mübâşeretin hasebiyle mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin kethudâsıyla zıkr olunan neferâtın bir gün akdem tamâmen ihrâc ve bir sâ'at mukaddem serî'an ve âcilen savb-ı me'mûrlarına tesyîr etdirmekde ziyâdesiyle tekayyüd ve ihtimâm ve dikkat eylesin. Şöyle ki bu emr-i lâzımü'l-isti'câlde senin dahi bir gûne taksîrin zâhir olur ise aslâ bir dürlü öZR ve cevâbın mesmû' olmayup mu'âhez ve mu'âteb olacağını muhakkak bilüp, ana göre bir gün evvel mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin kethudâsıyla ol mikdâr nefer süvârînin ihrâc ve tesyîrinde ve savb-ı me'mûra îsâllerinde dikkat-i tâmm ve sa'y-ı mâ-lâ-keâm eyleyüp, bir dürlü tehâvün ve tekâsülde ve yollarda ayak sürüyüp bir sâ'at mukaddem varmayup tefvît-i vakt olmakdan be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Evâhır-ı R [Rebî'ü'l-âhır] sene [11]50

Rikâb-1 hümâyûnda Haseki Mustafa'ya -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Sen ki haseki-i mûmâ-ileyhsin, bundan akdem düstûr () hâlâ Rumili vâlisi vezîrim Ahmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun ma'iyetinde bulunup, iktizâ eden hıdemât-1 aliyemde i'mâl ve istihdâm olunmak için bin neferi Âsitâne ve bin neferi dahi Edirne bostâniyânı neferâtı olmak üzere Edirne ve havâlisinden üçer akçe ulûfe ile be-her ortası ikişer nefer bölükbaşları ile ellişer nefer olmak üzere kırk orta iki bin nefer bostâniyân tahrîri için emr-i şerîfimle sen me'mûr ve Edirne'de Hadîka-i hâssa ustalarından Ali Usta -zîde kadruhû- dahi neferât-1 merkûm üzerlerine başbuğ ta'yîn olunup ve evvel emirde tahrîr olunanları ve bölükbaşlarını usta-i mûmâ-ileyh ile vezîr-i müşârun-ileyhin ma'iyetine irsâl ve kusûrunu dahi ceste ceste tahrîr eyledikçe ucâleten göndermek üzere tekrâr sana emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmuş idi. El-hâletü hâzihî zikr olunan iki bin nefer bostâniyânın bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem ucâleten tahrîr ve tekmîli Devlet-i aliyye'min ziyâdesiyle mehâmm-1 lâzımü'l-ihimâmından olup ve neferât-1 merkûmenin Edirne civârında vâkı' kazâlardan tahrîri fermânım olmağla, te'kîd ve isti'câl için işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-imtisâlîm dahi ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İnşâ-Allâhu te'âlâ vusûlünde kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, şeb ve rûz terk-i hâb ve râhat ile neferât-1 merkûmenin cümlesini fermânım olduğu üzere Edirne civârında vâkı' kazâlardan darb ve harbe kâdir ve esliha i'mâlinde mâhir bahâdır yiğitlerden olmak üzere bir an evvel ve bir sâ'at mukaddem ta'cîl ale't-ta'cîl tahrîr ve evvel-emirde tahrîr olunanları üzerlerine başbuğ ta'yîn olunan mûmâ-ileyh Ali Usta ile vezîr-i müşârun-ileyhin yanına irsâl ve kusûrunu dahi ceste ceste tahrîr etdikçe ber-vech-i müsâra'at gönderüp, ba'de't-tekmîl cümlesinin ardın alup ve önüne katup bir an kadem ve bir sâ'at mukaddem vezîr-i müşârun-ileyhin ma'iyetine götürüp, tamâmen ve kâmilen tahrîr ve tekmîlini müş'ir rikâb-1 hümâyûnuma arz ve i'lâm ve ba'dehû ne vechile fermânım sâdır olur ise ana göre hareket ve hılâfından be-gâyet ihtirâz eyleyüp ve neferât-1 merkûmenin ale'l-esâmî defterini hazîne defterlerine kayd için Der-sa'âdet'ime gönderesün ve sen ki başbuğ ta'yîn olunan mûmâ-ileyhsin, sen dahi vech-i meşrûh üzere başbuğ olduğun hasebiyle evvel emirde tahrîr olunan neferât-1 merkûmeyi ma'iyetine alup ve yollarda bir yerde meks ve ârâm eylemeyüp, serî'an ve âcilen bir an akdem varup

vezîr-i müşârun-ileyhin yanında mevcûd ve re'y-i savâb-dîdi üzre iktizâ eden hıdemât-ı alıyyemde bezl-i kudret ve sa'y-i miknet ve mikdâr-ı zerre tehâvün ve tekâsülden hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Evâhır-ı R [Rebî'ü'l-âhır] sene [11]50

[s. 144]

221

Hâlâ Rumili vâlisi olup Sofya'da ikâmet üzre olan vezîrim Ahmed Paşa'ya hüküm ki, Karacadağlı [ve] Klementli ta'bir olunur âsî Arnavud eşkiyâsının Yenipazar Palankası hâricinde olan büyüüt ve dekâkini yağma ve gâret eylediklerinden mâ'adâ Kalkandelen ve Üsküb taraflarına ve ol havâlîde sû'-i kasd üzre oldukları istimâ' olunup ve usât-ı merkûmenin bi-avnihi te'âlâ ol havâlîlerden şerr ve mazarratlarının indifâ'ı ile sükkân-ı vilâyet ve ebnâ-yı sebîlin ve Üsküb ve Bosna yollarının te'mîn ve tathîri ehemmi mehâmm-ı lâzımü'l-ihimâmından olup, ancak Arnavudluk cânibinde usât-ı merkûmenin şerr ve mazarratlarının def ve ref'lerine kâdir ocakzâde ve etbâ' ve eşbâ' sâhibleri kimlerdir bu tarafda ma'lûm olmayup ve ol makûle etbâ' ve eşbâ' sâhibleri senin el-yevm taht-ı eyâletinde ve havza-ı hükûmetinde olmağla, bu husûs senin uhde-i zimmetine tefvîz olunmuştur. İmdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ihimâm vusûlünde husûs-ı mezbûru vukûf-ı tâmmı olanlardan sıhhati üzre haber alup vech-i meşrûh üzre Arnavudluk cânibinde usât-ı merkûmenin def-i şerr ve mazarratlarına ve ol havâlîler ahâlisinin ve turuk ve mesâlikin te'mîn ve tathîrine kâfi yarar ve kâr-güzâr etbâ' ve eşbâ' sâhibleri kimler ise tarafından ol makûle etbâ' ve eşbâ' ashâbını mü'ekked ve müşedded buyuruldular ile mukdim mübâşirler ma'rifetleriyle mahallerinden ihrâc ve usât-ı merkûmenin üzerlerine ta'yîn edüp şerr ve mazarratlarından ol havâlîde olan sükkân-ı vilâyet ve ebnâ-yı sebîlin ve Üsküb ve Bosna yollarının te'mîn ve tatmîni husûsunda ziyâdesiyle ikdâm ve ihtimâm eylesin. Usât-ı merkûmenin def-i şerr ve mazarratlarıyla ol havâlîlerde olan ibâdullâhın ve turuk [ve] mesâlikin ve ebnâ-yı sebîlin te'mîn ve tathîri ziyâdesiyle ehemmi ve elzem olmağla, bu husûsda ihmâl ve tekâsül eylemeyüp avn-i Hakk ile usât eşkiyâsının dahi şerr ve mazarratları ve sükkân-ı vilâyet ve sâ'ir

ibâdullâhın ve ebnâ-yı sebîlin ve yolların te'mîn ve tathîri emrinde kemâ-yenbağî bezl-i vus' ve kudret ve sarf-ı miknet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Evâhır-ı R [Rebî'ü'l-âhır] sene [11]50

222

Görice ve İpek ve Yakova ma'a Altunili ve Prizrin ve Premedi kâdîlarına hüküm ki, Bundan akdem bağıteten nakz-ı ahd ile Niş ve etrâfına istîlâ eden Nemçe melâ'îni Kosova tarafına geldiklerinde kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm hâlâ rütbe-i mîr-livâlık inâyet ve ihsânım olan Mahmûd Paşa-zâde Hasan -dâme izzühû- zâtında olan gayret-i dîniyye ve hamiyet-i İslâmiyye muktezâsınca yanında olan etbâ'ıyla bi-avnihî te'âlâ melâ'în-i mesfûrenin üzerlerine hücum ve ekserini tu'me-i şîr-i şemşîr ve kahr ve tedmîr ve def'-i şerr ve mazarratlarında bezl-i vus' ve kudret ve izhâr-ı gayret ve hamiyet eylediği ol taraflardan vürûd eden kâğıdlar ve sâ'ir arzlar ve mahzar ile i'lâm olunup ve fi-mâ ba'd dahi zikr olunan Kosova ve etrâf ve havâfîlerinin hıfz ve hırâsetinde ve düşman-ı dînin kahr ve tedmîrleri ve def'-i şerr ve mazarratlarında ihtimâm-ı tâmm eylemek üzere mîr-i mûmâ-ileyh yanına bir mikdâr askerinin ta'yîn olunması için istimdâd etmekle, bi-avnihî te'âlâ bundan sonra dahi ol havâfîlerde zuhûr eden a'dâ-yı bed-âyînin ve ısyân eden re'âyâ keferesinin kahr ve tedmîrleri ve şerr ve mazarratlarının indifâ'ı ile sükkân-ı vilâyet ve ebnâ-yı sebîlin hıfz ve hırâseti ve te'mîn ve tatmîni a'zam-ı umûr-ı dîn ve akdem-i mehâmm-ı Devlet-i aliyye'mden olmağla, husûs-ı mezbûr için mîr-i mûmâ-ileyh emri-i şerîfimle me'mûr olup ve taht-ı kazâlarımızda vâkı' ocazâde ve bey-zâdeler ve etbâ' ve eşbâ' sahibi olan a'yân-ı vilâyet ve sâ'ir darb ve harbe kâdir il erleri ve Premedi Kazâsı'nda sâkin Tîmûr bölükbaşı yanında mevcûd olan asâkiriyle mîr-i mûmâ-ileyhin yanına ta'yîn ve mîr-i mûmâ-ileyh cümlesinin üzerlerine başbuğ nasb olunup ve () mübâşir ta'yîn olunmuş [olunmağın] bu husûs takviyyet-i dîn-i mübîn ve imdâd [ve] i'ânet-i zümre-i Müslimîn için vâcibü'l-edâ ve lâzımü'l-isti'câl olan umûr-ı dîniyyeden olup umûr-ı sâ'ire kıyâs olunmamağla, siz ki kâdîlarsız, işbu emri-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim varduğu gibi te'hîr etmeyüp, bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle zikr olunan kazâlarda sâkin ocazâde ve bey-zâdeler ve etbâ' ve eşbâ'

sâhibi olan a'yân-ı vilâyet ve sâ'ir darb ve harbe kâdir il erlerini ve merkûm Tîmûr bölükbaşayı yanında mevcûd olan asâkiriyle ta'cîl ale't-ta'cîl evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve ber-vech-i müsâra'at mîr-i mûmâ-ileyhin yanına irsâl ve re'y-i savâb-dîdi üzre hareket ile gerek Kosova ve gerek ol havâ[lîlerin] mekâyid-i a'dâdan hıfz ve hırâsetinde ve ahâlîsinin ve ebnâ-yı sebîlin te'mîn ve tatmînlerinde bezl-i vus' ve kudret eylemeleri-çün her birine muhkem tenbîh ve te'kîd ile bir an akdem irsâllerine ihtimâm ve dikkat eylesesiz ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin, me'mûr olduğun üzre zikr olunan kazâların ocakzâde ve bey-zâdeleri ve etbâ' ve eşbâ' sâhibi olan a'yân ve sâ'ir darb ve harbe kâdir il erlerini [s. 145] ve askeriyle bölükbaşayı merkûmu evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve bir ferdî sıyânet etmeyüp ve içlerinden bir ferdin mahall-i me'mûra gitmeyüp bir takrîb ile vilâyetlerinde kalmaktan be-gâyet tevakkî eyleyüp, bir gün evvel kaldırıp götürüp me'mûr oldukları üzre mîr-i mûmâ-ileyhin yanında mevcûd ettirmekte ziyâdesiyle sa'y-ı dikkat eyleyüp hilâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuştur.

Evâ'il-i R [Rebî'ü'l-âhır] sene [11]50

223

Üsküb nâzırı () ve cizyedârı () -zîde kadruhûmâ- hüküm ki,

Siz ki mûmâ-ileyhimâsız, etrâf ve havâlîde ısyân ve tuğyân eden keferre re'âyâsı ve zuhûr eden haydûd eşkıyâsının bi-inâyeti'llâhi te'âlâ ve hüsn-i tevfiika def'-i şerr ve mazarratları ve te'dîb ve gûşmâllerinde zuhûra gelan hıdemât-ı celîleniz ol tarafdân rikâb-ı hümâyûnuma tevârüd edenlerin ihbârlarıyla sem'-i hümâyûn-ı hüsrevâneme ilkâ olunmağla, hıdmetiniz istihsân olunup mazhar-ı inâyet-i aliyyem olmuştuzdur. Bundan böyle dahi her birinizden rızâ-yı hümâyûnuma muvâfık küllî hıdmet me'mûl ve muntazır olmağla, işbu emr-i şerîfim () ile vusûlünde bundan sonra dahi ol etrâfda ve havâlîde ol makûle ısyân ve tuğyân eden keferre re'âyâsının te'dîb ve gûşmâlleri ile def'-i şerr ve mazarratlarında [ve] zuhûr eden haydûd eşkıyâsının ve düşman-ı dîn-i mübînin kahr ve tedmîrleriyle ol havâlînin hıfz ve hırâsetinde ve ibâdullâhın ve turuk [ve] mesâlikin te'mîn ve tatmîninde bezl-i makdûr ve sarf-ı sa'y-ı nâ-mahsûr eylesesiz. İnşâ-Allâhu te'âlâ sebîl-i dîn-i mübîninde zuhûra gelen

hıdmetiniz bundan böyle zâyi‘ olmayup, mukābelesinde her biriniz nazar-ı âtıfet-i mülûkâneme mazhar olmanız mukarrerdir. Ana göre merdâne ve dilîrâne hareket eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Evâhır-ı R [Rebî‘ü’l-âhır] sene [11]50

224

Rumili vâlisi olup Sofya'da ikâmet üzere olan Vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki,

Bi-avnihi te‘âlâ Şhirköyü ve Drağman Boğazı taraflarında zuhûr eden düşman-ı dîn ve haydûd keferesinin kahr ve tedmîrleri ile ol etrâf ve havâlîsinin te‘mîn ve tatmîni ehemmi-i mehâmm-ı dîn ve Devlet-i aliyye'mden olup ve emîrî'l-ümerâ'î'l-kirâm sâbıkâ Musul beylerbeyi olup Rumili beylerbeyliği pâyesi olan Arslan Mehmed Paşa -dâmet me‘âliyhû- bu husûs için tarafına irsâl olunmuştur. İmdi inşâ-Allâhu te‘âlâ varup vâsıl olduğu gibi kat‘â te‘hîr ve tevakkuf eylemeyüp, ol tarafda ma‘iyyetinde mevcûd olan asâkir-i nusret-medârdan asâkir-i vâfire intihâb ve ifrâz ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhi üzerlerine başbuğ ta‘yîn ve bir gün evvel yanına ta‘yîn eylediğün asâkir-i mansûre ile varup Şhirköyü ve Drağman Boğazı ve etrâf ve havâlîsinde zuhûra gelen melâ‘în-i müşrikîn ve haydûd eşkıyâsının kahr ve tedmîrleri ve def‘-i şerr ve mazarratlarında ve ol etrâf ve havâlîsinin kemâ-yenbağî hıfz ve hırâsetinde ve tanzîf ve tathîrinde ihtimâm ve dikkat ve ziyâdesiyle bezl-i vus‘ ve kudret eylemek üzere mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe gereği gibi tavsîye ve tenbîh ve bir an akdem savb-ı me‘mûra irsâl eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Evâ’il-i Câ [Cemâziye’l-evvel] sene [11]50

225

Adana vâlisi Vezîr Ali Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, bundan akdem sen emr-i şerîfimle Sofya cânibine me‘mûr ve ta‘yîn olunmuşdun. Ancak el-hâletü hâzihî muzâfât-ı memâlik-i

mahrûsetü'l-mesâlikden olan Kırım cânibinde tevfir ve teksîr-i asâkir akdem-i levâzımât-ı dîn ve Devlet-i aliyye'mden olup ve sen vüzerâ-yı ızâmımın umûr-dîde ve kâr-güzâr ve sadâkat-şî'ârlarından olmanla sebîl-i dîn-i mübîn ve uğur-ı hümâyûn-ı nusret-makrûnumda senden küllî hıdmet me'mûl-ı hümâyûnum olmağın, Sofya cânibinden tahvîl ve Kırım cânibine me'mûr olmuşsundur. İşbu emr-i şerîfim () ile vusûlünde aslâ te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, mükemmel ve müretteb kapun halkı ile savb-ı me'mûra teveccüh ve azîmet ve kemâl-i sür'at ve şitâb ile gelüp Sinob İskelesi'nden sefâyine süvâr ve bi-tevfikihî te'âlâ Karadeniz'den mürûr ve Kırım tarafına güzâr ve varup düstûr () Kırım cânibi seraskeri vezîrim Mehmed Paşa - edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun re'y-i savâb-dîdi üzre hareket ve ittifâk ve ittihâd ile a'dâ-yı dîn-i mübînden Kırım tarafı ve havâlisinin hıfz ve hırâsetinde ve sâ'ir fermânım olan hıdemât-ı dîn ve Devlet-i aliyye'min edâ ve temşiyetinde bezl-i iktidâr ve sa'y-ı bî-şümâr eyleyüp müsâra'at ve tekâsül ve müsâmahadan ve betâ'at ve kesâlet üzre hareketden ve esnâ-yı râhda re'âyâ ve berâyâdan müft ve meccânen zâd ve zahîre alınıp zulm ve te'addî olunmaktan be-gâyet tevakkî eyleyüp, fermân-ı hümâyûnum olduğu üzre bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem savb-ı me'mûra vusûle mübâderet ve isticlâb-ı rızâ-yı hümâyûnuma bezl-i vus' ve kudret ve ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Evâ'il-i Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [11]50

[s. 146]

226

Mısır vâlisi Vezîr Mustafa Paşa'ya ve ümerâ-yı Mısır'dan yedi ocak zâbitleri ve ihtiyârlarına hüküm ki,

A'dâ-yı dîn ve Devlet-i aliyye'm olan Moskov ve Nemçe kefereleri Devlet-i ebed-müddetim ile mabeynde mün'akıd olan sulh ve salâhı nakz ve infâd ve birbirleriyle ittihâd ve istizhâr ve *el-küfrü milletün vâhidetün* muktezâsınca sâ'ir millet-i Nasârâ'dan dahi istimdâd ve istinsâr ile unveten ve bağıteten memâlik-i İslâmiyye'ye sû'-i kasta ictisâr ile memâlik-i mahfûza-ı İslâmiyye'ye sû-be-sû ale'l-ittifâk hücum ve gulüvv eylemek üzre fikr ve fâsidinde olduklarını izhâr ve âşikâr eylediklerine

binâ'en *kâtîlü'llezîne yelûnekum mine'l-küffâr* nass-ı celîlü'l-fassı üzre bi-
inâyeti'llâhi'l-meliki'l-Kadîr cümleten kahr ve tedmîr ve dâmen-i memâlik-i
İslâmiyye'yi evsâh-ı şerr ve mazarratlarından tenkîh ve tathîr için verilen fetvâ-yı
şerîfe mücebberince üzerlerine varılmak kâtıbeten ehl-i İslâm üzerlerine şer'an lâzım
ve lâzib ve mütehattim ve vâcib olmakdan nâşî ve *câhidû bi-emvâliküm ve enfüsiküm
fî sebîlillâh* emr-i şerîfine i'timâd ve imtisâl ve *urvetü'l-vuskâ ve men yetevekkel
ala'llâhi fe-hüve hasbühû* vüsûk ve ittikâl ile ikâmet-i farîza-i cihâd ve gazâ ve i'lâ-yı
kelimetu'llâhi'l-ulyâ ve ihyâ-i sünnet-i seniyye-i hazret-i fahr-i Enbiyâ -aleyhi
efdalü't-tehâyâ- için evvel-bahârda Moskov keferesinin üzerine ba's olunmak üzre
Kırım Adası'nda ve Kefe cânibi seraskeri ma'ıyyetinde teharrî ve ihtişâd edecek
ecnâd ve zafer-i'tibâr-ı İslâmiyye ve cüyûş-ı deryâ-hurûş Tatar-ı adüvv-şikâr ve
deryâ kapudânı ma'ıyyetiyle bahren me'mûr kılınacak Donanma-yı hümâyûn'um
kalyonları ve ince Donanma-yı hümâyûn'um sefîneleri asâkirinden mâ'adâ Bender
tarafından dahi berren asâkir-i vâfire ve top ve havan ve sâ'ir mühimmât-ı
mütেকâsire ile müstakillen serasker ta'yîn ve Nemçe üzerine varılmak üzre Vidin ve
Niş ve Bosna taraflarının iktizâ-yı vakt ve hâle göre cümleten ziyâde mehâmm olan
tarafına livâ-i nusretü'n-nivâ' hazret-i Resûl-i kibriyâ -aleyhi izkâ's-senâyâ-nın sâye-
i rahmet-vâyesinde hâlâ düstûr-ı ekrem müşîr-i efham ve emcedüm Abdullâh Paşa -
edâmallâhü te'âlâ iclâlehû ve dâ'afe bi'n-nasr ve't-te'yîd ve iktidâruhû ve ikbâluhû-
Anadolu ve Rumili câniblerinde olan umûmen vüzerâ-yı ızâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm
ve ümerâ-yı zevi'l-ihtirâm ve eyâlât ve elviye askerleri ve aşâ'ir ve kabâ'il dilâverleri
ve Dergâh-ı mu'allâm gedüklüleri ve ocaklar ağavât ve neferâtı ve piyâde ve süvârî
mîrî levendâtı ve sâ'ir gürûh-ı asâkir-i bî-pâyân ve ecnâs-ı top ve mühimmât-ı
ferâvân ile teveccüh ve azîmet ve cevânib-i sâ'ireye dahi asâkir-i kesîre ve top ve
mühimmât-ı vafire ile başka başka seraskerler ta'yîn olunmak musammem ve
mukarrer olmağla, yâr-i tevîk-i Bârî ile bu tertîbât üzre şimdiden techîz-i ihtiyâr-ı
zafer-i'tibâr ve i'dâd-ı mühimmât-ı cihâda sarf ve sedâd ve ihlâs-ı fu'âd üzre şürû' ve
mübâderet olunup, lâkin Kahire-i Mısr-ı nâdiretü'l-asr askerinin öteden berü vâkı'
olan seferlerde izhâr-ı gayret ve hamıyyet ve ibrâz-ı savlet ve mübâderet ile şecâ'at
ve celâdetleri meşhûr-ı dibre-i âfâk ve uğur-ı dîn ve Devlet-i aliyye'mde sebât-kadem
birle cünbiş-i dilrâneleri karîn-i şe'âyir ve ittifâk olup Devlet-i aliyye-i ebed-
peyvende şâyeste-i i'timâd ve bâyeste-i i'tidâd-ı asâkir-i zafer-mu'tâdlarından

olduklarına binâ'en inşâ-Allâhu te'âlâ evvel-bahâr-ı huçeste-âsârda livâ-i fahr-i Kâ'inât -aleyhi ale't-tahiyyât- sâye-i hümâ-vâyesinde vezîr-i a'zam müşârun-ileyhin ma'iyetlerinde teberrüken ve teyemmünen mevcûd bulunmaları lâzım gelüp, ancak tevfir-i asker ve teksîr-i leşker ile tekmîl-i nâmûs-ı dîn ve Devlet ehemmi umûr-ı saltanatımdan olmak cihetiyle sinîn-i mâ-tekaddemden Engürüs seferleri-çün ihrâc olunageldüğü üzre bu def'a dahi çıkarılacak Mısır askeri tamâmı üç bin nefer olup içlerinden bir neferi nâkıs olmamak husûsunda tekayyüd ve ihtimâm ehemmi mehâmmdan olmağla, tarafına Devlet-i aliyye'mden () mübâşir ta'yîn ve irsâl olunup bi-tevfikihî te'âlâ vardıkda sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin ve siz ki ümerâ-yı Mısır ve yedi ocak zâbitân ve ihtiyârlarısız, ma'rifetinizle bölükât-ı seb'a neferâtının abtâl-ı ricâl-i gîrûdâr olanlarından temyîz ve intihâb ve intikâd ve ittihâz olunarak üç bin nefer tâmmü's-silâh güzîde ve tüvânâ Mısır askeri tahrîrine mübâşeret ve ümerâ-yı Mısır'dan i'mâl-i askere kâdir mu'teber ve müstakîm birini asâkir-i mezbûre üzerlerine te'mîr ve neferât-ı merkûmenin cümlesi eli ulûfeli sâhib-i esâmî ve dindâr ve zâbitlerinin emr ve re'yine havâle sem'-i kabûl ve i'tibâr eder [s. 147] makûlesinden olup, ecânib ve ağyârdan gönderilmemek ve mecmû'ı bahâdır ve yarar yiğitlerden olup içlerinde alîl ve amel-mândesi olmamak üzre bezl-i cidd-i evfâ ve sarf-ı sa'y-ı müstevfâ olunarak bi-avnihî te'âlâ tahrîr ve tekmîlinden sonra her ocağın neferâtı üzerlerine nasb ve ta'yîn olunacak serdârları dahi müte'ayyen ve mütehayyiz ve mu'teber ve mümeyyez kimesnelere olması lâzıme-i hâlden olmağla, bu bâbda mezîd-i teyessür ve intibâh üzre hareket olunup mücerred def' fikriyle ocakları ricâlinin müsteskal ve menfûrları olan kimesnelere serdâr ve zâbit ta'yîn olunmamak şartıyla her bir ocak neferâtının üzerlerine ocaklarının umde ve ihtiyâr ve mu'teber ve kâr-güzârlarından birer kimesne intihâb ve serdâr nasb ve ta'yîn olunduktan sonra mühimmât-ı lâzımleri her ne ise tertîb ve tanzîm ve de'b-i kadîm üzre bir senelik mevâcibleri ber-vech-i peşîn zâbitlerine teslim ve inşâ-Allâhu te'âlâ nevrûz-ı firûz duhûlünden mukaddem kalyonlar ile Gelibolu İskelesi'ne gelüp ve iskele-i mezbûreden dahi berren Edirne Sahrâsı'nda Ordu-yı hümâyûn'uma mülhak ve mülâkî olmaları şartıyla ale'l-esâmî defterleriyle bir sâ'at sa'd-iktirânda mahrûse-i Mısır'dan ihrâc ve bunlar için Donanma-yı hümâyûn'um kalyonlarından İskenderiye iskele () kıt'a kalyon gönderilmek üzre olmağla, cümlesi zikr olunan kalyonlara süvâr ve eger kifâyet etmez ise veyâhûd vaktiyle erişmekte imkân olmaz ise

İskenderiye Limanı'nda mevcûd bulunan tüccâr ve müste'men kalyonlarına süvâr ve sâ'ikleri mücebince îcâb eden navlları bin yüz kırk dokuz senesi irsâliyesinden verilüp ve her ne mikdâr navl verilür ise hüccet-i şer'iyeye etdirilüp hıfz ve peksimâd ve mühimmât-ı sâ'ireleri dahi irsâliye-i mezkûreden görölüp bilâ-kusûr tekâmül ve her ocak tarafından mutlakâ eşyâ tahmîli için "başka kalyon isteriz" deyü illet ve muhâlefet etdirilmeyüp mu'accelen irsâl olunup, lâkin el-hâletü hâzihî bu vakt evkât-ı sâ'ireye kıyâs olunmayup, dîn ve Devlet-i aliyye'me sarf-ı derûn ile hıdmet edecek ve nâm ve şân tahsîl olunacak vakt ve zamân olmağla, bu emr-i hatîr-ı mehâmmda kendülerden me'mûl-ı tab'-ı safâ-meşmûl-ı pâdişâhânem olduğu üzre cümlesi ikdâm-ı ikdâm üzre kıyâm ve matlûb-ı hümayûnum olan askeri her ocağın güzîde ve müntahab yiğitlerinden tertîb ve techîzde sa'y-ı mâ-lâ-kelem eylemekden neferât-ı mezbûre inşâ-Allâhu te'âlâ mücerred kalyonlar ile Gelibolu İskelesi'ne nakl ve iskele-i mezbûreden dahi berren Edirne Sahrâsı'na tesyîr ile nevrûz-ı firûz duhûlünde Ordu-yı hümayûnuma mülhak ve mülâkî olmaları fermânım olduğuna binâ'en bervech-i mu'tâd tedârükü iktizâ eden mühimmât-ı lâzımelerinin tedârük ve tehiyyesinde tesâmüh ve tekâsül olunmakdan nâşî vakt ve zamânıyla ihrâc ve tesyîrleri mevkûf-ı ukde-i te'hîr ve terâhî olmasına ruhsat ve cevâz gösterilmeyüp, de'b-i dîrîn üzre bir gün akdem mühimmât-ı lâzımleri tertîb ve sinîn-i sâbıkada ihrâc olundukları vakitden evvel çıkarılup ta'cîl ale't-ta'cîl Ordu-yı hümayûn'umda Sancağ-ı Şerîf sâyesine îsâlde bezl-i nakdîne-i dikkat eylesiniz. Bu husûs-ı umûr-ı mühimmede her birinizin üzerine lâzımü'l-ihimâmından olan mesâlih-i diyânet-i irtisâmından olup böyle mahallde gayret [ve] dîn-i mübîn için kemâl-i ikdâm ile kıyâm ehem ve elzem olmağla, bu bâbda cümleiniz dikkat-ı tâmm edüp gönderilen neferât gâyet güzîde ve cümlesi sebîl-i dîn-i mübîninde bezl-i tâb ve tûvân eder asâkir-i Mısıriyye'nin gayretkeşlerinden olup ve'l-hâsıl sinîn-i sâbıkada Engürüs seferine gelenlerden dahi a'lâ olmak üzre techîz ve i'dâd ve alâ eyyi-hâl nevrûz-ı firûz duhûlünden mukaddem serdâr-ı ekrem müşârun-ileyhin ma'iyetlerine mülhak ve mülâkî olup ve sefer-i hümayûn-ı nusret-makrûnumda ma'an bulunup dîn-i mübîne nusret ve Devlet-i aliyye'me takviyyet birle nâ'il-i ücûr-ı dünya ve âhiret olmağa bezl-i vus' ve kudret eyleyüp ser-mû hılâfından tehâşî ve mücânebet olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

[s. 148]

227

Dergâh-ı âlî kapucibaşlarından Süleymân -dâme mecduhû-ya hüküm ki,

Düstûr () Adana vâlisi vezîrim Ali Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- bundan akdem emr-i şerîfimle Sofya cânibine me'mûr ve sen dahi mübâşir ta'yîn olunmuşidın. Ancak el-hâletü hâzihî memâlik-i mahrûsetü'l-mesâlikim muzâfâtından Kırım cânibinde tevfir ve teksir-i asker akdem-i levâzımât-ı dîn ve Devlet-i aliyye'mden olduğuna binâ'en vezîr-i müşârun-ileyh Sofya cânibinden tahvil ve mükemmel ve müretteb kapısı halkıyla Kırım cânibine me'mûr ve bir gün evvel gelüp Sinob İskelesi'nde sefâyine süvâr ve savb-ı me'mûra varmak üzere hâliyâ kendüsine hitâben hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnumla mu'anven emr-i şerîfim şeref-yâfte-i sudûr olmağla, sen ki kapucibaşı-i mûmâ-ileyhsin, mübâşeretinden keff-i yed eylemeyüp, vezîr-i müşârun-ileyhi bulunduğu mahalden kaldırıp Sinob İskelesi'ne getirüp sefâyine süvâr ve Kırım cânibine îsâl eylemek üzere me'mûr olmuşundur. İmdi bu husûsda kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, emr-i şerîfim vardığı gibi fermân-ı hümayûnum olduğu üzere mübâşeretin hasebiyle vezîr-i müşârun-ileyhi bulunduğu mahalde bir an eğlendirmeyüp, mükemmel ve müretteb kapısı halkı ile kaldırıp ve yollarda dahi bir yerde meks ve tebbüs etdirmeyüp serî'an ve âcilen Sinob İskelesi'ne getirüp iskele-i mezbûrede sefâyine süvâr ve Kırım tarafına îsâl eyleyüp ve vech-i meşrûh üzere vezîr-i müşârun-ileyhin iskele-i merkûmeye nakl ve sefâyine süvâr ve savb-ı me'mûra irsâl ile edâ-yı hıdmet eyledüğünü müş'ir Sinob kâdîsından arz alup rikâb-ı hümayûnum tarafına avdet eylesin. Lâkin vezîr-i müşârun-ileyhin bir sâ'at mukaddem savb-ı me'mûra naklinde ve sefâyine süvâr ile savb-ı maksûda irsâlinde ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat ve hılâfindan gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuşdur.

Rikâb-ı hümâyûnumdan Ordu-yı hümâyûn'uma varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara ve kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve havâss ve evkâf zâbitleri ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Hâlâ Hazîne-i hümâyûn'umdan ihrâc ve baltacılar kethudâsı olan () -zîde mecduhû- ile Ordu-yı hümâyûn'uma irsâl olunan on iki yük akçenin muhâfazasında ihtimâm-ı tâmm olunmak ehemmi mehâm-ı lâzımü'l-ihimâmından olmağla, siz ki mûmâ-ileyhimsiz, zikr olunan akçe her kangınızın taht-ı kazâsına varup dâhil olur ise mahfûz ve münâsib mahallere kondurup ve yanına bekçiler ta'yîn ve gicelerde ve gündüzlerde gereği gibi muhâfazasında ihtimâm-ı tâmm eyleyüp ve gider oldukça dahi tahammülünden ziyâde tâmmü's-silâh âdemler ile yollarda kemâ-yenbağî muhâfaza ederek âminen ve sâlimen birbirlerinize irsâl ve vech-i meşrûh üzre bir kazâdan bir kazâyâ sâlimen irsâlinizi müş'ir her biriniz baltacılar kethudâsı mûmâ-ileyhin yedine hüccet verüp bu vechile kemâl-i emn ve selâmet ile mahall-i me'mûra îsâl ve irsâlde basîret ve intibâh üzre hareket ve bu emr-i vâcibü'l-ihimâmında ziyâde dikkat ve tehâvün ve taksîrden ve ihmâl ve tekâsülden gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Evâ'il-i Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [11]50

[s. 149]

Ber-vech-i arpalık İçil Sancağı'na mutasarrıf olan Vezîr Mustafa Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, bundan akdem şeref-yâfte-i sudûr olan evâmir-i şerîfem mücebince mükemmel ve müretteb kapun halkı ile Vidin Kal'ası muhâfazasına ta'yîn olunmuşidın. Lâkin Niğbolu tarafının dahi muhâfazası ehemmi mehâm-ı lâzımü'l-ihimâmından olmağla, Vidin muhâfazasından tahvîl ve Niğbolu cânibi muhâfazasına me'mûr ve ta'yîn olunmuşundur. İmdi emr-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'ım sana her ne mahallde her ne hâlde varup vâsıl olur ise kat'â bir an te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, bundan akdem tarafına mübâşir ta'yîn olunan iftihârü'l-emâcid

ve'l-ekârim Dergâh-ı mu'allâm kapucibaşlarından () -dâme mecduhû- ma'rifetiyle mükemmel ve müretteb kapun halkı ile kalkup ve bir yerde meks ve ârâm eylemeyüp, giceyi gündüze katup iki konağı bir ederek bir an evvel ve bir sâ'at mukaddem varup Gelibolu ma'berinden Rumili Yakası'na ubûr ve andan dahi sür'at ve şitâb ile gidüp ve esnâ-yı râhda ayak sürümeyüp ve bir mahallde eğlenmeyüp, alâ cenâhi'l-isti'câl Niğbolu'ya erişüp bi-avnihî te'âlâ eger Niğbolu ve eger etrâf ve havâlîsini gerek düşman-ı dînin ve gerek hudûd eşkiyâsının şerr ve mazarratlarından ve mekr ve mekîdetlerinden hıfz ve hırâset ve ahâlîsinin te'mîn ve tatmînlerinde bezl-i vus' ve kudret ve ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat eylesin. Bu husûs dîn-i mübîn hıdmeti olup ve Niğbolu ve etrâf ve havâlîsinde melâ'în-i müşrikînin ve haydûd eşkiyâsının def-i mazarratları ehemmi mehâmm-ı lâzımü'l-isti'câlden olmağla, şöyle ki bu emr-i mühimm ve müsta'celde bir dürlü te'hîr ve tevakkuf ve esnâ-yı râhda dahi ayak sürüyüp, betâlet ve kesâlet ile gidüp serî'an ve âcilen bir an akdem savb-ı me'mûra varup erişmeyecek olur isen bir dürlü özr ve cevâbın isgâ olunmayup, mes'ûl ve mu'âteb olacağını mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre bu hıdmet-i dîn-i mübînin kemâl-i sür'at ve şitâb ile bir sâ'at mukaddem varup Niğbolu'ya vusûle mübâderet ve ziyâdesiyle bezl-i kudret ve sarf-ı miknet ve esnâ-yı râhda re'âyâ ve berâyâdan müft ve meccânen zâd ve zevâd alunup zulm ve te'addî olunmakdan dahi be-gâyet hazer ve mücânebet eylesin ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin, işbu emr-i şerîfim vusûlünde vezîr-i müşârun-ileyhi bir an meks ve tevakkuf etdirmeyüp, mübâşeretin hasebiyle bilâ-te'hîr mükemmel ve müretteb kapusı halkı ile kaldurup ve esnâ-yı râhda bir yerde meks ve ârâm etdirmeyüp, iki konağı bir ederek sür'at ve şitâb ile savb-ı me'mûra îsâl eylesin. Şöyle ki senin dahi bu hıdmet-i dîn-i mübîninde nev'an tehâvün ve tekâsülün zuhûr edecek olur ise bir dürlü özr ve illetin isgâ olunmayup, bilâ-tereddüd hakkından gelineceğini mukarrer bilüp, sen dahi ana göre ikdâm ve ihtimâm eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Evâ'il-i Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]150

Karînâbâd ve Aydos ve Birgos ve Piravadi ve Şumnı ve Hezargrad ve Hacıoğlu-bâzârı ve Rusçuk ve Silistre ve İsakçı ve Tulça ve İsmâîl ve Babadağı ve Karaharman ve Köstence ve Mankalya ve Balçık ve Kavarna ve Varna kâdîlarına ve zikr olunan kazâlarda vâkı‘ kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele emînleri ve a‘yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Kazâlarımızda hâsıl olan bâl ve sağ yağı ve don yağı öteden berü taht-ı kazâlarımızda vâkı‘ her yerleri kendülere semt olan iskelelere nakl ve andan dahi sefîneler ile Âsitâne-i sa‘âdet’ime kesret ve vefret üzre gelürken bu esnâlarda biraz müddetden berü münkatı‘ olmağla, Âsitâne-i sa‘âdet’imde balın ve sağ yağı ve don yağının killetine ve ibâdullâhın zarûret ve usretine bâ’is ve bâdî olmağla, taht-ı kazâlarımızda vâkı‘ bâl ve sağ yağı ve don yağını ashâbı kadîmî üzre her biri öteden berü kendüsine semt olan iskelelere nakl ve andan dahi sefâyine vaz‘ ve Âsitâne-i sa‘âdet’ime nakl etdirilmesi fermânım olup ve husûs-ı mezbûr için gedüklü Dergâh-ı mu‘allâm müteferrikalarından kıdvetü’l-emâcid ve’l-ekârim Mehmed -zîde mecduhû- işbu emr-i şerîfimle mübâşir ta‘yîn ve irsâl olunmuşdur. İmdi emr-i şerîfim her kangınızın taht-ı kazâsına varup dâhil olur ise birer sûretini mehâkimde sicillâta sebt ve mazmûn-ı münîfini cümleye i‘lân ve işâ‘at ve her birinizin taht-ı kazâsında gerek bâl ve gerek sağ yağı ve don yağı kârhânelerinde hâsıl olan don yağı ketm ve ihfâ olunmayup, cümlesi mübâşir-i mûmâ-ileyh ma‘rifeti ve ma‘rifet-i şer‘le ashâbı muvâcehesinde tahrîr ve defter ve mûmzâ ve mahtûm defterleri mûcebince ashâbına öteden berü kendülere semt olup nakl edegeldikleri iskelelere nakl etdürüp ve defteri mûcebince her bir sefâyine tahammüllerine göre vaz‘ ve bir gün evvel defteriyle Âsitâne-i sa‘âdet’ime irsâl ve tesyîr etdirmekte her biriniz ziyâdesiyle dikkat-i tâmm ve sa‘y ve ihtimâm ve bir dürlü muhâlefet ve sefâyine tahmîline mûmâna‘at edenlerin haklarından gelinmek için ism ve resmleriyle Âsitâne-i sa‘âdet’ime arz ve i‘lâm eyleyüp mikdâr-ı zerre kasîr ve rehâvet ve tama‘-i hâma teba‘iyyet ile iğmâz-ı ayn ve müsâmahadan her biriniz be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz. Şöyle ki

¹⁹⁷ Sonu eksik olan bu hüküm, 210 numaralı hüküm ile devam etmektedir.

Uzun-köprü mütevellîsi Mehmed -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Sen ki mûmâ-ileyhsin, bundan akdem sâdır olan emr-i şerîfimle yüz elli nefer tâmmü's-silâh süvârî âdem ile Vidin Kal'ası muhâfazasına me'mûr olmuşidın. Lâkin el-hâletü hâzihî Sofya cânibinin muhâfaza ve muhâresesi ehemm ve elzem olmağla, Vidin muhâfazasından tahvîl ve Sofya cânibi muhâfazasına me'mûr ve ta'yîn olmuşundur. İmdi işbu emr-i şerîfim () ile vusûlünde kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, fermânım olduğu üzere ol mikdâr nefer tâmmü's-silâh ve kâmilü'l-edevât süvârî âdemlerinle kalkup savb-ı me'mûra teveccüh ve azîmet ve esnâ-yı râhda dahi aslâ bir yerde meks ve ârâm eylemeyüp, iki konağı bir ederek kemâl-i sür'at ve şitâb ile gidüp ve bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem varup düstûr () Rumili vâlîsi vezîrim Ahmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun ma'yyetinde mevcûd ve re'y-i savâb-dîdi üzere iktizâ eden hıdemât-ı dîn-i mübînde bezl-i vus' ve kudret ve ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat eyleyüp bu husûsda bir dürlü tehâvün ve taksîrden ve bir sâ'at mukaddem varup mahall-i mezbûrede mevcûd olunmamakdan ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Evâ'il-i Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]150

Uzun-köprü'den Sofya'ya varınca kâdîlara ve sâ'ir a'yân ve iş erlerine hüküm ki,

Bi-avnihî te'âlâ Sofya ve havâlîsinin a'dâ-yı dîn-i mübînden hıfz ve hırâseti ve ol tarafda asâkir-i mütekâsirenin ictimâ'ı ehemm-i mehâmm-ı lâzımü'l-ihtimâmdan olup ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Uzun-köprü mütevellîsi Mehmed -zîde mecduhû- yüz elli nefer tâmmü's-silâh süvârî âdem ile Sofya cânibine me'mûr ve bir gün evvel varup ol tarafda mevcûd olunmak üzere kendüsine emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağla, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz, mütevellî mûmâ-ileyh her kangınızın taht-ı kazâsına varup dâhil olur ise yanında olan ol mikdâr nefer süvârînin iktizâ eden zahîreleri narh-ı rûzî üzere akçeleriyle verilüp zarûret ve müzâyakalarına

bâ'is olan hâletden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Evâ'il-i Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]150

233

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olup hâlâ Bosna vâlfisi olan vezîrim Ali Paşa'ya hüküm ki,

Tarafından rikâb-ı hümâyûnuma vârid olan mektûbun [ve] kâ'imen pîşgâh-ı serîr-i saltanat-masîr-i mülûkâneme arz olunup mefhûm-ı meserret-rüsûmlarında bundan akdem Nemçe melâ'îni ve anlara tâbi' sâ'ir kefereden yetmiş bine karîb küffâr-ı dûzeh-karâr gelüp sedd-i serîr-i İslâmiyye'den olan Bosna Eyâleti hudûdunda vâkî' Ustrumca-i atîk ve Cisir-i kebîr ve Çetine ve Bozi Kal'ası ve anlardan mâ'adâ müte'addid tâbûr-ı makhûrlarıyla Banaluka Kal'asını muhâsara ve şehrini zabt etmeleriyle eyâlet-i Bosna'da mevcûd ve darb ve harbe kâdir olanlardan asker techîz ve kapun halkı ile ucâleten bir iki gün içinde Travnik'den hareket ve bundan akdem mahsûr olan Cisir-i kebîr tarafına atf-ı inân-ı azîmet ve tîz elden asker ile deli başını nasb ve eyâlet-i mezbûrenin çavuşlar kethudâsı Ali Paşa-zâde Osmân'ı cümlenin üzerine başbuğ ta'yîn ve () zikr olunan Ustrumca-i atîk ve Cisir-i kebîr kal'aları üzerine irsâl ve harb ve kıtâla mübâşeret olundukda küffâr-ı dûzeh-karârın seraskeri ve nice ceneralı ve kapudânân ve zâbitâmı ve sâ'ir askerinin ekseri tu'me-i şemşîr-i ebdâr ve bakıyyetü's-süyûf olanları münhezimen ve fevren bîm-i cân ile kendü hudûdlarına firâr edüp ve zikr olunan Banaluka Kal'asının dahi istihlâs ve ümmet-i Muhammed'e imdâd ve i'âneti cümleden ehemm ve elzem olmağla, ma'iyyetinde olan asâkir-i nusret-şî'âr ile Banaluka cânibine teveccüh ve azîmet ve Çetine ve Bozi kal'aları ale'l-hâle mahsûr iken, Çetine Kal'asını muhâsara eden ceneral-i bed-fi'âl Ustrumca-i atîk ve Cisir-i kebîr kal'aları vak'asından haberdâr olduklarında kulûb-ı kâsiyelerine havf ve haşyet müstevlî olduğundan anlar dahi dârü'l-bevârlarına doğru girü çekilüp ve bi-tevfikihî te'âlâ Banaluka Kal'ası kurbuna varıldıkda kal'a-i mezbûre ittisâlinde cereyân eden nehrin beri tarafında vâkî' kal'a-i mezbûrenin cisrini düşman-ı dîn zabt etmiş bulunmağla, mahall-i mezbûrede top ve cebehâne ve

sâ'ir âlât ile [s. 151] memlû ve dâ'iren-mâdâr çarh-ı felekler ile mazbût ve mahrûs tâbûr-ı makhûrları mukâbelesine vusûl ve pâ-ber-cây sabr ve müsûl olundukda la'în-i bî-dînin kadanası tâbûr-ı makhûrlarından hurûc ve asâkir-i İslâm'a hücûm ve gâziyân-ı dilâverân ile mukâbele ve mukâtele eyledikde guzât-ı İslâm'ın cümle-i şîrânelerine bir vechile tâb-âver-i mukâvemet olamayup, ibtidâ-yı emirde katı vâfir diller ve kelle alındıktan sonra melâ'în-i bî-dîn semt-i idbâra firâr ve tâbûr-ı makhûrlarına gürîzân ve avn-i kârî'-i hazret-i Bârî ve hamîyyet-i İslâmiyye muktezâsınca merdâne cümbüş ve hareket ve izhâr-ı celâdet ve besâlet ile tâbûr-ı makhûrları üzerlerine varulup iş'âl-i nâ'ire-i harb ve kîtâle mübâşeret olundukda *ve inne cündenâ lehümü'l-ğâlibûn* mîsdâkınca cenâb-ı mülhimu'l-gayb mezîd-i fazl-i lâ-raybinden kulûb-ı cünûd-ı mü'minine i'tâ ve şecâ'at ve sekînet ve sîne-i müşrikîne inzâl-ı ru'b ve hirâs ilkâ-i havf ve ye's etmekle, tekrâr tâbûr-ı makhûrlarından ayrılıp guzât-ı İslâm'a mukâbeleyle gelen üç ceneral ile bî-nihâye zâbita ve atlu ve piyâdelerinin güzîde üç aded tâbûru ferd ve cem'iyetlerin tefrîk ve şemâllerin teştît ve temzîk ve ma'an getürdükleri beş aded top ve dört aded humbara havanı terk ve birbirlerini sebkât ve ta'kîb ederek eyne'l-meferr-i gûyân semt-i idbâra firâr ve gürîzân ve yaptıkları köprüleri kat' olduğunu müşâhede eylediklerinde kendülerini nehr-i Verbas'a ilkâ ve birbiri üzerine mağrûken helâk ve bakıyyetü's-süyûf olan kefereyi guzât-ı muvahhidîn ta'kîb ederek ve dil ve kelle alarak memâlik-i İslâmiyye'den tard ve ib'âd ve mansûren ve muzafferen avdet edüp ve kal'a-i merkûme ve sâ'ir kılâ' ve derûnlarında olan ümmet-i Muhammed dahi bu vechile halâs olduğunu tebşîr ve sâ'ir keyfiyâtı dahi tahrîr ve teşvîr etmişsin. *El-hamdülillâh sümme el-hamdülillâh zâlike fazlullâhi yu'tîhi men yeşâ' vallâhu zü'l-fazli'l-azîm* bu nevîd-i sa'îd sudûr-ı âmmeye-i mü'minine meserret-resân ve hâsseten cenâb-ı hilâfet-me'âbıma bâ'is-i huzûz ve inşirâh-i cânân olmağla, ber-hûrdâr olasıñ hıdmetin izz-i huzûr-ı fâ'izu'n-nûr-ı pâdişâhânemde meşkûr ve sa'yin mebrûr olup sen bu gazâ-yı garrâ ve cihâdda sa'y ve ictihâd eden guzât-ı zafer-simât rızâ-yı yümn-i iktizâ-yı şâhâne ve du'â-yı hayr-ı icâbet-eser-i pâdişâhâneme mazhar olmuşsuzdur. Nân ve nemek-i hıdvânem cümleñize helâl ve iki cihânda yüzünüz ak ve hemvâr keferesi müşrikîn üzerlerine kılıcımız keskin ve berrâk olsun ve fî-mâ ba'd dahi nice bu güne gazâ-i garrâ ile lâyıık-ı dîn-i mübîn ve muvâfık-ı nâmûs-ı saltanat-ı ebed-karînim olur me'âsir-i cemîle me'mûl-ı tab'-ı safâ-makrûnum olmağla, hâliyâ hakkınızda âftâb-ı

âlem-tâb-1 mekârim-i pâdişâhânem pertev-efken ve bihâr-1 zehhâr-1 avâtîf-1 aliyye-i hıdîvânem mütelâtım ve mevc-zen olup hâsseten hıla‘-i fâhire-i mülûkânemden sana bir semmûr-1 fâyizu’s-sürûra kaplı bir sevb hıl‘at mûrisü’l-behçet-i sultânî ve esyâf-1 fâtihatü’l-eknâf-1 hüsrevânemden bir kabza samsâm-1 zafer-irtisâm-1 hâkânî ve beş bin altun ve re‘y-i savâb-dîdine muvâfakat ve emrine mütâba‘at ile bu gazâ-yı garrâda mesâ‘î-i cemîlesi vücûda gelen zâbitân ve sâ‘ir guzât-1 Müslimîn için dahi yigirmi sevb hıl‘at-1 fâhire ve iki yüz aded sîm çelenk mâyet ve ihsân olup teblîği hıdmetiyle () irsâl olunmuşdur. Lede‘l-vusûl merâsim-i ta‘zîm ve iclâl ile istikbâl ve sana inâyet ve ihsânım olan hıla‘-i fâhire ve kisve-i zâhiremi telessüm ve iktisâ ve zîb-i dûş ve şimşîr-i zafer-te’sîr-i mülûkânemi kemer-i hamîyyet-perverine zîver ve mûmâ-ileyhim için irsâl olunan hıla‘-i fâhireyi dahi her birine sezâlarına göre alâ merâtibihim ilbâs ve çelenkler ile dahi guzât-1 muvahhidînin serlerin tezyîn ve izhâr-1 mübâhât-1 evfer ve iktisâb-1 mufâharet-i beşâset-eser ile devâm-1 ömr ve Devlet ve kıvâm-1 saltanat-1 ebed-müddetime du‘â-yı vâcibü’l-edâsı îfâsından sonra fi-mâ ba‘d dahi iktizâ-yı vakt ve hâle göre merdâne ve âkılâne ve müdebbirâne ve âkîbet-endîşâne hareket lâbüdd ve lâzım ve sen vüzerâ-yı ızâmımın nâmdârı ve vükelâ-yı fihâmımın müdebbir ve şecâ‘at-şî‘ârı olup senin fikr ve ferâset ve rüşd ve şecâ‘atine i‘timâd-1 hümâyûnum olup ve ol hudûd ve havâlînin umûr-1 cumhûru kemâ-fi‘l-evvel senin re‘y-i rezîn-i isâbet-karînine mufavvaz olmağla, [s. 152] a‘dâ-yı bed-re‘yîn hareket-i bî-bereketinden gâfil ve keyd ve mazarratından zâhil olmayup, hemîşe tekayyüz ve intibâh üzere hareket ve eyâlet-i mezbûrenin gerek kılâ‘ ve bikâ‘ ve gerek sâ‘ir mahallerin bundan böyle dahi Bosna gazîleriyle hıfz ve hırâsetlerinde ve zuhûr eden düşman-1 dûzeh-mekînin kahr ve tedmîrlerinde ve şerr ve mazarratlarının def ve ref‘lerinde i‘mâl-1 himmet ve bezl-i nakdîne-i vus‘ ve kudret edüp, vech-i meşrûh üzere zuhûra gelen mesâ‘î-i mebrûre-i küllî iz‘âfına sarf-1 miknet ve manzûme-i sa‘y-1 cemîlini müstezâd etmeğe ziyâde ihtimâm ve dikkat eylemen bâbında fermân-1 âlî-şân sâdır olmuşdur.

Evâsî-1 Câ [Cemâziye‘l-evvel] sene [1]150

Emr-i şerîf unvânına mücebince amel oluna deyü hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn keşide kılınmıştır.

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olup hâlâ Bosna vâlisi olan Ali Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, hâlâ rikâb-ı hümayûnuma mektûb gönderdiğin kâ'imende Bosna hudûduna gelen Nemçe melâ'inin bi-tevfikihî te'âlâ kahr ve tedmîrleri ve def'-i şerr ve mazarratlarında ihtimâm ve asâkir-i İslâm ile ıyâlin Bosna'dan ihrâc ve hudûdlarına değin sekiz sâ'at ta'kîb edüp, ancak bilâ-fermân hudûdlarına tecâvüz olunmayup ve ol mahallden asâkir-i İslâm mansûren ve muzafferden avdet eyledikleri tahrîr olunmuş. Çünkü Nemçe keferesinin nakz-i ahde hudûd-ı İslâmiyye'ye tecâvüz eyledikleri zâhir olup bundan sonra mesfûrların memleketlerine çete tarîkiyle ve âhar vechile îsâl-i hasâret lâ-be's olmağla, emr-i şerîfim vusûlünde ne vechile mümkün ise âkılâne ve müdebbirâne hareket ve bi-avnihî te'âlâ muktezâ-yı vakt ve hâle göre kefere-i mesfûrenin hânümânlarını sûzân ve katl ve seby ve istirkâk ile memleketlerini dahi âlân ve talân misillü hareket ettirmekle ve hânelerini efgân-i hayret ve dehşet ettirmeğe ihtimâm ve dikkat eylesin. Hâlâ iktizâ eden mesârîf-ı mühimm-i seferiye harc ve mesârîf için Hazîne-i hümayûn'umdan sana iki yüz elli kise akçe irsâl olunmağla, inşâ-Allâhu te'âlâ vusûlünde meblağ-ı merkûmu her ne vechile iktizâ eder ise re'y ve ma'rifetinle lüzûmu olan mahallere harc ve sarf ile îrâd-ı mezbûrenin muhâfaza ve muhâresesinde bezl-i vus' kudret ve sarf-ı takdiryâb ve gayret eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı M [Muharrem] sene 1150

Âsitâne-i sa'âdet'imden Bosna'ya varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlar ve mütesellimler ve kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve havâss ve evkâf zâbitleri ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Düstûr-ı mükerrerem ve mu‘azzam müşîr-i müfehham ve mu‘azzam nizâmü’l-âlem sâbıkâ vezîr-i a‘zam olup hâlâ Bosna vâlisi olan vezîrim Ali Paşa -edâmallâhü te‘âlâ iclâlehû-ya kıdvetü’l-emâcid ve’l-ekârim Dergâh-ı mu‘allâm müteferrikalarından vezîr-i müşârun-ileyhin oğlu Mehmed Gâlib -zîde mecduhû- ile irsâl olunan hazîne ve teşrîfât-ı mülûkânemin Âsitâne-i sa‘âdet’imden Bosna’ya varıncaya dek esnâ-yı râhda kemâ-yenbağî muhâfaza ve muhâresesi ziyâdesiyle ehemm ve elzem olmağla, siz ki mûmâ-ileyhimsiz, bi-tevfikihî te‘âlâ zıkr olunan hazîne ve teşrîfât-ı mülûkânem her kangınızın taht-ı kazâsına varup dâhil olur ise münâsib ve mahûr [mahfûz] mahallere kondurup ve gicelerde ve gündüzlere bekçiler ta‘yîn ve gereği gibi bekledüp ve gider olduklarında yanına kifâyet mikdârı ziyâde yarar ve tüvânâ ve güzîde ve müstevfâ tûfeng-endâz âdemler koşup esnâ-yı râhda ve menâzil ve merâhilde muhâfaza ve muhâresesinde gereği gibi ihtimâm ve ikdâm eyleyüp inşâ-Allâhu te‘âlâ her vechile emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve semt-i maksûda îsâl eylesiz ve zıkr olunan hazîne ve teşrîfâtın ber-vech-i muharrer âminîn ve sâlimîn savb-ı maksûda vusûlü sizlerden ziyâdesiyle matlûb iken, iyâzen billâhi te‘âlâ bir dürlü zarar ve gezend erişmek misillü hareket ve keyfiyyet-i hâlet olmak lâzım gelir ise sonra bir dürlü özr ve cevâbınız ısgâ olunmayup, şe‘âmet-i elîmesini çekeceğiniz mukakkak ve mukarrer idüğü cümleliz ma‘lûmu oldukda ana göre hareket ve işbu hükm-i hümâyûnum mücebince zıkr olunan hazîne ve teşrîfât-ı mülûkânemi bir sâ‘at evvel âminîn ve sâlimîn [s. 153] muhârese ve muhâfazasında ihtimâm ederek kemâl-i dikkat ve selâmet ile semt-i maksûda îsâl ve ihtimâm [ve] dikkat ve ser-mû hılâfından be-gâyet tehâşî ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâsıt-ı Câ [Cemâziye’l-evvel] sene [1]150

236

Canik Sancağı'nda Cebeci Zâbiti Üçüncü-zâde Ömer -zîde kadruhû-ya hüküm ki, Kırım cânibinde Balıklava ve Kefe nâm mahallerde ikâmet ve iktizâ eden hıdemât-ı lâzımelerde istihdâm olunmak üzere bundan akdem mübâşir ta‘yîn olunan Turnacıbaşı

Yusuf -zîde kadruhû- ma'rifetiyle sancağ-1 mezbûr kazâlarından yigirmi aded serdengecdi bayrakları küşâdesine fermân olunmağla, on üç aded serdengecdi bayrağı tekâmîl kılınup me'mûrlarına azîmet etdirilmek üzere iken, kazâ-i mezbûrlar sâkinlerinden ba'zı müfsid ve yaramazlar ni'met-i pâdişâhânem ile perverde iken hakk-1 ni'meti bilmeyüp ve üzerlerine lâzım olmayacak sözlerden ictinâb itmediklerinden hılâf-1 inhâ zuhûr eden kelimâtlarından nâşî zikir olunan üç aded serdengecdi bayrakları mahall-i mezbûrlarına gitmeyüp, hılâf-1 emr-i âlî kazâlarından te'hîr eyledikleri i'lâm olunmağla, el-yevm tekâmîl ve hâzır ve âmâde olan on üç aded serdengecdi bayraklarını ve neferâtlarını kat'â te'hîr ve tevakkuf etdirilmeyüp bir gün evvel kazâlarından ihrâc ve bir sâ'at mukaddem Kırım cânibi seraskeri düstûr () vezîrim Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun ma'yyetine irsâl ve îsâl eylemek bâbında fermân-1 âlî-şânım sâdır olmağla, () irsâl olunmuşdur. İnşâ-Allâhu te'âlâ vusûlünde sen ki Üçüncü-zâde Ömer -zîde kadruhû-sun, husûs-1 mezbûrun vücûda getirülmesi için ancak senden matlûb olmağla, Canik Sancağı'nda küşâde olunup el-yevm kazâlarında hâzır ve âmâde ve hılâf-1 emr-i âlî te'hîr üzere olan on üç aded serdengecdi bayraklarını ve ağalarını ve tekâmîli üzere neferâtlarını buldukları kazâlarından bir gün evvel alâ eyyi-hâl ihrâc ve me'mûr oldukları Kırım cânibi seraskeri vezîr-i müşârun-ileyhin ma'yyetine bir sâ'at mukaddem irsâl ve îsâl eylemek bâbında ihtimâm-1 tâmm edüp du'â-yı pâdişâhâneme mazhar olmağa sarf-1 miknet eylemen için iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Âsitâne-i sa'âdet'imde segbânbaşı olan Mehmed -dâme mecduhû- tarafından mühürlü mektûb verilmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-1 âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Evâsıt-1 Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]150

237

Fatsa kâdisına ve Canik Sancağı'nda serdengecdi bayrağı küşâdesine me'mûr Turnacıbaşı Yusuf ve Üçüncü-zâde Ömer -zîde mecduhûmâ- ve livâ-i mezbûrda vâkı' yeniçeri serdârları ve ocak ihtiyârları ve a'yân-1 vilâyet ve iş erlerine ve Samsun Kal'ası dizdârına hüküm ki,

Fatsa Kazâsı sükkânından Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri serdengecdi ağalarından Fatsalı el-Hâcc Ahmed ve yigirmi iki bölüğün Dalkılıç Mehmed ve dokuzuncu bölüğün Osmân ve on yedi bölüğün Hüseyin ve doksan sekiz cemâ'atin Ali ve dokuzuncu bölüğün diger Ali nâm kimesneler ni'met-i pâdişâhî ile perverde iken hakk-ı ni'meti bilmeyüp ve üzerlerine lâzım olmayacak sözlerden ictinâbları olmaduğundan umûr-ı mühimmenin te'hîrine bâ'is ve nâ-merzâ hareketleri zuhûr eyledüğü ecilden sâlifü'z-zikr altı aded yaramazlar cümle ma'rifetleriyle buldukları mahallde alâ eyyi-hâl ahz ve turnacıbaşı-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle Samsun Kal'ası'na vaz' ve kal'a-bend olmaları fermânım olmağın, sen ki turnacıbaşı-i mûmâ-ileyh Yusuf -zîde mecduhû-sun, mübâşir ta'yîn ve irsâl olmağla, inşâ-Allâhu te'âlâ vusûlünde siz ki Üçüncü-zâde Ömer ve yeniçeri serdârları ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerisiz, gerekdir ki vech-i meşrûh üzre zikri mürûr eden altı aded serdengecdi ağaları yaramazlarını buldukları mahallde alâ eyyi-hâl ahz ve muhkem habs ve mübâşir ta'yîn olunan turnacıbaşı-i mûmâ-ileyhe teslim ve Samsun Kal'ası'na bend olunmaları husûsunda her birleriniz ziyâde ihtimâm eyleyesiz ve sen ki Üçüncü-zâde Ömer -zîde kadruhû-sun, mezbûrların ahz ve ele götürülmeleri husûsuna ve kal'a-bend olmaları-çün turnacıbaşı-i mûmâ-ileyhe sen dahi i'ânet ve mu'âvenet eyleyesin ve sen ki dizdâr-ı mezbûrsun, mübâşir yediyle varan altı aded mezbûrları dizdârı olduğun kal'a-i merkûmede muhkem habs ve kal'a-bend eyleyüp tekrâr itlâkları-çün emr-i şerîfim sâdır ve mühürlü mektûb vârid olmadıkça itlâk etmekden ve firârlarından be-gâyet ihtirâz eyleyesüz deyü iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Âsitâne-i sa'âdet'imde segbânbaşı olan Mehmed -dâme mecduhû- tarafından mühürlü mektûb verilmekle vech-i meşrûh üzre amel olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene 1150

[s. 154]

238

Fatsa kâdîsına ve Canik Sancağı'nda serdengecdi bayrağı küşâdesine me'mûr Turnacıbaşı Yusuf ve Üçüncü-zâde Ömer -zîde mecduhûmâ- ve livâ-i mezbûrda

vâkı‘ yeniçeri serdârları ve ocak ihtiyârları ve a‘yân-ı vilâyet ve iş erlerine ve Samsun Kal‘ası dizdârına hüküm ki,

Fatsa Kazâsı sükkânından ve Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri serdengecdi ağalarından Fatsalı el-Hâcc Ahmed ve yigirmi iki bölüğün Dalkılıç Mehmed ve dokuzuncu bölüğün Osmân ve on yedi bölüğün Hüseyin ve doksan sekiz cemâ‘atin Ali ve dokuzuncu bölüğün diğer Ali nâm kimesneler ni‘met-i pâdişâhî ile perverde iken hakk-ı ni‘meti bilmeyüp ve üzerlerine lâzım olmayacak sözlerden ictinâbları olmaduğundan umûr-ı mühimmenin te‘hîrine bâ‘is ve nâ-merzâ hareketleri zuhûr eyledüğü ecilden sâlifü’z-zikr altı aded yaramazlar cümle ma‘rifetleriyle buldukları mahalde alâ eyyi-hâl ahz ve turnacıbaşı-i mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle Samsun Kal‘ası’na vaz‘ ve kal‘a-bend olunmaları fermânım olmağın, sen ki turnacıbaşı-i mûmâ-ileyh Yusuf -zîde mecduhû-sun, mübâşir ta‘yîn ve irsâl olunmağla, inşâ-Allâhu te‘âlâ vusûlünde siz ki Üçüncü-zâde Ömer ve yeniçeri serdârları ve ocak ihtiyârları ve a‘yân-ı vilâyet ve iş erlerisiz gerekdir ki vech-i meşrûh üzre zikri mürûr eden altı aded serdengecdi ağaları yaramazlarını buldukları mahalde alâ eyyi-hâl ahz ve muhkem habs ve mübâşir ta‘yîn olunan ve mübâşir ta‘yîn olunan turnacıbaşı-i mûmâ-ileyhe teslim ve Samsun Kal‘ası’na bend olunmaları husûsuna her birleriniz ziyâde ihtimâm eylesiniz ve sen ki Üçüncü-zâde Ömer -zîde kadruhû-sun, mezbûrların ahz ve ele götürülmeleri husûsuna ve kal‘a-bend olunmaları-çün turnacıbaşı-i mûmâ-ileyhe sen dahi i‘ânet ve mu‘âvenet eylesin ve sen ki dizdâr-ı mezbûrsun, mübâşir yediyle varan altı aded mezbûrları dizdârın olduğun kal‘a-i merkûmede muhkem habs ve kal‘a-bend edüp tekrâr itlâkları-çün emr-i şerîfim sâdır ve mühürlü mektûb vârid olmadıkça itlâk etmekden ve firârlarından be-gâyet ihtirâz eylesünüz deyü iftihârü’l-emâcid ve’l-ekârim Âsitâne-i sa‘âdet’imde segbânbaşı olan Mehmed -dâme mecduhû- tarafından mühürlü mektûb verilmekle vech-i meşrûh üzre amel olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye’l-evvel] sene 1150

239

Bağdâd Kal‘ası muhâfazasında turnacıbaşı olan () -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Muhâfaza-i mezbûreye me'mûr Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ortalarından sekizinci segbânların odabaşısı ve ihtiyârları rikâb-ı hümâyûnuna arz-ı hâl edüp, hâlâ ortaları Bağdâd muhâfazasında olup bu ana gelince orta-i mezbûrenin mâl-ı vakfını ol tarafda odabaşı ve eskiler ma'rifetleriyle isti'mâl edegelüp ve ol tarafda kendülerine ol mikdâr mâl iktizâsı olmayup, ancak bu tarafda kendülerine dahi ziyâde lüzûmu olduğunu bildirüp ve yine orta-i mezbûrenin mütekâ'idlerinden Bağdâd'da sâkin kuvvet-i mâliye sâhibi Hasan Odabaşı orta-i merkûmeye mütevellî nasb ve yine orta-i mezbûre odabaşlarından muhâfaza-i mezbûre sâkin iki aded Mehmed odabaşılar nâzır olup mütevellî nasb olunan Hasan Odabaşı ve nâzırlar Mehmed odabaşılar ma'rifetleriyle hâlâ orta-i mezbûrenin odabaşısının ve eskilerinin muhâsebeleri görölüp mâl-ı vakf-ı mezbûrun Âsitâne-i sa'âdet'imde olan odabaşı ihtiyârlarına gönderilüp bâkî kalan mâl-ı vakfı nâzırlar ma'rifetleriyle mütevellî nasb olunan Hasan Odabaşı'ya teslîm ve bir dürlü illet ve muhâlefet etdirilmemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmağın () irsâl olundu. Vusûlünde gerekidir ki vech-i meşrûh üzre muhâfaza-i mezbûrede olan sekizinci segbânların mütekâ'id odabaşlarından Hasan Odabaşı'yı ol tarafda orta-i mezbûreye mütevellî nasb ve zikr olunan iki aded Mehmed odabaşılarını dahi mâl-ı vakfın üzerine nâzırlar ta'yîn ve orta-i mezbûrede odabaşısının ve eskilerinin dahi muhâsebelelerini görüp meblağ-ı mezbûrun bir mikdârı Âsitâne'de olan odabaşı ve ihtiyârlarına gönderilüp bâkî kalan mâl-ı vakfı nâzırân ma'rifetleriyle mütevellî Hasan Odabaşı'ya teslîm etdirilüp bir dürlü illet ve muhâlefet etdirilmemek için iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim hâlâ Âsitâne-i sa'âdetim'de segbânbaşı olan Mehmed -dâme mecduhû- tarafından mühürlü mektûb verilmekle vech-i meşrûh üzre amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene 1150

240

Şehirköyü ve Gelibolu ve civârında vâkı' Keşan ve Malkara ve Evreşe ve Ferecik ve İpsala nâ'iblerine ve zikr olunan Şehirköyü ve Gelibolu iskeleleri emînlerine ve sâ'ir zâbitâna hüküm ki,

Sâlifü'z-zikr Keşan ve Malkara ve Evreşe ve Ferecik ve İpsala kazâlarında hâsıl olan hınta ve şa'îr ve sâ'ir zahîre makûlesi zikr olunan Şehirköyü ve Gelibolu iskelelerine ve anlardan dahi Âsitâne-i sa'âdet'ime nakl olunup âhar mahalle bir habbe nakl olunmayup verilmemek üzere bundan akdem men'-i küllî ile men' ve def'i için defa'ât ve kerrât ile evâmir-i şerîfem sâdır olmuşiken, ahâlî ve a'yândan ve çiftlik ashâbından ba'zı muhtekir tâ'ifesi memnû' ve mündefi' olmayup, ol makûle hınta ve şa'îr ve sâ'ir zehâyir makûlesini bahâ-i rahîs ile re'âyâdan ve sâ'irden cem' ve zikri mürûr eden iskelelere nakl ve mugâyir-i emr-i şerîf kefere tâ'ifesine ve âhar diyâr ahâlîsine fûrûht eyledikleri yakînen ma'lûm-ı hümâyûnum olup bu husûs Âsitâne-i sa'âdet'imde olan ibâdullâhın zarûret ve müzâyakalarına bâ'is ve bâdî olan hâlât-ı gayr-ı marziyyeden olup min ba'd kefere tâ'ifesine ve âhar diyâr ahâlîsine gerek hınta ve şa'îr ve gerek sâ'ir zehâyirin fûrûhtuna kat'â rızâ-yı hümâyûnum olmayup, cümlesinin Âsitâne-i sa'âdet'ime nakli fermânım olup ve husûs-ı mezbûr için () mübâşir ta'yîn olunmağın, imdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim vusûlünde siz ki Keşan ve Malkara ve Evreşe ve Ferecik [s. 155] ve İpsala kazâları nâ'ibleri mûmâ-ileyhimâsız, taht-ı kazânızda her ne kadar muhtekir çiftlik ve anbâr sâhibleri ve ahâlî var ise evvel emirde yedlerinde mevcûd bulunan ve der-anbâr olunan hınta ve şa'îr ve sâ'ir zehâyiri ma'rifet-i şer'le ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle mühürletüp ve fî-mâ ba'd gerek kefere tâ'ifesine ve gerek âhar diyâr ahâlîsine bir habbe verilmemek üzere gereği gibi muhkem tenbîh ve te'kîd ve iskeleler dahi zabt olunduktan sonra zikr olunan hınta ve şa'îr ve sâ'ir zehâyiri evvel be-evvel doğru sâlifü'z-zikr iskelelere nakl etdirüp ve ol iskelelerde yine mübâşir-i mûmâ-ileyhin ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le ashâbı muvâcehelerinde sefâyine tahmîl ve her bir sefîneye tahmîl olunanın mikdârını mübeyyin ve doğru Âsitâne-i sa'âdet'ime getürmek üzere ashâb-ı sefâyinin dahi isimlerini hâvî yarar kefilleri alnup ve sefîne sâhibleri dahi bu tarafâ getürüp hüccetle Kapan nâ'ibine teslîm ve nâ'ib-i mezkûrdan teslîmini müş'ir memhûr tezkire alup mahalline götürüp edâ-yı hıdmet eylemek şartıyla her bir iskelede bu vech üzere hüccet-i şer'iyye olunup ve bu şurût üzere pey-der-pey Âsitâne-i sa'âdet'ime hınta ve şa'îr ve sâ'ir zehâyir nakl etdirilmekte her biriniz ziyâdesiyle dikkat-ı tâmm ve sa'y ve ihtimâm ve hılâfına tesaddî edenlerin haklarından gelinmek için ism ve resmleriyle Âsitâne-i sa'âdet'ime arz ve i'lâm eyleyüp bu husûsda mikdâr-ı zerre taksîrden ve rehâvet ve tama'-ı hâma teba'ıyyet

ile iğmâz-ı ayn ve müsâmahadan her biriniz be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz. Şöyle ki bu emr-i mühimmede her birinizden mikdâr-ı zerre taksîr ve rehâvet ve tama'-ı hâma teba'ıyyet ve ahz-ı rüşvet ile bir ferdi himâyet ve sıyânet eylediğiniz istimâ' olunur ise kat'â özr ve ıletiniz makbûl-ı hümâyûnum olmayup, siz ki nâ'iblersiz, mücerred azlınız ile iktifâ olunmayup mu'âkabât-ı şedîde ile mu'âkab olacağınızı ve siz ki iskele emînleri ve sâ'ir zâbitânsız, sizin dahi hakkınızda tertîb-i cezâ olunduğundan mâ'adâ mâllarınız mîrî için giriftâr olunacağını yakînen muhakkak bilüp, ana göre siz dahi ziyâde basîret ve intibâh üzre hareket ve her biriniz taht-ı kazânızda ol makûle a'yân ve çiftlik ashâbı ve sâ'ir muhtekir tâ'ifesinin yedlerinde mevcûd bulunan ve der-anbâr olunan hinta ve şa'îr ve sâ'ir zahîrelerinin ma'rifet-i şer'le ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle mühürletüp ve fi-mâ ba'd kefere tâ'ifesine ve âhar diyâr ahâlisine fûrûht olunmamasına ve evvel be-evvel zikr olunan iskelelere naklinde ve iskelelerde dahi bâlâda tafsîl olunan şurût üzre ashâbı muvâcehesinde mikdârlarını mübeyyin ve ashâb-ı sefâyinin isimlerini hâvî ve yarar kefilleri alınıp âhar mahallere nakl etmeyüp doğru Âsitâne-i sa'âdet'ime götürüp Kapan nâ'ibine teslîm ve teslîmini müş'ir nâ'ib-i merkûmdan tezkire almak şartıyla hüccet etdirilüp ve pey-der-pey Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâline ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat eyleyesiz ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin, bu husûsda senden kemâl-i sadâkat ve istikâmet matlûb olmağla, sen dahi mübâşeretin hasebiyle zikr olunan kazâlarda ol makûle a'yân ve çiftlik ashâbı ve sâ'ir ahâliden muhtekir tâ'ifesinin yedlerinde mevcûd ve anbârlarında bulunan hinta ve şa'îr ve sâ'ir zehâyiri fermânım olduğu üzre evvel be-evvel kesret ve vefret üzre zikri mürûr eden iskelelere nakl ve vech-i meşrûh üzre hüccet olunduktan sonra sefâyine tahmîline ve Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâline kemâ-yenbağî tekayyüd ve ihtimâm ve ibâ ve imtinâ' eder olur ise ol makûleleri ma'rifetin ve zâbitleri ma'rifetiyle ahz ve haklarından gelinmek için ism ve resmleriyle Âsitâne-i sa'âdet'ime arz ve i'lâma mübâderet eyleyesin. Bu husûs Âsitâne-i sa'âdet'imde olan ibâdullâhın zarûret ve müzâyakadan emniyet ve itmînânları-çün irâde-i hümâyûnum ta'alluk etmiş mevâdd-ı mühimmeden olmağla, dâ'imâ sırren ve alenen teccüss ve tefahhus etdirilüp, şöyle ki senden sadâkat ve istikâmet me'mûl iken ma'âzallâhi te'âlâ bu emr-i mühimmede senin dahi tama'-ı hâma teba'ıyyet ile bir dürlü tehâvün ve taksîrâtın ve bir ferdi himâye ve sıyânet eylediğin ve bu bahâne ile bir kimesneden akçe-i yol aldığın istimâ' olunur ise kat'â

bir dürlü özr ve illetin ısgâ olunmayup, sen dahi eşedd-i ukûbet ile mu'âkab olacağını mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre sadâkat ve istikâmet ile hareket ve fermânım olduğu üzre zikr olunan kazâlardan ol makûle muhtekir tâ'ifesinin yedlerinde mevcûd ve der-anbâr olunan hinta ve şa'îr ve sâ'ir zahîrelerinin Âsitâne-i sa'âdet'ime sevk ve tesyîri husûsunda gereği gibi tekayyüd-i tâmm ve sa'y-ı mâ-lâ-keîâm eyleyüp ser-mû hılâfından be-gâyet ihtirâz ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]150

241

Rumili vâlisi olup hâlâ Sofya'da ikâmet üzre olan Vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki, Bundan akdem Nemçe melâ'îni nakz-i ahd ile bağteten Niş Kal'ası'na gelüp muhâsara eyledikde kal'a-i mezbûre memâlik-i mahrûsem kılâ'ının mu'tenâsı ve serhadd-i İslâmiyye'nin âhen-i kilîdi olup felillâhi'l-hamdü ve'l-minnetü derûnu asâkir-i vâfire ve muhâfizîn ve zâbitîn ve mühimmât ve cebehâne ve tobhâne ve zâd ve zahîre ile memlû olduğundan mâ'adâ hasânet ve rasânet ve istihkâmında dahi bir vechile fütûr olmayup, kal'a-i mezbûreyi kemâ-yenbağî düşman-ı dînden hıfz ve hırâset ve sebîl-i dîn-i mübînde gayret ve hamîyyet lâzım iken ve derûnunda olan ehl-i İslâm henüz düşman tarafından kemâl mertebe tazyîk olunmayup, za'f ve fütûr ârız olmuş değil iken kal'a-i mezbûrede muhâfiz vekîli olan () paşa ve müftî ve kâdî ve beşlü ağası ve kal'a-i mezbûrenin yerlü cebecibaşısı [s. 156] olup bundan akdem Der-i Devlet-medârıma gelüp avdet eden () ve yerlü topcubaşısı ve sâ'irlerden hâlâ habsinde olanlar gayret-i İslâmiyyelerini terk ve düşman-ı dînden kal'a-i mezbûrenin hıfz ve hırâsetinde tekayyüdü selb ve bir iki gün içinde bilâ-müceb vire tarîkiyle kal'a-i pâdişâhânemi küffâr-ı dûzeh-karâra teslîm etmeleriyle, mezkûrların bu güne mel'anete cesâretleri dîn ve Devlet-i aliyye'me hıyâneti ve kefere-i müşrikîne i'âneti müstelzem hâlâtdan olduğu zâhir olmağla, bunun gibi hıyânet ve habâsete cesâret edüp, hâlâ habsinde olan hâ'inlerin ve bu tarafa gelüp avdet eden yerlü cebecibaşısının rikâb-ı hümayûnuma ihzârları fermânım olup ve husûs-ı mezbûr için

() mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmağla, imdi sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim vusûlünde vech-i meşrûh üzre bu misillü hıyânet ve habâsete cesâret edüp, hâlâ habsinde olan mezkûrların cümlesini kayd ve bend ile mübâşir-i merkûma teslim ve muhâfazaları-çün dahi tarafından kifâyet mikdârı âdemler ta'yîn ve firâr ihtimâlından me'mûn olur keyfiyyet ile mahbûsen rikâb-ı hümâyûnuma irsâl ve ihzâr eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]150

242

Birgos'dan Ordu-yı hümâyûn'uma varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdılar ve hâssa bostânî hasekilerinden () -zîde kadruhû-ya hüküm ki,

Düstûr-ı ekrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem nâzım-ı menâzimi'l-ümem vezîr-i a'zam ve serdâr-ı ekrem Abdullâh Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehü ve dâ'afe bi't-te'yîd iktidâruhü ve ikbâluhü-nun çukadârlarından bir nefer çukadâr ile bir nefer tatarı hazîne unvânıyla iki aded sanduka vaz' olunmuş iki aded mücevher kılıçlar götürürler iken zâyî' oldukları ihbâr olunmağla, mezbûrlar bundan akdem zikr olunan kazâlardan her kangı kazâya varup dâhil olur ise münâsib ve mahfûz mahallere kondurup ve yanına yeniçeriler ta'yîn ve gicelerde ve gündüzlerde gereği gibi bekledüp ve gider olduklarında yanlarına tahammülünden ziyâde tûfeng-endâz âdemler koşup her vechile zarar isâbetinden me'mûn olur keyfiyyet ve kemâl-i emn ve selâmet ile birbirinize irsâl ve îsâl için siz ki kâdılarsız, size ve kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve havâss ve evkâf zâbitleri ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hitâben mü'ekked ve müşedded emr-i şerîfim sâdır olmuşiken, bu husûsda adem-i tekayyüd ve tesâmühünüzden nâşî zikr olunan kılıçlar ile çukadâr ve tatar henüz Ordu-yı hümâyûn'uma vusûl bulmaksızın taht-ı kazânızda gâ'ib ve hayât ve memâtları nâ-ma'lûm olup zikr olunan kılıçlar ile çukadâr ve tatarın bi-eyyi-hâl bulunması ehemm ve elzem olmağın, sen ki haseki mûmâ-ileyhsin, emr-i şerîfim vusûlünde zikr olunan kazâlara varup husûs-ı mezbûrun kuzât-ı mûmâ-ileyhim ve

yeniçeri serdârları ve kethudâ yerleri ve havâss ve evkâf zâbitleri ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri ma'rifetiyle çukadâr-ı mezbûr ve tatarın nüzûl eyledikleri haneler ve konaklardan ve semt-i maksûda gitdikleri yollarda vâkı' sâ'ir mahallerden teftîş ve tefahhus ve karîb-i civârlarından töhmet-i sâbıka ile ma'rûf kimesneler var ise anları ve sâ'ir mazınne olanları ahz ve habs ve zikr olunan kılıçlar ve çukadâr ve tatarı alâ eyyi-hâl zuhûra getirüp Ordu-yı hümâyûn'uma irsâl eylesin. Bu husûsun husûlü ehemm ve elzem olup ve her hâl buldurmağa muhtâc olmağın, şöyle ki iyâzen billâhi te'âlâ bulunmayacak olur ise sen ki haseki mûmâ-ileyhsin, bu gûne emr-i mühimmede tekâsülün için eşedd-i ukûbet ile mu'âkab ve siz ki kâdîlar ve serdârlar ve kethudâ yerleri ve havâss ve evkâf zâbitleri ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerisiz taht-ı kazâlarınızda yaramaza müsâ'adenizden nâşî bu gûne emr-i şenî' vukû'ı için zikr olunan kılıçlar sizden bi't-tamâm tazmîn etdirildiğinden mâ'adâ bilâ-emân akbeh-i cezâ ile mücâzât olunacağınızı emr-i mukarrer ve muhakkak bilüp, bu emr-i mehâmmda her biriniz ziyâde tekayyüd ve ihtimâm ile bi-eyyi vechin kân zikri mürûr eden kılıçlar ile çukadâr ve tatarı buldurup ale't-ta'cîl Ordu-yı hümâyûn'uma irsâl ve îsâle ziyâde tekayyüd ve ihtimâm eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]150

[s. 157]

243

Vidin muhâfızı vezîrim Mehmed Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, hâlâ rikâb-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnuma gönderdiğün kâ'imende tahrîr olunduğu üzre bi-inâyetillâhi te'âlâ ve hüsn-i tevfrika Nemçe melâ'îninin Bosna cânibinde olan asker-i hezîmet-eseri meksûr ve münhezim ve makhûr ve Bosna gazîleri nehr-i Sava üzerinde olan palankalarını nehb ve gâret ve Belgrad ve Varadin semtlerine hücûmlarından Erdel ve Macar tâ'ifesi dahi ayaklanup Nemçelü'ye hücûm üzre oldukları haberlerinden nâşî bundan akdem Vidin havâlisine sû'-i kasd ile gelen melâ'în-i dûzeh-karînin beynlerinde tefrika ve hılâf ve teşettüt ve ihtilâf zuhûr etmekle, ekseri Beç cânibine ve imdâd için Belgrad ve

Bosna taraflarına yıkılıp gitdikleri ve bakıyye kalan bir mikdârı tâbûr-ı makhûrlarıyla Vidin'e karîb nehr-i Tuna üzerinde olan köprüsünün berü başında meks üzre olup ve el-yevm Niş Kal'ası'nın dahi derûn ve bîrûnunda mecmû'ı altı bin mikdârı asker-i nuhûset-eseri olduğunu ahz olunan diller haber vermeleriyle, bu esnâda kal'a-i mezbûrenin eydî-i a'dâdan nez' ve tahlîsi eshel ve enseb ve evfak görünüp, lâkin bu bâbda hazm ve ihtiyât lâzime-i hâlden olmağla, bi-tevfikihî te'âlâ Vidin gâ'ilesi husûsu ber-taraf olduktan sonra bu husûsda muktezâ-yı vakt ve hâle göre hareket olunup düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Rumili vâlisi olup Sofya cânibinde olan vezîrim Ahmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-senden isti'ânet edüp ve sâbıkâ Eğriboz muhâfızı olup Kosova cânibine me'mûr tavâ'if-i askere başbuğ olan vezîrim Gazî Ahmed Paşa ve emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm hâlâ Ohri ve Prizrin sancaklarına mutasarrıf olan Mahmûd Paşa -dâmet me'âliyahû- ile haberleşüp ve eger sâlifü'z-zikr Niş Kal'ası'nın suhûlet ile eydî-i a'dâdan nez' ve tahlîsi cümleminde meczûm ve mutasavver olduğu hâlde aslâ te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, tarafından isti'ânet eylediği hâlde i'ânet edüp vezîr-i müşârun-ileyh Gazî Ahmed Paşa tarafından ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh cânibinden dahi isti'ânet ve iktizâ eder ise anlar dahi ma'an savb-ı me'mûra gitmek üzre me'mûriyetleri-çün başka başka emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olup ve bir gün evvel mükemmel ve müretteb kapısı halkı ve yarar ve güzîde ve müstevfâ âdemleriyle ve ma'iyetine me'mûr olan sâ'ir tavâ'if-i asker ve mühimmât-ı tobhâne ve cebehâneleriyle kalkup Niş Kal'ası'na varup mütevekkilen alâ'llâh ve müste'înen bi'llâh kal'a-i mezbûreyi gereği gibi muhâsara ve avn ve inâyet-i Bârî ve tevfik-i sübhânî birle eydî-i a'dâdan nez' ve tahlîs eylemek üzre vezîr-i müşârun-ileyhe mufassal ve meşrûh emr-i şerîfim şeref-yâfte-i sudûr olmağın, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, vech-i meşrûh üzre amel ve iktizâ eder ise sen dahi Niş tarafı için vezîr-i müşârun-ileyhe imdâd ve i'ânet ve sebîl-i dîn-i mübînde gayret ve hamiyet ve ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene 1150

Rumili vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki,

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem hâlâ Vidin muhafızı Vezîr Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun mukaddemâ rikâb-ı hümayûn-ı meymenet-makrûnuma gelen kâ'imesinin hülâsa-i mefhûmunda düşman-ı dîn-i mübîn olan Nemçe keferesinin tâbûr-ı makhûru Vidin Kal'ası'na sû'-i kâsd ile gelüp nehr-i Timok'un altı yanında hudûd-ı İslâmiyye'de Tuna üzerine kurduğu köprüsünün beri başında meks ve ikâmet ve pey-der-pey ahz olunan dillerin takrîri üzre yukarudan gelecek imdâd askeri ve donanma-yı menhûsu ve mühimmât-ı sefâyine müterakkıblar iken, bi-avnihi sübhânehû ve te'âlâ Bosna cânibinde olan asker-i hezîmet-eseri meksûr ve münhezim ve makhûr olmağla, Bosna'nın şüc'ân-ı dilâverleri nehr-i Sava üzerinde olan palankaların nehb ve gâret ve Belgrad câniblerine ve Varadin semtlerine hücum olunduğu haberi tâbûr-ı makhûrlarına vâsıl oldukda rü'esâ-yı asker olan melâ'în beynlerinde şikâk ve re'y-i fâsidlerinde birbirlerine muhâlefet üzre olmalarıyla, çâsâr-ı dalâlet-şi'ârın damadı Lotrenka Herseki kendüsine müte'allık olan asâkir-i menhûsuyla köprüden karşıya übûr ve Tımsıvar üzerinden Beç tarafına azîmet ve Belgrad cânibinden dahi feryâdcılar geldikde müdür-i asker-i hezîmet-eserleri olan İskenderun nâm ceneral-i bed-fi'âl dahi köprü başında olan tâbûr-ı makhûrdan on bin mikdârı güzîde ve sür'at ve şitâba kudreti olan melâ'îni intihâb ve yigirmi dokuz kıt'a alay topu alup isti'câl ile Belgrad ve Bosna cânibine imdâd için gidüp ve Niş Kal'ası muhafazasına mukaddem vaz' eyledüğu askerden [s. 158] mâ'adâ bu def'a dahi bir mikdâr asker ta'yîn ve el-yevm kal'a-i merkûmenin derûn ve bîrûnunda mecmû'ı altı bin mikdârı askeri olduğunu ahz olunan diller haber verüp ve Vidin'e karîb nehr-i Tuna üzerindeki köprüsünün berü başında bakıyye kalan tâbûr-ı makhûruyla İştadintal nâm ceneral meks üzre olmağla, Vidin Kal'ası muhafazasında olan guzât-ı şecâ'at-simât her gün varup tâbûr-ı makhûrlarından diller ve kelleler alup ve etrâfindan hayvânât ve mevâşîlerin sürmekle dahi tazyîkden hâlî olmayup, bundan mâ'adâ Erdel ve Orta Macarlıkda Macar tâ'ifesi dahi Nemçe melâ'înine itâ'atden rû-gerdân ve ayaklanup Nemçelüye hücum üzre oldukları haberi dahi taraflarına vürûd etmekle, Vidin karşusunda çadırlarıyla meks üzre olan Erdel cenerali Vallis nâm la'în ma'iyetinde olan

askerden mâ'adâ tâbûrdan dahi beş bin mikdârı asker alup ve mahall-i mezbûrdan kalkup fikr-i fâsidleri üzre Vidin Kal'ası mukâbelesinde nehr-i Tuna üzerine inşâ edecekleri köprünün ve palankanın kerâsite ve mühimmât-ı lâzimesini bi'l-cümle bırağup ve ucâleten Erdel tarafına şitâb ile azîmet eyledüğün giriftâr olan diller sihhati üzre haber verdiklerini tahrîr ve i'lâm eyledüğünden mâ'adâ ta'kîben Der-i Devlet-medârıma gelen başka kâ'imesinde dahi mukaddemâ tahrîr ve i'lâm olduğu vech üzre Nemçe keferesinin bakıyye kalan tâbûr-ı makhûru Tuna üzerine kurduğu köprünün berü başında meks ve pey-der-pey ahz olunan diller düşman-ı dînin perîşânlığını ve karîben yukarı doğru gideceklerini haber vermeleriyle, Vidin'de mevcûd bulunan sekiz kıt'a nehr-i Tuna şaykaları ve çete kayıklarıyla piyâde asker nehren Filordin Palankası'nın üstü yanında tâbûra karîb adaya irsâl ve melâ'in-i hâsirînin hareket ve köprüsün bozmağa mübâşeret eyledüğünü müşâhede ve vezîr-i müşârun-ileyhin tarafına ihbâr etmeleriyle, der-akab kal'ada mevcûd olan gerek kapusu halkı ve sâ'ir süvârî ile kethudâsı Hüseyin -zîde mecduhû-yu berren irsâl ve mahall-i mezbûra varıncaya değin tâbûr-ı makhûrundan hareket ve nehr-i Timok'u mürûr ve iki kıt'a kalyonlarını ve köprü tonbazlarını ve sâ'ire-i sâ'iresin nehr-i Tuna ile yukarı doğru tesyîr üzre olduklarını guzât-ı Müslimîn mu'âyene eylediklerinde derûnlarında olan gayret-i İslâmiyyeleri muktezâsınca şayka ve çete kayıkları nehren ve süvârî askeri berren bî-mehâbâ hücum ve küffâr-ı hâk-sârın kalyonlarından ve karadan atılan top ve tûfenglerine bakılmayup, dilîrâne ve gayyûrâne izhâr-ı hamiyet etmeleriyle, avn ve inâyet-i Bârî ile köprüsünü temimmât ve mühimmâtıyla zabt ve ba'zı sefineleri dahi derûnlarında olan kerâsite ve âlât ile ahz ve Vidin'e isâl ve guzât-ı muvahhidîn vâfir üsârâ ve emvâl-i ganâ'im ile avdet ve tâbûr-ı küffâr mahzûlen ve makhûren nehr-i Timok'u karşı tarafına ubûr ve bir sâ'at mikdârı yukarıda vâkî' Radomçe nâm mahallde inşâ eyledikleri uzun [? kısmen mürekkep dağılmış] evlerinin etrâfına mukaddemâ hendek ve şeranpol ile istihkâm vermeleriyle derûnuna tehasşün ve Beç tarafından kendülere haber gelince mahall-i mezbûrede ikâmet ve iki kıt'a kalyonları dahi ol mahallde ikâmet edeceklerini ahz olunan diller haber vermeleriyle inşâ-Allâhu te'âlâ gelecek imdâd askeri vusûl buldukda inâyet-i Bârî ile üzerlerine hücum ve cem'iyetleri perîşân ve kalyonlarını zabt eylemek eltâf-ı İlâhiyye'den me'mûl olduğu ve Niş Kal'ası'nın dahi derûn ve bîrûnunda mukaddem ve mu'ahhar vaz' eyledüğü mecmû'ı altı bin kefer-i fecere olmağla,

kal'a-i mezbûrenin yed-i menhûslarından nez' ve istihlâsı inâyet-i Perverdigâr ile cünûd-ı nusret-mev'ûdumun yek-hamle-i dilrânesine mevkûf ve merhûn olduğu bedîdâr olup feth ve teshîri evvel-bahâra ta'lik olunmak münâsib-i hâl olmamağla, me'mûr olan askerinin bir gün evvel varup feth ve teshîrine sa'y ve ihtimâm olunmasını tahrîr ve i'lâm eylemiş. Felillâhi'l-hamdü ve'l-minnetü küffâr-ı hâk-sârın taraf taraf asker-i menhûseleri makhûr ve münhezim ve memleketlerinde ihtilâl-i gûnâ-gûn zuhûruyla fe-hamden sümme hamden eyledikleri nakz-i ahdin mukaddeme-i mükâfâtı bedîdâr olup ve el-hâletü hâzihî avn ve inâyet-i Bârî ile melâ'în-i mesfûrenin dest-i dalâlet-peyvestlerine giriftâr olan Niş Kal'ası'nın eydî-i a'dâdan nez' ve tahlîsi a'zam-ı eşgâl-i dîn ve Devlet-i aliyye'mden olup ve bi-meşîyyeti'llâhi te'âlâ bu esnâda kal'a-i mezbûrenin muhâsarası ve avn-i Hakk ile dest-i düşmandan istinzâ' ve istihlâsı eshel ve enseb ve evfak olup ve sen vüzerâ-yı ızâmımın yarar ve nâmdârı ve vükelâ-yı fihâmımın müdebbir ve kâr-güzârı olup senden her vechile dîn ve devletime lâyük ve ırz ve nâmûs-ı saltanatıma muvâfık hıdemât-ı pesendîde melhûz-ı hümayûnum olmağla, bu husûs için sen me'mûr ve evvelden ma'îyyetine ta'yîn olunan asâkir-i mansûreden mâ'adâ bu def'a dahi düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem sâbıkâ Eğriboz muhâfızı olup bundan akdem Kosova ve havâlisine me'mûr tavâ'if-i askere başbuğ olan vezîrim Gazî Ahmed Paşa'nın kapısı halkı ve emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm Rumili beylerbeyliği pâyesiyle ber-vech-i arpalık Ohri ve Prizrin sancaklarına mutasarrıf olan Mahmûd Paşa -dâmet me'âliyhû- ve müstevfâ âdemleri ve ma'îyyetlerinde olan asâkir-i mansûre ile ma'îyyetine me'mûr ve her birine re'y-i savâb-dîdin ile hareket eylemek üzere başka başka emr-i şerîfimle tenbîh-i hümayûnum olmağla, imdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim vusûlünde bu vakt tamâm-ı gayret ve hamîyyet ve ziyâde fırsat vakti olmağla, göreyim seni dâmen-i gayreti der-meyân edüp ve vech-i meşrûh üzere ma'îyyetine me'mûr olan vezîr-i müşârun-ileyh ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhimâyı ve sâ'ir yanına ta'yîn olunan tavâ'if-i askerîden henüz [s. 159] gelmemişler var ise anları dahi ucâleten yanına getürdüp dernek ve cem'îyyet ve bi-fazlihî te'âlâ her vechile düşman-ı dînden ahz-ı intikâm ve icrâ-yı sünnet-i seniyye-i seyyidi'l-enâm ve şifâ-resân-ı hudûd-ı havâss ve avâm olacak vakitler olmağla, vakt-i fırsat fevt olmadan avn ve inâyet-i bî-gâye-i Samedânîye tevekkül ve mu'cizât-ı kesîre-i berekât-ı Muhammediye'ye tevessül ve hüsn-i teveccüh ve du'â-yı hayr-ı mülûkânem

ile tefe'ül edüp niyyet-i hâlise ve azîmet-i sârife ile hemân şimdiden mükemmel ve müretteb kapun halkı ve yarar ve kâr-güzâr müstevfâ âdemlerin ve sâ'ir ma'iyetine me'mûr olan vezîr-i müşârun-ileyh ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ve sâ'ir asâkir-i nusret ve mühimmât-ı tobhâne ve cebehâne ile kalkup etrâf ve eknâfa izhâr-ı celâdet ederek bir gün evvel varup Niş Kal'ası'nı gereği gibi her taraftan muhâsara ve gice ve gündüz dimeyüp, huzûr ve râhatı kendüne harâm edüp düşman-ı dîne göz açdırmayup, her ne tarikle olur ise tevfik-i Bârî ile bi-eyyi-hâl kal'a-i merkümeysi eydî-i a'dâdan nez' ve tahlîs ve zalâm-ı küfr ve nuhûsetleri ol havâlîlerden ref' ve izâle ve inşâ-Allâhu te'âlâ kal'a-i mezbûre kabza-i tasarrufa alındıktan sonra takviyyet ve nizâm-ı umûruna ihtimâm ve dikkat ve etrâfında olan a'dâ-yı dîne dahi mümkün oldukça îsâl-i mazarrat etmeğe bezl-i iktidâr ve sarf-ı sa'y-ı bî-şümâr eylesin. Bi-inâyeti'llâhi te'âlâ bu mehâmm-ı hatîrın karîn-i hüsn-i hitâm olması ve ol tarafın kâffe-i umûru müstakillen senin re'y-i rezîn ve fikr-i isâbet-karînine ihâle olunmağın, gerek sen ve gerek ma'iyetinde olan asâkir-i muvahhidîni hakk te'âlânın hıfz ve emânına vedî'a eyledim. Göreyim seni bu hususda âkılâne ve müdebbirâne ve merdâne ve dilîrâne hareket ve zinhâr sakınup ba'zı özl ve illet îrâdıyla te'hîr-i maslahata ve vakt-i fırsatın tefvîtime ve bu husûsun vakt-i âhara ta'lîkine bir dürlü cevâz göstermeyüp, hâsıl-ı kelâm kal'a-i mezbûrenin eydî'-i a'dâdan nez' ve tahlîsi aksâ-yı murâd-ı şerîfim ve senden matlûb ve me'mûl-ı hümâyûnum olup ve senin rüşd ve sedâdına her vechile i'timâd-i mülûkânem olmağla, senden ümmîd olunduğu üzere muvâfakat-ı tevfik-i Hüdâ ve mukârenet-i avn-i Bârî ile bu bâbda i'mâl-i himmet ve bi-fazlihî te'âlâ bir gün evvel kal'a-i mezbûrenin eydî-i a'dâdan istinzâ' ve istihlâsına ihtimâm ve dikkat ve dünyâ ve âhiretde ezkâr-ı cemîle ve mesûbât-ı cezîleye sezâvâr ve mazhar olmağa ve istihsâl-ı rızâ-yı hümâyûnuma bezl-i vus' ve kudret ve ziyâdesiyle sarf-ı miknet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]150

245

Sâbıkâ Eğriboz muhâfızı olup Kosova cânibine me'mûr tavâ'if-i askere başbuğ olan Vezîr Gazî Ahmed Paşa'ya hüküm ki,

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem hâlâ Vidin muhâfızı olan vezîrim Mehmed Paşa'nın iki def'a müte'âkiben rikâb-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnuma gelen kâ'imelerinin hülâsa-i mefhûmlarında bundan akdem sedd-i serîr-i İslâmiyye'den olan Vidin Kal'ası'na sût-i [kasd] ve cem'iyet-i azîme ve tâbûr-ı makhûruyla gelen Nemçe melâ'înin kal'a-i mezbûrede olan muhâfızın ve zâbitin kullarının taraflarından niceleri ahz ve esîr ve katl ve tedmîr olduğundan mâ'adâ bi-avnihî sübhânehû ve te'âlâ Bosna cânibinde olan asâkir-i hezîmet-eseri meksûr ve münhezim ve makhûr olmağla, Bosna'nın şüc'ân-ı dilâverleri nehr-i Sava üzerinde olan palankalarını nehb ve gâret ve Belgrad câniblerine ve Varadin semtlerine hücumlarından ve rü'esâ-yı asâkir-i menhûsesi olan melâ'în beynlerinde tefrika ve hilâf ve teşettüt ve ihtilâf vâkı' olduğundan çasâr-ı dalâlet-şî'ârın damadı Lotrenka Herseki kendüsine müte'allık asker-i menhûsuyla Tımişvar üzerinden Beç tarafına azîmet ve Belgrad cânibinden dahi feryâdcılar geldikde müdür-i asker-i hezîmet-eserleri olan İskenderun nâm ceneral-i bed-fi'âl dahi tâbûr-ı makhûrdan vâfir güzîde melâ'îni alup isti'câl ile Belgrad ve Bosna câniblerine imdâd için gidüp ve Niş Kal'ası muhâfazasına mukaddem vaz' eylediği asâkirden mâ'adâ bu def'a dahi bir mikdâr asâkir ta'yîn ve el-yevm kal'a-i mezbûrenin derûn ve bîrûnunda mecmû'ı altı bin mikdârı asâkiri olduğunu ve bundan mâ'adâ Erdel ve Orta Macar tâ'ifesi dahi Nemçe melâ'înine itâ'atden rû-gerdân ve ayaklanup Nemçelüye hücum üzre oldukları haberi dahi taraflarına vürûd etmekle, Vidin karşusunda meks üzre olan Erdel cenerali Vallis nâm la'în dahi ma'iyetinde olan askerden mâ'adâ tâbûrdan dahi bir mikdâr asker alup ve fikr-i fâsidleri üzre Vidin Kal'ası mukâbelesinde nehr-i Tuna üzerinde inşâ edecekleri köprünün ve palankanın kerâsite ve mühimmât-ı lâzımelerini bırağup ve ucâleten Erdel tarafına şitâb ile yığılup gitdikleri ahz olan diller sıhhati üzre haber verüp ve bundan mâ'adâ bakıyye kalan tâbûr-ı makhûruna dahi müstevlî olan ru'b ve hirâsdan nâşî kalkup, memleketlerine doğru yıkılıp gitdikleri ve bu esnâda Niş Kal'ası'nın yed-i menhûselerinden nez' ve istihlâsı mâyet-i Perverdigârlarıyla cünûd-ı nusret-mev'ûdumun yek-hamle-i dilîrânelerine mevkûf ve merhûn olduğu bedîdâr olup evvel-bahâra ta'lik olunmak münâsib-i hâl olmamağla, bir gün evvel varup feth ve teshîrine sa'y ve ihtimâm olunması enseb ve evfak olduğunu vezîr-i müşârun-ileyh tahrîr ve i'lâm etmekle, felillâhi'l-hamdü ve'l-minnetü küffâr-ı hâk-sârın taraf taraf asâkir-i menhûseleri makhûr ve münhezim ve

memleketlerinde ihtilâl ve ihtilâf-ı gûnâ-gûn zuhûruyla fe-hamden sümme hamden eyledikleri nakz-i ahdin mukaddeme-i mükâfâtı bedîdâr olup ve el-hâletü hâzihî [s. 160] ve el-hâletü hâzihî melâ'în-i mesfûrenin dest-i dalâlet-peyvestlerine giriftâr olan sâlifü'z-zikr Niş Kal'ası'nın bi-avnihî sübhânehû ve te'âlâ eydî-i a'dâdan nez' ve tahlîsi a'zam-ı eşgâl-i dîn ve akdem-i levâzım-ı saltanat-ı seniyyemden olup ve bi-meşiiyeti'llâhi te'âlâ bu esnâda kal'a-i mezbûrenin muhâsarası ve avn-i Hakk ile dest-i düşmandan istinzâ' ve istihlâsı eshel ve enseb ve evfak olmağla, husûs-ı mezbûr için düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Rumili vâlisi vezîrim Ahmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- mükemmel ve müretteb kapısı halkı ve yarar ve tüvânâ ve müstevfâ âdemleri ve bi'l-cümle ma'iiyetine ta'yîn olunan tavâ'if-i asker ile me'mûr olup ve vakt-i fırsat fevt olmadın bir gün evvel varup kal'a-i mezbûrenin feth ve teshîri uhde-i ihtimâmına havâle olunup ve bu husûs ecnâd-ı vâfire ve asâkir-i mütekâsireye muhtâc ve ziyâdesiyle lâzımü'l-ihitimâm olan umûrdan olmağla, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, sen dahi vezîr-i müşârun-ileyh ile ma'an me'mûr olmuşundur. İmdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim () ile tarafına vusûl bulup vezîr-i müşârun-ileyh tarafından sana haber vardığı gibi aslâ te'allül ve tereddüd ve te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, kapun halkı ve ma'iiyetine me'mûr olanlar ile kalkup bir gün evvel vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup ve ma'an savb-ı me'mûra teveccüh ve azîmet ve bi-tevfikihî te'âlâ Niş Kal'ası'na vusûlünüzde vezîr-i müşârun-ileyhin re'y-i savâb-dîdi ile hareket ve senden me'mûl-ı hümâyûnum olduğu üzre kal'a-i mezbûrenin muhâsarasında ve hüsn-i vifâk ve kemâl-i ittifâk ve ittihâd ile feth ve teshîrinde ve sâ'ir fermânım olan hıdemât-ı dîn ve Devlet-i aliyye'min edâ ve temşiyet ve tekmîlinde ve müsteclib-i avâtıf-ı şâhâne ve rızâ-yı yümn-i iktizâ-yı pâdişâhânem olur me'âsir-i cemîletü'l-âsâr vücûda getürmekde bezl-i iktidâr ve sa'y-ı bî-şümâr eylemen bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]150

Sen ki mîr-i mirân-ı mûmâ-ileyhsin, bundan akdem rikâb-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnum tarafından Üsküb ve sâ'ir iktizâ eden mahallerin hıfz ve hırâseti için Yakova ve sâ'ir münâsib olan mahallerden be-her bayrağı ellişer neferden on bayrak mîrî süvârî ve on bayrak mîrî piyâde levendât tahrîrine emr-i şerîfimle me'mûr olmuşidın. Bi-tevfikihî te'âlâ tahrîrine me'mûr olduğun sâlifü'z-zikr gerek süvârî ve gerek piyâde levendâtın tahrîr ve tekmîli karîn-i hüsn-i hitâm olduğunun haberi gelüp, lâkin Kosova ve havâlîsinin hıfz ve hırâsetine emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm baban Mahmûd Paşa -dâmet me'âliyhû- Ordu-yı hümâyûn'um tarafından me'mûr olup ve İsakcı seraskeri ma'iyyeti için piyâde ve süvârî asker tertîb (...) sen dahi bin nefer mîrî süvârî asker tahrîr ve ma'iyyetinle götürüp serasker-i müşârun-ileyhin ma'iyyetinde hıdemât-ı hümâyûnumda mevcûd bulunmak şartıyla sana dahi Ordu-yı hümâyûn'umdan mîr-i mirânlık tevcih ve ihsân-ı hümâyûnum olmağla, işbu emr-i şerîfim vusûlünde vech-i meşrûh üzre rikâb-ı hümâyûnum tarafından tahrîrine me'mûr ve tekmil eyledüğün yigirmi bayrak süvârî ve piyâde mîrî levendâtı bir gün evvel mübâşirleri olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Kayın Ahmed -zîde mecduhû- ile düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem sâbıkâ Eğriboz muhafızı olup Kosova ve havâlîsi muhafazasına me'mûr tavâ'if-i askere başbuğ olan vezîrim Gazî Ahmed Paşa -edâmâllahü te'âlâ iclâlehû-nun ma'iyyetine irsâl ve sen kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, Ordu-yı hümâyûn'um tarafından vech-i meşrûh üzre tahrîrine me'mûr olduğun bin nefer mîrî süvârî levendâtı dahi ucâleten tahrîr ve tekmil ve ma'iyyetine alup bir an eğlenmeyüp ve esnâ-yı râhda dahi bir yerde meks ve tevakkuf eylemeyüp, bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem varup İsakcı seraskeri ma'iyyetinde mevcûd ve re'y-i savâb-dîdi üzre iktizâ eden hıdemât-ı hümâyûnumda bezl-i makdûr eylesin. Me'mûr olduğun husûs dîn-i mübîn hıdmeti ve gayret ve hamiyet vakti olmağla, bu bâbda dâmen-i gayreti der-meyân edüp ve bi-tevfiki'l-llâhi te'âlâ vech-i meşrûh üzre Ordu-yı hümâyûn'um cânibinden tahrîrine me'mûr olduğun mîrî süvârî levendâtının dahi tahrîri hıdmet-i dîn-i mübîn hıdmeti ve Devlet-i aliyye'min ehemmi mehâmm-ı lâzımü'l-ihimâmı olan umûr-ı mehâmm-ı müsta'celesinden olmağla, sebîl-i dîn-i mübîn ve Devlet-i aliyye'mde ziyâdesiyle tekayyüd ve ihtimâm ve bir sâ'at mukaddem me'mûr olduğun vech üzre anları dahi tahrîr ve tekmil ve bir gün evvel varup İsakcı seraskeri ma'iyyetinde mevcûd ve re'y-

i savâb-dîdi üzre iktizâ eden hıdemât-ı aliyyemde bezl-i meysûr ve sarf-ı makdûr eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]150

247

Devlet-i aliyye'm emekdârlarından Kaym Ahmed -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Sen ki mûmâ-ileyhsin, bundan akdem emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm Mahmûd Paşa-zâde Hasan -dâme ikbâluhû-nun ma'rifeti ve senin mübâşeretinle Üsküb ve sâ'ir iktizâ eden mahallerin hıfz ve hırâseti için Yakova ve sâ'ir münâsib olan mahallerden beher bayrağı ellişer neferden mîrî on bayrak süvârî ve on bayrak piyâde levendâtın biavnihî te'âlâ tahrîr ve tekmîli haberi rikâb-ı hümâyûnum tarafına vürûd edüp, lâkin mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh İsakcı seraskeri ma'iyetine tertîb olunan piyâde ve süvârî askerden mâ'adâ bin nefer mîrî süvârî asker tahrîr ve ma'iyeti ile götürüp serasker-i müşârun-ileyhin ma'iyetinde hıdemât-ı hümâyûnumda bulunmak üzre Ordu-yı hümâyûn'um tarafından me'mûr olup ve vech-i meşrûh üzre mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin ma'rifeti ve senin mübâşeretinle [s. 161] tahrîr ve tekmil olunan yigirmi bayrak süvârî ve piyâde levendâtı senin mübâşeret ve ma'iyetinle düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem sâbıkâ Eğriboz muhafızı olup Kosova cânibine me'mûr tavâ'if-i askere başbuğ olan vezîrim Gazî Ahmed Paşa'nın ma'iyetinde iktizâ eden hıdemât-ı aliyyemde i'mâl ve istihdâm için irsâl eylemek üzre mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe emr-i şerîfimle tenbih ve te'kîd olunmağla, imdi sen ki mûmâ-ileyhsin, işbu emr-i şerîfim vusûlünde te'hîr ve tevakkuf etmeyüp, zikr olunan yigirmi bayrak süvârî ve piyâde levendâtı fermânım olduğu üzre ma'iyetine alup ve mübâşeretinle bir an akdem vezîr-i müşârun-ileyhin ma'iyetine götürüp re'y-i savâb-dîdi ile iktizâ eden hıdemât-ı dîn-i mübîninde bezl-i iktidâr ve bezl-i bî-şümâr eyleyesin. Dîn-i mübîn hıdmeti ve gayret ve hamiyet vakti olmağla, zâtında merkûz olan gayret-i dîniyyeni ve gayret-i hamiyetini izhâr ve sebîl-i dîn-i mübîn ve uğur-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnumda bezl-i iktidâr ve sa'y-ı bî-şümâr eyleyüp te'hîr ve tevakkufdan ve tehâvün ve tekâsülden ve rikâb-ı hümâyûnum tarafına avd ve insirâfin için emr-i şerîfim varmadıkça vezîr-i müşârun-ileyhin yanından âhar mahalle bir hatve hareketden ve emr-i şerîfime mugâyir vaz' ve

hâletden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]150

248

Sâbıkâ vezîr-i a'zam olup hâlâ Eğriboz muhâfızı olan Vezîr Seyyid Mehmed Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, zimmetinde mütekarrır olan Tuğ-ı hümayûn câ'izesi yigirmi iki bin beş yüz guruşun bir gün mukaddem Hazîne-i âmire'ne teslîmi muktezî olup ve el-hâletü hâzihî mühimmât-ı sefer-i hümayûnum ve sâ'ir mühimmât-ı mesârîf-ı mühimmenin tekâsüründen nâşî Hazîne-i âmire'mde akçenin ziyâdesiyle lüzûm ve iktizâsı olmağla, işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim mübâşir ta'yîn olunan () ile vusûlünde kat'â te'hîr ve tevakkuf etmeyüp, zikr olunan yigirmi iki bin beş yüz guruşu mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle alâ eyyi-hâl tamâmen ve kâmilen bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem rikâb-ı hümayûnuma irsâl ve teslîm-i Hazîne-i âmire'm etdirüp bir dürlü özr ve illet îrâdıyla te'hîr ve tevakkufdan be-gâyet ittikâ eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâsıt-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]150

249

Sâbıkâ Eğriboz muhâfızı olup Kosova ve havâlîsinin hıfz ve hırâsetine me'mûr tavâ'if-i askere başbuğ olan Vezîr Gazî Ahmed Paşa'ya hüküm ki,

Bundan akdem emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm Mahmûd Paşa-zâde Hasan -dâme ikbâluhûnun rikâb-ı hümayûn-ı meymenet-makrûnum tarafından Üsküb ve sâ'ir iktizâ eden mahallerin hıfz ve hırâseti için Yakova ve sâ'ir münâsib olan mahallerden tahrîrine me'mûr olduğu be-her bayrağı ellişer neferden on bayrak mîrî süvârî ve on bayrak piyâde levendâtın bi-avnihî te'âlâ tahrîr ve tekmîli haberi gelüp vâsıl olup lâkin Kosova ve havâlîsinin hıfz ve hırâsetine emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm ber-vech-i arpalık

Ohri ve Prizrin sancaklarına mutasarrıf olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin babası Mahmûd Paşa -dâmet me‘âliyehû- me‘mûr olup ve oğlu mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh Hasan -dâme ikbâluhû- dahi İsakcı seraskeri ma‘iyyetine tertîb olunan piyâde ve süvârî askerden bin nefer süvârî asker tahrîr ve ma‘iyyetiyle götürüp serasker-i müşârun-ileyhin ma‘iyyetinde hıdemât-ı hümâyûnumda mevcûd bulunmak şartıyla Ordu-yı hümâyûnum tarafından me‘mûr olmağla, mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh Hasan -dâme ikbâluhû- vech-i meşrûh üzere rikâb-ı hümâyûnum tarafından tahrîr ve tekmîl eylediği yigirmi bayrak mîrî süvârî ve piyâde levendâtı mübâşirleri olan kıdvetü’l-emâcid ve’l-a‘yân Kayın Ahmed -zîde mecduhû- ile sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, tarafına irsâl eylemek üzere rikâb-ı hümâyûnum tarafından mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh Hasan -dâme ikbâluhû-ya ve mübâşir-i mûmâ-ileyhe başka başka emr-i şerîfim şeref-yâfte-i sudûr olmağla, inşâ-Allâhu te‘âlâ vech-i meşrûh üzere mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh tarafından mübâşirleri mûmâ-ileyh ile ma‘iyyetine irsâl olunan levendât-ı merkûme vusûllerinde gerek Kosova ve gerek ol havâlîlerin hıfz ve hırâsetinde ve gerek sâ’ir fermânım olan hıdemât-ı aliyyemde re’y-i savâb-dîdin ile i‘mâl ve istihdâm eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye’l-evvel] sene [1]150

250

Karadeniz’in Rumili kıyısında vâkı‘ Birgos ve Köstence ve Mankalya ve Varna ve Balçık ve Kavarna ve Karaharman kâdîlarına ve zikr olunan kazâlarda vâkı‘ kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele emînleri ve a‘yân-ı vilâyet ve sâ’ir iş erlerine hüküm ki,

Anadolu Yakası’ndan taht-ı kazâlarınızda vâkı‘ iskelelere sefâyin gelüp yanaşup hinta ashâbından beşer onar pâre ziyâdeye hinta iştirâ ve Anadolu tarafına nakl eyledikleri bundan akdem ihbâr olundukda ba‘de’l-yevm zikr olunan iskelelerden Anadolu Yakası’ndan sefâyin ashâbına gerek hinta ve gerek ecnâs-ı zehâyirden bir nesne verilmeyüp, men‘-i küllî ile men‘ ve def’i bâbında gedüklü Dergâh-ı mu‘allâm müteferrikalarından kıdvetü’l-emâcid ve’l-ekârim Telhîsî Mehmed -zîde mecduhû-

mübâşeretiyle size hitâben mü'ekked ve müşedded ve mufassal ve meşrûh emr-i şerîfim şeref-yâfte-i sudûr olmuşidi. Husûs-ı mezbûrda ziyâdesiyle tekayyüd ve ihtimâm ehemm ve elzem olmağla, te'kîd husûsu ve size tenbîh için işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim dahi ısdâr ve () ile ırsâl olunmuşidi. İmdi inşâ-Allâhu te'âlâ vusûlünde bu husûsa kemâ-yenbağî tekayyüd ve ihtimâm ile kıyâm ve vech-i meşrûh üzere mukaddemâ ve hâlâ fermânım olduğu üzere taht-ı kazâlarınızda vâkı' iskele ve sâ'ir [s. 162] mahaller gereği gibi zabt ve ol makûle Anadolu Yakası'ndan gelen sefâyine min ba'd hınta verilmeyüp, men'-i küllî ile men' ve def' ve hınta ashâbına dahi muhkem tenbîh ve te'kîd ve zecr ve men'lerinde her biriniz kemâl mertebe dikkat ve ihtimâm eylesiz. Bu husûs Âsitâne-i sa'âdet'im sevâkin ve ahâlîsinin akvât-ı zarûriyyelerinde usret ve zucretlerine bâ'is ve bâdî olan hâlâtdan olmağla, şöyle ki bundan sonra bu husûs sırren ve alenen teccüss ve tefahhus etdirilüp taht-ı kazâlarınızda vâkı' iskele ve sâ'ir mahallerden Anadolu Yakası'ndan gelen sefâyine hınta ashâbı hınta ve sâ'ir ecnâs-ı zehâyirden bir nesne fûrûht eyledikleri zâhir olur ise elbetde haber alınur sonra kat'â bir dürlü özr ve cevâbınız ısgâ olunmayup ve fûrûht edenler eşedd-i ukûbet ile mu'âkab olduklarından mâ'adâ sizin dahi içmâz-ı ayn veyâhûd tehâvün ve tekâsülünüze haml olunup her biriniz mes'ûl ve mu'âkab olacağınızı emr-i mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre kemâl-i basîret ve intibâh üzere hareket ve hılâfindan gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]150

251

Karadeniz'in Rum kıyısında vâkı' Birgos ve Köstence ve Mankalya ve Varna ve Balçık ve Kavarna ve Karaharman kâdîlarına ve zikr olunan kazâlarda vâkı' kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele emînleri ve a'yân-ı vilâyet ve sâ'ir iş erlerine hüküm ki,

Hamden li'llâhi te'âlâ ol taraflarda hınta ve sâ'ir zehâyirin kesret ve vefreti olup, bu ana değin sefâyin ile pey-der-pey Âsitâne-i sa'âdet'ime zehâyir-i kesîre gelür iken

biraz zamândan berü munkatı' ve killet üzre tevârüd etmekle, bunun aslı nedir ve killet üzre gelmesine bâ'is ve bâdî kimlerdir, mahallerinden teftîş ve tefahhus ve sıhhati üzre rikâb-ı hümâyûnuma arz ve i'lâm olunması fermânım olup ve husûs-ı mezbûr için () mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmuşdur. İmdi işbu emr-i şerîfim vusûlünde siz ki mûmâ-ileyhimsiz, bu husûs Âsitâne-i sa'âdet'im sevâkin ve ahâlisinin akvât-ı zarûriyyelerinde usret ve zucretlerine bâ'is ve bâdî olan hâlâtdan olmağla, kemâ-yenbağî mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle teftîş ve tefahhus ve vech-i meşrûh üzre taht-ı kazâlarınızda vâkı' iskelelerden pey-der-pey Âsitâne-i sa'âdet'ime hinta ve sâ'ir ecnâs-ı zehâyir yüklü sefâyin gelmemesinin aslı nedir ve gelmemesine bâ'is ve bâdî kimlerdir, sıhhati ve hakîkati üzre ucâleten rikâb-ı hümâyûnuma arz ve i'lâm ve hılâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]150

252

Sofya'dan Âsitâne-i sa'âdet'ime gelince yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara ve kethudâ yeri ve yeniçeri serdârları ve havâss ve evkâf zâbitleri ve a'yân-ı vilâyet [ve] iş erlerine hüküm ki,

Bundan akdem Niş Kal'ası'ndan çıkup hâlâ düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Rumili vâlisi vezîrim Ahmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun habsinde olan mahbûsların Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim () -dâme mecduhû- mübâşeretiyle Âsitâne-i sa'âdet'ime ihzârları fermânım olmağla, siz ki mûmâ-ileyhimsiz, zikr olunan mahbûslar kapucıbaşı-i mûmâ-ileyh mübâşeretiyle her kangınızın taht-ı kazâsına gelüp dâhil olur ise münâsib ve mahfûz mahallere kondurup ve gicelerde ve gündüzlerde bekledüp ve gelür oldukda yanlarına kifâyet mikdârı yarar ve tüvânâ tüfeng-endâz müsellağ âdemler koşup esnâ-yı râhda ve menâzil ve merâhilde firâr ihtimâlinde me'mûn olur keyfiyet ile muhâfaza ve muhâreselerinde kemâ-yenbağî tekayyüd ve ihtimâm ederek bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâl ve îsâle iktidâr-ı tâmm eyleyesiz. Zikr olunan mahbûsların hıfz ve hırâsetleriyle bir gün evvel Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâl ve îsâlleri ehemm ve elzem olmağla, şöyle ki içlerinden

birisinin bir tarikle firâr etmek ihtimâli olur ise sonra bir vechile özr ve cevâbımız ısgâ olunmayup, şe'âmet-i elîmesini çekeceğinizi mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre basîret ve intibâh ile hareket ve zinhâr ve zinhâr bu husûsda tehâvün ve tekâsülde ve bir tarikle bir neferinin firârından ve gereği gibi hıfz ve hırâsetlerinde adem-i tekayyüdden gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]150

253

Bursa mollasına hüküm ki,

Sâbıkâ sadr-ı a'zam kethudâsı olup Bursa'da ikâmet üzere olan Ali'nin diyâr-ı âhara nefy ve iclâsı kendüye ve ahâlî-i vilâyete nâfi' olduğunu sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin, mektûbunla i'lâm etmekle, sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince mezkûrun Mağnisa'ya nefyi fermânım olmağın, imdi emr-i şerîfim () ile vusûlünde mezkûr Ali'yi Mağnisa'ya nefy ve iclâ eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]150

[s. 163]

253^a

Ümerâ-yı Mısır'dan olup bu sene-i mübârekeke hazîne-i Mısır ile rikâb-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnuma gelen Mısır askerinin üzerlerine te'mîr olunan Mehmed -dâme izzühû-ya hüküm ki,

Sen ki mûmâ-ileyhsin, bi-tevfikihî te'âlâ hazîne-i mezbûreyi yedi ocakdan ma'yyetinle ta'yîn olunan Mısır askeri ile âminen ve sâlimen Âsitâne-i sa'âdet'ime getirüp teslîm-i Hazîne-i âmire'm etmenle, hâliyâ iltimâsın üzere avd ve insırâfa me'zûn olmuştur. İmdi seninle ma'an gelen Mısır askeriyile avdet ve ric'at

eyleyüp, devâm-ı ömr ve devletim ed'iyesine iştigâl eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]150

254

Erzurum mollasına ve müftisine ve Erzurum'da yeniçeri zâbitine ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki,

Nefs-i Erzurum'da sâkin ba'zı eşkıyâ tecemmu' ve cumhûr ve cem'iyet ile şehrin dükkânların kapadup ve âlât-ı harble ale'l-ittifâk düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Erzurum vâlisî vezîrim Ali Paşa'nın olduğu sarâya gulüvv ve hücûm ve seni istemeyüz deyü cevâba tesaddî ve ba'dehû iç kal'aya çıkup, sarâyı dahi toplarıyla vezîr-i müşârun-ileyh dahi bi'z-zarûrî def'-i fesâd için Erzurum'dan çıkup bir sâ'at mesâfe bu'du olan Yarımca nâm karyeye gelüp, hâlâ anda meks ve ikâmet üzre olduğunu ve eşkıyân-ı mezbûrenin bu fesâda tecâsür ve tesaddileri vezîr-i müşârun-ileyhin etrâf ve eknâfda olan Ekrâd ve Türkmân eşkıyâsının gereği gibi haklarından gelüp ol havâlîyi hakîmâne hıfz ve hırâset edüp ve eşkıyâya bir dürlü ruhsat vermedüğünden neş'et eyledüğünü ve vezîr-i müşârun-ileyhin hılâf-ı şer'-i şerîf bir kimesneye zulm ve te'addîsi olmaduğunu ol taraftan rikâb-ı hümayûnum cânibine vürûd eden mevsûku'l-kelîm kimesneler ihbâr etmeleriyle, eşkıyâ-yı mezbûrenin bu işe şürû'larına kat'â rızâ-yı şerîfim olmayup def'-i fitne ve fesâdları ve kemâ-fi'l-evvel vâlîlerine itâ'at ve inkıyâdları lâzım ve lâbüdd olmağla, husûs-ı mezbûr için Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşlarından iftihârü'l-emâcid () -dâme mecduhû- ve yeniçeri ocağı tarafından dahi kıdvetü'l-emâcid () -zîde mecduhû- bu fitne ve fesâdın def'i ve vâlîleriyle beynlerinin tevfiik ve ıslâhı için mübâşir ta'yîn olunmuşlardır. İmdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim vusûlünde mezkûrların paşa-yı merkûmun zimmetinden şer'an alacakları var ise vezîr-i müşârun-ileyhin tarafından vekîl ta'yîn ve mübâşirân-ı mûmâ-ileyhimâ ma'rifetleriyle şer'le ahvâlleri görülüp, ihkâk-ı hakk olunmak üzre kendülerine nush ve pend ve inzâr ile kulûblarını te'lîfe ve bu nâ'ire-i fitne ve fesâdın intifâsına hareket-i hakîmâne ile bezl-i kudret ve

vezîr-i müşârun-ileyh ile bi-eyyi-hâl beynlerini tevfi̇k ve ıslâh ve hüsn-i vifâka tahvîl ve tahsîl-i musâfâta sarf-ı miknet ve inşâ-Allâhu te‘âlâ suhûlet ve hüsn-i tedbîr ile ahvâllerinin tanzîm ve tensîkine ve müşârun-ileyh ile aralarında olan mücâdelet ve muhâlefeti muvâfakata ve sû’-i aslına tebdîl ve dâ’imâ vâlîlerine ve şer‘-i şerîfe itâ‘at ve inkıyâd etmek üzere tenbîh ve te’kîd ile bu emrin bir gün evvel karîn-i hüsn-i hitâm olmasına ihtimâm ve dikkat eylesiniz. Şöyle ki mezkûrlar mütenebbih ve mütenassih ve mündefi‘ ve münzecir olmayup ve cem‘iyyetlerin dağıtmayup, kemâ-fi‘l-evvel fesâd ve şekâvetlerinde ısrâr üzere olurlar ise vebâlleri boyunlarına sonra içlerinden menba‘-ı fitne ve fesâd olanları bi-eyyi-hâl ahz ve ele götürülüp, muhkem haklarından gelineceğini her birine gereği gibi ifhâm ve hılâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye’l-evvel] sene [1]150

255

Aydın muhassılı () -dâme ikbâluhû-ya hüküm ki,

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin, bundan akdem düstûr-ı mûkerrem Rumili vâlîsi olup Sofya cânibinde olan vezîrim Ahmed Paşa -edâmallâhü te‘âlâ iclâlehû-nun ma‘iyyetinde iktizâ eden hıdemât-ı alıyyemde bulunmak üzere senden ve Aydın a‘yânının zî-kudret ve münâsib olanlarından bin nefer süvârî matlûb ve bir gün evvel tedârük ve techîz olunup ve üzerlerine kethudânı başbuğ ta‘yîn ve irsâl eylemen bâbında sana emr-i şerîfimle tenbîh-i hümayûnum olmuştı. Ancak vech-i meşrûh üzere matlûb olan ol mikdâr nefer süvârî evvel-bahârda tertîb olmak üzere şimdilik afv olunmağın, imdi işbu emr-i şerîfim vusûlünde vech-i meşrûh üzere evvel-bahârda tertîb olunmak üzere şimdilik afv olunan neferât-ı merkûmeyi kethudânla göndermeyüp ve sen ke’l-evvel mansıbın olan Aydın muhassallığının zabt ve rabtı ve emvâl-i mîrîyenin cem‘ ve tahsîli ve tanzîm ve tensîk-i umûr-ı memleket ve himâyet ve sıyânet-i fukarâ-yı ra‘iyyet ile mukayyed olman bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye’l-evvel] sene [1]150

[s. 164]

255¹⁹⁸

Tırnovi'den Rikâb-ı hümâyûnuma gelince yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara ve kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve havâss ve evkâf zâbitleri ve sâ'ir iş erleri ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki,

Bundan akdem Tersâne-i âmire'm sefâyininden ta[ş] gemisinden firâr ve hâssa bostânî hasekilerinden kıdvetü'l-emâsil Ahmed Haseki -zîde kadruhû- ma'rifetiyle ahz ve hâlâ Tırnovi'de mahbûs olup haseki-i mûmâ-ileyh mübâşeretiyle Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâlleri fermânım olan esîrler her kangınızın taht-ı kazâsına gelüp dâhil olurlar ise mahfûz mahallere kondurup ve gicelerde ve gündüzlerde bekledüp ve gelür olduklarında yanlarına kifâyet mikdârı tüfeng-endâz âdemler koşup esnâ-yı râhda ve menâzil ve merâhilde tekrâr firâr ihtimâlinde me'mûn olur keyfiyyet ile kemâ-yenbağî hıfz ve hırâset olunarak birbirinize irsâl ve bir gün evvel Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâl eyleyüp, tehâvün ve tekâsülden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]150

256

Aydın muhassılı Mehmed -dâme ikbâluhû-ya hüküm ki,

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin, rikâb-ı hümâyûnuma gönderdüğün arzın hülâsa-i mefhûmunda bundan akdem hakkında emr-i şerîfim sâdır olup, istîsâl ve izâlesi rütbe-i vücûbda olan Sarı Bey-oğlu dimekle ma'rûf Mustafa nâm re'îs-i eşkiyânın tertîb-i cezâsıyla te'mîn-i bilâd ve ibâda mübâderet olunmak bâbında Ordu-yı hümâyûn-ı nusret-makrûnum tarafından sana hitâben sâdır olan emr-i şerîfim mücebince ma'iyyetine ta'yîn olunan tavâ'if-i askeriyyenin her birine ve her kazâya başka başka sûret-i emr-i âlî ve tarafından buyuruldu irsâl olundukda, itâ'at-i emr-i âlî edenlere ma'iyyetine istishâb olunan asâkir ile şakî-i mezbûrun üzerine hareket

¹⁹⁸ Arşivcilerin numaraladığı defterde bu hükmün numarası atlanmıştır.

olduğunda şakī-i mezbûr haberdâr olup Denizlü'den firâren gider iken, ma'yyetinde olan Kara Osmân-oğlu Hâcî Mustafa'nın üzerine uğrayup muhârebeye tesaddî ve iki sâ'at mikdârı muhârebe ve avanesinden sekiz neferi maktûl ve otuz neferi dahi mecrûh ve mağlûb oldukları hâlde me'yûsen bir tarikle firâr ve varup Gördos Kazâsı'na tâbî' İne nâm karyede bölükbaşısı Ramazân'ın kulesine girüp ihtifâ üzere olduğundan şakī-i mezbûru kendin varıncaya dek muhâsara ve sedd ve bend olunmak üzere Gördos ve Simav ve Uşak kazâlarına ve Uşak voyvodası Kara Ali'ye hitâben tarafından gönderdiğün sûret-i emr-i şerîf ve buyuruldun ile bi'd-defa'ât tenbîh olunmuşiken, şakī-i mezbûrun bir tarikle kuleden çıkup firâr ve ele girmeyüp ve varup kendüsünün kulesine tehassün ve ba'de'l-işâ ale'l-gafle üzerine hücum ve muhârebe ve yanına me'mûr olan tavâ'if-i asker perîşân olduklarından nâşî şakī-i mezbûrun ahzi mümkün olmadığını tahrîr ve i'lâm eylemişsin. Bi-avnihi te'âlâ şakī-i mezbûr Sarı Bey-oğlu dedikleri mel'ûnun ve ma'yyetinde olan eşkıyânın bu def'a cümlesi ele götürülüp vücûd-ı habâset-âlûdların vech-i arzdan izâle ve şerr ve şûrları ibâdullâh üzerlerinden ref' ve izâle olunması aksâ-yı murâd-ı hümayûnum olmağla, sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin, şakī-i mezbûrun hevâsına tâbî' olup ma'yyetinde olan eşkıyânın kam' ve kal' ve istîsâlleri için kemâ-fi'l-evvel sen me'mûr ve iltimâsın üzere Menteşe Sancağı'nda Köyceğizli Hasan Çavuş ve Tavâslı Ahmed ve Kaynı Hâcî Ahmed-oğlu ve Teke Sancağı'nda Elmalu'da Kara Murâd-zâde Hâcî Hüseyin ve Kaşlı Hâcî Süleymân-zâde Ömer ve Kalkanlı Mûsâ Bey-oğlu ve Yörükân-ı mîr aşîreti Osmân ve Eğirdirli Burhân Mûsâ ve Gezlü Hoca-oğlu ve Beşkazâ'dan Tekye-nişîn-oğlu Hasan ve Tirkemiş kazâlarından Karağaçlı Sağır Hüseyin ve Seyyid Dâvûd ve Hâcî Mahmûd-oğlu Mahmûd ve Gölhisâr Kazâsı'nda Ahmed Çelebi-oğlu Mustafa ve Seyyid Hasan ve Siroz Kazâsı'nda dahi Hasan Sipâhî ve Kemer Kazâsı'nda Seyyid Mahmûd ve Mustafa ve Saruhan Sancağı'nda Kara Osmân-zâde Hâcî Mustafa ve Akhisârlı Hâcî Şabân-oğlu ve Kırı Türkmânı kethudâsı Karaman ve Yörükânda Şeyh-oğlu ve Türkmânândan mîr Hâcî Bey ve Koca Bey-oğlu ve Kütahya Sancağı'nda Uşaklı İsâ-oğlu Seyyid Mustafa ve Eşme Kazâsı'nda Küçük Mehmed ve Dazkırı'nda Za'îm Mehmed ve Horzum-oğlu ve Saruhan Sancağı'nda bulunan Yörükân ve Türkmânân ve mîr aşîretleri ve Gökçedağ derûnunda Yazıcı-oğulları ve Sincan Kazâsı'nda Küçük Mehmed yeğeni dahi müstevfâ ve yarar ve tüvânâ ve kâr-güzâr âdemleri ve sâ'ir etbâ'ılarıyla ma'yyetine

ta'yîn ve tarafından haber ve âdem gönderüp da'vet olunduklarında yanına varup erişüp re'yin ile hareket ve eşkıyâ-yı mezbûrenin ahz ve ele götürülmesinde bezl-i kudret eylemeleri-çün cümlesine başka başka emr-i şerîfim gönderülüp tenbîh-i hümâyûnum olup ve üzerlerine ocak hasekilerinden () Haseki -zîde mecduhû-mübâşir ta'yîn olunup ve bunlardan mâ'adâ eşkıyâ-yı mezbûre hîn-i muhârebede Gökçedağ ve Sincan ve Görδος ve Simav ve Uşak ve Emed ve Gedüs kazâlarına firâr eder ise ahâlileri ittifâkıyla içlerine komayup muhârebe ve mukâtele ile alâ eyyi-hâl ahz ve ele götürülmeleri-çün zikr olunan kazâların kâdîlarına ve kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve sâ'ir iş erlerine başka emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağla, imdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim vusûlünde vech-i meşrûh üzre bâlâda mastûru'l-esâmî olup ma'iyetine me'mûr olanlara tarafından âdem ve haber gönderüp ve mübâşirleri ve haseki-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle cümlesini yanına istishâb ve dernek ve cem'iyet ile minvâl-i meşrûh üzre ref'-i livâ-i şekâvet-âyîne şakî-i mezbûr Sarı Bey-oğlu'nun ve hevâsına tâbî' olup ma'iyetinde olan eşkıyânın üzerlerine varup bi-avnihi te'âlâ cem'iyetlerin tefrîk ve eger önünüzden savuşup âhar mahalle firâr ederler ise izlerine düşüp ardlarından ayrılmayup bi-eyyi-hâl cümlesini ele getirüp cezâların verüp şerr ve mazarratların ibâdullâh üzerlerinden def' ve ref' ve ol havâlîlerin te'mîn ve tatmîninde gereği gibi ihtimâm ve dikkat eylesin. Ve'l-hâsıl şakî-i mezbûrun ve ma'iyetinde olan eşkıyânın cümlesinin ahz ve ele götürülmesi senden matlûbdur. Gözün açup gice ve gündüz hâb ve râhatı kendüne harâm edüp, uhde-i ihtimâmına tefvîz olunduğu üzre bi-eyyi-hâl pey-der-pey cümlesini ele getirüp bir dahi şakî-i merkûmun ve ma'iyetinde olan bâgîlerin ol taraflardan sayt ve sadâ-yı şekâvet ve âsâr-ı mel'anet ve mefsedetleri işidilmemek üzre ihtimâm ve mukaddemâ bir husûsda taksîrâtının telâfisine dikkat-i tâmm eyleyüp ve mürûr eyledüğün mahallerde dahi [s. 165] lâzım gelen zâd ve zahîreyi narh-ı cârî üzre satanlardan akçen ile alup, zinhâr ve zinhâr ahâlî-i vilâyeti müft ve meccânen zâd ve zahîre talebiyle ve âhar vechile ahz ve celbden ve kendü hâlinde olanların nüfûs ve emvâline bir vechile ta'arruzdan ve hılâf-ı şer'-i şerîf zulm ve udvândan be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Köyceğizli Hasan Çavuş -zîde kadruhû-ya hüküm ki,

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm Aydın muhassılı Mehmed -dâme ikbâluhû-nun rikâb-ı hümâyûnuma gönderdiği arzın hülâsa-i mefhûmunda bundan akdem hakkında emr-i şerîf sâdır olup, istîsâl ve izâlesi rütbe-i vücûbda olan Sarı Bey-oğlu dimekle ma'rûf Mustafa nâm re'îs-i eşkıyânın tertîb-i cezâsıyla te'mîn-i bilâd ve ibâda mübâderet olunmak bâbında mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe hitâben Ordu-yı hümâyûn'um tarafından sâdır olan emr-i şerîfim mücebince ma'îyyetine ta'yîn olunan tavâ'if-i askeriyenin her birine ve her kazâya başka başka sûret-i emr-i âlî ve tarafından buyuruldu irsâl olundukda itâ'at-i emr-i âlî edenlerden ma'îyyetine istishâb olunan asker ile şakî-i mezbûrun üzerine hareket olunduğunda şakî-i mezbûr haberdâr olup Denizlü'den firâren gider iken, ma'îyyetinde olan Kara Osmân-oğlu Hâcî Mustafa'nın üzerine uğrayup muhârebeye tesaddî ve iki sâ'at mikdârı muhârebe ve avanesinden sekiz neferi maktûl ve otuz neferi dahi mecrûh ve mağlûb oldukları hâlde me'yûsen bir tarikle firâr ve varup Görδος Kazâsı'na tâbi' İne nâm karyede bölükbaşısı Ramazân'ın kulesine girüp ihtifâ üzre olduğundan şakî-i mezbûru mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh varıncaya dek muhâsara ve sedd ve bend olunmak üzre Görδος ve Simav ve Uşak kazâlarına ve Uşak voyvodası Kara Ali hitâben mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh tarafından gönderdiği sûret-i emr-i şerîf buyuruldusu ile bi'd-defa'ât tenbîh olunmuşiken, şakî-i mezbûr bir tarikle kuleden çıkup firâr ve ele girmeyüp ve varup kendüsinün kulesine tehassün ve ba'de'l-işâ ale'l-gaffle mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin üzerine hücum ve muhârebe ve yanında olan tavâ'if-i asker perîşân olduklarından nâşî şakî-i mezbûrun ahzi mümkün olmadığını mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh tahrîr ve i'lâm eylemiş. Bi-avnihi te'âlâ şakî-i mezbûr Sarı Bey-oğlu dedikleri mel'ûnun ve ma'îyyetinde olan eşkıyânın bu def'a cümlesi ele getirülüp vücûd-ı habâset-âlûdların vech-i arzdan izâle ve şerr ve şûrları ibâdullâh üzerinden ref' ve izâle olunması aksâyı murâd-ı hümâyûnum olmağla, şakî-i mezbûrun ve hevâsına tâbi' olup ma'îyyetinde olan eşkıyânın kal' ve kam' ve istîsâlleri-çün kemâ-fi'l-evvel mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh me'mûr olmağla, sen ki mûmâ-ileyhsin, [sen] dahi müstevfâ ve yarar ve tüvânâ ve kâr-güzâr âdeminle ve sâ'ir etbâ'mla mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin ma'îyyetine me'mûr ve Dergâh-ı âlî yeniçerileri ocağı hasekilerinden kıdvetü'l-

emâcid () Haseki -zîde mecduhû- dahi mübâşir ta'yîn olunmuşdur. İmdi mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh tarafından sana her ne vakt âdem ve haber varır ise mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle yarar ve kâr-güzâr ve müstevfâ âdemin ve etbâ'ınla ucâleten kalkup, yanına varup erişüp re'yi üzre hareket ile eşkıyâ-yı mezbûrenin üzerlerine varup bi-avnihi te'âlâ cem'iyetlerin tefrîk ve eger önünüzden savuşup âhar mahalle firâr ederler ise izlerine düşüp ardlarından ayrılmayup, bi-eyyi-hâl cümlesi ele getirülüp cezâları tertîb ve şerr ve mazarratların ibâdullâh üzerlerinden def' ve ref'leriyle ol havâlîlerin te'mîn ve tatmîninde gereği gibi ihtimâm ve dikkat eyleyüp ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin hakkınızda şekv ve şikâyeti müsmir ve mü'essir olmağla, ana göre her biriniz basîret ve intibâh üzre hareket ve eşkıyâ-yı mezbûreyi ele getirüp haklarından gelinmekde bezl-i vus' ve kudret ve vaktiyle yanına erişmemekle işin te'hîr ve ta'tiline bâ'is olmakdan ve mürûr ve ubûr eyledüğünüz mahallerde lâzım gelen zâd ve zahîreyi narh-ı cârî üzre satanlardan akçen ile alup, zinhâr ve zinhâr ahâlî-i vilâyeti müft ve meccânen zâd ve zahîre talebiyle rencîdeden ve fesâd ve şekâvetde alâkası olmayup kendü hâlinde olanların nüfûs ve emvâline ta'arruz olunmakdan ve celb-i mâldan her biriniz be-gâyet hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]150

258

Saruhan Sancağı'nda sâkin Turgud Hâssı voyvodası Ali -zîde kadruhû-ya hüküm ki, Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm Aydın muhassılı Mehmed -dâme ikbâluhû-nun rikâb-ı hümâyûnuma gönderdüğü arzın hülâsa-i mefhûmunda bundan akdem hakkında emr-i şerîf sâdır olup istîsâl ve izâlesi rütbe-i vücûbda olan Sarı Bey-oğlu dimekle ma'rûf Mustafa nâm re'is-i eşkıyânın tertîb-i cezâsıyla te'mîn-i bilâd ve ibâda mübâderet olunmak [s. 166] bâbında mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe hitâben Ordu-yı hümâyûn'um tarafından sâdır olan emr-i şerîfim mücebince ma'iyetine ta'yîn olunan tavâ'if-i askeriyenin her birine ve her kazâyâ başka başka sûret-i emr-i âlî ve tarafından buyuruldu irsâl olundukda itâ'at-i emr-i âlî edenlerden ma'iyetine istishâb olunan

asker ile şakî-i mezbûrun üzerine hareket olunduğunda şakî-i mezbûr haberdâr olup Denizlü'den firâren gider iken mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin ma'yyetinde olan Kara Osmân-oğlu Hâcî Mustafa'nın üzerine uğrayup muhârebeye tesaddî ve iki sâ'at mikdârı muhârebe ve avanesinden sekiz neferi maktûl ve otuz neferi dahi mecrûh ve mağlûb oldukları hâlde me'yûsen bir tarikle firâr ve varup Görδος Kazâsı'na tâbî' İne nâm karyede bölükbaşısı Ramazân'ın kulesine girüp ihtifâ üzre olduğundan şakî-i mezbûru mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh varıncaya dek muhâsara ve sedd ve bend olunmak üzre Görδος ve Simav ve Uşak kazâlarına ve Uşak voyvodası Kara Ali'ye hitâben mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh tarafından gönderdiği sûret-i emr-i şerîf ve buyuruldusu ile bi'd-defa'ât tenbîh olunmuşiken, şakî-i mezbûr bir tarikle kuleden çıkup firâr ve ele girmeyüp ve varup kendüsünün kulesine tehassün ve ba'de'l-işâ ale'l-gafle mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin üzerine hücum ve muhârebe ve yanına me'mûr olan tavâ'if-i asker perîşân olduklarından nâşî şakî-i mezbûrun ahzi mümkün olmaduğunu mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh tahrîr ve i'lâm eylemiş. Bi-avnihi te'âlâ şakî-i mezbûr Sarı Bey-oğlu dedikleri mel'ûnun ve ma'yyetinde olan eşkıyânın bu def'a cümlesi ele getirülüp vücûd-ı habâset-âlûdların vech-i arzdan izâle ve şerr ve şûrları ibâdullâh üzerinden ref' ve izâle olunması aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmağla, şakî-i mezbûrun ve hevâsına tâbî' olup ma'yyetinde olan eşkıyânın kal' ve kam' ve istîsâlleri-çün kemâ-fi'l-evvel mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh me'mûr ve yanına asâkir-i mevfûre ta'yîn olunmağla, sen ki mûmâ-ileyhsin, sen dahi müstevfâ ve yarar ve kâr-güzâr âdeminlerin ve sâ'ir etbâ'ınla mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin ma'yyetine me'mûr ve ta'yîn olunmuşundur. İmdi mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh tarafından sana her ne vakt âdem ve haber varır ise müstevfâ ve yarar ve kâr-güzâr âdemlerin ve sâ'ir etbâ'ınla ucâleten kalkup yanına varup erişüp re'yi üzre hareket ile eşkıyâ-yı mezbûrenin üzerlerine gidüp bi-avnihi te'âlâ cem'iyetlerin tefrîk ve eger önünüzden savuşup âhar mahalle firâr ederler ise izlerine düşüp ardlarından ayrılmayup bi-eyyi-hâl cümlesi ele getirülüp cezâları tertîb ve şerr ve mazarratların ibâdullâh üzerinden def' ve ref'leriyle ol havâlîlerin te'mîn ve tatmîninde gereği gibi ihtimâm ve dikkat eyleyüp ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin hakkında şekv ve şikâyeti müsmir ve mü'essir olmağla ana göre basîret ve intibâh üzre hareket ve eşkıyâ-yı mezbûreyi ele getirüp haklarından gelinmekte bezl-i vus' ve kudret eyleyüp ve vaktiyle yanına erişmemekle işin te'hîr ve ta'tiline bâ'is olmakdan ve mürûr ve ubûr eyledüğün

mahallerde lâzım gelen zâd ve zahîreyi narh-ı cârî üzre satanlardan akçen ile alup zinhâr ve zinhâr ahâlî-i vilâyeti müft ve meccânen zâd ve zahîre talebiyle rencîdeden ve fesâd ve şekâvetde alâkası olmayup kendü hâlinde olanların nüfûs ve emvâllerine ta'arruz ve celb-i mâl olunmakdan be-gâyet hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]150

259

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlılarından İsmâil -dâme mecduhû-ya hüküm ki,
Bundan akdem hakkında bi'd-defa'ât evâmir-i şerîfem sâdır olup, istîsâl ve izâlesi rütbe-i vücûbda olan rü'esâ-yı eşkıyâdan Sarı Bey-oğlu nâm şakînin ve ma'iyetinde olan eşkıyânın vech-i arzdan izâle ve istîsâlî-çün hâlâ tekrâr mü'ekked ve müşedded emr-i şerîfimle emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm Aydın muhassılı Mehmed -dâme ikbâluhû-me'mûr ve vech-i meşrûh üzre eşkıyâ-i merkûmenin ahz ve istîsâlleri ve fesâd ve şekâvetlerinin ibâdullâh üzerlerinden ref ve izâlesi için mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin ma'iyetine Saruhan Sancağı'nda sâkin mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Turgud Hâssı voyvodası Ali ve Tireli Yıvık-oğlu Mustafa ve Alâ'iyye Sancağı'nda Göyenli-oğlu Hâcî Hasan ve Yenipazâr'da Hâcî Çakır ve Derbend Ağası Esed[ü]dîn Bölükbaşısı Ahmed ve Menemen voyvodası () ve Şeyhlerli-oğlu Mehmed ve Karkınlı Sığacık mütesellimi () ve Babaköylü Kara Osmân-oğlu Mustafa ve Tire a'yânından Karapınarlı Süleymân ve Birgi voyvodası Taban-oğlu Mustafa ve Tekeli Mustafa ve Alaşehir mütesellimi () ve Torbalılı Mehmed ve Tire Nâhiyesi'nde Kızılca Birgos kethudâsı () ve Edremid'de Ali-oğlu () ve Kemer Kazâsı'nda Koca Mehmed -zîde kadruhûm- dahi müstevfâ ve yarar ve kâr-güzâr âdemleri ve sâ'ir etbâ'ılarıyla ta'yîn ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh tarafından âdem ve haber vardukda cümlesi varup yanına erişmeleri-çün her birine başka başka şeref-yâfte-i sudûr olan evâmir-i şerîfem mücebberince sen ki kapucı beyi mûmâ-ileyhsin, husûs-ı mezbûr için sen mübâşir ta'yîn olunmuşsundur. Mezbûrların cümlesinin hîn-i iktizâda mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin ma'iyetinde mevcûd etdirilmesi ziyâde mühim ve muktezî olmağla,

imdi inşâ-Allâhu te'âlâ ucâleten kalkup savb-ı maksûda teveccüh ve azîmet ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile haberleşüp ve tarafından mûmâ-ileyhin her ne vakt ma'ıyyetine varmaları iktizâ eyledüğünü kendülerine âdem ve sana haber gönderdikde sen dahi ucâleten mûmâ-ileyhin bi'n-nefs kendün varması lâzım olanlarına kendün varup ve âdemin [s. 167] göndermek münâsib olanlara dahi mu'temedün-aleyh ve mukdim ve kâr-güzâr âdemlerini gönderüp, bir takrîb ile nefsi vâhid girü kalmamak üzere umûmen ucâleten ol vakt evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve ber-vech-i ta'cîl mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin ma'ıyyetine irsâl ve ma'ıyyetinde mevcûd etdirüp ve sen dahi mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin yanına varup hitâm-ı hıdmete dek ma'ıyyetinden münfekk olmayup, re'yi üzere hareket ve vech-i meşrûh üzere mûmâ-ileyhin cümlesini gerek ma'ıyyetinde mevcûd etdirmekte ve gerek sâ'ir bu husûsa dâ'ir işlerde iktizâsına göre hıdmetde ihtimâm ve dikkat ve zinhâr tama'-ı hâma düşüp vech-i meşrûh üzere ale'l-esâmî me'mûr olan mûmâ-ileyhimden nefsi vâhidin yerlerinde kalmalarına tarafından bir dürlü ruhsat ve müsâ'adeden be-gâyet hazer ve mücânebet eyleyesin. Şöyle ki bu husûsda bir vechile tekâsülün ve vech-i meşrûh üzere ihrâcına me'mûr olduğun mezkûrların birisini himâye ile yerinde kalduğu istimâ' olunur ise mes'ûl ve mu'âhez olacağını mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre basîret ve intibâh üzere hareket ve itmâm-ı hıdmete dikkat eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]150

260

Gökçedağ ve Sincan ve GörDOS ve Simav ve Uşak ve Emed ve Gedüs kazâlarının kâdîlarına ve zikr olunan kazâların kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve sâ'ir iş erlerine hüküm ki,

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm hâlâ Aydın muhassılı Mehmed -dâme ikbâluhû-nun rikâb-ı hümayûnuma gönderdiği arzın mefhûmunda bundan akdem hakkında emr-i şerîf sâdır olup istîsâl ve izâlesi rütbe-i vücûbda olan Sarı Bey-oğlu dimekle ma'rûf Mustafa nâm re'îs-i eşkiyânın tertîb-i cezâsıyla te'mîn-i bilâd ve ibâda mübâderet

olunmak bâbında mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe hitâben Ordu-yı hümâyûn tarafından sâdır olan emr-i şerîfim mûcebince ma'iyyetine ta'yîn olunan tavâ'if-i askeriyenin her birine ve her kazâyâ başka başka sûret-i emr-i âlî ve tarafından buyuruldu irsâl olundukda itâ'at-i emr-i âlî edenlerden ma'iyyetine istishâb olunan asker ile şakî-i mezbûrun üzerine hareket olundukda şakî-i mezbûr haberdâr olup Denizlü'den firâren gider iken mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin ma'iyyetinde olan Kara Osmân-oğlu Hâcî Mustafa'nın üzerine uğrayup muhârebeye tesaddî ve iki sâ'at mikdârı muhârebe ve avanesinden sekiz neferi dahi mecrûh ve mağlûb oldukları hâlde me'yûsen bir tarikle firâr ve varup Görδος Kazâsı'na tâbi' İne nâm karyede bölükbaşısı Ramazân'ın kulesine girüp muhtefî olduğundan şakî-i mezbûru mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh varıncaya dek muhâsara ve sedd ve bend olunmak üzre Görδος ve Simav ve Uşak kazâlarına ve Uşak voyvodası Kara Ali'ye hitâben gönderdiği sûret-i emr-i şerîf ve buyuruldu ile bi'd-defa'ât tenbîh olunmuşiken, şakî-i mezbûr bir tarikle kuleden çıkup firâr ve ele girmeyüp varup kendüsünün kulesine tehassün ve ba'de'l-ışâ ale'l-gafle mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin üzerine hücum ve muhârebe ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin yanına me'mûr olan tavâ'if-i asker perîşân olduklarından şakî-i mezbûrun ahzi mümkün olmadığını tahrîr ve î'lâm etmekle, bi-avnihi te'âlâ şakî-i mezbûr Sarı Bey-oğlu dedikleri mel'ûnun [ve] ma'iyyetinde olan eşkıyânın ahz ve istîsâlleri-çün mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh kemâ-fi'l-evvel me'mûr ve yanına asâkir-i mevfûre ta'yîn olunmağla, eger şakî-i mezbûr ve ma'iyyetinde olan eşkıyâ hîn-i muhârebede bir tarikle firâr edüp kazâlarınıza varır ise kazâlarınızın ahâlîleri ile ittifâk ve ittihâden kazâlarınıza komayup def ve muhârebeye tesaddî verirler ise siz dahi muhârebe ve mukâtele ve alâ eyyi-hâl ahz ve ele götürüp tertîb-i cezâlarına siz dahi me'mûr olmuşuzdur. İmdi vech-i meşrûh üzre şakî-i mezbûr ve başında olan eşkıyânın mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ma'iyyetinde olan asâkirleriyle üzerlerine varup hîn-i muhârebe ve mukâtelede şakî-i mezbûr ve ma'iyyetinde olan eşkıyâ bir tarikle firâr edüp taht-ı kazâlarınıza varır ise kazâlarınızın ahâlîleriyle ittifâk ve ittihâden bir tarikle kazânıza komayup def ve muhârebeye tesaddî ederler ise siz dahi muhârebe ve bi-avnihi te'âlâ şakî-i mezbûru ve ma'iyyetinde olan şakîleri ahz ve ele götürüp cezâların tertîb ve şerr ve mazarratlarının def ve ref'lerinde bezl-i kudret ve ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat eyleyesiz. Şöyle ki şakî-i mezbûru ve ma'iyyetinde olan eşkıyâyı kazânıza koyup veyâhüd def ve ref'i ve ahz ve ele götürüp tertîb-i

cezâları husûsunda bir dürlü tehâvün ve taksîriniz zâhir olur ise sonra bir vechile özl ve cevâbınız ısgâ olunmayup cümleliz mu'âhez ve mu'âteb olacağınızı emr-i mukarrer ve muhakkak bilüp ana göre bu emr-i lâzımü'l-ihimâmda ziyâde tekayyüd ve ihtimâm ile bezl-i tâb ve tûvân ve hılâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]150

261

Kütahya nâ'ibine ve mütesellimine ve Kütahya Kal'ası dizdârına hüküm ki, Sâbıkâ deryâ kapudânı olup bundan akdem vezâreti ref' ve emr-i şerîfimle Kütahya Kal'ası'na kal'a-bendi fermânım olan Canım Hoca Mehmed Paşa'nın kal'a-i mezbûreden ihrâcı ve Rakka Eyâleti'nde vâkı' Rum Kal'ası'na nefy ve iclâsı ve kal'a-i mezbûrede kal'a-bendi için fermân-ı hümâyûn-ı celâdet-makrûnum sâdır olmağın, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz, işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-imtisâlim vusûlünde merkûm Mehmed Paşa'yı mübâşir ta'yîn olunan () ma'rifetiyle Kütahya Kal'ası'ndan ihrâc ve zikr olunan [s. 168] Rum Kal'a'da kal'a-bend olunmak üzere mübâşir-i mûmâ-ileyh ile irsâl eyleyüp, hılâf-ı emr-i şerîf bir dürlü vaz' ve hareketden ve tehâvün ve taksîrden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]150

262

Bursa mollasına ve Bursa'da yeniçeri zâbiti olan () -zîde mecduhû-ya hüküm ki, Sâbıkâ sadr-ı a'zam kethudâsı olup Bursa'da ikâmet üzere olan Ali -dâme mecduhû-nun bundan akdem Kapluca'dan gelür iken esnâ-yı râhda üzerine tüfeng ile hücum eden eşkiyâdan olmak üzere ahz olunan serdengecdi ağası Va'dî-oğlu dimekle ma'rûf Mustafa ol tarafda bâ-fermân-ı âlî mübâşir ma'rifetiyle meclis-i şer'a ihzâr olup,

mûmâ-ileyh Ali bana tûfeng attı eşkıyâsının re'yi ve ta'lîmin ile atmışlardır deyü merkûmdan da'vâ eyledikte müdde'âsı sâbit olmayup, lâkin merkûm Va'dî-oğlu Mustafa'nın keyfiyet-i ahvâli istifsâr olundukda sâbıkâ Bosna kâdîsı Mevlânâ Seyyid Ahmed -zîde fezâ'ilühû- ile medreseyn-i kirâm ve sâ'ir a'yân ve ahâlîden mastûru'l-esâmî on dört nefer kimesneler merkûmun sû'-i hâlini haber verüp ve hâlâ Bursa'da yeniçeri zâbiti mûmâ-ileyhin habsinde olup cezâsı emr-i veliyyü'l-emre müfevvez olduğu sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin, arz eyledüğün ecilden zâbiti ma'rifetiyle şakî-i mezbûrun cezâsı tertîb olunmak bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mûcebince fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]150

263

Âsitâne-i sa'âdet'imden Ordu-yı hümâyûn'uma varınca yol üzerinde vâkî' olan kâdîlara ve kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve havâss ve evkâf zâbitleri ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Düstûr-ı ekrem müşîr-i efham vezîr-i a'zam ve serdâr-ı ekrem Abdullâh Paşa - edâmallâhü te'âlâ iclâlehû ve dâ'afe bi't-te'yîd iktidâruhû ve ikbâluhû-nun taraflarına Âsitâne-i sa'âdet'imden gönderilen beş yük ve bir araba eşyânın Ordu-yı hümâyûn'uma varıncaya dek esnâ-yı râhda kemâ-yenbağî muhâfaza ve muhâresesi ziyâdesiyle ehemm ve elzem olmağla, bi-tevfikihî te'âlâ her kangınızın taht-ı kazâsına varup dâhil olur ise münâsib ve mahfûz mahallere kondurup ve gice ve gündüzlerde bekçiler ta'yîn ve gereği gibi bekledüp ve gider oldukda dahi yanına kifâyet mikdârından ziyâde yarar tûfeng-endâz âdemler koşup esnâ-yı râhda ve menâzil ve merâhilde muhâfaza ve muhâresesinde gereği gibi ikdâm ve ihtimâm ve bu vechile âminîn ve sâlimîn ucâleten ve müsâra'aten birbirinize irsâl ve semt-i maksûda îsâl eyleyüp hılâf-ı emr-i şerîf bir dürlü tehâvün ve taksîrden gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]150

Hâlâ Karaman vâlisi olan Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, bundan akdem Ordu-yı hümâyûn-ı nusret-makrûn ve rikâb-ı hümâyûn-ı meymenet-nümûnum taraflarından me'mûr olduğun vech üzere mükemmel ve müretteb kapun halkı ve yarar ve müstevfâ âdemlemlerle bi-tevfikihî te'âlâ Vidin Kal'ası'na varup hıdmet-i muhâfazaya kıyâm ve düstûr-ı mükerrer nizâmü'l-âlem hâlâ Vidin muhâfızı olan vezîrim Mehmed Paşa'nın re'y-i savâb-dîdi üzere hareket ve ittifâk ve ittihâd ile leyl ve nehâr emr-i muhâfazada bezl-i iktidâr eyledüğün sem'-i hümâyûnuma ilkâ olunmağla, bu bâbda zuhûra gelen mesâ'î-i cemîlen meşkûr olmuştur. Hâliyâ hakkında şümûs-ı metâli'-i inâyet-i aliyye-i hüsrevânem rahşân ve avâtıf ve mebrûrât-ı pâdişâhânem heyecân edüp, hâsseten hıla'-i fâhire-i mülûkânemden sana semmûr-ı fâyizu's-sürûra kaplı bir sevb hıl'at-ı mûrisü'l-behçet-i sultânî inâyet ve ihsânım olup teblîğ hıdmetiyle Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından hâlâ rikâb-ı hümâyûnumda mîr-âhûr-ı sâni vekâleti hıdmetinde olan Mehmed -dâme mecduhû- ta'yîn ve irsâl olunmuştur. İnşâ-Allâhu te'âlâ vusûlünde inâyet ve ihsânım olan hıl'at-ı fâhire ve kisve-i zâhiremi envâ'-ı ta'zîm ve iclâl ile istikbâl ve iktisâ' ve izhâr-ı mübâhat ve müfâheret-i evfâ eyledikten sonra bundan böyle dahi vezîr-i müşârun-ileyhin re'y-i savâb-dîdi üzere hareket ve ittifâk ve ittihâd ile kal'a-i mezbûrenin ve etrâf ve havâlisinin bi-avnihi sübhânehû ve te'âlâ düşman-ı dînden hıfz ve hırâsetinde ve bâ-husûs melâ'in-i hâsirîne îsâl-i mazarrat ve kahr ve tedmîrlerinde ve dîn ve Devlet-i aliyye'ne tâbi' sâ'ir husûslarda merdâne ve dilîrâne hareket ve mü'essir-i cemîle vücûda getürmeğe bezl-i vus' ve kudret eylemen bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]150

[s. 169]

Sâbıkâ Hanya muhâfızı Vezîr İbşir Hüseyin Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, Hanya'da muhâfız olduğun eyyâmda sükkân-ı vilâyet ve kuttân-ı memleket ve fukarâ-yı ra'iyete hadden bîrûn zulm ve udvânın zâhir ve bâhir olmağla, şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı celâdet-makrûnum mücebince muhâfaza-i merkûmeden sen azl ve varup Rodos Cezîresi'nde ikâmet eylemen fermânım olup ve Hanya Kal'ası muhâfazası şartıyla ber-vech-i arpalık Hanya Sancağı dahi avâtıf-ı aliyye-i mülûkânemden düstûr-ı mükerrerem ve ba'demâ [?] müşîr-i müfehham ve muhterem nizâmü'l-âlem sâbıkâ vezîr-i a'zam olup Rodos'da ikâmet üzre olan vezîrim İsmâil Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-ya inâyet ve ihsânım olmağla, bi-tevfikihî te'âlâ vezîr-i müşârun-ileyh varup Hanya muhâfazasına kıyâm eyledükde, sen aslâ te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp mübâşir ta'yîn olunan () ile fermânım olduğu üzre Rodos Cezîresi'nde ikâmet eyleyüp, hılâf-ı emr-i şerîf bir dürlü vaz' ve hareketden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]150

266

Rodos kâdisına ve Rodos Kal'ası dizdârına hüküm ki,

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem sâbıkâ Hanya muhâfızı vezîrim İbşir Hüseyin Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı celâdet-makrûnum mücebince Rodos Cezîresi'nde ikâmeti fermânım olmağla, mübâşir ta'yîn olunan () ile cezîre-i mezbûreye vusûlünde siz ki mûmâ-ileyhimsiz, vezîr-i müşârun-ileyhi cezîre-i mezbûrede ikâmet etdirüp tekrâr emr-i şerîfim sâdır olmadıkça cezîre-i mezbûrdan âhar mahalle gitmesine ruhsat ve cevâz gösterilmemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]150

Megarız İskelesi'nde vâkı' Kal'a-i cedîd dizdârına hüküm ki,

İskele-i merkümeden ve sâ'ir ol havâlîde vâkı' iskelelerden keferê tâ'ifesine ve âhar mahallere bir habbe hınta ve şa'îr ve sâ'ir zehâyir verilmeyüp Âsitâne-i sa'âdet'ime nakl olunmak üzere bundan akdem müte'addid ve mü'ekked ve müşedded evâmir-i şerîfemle tenbîh ve te'kîd olunmuşiken, sen ki dizdâr-ı merkümsun, mücerred tama'-ı hâma ve hâmid-encâma teba'iyet ile iskele-i mezbûreye âhar diyâra zehâyir bey'î için varan sefâyin ashâbından birer mikdâr akçe alup mugâyir-i evâmir-i şerîfe müsâ'ade ve ruhsatından nâşî Âsitâne-i sa'âdet'ime zahîre nakl olunmayup âhar diyârlara nakl olunduğu ve senden müsâmaha ve müsâ'ade olmadıkça bir vechile diyâr-ı âhara nakli mümkün olmadığı zâhir ve bu güne müsâ'ade ve müsâmahan dizdârlıktan azlını ve tertîb-i cezânı mûcib sû'-i ef'âlinden idüğü dahi âşikâr olmağla, ancak bu def'a cürmünden afv ve dizdârlıktan azlinden ve tertîb-i cezândan î'râz olunmuşdur. Seni gafletden îkâz ve tenbîh ve te'kîd için işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim dahi ısdâr ve irsâl olunmağla, imdi vusûlünde bundan sonra müteyakkız ve mütenebbih olup mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan evâmir-i şerîfeme mugâyir iskele-i mezbûreye âhar diyâra zahîre nakli-çün varan sefinelere min ba'd hınta ve şa'îr ve sâ'ir ecnâs-ı zehâyirden dane-i hardal verilmeyüp men'-i küllî ile men' ve def' eylesin. Şöyle ki bu tenbîhden sonra dahi sana teyakkuz ve intibâh hâsıl olmayup tama'-ı hâma teba'iyet ile müsâmahandan nâşî âhar diyâra nakl için hafiyen âdemler ta'yîn olunup ve elbetde gereği gibi haber alınması müşkil olmamağla sonra bir vechile öZR ve cevâbın ısgâ ve dizdârlıktan azl ve ref'inle dahi iktifâ olunmayup sâ'ire mûcib-i salâh ve bâ'is-i îkâz ve intisâh olmak için der-akab cezân tertîb olunacağını mukarrer ve muhakkak bilüp ana göre başına geleceği mülâhaza edüp bu husûsda kemâl-i sadâkat ve basîret ve intibâh üzere hareket eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]150

Habeş Eyâleti ilhâkı ve Mekke-i mükerreme Şeyhü'l-Haremliği inzimâmıyla Cidde-i ma'mûre Sancağı'na mutasarrıf olan Vezîr Ebûbekir Paşa'ya ve Medîne-i münevvere'de şeyhü'l-harem-i Nebevî ağaya hüküm ki,

Bin yüz elli senesi Recebü'l-ferdi gurrasinde Medîne-i münevvere Kazâsı sâbıkâ Dımaşku'ş-Şâm kâdîsı Mevlânâ Ali-zâde Mustafa -zîdet fezâ'ilühû-ya tevcîh olunmağla, mu'tâd-ı kadîm üzre verilegelen şuhûriye ve avâ'id-i Cidde Gümrüğü mâlından ta'yîn buyurulduğı vech üzre kâdî-i sâbık müteveffâ Mehmed Efendi'nin düyûnu için veresesine altı aylığı teslîm ve altı aylığı kâdî-i mûmâ-ileyh Ali-zâde Mevlânâ Mustafa'ya teslîm ve sene-i mezbûre gâyetine gelince tamâmen ber-minvâl-i mezbûr mabeynlerinde avâ'idlerini münâsafa ve sâ'ir mahallerden ta'yîn olunan gerek cerâyâları ve gerek sâ'ir avâ'id-i mu'tâdeleri her ne ise mabeynlerinde taksîm olunmak için a'lemü'l-ulemâ'i'l-mütebahhirîn efdalü'l-fudalâ'i'l-müteverri'în bi'l-fi'l şeyhü'l-İslâm ve müftiyyü'l-enâm olan Mevlânâ es-Seyyid Mustafa -edâmallâhü te'âlâ fezâ'ilühû- işâret etmeleriyle, mevlânâ-yı müşârun-ileyhin işâretleri mücebince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]150

Rikâb-ı hümayûnumda haseki olup bundan akdem emr-i şerîfimle bostânî neferâtı tahrîrine me'mûr olan Mustafa -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Sen ki mûmâ-ileyhsin, vech-i meşrûh üzre tahrîrine me'mûr olduğun bostânî neferâtının bi-tevfikihî te'âlâ beş yüz elli neferini sâdır olan emr-i şerîfim mücebince üzerlerine başbuğ olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Usta -zîde kadruhû- ile mukaddem Vidin tarafına irsâl edüp, lâkin kusûr kalan neferâtı dahi kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, emr-i şerîfim vusûlünde ma'iyetine alup düstûr-ı mükerrrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Vidin muhâfızî vezîrim Mehmed Paşa -edâmallâhü

te'âlâ iclâlehû-nun ma'iyetinde i'mâl ve istihdâm olunmak üzere bir an akdem Vidin'e götürüp usta-i merkûma teslîm ile itmâm-ı hıdmetinden sonra tevakkuf eylemeyüp, kalkup rikâb-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnum tarafına avdet ve ric'at eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım yazılmışdır.

Fî evâhır-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene 1150

270

Hâssa bostâncıbaşıya ve Yalakâbâd ve Karamürsel ve İznik nâ'iblerine hüküm ki, Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağı hasekilerinden İsmâil Haseki -zîde mecduhû-bundan akdem taraf-ı Devlet-i aliyye'mden bir husûs için Yalakâbâd Kazâsı'ndan tarîk-i câdde üzerinden Yalakâbâd Kazâsı'na tâbi' Pazarköyü Kasabası'na gelür iken ma'iyetine ta'yîn olunan yeniçeri kul çavuşlarından İbrahim Çavuş önünde gider iken sürücü ile ma'an Yalakâbâd Kazâsı sınıru dâhilinde Kırk Nerdibân nâm mahalle karîb Fındık Pınarı nâm mevzı'da mezbûr İbrahim Çavuş sürücü ile ma'an kuttâ'-ı tarîk eşkıyâsı kurşun ile urup bi-gayr-ı hakkın katl ve çavuş-ı mezbûrun yanında olan menzil emirleriyle eşyâsını ahz eyledikleri haseki-i mûmâ-ileyhin ilhâhıyla Gürle nâ'ibi arz etmekle, sen ki bostâncıbaşı mûmâ-ileyhsin, mezbûr İbrahim Çavuş ile sürücüyü katl eden eşkıyâyı alâ eyyi-hâl ahz ve yedlerinde olan eşyâ-yı mağsûbe ile Âsitâne-i sa'âdet'ime ihzârları-çün kifâyet mikdârı bostânî neferâtıyla bir mukdim ve kâr-güzâr haseki mübâşir ta'yîn ve siz ki nâ'iblersiz, haseki-i mûmâ-ileyh eşkıyâ-yı mezbûreyi teccessüs ve tefahhus edüp, her kangınızın kazâsında zuhûr ederler ise ahz ve ele getürmesinde ve Âsitâne-i sa'âdet'ime ihzârlarında tarafınızdan dahi tekayyüd ve ihtimâm eyleyesiz ve lâkin bu takrîble bu husûsda alâka ve medhali olmayanlara ta'arruzdan ve celb-i mâl olunmakdan dahi ihtirâz ve ictinâb olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene 1150

Emr-i şerîfi unvânına işbu emr-i şerîfim mücebince cümleliz du'â-yı hayr-ı pâdişâhâneme mazhar olmuşsuzdur. Bundan böyle her vechile lâzime-i zimmetiniz olan husûslarda bezl-i makdûr eyleyesiz deyü hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn keşîde kılınmışdır.

Rumili vâlisi olup hâlâ Niş cânibinde olan Vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, bundan akdem avn [ve] mâyet-i Bârî ile feth ve teshîrine nâmzed kıldığın Niş Kal'ası için ma'yyetinde olan asâkir-i nusret-encâmımdan on bir on iki bin kadar asker ifrâz ve kal'a-i mezbûreye irsâl ve muhâsara ve tazyîk ve ceng ve peykârdan sonra âhirü'l-emr kal'a-i mezbûrenin derûnunda olan ceneral-i bed-fi'âl istîmân ve müşeyyede-i ezyâl-ı emân ile kal'a'ı vire akdi için kavî rehîn verdüğü ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân kethudân el-Hâcc Mustafa -zîde mecduhû- dahi bir iki bin asker ile ta'kîben irsâl olunduğunu mukaddemâ rikâb-ı hümayûn-ı meymenet-makrûnuma gelen kâğıdında tahrîr ve ba'dehû bi'n-nefs kendiniz dahi ma'yyetinde olan Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri zâbiti olan el-Hâcc İbrahim -zîde mecduhû- ve sâ'ir tavâ'if-i asâkir-i celâdet-güster ile Sofya'dan hareket ve izhâr-ı celâdet ve şevket-i İslâmı irâ'et ederek Niş Kal'ası'na vusûlünde bi-fazlillâhi'l-melikü'l-Kadîr kal'a-i mezbûre tav'an zabt ve teshîr ve topların ağızları girüye çevirilüp ve cebehânesi dahi zabt olunduğunu bu def'a Der-i Devlet-medâr'ıma gelen mektûbunda tastîr etmişsin. *El-hamdü li'llâhi alâ izzetü'l-İslâm ve ehlihî hâzâ min-fazli Rabbî vallâhu zü'l-fazli'l-azîm.* Bu nusret-i azîme-i Rabbâniyye ve ni'met-i cesîme-i Samedâniye fütûhât-ı celîle olmağla, âmme-i kulûb-ı Müslimîne ifâza-i envâ'-ı meserret ve şadî ve hâsseten derûn-ı hamiiyet-makrûn-ı cenâb-ı hılâfet-me'âbıma neşât ve inbisât-ı gûnâ-gûn bâ'is ve bâdî olmuşdur. Cilvenümâ-yı mer'e-i sünûh ve zuhûr olan mesâ'î-i cezîlen makbûl ve mebrûr ve seninle bu hıdemât-ı celîlede ma'yyet ve re'y [ve] rü'yetine muvâfakat ve ittifâk ve ittihâd-ı hayr bir cehdde teşmîr-i sâk-ı vifâk eden asâkir-i nusret-mezâhirimin dahi sa'y-ı cemîllerine merzâ ve meşkûr olup du'â-yı hayr-ı icâbet-eser-i mülûkâneme mazhar olmuşsuzdur. Ber-hûrdâr olasız nân ve nemek-i pâdişâhânem cümleliz helâl ve

hoşgüvâr ve iki cihânda yüzünüz ak ve hemvâre kefere-i müşrikîn üzerlerine kılıcımız keskin ve berrân olsun. Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, zâten ve erûmaten ve iktisâben ve cürsûme-i akl ve kiyâset ve hüsn-i tedbîr ve reşîd-i şecâ'at-cihânlardan vüzerâ-yı ızâmımın ekremi ve etemm ve emcedi ve hânedân-ı saltanatımın gars-ı yemîni ve devr-i zamân-ı hılâfetimin çırâğ-ı efrûhtesi olmanla, uğur-ı dîn [ve] Devlet-i aliyye'mde bezl-i tâb ve tüvân ile âbâ ve ecdâdından zuhûra gelen hıdemât-ı aliyye senden dahi zuhûra gelmesi melhûz ve me'mûl-ı zamîr-i safâ-masîr-i pâdişâhânem eydî-i süccâdüllâhi'l-Vâhibü't-tevfik muvaffak olup hakkında olan hüsn-i zann-ı pâdişâhânemi tasdîk etmekle, fi-mâ ba'd dahi gerek kal'a-i mezbûrenin muhâfaza ve temşiyet-i kâffe-i nizâm-ı umûrunda ve gerek sâ'ir iktizâ eden hıdemât-ı hümâyûnumun itmâm ve ikmâli me'mûl-ı tab'-ı hümâyûn-ı safâ-makrûn-ı pâdişâhânem olmağla, hâlâ hakkında aftâb-ı âlem-tâb-ı avâtîf-ı cezîle-i pâdişâhânem pertev-endâz-ı zuhûr ve kulzüm-i bî-kerân-ı avârif-i celîle-i mülûkânem temevvüc-perdâz-ı sunûh ve sudûr olup hâsseten hıla'-i fâhire-i mülûkânemden sana semmûr-ı fâyizü's-sürûra kaplı bir sevb hıl'at-ı mûrisü'l-behcet-i sultânî ve esyâf-ı fâtihatü'l-eknâf-ı hidîvânemden bir kabza şemşîr-i adüvv-tedmîr-i hâkânî ve beş bin altun ve re'y-i savâb-dîdine muvâfakat ve emrine mütâba'at ile kal'a-i mezbûrenin feth ve teshîrinde mesâ'î-i cemîlesi vücûda gelen rü'esâ-yı asâkir ve zâbitân-ı leşker-i zafer-me'âsir için dahi on altı hıl'at ve dört yüz sîm çelenk inâyet ve ihsân olunup teblîği hıdmetiyle () irsâl olunmuşdur. Lede'l-vusûl merâsim-i ta'zîm ve iclâl ile istikbâl ve sana inâyet ve ihsânım olan hıl'at-ı fâhire ve kiske-i zâhiremi telessüm ve iktisâ ve zîb-i dûş ve bir samsâm-ı zafer-irtisâmı miyân-ı hamîyyet-perverine zîver ve zikr olunan rü'esâ ve zâbitân-ı zafer-pınarım için irsâl olunan hıla'-i fâhireyi dahi her birine sezâlarına göre alâ-merâtibihim ilbâs ve çelenkler ile dahi guzât-ı muvahhidînin serlerin tezyîn ve izhâr-ı mübâhât-ı evfâ ve iktisâb-ı mufâharet-güster devâm-ı ömr [ve] Devlet-i ebed-peyvend ve kıvâm-ı saltanat-ı âlem-pesendimin du'â-yı vâcibü'l-edâsı îfâsından sonra gerek kal'a-i mezbûrenin tertîb-i esbâb-ı zabt ve rabt ve hırâsetinde ve istikrâr ve istihkâmı ve gerek sâ'ir iktizâ eden hıdemât-ı aliyyemin temşiyet ve nizâmında cidd-i tâmm ve bezl-i nakdîne-i ihtimâm eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i B [Receb] sene 1150

Rodoscuk nâ'ibine ve Rodoscuk'da yeniçeri zâbiti olan () -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Rodoscuk Kasabası'nda olan muhtekir tâ'ifesinin kasaba-i mezbûrda ve ba'zı çiftliklerde mevcûd ve der-anbâr olunmuş hintaları olduğu alâ vechi'l-yakîn haber alunup ve tâ'ife-i mezbûrenin ol makûle gerek çiftliklerde ve gerek anbârlarda mevcûd ne mikdâr hintaları var ise bir habbesi ketm ve ihfâ olunmayup cümlesi zabt ve ibâdullâha fûrûht için sefinelere tahmîl ve Âsitâne-i sa'âdet'ime nakl olunması fermânım olmağla, imdi siz ki nâ'ib ve yeniçeri zâbiti mûmâ-ileyhimâsız, işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-intisâlim () ile vusûlünde bu husûsa ziyâdesiyle tekayyüd ve ihtimâm ve vech-i meşrûh üzre zikr olunan muhtekir tâ'ifesinin gerek kasaba ve gerek çiftliklerde der-anbâr olunmuş ne mikdâr mevcûd hintaları var ise bir habbesi ketm ve ihfâ olunduğuna kat'â rızâ-yı hümâyûnum olmamağla, tâ'ife-i mezbûrenin kasaba ve çiftliklerde mevcûd ve der-anbâr olunandan mâ'adâ âhar mahallerde ketm ve ihfâ olunmuş hinta var ise anları dahi zuhûra getürüp, cümlesi zabt ve mühürletüp ve ibâdullâha fûrûht olunmak için pey-der-pey sefinelere tahmîl ve Âsitâne-i sa'âdet'ime nakl etdirmeğe kemâ-yenbağî dikkat ve ihtimâm eylesiniz. Bu husûs Âsitâne-i sa'âdet'imde sâkin ibâdullâhın akvâtlarının def'-i zarûret ve müzâyakalarına ve isticlâb-ı da'vât-ı hayriyelerine bâ'is ve bâdî olan emr-i lâzımü'l-ihitimâmdan olmağla, bundan sonra hafîyyeten mu'temedün-aleyh mübâşirler gönderülüp gereği gibi teccessüs ve tefahhus etdirilür. Şöyle ki tâ'ife-i merkûmenin içlerinden birisi himâye yahûd tama'-ı hâma teba'iyet ile bu husûsda iğmâz-ı ayn ve mikdâr-ı zerre tehâvün ve tekâsül olunup, mevcûd ve der-anbâr olunan veyâhûd âhar mahallerde ihfâ olunmuş hintaları bi'l-cümle zabt olunmayup bir habbesi ketm ve ihfâ olunmak ihtimâli olur ise siz ki nâ'ib ve yeniçeri zâbiti merkûmlarsız, yalnız azliniz ile iktifâ olunmayup mu'âhez-i şedîde ile mu'âhez olup ve ol makûle muhtekir tâ'ifesi dahi ukûbet-i fecî'a ile mu'âkab olacakları mukarrer ve muhakkak olmağla, ana göre basîret ve intibâh ile hareket ve vech-i meşrûh üzre tâ'ife-i mezbûrenin mevcûd ve mahfî olan hintalarından bir habbesi ketm ve ihfâ

olunmamak üzere cümlesi zabt ve memhûren hıfz ve ta'cilen sefinelere tahmîl ve peyder-pey Âsîtâne-i sa'âdet'ime nakl etdirmekte gereği gibi ihtimâm ve dikkat ve mikdâr-ı zerre tehâvün ve taksîrden be-gâyet hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene 1150

273

İşbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-inkiyâdım mücebince amel ve hareket ve senden melhûz-ı tab'-ı hümayûn-ı safâ-makrûnum olduğu vech üzere hıdemât-ı cemîle vücûda getürmeğe sarf-ı makdûr ve sa'y-ı nâ-mahsûr eyleyüp, du'â-yı hayr-ı serî'ü't-te'sîr-i pâdişâhâneme mazhar olmağı bâ'is-i necât-ı dâreyn bilesün deyü unvânına hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn sâdır olmuştur.

Vidin muhafızı vezîr-i mükerrer Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-ya hüküm ki,

Niş ve Vidin câniblerine vüzerâ-yı ızâmımdan bir vezîr-i dilîr ve şecâ'at-semîrin serasker nasb ve ta'yîn olunması lâzım ve lâbüdd ve iktizâ-yı merâm-ı hayr-encâm-ı pâdişâhânem olup sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, vüzerâ-yı ızâmımın erşed ve nâmdârı ve vükelâ-yı fihâmımın müdebbir ve şecâ'at-şî'ârı olmanla, bundan akdem hıdemât-ı dîn ve Devlet-i ebediyyü'd-devâma ve sıyânet-i namûs-ı saltanat-ı hulûd-encâmımda kemâl-i sadâkat ve mezîd-i ferâset ve şecâ'at ile bi-avnihi te'âlâ sübhânehû ve te'âlâ muhafazasına me'mûr olduğun gerek Vidin Kal'ası'nın hıfz ve hırâseti ve gerek ol tarafa müstevlî olan a'dâ-yı dînin kahr ve tedmîrlerinde ve def'-i şerr ve mekrlerinde bezl-i cehd-i mevfûr ve izhâr-ı gayret ve hamiyet-i nâ-mahsûr ile mesâ'î-i marziyye ve me'âsir-i meşkûre ve mebrûren vücûda gelüp, seraskerliğe sende isti'dâd ve iktidâr-ı hudâ-dâd olduğuna binâ'en karîha-i sabîha-i mülûkânemden hâlâ hatt-ı hümayûn-ı celâlet-makrûnumla seni Niş ve Vidin cânibleri seraskerliğine intihâb ve ihtiyâr ve ol havâfîlere serasker nasb ve ta'yîn ve akl ve rüşd ve sedâdına i'timâden seraskerliğe müte'allık olan kâffe-i umûrun temşiyet ve tekmîli senin uhde-i ihtimâmına tefvîz ve havâle olunup bi-avnihi te'âlâ Niş ve Vidin

taraflarının düşman-1 dînden muhâfaza ve muhâreselerinde ve feth ve teshîrleri münâsib olan mahallerin feth ve teshîrinde ve a'dâ-yı dînin tedmîrinde senden dîn ve Devlet-i aliyye'me lâyük ve ırz [ve] namûs-1 saltanat-1 seniyyeme muvâfık mesâ'î-i cemîle ve me'âsir-i celîle me'mûl-1 tab'-1 hümâyûn-1 pâdişâhânem olmağın, emrine takviyyet için bundan akdem Niş cânibine me'mûr olan düstûr-1 mükerrerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem sâbıkâ Eğriboz muhâfızı vezîrim Gazî Ahmed Paşa - edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- kapısı halkıyla ve a'zamü'l-ümerâ'i'l-kirâm sâbıkâ Musul beylerbeyisi olup Rumili beylerbeyi pâyesiyle olan Arslan Mehmed Paşa ve ber-vech-i arpalık Ohri ve Prizrin sancaklarına mutasarrıf Mahmûd Paşa -dâmet me'âliyehûmâ- kapuları halkı ve müstevfâ âdemleriyle ve mîr-i mîrân-1 mûmâ-ileyh Mahmûd Paşa'nın oğlu Hasan -dâme ikbâluhû- rikâb-1 hümâyûnum tarafından tahrîrine me'mûr olduğı be-her bayrağı ellişer neferden on bayrak mîrî süvârî ve on bayrak piyâde levendât ile ve Sülo Paşa yeğeni Tâhir -dâme ikbâluhû- dahi üç bin nefer güzîde asker ile ve kîdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Kara-mütesellim -zîde mecduhû- dahi yarar ve kâr-güzâr âdemleriyle ma'iyetine ta'yîn ve bir gün evvel varup re'y-i savâb-dîdinle hareket eylemeleri için her birine başka başka emr-i şerîfimle tenbîh ve te'kîd olunduğundan mâ'adâ düstûr-1 mükerrerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Rumili vâlisi olup Niş muhâfızı olan vezîrim Ahmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-ya dahi her hâlde re'y-i rezîn-i isâbet-karîne muvâfakat eylemek üzre hatt-1 hümâyûn-1 şevket-makrûnumla mu'anven emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunup ve hâl ve şânını terfî için hâlâ tuğrâ-yı [s. 173] garrâya ve tarafından iktizâ eden umûr-1 mühimme için evâmîr-i şerîfem tahrîr etdirmeğe sana izn ve ruhsat-1 hümâyûnum erzânî kılınup ve hakkında neyyir-i âtîfet-1 mülûkâne-i ufk-1 mekârim-i seniyyemden sâtî'u'l-envâr-1 iltifât olmağla, hâsseten hıla'-i fâhire-i pâdişâhânemden semmûr-1 fâyîzu's-sürûra kaplı bir sevb hıl'at-1 mûrisü'l-behçet-i sultânî ve emrine mütâba'at ile gazâ-yı garrâda ve sâ'ir hıdemât-1 dîn [ve] Devlet-i aliyye'mde mesâ'î-i cemîlesi vücûda gelenlere ilbâs için yigirmi aded hıl'at-1 hâkânî mâyet ve ihsânım olup ve izhâr-1 cevher-i şecâ'at ile düşman-1 dînden kelle ve dil getüren gâzî kullarımın başlarına kendi elinle takup hüner ve şehâmetlerine alâmet olmak için bin aded sîm çelenk ve ol tarafa defterdâra teslîm ve yedinden mühimme-i Devlet-i aliyye'me sarf için Hazîne-i âmîre'mden elli bin gurus dahi işbu emr-i şerîfimle ta'yîn olunan () ile irsâl olunmuşdur. Lede'l-vusûl merâsim-i ta'zîm ve

iclâl ile istikbâl ve sana mâyet ve ihsânım olan hıl'at-ı fâhire ve kisve-i zâhiremi telessüm ve iktisâb ve zîb-i dûş ve bir izhâr-ı mufâharet ve mübâhât-ı evfere ile du'â-yı ömr-i devlet ve devâm-ı karr-ı saltanâtım ed'iyesini îfâdan sonra işbu emr-i şerîfi ma'iyyetinde olan düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Karaman vâlisi vezîrim Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- ve emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm Tuz Mehmed Paşa -dâmet me'âliyahû- ve sipâh ve silâhdâr serdengecdileri ağaları ve Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ve cebeci ve topcu ve bostânî zâbitleri ve umûmen neferâtları ve sâ'ir tavâ'if-i asâkir-i zafer-rehber muvâcehelerinde feth ve kırâ'at ve mazmûn-ı münîfini cümleye îlân ve işâ'at ve cümlesinin üzerine serasker kılınmanla, bu ana dek beyninizde cârî olan merâsim-i mezîd-i meveddet ve mu'âmele-i mücâmeleye kemâ-fi'l-evvel mürâ'ât ve her ahvâli müzâkere ve müşâvere ve kemâl-i ittifâk ve ittihâd ile hareket ve vech-i meşrûh üzre Niş cânibinden ma'iyyetine ta'yîn olunanları dahi yanına istishâb ve bi-tevfiki'llâhi te'âlâ gerek Niş ve Vidin ve gerek etrâf ve enhâsının muhâfaza ve muhâreselerinde ve feth ve teshîrleri münâsib olan mahallerin dahi avn [ve] inâyet-i Bârî ile feth ve teshîrlerinde ve ol tarafa me'mûr olan asâkir-i mansûremden bir ferdin vilâyetlerine gitmesine izn ve ruhsat vermeyüp cümlesini ma'iyyetinde mevcûd ettirmekte ve içlerinden iktizâsı mertebe re'y-i savâb-dîdin üzre eyyâm-ı şitâ duhûlüne değîn küffâr-ı düzeh-karârın memleket-i menhûselerine akına tarafından pey-der-pey fevc fevc asâkir irsâliyle îsâl-i hasâr ve kahr ve nekâl ve dimâr ve seby ve istirkâkları husûsunda ve sâ'ir iktizâ eden hîdemât-ı dîn [ve] Devlet-i aliyye'mde î'mâl ve irsâl olunan yigirmi aded hıl'at-ı fâhireyi dahi gazâ-yı garrâda dîn [ve] Devlet-i aliyye'mde mesâ'î-i cemîlesi vücûda gelenlerin her birine alâ-merâtibihim ilbâs ve çelenkleri dahi gâzî kullarımın hüner ve şecâ'at ve şehâmetlerine alâmet olmak için kendü elinle başlarına takup izhâr ve mübâhâtlarında himmet bezl-i vus' [ve] kudret eylesin ve siz ki Karaman vâlisi vezîr-i müşârun-ileyhsiz ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ve sâ'ir rü'esâ ve zâbitân-ı asâkir-i nusret-mezâhirimsiz, vezîr-i müşârun-ileyhi taraf-ı hümâyûnumdan üzerlerinize serasker-i nusret-şi'ârım ve hakkınızda şekv ve şikâyeti müsmir ve mü'essir bilüp her hâlde re'y-i rezîn-i isâbet-karînine muvâfakat ve her husûsda yek-dil ve yek-cihet ve hılâfindan be-gâyet hazer ve mücânebet eylesiz ve sen ki serasker-i müşârun-ileyhsin, emrinde her vechile müstakil ve re'yinde murahhas ve müstebid kılınmağın, lâzime-i dîn [ve] Devlet-i aliyye'm olan

umûr-1 cüz'iyye ve külliyyenin temşiyet ve icrâsı senin re'y-i rezîn-i isâbet-karînine ihâle ve seni dahi asâkir-i mansûrem ile cenâb-1 Vâhibü'l-atâyâ'ya vedî'a eyledim. Vech-i meşrûh üzre ma'iyyetine me'mûr olanlardan re'y-i savâb-dîdine muvâfakat ve emrine itâ'at ve inkıyâd edenlere ikrâm ve iltifât ve muhâlefete cesâret eder olurlar ise ta'zîr ve te'dîb ve umûr-1 dîn [ve] Devlet-i aliyye'mde re'y-i savâb-dîdin üzre amel ve hareket ile dîn ve Devlet-i aliyye'me muvâfık ve hâsseten mekârim-i pâdişâhâneme lâıyk mesâ'î-i mebrûresi vücûda gelenlere hâl ve şânına münâsib ikrâm olunmak üzre rikâb-1 kâm-yâbıma arz ve i'lâm ve her husûsda iktizâ ve münâsib olan hareket ile hıdemât-1 cemîle zuhûra getürmeğe bezl-i tâb [ve] tüvân eylemen bâbında hatt-1 hümayûn-1 şevket-makrûn mücebince fermân-1 âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i Receb sene 1150

[s. 174]

274

Hâlâ Rumili beylerbeyliğı pâyesi olup sâbıkâ Musul beylerbeyisi olan Arslan Mehmed Paşa -dâmet me'âliyhû-ya hüküm ki,

Sen ki mîr-i mîrân-1 mûmâ-ileyhsin, bundan akdem düstûr-1 mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Rumili vâlîsi olup Niş cânibinde olan vezîrim Ahmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun ma'iyyetine me'mûr ve ta'yîn kılınmışıdın. Ancak el-hâletü hâzihî düstûr-1 mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Vidin muhâfızı vezîrim Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- şeref-bahş-1 sudûr olan hatt-1 hümayûn-1 celâlet-makrûnumla Niş ve Vidin cânibleri seraskeri nasb ve ta'yîn olunup ve muktezâ-yı vakt ve hâle göre serasker-i müşârun-ileyhin ma'iyyetinde evvelden me'mûr ve ta'yîn olunan asâkir-i nusret-mezâhirimden mâ'adâ ecnâd-1 celâdet-i'tibârın tevfir ve teksîri ve ihtişâd ve ictimâ'ı ehemm ve elzem olmağla, sen ki mîr-i mîrân-1 mûmâ-ileyhsin, sen dahi müstevfâ âdemlerinle serasker-i müşârun-ileyhin ma'iyyetine me'mûr ve ta'yîn olunmuşsundur. İmdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim vusûlünde kat'â te'hîr ve tevakkuf etmeyüp müstevfâ âdemlerinle ucâleten kalkup varup ber-vech-i müsâra'at Vidin'e varup serasker-i müşârun-ileyhin

re'y-i savâb-dîdi ile gerek Vidin Kal'ası'nın muhâfaza ve muhâresesinde ve gerek sâ'ir iktizâ eden hıdemât-ı dîn ve Devlet-i aliyye'mde cân ve baş ile bezl-i tâb ve tûvân eyleyüp te'hîr ve tevakkufdan ve mikdâr-ı zerre tehâvün ve taksîrden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i B [Receb] sene 1150

275

Bir sûreti,

Ber-vech-i arpalık Ohri ve Prizrin sancaklarına mutasarrıf olup Rumili beylerbeyliği pâyesi olan Mahmûd Paşa -dâmet me'âliyhû-ya mükemmel ve müretteb kapısı halkı ve yarar ve kâr-güzâr âdemleriyle

276

Bir sûreti dahi,

Mahmûd Paşa-zâde Hasan -dâme ikbâluhû-ya tahrîrine me'mûr be-her bayrağı ellişer neferden on bayrak mîrî sūvârî ve on bayrak piyâde levendât ile

277

Bir sûreti dahi,

Sülo Paşa yeğeni Tâhir -dâme ikbâluhû-ya üç bin nefer güzîde asâkir ile

278

Bir sûreti,

Kara-mütesellim () -zîde mecduhû- yarar ve güzâr âdemler ile

279

Bir sûreti,

Sâbıkâ Eğriboz muhâfızı olan Gazî Ahmed Paşa'ya kapısı halkı ile yazılmışdır.

280

Emr-i şerîfi unvânuna -mûcebince amel oluna- deyü hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn keşîde kılınmışdır.

Hâlâ Rumili vâlîsi olup Niş muhâfızı olan Vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki,

Niş ve Vidin câniblerinde vüzerâ-yı ızâmımdan bir vezîr-i şecâ'at-semîrin serasker nasb ve ta'yîn olunması ehemm ve mehâmm-ı Devlet-i aliyye ve akdem-i levâzım-ı saltanat-ı seniyyemden olmağla, düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfehham Vidin muhâfızı olan vezîrim Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- hâlâ karîha-i sabîha-i mülûkânemden hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûnumla Niş ve Vidin câniblerine serasker-i hamîyyet-perverim nasb ve ta'yîn olunup, gerek Niş ve gerek Vidin taraflarının seraskerliğine kâffe-i umûrunun tekmîl ve temşiyeti uhde-i ihtimâmına tefvîz ve avn [ve] inâyet-i Bârî ile ol tarafların düşman-ı dînden muhâfaza ve muhâreselerinde ve feth ve teshîrlerinde münâsib olan mahallerin feth ve teshîri husûsunda bezl-i menşûr ve sa'y-ı nâ-mahsûr eyleyüp ve kendüye tuğrâ-yı [garrâ] ve iktizâ eden umûr-ı mühimme evâmir-i şerîfem tahrîrine etdirmesine izn ve ruhsat-ı hümâyûnum erzânî kılınup ve her vechile emrine müstakil ve re'yinde murahas ve müstebid olup ve levâzım-ı dîn [ve] Devlet-i aliyye'm olan umûr-ı cüz'iyye ve külliyyenin temşiyet ve icrâsına re'y-i rezîn-i isâbet-karînine ihâle olunduğu kendüye müş'ir hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla mu'anven mufassal ve meşrûh emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmağla, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, keyfiyet ma'lûmun oldukda [s. 175] bi-fazlillâhi'l-melikü'l-kadîr feth ve teshîr kılınan Niş Kal'ası ve

etrâf ve enhâsının a‘dâ-yı dîn-i mübînin keyd ve mekrinden hıfz ve hırâset ve kahr ve tedmîrlerinde ve sâ‘ir iktizâ eden hıdemât-ı dîn ve Devlet-i aliyye‘mde ve her hâlde serasker-i müşârun-ileyhin re‘y-i rezîn ve isâbet-karînine muvâfakat ile istihsâl-ı rızâ-yı hümâyûnuma mü‘eddî olan hâlât-ı marziyye ve mesâ‘î-i meşkûre izhârına bezl-i makdûr ve ziyâdesiyle dikkat eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ‘il-i B [Receb] sene 1150

281

Vidin ve Niş cânibleri seraskeri Vezîr Mehmed Paşa‘ya ve Rumili vâlisi olan Vezîr Ahmed Paşa‘ya hüküm ki,

Avn [ve] inâyet-i Bârî ile bu def‘a eyâdî-i düşman-ı bed-kârdan nez‘ ve istihlâs ile feth ve teshîri müyesser olan Niş Kal‘ası‘nın kemâl mertebe metânet ve [ra]sânet ve istihkâm üzre muhâfaza ve muhâresesi aksâ-yı merâm-ı hümâyûnum olmağla, imdi siz ki vezîrân-ı müşârun-ileyhimâsız, işbu emr-i şerîfim vusûlünde bundan akdem Niş Kal‘ası‘ndan çıkan yedi aded ve Âsitâne-i sa‘âdet‘imden Sofya‘ya giden dokuz aded Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ortaları ve mukaddemâ ol tarafa me‘mûr kılınan yeniçeri serdengecdileri neferâtı ve yine mukaddem Niş‘den çıkup hâlâ ol tarafda mevcûd olan yerlü kulu neferâtı ve sâ‘ir iktizâ eden tavâ‘if-i askeriyeyi tarafınızdan kemâ-yenbağî sıhhati üzre tertîb ve defter ve bir sâ‘at mukaddem defterin rikâb-ı hümâyûnuma irsâl ve muhâfaza-i merkûme için vech-i meşrûh üzre tertîb ve defter olunacak gerek kapum kulları ve gerek yerlü neferâtı ve sâ‘ir tavâ‘if-i askeriyeden mâ‘adâ bi-avnihi te‘âlâ kal‘a-i mezkûrenin düşman-ı dînden hıfz ve hırâsetine ve metânet ve istihkâmına ve sâ‘ir iktizâ eden levâzimesinin itmâm ve ikmâline ve esbâb-ı nizâmına hâlât ne ise anları dahi sıhhati üzre ucâleten arz ve i‘lâm eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâ‘il-i B [Receb] sene 1150

Şehirköyü ve () ve () nâ'iblerine hüküm ki,

Bundan akdem ol havâlîye hınta husûsu için mübâşir ta'yîn olunan Süleymân -zîde mecduhû- Eksamil İskeleye cânibine vardıkda gice ile iskele-i mezbûrede bir kayık hafıyyeten buğday yüklenüp keferine sefinesine nakl olunmak üzere iken, mübâşir-i mûmâ-ileyh haber alup üzerine vardıkda sâhibi olan dahi haber alup deryâ kenârında bir mikdâr buğdayı kaldıramayup bırağup firâr etmekle, kayık-ı mezbûr sâhibi ne mahallendendir deyü tececcüs olundukda rü'esâ-yı sefâyinden Şehirköylü Deli Yanni dimekle ma'rûf zimmî olup ve keferine gemilerine zahîre vermek âdet-i müstemirresi olduğunu haber verdiklerini mübâşir-i mûmâ-ileyh tarafından i'lâm olup ve mesfûr zimmînin ve kayığına hınta nakl eden kirâcı devecilerinin Der-i Devlet-medârıma ihzârları ve kayığın dahi mîrî için girift olunmak üzere Âsitâne-i sa'âdet'ime ihzârları fermânım olmağla, imdi siz ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhimsiz, işbu emr-i şerîfım vusûlünde bu misillü hıyânet ve mel'anete cesâret eden mesfûr zimmîyi ve kayığına hınta tahmîl eden kirâcı devecileri mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle tecessüs ve tefahhus ile alâ eyyi-hâl ahz ve haklarından gelinmek için Der-i Devlet-medârıma ihzâr ve kayığı dahi mîrîye girift olunmak üzere Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâl eyleyüp, hılâf-ı emr-i şerîf hareketden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene 1150

[s. 176]

Rodoscuk nâ'ibine ve Rodoscuk'da yeniçeri zâbitine hüküm ki,

Kadîmü'l-eyyâmdan berü Tekfurdağı Kasabası[na] buğday getirüp bey' eden buğday ashâbı mu'tâd üzere buğday nümûnelerini yine kasaba-i mezbûrede vâkı' Horasım Hânı dimekle ma'rûf hânın önüne getirüp rençber tâ'ifesi dahi nümûnelerine göre bâzâr ve ol makûle üzere buğday ashâbından buğday iştirâ ve Âsitâne-i sa'âdet'ime nakl edegelüp buğday dellâli nâmına kimesne olmayup ve

muhtekir ve madrabâz tâ'ifesi dahi dahl ve vaz'-ı yed etmek iktizâ etmez iken, ahd-i karîbde katı vâfir âdemler buğday dellâli nâmıyla tebeddül ve be-her arabadan beşer pâreden onar pâreye değin dellâliye almaglığı kendülere kâr edinmeleriyle, zikr olunan dellâllerin re'yleriyle yarım sâ'at mahallden buğday arabalarını muhtekir ve madrabâz tâ'ifesi karşılayup buğdayları izdiyâd-ı bahâ ile iştirâ ve mahzenlere vaz' etmeleriyle, buğdayın izdiyâd-ı bahâya çıkmasına ve Âsitâne-i sa'âdet'imde olan ibâdullâhın akvâtlarının zarûret ve müzâyakalarına bâ'is ve bâdî ve diledikleri bahâya fûrûht etmekle mutarassıd olmaları bu vechile rençber tâ'ifesinin buğday iştirâsına liyakatları kalmadığı rütbe-i tahakkuka resîde olmağla, zikr olunan dellâl tâ'ifesinin ve muhtekir mel'ûnları ve madrabâzların bu gûne mel'anet ve hıyânete cesâretlerine kat'â rızâ-yı hümâyûnum olmamağla, men'-i küllî ile men' ve def'i ve kadîmîsi üzre amel olunması fermânım olmağın, imdî siz ki Rodosçuk nâ'ibi ve yeniçeri zâbiti mûmâ-ileyhimâsız, işbu emr-i şerîfim vusûlünde fi-mâ ba'd yine kadîmîsi üzre buğday ashâbı buğday nümûnelerini kasaba-i mezbûrede vâkı' olan hân-ı merkûm önüne getirüp rençber tâ'ifesi dahi nümûnelerine göre bâzâr ve ol minvâl üzre buğday ashâbından buğday iştirâ ve Âsitâne-i sa'âdet'ime nakl eyleyüp min ba'd buğday dellâli nâmına kimesne olmayup ve dellâliye nâmıyla bir akçeleri ve bir habbeleri alınmayup ve muhtekir ve madrabâz tâ'ifesine dahi bir dürlü buğday iştirâsına tesaddî ve vaz'-ı yed etdirilmeyüp zecr ve men'lerine ziyâde tekayyüd ve ihtimâm eyleyesiz. Zikr olunan dellâl tâ'ifesinin ve muhtekir ve madrabâzların bi'l-küllîye men' ve def'i ehemmi ve elzem-i levâzımâtından olmağla, şöyle ki bundan sonra dahi dellâl tâ'ifesi kasaba-i mezbûreye gelen buğday arabalarından bir akçe ve bir habbe aldıkları ve muhtekir ve madrabâzların dahi bir habbe buğday iştirâsına ve der-mahzen eyledikleri haber alınur ise gerek dellâl ve gerek muhtekir ve madrabâz tâ'ifesinin bilâ-tereddüd eşedd-i ukûbet ile muhkem haklarından gelindikden mâ'adâ siz ki mûmâ-ileyhimâsız, siz dahi tesâmüh ve tekâsülünüze haml olunup mes'ûl ve mu'âheze-i şedîde ile mu'âhez olacağınızı emr-i mukarrer ve muhakkak bilüp ana göre ziyâde basîret ve intibâh ile hareket ve zikr olunan dellâl ve muhtekir ve madrabâz tâ'ifesinin men' ve def'lerinde ve kasaba-i mezbûre gelen buğday ashâbından rençber tâ'ifesinin iştirâsında ve Âsitâne-i sa'âdet'ime nakillerinde ihtimâm ve dikkat ve ser-mû hılâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Mora Cezîresi'nde vâkı' kılâ' muhâfazaları-çün Rumili'nin sol kolundan otuz yedi aded serdengecdi bayrakları küşâdesine ve gerek kılâ'-ı mezbûrede olan on bir aded ortalara birer mikdâr neferât tahrîr olunması husûslarına me'mûr Haseki el-Hâcc Süleymân -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Zıkr olunan otuz yedi serdengecdi bayrakları küşâdesi-çün ve bundan akdem mâ'adâ on bir aded ortalara birer mikdâr neferât tahrîr ve tashîh olunması husûsları-çün Rumili'nin sol kolunda her kangı kazâlara varup dâhil ve vâsıl olduğunda bu kazâda yeniçeri yokdur ve bayrak verilmez veyâhûd bu bayrağa müstehakdır deyü ve bu değildir deyü umûr-ı mühimmenin mikdâr-ı zerre te'hîr ve ta'tîline bâ'is gerek kâdî ve gerek nüvvâb ve gerek yeniçeri serdârları ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri her kim olur ise olsun bu emr-i lâzımü'l-ihimâmın girüye kalmasına bâ'is ve nâ-merzâ zuhûr edenleri sen ki haseki-i mûmâ-ileyhsin, der-akab ism ve resmleriyle tahrîr ve muhkem haklarından gelinmek üzere bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem Der-i Devlet-medârıma arz ve i'lâm eylemen fermânım olmağın () ile irsâl olundu. İnşâ-Allâhu te'âlâ vusûlünde sen ki haseki-i mûmâ-ileyhsin, bu husûsa müstakillen mübâşir ta'yîn olunmuşundur. Gerekdir ki vech-i meşrûh bayrak küşâdesi-çün ve gerek kılâ'-ı mezbûrede olan on bir aded ortalara birer mikdâr neferât tahrîr ve tashîh eylemen husûsu-çün Rumili'nin sol kolunda vâkı' olan kazâlara varup [s. 177] dâhil ve vâsıl olduğunda bu kazâda yeniçeri yokdur ve bayrak verilmez deyü illet ve bahâne îrâdıyla veyâhûd bu bayrağa müstehakdır bu değildir buna versün ve bu değildir buna verilmesün deyü bu umûr-ı mühimmenin mikdâr-ı zerre te'hîr ve ta'tîline bâ'is gerek kâdî ve gerek nüvvâb ve gerek serdârlar ve ihtiyârları ve gerek a'yân-ı vilâyet her kim olur ise olsun bu emr-i lâzımü'l-ihimâmın girüye kalmasına bâ'is nâ-merzâ hareketleri zuhûr edenleri ism ve resmleriyle der-akab tahrîr ve muhkem haklarından gelinmek için bir gün ve bir sâ'at mukaddem Der-sa'âdet'ime arz ve i'lâm eylesin ve sen dahi me'mûr olduğun hıdemât-ı hümayûnun bir gün evvel itmâmına ve tekmîline ziyâde bezl-i iktidâr ve sarf-ı miknet-i bî-şümâr eyleyüp

muğâyir-i emr-i âlî vaz' ve hareketden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyesin deyiş
iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim bi'l-fi'l segbânbaşı olan Mehmed -dâme mecduhû-
tarafından mühürlü mektûb verilmekle vech-i meşrûh üzere âmel olunmak bâbında
fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i B [Receb] sene 1150

285

Üsküdar'dan Şâm-ı şerîfe varınca yol üzerinde ve yemîn ve yesârında vâkı'
beylerbeyiler ve ümerâ ve kâdîlar ve eyâlet ve elviye mütesellimleri ve yeniçeri
serdârları ve havâss ve evkâf zâbitleri ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Haremeyn-i şerîfeyn ahâlisine be-her sene mu'tâd üzere irsâl olunan Surre-i hümâyûn-
ı mevhebet-meşhûn işbu sene-i mübâreke de dahi Hazîne-i âmire'mden an-nakd ihrâc
ve surre emîni nasb ve ta'yîn olunan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân () -zîde mecduhû-
ya teslîm ve ol savb-ı meymenet-iştîmâle teveccüh ve irsâl olunmağla, Surre-i
hümâyûn [ve] emîn-i mûmâ-ileyhin ve refâkatinde olan hüccâc-ı zevi'l-ibtihâcın
yollarda ve menâzil ve merâhilde muhâfazalarına tekayyüd olunmak Devlet-i
aliyye'min a'zam-ı umûr ve ehemmi mehâmmından olmağla, imdi Surre-i hümâyûn
ile emîn-i mûmâ-ileyh her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına dâhil olur ise
me'men ve mahfûz mahallere kondurup ve müstevfâ ve mu'temed bekçiler ta'yîn ve
gereği gibi bekledüp ve gider olduklarında yanlarına âdemlerinizden ve askerîden ve
kazâlarınız darb ve harbe kâdir mu'temed âdemlerden yarar ve tûvânâ ve tûfeng-
endâz müsella mikdâr-ı kifâyeden ziyâde âdemler koşup yollarda ve menâzil ve
merâhilde ve muhâfaza ve muhâresesinde tekayyüd-i tâmm ve ziyâde ihtimâm
ederek âminen ve sâlimen birbirinize irsâl edüp kazâ be-kazâ îsâllerinizi müş'ir
hüccet-i şer'iyeye olunup Der-i Devlet-medârıma irsâl ve bu minvâl üzere kemâl-i emn
ve selâmet ve mezîd-i itmînân ve refâhiyet ile Şâm-ı şerîfe îsâl edüp, lâkin bu
bahâne ile re'âyâ ve berâyâ ve sükkân-ı vilâyetden müft ve meccânen zâd ve zahîre
mutâlebesiyle ve âhar vechile zulm ve te'addî olunmaktan ziyâde ihtirâz eyleyesiz.
Surre-i hümâyûn'un gerek yollarda ve gerek menâzil ve merâhilde ve esnâ-yı hatar ve

tirhâlde eşkıyâ ve harâmzâdeden muhâfaza ve muhâresesinde ziyâde tekayyüd ve ihtimâm lâzım olmağla, şöyle ki el-ıyâzen billâhi te‘âlâ bu emr-i hatîrde ihmâl ve tekâsül ve bir gûne müsâmaha ve taksîriniz sebebi ile bir dürlü zarar ve gezend isâbet etmek ihtimâli olur ise eşedd-i ukûbete giriftâr olacağınız bi'l-bedâhe zâhir ve âşikâr olmağla, her biriniz ziyâde basîret ve intibâh üzre hareket ve kavî tedârük ile her hâlde muhâfaza ve muhâresesinde ziyâde ihtimâm edesiz. Surre-i şerîfe'yi ve emîn-i mûmâ-ileyh ve yanında olan hüccâc-ı hidâyet-minhâc kemâl-i emn ve selâmet ve mezîd-i itmînân ve refâhiyet ile birbirinize irsâl ve Şâm-ı şerîfe îsâle bezl-i kudret ve sarf-ı miknet eyleyüp mikdâr-ı zerre ihmâl ve tekâsülden gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene 1150

[s. 178]

286

Ahyolu ve Birgos ve () ve () kâdîlarına ve zikr olunan kazâlarda vâkı‘ yeniçeri serdârları ve a‘yân-ı vilâyet ve sâ’ir iş erlerine hüküm ki,

Birgos sâkinlerinden olup bundan akdem nefy ve iclâları bâbında emr-i şerîfim sâdır olan Canbaz-oğlu Mustafa ve refikı Külhâncı-oğlu Mehmed ve Kurd-oğlu Osmân nâm şakîler sâbıkâ segbânbaşının himâye ve i‘ânetiyle te’dîb olunmadıklarından nâşî el-yevm şekâvet üzre olup ve hâlâ Birgos mütevellisi Han-zâde Yahya -zîde mecduhû-ya envâ‘-ı itâle-i lisân ve bir iki def‘a kendüsine sû‘-i kâsd ve bu misillü sâ’ir şekâvetleri mütemâdî olmağla, zikr olunan şakîlerin ıslâh-ı nefis ve te’dîbleri içün emr-i şerîfim verilmek bâbında düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Rumili vâlisi olan vezîrim Ahmed Paşa -edâmallâhü te‘âlâ iclâlehû- arz edüp, lâkin mezbûrlar el-yevm Birgos'da midir, yohsa taht-ı kazânızda firâr üzreler-midir, mezkûrların buldukları mahallerden alâ eyyi-hâl ahz ve ele getirülüp Âsitâne-i sa‘âdet’ime ihzârları fermânım olmağla, imdi siz ki kâdîlar ve yeniçeri serdârları ve a‘yân-ı vilâyet ve iş erlerisiz, mezbûrûn şakîler her kangınızın taht-ı kazâsında bulunurlar ise alâ eyyi-hâl ahz ve ele getirüp Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ocağı çavuşlarından mübâşir ta‘yîn olunan () Çavuş -zîde kadruhû-ya teslîm ve kayd ve

bend ile mahbûsen Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâl ve ihzâr eyleyesiz. Mezkûrûn şakîlerin bi-eyyi-hâl ahz ve ele götürülmeleri mühimm ve muktezî olup ve sizden matlûb olmağla, ana göre her biriniz basîret üzere hareket ve her ne tarikle olur ise fermânım olduğu üzere alâ eyyi-hâl ahz ve ele götürüp mübâşir-i merkûma teslim ve Âsitâne-i sa'âdet'ime ihzâr eylemekde her biriniz tekayyüd ve ihtimâm ve hılâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]150

287

Rodoscuk nâ'ibine ve Rodoscuk'da mîrî peksimâd mübâşiri olan () -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Rodoscuk'da olan kapan-ı dakîk sefinelerine mîrî peksimâd tahmîl olunduğu istimâ' olunup bu keyfiyet Âsitâne-i sa'âdet'imde olan ibâdullâhın akvât husûsunda zarûret ve müzâyakalarına bâ'is ve bâdî olan hâlât-ı gayr-i marziyyeden olup min ba'd kapan-ı dakîk sefinelerine peksimâd tahmîline kat'â rızâ-yı hümâyûnum olmayup, ancak bostân ve misâfir sefinelerine ve kayıklarına tahmîl olunması fermânım olmağın, imdi siz ki mûmâ-ileyhimâsız, fî-mâ ba'd vech-i meşrûh üzere Rodoscuk'da olan kapan-ı dakîk sefinelerine min ba'd mîrî peksimâd tahmîl olunmayup, men'-i küllî ile men' ve mîrî peksimâd ancak bostân ve misâfir sefinelerine ve kayıklarına tahmîl olunup aslâ hılâfına rızâ ve cevâz gösterilmeyüp, şöyle ki bundan sonra kapan-ı dakîk sefinelerine peksimâd tahmîl olunduğu istimâ' olunur ise sonra bir vechile cevâba kâdir olamayup ziyâdesiyle mes'ûl ve mu'âhez olacağınızı mukarrer ve muhakkak bilüp ana göre bu husûsda basîret ve intibâh üzere hareket ve fermânım olduğu üzere kat'â kapan-ı dakîk sefinelerine mîrî peksimâd tahmîl olunmayup, ancak bostân ve misâfir sefinelerine ve kayıklarına tahmîl olunup hılâfından gâyetü'l-gâye hazer ve ictinâb olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]150

Vüzerâ-yı ızâmımdan Vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, bundan akdem emr-i şerîfimle Sofya cânibine me'mûr olmuşdun. El-hâletü hâzihî senin Ordu-yı hümâyûn-ı nusret-makrûnumda bulunman mühimm ve muktezî olmağla, Sofya cânibinden tahvîl ve Ordu-yı hümâyûn-ı zafer-makrûnum tarafına me'mûr olmuşsundur. İmdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim vusûlünde kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp mükemmel ve müretteb kapun ve müstevfâ âdemlerinle kalkup ve bir yerde meks ve ârâm eylemeyüp iki konağı bir edüp ve esnâ-yı râhda fukarâdan müft ve meccânen bir nesne almayup ve tarîk-i câddeden sağa ve sola sapmayup âdemlerini zabt ederek sür'at ve şitâb ile gidüp bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem varup Ordu-yı hümâyûn'uma mülhak ve mülâkî olmağa cidd-i tâmm ve sebîl-i dîn-i mübîn ve uğur-ı hümâyûnumda bezl-i tâb ve tûvân ve ziyâdesiyle ikdâm ve ihtimâm eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]150

Hüdâvendigâr Sancağı mütesellimi Velî -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Sen ki mûmâ-ileyhsin, sen yarar ve kâr-güzâr ve asâkir i'mâline kâdir ve şecî' ve bahâdır olup sebîl-i dîn-i mübîninde ve uğur-ı nusret-makrûnumda senden her vechile hıdmet me'mûl-ı pâdişâhânem olduğuna binâ'en bundan akdem sâdır olan emr-i şerîfim mücebince bin nefer süvârî ile Sofya cânibine me'mûr olmuşidın. El-hâletü hâzihî Ordu-yı hümâyûn-ı zafer-makrûnum tarafında bulunman mühimm ve muktezî olmağla, Sofya cânibinden tahvîl ve Ordu-yı hümâyûnum tarafına me'mûr olmuşsundur. İmdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim sana her ne mahallde varup vâsıl olur ise kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp tâmmü's-silâh ol mikdâr nefer süvârî ile hareket ve bir yerde meks ve ârâm eylemeyüp iki konağı bir ederek gidüp Gelibolu ma'berinden ubûr ve esnâ-yı râhda fukarâdan müft ve meccânen nesne almayup askerini gereği gibi zabt ve tarîk-i câddeden sağa ve sola sapmayup sür'at ve şitâb ile bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem varup Ordu-yı hümâyûn'uma

mülhak ve mülâkî olmağa cidd-i tâmm ve sebîl-i dîn-i mübîninde ve uğur-ı hümâyûnumda ziyâdesiyle ikdâm ve ihtimâm eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]150

[s. 179]

290

Edirne mollasına ve bostâncıbaşısına hüküm ki,

Âsitâne-i sa'âdet'imde sâkin ve mütevattın olan ibâdullâhın zahîreleri-çün tüccâr tâ'ifesinin vilâyet-i Rumili'nde vâkı' ba'zı kuzât ve kurâdan iştirâ ve cem' eyledikleri yüz elli mikdârı araba tulum ve kaşkaval peynirini Âsitâne-i sa'âdet-medârıma nakl eylemek üzere Havsa Kasabası'na geldiklerinde sen ki Edirne bostâncıbaşısı mûmâ-ileyhsin, tarafından mürûr ve ubûrlarına mûmâna'at ve Edirne'ye i'âde ve ircâ' eylediğin mevsûku'l-keîm kimesnelerin ihbârlarıyla rütbe-i tahakkuka resîde olduğundan zikr olunan peynirin hey'et-i mecmû'asıyla bir gün evvel Âsitâne-i sa'âdet'ime nakli mühimm ve muktezî olmağla, siz ki mûmâ-ileyhimâsız, ta'yîn olunan çavuş mübâşeretiyile sâlifü'z-zikr peynir ucâletü'l-vakt Âsitâne-i sa'âdet'ime nakl olunup ve bundan sonra dahi ol makûle tüccâr tâ'ifesinin etrâf ve eknâfdan iştirâ ve cem' ve Âsitâne-i sa'âdet'ime nakl murâd eyledikleri gerek peynir ve gerek zehâyir-i sâ'irenin mürûr ve ubûrlarına bir dürlü muhâlefet kaydında olur iseniz îrâd eyleyeceğiniz özr ve illetiniz ısgâ ve sem'-i kabûle ilkâ olunmayup mazhar-ı itâb ve ikâb olacağınızı mukarrer bilüp ve fi-mâ ba'd bu misillü hılâf-ı marzî hareketden be-gâyet ictinâb ve hazer eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]150

291

Mısır vâlisine hüküm ki,

Akzâ kuzâtü'l-Müslimîn Mevlânâ Hüseyin -zîdet fezâ'ilühû- rikâb-1 hümâyûnuma arz-1 hâl edüp, bin yüz elli bir senesi Muharremü'l-harâmı gurreesinde zabt eylemek üzere Mekke-i mükerreme şerrefehallâhû te'âlâ ilâ yevmi'l-âhire kazâsı kendüye tevcîh ve ihsânım olup ve Mekke-i mükerreme kâdîsı olanlara Mısr-1 Kâhire'den mu'tâd üzere ta'yîn olunan gılâl aynî ve ücret-i şütürân ve navl-1 sefine dahi tamâmen verilüp noksân teklîf olunmamak bâbında inâyet recâ ve bundan akdem Hazîne-i âmire'mde mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda Mekke-i mükerreme kâdîsı olanlara senevî üç yüz altmış altı erdeb hinta ve on bin yüz seksen sekiz pâre ücret-i şütürân ve navl-1 sefine ta'yîn olduğu mukayyed ve rikâb-1 hümâyûnumda mahfûz olan kuyûd-1 ahkâma mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere navl-1 sefine için emr-i şerîf verildiği mastûr ve mukayyed olmağın, mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf mücebince ol mikdâr erdeb hinta aynî gılâl verilüp bahâ teklîf olunmamak ve ücret-i şütürân ve navl-1 sefine dahi tamâmen verilüp noksân teklîf olunmamak bâbında fermân-1 âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-1 C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]150

292

Habeş Eyâleti ve Mekke-i mükerreme Şeyhü'l-haremlîği inzimâmıyla Cidde-i ma'mûre Sancağ'na mutasarrıf olan Vezîr Ebûbekir Paşa'ya hüküm ki,

Akzâ kuzâtü'l-Müslimîn Mevlânâ Hüseyin -zîdet fezâ'ilühû- rikâb-1 hümâyûnuma arz-1 hâl edüp, bin yüz elli bir senesi muharremü'l-harâmı gurreesinde zabt eylemek üzere Mekke-i mükerreme -şerrefehallâhû te'âlâ ilâ yevmi'l-âhire- kazâsı kendüye inâyet ve ihsânım olmağla, Mekke-i mükerreme kâdîlarına cihet-i ma'îşet için Cidde-i ma'mûre Gümrüğü mahsûlünden takdîr ve ta'yîn olunan senevî on bir bin iki yüz elli guruş tamâmen an-nakd verilüp eşyâ ve noksân teklîfi ve ecnâs-1 nukûdun Âsitâne-i sa'âdet'imde râyic olduğu bahâlarından ziyâdeye verilmek teklîf olunmamak bâbında istid'â-yı inâyet etmeğın, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, zıkr olunan on bir bin iki yüz elli guruşu tamâmen an-nakd râyic olduğu bahâlardan ziyâdeye verilmek teklîfi ile cevr ve eziyet olunmaktan ziyâde tehâşî olunmak bâbında fermân-1 âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Karaman vâlisi olup Vidin muhâfazasında olan Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki,

Bundan akdem eydî-i a'dâya giriftâr olan Niş Kal'ası'nın bi-avnihi sübhânehû ve te'âlâ eydî-i a'dâdan istinzâ' ve istihlâsı a'zam-ı eşgâl-ı dîn ve elzem-i levâzım-ı saltanat-ı seniyyemden olup ve bi-meşiyeti'llâhi te'âlâ bu vakt vakt-i fırsat olmağla, hâlâ Rumili vâlisi vezîrim Ahmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- mükemmel ve müretteb kapısı halkı ve yarar ve kâr-güzâr ve müstevfâ âdemleri ve ma'iyetine me'mûr olan sâ'ir tavâ'if-i askeriye ile kal'a-i mezbûrenin feth ve teshîrine me'mûr ve bir gün evvel varup muhâsara ve avn-i Hakk ile eydî-i düşman-ı dînden nez' ve tahlîs için mufassal ve meşrûh emr-i şerîfimle me'mûr olup, lâkin vezîr-i müşârun-ileyhin evvelden yanına ta'yîn olunan tavâ'if-i askerîden mâ'adâ ma'iyetinde ecnâd-ı vegâ-i'tibârın gâyet lüzûmu ve iktizâsı olup ve bi-lutfihî te'âlâ Vidin tarafının düşman-ı dînden gâ'ilesi ber-taraf olmağla, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, sen vüzerâ-yı ızâmımın yarar ve kâr-güzârı olup bu husûsda senden dahi kemâl-i gayret ve hamiyet ve sadâkat ve istikâmet ile hıdmet me'mûl ve melhûz-ı pâdişâhânem olmağla, sen dahi mükemmel ve müretteb kapun halkı ve yarar ve kâr-güzâr ve müstevfâ âdemlerin ile Vidin muhâfızı vezîrim Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-ya sâdır olan emr-i şerîfimde tenbîh-i hümayûnum olduğu üzre re'y-i savâb-dîdi ile Vidin muhâfazasında olan asâkir-i mansûremden kifâyet mikdârı güzîde ve müntehâb asâkir ifrâz ve yanına alup ma'an götürüp vezîr-i müşârun-ileyh Ahmed Paşa'nın ma'iyetine isâl eylemen üzre me'mûr ve ta'yîn olunmuşundur. İmdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim () ile vusûlünde kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, mükemmel ve müretteb kapun halkı ve yarar ve kâr-güzâr ve müstevfâ âdemlerinle kalkup Vidin Kal'ası muhâfızı vezîr-i müşârun-ileyhin re'y-i savâb-dîdi ile kal'a-i mezbûre muhâfazasında olan asâkir-i nusret-mezâhirimde fermânım olduğu üzre kifâyet mikdârı güzîde ve müntehâb ifrâz eylediği asâkir-i nusret-şî'ârımı dahi ma'iyetine alup ve bir gün evvel ber vech-i müsâra'at Rumili vâlisi vezîr-i müşârun-ileyhin yanına erişüp ve ma'an semt-i me'mûra teveccüh ve azîmet

ve bir gün evvel ve bir an mukaddem Niş Kal'ası'na varup vezîr-i müşârun-ileyhin re'y-i savâb-dîdi ile kal'a-i mezbûrenin bi-tevfikihî te'âlâ muhâsarasında ve hüsn-i vifâk ve kemâl-i ittihâd ve ittifâk ve gönül birliği ile sebîl-i dîn-i mübîn ve uğur-ı hümâyûn-ı nusret-karînimde cân ve baş ile çalışup bir gün evvel feth ve teshîrinde ve sâ'ir fermânım olan hıdemât-ı aliyyemin edâ ve temşiyet ve tekmîlinde senden me'mûl-ı hümâyûnum olduğu vech üzere hıdemât-ı müstahsene ve istihsâl-ı rızâ-yı hümâyûnuma muvâfık mü'essir-i mebrûre vücûda getürmeğe [s. 180] bezl-i iktidâr ve sa'y-ı bî-şümâr eyleyesin. Vezîr-i müşârun-ileyhin ma'iyyeti ile me'mûr olduğun umûr-ı dîn-i mübîn ve Devlet-i aliyye'm hıdmeti olup uğur-ı Devlet-i aliyye'mde mebzûl olan hıdmetin dîn-i mübîn takviyyetine râci' olduğu bî-reyb ve gümân olmağla, i'lâ-yı kelime-i dîn-i mübîn ve i'zâz-ı şer'-i mübîn-i Seyyidi'l-mürselîn için vücûda gelen mesâ'î-i cemîlen zâyî' olmayup dünya ve ukbâda ecr ve mükâfâta nâ'il olacağından iştibâh eylemeyüp bu husûsda izhâr-ı gayret ve hamiyet ve vezîr-i müşârun-ileyhin re'yine muvâfakat ile kal'a-i mezbûrenin bir gün evvel feth ve teshîri husûsunda bezl-i makdûr eyleyüp ser-mû hılâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]150

294

Rumili vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki,

Bundan akdem sedd-i serîr [ve] sugûr-ı İslâmiyye'den olan Niş Kal'ası'nın bilâ-mûceb bî-ceng ve ceneral-i küffâr-ı dûzeh-karâra teslîm ile Devlet-i aliyye'me ihâneti ve kefere-i müşrikîne i'âneti müstelzim bu güne hâlete tesaddî edenlerden kal'a-i mezbûrenin yerlü cebecibaşısı () ve topcubaşısı () ahz ve hâlâ ocakları zâbitına habse verildiği sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, tarafından mektûbunla i'lâm olunup ve mezbûrların ikisinin dahi rikâb-ı hümâyûnuma ihzârları fermânım olmağın, işbu emr-i şerîfim vusûlünde mukaddemâ bu husûs için mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı mu'allâm kapucibaşılardan Osmân -dâme mecduhû- ma'rifetiyle mezkûrân iki nefer hâ'inlerin yanlarına kifâyet mikdârı âdemler ta'yîn ve firâr ihtimâlinden

me'mûn olur keyfiyet kayd ve bend ile rikâb-ı hümâyûnuma irsâl ve ihzâr eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]150

295

Ber-vech-i arpalık İçil Sancağı'na mutasarrıf olan Vezîr Mustafa Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, bundan akdem şeref-yâfte-i sudûr olan emr-i şerîfimle Niğbolu muhâfazasına me'mûr olmuşdun. El-hâletü hâzihî senin bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem Ordu-yı hümâyûn'uma varup iktizâ eden hıdemât-ı aliyyemde bulunman mühimm ve muktezî olmağla, imdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-îmtisâlim () ile vusûlünde kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp mükemmel ve müretteb kapun halkı ve müstevfâ âdemleriyle kalkup ve yollarda bir yerde meks ve ârâm eylemeyüp bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem varup Ordu-yı hümâyûn'umda hıdemâtda bulunmağa mübâderet ve müsâra'at eyleyüp hılâfindan ve esnâ-yı râhda re'âyâ ve berâyâdan müft ve meccânen zâd ve zevâd alunup zulm ve te'addî olunmakdan be-gâyet hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]150

296

Gedüklü Dergâh-ı mu'allâm müteferrikalarından Telhîs-i sâbık Mehmed -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Sen ki mûmâ-ileyhsin, bundan akdem emr-i şerîfimle mübâşeretin hasebiyle me'mûr olduğun vech üzre Karadeniz'in Rumili Yakası'nda ve Tuna sevâhilinde vâkı' olan kazâlardan gerek hinta ve şa'îr ve gerek ecnâs-ı zehâyiri bir gün evvel ashâbına iskelelere indirdüp ve pey-der-pey sefinelere tahmîl ve Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâl ve îsâl hıdmetiyle iştigâl eylemen üzerine emr-i lâzım ve hatb-ı mütehattım iken hâlâ

Âsitâne-i sa'âdet'ime nakl olunacak hinta ashâbı için be-her kile hintayı navluncu tâ'ifesine seksener pâreye teklîf eylediklerinde anlar dahi yetmişer pâreye alurız deyü beynlerinde mücâdele vukû'ından nâşî seksener pâreye kabûl eylemeleriyle, be-her kilesi seksener pâreye iştirâ olunmasına müsâ'ade olunması için tarafından istid'â ve iltimâs olunmuş bu makûle bâyi' ile müşteri beyninde mu'âmelâta senin bu gûne tahallül ile iltimâs eylemen ne vazîfendir ve bu şekil hareketin hâtıra ba'zı havâtır hutûruna bâ'is olmuştur. İmdi bâyi' ile müşteri râyic olduğu vech üzre beynlerinde bey' ve şirâ edüp sen fi-mâ ba'd bu makûle vazîfen olmayan husûsları i'lâm ve iltimâsdan keff-i yed ve hâlâ ve mukaddemâ me'mûr olduğun vech üzre gerek hinta ve şa'îrin ve gerek sâ'ir ecnâs-ı zehâyirin bir gün evvel iskelelere nakli husûsunda ve sefinelere tahmîl ve pey-der-pey Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâl ve îsâlinde ziyâdesiyle sa'y ve ihtimâm edüp me'mûr olduğun umûrun hılâfına hareketden ve bu misillü vazîfen olmayan umûru arz ve i'lâma tesaddîden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]150

297

Vidin muhâfızı Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, ma'iyetinde olan asâkir-i nusret-şi'ârımdan kifâyet mikdârı asker intihâb ve ifrâz ve Karaman vâlîsi vezîrim Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun ma'iyetine ta'yîn ve Rumili vâlîsi olup dest-i a'dâya giriftâr olan Niş Kal'ası'nın bi-avnihi te'âlâ feth ve teshîrine nâmzed olan vezîrim Ahmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun yanına göndermek üzre hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnumla mu'anven sâdır olan diğer emr-i şerîfimde sana tavsîye ve tenbîh ve fermân-ı hümayûnum olmuştı. Lâkin kal'a muhâsarasına be-her hâl kal'a-kûb toplara muhtâc olduğu bedîhiyyât-ı umûrdan olup ve senin rüşd ve sedâdına ve vüfûr-ı kifâyet ve şümûl-ı kiyâsetine her vechile i'timâd ve i'tikâd-ı tab'-ı hümayûn-ı sedâd-makrûnum olmağla, inşâ-Allâhu te'âlâ itmâm-ı hıdmetden sonra yine mahallerine vaz' olunmak şartıyla indinde ma'kûl ve münâsib ve müstasvab görülür ise Vidin Kal'ası'ndan beş kıt'a balyemez toplar ile iktizâ eder ise birkaç kıt'a humbara havanı dahi tetimmât ve levâzımâtıyla ihrâc ve Karaman vâlîsi vezîr-i

müşârun-ileyh Mehmed Paşa'nın ma'iyyetiyle ma'an gidecek asâkir ile Rumili vâlisi vezîr-i müşârun-ileyhin tarafına irsâl ve îsâl eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]150

[s. 181]

298

Birgos ve Varna ve Balçık ve Mankalya ve Köstence ve Karaharman ve Hezargrad ve Hacıoğlu-bâzârı ve Şumnı kâdîlarına ve Pravadi nâ'ibine ve zikr olunan kazâlarda vâkî' zâbitâna hüküm ki,

Taht-ı kazâlarınızda mevcûd olup re'âyâ tâ'ifesinin ve an bâr ashâbının kendülerine kût ve tohm ittihâz eyledikleri hınta ve şa'îrden mâ'adâ fûrûht edecekleri hınta ve şa'îr ile muhtekir tâ'ifesinin iddihâr eyledikleri hınta ve şa'îrin Âsitâne-i sa'âdet'ime nakl olunması ziyâde mühim ve muktezî olmağla, imdi işbu emr-i şerîfim bundan akdem zahîre husûsu-çün ol tarafa mübâşir ta'yîn olunan gedüklü Dergâh-ı mu'allâm müteferrikalarından Telhîsî-i sâbık Mehmed -zîde mecduhû- ma'rifetiyle her kangınızın taht-ı kazâsına varup dâhil olur ise taht-ı kazâlarınızda mevcûd re'âyânın ve an bâr ashâbının kendülerine kût ve tohm ittihâz eyledikleri hınta ve şa'îrden mâ'adâ fûrûht edecekleri hınta ve şa'îr ile muhtekir tâ'ifesinin iddihâr eyledikleri hınta ve şa'îri mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle pey-der-pey taht-ı kazâlarınızda olan iskelelere indirüp sefînelere tahmîl ve Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâl ve bu emr-i mühimmin icrâsına mezîd-i sa'y ve dikkat ve bu vechile kesret ve vefret üzre zehâyirin Âsitâne-i sa'âdet'ime nakl ve tisyârına bezl-i vus' ve kudret eylesiniz. Bu husûs Âsitâne-i sa'âdet'imde olan ibâdullâhın zarûret ve müzâyakadan emniyet ve itmînânlarına bâ'is ve bâdî olan hâlâtdan olup def'-i müzâyakaları lâzım ve mühim olmağla, şöyle ki bu emr-i mühimmede bir dürlü te'allül ve muhâlefet eden olur ise mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle ahz ve münâsib olan kal'ada vaz' ve kal'a-bend ve muhkem haklarından gelinmek için ism ve resmleriyle Âsitâne-i sa'âdet'ime arz ve i'lâm eyleyüp ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin, sen dahi zikr olunan hınta ve şa'îr ve sâ'ir zehâyiri mukaddemâ ve hâlâ fermânım olduğu üzre pey-der-pey

iskelelere indirdüp sefinelere tahmîl ve bir gün evvel Âsitâne-i sa‘âdet’ime nakl ve irsâl eylemekde ihtimâm ve dikkat eyleyüp, bu husûsda zerre kadar rehâvet ve taksîrâtndan ve ser-mû emr-i şerîfime muhâlif vaz‘ ve hareketden gâyetü’l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye’l-âhır] sene [1]150

299

Bundan akdem Selanik ve Galos ve Kavala ve ol havâlîlerden zehâyir iştirâsına me’mûr sefâyin bulunduğu mahallerin kâdîlarına ve mübâşir ta’yîn olunan () ve zikr olunan mahallerde vâkı‘ kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele emînleri ve a’yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Sâlifü’z-zikr kazâlarda bulunan sefâyin-i merkûme ashâbı ve re’îslerin bir gün evvel me’mûr oldukları mârrü’z-zikr Selanik ve Galos ve Kavala ve ol havâlîlere varup mîrî zehâyiri sefinelere tahmîl ve Âsitâne-i sa‘âdet’ime nakl ve îsâlleri ziyâde mühimm ve muktezî olmağla, siz ki mûmâ-ileyhim kâdîlar ve kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele emînleri ve sâ’ir a’yân-ı vilâyet ve iş erlerisiz, işbu emr-i şerîfim vusûlünde sefâyin-i merkûmenin bulunduğu her kangınızın taht-ı kazâsına varup dâhil olur ise aslâ ve kat‘â te’hîr ve tevakkuf eylemeyüp mübâşir-i mûmâ-ileyhin ma‘rifetiyle cümlesin ashâbı ve rü’esâsını me’mûr oldukları üzere bir gün evvel varup bâlâda zikri mürûr eden Selanik ve Galos ve Kavala ve ol havâlîlerden zehâyir-i mîrîyi sefinelere tahmîl ve te’kîd ile irsâl ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin, sen dahi kemâ-yenbağî bu husûsa tekayyüd ve ihtimâm eyleyüp bir dürlü tehâvün ve taksîrden ve ser-mû hılâfından her biriniz gâyetü’l-gâye hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye’l-âhır] sene [1]150

Varna kâdîsına ve Gedüklü Dergâh-ı mu'allâm müteferrikalarından mübâşir ta'yîn olunan Telhîsî Mehmed -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Sen ki mübâşir-i merkûmsun, bundan akdem emr-i şerîfimle Karadeniz'in Rumili Yakası'nda ve Tuna sevâhilinde bulunan hinta ve şa'îr ve sâ'ir ecnâs-ı zehâyirin bir gün evvel iskelelere indirdüp ve sefâyine tahmîl ve Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâline mübâşeret ve me'mûriyetine binâ'en Varna mahkemesine vusûl ve tüccâr tâ'ifesi muvâcehelerinde sâdır olan emr-i şerîfî kırâ't ve tenbîh ve te'kîd olundukda Varna İskelesi'nde Kaş Kal'ası'na bâ-fermân-ı âlî râhî olacak üç aded sefineye hinta tahmîl olunmayunca İstanbul sefâyine hinta verilmesin deyü Varna câbîsi Gürcî Süleymân tenbîh ve iskele-i mezbûrede mevcûd otuzdan mütecâviz Anadolu sefâinininden yüzer ve yüz ellişer guruş rüşvet alup bu tarikle bunların Anadolu tarafına nakl eyledikleri ve sâ'ir gemiler dahi gerek revgan-ı sâde ve gerek don yağı ve asel almak murâd eylediklerinde yine Varna'da Câbî Yazıcısı nâmında habîsü'n-nefs bir kimesne zuhûr ve cümleye orta yazıcısı olup re'îsler navl almak murâd eylediklerinde ol dahi mâl sâhibleri bunda yokdur deyü mahzenleri kapayup ve her kim ziyâde akçe verir ise zahîreyi Anadolu sefinelerine verüp emr-i şerîfime mugâyir vaz' ve harekete cesâret eyledikleri sıhhati üzre haber alunup, bunun gibi hıyânet ve mel'anete cesâret eden mezkûrların alâ eyyi-hâl ahzı ve sâ'ire mûcib-i ibret için haklarında lâzım gelen cezâları icrâ olunmak üzre Âsitâne-i sa'âdet'ime ihzârları fermânım olmağla, işbu emr-i şerîfim () ile vusûlünde mezkûrân Câbî Gürcî Süleymân ile Câbî yazıcısını bi-eyyi-hâl ahz ve firâr ihtimâlinde me'mûn olur keyfiyet ve kayd ve bend ile mahbûsen Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâl ve ihzâr eyleyesiz. Mezkûrların alâ eyyi-hâl ahz ve Âsitâne-i sa'âdet'ime ihzârları sizden matlûb olmağla, ana göre basîret ve intibâh üzre hareket ve fermânım olduğı üzre mezkûrların ahz ve ihzârlarında ziyâde ihtimâm ve dikkat eyleyüp ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin, bu husûsda senden sadâkat ve istikâmet ile hıdmet me'mûl olunur iken, mezbûrların adem-i itâ'at ile emr-i şerîfime mugâyir bu gûne mel'anete cesâretleri senin iğmâz-ı ayn ile tama'-ı hâmmına ve tenfîz-i emr-i şerîfde rehâvetine ve tehâvün ve tekâsülüne haml olunmağla mes'ûl ve mu'âteb olmuşundur. İmdi bundan sonra aklını başına cem' ve gözün açup mukaddemâ ve hâlâ fermânım olduğı üzre gerek iskele-i merkûmede ve

gerek sâ'ir iskelelerde olan hinta [s. 182] ve şa'îr ve sâ'ir ecnâs-ı zehâyirin bir gün evvel sefâyine tahmiline ve pey-der-pey Âsitâne-i sa'âdet'ime nakline ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat ve bezl-i nakdîne-i vus' ve kudret ve emr-i şerîfime adem-i itâ'at ve muhâlefet ve mümâna'at üzre olanlar her kimler ise ahz ve kal'a-bend ve haklarında lâzım gelen cezâları tertîb olunmak için ism ve resmleriyle rikâb-ı hümâyûnuma arz ve i'lâm eylesin. Bu husûs Âsitâne-i sa'âdet'imde sâkin ve mütevattın olan ibâdullâhın zarûret ve müzâyakadan emn ve itmînânlarına ve isticlâb-ı du'â-yı hayrlarına bâ'is ve bâdî olan hâletden olmağla, şöyle ki bu bâbda tama'-ı hâmma ve hâmid-encâma teba'iyet ile iğmâz-ı ayn veyâhûd tenfiz-i emr-i şerîfimde tehâvün ve tekâsülün zuhûr etmek ihtimâli olur ise sonra bir vechile özr ve cevâba kâdir olamayup mes'ûl ve mu'âhez olacağınızı mukarrer ve muhakkak bilüp, encâm-ı kârı mülâhaza ve ana göre kemâl-i basîret ve sadâkat ve istikâmet üzre hareket ve leyl ve nehâr terk-i hâb ve râhat ile me'mûr olduğun bu emr-i mühimmde kemâ-yenbağî bezl-i vus' ve kudret ve vech-i meşrûh üzre mübâşiri olduğun iskelelere hinta ve şa'îr ve sâ'ir zehâyiri nakl etdirmekte ve sefâyine tahmîl ve pey-der-pey Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâlinde ihtimâm ve dikkat eyleyüp ve min ba'd ol iskelelerden Anadolu tarafına sefînenin dahi zehâyir nakline kat'â müsâ'ade olunmakdan be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylesin ve sen ki kâdîsın, emr-i şerîfimin tenfiz ve icrâsında sen dahi mikdâr-ı zerre tehâvün ve taksîrin veyâhûd tama'-ı hâmma teba'iyet ve iğmâz-ı ayn ile Anadolu tarafına zahîre nakline müsâ'aden istimâ' olunur ise bir vechile cevâba kâdir olamayup şe'âmet-i elîmesini müşâhede edeceğini yakînen ma'lûm edünüp, ana göre kemâl-i basîret ve intibâh üzre hareket ve hılâfından be-gâyet hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]150

301

Rodoscuk nâ'ibine ve Rodoscuk'da mîrî peksimâd mübâşiri olan () -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Rodoscuk'da olan kapan-ı dakîk sefinelerine mîrî peksimâd tahmîl olunduğu bundan akdem istimâ' olundukda min ba'd kapan-ı dakîk sefinelerine peksimâd tahmîl olunduğuna rızâ-yı hümâyûnum olmaduğuna binâ'en men'-i küllî ile men' ve mîrî peksimâd ancak bostân ve misâfir kayıklarına tahmîl olunmak üzere siz ki mûmâ-ileyhimâsız, size hitâben emr-i şerîfim şeref-yâfte-i sudûr olmuşiken, vech-i meşrûh üzere sâdır olan emr-i şerîfime mugâyir yine kapan sefinelerine ve bundan mâ'adâsı yerlü kayıklarına mîrî peksimâd tahmîl olunduğu haber alınıp bu keyfiyet Âsitâne-i sa'âdet'imde olan ibâdullâhım akvâtı husûsunda zarûret ve müzâyakalarına bâ'is ve bâdî olan hâlât-ı gayr-ı marziyyeden olup, min ba'd kapan-ı dakîk sefinelerine ve yerlü kayıklarına mîrî peksimâd tahmîline kat'â rızâ-yı hümâyûnum olmamağla, imdi siz ki mûmâ-ileyhimâsız, işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim vusûlünde mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince bundan sonra Rodoscuk'da olan kapan sefinelerine ve yerlü kayıklarına min ba'd mîrî peksimâd tahmîl olunması men' ve def' ve mîrî peksimâd ancak bostân ve misâfir sefinelerine tahmîl olunup hılâfına rızâ ve cevâz gösterilmeyüp, şöyle ki bundan sonra dahi kapan sefinelerine ve yerlü kayıklarına bir tarîkle peksimâd tahmîl olunmak ihtimâli olur ise kat'â bir dürlü özr ve cevâbınız ısgâ olunmayup nedâmet ve şe'âmetini müşâhede edeceklerini yakînen muhakkak bilüp ana göre basîret ve intibâh üzere hareket ve fermânım olduğı vech üzere mîrî peksimâd ancak bostân ve misâfir sefinelerine tahmîl olunup, aslâ kapan-ı dakîk sefinelerine ve yerlü kayıklarına tahmîl olunmaktan her biriniz gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]150

302

Mısır vâlisine ve kâdîsına hüküm ki,

Seyyidetü'l-muhadderât iklîletü'l-muhassenât tâcü'l-mestûrât zâtü'l-ulâ ve's-sa'âdât Vâlidem Sultân -dâmet ismetühâ ve zâdet iffetühâ-nın Başağası olup oda lalası olan Ali Ağa fevt olmağla, sen ki vezîr-i müşârun-ileyh ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin,

emr-i şerîfim vusûlünde müteveffâ-yı mezbûrun mahrûse-i Mısır'da mutasarrıf olduğu kurâsının kabzı ve ulûfelerinin istihrâcî cüz'î ve küllî her ne ise bir akçe ve bir habbesi ketm ve ihfâ olunmamak şartıyla hâlâ mahrûse-i merkûmede müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin vekîli olan Halîl Efendi dimekle ma'rûf kimesnenin vekîli olduğu târîhinden fevt olduğu vakte gelince iktizâ eden hesâb ve kitâbı gereği gibi dikkat ve teharri üzere görülüp vekîl-i merkûmun zimmetinde zamân-ı vekâletinde her neki zuhûr eder ise cem' ve tahsîl ve defter olunup defteriyle bu tarafa irsâl olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]150

303

Mısır vâlîsi Vezîr Mustafa Paşa'ya hüküm ki,

Hâlâ hâssa hazînedârım olan Beşîr Ağa -dâme uluvvuhû- rikâb-ı hümâyûnuma arz-ı hâl edüp, Vâlidem Sultân -dâmet ismetuhâ ve zâdet iffetühâ-nın baş ağası olup oda lalası olan Ali Ağa fevt olup mahrûse-i Mısır'da mutasarrıf olduğu hânesi mahlûl olmağla kendüye verilmek bâbında inâyet recâ eylemeğın, sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince hâne-i merkûm mûmâ-ileyhe verilmek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]150

304

Samsun kâdîsına hüküm ki,

Yahya -zîde kadruhû- rikâb-ı hümâyûnuma arz-ı hâl edüp, mezkûr me'mûr olduğu kazâların mübâya'alarını Samsun İskelesi'ne nakl ve on beş bin kile şa'îr ve bin dört yüz kile hinta mevcûd ve hâzır ve âmâde eyledikten sonra nakli için iktizâ eden sefineler Samsun gümrükçüsüne havâle olunmak üzere fermân-ı âlî-şân ile çukadâr ta'yîn olunmuşiken, gümrükçi-i mezkûr iskele-i mezkûrede sefine tedârükünün bir

vechile mümkinini olmayup, ancak Âsitâne tarafından gelmeğe muhtâcdır deyü cevâb etmekle, beş altı aydan berü iştirâ olunan şa'îr ve hınta Samsun'da kalup ve gereği gibi hıfz ve hırâset olunmayup berr ve beyâbân-ı berr olmağla ekseri zamân dahi kalur ise telef olması mukarrer olduğunu bildirüp ol bâbda emr-i şerîfim recâ eylemeğin, mezbûrlar iskele-i mezkûrede olan sefâyin ashâbının akçelerini alup mahall-i âhara me'mûrlarına izn ve ruhsat verildiği yakînen haber verilmekle mes'ûl ve mu'âteb olmuşlardır. İmdi sen ki kâdîsın, bundan sonra ol makûle hareketden keff-i yed ve mevcûd olan mübâya'a zahîresini sâlifü'z-zikr iskelede mevcûd olan sefâyine tahmîl ve savb-ı me'mûra nakl ve irsâlde ser-mû tekâsülleri zuhûr edecek olur ise cezâları tertîb olunacağı muhakkak ve mukarrer olduğunu kendülerine ifhâm eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]150

[s. 183]

305

Hüdâvendigâr ve Karesi sancaklarında vâkı' kâdîlara ve yeniçeri serdârlarına ve ocak ihtiyârlarına ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Ordu-yı hümâyûn'umda iktizâ eden hıdemât-ı lâzımelerde istihdâm olunmaları-çün Hüdâvendigâr ve Karesi sancakları kazâlarında sâkin ve neferât i'mâline kâdir on beş aded emekdâra müceddeden serdengecdi bayrağı verilüp esâmîsi çalık yeniçerilerden ve ceng ve harbe kâdir kul oğullarından be-her bayrağa yüz yigirmişer nefer tahrîr ve tashîh etdirilüp ve tekâmîl neferâtları mevcûd olmak üzere bir yerde meks ve ârâm etmeksizin Ordu-yı hümâyûn'uma varılup iktizâ eden hıdemât-ı lâzımelerde istihdâm olunmaları fermânım olmağın, Velî -zîde mecduhû- mübâşir ta'yîn ve irsâl olunup inşâ-Allâhu te'âlâ vusûlünde sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin, gereği gibi vech-i meşrûh üzere zikr olunan sancaklarda vâkı' olan kazâlarda sâkin ve neferât i'mâline kâdir on beş aded emekdâra müceddeden serdengecdi bayrağı verilüp ve esâmîsi çalık yeniçerilerden ceng ve harbe kâdir kul oğullarından be-her bayrağa yüz yigirmişer nefer tahrîr ve tashîh edüp tekâmîlen mevcûd olmak üzere bir yerde meks ve ârâm etdirmeksizin Ordu-yı hümâyûn'uma irsâl ve iktizâ eden hıdemât-ı aliyyelerde

istihdâm olunmaları husûsuna ziyâde tekayyüd ve ihtimâm eylesiz ve sizler ki bayrakları küşâde serdengecdi ağalarısız, bayraklarınız neferâtlarıyla bir gün evvel ve bir sâ‘at mukaddem Ordu-yı hümâyûn'uma varup vâkı‘ olan hıdemât-ı hümâyûnumda istihdâm olunmağa her birleriniz tekayyüd-i tâmm ve sa‘y ve ihtimâm eylesiz deyü fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı C [Cemâziye’l-âhır] sene [1]150

306

Mısır vâlisine hüküm ki,

İşbu sene-i bâhirü’l-meymenede Mısır-ı Kâhire mîrû’l-hâclığı avâtıf-ı aliyye-i mülûkânemden ümerâ-yı Mısır’dan Zülfikârlı Osmân -dâme uluvvuhû-ya tevcih ve inâyet ve ihsânım olup ve mîrû’l-hâcc-ı mûmâ-ileyhin tarîk-i hacc-ı şerîfde mühimmât-ı lâzıme ve mesârif-ı sâ’iresine avn ve imdâd için Mısır-ı Kâhire'nin kırk dokuz senesi irsâliyesi mâlından elli Mısırî kise i‘tâ olunması fermânım olmağın, vech-i meşrûh üzere mîrû’l-hâcc-ı mûmâ-ileyhe zikr olunan elli kise-i Mısırîyi sene-i mezbûre irsâliyesi mâlından verilmek üzere Dîvân-ı hümâyûn'um tarafından emr-i şerîfim tahrîri için hâlâ rikâb-ı hümâyûnum defterdârı olan Sa‘dullâh -zîde mecduhû- i‘lâm etmekle, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, mûmâ-ileyhin i‘lâmı mûcebince fermânım olduğu üzere zikr olunan elli kise-i Mısırîyi sene-i mezbûre irsâliyesi mâlından mîr-i hâcc-ı mûmâ-ileyhin tarîk-i hâcda mühimmât-ı lâzıme ve mesârif-ı sâ’iresine avn ve imdâd için bi’t-tamâm mûmâ-ileyhe edâ ve teslim eyleyüp hilâfına rızâ ve cevâz gösterilmemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı C [Cemâziye’l-âhır] sene [1]150

307

Aydın muhassılı Mehmed -dâme ikbâluhû-ya hüküm ki,

Bundan akdem hakkında defa'ât ve kerrât ile evâmir-i şerîfem sâdır olup istisâl ve izâlesi rütbe-i vücûbda olan rü'esâ-yı eşkiyâdan Sarı Bey-oğlu dedikleri Mustafa nâm şekâvet-pîşenin tertîb-i cezâsıyla bilâd ve ibâdın tatmîn ve te'mîni ehemmi mehâmm-ı lâzîmü'l-ihimâmından olduğuna binâ'en bi-avnihi te'âlâ şakî-i mezbûrun ve ma'iyetinde olan eşkiyânın ahz ve ele getirülüp vücûd-ı şekâvet-âlûdlarının vech-i arzdan izâle ve kat'-ı urûk-ı mefsedetleri-çün sen mukaddemâ Ordu-yı hümâyûn-ı nusret-makrûnum tarafından ve def'a-i âhirede dahi rikâb-ı hümâyûnumdan emr-i şerîfimle me'mûr ve iltimâsın üzre ocak hasekilerinden () Haseki -zîde mecduhû- mübâşeretiyile mukaddem ma'iyetine yarar ve tüvânâ ve kâr-güzâr âdemleri ve sâ'ir etbâ'ılarıyla ta'yîn olunan Köyceğizli Hasan Çavuş ve Tavaslı Ahmed ve Kaynı Hâcî Ahmed-oğlu ve Kaşlı Hâcî Süleymân-zâde Ömer ve Teke Sancağı'nda Elmalılı Kara Murâd-zâde Hâcî Hüseyin ve Kalkanlı Mûsâ Bey-oğlu ve Yörükân-ı mîr aşîreti Osmân ve Eğirdirli Burhân Mûsâ ve Gezlü Hoca-oğlu ve Beşkazâ'dan Tekye-nişîn-oğlu Hasan ve Tirkemiş kazâlarından Karağaçlı Sağır Hüseyin ve Seyyid Dâvûd ve Hâcî Mahmûd-oğlu Mahmûd ve Gölhisâr Kazâsı'nda Ahmed Çelebi-oğlu Mustafa ve Seyyid Hüseyin ve Siroz Kazâsı'ndan Hâcî Hasan Sipâhi ve Kemer Kazâsı'nda Seyyid Mahmûd ve Mustafa ve Uşaklı İsâ-oğlu Seyyid Mustafa ve Eşme Kazâsı'ndan Küçük Muhammed ve Dazkırı'ndan Za'îm Muhammed ve Çorum ve Saruhan Sancağı'nda bulunan Yörükân ve Türkmânân-ı mîr aşîretleri ve Gökçedağ derûnunda Yazıcı-oğulları ve Sincan Kazâsı'nda Küçük Mehmed yeğeni ve Akhisârlı Hâcî Şabân-oğlu ve Karkın Türkmânı kethudâsı Karkın-oğlu ve Yörükândan Şeyh-oğlu ve Türkmânândan mîr Hâcî Bey-oğlu -zîde kadruhûmâ-dan mâ'adâ tekrâr Dergâh-ı mu'allâm kapucibaşlarından () -dâme mecduhû- mübâşeretiyile Saruhan Sancağı'nda sâkin Turgud Hâssı voyvodası Ali ve Tireli Yıvık-oğlu Mustafa ve Alâ'iyye Sancağı'nda Göyenli-oğlu Hâcî Hasan ve Yenipazârlı Hâcî Çakır ve Derbend Ağası Esed[ü]dîn Bölükbaşısı Ahmed ve Menemen voyvodası ve Şeyhlerli-oğlu Muhammed ve Karkınlı Sığacık mütesellimi ve Babaköylü Kara Osmân-oğlu Mustafa ve Tire a'yânından Karapınarlı Süleymân ve Birgi voyvodası Taban-oğlu Mustafa ve Tekeli Mustafa ve Alaşehir mütesellimi ve Torbalılı Muhammed ve Tire Nâhiyesi'nde Kızılca Birgos kethudâsı ve Kemerli Koca Muhammed ve Edremid'de Ali-oğlu kezâlik yarar ve kâr-güzâr âdemleri ve sâ'ir etbâ'ılarıyla ma'iyetine ta'yîn ve her birine tarafından her ne vakt âdem ve

haber varır ise mübâşirleri ma‘rifetiyle ucâleten kalkup yanına varup erişüp re‘yinle hareket ve Sarı Bey-oğlu dedikleri mel‘ûnun ve ma‘iyyetinde olan eşkıyânın bi-avnihi te‘âlâ ahz ve ele götürülmeleri-çün her birine başka başka mü‘ekked ve müşedded evâmîr-i şerîfemle tenbîh-i hümâyûnum olmuşıdi. El-hâletü hâzihî şakî-i mezbûrun ve ma‘iyyetinde olan eşkıyânın bi-avnihi sübhânehû ve te‘âlâ bir gün evvel ahz ve ele götürölüp tertîb-i cezâları aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olup ve senden matlûb olmağla, te‘kîd ve isti‘câl için işbu emr-i şerîf-i vâcibü’l-ımtisâlim dahi ısdâr ve vech-i meşrûh üzere mukaddem ma‘iyyetine me‘mûr ve bâlâda mastûru’l-esâmî olanlardan mâ‘adâ hâlâ Kütahya ve Hamîd ve Karesi ve Hüdâvendigâr sancakları mütesellimleri dahi yarar ve kâr-güzâr ve müstevfâ âdemleriyle husûs-ı mezbûr için kezâlik ma‘iyyetine ta‘yîn ve vech-i meşrûh üzere ma‘iyyetine ta‘yîn olanların cümlesi tarafından âdem ve haber vardıkda mübâşirleri ma‘rifetiyle âcilen yanına varup eşkıyâ-yı merkûmenin def‘ ve ref‘ ve izâleleri husûsunda re‘yin üzere hareket eylemeleri-çün tekrâr te‘kîden ve isti‘câlen ve müceddeden her birine başka başka emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmağın, imdi emr-i şerîfim () ile vusûlünde sen dahi te‘hîr ve tevakkuf eylemeyüp vech-i meşrûh üzere ma‘iyyetine me‘mûr olanlara tarafından âdem ve haber gönderüp mübâşirleri ma‘rifetleriyle bir münâsib mahalde ma‘iyyetine istishâb ve dernek ve cem‘iyyet ve minvâl-i meşrûh üzere ref‘-i livâ-i şekâvet eden Sarı Bey-oğlu nâm şakînin ve ma‘iyyetinde olan eşkıyânın mukaddemâ ve hâlâ fermânım olduğu üzere buldukları mahalde [s. 184] üzerlerine varup bi-avnihi te‘âlâ cem‘iyyetlerin tefrîk ve eger önünüzden savuşup âhar mahalle firâr ederler ise dahi izlerine düşüp akablarından ayrılmayup elbetde ve elbetde bi-eyyi-hâl cümlesini ahz ve ele götürüp şer‘an lâzım gelen cezâların verüp hasm-ı urûk-ı mefsedetleriyle şerr ve mazarratların bilâd ve ibâd üzerlerinden def‘ ve ref‘inde ve ol havâlîlerin te‘mîn ve tatmîninde gereği gibi ihtimâm ve bezl-i tâb ve tüvân eylesin. Şakî-i mezbûrun ve ma‘iyyetinde olan eşkıyânın ahz ve izâle-i vücûd-ı fesâd-âlûdları senin uhde-i ihtimâmına tefvîz ve teklîf ve senden matlûb-ı hümâyûnum olup ve ma‘iyyetine asâkir-i mevfûre ta‘yîn olunmuşiken, şöyle ki ahz ve istisâl ve izâlelerinde ve def‘-i şerr ve mazarratlarının izâlesinde mikdâr-ı zerre tehâvün ve taksîrin veyâhûd sû’-i tedbîrinden nâşî iyâzen billâhi te‘âlâ eşkıyâ-yı merkûme ferce bulup veyâhûd ele girmeyüp firâr etmek ihtimâli olur ise sonra bir dürlü özr ve cevâbın ısgâ olunmayup

tarafına terettüb edecek şe'âmet-i elimeyi fikr ve mülâhaza ve ana göre âkılâne ve müdebbirâne hareket ve gice ve gündüz terk-i hâb ve râhat ile bi-eyyi-hâl şakî-i mezbûr Sarı Bey-oğlu'nun ve ma'iyyetinde olan eşkıyânın cümlesini ahz ve ele getirüp tertîb-i cezâlarıyla fî-mâ ba'd ol havâlîlerde sayt ve sadâ-yı şekâvet ve âsâr-ı mel'anet ve mefsedetleri işidilmemek üzere ihtimâm ve dikkat eyleyüp ve mürûr ve ubûr eylediğin mahallerde dahi lâzım gelen zâd ve zahîreyi narh-ı cârî üzere satanlardan alup zinhâr ve zinhâr ahâlî-i vilâyeti müft ve meccânen zâd ve zahîre talebiyle ve âhar vechile ahz ve celbden ve kendü hâlinde olanların nüfûs ve emvâline bir vechile ta'arruzdan ve hılâf-ı şer'-i şerîf zulm ve te'addîden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâhır-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]150

308

Rikâb-ı hümâyûnumda haseki olup bundan akdem emr-i şerîfimle bostânî neferâtı tahrîrine me'mûr olan Mustafa -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Sen ki mûmâ-ileyhsin, vech-i meşrûh üzere tahrîrine me'mûr olduğun bostânî neferâtının bi-tevfikihî te'âlâ beş yüz elli neferini sâdır olan emr-i şerîfim mücebince üzerlerine başbuğ olan Ali Usta -zîde kadruhû- ile mukaddem Vidin tarafına irsâl edüp, lâkin kusûr kalan neferâtı dahi kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp emr-i şerîfim vusûlünde ma'iyyetine alup Vidin muhâfızı vezîrim Mehmed Paşa - edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun ma'iyyetinde i'mâl ve istihdâm olunmak üzere bir an akdem Vidin'e götürüp usta-i merkûme teslîm ile itmâm-ı hıdmetden sonra tevakkuf eylemeyüp, kalkup rikâb-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnum tarafına avdet ve ric'at eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]150

309

Hâssa bostâncıbaşıya ve Yalakâbâd ve Karamürsel ve İznik nâ'iblerine hüküm ki,

Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağı hasekilerinden İsmâil Haseki -zîde mecduhû-bundan akdem taraf-ı Devlet-i aliyye'mden bir husûs için Yalakâbâd Kazâsı'ndan tarîk-i câdde üzerinden Yalakâbâd Kazâsı'na tâbi' Pazarköyü Kasabası'na gelür iken ma'yyetine ta'yîn olunan yeniçeri kul çavuşlarından İbrahim Çavuş önünde gider iken sürücü ile ma'an Yalakâbâd Kazâsı sınır-ı dâhilinde Kırk Nerdiban nâm mahalle karîb Fındık Pınarı nâm mevzı'da mezbûr İbrahim Çavuş sürücü ile ma'an kuttâ'-ı tarîk eşkiyâsı kurşun ile urup bi-gayr-i hakk katl ve çavuş-ı mezbûrun yanında olan menzil emirleriyle eşyâsını ahz eylediklerini haseki-i mûmâ-ileyhin ilhâhıyla Gürle nâ'ibi arz etmekle, sen ki bostâncıbaşı-i mûmâ-ileyhsin, mezbûr İbrahim Çavuş ile sürücüyü katl eden eşkiyâyı alâ eyyi-hâl ahz ve yedlerinde olan eşyâ-yı mağsûbe ile ma'an Âsitâne-i sa'âdet'ime ihzârları-çün kifâyet mikdârı bostânî neferâtıyla bir mukdim ve kâr-güzâr haseki mübâşir ta'yîn ve siz ki nâ'iblersiz, haseki-i mûmâ-ileyh eşkiyâ-yı mezbûreyi teccessüs ve tefahhus edüp her kangınızın kazâsında zuhûr eder ise ahz ve ele getürmesinde ve Âsitâne-i sa'âdet'ime ihzârlarında tarafınızdan dahi tekayyüd ve ihtimâm eyleyesiz ve lâkin bu takrîb ile bu husûsda alâka ve medhali olmayanlara ta'arruzdan ve celb-i mâldan dahi ihtirâz ve ictinâb olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]150

310

Emr-i şerîfi unvânına işbu emr-i şerîfim mücebince cümleiniz du'â-yı hayr-ı pâdişâhâneme mazhar olmuştuzdur. Bundan böyle her vechile lâzıme-i zimmetiniz olan husûslarda bezl-i makdûr eyleyesiz deyü hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn keşide kılınmıştır.

Rumili vâlisi olup hâlâ Niş cânibinde olan Vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, bundan akdem avn ve mâyet-i Bârî ile feth ve teshîrine nâmzed kılındığın Niş Kal'ası için ma'yyetinde olan asâkir-i nusret-encâmından on iki bin kadar asker ifrâz ve kal'a-i mezbûreye irsâl ve muhâsara ve tazyîk ve ceng ve peykârdan sonra âhirü'l-emr kal'a-i mezbûrenin derûnunda olan

ceneral-1 bed-fi'âl istîmân ve müşeyyede-i ezyâl-1 emân ile kal'ayı vire akdi için kavî rehîn verdüğü kethudân el-Hâcc Mustafa -zîde mecduhû- dahi bir iki bin asker ile ta'kîben irsâl olunduğunu mukaddemâ rikâb-1 hümâyûn-1 meymenet-makrûnuma gelen kâğıdında tahrîr ve ba'dehû bi'n-nefs kendün dahi ma'iyetinde olan Dergâh-1 mu'allâm yeniçerileri zâbiti olan el-Hâcc İbrahim -zîde mecduhû- ve sâ'ir tavâ'if-i asker-i celâdet-güster ile Sofya'dan hareket ve izhâr-1 celâdet ve şevket-i İslâmı irâ'et ederek Niş Kal'ası'na vusûlünde bi-fazlillâhi'l-melikü'l-Kadîr kal'a-i mezbûre tav'an zabt ve teshîr ve topların ağızları [s. 185] girüye çevrilüp ve cebehânesi dahi zabt olunduğunu bu def'a Der-i Devlet-medârıma gelen mektûbunda tastîr ve neşîr etmişsin. *El-hamdü li'llâhi alâ izzetü'l-İslâm ve ehlihî hâzâ min-fazli Rabbî vallâhu zü'l-fazli'l-azîm*. Bu nusret-i azîme-i Rabbâniyye ve ni'met-i cesîme-i Samedâniye fütûhât-1 celîle olmağla, âmme-i kulûb-1 Müslimîne ifâza-i envâ'-1 meserret ve şâdî ve hâsseten derûn-1 hamîyyet-makrûn-1 cenâb-1 hılâfet-me'âbıma neşât ve inbisât-1 gûnâ-gûn bâ'is ve bâdî olmuştur. Cilve-nümâ-yı mer'e-i sünûh ve zuhûr olan mesâ'î-i cezîlen makbûl ve mebrûr ve seninle bu hıdemât-1 celîlede ma'iyet ve re'y-i rezînine muvâfakat ve ittifâk ve ittihâd ile cidd ve cehdde teşmîr-i sâk-1 vifâk eden asâkir-i nusret-mezâhirimin dahi sa'y-1 cemîlleri merzâ ve meşkûr olup du'â-yı hayr-1 icâbet-eser-i mülûkâneme mazhar olmuşuzdur. Ber-hûrdâr olasız nân ve nemek-i pâdişâhânem cümledenize helâl ve hoşgûvâr ve iki cihânda yüzünüz ak ve hemvâre kefare-i müşrikîn üzerlerine kılıcınız keskin ve berrân olsun. Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, sen zâten ve erûmaten ve iktisâben ve cürsûme-i akl ve kiyâset ve hüsn-i tedbîr ve reşîd ve şecâ'at-cihânlarından vüzerâ-yı ızâmımın ekremi ve etemm ve emcedî ve hânedân-1 saltanatımın gars-1 yemîni ve dûdmân-1 hılâfetimin çırağ-1 efrûhtesi olmanla, uğur-1 dîn ve Devlet-i aliyye'mde bezl-i tâb ve tûvân ile âbâ ve ecdâdından zuhûra gelen hıdemât-1 aliyye senden dahi zuhûra gelmesi melhûz ve me'mûl-1 zamîr-i safâ-masîr-i pâdişâhânem eydî-i süccâdüllâhi'l-Vehhâbü't-tevfik muvaffak olup ve hakkında olan hüsn-i zann-1 pâdişâhânemi tasdîk etmekle, fi-mâ ba'd dahi gerek kal'a-i mezbûrenin muhâfaza ve temşiyet-i kâffe-i nizâm-1 umûrunda ve gerek sâ'ir iktizâ eden hıdemât-1 hümâyûnumun itmâm ve ikmâli me'mûl-1 tab'-1 hümâyûn-1 safâ-makrûn-1 pâdişâhânem olmağla, hâliyâ âlem-tâb-1 avâtîf-1 cezîle-i pâdişâhânem pertev-endâz-1 zuhûr ve kulzüm-i bî-kerân-1 avârif-i celîle-i mülûkânem temevvüc-perdâz-1 sunûh ve sudûr olup hâsseten hıla'-i fâhire-i mülûkânemden sana

semmûr-1 fâyizu's-sürûra kaplu bir sevb hıl'at-1 mûrisü'l-behcet-i sultânî ve esyâf-1 fâtihatü'l-eknâf-1 hidîvânemden bir kabza şemşîr-i adüvv-tedmîr-i hâkânî ve beş bin altun ve re'y-i savâb-dîdine muvâfakat ve emrine mütâba'at ile kal'a-i mezbûrenin feth ve teshîrinde mesâ'î-i cemîlesi vücûda gelen rü'esâ-yı asâkir ve zâbitân-1 leşker-i zafer-me'âsir için dahi on altı sevb hıl'at ve dört yüz sîm çelenk inâyet ve ihsânım olup teblîği hıdmetiyle hâlâ () irsâl olunmuştur. Lede'l-vusûl merâsim-i ta'zîm ve iclâl ile istikbâl ile ve sana inâyet ve ihsânım olan hıl'at-1 fâhire ve kisve-i zâhiremi telessüm ve iktisâ ve zîb-i dûş ve bir samsâm-1 zafer-irtisâmı miyân-1 hamiyet-perverine zîver ve zikr olunan rü'esâ ve zâbitân-1 asâkir-i zafer-pınarım için irsâl olunan hıla'-i fâhireyi her birine sezâlarına göre alâ-merâtibihim ilbâs ve çelenkler ile dahi guzât-1 muvahhidînin serlerin tezyîn ve izhâr-1 mübâhât-1 evfâ ve iktisâb-1 mufâharet-i meserret-güster ile devâm-1 ömr ve devlet-i ebed-peyvend ve kıvâm-1 saltanat-1 âlem-pesendimin du'â-yı vâcibü'l-edâsı îfâsından sonra gerek kal'a-i mezbûrenin tertîb-i esbâb-1 zabt ve rabt ve hırâsetinde ve istikrâr ve istihkâmı ve gerek sâ'ir iktizâ eden hıdemât-1 aliyyemin temşiyet ve nizâmında cidd-i tâmm ve bezl-i nakdîne-i ihtimâm eylemen bâbında fermân-1 âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i Receb sene [1]150

311

Rodoscuk nâ'ibine ve Rodoscuk'da yeniçeri zâbitine hüküm ki,

Kadîmü'l-eyyâmdan berü Tekfurdağı Kasabası'na buğday getirüp bey' eden buğday ashâbı mu'tâd üzre buğday nümûnelerini yine kasaba-i mezbûrede vâkı' Horasım Hânı dimekle ma'rûf hânın önüne getirüp rençber tâ'ifesi dahi nümûnelerine göre bâzâr ve ol minvâl üzre buğday ashâbından buğday iştirâ ve Âsitâne-i sa'âdet'ime nakl edegelüp buğday dellâli nâmına kimesne olmayup ve muhtekir ve madrabâz tâ'ifesi dahi dahl ve vaz'-1 yed etmek iktizâ etmez iken ahd-i karîbde katı vâfir âdemler buğday dellâli nâmıyla tebeddül ve be-her arabadan beşer pâreden onar pâreye değîn dellâliye almağlığı kendülere kâr edinmeleriyle, zikr olunan dellâllerin

re'leriyle yarım sâ'at mahallden buğday arabalarını muhtekir ve madrabâz tâ'ifesi karşulayup buğdayları izdiyâd-ı bahâ ile iştirâ ve mahzenlere vaz' etmeleriyle, buğdayın izdiyâd-ı bahâya çıkmasına ve Âsitâne-i sa'âdet'imde olan ibâdullâhın akvâtlarının zarûret ve müzâyakalarına bâ'is ve bâdî ve diledikleri bahâ ile fûrûht etmekle, bu vechile rençber tâ'ifesinin buğday iştirâsına liyakatları kalmadığı rütbe-i tahakkuka resîde olmağla, zikr olunan dellâl tâ'ifesinin ve muhtekir mel'ûnları ve madrabâzların bu gûne mel'anet ve hıyânete cesâretlerine kat'â rızâ-yı hümâyûnum olmamağla, men'-i küllî ile men' ve def'i ve kadîmîsi üzre amel olunması fermânım olmağın, imdi siz ki Rodoscuk nâ'ibi ve yeniçeri zâbiti mûmâ-ileyhimâsız, işbu emr-i şerîfim vusûlünde fi-mâ ba'd yine kadîmîsi üzre buğday ashâbı buğday nümûnelerini kasaba-i mezbûrede olan hân-ı merkûm önüne getirüp rençber tâ'ifesi dahi nümûnelerine göre bâzâr ve ol minvâl üzre buğday ashâbından buğday iştirâ ve Âsitâne-i sa'âdet'ime nakl eyleyüp ve min ba'd buğday dellâli nâmına kimesne olmayup ve dellâliye nâmıyla bir akçe ve bir habbe alınmayup ve muhtekir ve madrabâz tâ'ifesine dahi bir dürlü buğday iştirâsına tesaddî ve vaz'-ı yed etdirilmeyüp zecr ve men'lerinde ziyâde tekayyüd ve ihtimâm eylesesiz. Zikr olunan dellâl tâ'ifesinin ve madrabâzların bi'l-küllîye men' ve def'i ehemmi ve elzem-i levâzımâtından olmağla, şöyle ki bundan sonra dahi dellâl tâ'ifesi kasaba-i mezbûreye gelen buğday arabalarından bir akçe ve bir habbe aldıkları ve muhtekir ve madrabâzların dahi bir habbe buğday iştirâsına ve der-mahzen eyledikleri haber alınur ise gerek dellâl ve gerek muhtekir ve madrabâz tâ'ifesinin bilâ-tereddüd eşedd-i ukûbet ile muhkem haklarından gelindiğinden mâ'adâ siz ki mûmâ-ileyhimâsız, sizin dahi tesâmüh ve tekâsülünüze haml olunup mes'ûl ve mu'âhez olacağınızı emri mukarrer ve muhakkak bilüp ana göre ziyâde basîret ve intibâh ile hareket ve zikr olunan dellâl ve muhtekir ve madrabâz tâ'ifesinin men' ve def'lerinde ve kasaba-i mezbûreye gelen buğday ashâbından rençber tâ'ifesinin iştirâsında ve Âsitâne-i sa'âdet'ime nakillerinde ihtimâm ve dikkat ve ser-mû hılâfından be-gâyet hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]150

Rodoscuk nâ'ibine ve Rodoscuk'da yeniçeri zâbiti olan () -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Rodoscuk Kasabası'nda olan muhtekir tâ'ifesinin kasaba-i mezbûrede ve ba'zı çiftliklerde mevcûd ve der-anbâr olunmuş hıntaları olduğu alâ vechi'l-yakîn haber alınup ve tâ'ife-i mezbûrenin ol makûle gerek çiftliklerde ve gerek anbârlarda mevcûd ne mikdâr hıntaları var ise bir habbesi ketm ve ihfâ olunmayup cümlesi zabt ve ibâdullâha fûrûht için sefinelere tahmîl ve Âsitâne-i sa'âdet'ime nakl olunması fermânım olmağın, imdi siz ki nâ'ib ve yeniçeri zâbiti mûmâ-ileyhimâsız, işbu emr-i şerîfim () ile vusûlünde bu husûsda ziyâdesiyle tekayyüd ve ihtimâm ve vech-i meşrûh üzere zikr olunan muhtekir tâ'ifesinin gerek kasaba ve gerek çiftliklerde der-anbâr olunmuş ne mikdâr mevcûd hıntaları var ise bir habbesi ketm ve ihfâ olunduğuna kat'â rızâ-yı hümâyûnum olmamağla, tâ'ife-i mezbûrenin [s. 186] kasaba ve çiftliklerde mevcûd ve der-anbâr olunandan mâ'adâ âhar mahallerde ketm ve ihfâ olunmuş hinta var ise anları dahi zuhûra getirüp cümlesi zabt ve mühürletüp ve ibâdullâha fûrûht olunmak için pey-der-pey sefinelere tahmîl ve Âsitâne-i sa'âdet'ime nakl etdirmekde kemâ- yenbağî dikkat ve ihtimâm eylesesiz. Bu husûs Âsitâne-i sa'âdet'imde sâkin ibâdullâhın akvâtlarının def'-i zarûret ve müzâyakalarına ve isticlâb-ı da'vât-ı hayriyelerine bâ'is ve bâdî olan emr-i lâzımü'l- ihtimâmdan olmağla, bundan sonra hafîyyeten mu'temedün-aleyh mübâşirler gönderilüp gereği gibi teccessüs ve tefahhus etdirilüp, şöyle ki tâ'ife-i mezbûrenin içlerinden birisini himâye veyâhûd tama'-ı hâma teba'iyet ile bu husûsda iğmâz-ı ayn ve mikdâr-ı zerre tehâvün ve tekâsül olunup, mevcûd ve der-anbâr olunan veyâhûd âhar mahallerde ihtifâ olunmuş hıntaları bi'l-cümle zabt olunmayup bir habbesi ketm olunmak ihtimâli olur ise sen ki nâ'ib ve yeniçeri zâbiti merkümlarsız, yalnız azliniz ile iktifâ olunmayup mu'âhez-i şedîde ile mu'âhez olup ve ol makûle muhtekir tâ'ifesi dahi ukûbet-i fecî'a ile mu'âkab olacakları mukarrer ve muhakkak olmağla, ana göre basîret ve intibâh ile hareket ve vech-i meşrûh üzere tâ'ife-i mezbûrenin mevcûd ve muhtefî olan hıntalarından bir habbesi ketm ve ihfâ olunmamak üzere cümlesi zabt ve memhûren hıfz ve ta'cilen sefinelere tahmîl ve pey-der-pey Âsitâne-i sa'âdet'ime nakl etdirmekde gereği gibi ihtimâm ve dikkat ve

mikdâr-ı zerre tehâvün ve taksîrden be-gâyet hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene 1150

313¹⁹⁹

İşbu emr-i [şerîf-i] vâcibü'l-inkiyâdım mücebince amel ve hareket ve senden melhûz-ı tab'-ı hümayûn-ı safâ-makrûnum olduğu vech üzre hıdemât-ı cemîle vücûda getürmeğe sarf-ı maktûr ve sa'y-ı nâ-mahsûr eyleyüp, du'â-yı hayr-ı serî'ü't-te'sîr-i pâdişâhâneme mazhar olmağı bâ'is-i necât-ı dâreyn bilesün deyü unvânına hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn sâdır olmuştur.

Vidin muhâfız-ı vezîr-i mükerrem Mehmed Paşa'ya hüküm ki,

Niş ve Vidin câniblerine vüzerâ-yı ızâmımdan bir vezîr-i dilîr ve şecâ'at-semîrin serasker nasb ve ta'yîn olunması lâzım ve lâbüdd ve aksâ-yı merâm-ı hayr-encâm-ı pâdişâhânem olup ve sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, sen vüzerâ-yı ızâmımın erşed ve nâmdârı ve vükelâ-yı fihâmımın müdebbir ve şecâ'at-şî'ârı olmanla, bundan akdem hıdemât-ı dîn ve Devlet-i ebediyyü'd-devâm ve sıyânet-i namûs-ı saltanat-ı hulûd-encâmımda kemâl-i sadâkat ve mezîd-i ferâset ve şecâ'at ile bi-avnihi sübhânehû ve te'âlâ muhâfazasına me'mûr olduğun gerek Vidin Kal'ası'nın hıfz ve hırâsetinde ve gerek ol tarafâ müstevlî olan a'dâ-yı dînin kahr ve tedmîrlinde ve def'-i şerr ve mazarratlarında bezl-i cehd-i mevfûr ve izhâr-ı gayret ve hamiyet-i mahsûr ile mesâ'î-i marziyye ve me'âsir-i meşkûre ve mebrûren vücûda gelüp, seraskerliğe sende isti'dâd ve iktidâr-ı hudâ-dâd olduğuna binâ'en karîha-i sabîha-i mülûkânemden hâlâ hatt-ı hümayûn-ı celâlet-makrûnumla seni Niş ve Vidin cânibleri seraskerliğine intihâb ve ihtiyâr ve ol havâlilere serasker nasb ve ta'yîn ve akl ve rüşd ve sedâdına i'timâden seraskerliğe müte'allık olan kâffe-i umûrun temşiyet ve tekâmîli senin uhde-i ihtimâmına tefvîz ve havâle olunup, bi-avnihi te'âlâ Niş ve Vidin taraflarının düşman-ı dînden muhâfaza ve muhâreselerinde ve feth ve teshîrleri

¹⁹⁹ Sonu eksik olan bu hüküm, 314 numaralı hüküm ile devam etmektedir.

münâsib olan mahallerin feth ve teshîrinde ve a'dâ-yı dînin kahr ve tedmîrlerinde senden dîn ve Devlet-i aliyye'ne lâyük ve ırz ve namûs-ı saltanat-ı seniyyeme muvâfık mesâ'î-i cemîle ve me'âsir-i celîle me'mûl-ı tab'-ı hümâyûn-ı pâdişâhânem olmağın, emrine takviyyet için bundan akdem Niş cânibine me'mûr olan düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem sâbıkâ Eğriboz muhâfızı vezîrim Gazî Ahmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- kapısı halkıyla ve a'zamü'l-ümerâ'i'l-kirâm sâbıkâ Musul beylerbeyisi olup Rumili beylerbeyliği pâyesi olan Arslan Mehmed Paşa ve ber-vech-i arpalık Ohri ve Prizrin sancakları mutasarrıfı Mahmûd Paşa -dâmet me'âliyehûmâ- kapuları halkı ve müstevfâ âdemleriyle ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh Mahmûd Paşa'nın oğlu Hasan -dâme ikbâluhû- rikâb-ı hümâyûnum tarafından tahrîrine me'mûr olduğı be-her bayrağı ellişer neferden on bayrak mîrî süvârî

[s. 187]

314²⁰⁰

on bayrak mîrî süvârî ve on bayrak piyâde levendât ile ve Sülo Paşa yeğeni Tâhir -dâme ikbâluhû- dahi üç bin nefer güzîde asker ile ve Kara-mütesellim () -zîde mecduhû- dahi yarar ve kâr-güzâr âdemleriyle ma'iyetine ta'yîn ve bir gün evvel varup re'y-i savâb-dîdinle hareket eylemeleri-çün her birine başka başka emr-i şerîfimle tenbîh ve te'kîd olunduğundan mâ'adâ Rumili vâlîsi olup Niş muhâfızı olan vezîrim Ahmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-ya dahi her hâlde re'y-i rezîn-i isâbet-karînine muvâfakat eylemek üzre hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla mu'anven emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunup ve hâl [ve] şânını terfi' için hâlâ tuğrâ-yı garrâya ve tarafından iktizâ eden umûr-ı mühimme için evâmîr-i şerîfem tahrîr etdirmeğе sana izn ve ruhsat-ı hümâyûnum erzânî kılınup ve hakkında neyyir-i âtîfet-ı mülûkâne-i ufk-ı mekârim-i seniyyemden sâtı'ü'l-envâr-ı iltifât olmağla, hâsseten hıla'-i fâhire-i pâdişâhânemden sana semmûr-ı fâyizu's-sürûra kaplı bir sevb hıl'at-ı mûrisü'l-behcet-i sultânî ve emrine mütâba'at ile gazâ-yı garrâda ve sâ'ir hıdemât-ı dîn ve Devlet-i aliyye'mde mesâ'î-i cemîlesi vücûda gelenlere ilbâs için yigirmi aded hıl'at-ı hâkânî mâyet ve ihsânım olup ve izhâr-ı cevher-i şecâ'at ile düşman-ı dînden

²⁰⁰ Bu hüküm, sonu noksan olan 313 numaralı hükmün devamıdır.

kelle ve dil getüren gâzî kullarımın başlarına kendi elinle takup hüner ve şehâmetlerine alâmet olmak için bin aded sîm çelenk ve ol tarafda defterdâra teslim ve yedinden mühimme-i Devlet-i aliyye'me sarf için Hazîne-i âmire'mden elli bin guruş dahi işbu emr-i şerîfimle ta'yîn olunan () ile irsâl olunmuşdur. Lede'l-vusûl merâsim-i ta'zîm ve iclâl ile istikbâl ve sana inâyet ve ihsânım olan hıl'at-ı fâhire ve kisve-i zâhiremi telessüm ve iktisâ ve zîb-i dûş ve bir izhâr-ı mufâharet ve mübâhât-ı evfer ile du'â-yı ömr ve devlet ve devâm-ı karr-ı saltanatım ed'iyesini îfâdan sonra işbu emr-i şerîfi ma'iyyetinde olan Karaman vâlîsi vezîrim Mehmed Paşa - edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- ve Tuz Mehmed Paşa -dâmet me'âliyhû- ve sipâh ve silâhdâr serdengecdileri ağaları ve Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ve cebeci ve topcu ve bostânî zâbitleri ve umûmen neferâtları ve sâ'ir tavâ'if-i asâkir-i zafer-rehber muvâcehelerinde feth ve kırâ'at ve mazmûn-ı münîfini cümleye i'lân ve işâ'at ve cümlesinin üzerlerine sen serasker kılınmanla, bu ana dek beyninizde cârî olan merâsim-i mezîd-i meveddet ve mu'âmele-i mücâmeleye kemâ-fi'l-evvel mürâ'ât ve her ahvâlî müzâkere ve müşâvere ve kemâl-i ittifâk ve ittihâd ile hareket ve vech-i meşrûh üzre Niş cânibinden ma'iyyetine ta'yîn olunanları dahi yanına istishâb ve bit-evfiki'llâhi te'âlâ gerek Niş ve Vidin ve gerek etrâf ve enhâsının muhâfaza ve muhâreselerinde ve feth ve teshîrleri münâsib olan mahallerin dahi avn ve inâyet-i Bârî ile feth ve teshîrinde ve ol tarafa me'mûr olan asâkir-i mansûremden bir ferdin vilâyetlerine gitmesine izn ve ruhsat vermeyüp cümlesini ma'iyyetinde mevcûd etdirmekde ve içlerinden iktizâsı mertebe re'y-i savâb-dîdin üzre eyyâm-ı şitâ duhûlüne değin küffâr-ı dûzeh-karârın memleket-i menhûselerine akına tarafından pey-der-pey fevc fevc asâkir irsâliyle îsâl-i hasâr ve kahr ve nekâl ve dimâr ve seby ve istirkâkları husûsunda ve sâ'ir iktizâ eden hıdemât-ı dîn ve Devlet-i aliyye'mde i'mâl ve irsâl olunan yigirmi aded hıl'at-ı fâhireyi dahi gazâ-yı garrâda ve sâ'ir dîn ve Devlet-i aliyye'mde mesâ'î-i cemîlesi vücûda gelenlerin her birine alâ-merâtibihim ilbâs ve çelenkleri dahi gâzî kullarımın hüner ve şecâ'at ve şehâmetlerine alâmet olmak için kendü elinle başlarına takup izhâr ve mübâhâtlarında himmet bezl-i vus' ve kudret eylesin ve siz ki Karaman vâlîsi vezîr-i müşârun-ileyh ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ve sâ'ir rü'esâ ve zâbitân-ı asâkir-i nusret-mezâhirimsiz, vezîr-i müşârun-ileyhi taraf-ı hümâyûnumdan üzerlerinize serasker-i nusret-şî'ârım ve hakkınızda şekv ve şikâyeti müsmir ve mü'essir bilüp her

hâlde re'y-i rezîn-i isâbet-karînine muvâfakat ve her husûsda yek-dil ve yek-cihet ve hılâfindan be-gâyet hazer ve mücânebet eylesiz ve sen ki serasker-i müşârun-ileyhsin, emrinde her vechile müstakil ve re'yinde murahas ve müstebid kılınmağın, lâzıme-i dîn ve Devlet-i aliyye'm olan umûr-ı cüz'iyeye ve külliyyenin temşiyet ve icrâsı senin re'y-i rezîn-i isâbet-karînine ihâle ve seni dahi asâkir-i mansûrem ile cenâb-ı vâhibü'l-atâyâ'ya vedî'a [eyledim.] Vech-i meşrûh üzere ma'iyyetine me'mûr olanlardan re'y-i savâb-dîdine muvâfakat ve emrine itâ'at ve inkıyâd edenlere ikrâm ve iltifât ve muhâlefete cesâret eder olur ise ta'zîr ve te'dîb ve umûr-ı dîn ve Devlet-i aliyye'mde re'y-i savâb-dîdin üzere amel ve hareket ile dîn ve Devlet-i aliyye'me muvâfık ve hâsseten mekârim-i pâdişâhâneme lâyık mesâ'î-i mebrûresi vücûda gelenlere hâl ve şânına münâsib ikrâm olunmak üzere rikâb-ı kâm-yâbıma arz ve i'lâm ve her husûsda iktizâ ve münâsib olan hareket ile hıdemât-ı cemîle zuhûra getürmeğe bezl-i tâb ve tüvân eylemen bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i Receb sene 1150

315

Hâlâ Rumili beylerbeyliği pâyesi olup sâbıkâ Musul beylerbeyisi olan Arslan Mehmed Paşa -dâmet me'âliyhû-ya hüküm ki,

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin, bundan akdem Rumili vâlisi olup Niş cânibinde olan vezîrim Ahmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun ma'iyyetine me'mûr ve ta'yîn kılınmışidın. Ancak el-hâletü hâzihî Vidin muhâfızî vezîrim Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- şeref-bahş-ı sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı celâlet-makrûnumla Niş ve Vidin cânibleri seraskeri nasb ve ta'yîn olunup ve muktezâ-yı vakt ve hâle göre serasker-i müşârun-ileyhin ma'iyyetinde evvelden me'mûr ve ta'yîn olunan asâkir-i nusret-mezâhirimden mâ'adâ ecnâd-ı celâdet-i'tibârın tevfir ve teksîri ve ihtîşâd ve ictimâ'ı ehemm ve elzem olmağla, sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin, sen dahi müstevfâ âdemlerinle serasker-i müşârun-ileyhin ma'iyyetine me'mûr ve ta'yîn olunmuşundur. İmdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim

vusûlünde kat'â te'hîr ve tevakkuf etmeyüp müstevfâ âdemlerinle ucâleten kalkup ber vech-i müsâra'at Vidin'e varup serasker-i müşârun-ileyhin re'y-i savâb-dîdi ile gerek Vidin Kal'ası'nın muhâfaza ve muhâresesinde [s. 188] ve gerek sâ'ir iktizâ eden hıdemât-ı dîn ve Devlet-i aliyye'mde cân ve baş ile bezl-i tâb ve tüvân eyleyüp te'hîr ve tevakkufdan ve mikdâr-ı zerre tehâvün ve taksîrden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i B [Receb] sene [1]150

316

Dergâh-ı mu'allâm kapucibaşlarından Molla Ali -dâme mecduhû-ya ve Premedi sâkinlerinden Ali Bey-zâde Mustafa -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Sen ki kapucibaşı-i mûmâ-ileyhsin, senin mübâşeretin ve sen ki mûmâ-ileyh Mustafa -zîde mecduhû-sun, senin dahi ma'rifetinle an-nakd akçeleri verilmek üzere tahrîrine me'mûr olduğun on bayrak olmak üzere beş yüz nefer mîrî piyâde levendâtın bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem hâlâ Niş ve Vidin cânibleri seraskeri olan vezîrim Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun ma'iyetinde bulunmalarının lüzûmu ve iktizâsı olmağla, siz ki mûmâ-ileyhimâsız, işbu emr-i şerîfim size her ne mahallde varup vâsıl olur ise kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp vech-i meşrûh üzere mübâşeret ve tahrîrine me'mûr olduğunuz sâlifü'z-zikr on bayrak olmak üzere beş yüz nefer mîrî piyâde ile kalkup, serî'an ve âcilen serasker-i müşârun-ileyhin yanına varup mevcûd ve re'y-i savâb-dîdi üzere iktizâ eden hıdemât-ı aliyyemde bezl-i mechûd eyleyüp, esnâ-yı râhda betâ'at üzere hareketden ve bir gün evvel varup serasker-i müşârun-ileyhin yanında mevcûd bulunmamakdan ve bu emr-i mehâmm ve müsta'celde bir dürlü tehâvün ve tekâsülden be-gâyet ihtirâz ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i B [Receb] sene [1]150

Emr-i şerîfi unvânına -mûcebince amel oluna- deyü hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn keşide kılınmıştır.

Hâlâ Rumili vâlîsi olup Niş muhâfızı olan Vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki,

Niş ve Vidin câniblerinde vüzerâ-yı izâmımdan bir vezîr-i şecâ'at-masîrin serasker nasb ve ta'yîn olunması ehemmi mehâmm-ı Devlet-i aliyye ve akdem-i levâzım-ı saltanat-ı seniyyemden olmağla, Vidin muhâfızı olan vezîrim Mehmed Paşa - edâmallâhü te'âlâ iclâlehü- hâlâ karîha-i sabîha-i mülûkânemden hatt-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûnumla Niş ve Vidin câniblerine serasker-i hamîyyet-perverim nasb ve ta'yîn olunup, gerek Niş ve gerek Vidin taraflarının seraskerliğine müte'allık kâffe-i umûrunun tekâmül ve temşiyeti uhde-i ihtimâmına tefvîz ve avn ve inâyet-i Bârî ile ol tarafların düşman-ı dînden muhâfaza ve muhâreselerinde ve feth ve teshîri münâsib olan mahallerin feth ve teshîri husûsunda bezl-i meysûr ve sarf-ı sa'y-ı nâ-mahsûr eyleyüp ve kendüye tuğrâ-yı garrâya ve iktizâ eden umûr-ı mühimme için evâmîr-i şerîfem tahrîr etdirmesine izn ve ruhsat-ı hümayûnum erzânî kılınup ve her vechile emrinde müstakîl ve re'yinde murahhas ve müstebid olup ve lâzıme-i dîn ve Devlet-i aliyye'm olan umûr-ı cüz'îyye ve külliyyenin temşiyet ve icrâsı re'y-i rezîn-i isâbet-karînine ihâle olduğunu müş'ir kendüye hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnumla mu'anven mufassal ve meşrûh emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmağla, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, keyfiyet ma'lûmun oldukda bi-fazlillâhi te'âlâ feth ve teshîr kılınan Niş Kal'ası ve etrâf ve enhâsının a'dâ-yı dîn-i mübînin keyd ve mekrinden hıfz ve hırâsetlerinde ve kahr ve tedmîrlerinde ve sâ'ir iktizâ eden hüdemât-ı dîn ve Devlet-i aliyye'mde ve her hâlde serasker-i müşârun-ileyhin re'y-i rezîn-i isâbet-karînine muvâfakat ile istihsâl-ı rızâ-yı hümayûnuma mü'eddî olan hâlât-ı marzıyye ve mesâ'î-i meşkûre izhârına bezl-i makderet ve ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i B [Receb] sene [1]150

Vidin ve Niş cânibleri seraskeri Vezîr Mehmed Paşa'ya ve Rumili vâlisi olup Niş cânibinde olan Vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki,

Avn ve inâyet-i Bârî ile bu def'a eyâdî-i düşman-ı bed-kârdan nez' ve istihlâs ile feth ve teshîri müyesser olan Niş Kal'ası'nın kemâl mertebe metânet ve rasânet ve istihkâm üzere muhâfaza ve muhâresesi aksâ-yı merâm-ı hümayûnum olmağla, imdi siz ki vezîrân-ı müşârun-ileyhimâsız, işbu emr-i şerîfim vusûlünde bundan akdem Niş Kal'ası'ndan çıkan yedi aded ve Âsitâne-i sa'âdet'inden Sofya'ya giden dokuz aded Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ortaları ve mukaddemâ ol tarafa me'mûr kılınan yeniçeri serdengecdileri neferâtı ve yine mukaddem Niş'den çıkup hâlâ ol tarafda mevcûd olan yerlü kulu neferâtı ve sâ'ir iktizâ eden tavâ'if-i askeriyeyi tarafınızdan kemâ-yenbağî sıhhati üzere tertîb ve defter ve bir sâ'at mukaddem defterin rikâb-ı hümayûnuma irsâl ve muhâfaza-i merkûme için vech-i meşrûh üzere tertîb ve defter olunacak gerek kapum kulları [s. 190] ve gerek yerlü neferâtı ve sâ'ir tavâ'if-i askerîyeden mâ'adâ bi-avnihi te'âlâ kal'a-i mezkûrenin düşman-ı dînden hıfz ve hırâsetine ve metânet ve istihkâmına ve sâ'ir iktizâ eden lâzimesinin itmâm ve ikmâline ve esbâb-ı nizâmına müte'allık hâlât ne ise anları dahi sıhhati üzere ucâleten arz ve i'lâm eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i B [Receb] sene [1]150

Çekmecelerden Silivri ve Ereğli ve Rodoscuk ve Gelibolu ve Şehirköyü ve İnöz ve () ve () kazâları ve nâhiyeleri nâ'iblerine ve bundan akdem zikr olunan kazâlardan Âsitâne-i sa'âdet'ime zehâyir nakl ettirmek üzere mübâşir ta'yîn olunan Süleymân ve Mahmûd -zîde mecduhûmâ-ya ve ol kazâlarda vâkî Eksamil ve Megarız ve sâ'ir iskelelerin emînlerine hüküm ki,

Siz ki nâ'iblersiz, taht-ı kazâ ve nevâhînde vâkî anbâr ve çiftlik ashâbının ve sâ'irlerinin ihtikâr için yedlerinde mevcûd bulunan ve der-anbâr olunan hinta ve

şa'îr ve sâ'ir zehâyir mübâşirân-ı mûmâ-ileyhimâ ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le mühürlenüp ve cümlesi pey-der-pey iskelelere indirilüp ve evvel be-evvel Âsitâne-i sa'âdet'imde Kapan nâ'ibi tezkîresiyle varan erbâb-ı sefâyinin sefînelerine tahmîl ve Âsitâne-i sa'âdet'ime nakl etdirilmek üzere defa'ât ve kerrât ile evâmir-i şerîfem sâdır olmuşiken, hâlâ zikr olunan anbâr ve çiftlik ashâbı ve sâ'ir muhtekir tâ'ifesi mücerred iddihâr eyledikleri zehâyiri ziyâde bahâ ile satmak için biz zahîrelerimizi kendü sefînelerimiz ile Âsitâne'ye nakl ederiz deyü illet ve bahâne ve vech-i meşrûh üzere Âsitâne-i sa'âdet'imde olan ibâdullâhın zarûret [ve] iktizâlarına bâ'is ve bâdî ve vârid olan evâmir-i şerîfeme adem-i inkıyâdı zâhir olmağla müstehakk-ı cezâ olmuşlardır. İmdi işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ıhtisâlîm her kangınızın taht-ı kazâ ve nevâhînze varup vâsıl olur ise her biriniz bu emr-i akdemü'l-ıhtimâma gereği gibi tekayyüd ve ihtimâm ve vech-i meşrûh üzere zikr olunan anbâr ve çiftlik ashâbının ve sâ'irlerinin ihtikâr için yedlerinde bulunan hinta ve şa'îr ve sâ'ir zehâyirin cümlesini mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince mübâşirân-ı mûmâ-ileyhimâ ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le mühürletüp pey-der-pey iskelelere indirdüp, zehâyir ashâbına biz kendü sefînelerimiz ile nakl ederiz deyü eyledikleri özr ve illetleri bir vechile kabûl ve ısgâ eylemeyüp, alâ eyyi-hâl iddihâr eyledikleri zehâyirin bir habbesi girü kalmamak üzere cümlesini Âsitâne-i sa'âdet'de Kapan nâ'ibi tezkîresiyle varan sefînelere tahmîl ve evvel be-evvel Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâl etdirmekte ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat ve hılâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylesesiz ve siz ki bu husûsa me'mûr ve mübâşir ta'yîn olunan mûmâ-ileyhimâsız, siz dahi gereği gibi tekayyüd ve ihtimâm ve zikri mürûr eden anbâr ve çiftlik ashâbının ve sâ'irlerinin ihtikâr için yedlerinde mevcûd ve der-anbâr olunan hinta ve şa'îr ve sâ'ir zehâyirin cümlesini mukaddemâ ve hâlâ fermân olduğu üzere ma'rifetiniz ve ma'rifet-i şer'le mühürleyüp ve bir habbesi ketm ve ihfâ olunmamak üzere iskelelere nakl etdirdüp, ashâbına biz kendü sefînelerimiz ile Âsitâne'ye nakl ederiz deyü ol makûle lâf ve güzâf olan kavllerine i'tibâr eylemeyüp, elbetde ve elbetde Âsitâne-i sa'âdet'imden varan sâlifü'z-zikr sefînelere tahmîl ve pey-der-pey Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâl eylesesiz ve siz ki nüvvâb ve mübâşirân ve ümenâ-i mûmâ-ileyhimsiz, bu husûsda her biriniz kemâ-yenbağî tekayyüd ve ihtimâm ile mazmûn-ı emr-i şerîfî tenfiz ve icrâ eylemek üzerinize rütbe-i vücûbda olan emr-i akdemü'l-ıhtimâmdan iken adem-i tekayyüd ve ihtimâm veyâhûd tama'-ı niyâbetde ve iğmâz-ı

ayn edüp ve zehâyir ashâbı dahi ol vechile illet ve bahâne ile zahîreleri iskelelere indirmeyüp, Âsitâne'den varan sefînelere tahmilde bir dürlü bahânedan ve tekâsül ile iyâzen billâhi te'âlâ Âsitâne-i sa'âdet'imde olan ibâdullâhın zarûret ve müzâyaka bâ'is ve bâdî olmak ihtimâli olur ise aslâ ve kat'â özl ve cevâbımız ısgâ olunmayup, sizler şe'âmet-i elîmesini müşâhede edeceğiniz ve zikr olunan zehâyir ashâbının dahi cezâları tertîb olunacağı emr-i mukarrer ve muhakkak olmağla, ana göre mezîd-i basîret ve intibâh ile hareket ve ashâb-ı zahîreye dahi ol vechile i'lân ve işâ'at ve hılâfından be-gâyet hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Evâsıt-ı Ş [Şa'bân] sene [1]150

[s. 191]

320

Gelibolu ve Eksamil ve İnöz ve havâlîlerinde olan kuzzât ve nüvvâba ve ol taraflardan zehâyir nakline mübâşir ta'yîn olunan Süleymân -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Zikr olunan mahallerden İstanbul zahîresi-çün Âsitâne-i sa'âdet'ime gelecek zahîreyi ashâbı Gelibolu ve Eksamil ve İnöz iskelelerinden gayrı ba'zı kûy altından tenhâ mahallerde sefîneye tahmîl ve âhar yerlere nakl etdirdikleri i'lâm olunup zikr olunan zahîrenin Gelibolu ve Eksamil ve İnöz iskelelerinden gayrı mahallerden sefâyine nakl ve tahmiline kat'â rızâ-yı hümâyûnum olmamağla, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz, zehâyir-i merkûm zinhâr zikr olunan iskelelerden gayrı gerek kûy altından ve gerek sâ'ir tenhâ mahallerden bir mahalde sefâyine nakl ve tahmîl olunmayup men'-i ekîd ile men' ve def' ve ancak zikri mürûr eden iskelelerde sefînelere nakl ve tahmîl etdirilüp hılâf-ı emr-i şerîf vaz' ve hareket edenleri ahz ve habs ve bu tarafa i'lâm eyleyüp hılâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Evâsıt-ı Ş [Şa'bân] sene [1]150

Vidin muhâfızı vezîr-i mükerrer Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-ya hüküm ki,

Niş ve Vidin câniblerine vüzerâ-yı ızâmımdan bir vezîr-i dilîr ve şecâ'at-semîrin serasker nasb ve ta'yîn olunması lâzım ve lâbüdd ve aksâ-yı merâm-ı hayr-encâm-ı pâdişâhânem olup ve sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, vüzerâ-yı ızâmımın erşed ve nâmdârı ve vükelâ-yı fihâmımın müdebbir ve şecâ'at-şi'ârı olmanla, bundan akdem hıdemât-ı dîn ve Devlet-i ebediyü'd-devâm ve sıyânet-i namûs-ı saltanat-ı hulûd-encâmımda kemâl-i sadâkat ve mezîd-i ferâset ve şecâ'at ile bi-avnihî sübhânehû ve te'âlâ muhâfazasına me'mûr olduğun gerek Vidin Kal'ası'nın hıfz ve hırâsetinde ve gerek ol tarafa müstevlî olan a'dâ-yı dînin kahr ve tedmîrlerinde ve def'-i şerr ve mekrlerinde bezl-i cehd-i mevfûr ve izhâr-ı gayret ve hamıyyet-i nâ-mahsûr ile mesâ'î-i marziyye ve me'âsir-i meşkûre ve mebrûren vücûda gelüp, seraskerliğe sende isti'dâd ve iktidâr-ı hudâ-dâd olduğuna binâ'en karîha-i sabîha-i mülûkânemden hâlâ hatt-ı hümayûn-ı celâlet-makrûnumla seni Niş ve Vidin cânibleri seraskerliğine intihâb ve ihtiyâr ve ol havâlilere serasker nasb ve ta'yîn ve akl ve rüşd ve sedâdına i'timâden seraskerliğe müte'allık olan kâffe-i umûrun temşiyet ve tekâmîli senin uhde-i ihtimâmına tefvîz ve havâle olunup ve bi-avnihî te'âlâ Niş ve Vidin taraflarının düşman-ı dînden muhâfaza ve muhâreselerinde ve feth ve teshîrleri münâsib olan mahallerin feth ve teshîrinde ve a'dâ-yı dînin kahr ve tedmîrlerinde senden dîn ve Devlet-i aliyye'ne lâyük ve ırz ve namûs-ı saltanat-ı seniyyeme muvâfık mesâ'î-i cemîle ve me'âsir-i celîle me'mûl-ı tab'-ı hümayûn-ı pâdişâhânem olmağın, emrine takviyyet için bundan akdem Niş cânibine me'mûr olan düstûr-ı mükerrer müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem sâbıkâ Eğriboz muhâfızı vezîrim Gazî Ahmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- kapusı halkıyla ve a'zamü'l-ümerâ'i'l-kirâm sâbıkâ Musul beylerbeyisi olup Rumili beylerbeyliği pâyesi olan Arslan Mehmed Paşa ve ber-vech-i arpalık Ohri ve Prizrin sancaklarına mutasarrıf Mahmûd Paşa -dâmet me'âliyhûmâ- kapuları halkı ve müstevfâ âdemleriyle ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh Mahmûd Paşa'nın oğlu Hasan -dâme ikbâluhû- rikâb-ı hümayûnum tarafından tahrîrine me'mûr olduğu be-her bayrağı ellişer neferden on bayrak mîrî süvârî ve on bayrak piyâde levendât ile ve Sülo Paşa yeğeni Tâhir -dâme ikbâluhû-

dahi üç bin nefer güzîde asker ile ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Kara-mütesellim () -zîde mecduhû- dahi yarar ve kâr-güzâr âdemleriyle ma'iyetine ta'yîn ve bir gün evvel varup re'y-i savâb-dîdinle hareket eylemeleri için her birine başka başka emr-i şerîfimle tenbîh ve te'kîd olunduktan mâ'adâ düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Rumili vâlisi olup Niş muhâfızı olan vezîrim Ahmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-ya dahi her hâlde re'y-i rezîn-i isâbet-karîne muvâfakat eylemek üzere hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla mu'anven emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunup ve hâl ve şânını terfi' için hâlâ tuğrâ-yı garrâya ve tarafından iktizâ eden umûr-ı mühimme için evâmîr-i şerîfem tahrîr etdirmeğe sana izn ve ruhsat-ı hümâyûnum erzânî kılınup ve hakkında neyyir-i âtîfet-ı mülûkâne-i ufk-ı mekârim-i seniyyemden sâtı'u'l-envâr-ı iltifât olmağla, hâsseten hıla'-i fâhire-i pâdişâhânemden semmûr-ı fâyizu's-sürûra kaplı bir sevb hıl'at-ı mûrisü'l-behcet-i sultânî ve emrine mütâba'at ile gazâ-yı garrâda ve sâ'ir hıdemât-ı dîn [ve] Devlet-i aliyye'mde mesâ'î-i cemîlesi vücûda gelenlere ilbâs için yigirmi aded hıl'at-ı hâkânî inâyet ve ihsânım olup ve izhâr-ı cevher-i şecâ'at ile düşman-ı dînden kelle ve dil getüren gâzî kullarımın başlarına kendi elinle takup hüner ve şehâmetlerine alâmet olmak için bin aded sîm çelenk ve ol tarafda defterdâra teslim ve yedinden mühimme-i Devlet-i aliyye'me sarf için Hazîne-i âmire'mden elli bin guruş dahi işbu emr-i şerîfimle ta'yîn olunan () ile irsâl olunmuşdur. Lede'l-vusûl merâsim-i ta'zîm ve iclâl ile istikbâl ve sana inâyet ve ihsânım olan hıl'at-ı fâhire ve kisve-i zâhiremi telessüm ve iktisâ ve zîb-i dûş ve bir izhâr-ı mufâharet ve mübâhât-ı evfer ile du'â-yı ömr ve devlet ve devâm-ı karr-ı saltanatım ed'iyesini îfâdan sonra işbu emr-i şerîfi ma'iyetinde olan düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Karaman vâlisi vezîrim Mehmed Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- [s. 192] ve emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm Tuz Mehmed Paşa -dâmet me'âliyehû- ve sipâh ve silâhdâr serdengecdileri ağaları ve Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ve cebeci ve topcu ve bostânî zâbitleri ve umûmen neferâtları ve sâ'ir tavâ'if-i asâkir-i zafer-rehber muvâcehelerinde feth ve kırâ'at ve mazmûn-ı münîfini cümleye îlân ve işâ'at ve cümlesinin üzerlerine sen serasker kılınmanla, bu ana dek beyninizde cârî olan merâsim-i mezîd-i meveddet ve mu'âmele-i mücâmeleye kemâ-fi'l-evvel mürâ'ât ve her ahvâli müzâkere ve müşâvere ve kemâl-i ittifâk ve ittihâd ile hareket ve vech-i meşrûh üzere Niş cânibinden ma'iyetine ta'yîn olunanları dahi yanına istishâb ve bi-

tevfiki'llâhi te'âlâ gerek Niş ve Vidin ve gerek etrâf ve enhâsının muhâfaza ve muhâreselerinde ve feth ve teshîrleri münâsib olan mahallerin dahi avn ve inâyet-i Bârî ile feth ve teshîrinde ve ol tarafa me'mûr olan asâkir-i mansûremden bir ferдин vilâyetlerine gitmesine izn ve ruhsat vermeyüp cümlesini ma'yyetinde mevcûd etdirmekde ve içlerinden iktizâsı mertebe re'y-i savâb-dîdin üzre eyyâm-ı şitâ duhûlüne değin küffâr-ı dûzeh-karârın memleket-i menhûselerine akına tarafından pey-der-pey fevc fevc asâkir irsâliyle îsâl-i hasâr ve kahr ve nekâl ve dimâr ve seby ve istirkâkları husûsunda ve sâ'ir iktizâ eden hıdemât-ı dîn ve Devlet-i aliyye'mde i'mâl ve irsâl olunan yigirmi aded hıl'at-ı fâhireyi dahi gazâ-yı garrâda ve sâ'ir dîn ve Devlet-i aliyye'mde mesâ'î-i cemîlesi vücûda gelenlerin her birine alâ-merâtibihim ilbâs ve çelenkleri dahi gâzî kullarımın hüner ve şecâ'at ve şehâmetlerine alâmet olmak için kendü elinle başlarına takup izhâr ve mübâhâtlarında himmet bezl-i vus' ve kudret eylesin ve siz ki Karaman vâlîsi vezîr-i müşârun-ileyh ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ve sâ'ir rü'esâ ve zâbitân-ı asâkir-i nusret-mezâhirimsiz, vezîr-i müşârun-ileyhi taraf-ı hümâyûnumdan üzerlerinize serasker-i nusret-şî'ârım ve hakkınızda şekv ve şikâyeti müsmir ve mü'essir bilüp her hâlde re'y-i rezîn-i isâbet-karînine muvâfakat ve her husûsda yek-dil ve yek-cihet ve hılâfından be-gâyet hazer ve mücânebet eylesiniz ve sen ki serasker-i müşârun-ileyhsin, emrinde her vechile müstakil ve re'yinde murahhas ve müstebid kılınmağın, lâzıme-i dîn ve Devlet-i aliyye'm olan umûr-ı cüz'iyye ve külliyyenin temşiyet ve icrâsı senin re'y-i rezîn-i isâbet-karînine ihâle ve seni dahi asâkir-i mansûrem ile cenâb-ı vâhibü'l-atâyâ'ya vedî'a eyledim. Vech-i meşrûh üzre ma'yyetine me'mûr olanlardan re'y-i savâb-dîdine muvâfakat ve emrine itâ'at ve inkıyâd edenlere ikrâm ve iltifât ve muhâlefete cesâret eder olur ise ta'zîr ve te'dîb ve umûr-ı dîn ve Devlet-i aliyye'mde re'y-i savâb-dîdin üzre amel ve hareket ile dîn ve Devlet-i aliyye'me muvâfık ve hâsseten mekârim-i pâdişâhâneme lâyık mesâ'î-i mebrûresi vücûda gelenlere hâl ve şânına münâsib ikrâm olunmak üzre rikâb-ı kâm-yâbıma arz ve i'lâm ve her husûsda iktizâ ve münâsib olan hareket ile hıdemât-ı cemîle zuhûra getürmeğe bezl-i tâb ve tüvân eylemen bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince fermân-ı âlî-şân yazılmışdır.

Evâ'il-i B [Receb] sene [1]150

[s. 193-194]²⁰¹

[s. 195]

322

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Mora Cezîresi'nde vâkı' kılâ' muhâfazaları-çün Rumili'nin sol kolundan otuz yedi aded serdengecdi bayrakları küşâdesine ve gerek kılâ'-ı mezbûrede olan on bir aded ortalara birer mikdâr neferât tahrîr olunması husûslarına me'mûr Haseki el-Hâcc Süleymân -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Zıkr olunan otuz yedi aded serdengecdi bayrakları küşâdesi-çün ve bundan mâ'adâ on bir aded ortalara birer mikdâr neferât tahrîr ve tashîh olunması husûsları-çün Rumili'nin sol kolunda her kangı kazâlara varup dâhil ve vâsıl olduğunda bu kazâda yeniçeri yokdur ve bayrak verilmez veyâhûd bu bayrağa müstehakdır ve bu değildir deyü umûr-ı mühimmenin mikdâr-ı zerre te'hîr ve ta'tiline bâ'is gerek kâdî ve gerek nüvvâb ve gerek yeniçeri serdârları ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri her kim olur ise olsun bu emr-i lâzımü'l-ihimâmın girüye kalmasına bâ'is ve nâ-merzâ hareketleri zuhûr edenleri sen ki haseki-i mûmâ-ileyhsin, der-akab ism ve resmleriyle tahrîr ve muhkem haklarından gelinmek üzere bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem Der-i Devlet-medârıma arz ve îlâm eylemen fermânım olmağın () ile irsâl olundu. İnşâ-Allâhu te'âlâ vusûlünde sen ki haseki-i mûmâ-ileyhsin, bu husûsa müstakillen mübâşir ta'yîn olunmuşundur. Gerekdir ki vech-i meşrûh üzere bayrak küşâdesi-çün ve gerek kılâ'-ı mezbûrede olan on bir aded ortalara birer mikdâr neferât tahrîr ve tashîh eylemen husûsu-çün Rumili'nin sol kolunda vâkı' olan kazâlara varup dâhil ve vâsıl olduğunda bu kazâda yeniçeri yokdur ve bayrak verilmez deyü illet ve bahâne îrâdıyla veyâhûd bu bayrağa müstehakdır buna versün ve bu müstehak değildir buna verilmesün deyü bu umûr-ı mühimmenin mikdâr-ı zerre te'hîr ve ta'tiline bâ'is gerek kâdî ve gerek nüvvâb ve gerek serdârlar ve gerek ocak ihtiyârları ve gerek a'yân-ı vilâyet her kim olur ise olsun bu emr-i lâzımü'l-ihimâmın girüye kalmasına bâ'is nâ-merzâ hareketleri zuhûr edenleri ism ve resmleriyle der-akab tahrîr ve muhkem haklarından gelinmek için bir gün evvel ve

²⁰¹ Bu sayfalar boştur.

bir sâ'at mukaddem Der-sa'âdet'ime arz ve i'lâm eylesin ve sen dahi me'mûr olduğun hıdemât-ı hümâyûnun bir gün evvel itmâm ve tekmîline ziyâde bezl-i iktidâr ve sarf-ı miknet-i bî-şümâr eyleyüp, mugâyir-i emr-i âlî vaz' ve hareketden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylesin deyü bi'l-fi'l segbânbaşı olan Mehmed -dâme mecduhû- tarafından mühürlü mektûb verilmekle vech-i meşrûh üzre amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i B [Receb] sene [1]150

323

Üsküdar'dan Şâm-ı şerîfe varınca yol üzerinde ve yemîn ve yesârında vâkı' beylerbeyleri ve ümerâ ve kâdîlar ve eyâlet ve elviye mütesellimleri ve yeniçeri serdârları ve havâss ve evkâf zâbitleri ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Haremeyn-i şerîfeyn ahâlisine be-her sene mu'tâd üzre irsâl olunan Surre-i hümâyûn-ı mevhebet-meşhûn işbu sene-i mübâreke de dahi Hazîne-i âmire'mden an-nakd ihrâc ve surre emîni nasb ve ta'yîn olunan () -zîde mecduhû-ya teslim ve ol savb-ı meymenet-iştîmâle teveccüh ve irsâl olunmağla, Surre-i hümâyûn ile emîn-i mûmâ-ileyhin ve refâkatinde olan hüccâc-ı zevi'l-ibtihâcın yollarda ve menâzil ve merâhilde muhâfazalarına tekayyüd olunmak Devlet-i aliyye'min a'zam-ı umûr ve ehemmi mehmînden olmağla, imdi Surre-i hümâyûn ile emîn-i mûmâ-ileyh her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına dâhil olur ise me'men ve mahfûz mahallere kondurup ve müstevfâ ve mu'temed bekçiler ta'yîn ve gereği gibi bekledüp ve gider olduklarında yanlarına âdemlerinizden ve askerîden ve kazâlarınızın darb ve harbe kâdir ve mu'temed âdemlerden yarar ve tûvânâ ve tûfeng-endâz müsellahtan mikdâr-ı kifâyeden ziyâde âdemler koşup yollarda ve menâzil ve merâhilde ve muhâfaza ve muhâresesinde tekayyüd-i tâmm ve ziyâde ihtimâm ederek âminen ve sâlimen birbirinize irsâl ve îsâl edüp kazâ be-kazâ îsâllerinizi müş'ir hüccet-i şer'iyye olup Der-i Devlet-medârıma irsâl ve bu minvâl üzre kemâl-i emn ve selâmet ve mezîd-i itmînân ve refâhiyet ile Şâm-ı şerîfe îsâl edüp, lâkin bu bahâne ile re'âyâ ve berâyâ ve sükkân-ı vilâyetden müft ve meccânen zâd ve zahîre mutâlebesiyle ve âhar

vechile zulm ve te'addî olunmaktan ziyâde ihtirâz eyleyesiz. Surre-i hümâyûn'un gerek yollarda ve gerek menâzil ve merâhilde ve esnâ-yı hatar ve tirhâlde eşkiyâ ve harâmzâdeden muhâfaza ve muhâresesinde ziyâde tekayyüd ve ihtimâm olunmak lâzım olmağla, şöyle ki iyâzen billâhi te'âlâ bu emr-i hatîrde ihmâl ve tekâsül ve bir gûne müsâmaha ve taksîriniz sebebi ile bir dürlü zarar ve gezend isâbet etmek ihtimâli olur ise eşedd-i ukûbete giriftâr olacağınız bi'l-bedâhe zâhir ve âşikâr olmağla, her biriniz ziyâde basîret ve intibâh üzere hareket ve kavî tedârük ile her hâlde muhâfaza ve muhâresesinde ziyâde ihtimâm ederek Surre-i şerîfe'yi ve emîn-i mûmâ-ileyh ve yanında olan hüccâc-ı hıdâyet-minhâcî kemâl-i emn ve selâmet ve mezîd-i itmînân ve refâhiyet ile birbirinize irsâl ve Şâm-ı şerîfe îsâle bezl-i kudret ve sarf-ı miknet eyleyüp, mikdâr-ı zerre ihmâl ve tekâsülden gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene [1]150

[s. 196]

324

Ber-vech-i arpalık Sultânönü Sancağı'na mutasarrıf olan () -dâme ikbâluhû-ya hüküm ki,

Be-her sene mu'tâd üzere Haremeyn-i şerîfeyn'e irsâl olunan Surre-i hümâyûn-ı mevhebet-makrûn işbu sene-i mübâreke de dahi an-nakd Hazîne-i âmire'mden ihrâc ve surre emîni olan () -zîde mecduhû- ile savb-ı maksûda teveccüh ve irsâl olunmağla, yollarda ve menâzil ve merâhilde hıfz ve hirâsetinde ihtimâm olunmak ehemmi-i mehâmm-ı lâzımü'l-ihtimâmdan olmağın, ber-vech-i arpalık Kocaili Sancağı'na mutasarrıf olan () -dâme ikbâluhû- me'mûr olduğu üzere Surre-i hümâyûn'u emîn-i mûmâ-ileyh ile Geğbüze'den alup muhâfazasına ihtimâm ederek Eskişehir'e vusûlünde sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin, sen dahi mükemmel ve müsellaah ve müstevfâ âdemleriyle bi'n-nefs kalkup Surre-i hümâyûn'u mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile ma'an yollarda ve menâzil ve merâhilde bi-avnillâhi te'âlâ hıfz ve hirâset ederek Akşehir'e götürüp Akşehir Sancağı mütesellimi () -zîde kadruhû- dahi Konya mütesellimi () -zîde mecduhû-ya götürmek üzere teslim ve teslimini müş'ir

Akşehir mütesellimi mûmâ-ileyhden sened alup ve sen mansıbına avdet edesin. Surre-i hümâyûn'un muhâfazasında ihtimâm-ı tâmm olunmak muktezî olmağın, şöyle ki bu emr-i mehâmmda ser-mû tekâsülün zuhûr edecek olur ise bir vechile öZR ve cevâba kâdir olamayacağını muhakkak bilüp, ana göre basîret üzre hareket ve inşâ-Allâhu te'âlâ Eskişehir'e vusûlünde sen dahi me'mûr olduğun üzre yarar ve müsellaH ve müstevfâ âdemlerinle kalkup mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile ma'an Surre-i hümâyûn'u muhâfaza ve muhârese ederek Akşehir'e götürüp mikdâr-ı zerre tehâvün ve taksîrden gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

325

Ber-vech-i arpalık Kocaili Sancağı mutasarrıfı () -dâme ikbâluhû-ya ve Üsküdar'dan Akşehir'e varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara ve zikr olunan kazâların yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Haremeyn-i şerîfeyn ahâlisine be-her sene mu'tâd üzre irsâl olunan Surre-i hümâyûn-ı mevhebet-meşhûn işbu sene-i mübârekede dahi Hazîne-i âmire'mden an-nakd ihrâc ve surre emîni nasb ve ta'yîn olunan () -zîde mecduhû-ya teslim ve ol savb-ı meymenet-iştîmâle teveccüh ve irsâl olunmağın, Surre-i hümâyûn ile emîn-i mûmâ-ileyhin ve refâkatinde olan hüccâc-ı zevi'l-ibtihâcın yollarda ve menâzil ve merâhilde muhâfazasına tekayyüd ve ihtimâm ehemmi mehâmm-ı lâzımü'l-ihimâmından olmağın, sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin, işbu emr-i şerîfim () ile vusûlünde mükemmel ve müretteb ve müstevfâ ve tâmmü's-silâh âdemlerinle kalkup Geğbüze'ye gelüp, Surre-i hümâyûn'u Geğbüze'de karşılayup Akşehir'e varınca mürûr ve ubûr eylediğın kazâlarda bulunan Dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerini ve her kazânın darb ve harbe kâdir tüvânâ ve tûfeng-endâz il erlerini ihrâc ve Geğbüze'den Akşehir'e varınca Surre-i hümâyûn'u ve emîn-i mûmâ-ileyh ve refâkatinde olan hüccâc-ı Müslimînin yollarda ve menâzil ve merâhilde ve gicelerde bu minvâl üzre kazâ be-kazâ muhâfaza ve muhârese ederek bi-avnillâhi te'âlâ âminen ve sâlimen Akşehir'e götürüp, Akşehir Sancağı mütesellimi () -zîde kadruhû- dahi bu minvâl üzre Akşehir'den Konya'ya îsâl eylemek üzre mütesellim-i mûmâ-ileyhe teslim ve

teslîmini müş'ir mütesellim-i mûmâ-ileyhden temessük ve cânib-i şer'den dahi hüccet-i şer'iyeye aldıktan sonra sen Akşehir'den girü mansıbına avdet ve aldığın hüccet ve temessükü Der-i Devlet-medârıma irsâl eylesin. Lâkin bu bahâne ile re'âyâ ve berâyâ ve sükkân-ı vilâyete bir vechile zulm ve te'addîden ziyâde hazer eylesin. Bu sene-i mübâreke sâ'ir senelere kıyâs olunmayup, Surre-i hümâyûn'un gerek yollarda ve gerek menâzilde ve gicelerde esnâ-yı nüzûl ve rıhletde eşkiyâ ve harâmzâdeden muhâfaza ve muhâresesinde ziyâde tekayyüd ve ihtimâm lâzım olmağla, şöyle ki ıyâzen billâhi te'âlâ bu emr-i hatîrde zerre kadar ihmâl ve tekâsül ve bir gûne taksîr ile bir dürlü zarar ve gezend isâbet etmek ihtimâli olur ise bir vechile cevâba kâdir olamayacağın zâhir ve âşikâr olmağla, ana göre ziyâde basîret üzre hareket ve Geğbüze'den Akşehir'e varınca minvâl-i meşrûh üzre her kazâda bulunan Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri neferâtı ve darb ve harbe kâdir müsellahe ve tüfeng-endâzları ihrâc ile gerek yollarda ve gerek menâzilde ve gicelerde emniyet gelecek vech üzre muhâfaza ve muhâresesinde ihtimâm ve kemâl-i emn ve selâmet ile Akşehir'e götürüp mütesellim-i mûmâ-ileyhe teslim edinceye dek terk-i râhat ile bezl-i tâb ve tûvân eyleyüp, zinhâr ve zinhâr zerre kadar ihmâl ve müsâhaleye rızâ ve cevâz göstermekden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuştur.

326

Akşehir Sancağı mütesellimi () -zîde kadruhû-ya ve Akşehir'den Konya'ya varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlar ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Haremeyn-i şerîfeyn ahâlisine be-her sene mu'tâd üzre irsâl olunan Surre-i hümâyûn-ı mevhebet-meşhûn işbu sene-i mübâreke de dahi Hazîne-i âmire'mden an-nakd ihrâc ve surre emîni nasb ve ta'yîn olunan () -zîde mecduhû-ya teslim ve ol savb-ı meymenet-iştîmâle irsâl olunmağla, ber-vech-i arpalık Kocaili Sancağı mutasarrıfı () -dâme ikbâluhû- Surre-i hümâyûn'u Geğbüze'de karşılayup muhâfazasına ikdâm ve ihtimâm ederek Akşehir'e götürüp, sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin, sana teslim ve yedinden temessük ve cânib-i şer'den hüccet alup girü avdet eylemek üzre mufassal

ve meşrûh emr-i şerîfîme me'mûr olmağla, Surre-i hümâyûn ile emîn-i mûmâ-ileyhin ve refâkatinde olan hüccâc-ı zevi'l-ibtihâcın yollarda ve menâzil ve merâhilde gerek gicelerde ve gerek gündüzlerde muhâfazasında tekayyüd ve ihtimâm olunmak ehemmi-i mehâmm-ı lâzımü'l-ihimâmından olmağla, Surre-i hümâyûn vech-i meşrûh üzre Akşehir'e varup sana teslîm olundukda sen dahi müstevfâ tâmmü's-silâh âdemlemlerle Surre-i şerîfe'yi alup, gerek Akşehir'de ve gerek Konya'ya varınca vâkı' olan kazâlarda Dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerini ve il erlerinden darb ve harbe kâdir yarar ve tüvânâ müsellağ ve tüfeng-endâzlarını ihrâc ve bi-avnillâhi te'âlâ Surre-i hümâyûn'un ve emîn-i mûmâ-ileyhin ve refâkatinde olan hüccâc-ı zevi'l-ibtihâcın Akşehir'den Konya'ya varınca yollarda ve menâzil ve merâhilde muhâfaza ve muhâreselerinde ziyâde tekayyüd ve ihtimâm ederek âminen ve sâlimen Konya'ya götürüp, Konya mütesellimi () -zîde mecduhû- dahi Adana'ya götürmek üzre mütesellim-i mûmâ-ileyhe teslîm ve yedinden teslîmini müş'ir temessük ve cânib-i şer'eden dahi hüccet-i şer'îye alup Der-i Devlet-medârıma irsâl ve sen dahi girüye avdet edüp, lâkin bu takrîb ile re'âyâ ve berâyâ ve sükkân-ı vilâyet ve kuzât-ı memlekete bir dürlü [s. 197] zulm ve te'addî olunmakdan be-gâyet ihtirâz eylesesin. Bu sene-i mübâreke sâ'ir senelere kıyâs olunmayup, Surre-i hümâyûn'un muhâfazasında be-gâyet tekayyüd ve ihtimâm lâzım olmağla, bu husûsa ziyâde tekayyüd ile gerek menâzilde gicelerde bekçiler ta'yîn ile gereği gibi emniyet gelür vechile bekletmekde ve gerek yollarda muhâfaza ve muhâresesinde ziyâde basîret üzre hareket eyleyüp, bu emr-i hatîrde zerre kadar tekâsülden be-gâyet ihtirâz eylesesin. Şöyle ki iyâzen billâhi te'âlâ zerre kadar ihmâl ve tekâsül ile bir dürlü zarar ve gezend isâbet etmek ihtimâli olur ise ben mütesellim deyü ve âhar vechile özr ve cevâba kâdir olamayacağın zâhir ve âşikâr olmağla, ana göre ziyâde tekayyüd ve ihtimâm ve Akşehir'den Konya'ya varınca minvâl-i meşrûh üzre her bir kazâda bulunan yeniçeri ve darb ve harbe kâdir müsellağ ve tüfeng-endâz il erlerini ihrâc ile gerek menâzilde gicelerde ve gerek yollarda muhâfaza ve muhâresesinde kemâl mertebe tekayyüd ve ihtimâm ederek emn ve selâmet ile Konya'ya götürüp Konya mütesellimine teslîm edinceye dek terk-i râhat ile bez-i tâb ve tüvân eyleyüp, zinhâr ve zinhâr zerre kadar ihmâl ve müsâmahaya rızâ ve cevâz göstermekden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Konya mütesellimi () -zîde mecduhû-ya ve Konya'dan Adana'ya varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Haremeyn-i muhteremeyn ahâlîsinin be-her sene mu'tâd üzere irsâl olunan Surre-i hümâyûn-ı mevhebet-meşhûnu bu sene-i mübârekede dahi Hazîne-i hümâyûn'umdan an-nakd ihrâc ve surre emîni nasb ve ta'yîn olunan () -zîde mecduhû-ya teslim ve ol savb-ı meymenet-iştimâle teveccüh ve irsâl olunmağla, Surre-i şerîfe Akşehir'e vusûlünde Akşehir Sancağı mütesellimi () -zîde kadruhû- Akşehir'den Surre-i hümâyûn'u ve emîn-i mûmâ-ileyh ve refâkatinde olan hüccâc-ı Müslimîni muhâfaza ve muhârese ederek Konya'ya götürüp, sen ki Konya mütesellimi mûmâ-ileyhsin, Adana'ya götürmek üzere sana teslim ve teslimini müş'ir yedinden temessük ve cânib-i şer'den dahi hüccet-i şer'iyye alup Der-i Devlet-medârıma göndermek üzere mufassal ve meşrûh emr-i şerîfimle me'mûr kılınmağın, imdi Surre-i hümâyûn vech-i meşrûh üzere Konya'ya vusûlünde sen dahi müstevfâ tâmmü's-silâh âdemlerinle Surre-i şerîfe'yi Konya'dan alup, gerek Konya'da ve gerek Adana'ya varınca vâkı' olan kazâlarda bulunan Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ve il erlerinden darb ve harbe kâdir yarar ve müsellağ ve tüfeng-endâz il erlerini dahi ihrâc ve bi-avnillâhi te'âlâ Surre-i hümâyûn'u ve emîn-i mûmâ-ileyh ve refâkatinde olan hüccâc-ı Müslimîni Konya'dan Adana'ya varınca yollarda ve menâzil ve merâhilde ve nüzûl eyledikleri mahallde dahi gicelerde bekçiler ta'yîn ile muhâfaza ve muhâresesinde ziyâde tekayyüd ve ihtimâm ederek âminen ve sâlimen Adana'ya götürüp, Adana mütesellimi () -zîde mecduhû- dahi Hama'ya götürmek üzere teslim ve teslimini müş'ir yedinden Der-i Devlet-medârıma göndermek üzere temessük ve cânib-i şer'den dahi hüccet-i şer'iyye alup girüye avdet edüp ve lâkin bu takrîb ile re'âyâ ve berâyâ ve sükkân-ı vilâyetden müft ve meccânen zâd ve zahîre talebiyle ve âhar bahâne ile bir dürlü zulm ve te'addî eylemeyüp ve Surre-i hümâyûn'un muhâfazasında be-gâyet tekayyüd ve ihtimâm lâzım olmağla, bu husûsda ziyâde basîret üzere hareket ve gerek menâzilde gicelerde bekçiler ta'yîni ile gereği gibi emniyet gelür vech ile bekletmekde ve gerek yollarda muhâfazasında ihtimâm ve ser-mû tekâsülden be-gâyet ihtirâz eyleyüp, iyâzen billâhi te'âlâ zerre kadar ihmâl ve tekâsül ile bir dürlü

zarar ve gezend isâbet etmek ihtimâli olur ise ben mütesellim deyü ve âhar vechile özr ve illet îrâdına kâdir olamayacağın zâhir ve âşikâr olmağla, ana göre tekayyüd ve ihtimâm ve minvâl-i meşrûh üzre müstevfâ tâmmü's-silâh âdemlerin ve her bir kazâda bulunan yeniçeri ve darb ve harbe kâdir il erlerini ihrâc ile gerek menâzilde ve yollarda Surre-i hümâyûn'u kemâl-i tekayyüd ile muhâfaza ederek götürüp Adana mütesellimi mûmâ-ileyhe teslim edinceye dek terk-i râhat ile bezl-i tâb ve tüvân eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene [1]150

328

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Adana mütesellimi () -zîde mecduhû- ve Adana'dan Hama'ya varınca yol üzerinde vâkı' kâdılar ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Haremeyn-i şerîfeyn ahâlisine mu'tâd üzre be-her sene irsâl olunan Surre-i hümâyûn-ı mevhebet-meşhûn işbu sene-i mübâreke de dahi an-nakd Hazîne-i âmire'mden ihrâc ve surre emîni nasb ve ta'yîn olunan () -zîde mecduhû-ya teslim ve ol savb-ı meymenet-iştîmâle teveccüh ve irsâl olunmağla, Surre-i hümâyûn ile emîn-i mûmâ-ileyhin ve refâkatinde olan hüccâc-ı zevi'l-ibtihâcın yollarda ve menâzil ve merâhilde muhâfazasında tekayyüd ve ihtimâm olunmak ehemmi mehâmm-ı lâzımı'l-ihtimâmdan olmağla, Surre-i hümâyûn Konya'ya vusûlünde Konya mütesellimi () -zîde mecduhû- Konya'dan alup yollarda ve menâzil ve merâhilde muhâfaza ve muhârese ederek Adana'ya götürüp, sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin, sen dahi Hama'ya götürmek üzre sana teslim ve yedinden temessük ve cânib-i şer' den dahi hüccet-i şer' iyye alup Der-i Devlet-medârıma irsâl eylemek üzre mufassal ve meşrûh emr-i şerîfimle me'mûr kılınmağın, imdi Surre-i hümâyûn vech-i meşrûh üzre Adana'ya vusûlünde sen dahi müstevfâ tâmmü's-silâh âdemleriyle Surre-i şerîfe'yi Adana'dan alup, gerek Adana'da ve gerek Hama'ya varınca vâkı' olan kazâlarda bulunan Dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerini ve il erlerinden darb ve harbe kâdir yarar müsellaah ve tûfeng-endâz il erlerini dahi ihrâc ve bi-avnillâhi te'âlâ

Surre-i hümâyûn'u ve emîn-i mûmâ-ileyh ve refâkatinde olan hüccâc-ı Müslimîni Adana'dan Hama'ya varınca yollarda ve menâzil ve merâhilde ve nüzûl eyledikleri mahallerde dahi gicelerde bekçiler ta'yîni ile muhâfaza ve muhâresesinde ziyâde tekayyüd ve ihtimâm ederek âminen ve sâlimen Hama'ya götürüp, Hama mütesellimi () -zîde mecduhû- dahi Şâm-ı şerîfe götürmek üzere mütesellim-i mûmâ-ileyhe teslîm ve teslîmini müş'ir yedinden Der-i Devlet-medârıma göndermek üzere temessük ve cânib-i şer' den dahi hüccet alup girüye avdet edüp ve lâkin bu takrîb ile re'âyâ ve berâyâ ve sükkân-ı vilâyetden müft ve meccânen zâd ve zahîre talebiyle ve âhar bahâne ile bir dürlü zulm ve te'addî eylemeyüp ve Surre-i hümâyûn'un muhâfazasında be-gâyet tekayyüd ve ihtimâm lâzım olmağla, bu husûsda ziyâde basîret üzere hareket ve gerek menâzilde gicelerde bekçiler ta'yîni ile gereği gibi emniyet gelür vechile bekletmekde ve gerek yollarda muhâfaza ve muhâresesinde ihtimâm ve ser-mû tekâsülden be-gâyet ihtirâz eyleyüp, ıyâzen billâhi te'âlâ zerre kadar ihmâl ve (...) zarar ve gezend isâbet etmek ihtimâli olur ise ben mütesellim deyü ve âhar vechile özr ve illet îrâdına kâdir olamayacağın zâhir ve âşikâr olmağla, ana göre tekayyüd ve ihtimâm ve minvâl-i meşrûh üzere [s. 198] müstevfâ tâmmü's-silâh âdemlerin ve her bir kazâda bulunan yeniçeri ve darb ve harbe kâdir tüfeng-endâz il erlerini dahi ihrâc ile gerek menâzilde ve gerek yollarda Surre-i hümâyûn'u kemâl-i tekayyüd ile muhâfaza ederek götürüp Hama mütesellimi mûmâ-ileyhe teslîm edinceye dek terk-i râhat ile bezl-i tâb ve tüvân eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuştur.

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene [1]150

329

Hama mütesellimine ve Hama'dan Şâm-ı şerîfe varınca yol üzerinde vâkı' kâdîlara ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Haremeyn-i şerîfeyn ahâlîlerine mu'tâd üzere be-her sene irsâl olunan Surre-i hümâyûn bu sene-i mübâreke de dahi Hazîne-i âmire'mden an-nakd ihrâc ve surre emîni nasb ve ta'yîn olunan () -zîde mecduhû-ya teslîm ve ol savb-ı meymenet-

iştîmâle teveccüh ve irsâl olunmağla, Surre-i hümâyûn ile emîn-i mûmâ-ileyhin ve refâkatinde olan hüccâc-ı zevi'l-ibtihâcın yollarda ve menâzilde gicelerde ve gündüzlerde ve esnâ-yı nüzûl ve rihletde muhâfazasında tekayyüd ve ihtimâm olunmak ehemmiyeti mehâmm-ı lâzîmü'l-ihimâmından olmağın, Surre-i hümâyûn Adana'ya vusûlünde Adana mütesellimi () -zîde mecdühû- Adana'dan alup yollarda ve menâzil ve merâhilde muhâfaza ederek Hama'ya götürüp, sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin, sana teslim ve yedinden temessük ve cânib-i şer'eden dahi hüccet-i şer'iyeye alup Der-i Devlet-medârıma irsâl etmek üzere mufassal ve meşrûh emri-i şerîfimle me'mûr kılınmağın, imdi Surre-i hümâyûn vech-i meşrûh üzere Hama'ya vardıkda sen dahi mükemmel ve müretteb ve müstevfâ tammü's-silâh âdemlerinle Surre-i şerîfe'yi alup, gerek Hama'ya ve gerek Şâm-ı şerîfe varınca yol üzerinde vâkı' kazâlarda bulunan yeniçeri neferâtını ve darb ve harbe kâdir il erlerinden tüvânâ ve müsellağ ve tüfeng-endâzlarını ihrâc ve Surre-i hümâyûn'u ve emîn-i mûmâ-ileyh ve refâkatinde olan hüccâc-ı zevi'l-ibtihâcı Hama'dan Şâm-ı şerîfe varınca gerek menâzilde gicelerde me'mûnü'l-gâ'ile olmak vechiyle bekletmek ve gerek yollarda esnâ-yı nüzûl ve rihletde muhâfaza ve muhâresesinde tekayyüd ve ihtimâm ederek âminen ve sâlimen Şâm-ı şerîfe götürüp, Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı Vezîr Süleymân Paşa'ya teslim ve teslimini müş'ir mektûb alup Der-i Devlet-medârıma irsâl ve sen dahi girü Hama'ya avdet eyleyesin ve lâkin bu takrîb ile re'âyâ ve berâyâ ve sükkân-ı vilâyete bir gûne zulm ve te'addîden be-gâyet hazer eyleyesin. Bu sene-i mübâreke sâ'ir senelere kıyâs olunmayup, bu husûsda senden izhâr-ı gayret ile Surre-i hümâyûn'u sâlimen Şâm-ı şerîfe isâli matlûb-ı pâdişâhânem olmağın, ıyâzen billâhi te'âlâ gerek yollarda ve gerek menâzilde bir dürlü gezend isâbet etmek ihtimâli olur ise ben mütesellim deyü ve âhar vechile özr ve illetin aslâ ısgâ olunmayup eşedd-i ukûbete giriftâr olacağın zâhir ve âşikâr olmağla, bu emri-i hatîrde ziyâde basîret üzere hareket ve izhâr-ı gayret ve hamîyyet edüp müstevfâ yarar ve tüvânâ âdemlerinle ve her bir kazâda bulunan yeniçeri ve il erleriyle Surre-i hümâyûn'u kazâ be-kazâ menâzil ve merâhilde muhâfaza ve gicelerde bekletmekde terk-i râhat ve ziyâde ihtimâm ve dikkat ile Şâm-ı şerîfe götürüp emîn ve sâlim vezîr-i müşârun-ileyhe teslim edüp, zinhâr ve zinhâr zerre kadar tekâsülden be-gâyet ihtirâz eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuştur.

330

Anadolu'nun orta kolu nihâyetine varınca vâkı‘ olan vüzerâ-yı ızâm ve mîr-i mîrân-ı fihâm ve ümerâ-yı kirâm ve kâdîlar ve elviye mütesellimleri ve kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve havâss ve evkâf zâbitleri ve voyvodaları ve a‘yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Hâlâ taht-ı hükûmet ve kazâlarımızda vâkı‘ ba‘zı mahallerde kuttâ‘-ı tarîk eşkıyâsı zuhûr ve yollarda ve bellerde gezüp ebnâ-yı sebîlin yollarına inüp katl-i nüfûs ve gasb ve gâret-i emvâl etmeleriyle, sükkân-ı vilâyet ve ahâlî-i memleket ve ebnâ-yı sebîl ve ehl-i ticâret şerrlerinden emîn olamayup mütezarrır oldukları sem‘-i hümâyûnuma ilkâ olunmağın, ol makûle eşkıyâ her kande bulunur ise ahz ve ele götürölüp cezâ-yı a‘mâlleri tertîb ve şerr ve mazarratları bilâd ve ibâd üzerinden ref‘ ve izâle olunmağla, te‘mîn-i bilâd ve terfiye-i ahvâl-i ibâd elzem ve ehemmi mehâmmdan olmağla () mübâşir ta‘yîn ve irsâl olunmağın, imdi siz ki vüzerâ-yı ızâm ve mîr-i mîrân ve kâdîlar ve sâ‘irlersiz, işbu emr-i şerîfim her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına varup dâhil olur ise sicillâta sebt ve taht-ı hükûmet ve kazâlarda ol makûle kuttâ‘-ı tarîk eşkıyâsı her kande zuhûr ve haber alınur ise ma‘iyyet ve ittifâk ile bi-eyyi-hâl ahz ve bir tarikle firâr ederler ise ta‘kîb olunup ve ilerüsünde ve etrâfında olan kasabât ve kurâ halkı firâr edenleri karşılayup, her taraftan üzerlerine hücum ve birisi halâs olmayup cümlesini ele götürüp fesâd ve şekâvetleri şer‘an mübeyyin olanları bilâ-emân katl edüp emri müştebih olanların ahvâlleri bî-garaz müslimânlardan tefahhus ve istiksâ ve bi-hasebi’l-şer‘ müstehakk oldukları ukûbât-ı meşrû‘adan katl ve habsi lâzım gelenleri habs ve hudûd-ı evâmir-i ilâhiyyeyi ikâmet edüp, hâsıl-ı kelâm her biriniz taht-ı eyâlet ve havza-i hükûmetinizde olan eşkıyânın mazarratları vech-i muharrer üzre ol havâliden ref‘ ve izâleye be-gâyet tekayyüd ve ihtimâm ve husûs-ı mezbûr için bir dahi fermân-ı şerîf sudûruna ve tekrâr tenbîh ve te’kîde hâcet komayup mazmûn-ı emr-i şerîfi tenfîz ve icrâda bezl-i mechûd eylesiz ve siz ki vüzerâ-yı ızâm ve mîr-i mîrân ve ümerâ ve sâ‘irlersiz, ol makûle kuttâ‘-ı tarîk eşkıyâsının bi-eyyi-hâl ele götürölmeleri murâd-ı hümâyûnum olmağla,

işbu emr-i vâcibü'l-ımtisâlim mazmûnu üzre amel ve birbiriniz ile ma'ıyyet ve ittifâk ile taraf taraf üzerlerine hüçûm ve cümlesini ele götürmekde be-gâyet ihtimâm eyleyesiz. Şöyle ki bundan sonra tekâsül ve taksîriniz sebebi ile ol makûle eşkıyâ her kangınızın taht-ı eyâlet ve havza-i hükûmetinde zuhûr ve katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl ile ibâdullâha ızrâr eder ise bir dürlü öZR ve cevâbınız makbûl-ı hümayûnum olmayup, nehb ve gâret olunan emvâl ve erzâk ve maktûllerin diyeti sizden tazmîn etdirildiğinden mâ'adâ her biriniz mu'âheze olunacağınızı ve şe'âmet-i elîmesini müşâhede edeceğinizi mukarrer bilüp, ana göre gereği gibi taht-ı eyâlet ve havza-i hükûmetinizde olan eşkıyâ ve hızlân ve hüsrânı ittifâk ile ele getirüp bu emr-i mühimmde bir dürlü tehâvün ve taksîriniz sebebi ile gazab-ı âteş-bâr-ı mülûkâneme mazhar olmakdan dahi her biriniz ihtirâz ve ictinâb eyleyüp, amma bu takrîb ile [s. 199] fesâd ve şekâvetde alâkası olmayanlara ta'arruzdan ve kendü hâlinde mürûr ve ubûr eden ebnâ-yı sebîlin nefesine ve mâlına bir zarar ve gezend erişdirmekten ve bahâne ile celb-i mâl olunmakdan ve bir ferde zulm ve te'addîden be-gâyet ittikâ eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

331

Şehirköyü ve Gelibolu ve civârlarında vâkı' Keşan ve Malkara ve Evreşe ve Ferecik ve İpsala nâ'iblerine ve zikr olunan Şehirköyü ve Gelibolu iskele emînleri ve sâ'ir zâbitânına hüküm ki,

Sâlifü'z-zikr Keşan ve Malkara ve Evreşe ve Ferecik ve İpsala kazâlarında hâsıl olan hinta ve şa'îr ve sâ'ir zehâyir makûlesi zikr olunan Şehirköyü ve Gelibolu iskelelerine ve anlardan dahi Âsitâne-i sa'âdet'ime nakl olunup, âhar mahalle bir habbe nakl olunmayup verilmemek üzre bundan akdem men'-i küllî ile men' ve def'i için defa'ât ve kerrât ile evâmir-i şerîfem sâdır olmuşiken, ahâlî ve a'yândan ve çiftlik ashâbından ba'zı muhtekir tâ'ifesi memnû' ve mündefi' olmayup, ol makûle hinta ve şa'îr ve sâ'ir zehâyir makûlesini bahâ-yı rahîs ile re'âyâdan ve sâ'irden cem' ve zikri mürûr eden iskelelere nakl ve mugâyir-i emr-i şerîf keferre tâ'ifesine ve âhar diyâr ahâlîsine fûrûht eyledikleri yakînen ma'lûm-ı hümayûnum oldukda, taht-ı kazânızda her ne kadar muhtekir çiftlik ve anbâr sâhibleri ve ahâlî var ise evvel emirde yedlerinde mevcûd bulunan ve der-anbâr olunan hinta ve şa'îr ve sâ'ir

zehâyiri ma'rifet-i şer'le ve mübâşir ta'yîn olunan Süleymân -zîde mecduhû-
ma'rifetiyle mühürleyüp ve fi-mâ ba'd gerek kefere tâ'ifesine ve gerek âhar diyâr
ahâlîsine bir habbe verilmemek üzere gereği gibi muhkem tenbîh ve te'kîd ve iskeleler
dahi zabt olunduktan sonra zikr olunan hinta ve şa'îr ve sâ'ir zehâyiri evvel be-evvel
doğru sâlifü'z-zikr iskelelere nakl etdirüp ve ol iskelelerde mübâşir-i mûmâ-ileyhin
ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le ashâbı muvâcehelerinde sefâyine tahmîl ve her bir
sefineye tahmîl olunanın mikdârını mübeyyin ve doğru Âsitâne-i sa'âdet'ime
getürmek üzere ashâb-ı sefâyinin dahi isimlerini hâvî yarar kefilleri alınup ve sefine
sâhibleri bu tarafa getürüp hüccetiyle Kapan nâ'ibine teslim ve nâ'ib-i mezbûrdan
teslîmini müş'ir memhûr tezkîre alup mahalline götürmek şartıyla her bir iskelede bu
vech üzere hüccet-i şer'iyye alınup ve bu şurût üzere pey-dey-pey Âsitâne-i sa'âdet'ime
hinta ve şa'îr ve sâ'ir zehâyir nakl etdirilmekte her biriniz tekayyüd ve ihtimâm
eylemek üzere bundan akdem mufassal ve meşrûh emr-i şerîfim sâdır bulmuşdu. Hâlâ
mübâşir ta'yîn olunan mûmâ-ileyhin Der-i Devlet-medârıma kâğıdı gelüp, hulâsa-i
mefhûmunda mübâşereti hasebiyle Gelibolu kurbunda vâkî Eksamil İskeleyi'nden
karaya varıncaya dek emr-i şerîfimde tasrîh ve fermân olunduğu üzere mevcûd
bulunan zehâyir mühürlenüp defter olunarak semti semtiyle Tekfurdağı ve Eksamil
ve İnöz iskelelerine nakl etdirerek Keşan Kasabası'na nüzûlünde akd-i meclis ve emr-
i şerîfi feth ve kırâ'at kasaba-i mezbûre nâ'ibinin azli vaktine müsâdefe etmekle,
nâ'ib-i merkûm fermân olunan zahîre ancak muhtekir tâ'ifesinin der-anbâr olunan
zahîresidir, a'yân ve ashâb-ı çiftlikân ve ahâlî yedlerinde bulunan zahîre için
değildir, mübâşir anlara müdâhale edemez deyü i'lân ve işâ'at etmekle, husûs-ı
mezbûrun adem-i temşiyetine ve ihtilâl-i külliye bâdî olduğunu tahrîr eylemiş. Lâkin
taht-ı kazâlarımızda gerek muhtekir tâ'ifesinin ve gerek çiftlik ve anbâr ashâbı ve
ahâlîsinin yedlerinde ihtikâr için mevcûd bulunan ve der-anbâr olunan hinta ve şa'îr
ile sâ'ir re'âyâ tâ'ifesinin dahi kendülerine kût ve tohm ittihâz etdikleri hinta ve
şa'îrden mâ'adâ fûrûht edecekleri hinta ve şa'îr ve sâ'ir zehâyirin cümlesi
mukaddemâ ve hâlâ fermânım olduğu üzere mübâşir-i mûmâ-ileyhin ma'rifeti ve
ma'rifet-i şer'le mühürlenüp bir habbesi âhar mahalle götürülmeyüp, evvel be-evvel
iskelelere nakl ve andan dahi sefâyine tahmîl ve Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâl
etdirilmesinde tekayyüd ve ihtimâm olunmak ehemmi mehmûdan olmağın, imdi
siz ki nüvvâb ve iskele emînleri ve sâ'ir zâbitasız, işbu emr-i şerîfim mübâşir-i

mûmâ-ileyh ile her kangınızın taht-ı kazâsına varup dâhil olur ise gerek muhtekir tâ'ifesinin ve gerek çiftlik ve anbâr ashâbı ve ahâlîsinin yedlerinde ihtikâr için bi'l-cümle mevcûd bulunan ve der-anbâr olunan hinta ve şa'îr ve sâ'ir zahîre ile kezâlik sâ'ir re'âyâ tâ'ifesinin kendülerine kût ve tohm ittihâz eyledikleri hinta ve şa'îr ve zahîreden mâ'adâsını mübâşir ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le mühürletüp, mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfin meşrûhu üzere evvel be-evvel doğru her kazâyaya semt olan iskelelere sevk ve tesyîr ve sefâyine tahmîl ve pey-der-pey Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâllerine fevka'l-hadd bezl-i makdûr eyleyesiz ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin, bu husûsda senden sadâkat ve istikâmet üzere hıdmet me'mûl olmağla, sen dahi bu emr-i mühimme gereği gibi tekayyüd ve bir ferdi himâyeden ve bu husûsu ahz ve celbe vesîle ittihâzıyla kimesneden bir akçe ve bir habbe almakdan gâyetü'l-gâye ittikâ ve mücânebet ile fermânım olduğu vechile harekete sarf-ı vus' ve kudret eyleyesin. Âsitâne-i sa'âdet'imde sâkin ibâdullâhın havâ'ic-i zarûriyyelerinde tevsî'-i bâl ve terfiye-i hâlleri matlûb-ı hümayûnum olmağla, bu husûs dâyimen sırren ve alenen tecessüs olunup, şöyle ki hilâf-ı emr-i âlî hareket ve tama'-ı hâma teba'iyet bulunduğu veya ihmâl ve tesâmühe cevâz ve ruhsat gösterildiği istimâ' olunur ise sonra bir dürlü özr ve cevâbınız isgâ olunmayup, siz ki nüvvâb ve iskele emînleri ve sâ'ir zâbitân ve mübâşir-i mûmâ-ileyhimsiz, muhkem haklarınızdan gelinmekte imhâl olunmayacağı muhakkaktır. Ana göre her biriniz basîret ve intibâh üzere hareket ve zinhâr ve zinhâr bu emr-i şerîfimin icrâsında ihmâl ve tekâsülden be-gâyet mücânebet ve muhâlefet edenler dahi her kim olur ise olsun ol tarafda mübâşir ve zâbitleri ma'rifetiyle ahz ve habs ve haklarından gelinmek için ism ve resmleriyle Âsitâne'ye arz ve i'lâm eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene [1]150

[s. 200]

332

Emr-i şerîfi unvânına mücebince amel oluna deyü hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn keşide kılınmıştır.

Mısır vâlisi Vezîr Mustafa Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, rikâb-ı hümâyûnuma gönderdiğin kâ'imende nakl-i gılâl-ı Haremeyn'e mahsûs olan beş kıt'a mîrî sefîneleri bu sene-i mübârekede terâhîye kalduğundan bundan akdem ceste ceste bender-i Süveys'e nakl olunan gılâl-ı Haremeyn'den kırk sekiz senesine mahsûben otuz bin erdeb gılâln be-her erdebi yüzer pâre navl ile Süveys'de mevcûd olan mülki sefînelerine tevzî' ve lâzım gelen yüz yigirmi kise-i Mısrî navl akçesi kırk dokuzun irsâliyesine mahsûben ümerâ ve ocaklunun ma'rifetleriyle ashâb-ı sefâyine teslim ve yüzer pâre navl i'tibârı ancak bu sene-i mübârekede olup, sene-i âtiyede üslûb-ı kadîmîsi üzre verilmek ve zıkr olunan otuz bin erdeb gılâl tamâmen Haremeyn'e nakl olunup bir habbesi girü kalmamak üzre hüccet olunduğunu tahrîr ve i'lâm etmişsin. Lâkin bin yüz kırk dört târîhinde gılâl sefînelerinden bir kaç kıt'ası gark ve şikest olup gılâl-ı Haremeyn mülki sefîneleriyle nakl olundukda be-her erdebi elli beşer pâreye mahsûb olup, ancak bu husûs âkifin-i beled-i emîn ve mücâvirîn-i ravza-i Rabbü'l-âlemîn olan Haremeyn-i muhteremeyn ahâlîsinin def'-i zarûret ve müzâyakaları ve terfiye-i hâlleriyle isticlâb-ı du'â-yı hayrlarına vesîle olan müberrât-ı mergûbeden olmağla, navl-ı sefâyine kırk beşer pâre dahi zamm ile min haysü'l-mecmû' gılâl-ı merkûmun be-her erdebi yüzer pâre edüp, ancak bu sene âriz olan ziyâde navl-ı sefâyin sene-i âtiyeye ve sâ'ir senelere vechen mine'l-vücûh sirâyet eylemeyüp ve fi-mâ ba'd navl-ı sefâyine elli beşer pâreden ziyâde zamm ile yüzer pâreye mukâyese kabûl eylememek üzre yüzer pâreye mahsûb olması fakat bu seneye tahsîs kılınmak şartıyla iktizâ eden ol mikdâr kise-i Mısrî sene-i mezbûre irsâliye hazînesine mahsûb olmasına müsâ'ade-i hümâyûnum erzânî kılınmağın, vech-i meşrûh üzre amel ve ol mikdâr kise-i Mısrî şurût-ı merkûme üzre ancak sene-i mezbûre irsâliyesine mahsûb olmak üzre Dîvân-ı hümâyûn'um tarafından emr-i şerîfim tahrîri bâbında rikâb-ı hümâyûnum defterdârı Sâdullâh -zîde mecduhû- i'lâm eylemeğın, i'lâmı ve şurût-ı merkûme mücebince ol mikdâr kise-i Mısrîyi sene-i mezbûre irsâliyesine mahsûb kılınmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâ'il-i B [Receb] sene [1]150

Emr-i şerîfi unvânına mücebince amel oluna deyü hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn keşide kılınmıştır.

Mısır vâlisi Vezîr Mustafa Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, rikâb-ı hümayûnuma gönderdiğin kâ'imende nakl-i gılâl-ı Haremeyn'e mahsûs olan beş kıt'a mîrî sefineleri bu sene-i mübârekede terâhîye kaldığından ceste ceste bender-i Süveys'e nakl olunan gılâl-ı Haremeyn'den kırk sekiz senesine mahsûben otuz bin erdeb gılâln be-her erdebi yüzer pâre navl ile Süveys'de mevcûd olan mülki sefinelerine tevzî' ve lâzım gelen yüz yigirmi kise-i Mısırî navl akçesi kırk dokuzun irsâliyesine mahsûben ümerâ ve ocaklunun ma'rifetleriyle ashâb-ı sefâyine teslim ve yüzer pâre i'tibârı ancak bu sene-i mübârekede olup, sene-i âtiyede kadîmîsi üzere verilmek ve zikr olunan otuz bin erdeb gılâl tamâmen Haremeyn'e nakl olunup bir habbesi girüye kalmamak üzere hüccet olunduğunu tahrîr ve i'lâm etmişsin. Lâkin bin yüz kırk dört târihinde gılâl-ı Haremeyn nakl olundukda her erdebi elli beşer pâreye mahsûb olduğuna binâ'en bu sene dahi ana mukâyese ile ancak elli beşer pâreye mahsûb olmasına müsâ'ade-i hümayûnum olup, bu sûretde ol mikdâr navl akçesinden elli üç kise-i Mısırî ile yetmiş beş guruş aşağı varıldıkda altmış altı kise-i Mısırî ve beş yüz elli guruş mahsûb olunmak iktizâ etmekle, imdi sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, meblağ-ı mezbûrdan izdiyâdı aşağı varıldıkdan sonra altmış altı kise-i Mısırî ile beş yüz elli guruş navl-ı sefine sene-i mezbûre irsâliyesine mahsûb olmak üzere Dîvân-ı hümayûn'um tarafından emr-i şerîfim tahrîri bâbında rikâb-ı hümayûnum defterdârı Sâdullâh -zîde mecduhû- i'lâm etmekle, i'lâmı mücebince ol mikdâr kise-i Mısırî ile beş yüz elli guruş sene-i mezbûre irsâliyesine mahsûb kılınmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuştur.

Kütahya mütesellimine ve mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı mu'allâm müteferrikalarından Osmân -zîde mecduhûmâ-ya ve Kütahya Kal'ası dizdârına hüküm ki,

Rü'esâ-yı eşkiyâdan Sarı Bey-oğlu Mustafa nâm şakînin ve ma'yyetinde olan eşkiyânın tertîb-i cezâları-çün sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin, emr-i şerîfimle ma'yyetine ta'yîn olunan tavâ'if-i askerîyeden Seferihisâr Kazâsı'nda Hâcî Ali ve Sincan Kazâsı'nda Küçük Mehmed yeğeni Ömer'e tarafından haber gönderildikde, mezbûr Hâcî Ali ben Barûthâne-i âmire'nin iktizâ eden güherçilesinin Âsitâne'ye nakline ve mezkûr Ömer dahi ben olduğum mahalli sedd ve bende me'mûrum deyü illet ve bahâne ile itâ'at-i emr-i şerîf eylemeyüp ve sizinle ma'an savb-ı me'mûra azîmet eylemedikleri hâlâ tarafından ve mübâşir-i mûmâ-ileyh tarafından arz olunmağın, imdi sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin, emr-i şerîfim vusûlünde mezkûrân Hâcî Ali ve Ömer buldukları mahallerden kalkup ber-mûceb-i emr-i şerîf ma'yyetinle savb-ı me'mûra azîmet ederler ise febihâ ve illâ eger bu def'a dahi illet ve muhâlefet ederler ise mübâşir-i mûmâ-ileyh ile ma'an ahz ve Kütahya Kal'ası'nda kal'a-bend eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâ'il-i B [Receb] sene [1]150

[s. 201]

335

Limni nâ'ibine ve Rodos Kal'ası dizdârına hüküm ki,

Bundan akdem Limni Cezîresi'nde cezîre-bend olunup meçhûlü'n-neseb Acem şehzâdeliği iddi'âsında olan Safî nâm şahıs cezîre-i mezbûrede kendü hâlinde olmayup, vücûh ile sû'-i hareketden ve şerr ve mazarratından cezîre-i mezbûre ahâlisi mütezarrır ve müteşekkî oldukları arz ve mahzar birle i'lâm olunup ve mezbûrun Rodos Kal'ası'nda kal'a-bend olunması fermânım olup ve husûs-ı mezbûr için () mübâşir ta'yîn olunmağın, sen ki Limni nâ'ibi mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin, şahs-ı mezkûr Safî'yi iki nefer âdemisi ile ma'an mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle firâr ihtimâlinde me'mûn olur keyfiyet ile mahbûsen Rodos Kal'ası'na irsâl ve sen ki Rodos Kal'ası dizdârı merkûmsun, vusûlünde şahs-ı mezkûru iki nefer âdemisi ile ma'an kal'a-i mezbûrede muhkem kal'a-bend eyleyüp, mâdâm ki itlâkları-çün tekrâr emr-i şerîfim sâdır olmadıkça itlâklarından ve bir tarîkle firârlarından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

336

Pınarhisârı ve Aynaroz Cezâresi nâ'iblerine hüküm ki,

Kazâ-i mezbûre tâbi' Yeniceköy nâm karyede keşîş tâ'ifesinden Aynaroz Cezâresi'nden biri tûlen yigirmi beş zirâ' ve arzen on altı zirâ' ve kadden on dört zirâ' kilîsâ misillü keşîşhâne olmak üzere müceddeden bir yüce ve vâsi' binâ ihdâs edüp, lâkin karye-i mezbûrede ol makûle binânın kat'â lüzûm ve iktizâsı yoğıken, keşîş-i mesfûrun binâ etmesinin kilîsâ ve keşîşhâne olmakdan gayrı mahalli [?] olmadığı ol tarafda şüyû' bulup ve keşîş-i mesfûrun bu misillü nâ-merzâ meşîyyete ve mechûl ve yüce ve vâsi' ihdâs eylediğı binâsının kal' ve hedmi enseb olmağın, sen ki mevlânâyı mûmâ-ileyhsin, emr-i şerîfim vusûlünde mübâşir ta'yîn olunan () ma'rifetiyle keşîş-i mesfûrun vech-i meşrûh üzere karye-i mezbûrede ihdâs eylediğı ebniyesini hâne ise dahi eser-i binâsı kalmamak üzere yere beraber kal' ve hedm ve bu misillü nâ-münâsib ve nâ-merzâ meşîyyete ve mechûl binâyâ şürû' eylediğı-çün bundan sonra kendüsinün dahi karye-i mezbûrede durması çendân münâsib olmamağıla, Aynaroz Cezâresi'ne nefy ve iclâ eyleyüp ve sen ki Aynaroz Cezâresi nâ'ibi mevlânâyı merkûmsun, vusûlünde keşîş-i mesfûru cezâre-i mezbûrede ikâmet etdirüp âhar mahalle gitmesine ruhsat gösterilmemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur,

337

Çorlu ve Rodoscuk ve Silivri ve Ereğli ve Çekmeceler nâ'iblerine hüküm ki,

Âsitâne-i sa'âdet'imden Kapan nâ'ibi tezkîresiyle hinta iştirâsı-çün ashâb-ı sefâyin ve kayık erbâbı taht-ı kazâ ve nevâhînzinde vâkî' çiftliklere varup ashâbımdan hinta iştirâ ve Âsitâne-i sa'âdet'ime nakl murâd eylediklerinde, zikr olunan kazâ ve nevâhî ahâlîsinden ba'zıları ve Çatalca ustası taraflarından hinta iştirâsına ve sefâyin ve

kayıklarıyla tahmîl ve nakline muhâlefet eyledikleri istimâ' olunup, bu husûs Âsitâne-i sa'âdet'imde olan ibâdullâhın zarûret ve müzâyakalarına bâ'is olmağla, ol makûle muhâlefet edenlerin men' ve def'i ve zikr olunan hıntanın bir gün evvel iştirâsı ve Âsitâne-i sa'âdet'ime nakli fermânım olmağın, siz ki nâ'iblersiz, işbu emr-i şerîfim vusûlünde vech-i meşrûh üzre Kapan nâ'ibinin tezkîresiyle varan ashâb-ı sefâyin ve kayık erbâbına taht-ı kazâ ve nevâhîlerinizde olan çiftliklerde ve sâ'ir mahallerde bulunan hıntanın iştirâsına gerek ahâlîden ve gerek ustalar ve sâ'irden bir ferde muhâlefet etdirmeyüp ve iştirâ olunup her bir sefine ve kayıklara tahmîl olunan hıntayı iştirâ edenlerin doğru Âsitâne-i sa'âdet'ime getirüp Kapan nâ'ibine teslim ve teslimlerini ve mikdârını mübeyyin yine nâ'ib-i mezbûrdan tezkîre alup götürmek şartıyla her birinin ol tarafda kefilleri alınıp bu vechile tahmîl ve Âsitâne'ye nakl edüp, hılâf-ı emr-i âlî zinhâr bir ferde muhâlefet etdirmeyüp men'-i küllî ile men' ve def' eylesiz. Bundan sonra sırren ve alenen tefahhus etdirilür. Şöyle ki emr-i şerîfime mugâyir bu husûslarda tarafınızdan ol makûlelerin men' ve def'inde bir dürlü tehâvün ve tekâsülünüz veyâhûd iğmâz-ı ayn eylediğiniz istimâ' olunur ise gerek ol makûlelerin ve gerek sizin dahi muhkem hakkınızdan gelineceği mukarrer bilüp, ana göre ziyâde basîret ve intibâh üzre hareket ve hılâfından be-gâyet hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene [1]150

338

Rodocuk nâ'ibine hüküm ki,

Hınta iştirâsı ve Âsitâne-i sa'âdet'ime nakli için bu tarafda Kapan nâ'ibi tezkîresiyle rü'esâ-yı sefâyin ve kayık erbâbı Tekfur['a] vardıklarında ahâlîden ba'zıları siz bize harâc vermezsiniz deyü muhâlefet eyledikleri istimâ' olunup, bu husûs Âsitâne'de olan ibâdullâhın müzâyakalarına bâdî olan hâlâtdan olmağla, ol makûlelerin men' ve def'i ehemm ve elzem olmağla, sen ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsin, emr-i şerîfim vusûlünde vech-i meşrûh üzre hınta iştirâsı ve Âsitâne-i sa'âdet'ime nakli için Kapan nâ'ibi tezkîresiyle varan rü'esâ-yı sefâyin ve kayık erbâbına ol vechile muhâlefet eden her

kimler ise men' ve def' ve her bir sefine ve kayık ashâbının hinta iştirâsına ve dakîk sefinelerine tahmîline ve nakline bir dürlü muhâlefet eder ise sana bundan sonra muhâlefet olduğu haber alınur ise muhkem haklarından gelineceği mukarrerdir. Ana göre her birine ifhâm ve tenbîh ve te'kîd eyleyüp hılâfından hazer eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene [1]150

[s. 202]

339

Gelibolu ve () nâ'iblerine ve mukaddemâ ol tarafa mübâşir ta'yîn olunan () -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Gelibolu kurbunda vâkı' Eksamil İskeleyi'ne bu tarafda Kapan nâ'ibi tezkîresiyle hinta iştirâsına ve Âsitâne'ye nakline varan rü'esâ-yı sefâyine ve kayık ashâbına hinta virmen deyü iskele-i mezbûrede Mihail nâm zımmî çiftlik sâhiblerine ve re'âyâya tenbîh ve kayıdcıları [kayıkçıları] dahi men' etmekle, bu keyfiyet Âsitâne-i sa'âdet'im ahâlîsinin zarûret ve müzâyakalarına ve ibâdullâha ihâneti müstelzim olmağla, bunun gibi ihânet ve mel'anete cesâret eden zımmî-i mesfûrun hakkında lâzım gelen cezâsının tertîbi için Âsitâne-i sa'âdet'ime ihzârı lâzım gelüp ve husûs-ı mezbûr için () mübâşir ta'yîn olunmağla, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz, emr-i şerîfim vusûlünde zımmî-i mesfûru mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle alâ eyyi-hâl ahz ve kayd ve bend ile mahbûsen Âsitâne'ye irsâl ve ihzâr eyleyüp te'hîr ve tevakkufdan bir takrîb ile firâr etdirilmekten be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene [1]150

340

Mısır vâlîsine hüküm ki,

Rikâb-ı hümâyûnumda bir mikdâr tâvâşî ağaların lüzûmu olmağla, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, emr-i şerîfim vusûlünde Mısır-ı Kâhire'de ümerâ-yı Mısır'ın ve ocak zâbitleri ve sâ'irlerinin yedlerinde bulunan tâvâşîlerden makbûlü'l-kâmet ve metbû'u'l-lehce ve memdûhu'l-haslet yigirmi beş aded tâvâşî intihâb ve bir gün evvel rikâb-ı hümâyûnuma irsâl eyleyüp, kat'â te'hîr ve tevakkufa rızâ ve cevâz göstermemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene [1]150

341

Kütahya mütesellimine ve Seherli-oğlu Mehmed ve Dazkırı'da Za'îm Mehmed ve Horzum-oğlu ve Gezlü Hoca-oğlu () ve Eşme Kazâsı'nda Küçük Mehmed ve Uşaklı İsâ-oğlu ve Sincan'da Küçük Mehmed yeğeni ve Torbalılı Mehmed'e hüküm ki,

Mukaddemâ hakkında defa'ât ve kerrât ile evâmir-i şerîfem sâdır olup istisâl ve izâlesi rütbe-i vücûbda olan rü'esâ-yı eşkıyâdan Sarı Bey-oğlu dedikleri Mustafa nâm şekâvet-pîşenin ve ma'iyetinde olan eşkıyânın tertîb-i cezâları ile bilâd ve ibâdın te'mîn ve tatmîni için hâlâ Aydın muhassılı Mehmed -dâme ikbâluhû-mufassal ve meşrûh emr-i şerîfimle me'mûr ve yanına asâkir-i mevfûre ta'yîn olunmağla, siz ki mûmâ-ileyhimsiz, siz dahi yarar ve tüvânâ ve kâr-güzâr âdemleriniz ve sâ'ir etbâ'mız ile husûs-ı mezbûr için bundan mukaddem mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin ma'iyetine me'mûr gedüklü zü'amâdan Osmân -zîde mecduhû- mübâşir ta'yîn olunmuşidi. El-hâletü hâzihî sizin bir gün evvel mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin ma'iyetine varmanız ehemmi mehmâmdan olmağla, isti'câl için işbu emr-i şerîfim dahi ısdâr ve bu def'a dahi bostânî hasekilerinden () Haseki dahi mübâşir ta'yîn olunmuştur. İmdi inşâ-Allâhu te'âlâ vusûlünde aslâ te'hîr etmeyüp, evvelden ta'yîn olunan mübâşir-i mûmâ-ileyh ve hâlâ bu def'a ta'yîn olunan haseki-i mezbûr mübâşeretiyle mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğunuz vech üzre kalkup bir gün evvel yanına varup bir münâsib mahallde dernek ve cem'iyet ve re'yi üzre hareket ve ma'an eşkıyâ-yı mezbûrenin buldukları mahallde üzerlerine gidüp, bi-avnihî te'âlâ cem'iyetlerin tefrîk ve eger uğurunuzdan savuşup âhar

mahalle firâr ederler ise izlerine düşüp akablarından ayrılmayup bi-eyyi-hâl cümlesini ele götürüp, şer‘an lâzım gelen cezâları tertîb ve ol havâlilerden ayakların kat‘ ve âsâr-ı mazarratlarından ibâd ve bilâdın te‘mîn ve tatmîni husûsunda gereği gibi ihtimâm eylesiniz. Şöyle ki bir an akdem mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin yanına varup erişmekte veyâhûd eşkıyâ-yı merkûmenin üzerlerine varup tertîb-i cezâları husûsunda bir dürlü tehâvün ve tekâsülünüz zuhûr etmek ihtimâli olur ise sonra bir vechile özl ve cevâbınız ısgâ olunmayup, her birinizin muhkem hakkından gelineceğin mukarrer bilüp, ana göre bu emr-i lâzımü’l-ihtimâmda ziyâde basîret ile hareket ve mukaddemâ ve hâlâ fermânım olduğı üzere elbetde ve elbetde mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin re‘yiyle eşkıyâ-yı mezbûrenin üzerlerine varup ahz ve ele götürüp tertîb-i cezâları husûsunda bezl-i vus‘ ve kudret ve ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat eyleyüp, mikdâr-ı zerre tehâvün ve taksîrden zinhâr ve zinhâr re‘âyâ ve berâyâdan ve sükkân-ı vilâyetden müft ve meccânen zâd ve zahîre almakdan ve fesâd ve şekâvetde alâka ve medhali olmayanların nüfûs ve emvâline ta‘arruzdan ve celb-i mâldan ve bir vechile zulm ve te‘addîden her biriniz be-gâyet ictinâb eylesiniz ve sen ki mukaddemâ mübâşir ta‘yîn olunan Osmân -zîde mecduhû-sun, sen bu husûsa bu taraftan me‘mûr olup gideli hayli zamân mürûr edüp, şimdiye değin senden itmâm-ı hıdmet me‘mûl iken henüz ihrâcına me‘mûr olduğun mezbûrları evlerinden ve yerlerinden kaldırup mahall-i me‘mûra sevk ve tesyîr emrinde bir eser zuhûr etmemekle, tehâvün ve taksîrine haml olunup mes’ûl ve mu‘âkab olmuşsundur. Hâlâ bu def‘a dahi vech-i meşrûh üzere isti‘câl için haseki-i mûmâ-ileyh dahi ta‘yîn olunmağla, imdi mübâşeretin hasebiyle ve haseki-i mezbûr mübâşeretiyile ma‘an mezkûrların cümlesini bir sâ‘at mukaddem evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve bir gün evvel savb-ı me‘mûra îsâllerinde tekayyüd ve ihtimâm eylesiniz. Şöyle ki bundan sonra dahi senin veyâhûd hasekinin bir güne tehâvün ve tekâsülünüz zuhûr eder ise kat‘â özlünüz ısgâ olunmayup her biriniz mu‘âteb olacağınız muhakkak bilüp, ana göre basîret üzere hareket ve elbetde ihrâcına me‘mûr olduğunuz mezkûrların bir gün evvel ihrâclarında ve savb-ı me‘mûra îsâllerinde bezl-i vus‘ ve kudret ve ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat ve hılâfından gâyetü’l-gâye hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene [1]150

zâd ve zahîre almakdan ve fesâd ve şekâvetde alâkası olmayanların nüfûs ve emvâline ta'arruz olunmaktan ve celb-i mâldan be-gâyet ihtirâz eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene [1]150

343

Edirne'den öte Rumili'nin sol kolundan yemîn ve yesârıyla nihâyetine varınca yol üzerinde vâkı' kâdîlar ve nâ'iblere ve Haseki el-Hâcc Süleymân -zîde mecduhû-ya ve yeniçeri serdârları ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Hâlâ Mora Cezîresi'nde vâkı' kılâ'-ı mansûrelerin bu def'a tevfir ve teksîr-i asâkir-i cünûd-ı zafer-mev'ûd ile techîz ve tanzîm ve muhâfazalarına metânet ve takviyyet verilmesi mertebe-i vücûbda olmağla, zikr olunan kal'alarda el-yevm mevcûd olan Dergâh-ı âlî yeniçerileri ortalarından on iki ve on altı bölüklerden mâ'adâ yigirmi yedi cemâ'at ve yigirmi iki bölük ve elli altı cemâ'at ve yetmiş üç cemâ'at ve yigirmi iki segbânlar ve beşinci cemâ'at ve yigirmi iki cemâ'at ve dokuzuncu cemâ'at ve yigirmi altı cemâ'at ve altmış altı cemâ'at ve seksen sekiz cemâ'at zikr olunan on bir aded ortalar için bir mikdâr neferât tahrîr ve tashîh etdirilüp ve yine kılâ'-ı mezbûrûn için Rumili'nin sol kolundan otuz yedi aded serdengecdi bayrakları dahi küşâde olunup, bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem tekmîl ve Mora Cezîresi'ne îsâlleri ve cezîre-i mezbûreye vardıklarında haseki-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle zikr olunan otuz yedi aded serdengecdi bayrakları ve on bir aded orta için tahrîr olunan neferât-ı mezbûrenin dahi tevzî' ve taksîm olunmaları-çün bundan akdem sâdır olan evâmir-i aliyye cümlelerin gereği gibi ma'lûm ve mesmû'ları oldukdan sonra zikr olunan gerek otuz yedi aded serdengecdi bayrakları ve gerek orta-i mezbûrun için tahrîr olunacak neferâtların henüz tekmîli ve yerlerinden hareketlerinden haber zuhûr etmemekle, bir gün mukaddem tekmîl olunup ve me'mûr oldukları mahallerde mevcûd bulunmaları-çün mü'ekked ve müşedded tenbîh ve cümleye tekrâr i'lân ve işâ'at ve mücebince amel ve hareket olunmak bâbında isti'câllerini müş'ir fermân-ı âlî-şânım sâdır olmağın () ile irsâl olunup, inşâ-Allâhu te'âlâ vusûlünde sen ki haseki-i mûmâ-ileyh

Süleymân -zîde mecduhû-sun, vech-i meşrûh üzre sen dahi hâb ve râhatı terk ve dâmen-i gayreti der-meyân edüp, Edirne'den öte me'mûr olduğun Rumili'nin sol kolundan yemîn ve yesârıyla nihâyetine varınca vâkı' kazâlardan Mora Cezîresi'nde olan kal'alar için otuz yedi aded serdengecdi bayrakları küşâde ve bundan mâ'adâ kılâ'-ı mezbûrlarda olan on bir aded Dergâh-ı âlî yeniçeri ortaları-çün dahi bir mikdâr neferât tahrîr ve tashîh edüp tekmîl ve neferâtları mevcûd olmak üzere bir yerde meks ve ârâm eylemeksizin bir sâ'at mukaddem Mora Cezîresi'ne götürüp, otuz yedi aded bayrakları yanında olan defter mücebince kılâ'-ı mezbûrda tevzî' ve bundan mâ'adâ orta-i mezbûrlar için tahrîr eylediğün neferâtları dahi orta-i mezbûrlara taksîm eyleyüp, rızâ-yı veliyyü'n-ni'amı üzre amel ve hareket ve itmâm-ı hıdmet eylemeğe ihtimâm eylesin ve siz ki serdârlar ve ocak ihtiyârları ve sâ'irlersiz, otuz yedi aded serdengecdi bayrakları ve on bir aded ortalar için tahrîr olunacak neferâtın dahi bir an akdem tekmîline ve savb-ı me'mûrlarına azîmetleri husûsuna ziyâde bezl-i iktidâr ve sarf-ı miknet-i bî-şümâr eyleyüp, hilâfından begâyet ihtirâz eylesiz deyü Âsitâne-i sa'âdet'imde segbânbaşı Mehmed -dâme mecduhû- tarafından mühürlü mektûb verilmekle vech-i meşrûh üzre amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâhır-ı B [Receb] sene [1]150

[s. 204]

344

Gedüklü Dergâh-ı mu'allâm müteferrikalarından Telhîsî Mehmed -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Sen ki mûmâ-ileyhsin, bundan akdem senden kemâl mertebe sadâkat ile hıdmet me'mûl olunur mülâhazasıyla Karadeniz'in Rumili Yakası'nda ve Tuna sevâhilinde bulunan hinta ve şa'îr ve sâ'ir ecnâs-ı zehâyiri bir gün evvel iskelelere indirdüp sefâyine tahmîl ve pey-der-pey Âsitâne-i sa'âdet'ime nakl ve irsâli için sen me'mûr ve bu mühimmin itmâmına ve temşiyet ve ikmâline mübâşir ta'yîn olunmuşiken, savb-ı me'mûra âzîm olalı bu kadar zamân güzerân edüp şimdiye dek me'mûr olduğun iskelelerden lâzıme-i zimmetin olan ecnâs-ı zehâyiri pey-der-pey Âsitâne-i

sa'âdet'ime göndermek üzerine rütbe-i vücûbda iken, bu husûs Âsitâne'de olan ibâdullâhın müzâyakadan emn ve itmînânlarına ve isticlâb-ı du'â-yı hayrlarına bâ'is olmağın, sana bir iki def'a evâmîr-i şerîfemle te'kîd olunup ve Âsitâne-i sa'âdet'ime zahîre nakli kemâl mertebe aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olduğu evâmîr-i şerîfemde iş'âr olunmuşiken, me'mûr olduğu işin kavldan fî'le getürdüğü ve ne mertebesin husûle bitürdüğü ma'lûm olmayup ve tarafından dahi bu ana dek bir haber zuhûr eylemeyüp ve hâlâ ol tarafdandan bu tarafa tevârüd eden zehâyir sefîneleri boş gelüp ve Anadolu tarafına ise hinta ve sâ'ir zehâyir ile memlû sefâyin tereddüdünün hadd ve hasrı olmadığı ve bu tarafdandan giden gemilerin rü'esâ ve ashâbı senden müteşekkî oldukları sem'-i hümâyûnuma ilkâ olunmağla, bu husûsda olan senden me'mûl olunan gayret ve hamîyyet müşâhede olunmadığı senin tama'-ı hâmından veyâ ihmâl ve tekâsülünden neş'et etmekle, müstehakk-ı ukûbet olmuşundur. İmdi fî-mâ ba'd gözün açup ve aklını başına cem' edüp rûzân ve şebân terk-i hâb ve râhat ile bezl-i tâkat eyleyüp ve me'mûr olduğu kazâlarda bulunan hinta ve sâ'ir zehâyiri bir gün evvel mahallerinden iskelelere indirdüp Âsitâne'den varan sefînelere tahmîl ve peyder-pey Âsitâne'ye nakl etdirmekte ve Anadolu tarafından varan sefînelere hinta ve sâ'ir zehâyirden dâne-i hardal verdirmeyüp men' ve def'lerinde be-gâyet ihtimâm eyleyüp, bu emrin te'hîrine bâ'is olmakdan ictinâb eylesesin ve eger bundan sonra dahi bu husûsda tekâsülün zuhûr edecek olur ise vebâlin boynuna bilâ-tereddüd tertîb-i cezâlarıyla mücâzât olunacağı muhakkak bilüp, selâmet-i hâlin lâzım ise baş ve cân ile bezl-i kudret ve bir sâ'at mukaddem me'mûr olduğu mahallerden hinta ve sâ'ir zehâyiri ta'cîlen iskelelere indirüp ve el-yevm iskelelerde bulunanları dahi bir an akdem sefînelere tahmîl ve Âsitâne'ye nakl etdirüp, hılâfından ve Anadolu tarafına bir sefînenin dahi zehâyir nakline müsâ'adeden hazer eylesesin ve bundan mâ'adâ Varna câbîsi Gürcî Süleymân Varna İskelesi'nde otuzdan mütecâviz Anadolu sefâyininin yüzür ve yüz ellîşer guruş rüşvet alup bu tarikle yüklerin Anadolu tarafına nakl eyledikleri ve yine iskele-i mezbûrede Ali Yazıcısı nâmında bir habîs dahi bu tarafa nakl olunacak revgan-ı sâde ve don yağı ve aselin iştirâsına mümâna'at eylediği-çün mezkûrların bir gün evvel ihzârları senden matlûb olmağla, mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince elbetde ve elbetde her ne tarikle olur ise mezkûrları ahz ve sâ'ire mûcib-i ibret için haklarında lâzım gelen icrâ olunmak üzere

firâr ihtimâlinde me'mûn olur keyfiyyet ve kayd ve bend ile mahbûsen Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâl ve ihzâr eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene [1]150

345

Boğaz hisârları dizdârlarına hüküm ki,

Siz ki dizdârlarsız, mukaddemâ boğaz hisârlarından taşra bir kayık ile bir kile hintanın mürûruna ruhsat gösterilmemek üzere defa'ât ile size evâmîr-i şerîfemle tenbîh ve te'kîd olunmuşken, hâlâ tama'-ı hâma teba'iyet ve müsâ'adenizden nâşî Rodoscuk ve Gelibolu ve ol havâlide olan iskelelerden ba'zı kimesneler kayıklara hinta tahmîl ve boğaz hisârlarından taşra mürûr ile harbî kefereye fûrûht eyledikleri yakînen haber verilüp ve boğaz hisârlarından Akdeniz'e hinta mürûru sizden müsâmaha olmadıkça bir vechile mümkün olmadığı zâhir ve bu gûne müsâmahanız katlinizi mûcib sû'-i ef'âlden olduğu âşikâr olmağla, imdi bu def'a dahi size tenbîh ve te'kîd için işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuştur. Vusûlünde fi-mâ ba'd aklınızı başınıza cem' ve mukaddemâ ve hâlâ fermânım olduğu üzere boğaz hisârlarından taşra bir kile hinta dahi olur ise zinhâr mürûruna ruhsat göstermeyüp men' ve def' eylesiniz. Şöyle ki bundan sonra dahi hinta ve sâ'ir zehâyir ile memlû boğaz hisârlarından bir sefîne ve bir kayık geçdiği haber alınur ise bilâ-emân eşna'-ı cezâ ile cezânız tertîb olunup, ana göre ziyâde intibâh üzere hareket eyleyüp aralıkda bir iki gemi mürûr eder ise duyulmaz kıyâsında olmayasız. Bu husûs için hafiyeten âdemler ta'yîn olunup ve elbetde siz ne gûne hareket ederseniz ef'âl ve etvârınızdan gereği gibi haber alınması müşkil olmamağla, her kangınızdan hıyânete dâ'ir bir vaz' sâdır olur ise sâ'ire mûcib-i salâh ve bâ'is-i ikâz ve intisâh için der-akab cezânız verileceği mukarrerdir. Her biriniz başınıza geleceği mülâhaza ve hıyânetden ziyâde hazer edüp, bu husûsda kemâl-i sadâkat ile hareket eylesiniz ve bundan mâ'adâ sâlifü'z-zikr iskelelerden ve âhar mahallerden hinta tahmîl ve boğaz hisârlarından taşra Akdeniz taraflarına nakl murâd eden sefâyin ve kayık ashâbı ve rü'esâsını ahz ve kayıkları mîrîye girift ve kendülerinin haklarından gelinmek için Der-i Devlet-

medârıma irsâl ve bu husûsda dahi tehâvün ve tekâsülden ziyâde hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene [1]150

[s. 205]

346

Rodoscuk nâ'ibine ve ol tarafda hinta mübâşiri Mustafa -zâde mecduhû-ya hüküm ki, Tekfurdağı Kasabası'nda vâkı' navluncu tâ'ifesinden Coşman Hâcî Hüseyin ve Karapınarlı Hâcî Ahmed ve Karamanlı Hâcî İbrahim ve Silivrili-oğlu Hâcî Mustafa ve Serrâc Mehmed ve Türk Hâcî İbrahim ve Gora Dâmâdı Hâcî Mehmed ve Sofi nâm kimesne ve Sofi'nin karındaşı Hasan Çelebi ve Kavak-oğlu Mehmed Ağa ve Hâcî Hamza ve Hâcî Abdî ve Na'lincî Ahmed Beşe ve Kürd Hâcî Mehmed ve Hurrem Kâdî-zâde Mehmed ve Çedik-oğlu Ali Beşe ve Çedi'nin Dâmâdı Mehmed Beşe ve Eşekçi-oğlu Halîl Ağa ve Kürd Hüseyin Beşe ve Kürd Velî Beşe ve Kürd Kara Ali Beşe ve Kürd Himmet Beşe ve Acem Ali ve Velî Beşe ve Kahve[ci]-zâde Mustafa Ağa ve Hâncı Çavuş Hâcî Ali ve Keçeci-oğlu Hasan Ağa ve Keçeci-oğlu Hâcî Süleymân ve Kara Hasan-oğlu Mehmed ve Arnavud Hasan Beşe ve Hâcî İsmâil-zâde İbrahim Ağa ve Belgradlı Hâcî Mehmed ve Hâcî İsmâil-zâde Mehmed Ağa ve Süleymân Beşe ve Bostâncı Mustafa Çelebi ve Karapınarlı-oğlu Mustafa ve Akçe-birak oğlu Hâcî Ali ve Hammâl Hâcî Ali ve İlyas-zâde İbrahim ve Hâcî Yusuf ve Hâcî Yusuf-zâde Osmân Beşe ve Hurrem Kâdîzâde Molla Ömer ve Lelebici Ahmed ve Penağroslu Ali Beşe ve Eşekçi-oğlu Hüseyin ve Kürd Seyyid Mustafa Bey ve Kürd Seyyid Hızır Çelebi ve Kürd Halîl Beşe ve Kürd Hasan Beşe ve Kürd Uzun Mustafa ve Kürd Mustafa ve Hâcî Osmân ve Hâcî Abdî-zâde Hâcî Mustafa ve Kahveci-oğlu Hâcî İbrahim ve Kahveci-oğlu Mustafa nâm kimesnelerin kasaba-i mezbûrede her birinin mahzenleri derûn-ı ağızlarına dek hinta ile memlû olup ve Âsitâne'ye gelecek hinta sefînelerine pey-der-pey cümlesini vaz' ve irsâl eylemeyüp, ancak bir sefîneye yüz keyl hinta vaz' eyledikleri sûretde yüz yerine iki yüz keyl mikdârı der-mahzen ve iddihâr ile Âsitâne-i sa'âdet'imde olan ibâdullâhın müzâyakalarına bâ'is oldukları yakînen haber alınup ve mezbûrların el-yevm

mahzenleri derûnunda olan hıntalarının bir habbesi dahi der-mahzen kalmayup cümlesinin Âsitâne'ye nakl olunması fermânım olmağla, imdi sen ki mevlânâ ve mübâşir-i mûmâ-ileyhimâsız, emr-i şerîfim vusûlünde zikr olunan navluncu tâ'ifesinin vech-i meşrûh üzere kasaba-i mezbûrede hınta ile memlû olan mahzenlerinin cümlesini mühürleyüp, el-yevm anda olan ve gerek Âsitâne'den Kapan nâ'ibi tezkiresiyle varan ashâb-ı sefâyin her birine der-mahzen olan hıntalarının bir habbesi ketm ve ihfâ olunmayup ve der-mahzen kalmamak üzere bi-eyyi-hâl bi'l-küllîye pey-der-pey tahmîl ve Âsitâne-i sa'âdet'ime nakl etdirüp, bu husûsda bir vechile taksîrden ve tama'-ı hâma teba'iyet ile bir ferdi himâyeden ittikâ ve bu husûs için bir akçe aldığımız istimâ' olunur ise cezânız tertîb olunacağını mukarrer bilüp, basîret üzere hareket ve hılâfından ihtirâz eyleyüp ve mezbûrlardan her kim der-mahzen olan hıntasının sefâyine tahmîlinde ve Âsitâne-i sa'âdet'ime naklinde muhâlefet ve emr-i şerîfime adem-i itâ'at eder ise ism ve resmiyle arz ve i'lâm eylesiz ki ba'dehû hakkında fermân-ı şerîfim sâdır olur ise mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâhır-ı B [Receb] sene [1]150

347

Rodocuk nâ'ibine ve ol tarafa mübâşir ta'yîn olunan () -zîde mecduhû-ya hüküm ki, Tekfurdağı'nda vâkı' navluncu ve madrabâz tâ'ifesinin der-mahzen ve iddihâr eyledikleri hıntanın mecmû'ı bir gün evvel pey-der-pey sefâyine tahmîl ve Âsitâne'ye irsâl olunmak üzere bundan akdem mü'ekked irsâl olunan emr-i şerîfim mücebince zikr olunan navluncu ve madrabâz tâ'ifesine tenbîh olunup ve mahzenlerinde ber-vech-i tahmîn iki kere yüz bin keyl hıntaları olduğu muhakkak olup ve cümlesini pey-der-pey Âsitâne'ye göndermeleri-çün tenbîh olundukda bir guruş ziyâde bahâya çıkmasına terakkub ile göndermeyüp ve emr-i şerîfime adem-i itâ'at ile mahzenlerinde hıfz ve fakat günde iki üç kayık gönderüp Âsitâne'de olan ibâdullâhın müzâyakalarına bâ'is oldukları i'lâm olunup ve tâ'ife-i mezbûrenin vech-i meşrûh üzere mahzenlerinde olan hıntaların bir habbesi girü kalmayup cümlesi Âsitâne'ye

nakl olunması ziyâde muktezî olmağla, sen ki nâ'ib ve mübâşir-i mûmâ-ileyhimâsız, kasaba-i mezbûrede ve âhar yerlerde her ne kadar der-mahzen ve mevcûd hıntaları var ise bir habbesi ihfâ olunmamak üzere cümlesi tarafınızdan mühürlenüp ve etrâfdan yük ile gelen kayıklara dahi ol hıntaları pey-der-pey mu'accelen tahmîl ve doğru Kapan'a götürüp ve Kapan nâ'ibinden tezkire alup götürmek şartıyla re'îslerinin ol tarafda kavî kefillerin alup bu vechile irsâl ve kezâlik bu tarafdı Kapan nâ'ibi tezkiresiyle varan sefâyine dahi zıkr olunan hıntaların cümlesini ucâleten tahmîl ve bir sâ'at mukaddem irsâl eyleyüp ve bu husûsda tehâvün ve tekâsülden be-gâyet ihtirâz eyleyüp ve tâ'ife-i merkümeden bir ferde bir vechile te'allül etdirmeyesiz. Vech-i meşrûh üzere tâ'ife-i merkümenin der-mahzen eyledikleri hıntalarının cümlesi bir gün evvel taşradan yük ile Tekfurdağı'na varan kayıklar ile ve gerek Âsitâne'den varan sefineler ile bu tarafa nakli fermânım olup bu husûs aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmağla, şöyle ki bundan sonra tarafınızdan bir gûne tehâvün ve taksîr olunup veyâhûd tama'-ı hâma teba'iyet ile mezkûrlardan bir ferde himâye olunduğu ve içlerinden birisi bu def'a dahi emr-i şerîfime adem-i itâ'at ile bir habbesini ketm ve ihfâ ve naklinde te'allül ve muhâlefet edecek olur ise gerek sizin ve gerek ol makûle muhâlefet edenlerin özr ve cevâbları ısgâ olunmayup, ukûbet-i şedîde ile mu'âkab olduğunuzdan mâ'adâ tâ'ife-i merkümeden ol makûle adem-i itâ'at ile muhâlefet edenler bilâ-emân salb olunacaklarını ve sonra başlarına gelecek keyfiyeti ifhâm ve bu husûsda ziyâde ihtimâm ve hılâfindan be-gâyet ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâhır-ı B [Receb] sene [1]150

[s. 206]

348

Bundan akdem Gelibolu ve Şehirköyü ve Evreşe ve İbsala kazâlarından Âsitâne-i sa'âdet'ime zehâyir nakline emr-i şerîfimle mübâşir ta'yîn olunan Seyyid Mahmûd - zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Zıkr olunan kazâlarda anbâr ve çiftlik ashâbının ve sâ'irlerinin ihtikâr için yedlerinde mevcûd bulunan hınta ve şa'îr ve sâ'ir zehâyir mübâşeretin ve ma'rifet-i

şer‘le mühürlenüp ve cümlesi iskelelere indirölüp Âsitâne'ye nakl etdirilmek üzere emr-i şerîfim sâdır olmuşiken, hâlâ tarafından Gelibolu nâ'ibi mühürüyle memhûr gelen defterde fakat Gelibolu'da dört bin ve muzâfâtından Karıpaazar Nâhiyesi'ne tâbi‘ kasaba-i Bolayır'dan iki bin iki yüz altmış beş keyl ve Şehirköyü Kazâsı nâ'ibi mühürleriyle memhûr defterde dahi beş bin beş yüz yetmiş keyl ve Evreşe Kazâsı nâ'ibi mühürüyle memhûr defterde dahi on yedi bin otuz beş keyl hinta ve şa‘îr mevcûd olmak üzere tahrîr ve defter olunup ve bundan mâ‘adâ İbsala Kazâsı'nda dahi aslâ muhtekir tâ'ifesi ve ashâb-ı çiftlikân yedlerinde zehâyir yokdur deyü İbsala nâ'ibinin kizbi muhtevî verdiği arzı dahi zikr olunan defterler ile ma‘an Âsitâne-i sa‘âdet'ime irsâl eylemişsin. Bu husûs mahzâ senin tama‘-ı hâmina haml olunmağla, mes‘ûl ve mu‘âteb olmuşundur. Zikr olunan kazâların cümlesi mahsûl yatağı olup ve her birinde bî-hadd ve bî-kıyâs zehâyir ve ekseri muhtekir ve ashâb-ı çiftlikân yedlerinde olduğu ol tarafdandır gelen mevsûku'l-kefîm kimesnelerin ihbârlarıyla rütbe-i tahakkuka resîde olmuşiken, sâlifü'z-zikr Gelibolu ve Şehirköyü ve Evreşe kazâlarında fakat defterde tahrîr olunan mikdâr hinta vardır ziyâde yokdur ve İbsala Kazâsı'nda hiç bulunmadı deyü kizb ve dürûğ-âmîz defterler ile gönderdiğin arza aslâ i‘tibâr olunmayup, bi-eyyi-hâl zikri mürûr eden kazâlarda muhtekir ve ashâb-ı çiftlikân ve sâ'irlerinin yedlerinde ihtikâr için ketm ve ihfâ eyledikleri hinta ve şa‘îrin cümlesini zuhûra getürüp alâ eyyi-hâl iskelelere indirdüp ve bu husûsda sana muhâlefet ile muhtekir ve çiftlik ashâbı ve sâ'irleri ihtikâr için yedlerinde mevcûd zehâyirden bir habbesini ihfâ sadedinde olurlar ise bilâ-te'hîr kal‘a-bend veyâhûd cezâları tertîb olunmak için ism ve resmleriyle yazup arz ve i‘lâm ve elbetde elbetde yedlerinde mevcûd bulunanı ve ketm ve ihfâ eyledikleri hinta ve şa‘îr ve sâ'ir zehâyiri dahi zuhûra getürüp, bir habbesi girüye kalmamak üzere cümlesini sürüp iskelelere indirdüp pey-der-pey sefâyine tahmîl ve Âsitâne-i sa‘âdet'ime irsâl eylesin. Bu husûs bu tarafda ibâdullâhın def‘-i zarûretleri için irâde olunmuş vâcibe-i umûrdan olmağla, fi-mâ ba‘d bu bâbda bir dürlü tama‘-ı hâma teba‘iyyet veyâhûd mikdâr-ı zerre taksîrin zuhûr etmek ihtimâli olur ise bir vechile özr ve cevâbın ısgâ olunmayup bilâ-tereddüd eşna‘-ı cezâ ile mücâzât olunacağını mukarrer bilüp, ana göre basîret ile hareket ve hılâfindan be-gâyet mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Evreşe nâ'ibine ve bundan akdem Evreşe ve ol havâlılerden Âsitâne'ye hınta nakl etdirmeğe mübâşir ta'yîn olunan Seyyid Mahmûd -zîde mecduhû-ya ve Seddü'l-bahr Kal'ası dizdârına hüküm ki,

Sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin, sâdır olan emr-i âlî mûcebince me'mûr olduğun üzere Evreşe Kazâsı'na varup, mübâşeretin hasebiyle kazâ-i mezbûrda Kadıköy zâbiti Hâcî Ahmed'in mevcûd ve der-anbâr olan dört bin beş yüz keyl hıntasını sefînelere tahmîl ve Âsitâne'ye nakl için bir kaç def'a kendüsine tenbîh ve te'kîd olundukda mezkûr itâ'at-i emr-i âlî etmeyüp, ben kendim nakl ederim deyü illet ve bahâne edüp ve kendüsi nakl eylemek iktizâ eylediğü hâlde dört beş def'a sefer etmekte ancak dört beş ayda nakl olunmağa muhtâc olduğü tarafından i'lâm olunmağla, zıkr olunan hıntanın cümlesi ucâleten pey-der-pey iskeleye nakl ve sefâyine tahmîl ve Âsitâne'ye irsâl olunması muktezî olmağla, imdi emr-i şerîfim vusûlünde mezkûr Ahmed'in zıkr olunan der-anbâr ve müddahar ol mikdâr keyl hıntasından bir habbesi girüye kalmamak ve ihfâ olunmamak üzere cümlesini mübâşeretin hasebiyle bir sâ'at evvel iskeleye nakl etdirdüp ve sefînelere tahmîl ve Âsitâne-i sa'âdet'e irsâl eyleyesin. Şöyle ki bu husûsda emr-i şerîfime adem-i itâ'at ile mezkûr Ahmed bir dürlü te'allül edüp, ben kendim nakl ederim deyü muhâlefet ihtimâli olur ise sen ki Evreşe nâ'ibi ve mübâşir-i mûmâ-ileyhimâsız, mezbûru ahz ve Seddü'l-bahr Kal'asında kal'a-bend olunmak üzere irsâl ve der-anbâr olan ol mikdâr zahîresini bi't-tamâm iskeleye nakl ve sefâyine tahmîl ve Âsitâne'ye nakl etdirüp, hılâfına kat'â rızâ ve cevâz göstermeyesiz ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun, mezkûr Ahmed kal'a-i mezbûreye vusûlünde mezbûru kal'a-i merkûmede muhkem habs ve kal'a-bend eyleyüp, tekrâr emr-i şerîfim sâdır olmadıkça bir tarîk ile itlâkından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Rodoscuk Gümrüğü emîni () -zîde kadruhû-ya hüküm ki,

Tekfurdağı'nda vâkı' navluncu ve madrabâz ve rü'esâ tâ'ifesinin der-mahzen ve iddihâr ve ihtikâr eyledikleri hintanın mecmû'ı mühürlenüp ve zabt olunup gerek taşradan yük ile gelen kayıklara ve Âsitâne'den varan sefâyine cümlesi pey-der-pey tahmîl ve Âsitâne'ye irsâl olunmak bâbında bu def'a hâlâ Rodoscuk nâ'ibine ve ol tarafda mübâşire hitâben mufassal ve meşrûh iki kıt'a emr-i şerîfim ısdâr olunmağla, sen ki mûmâ-ileyhsin, bu husûs için ihtimâmen sen dahi me'mûr ve ta'yîn olunmuşsundur. İmdi işbu emr-i şerîfim vusûl bulduğu sâ'at kat'â tevakkuf eylemeyüp, sen dahi ziyâde tekayyüd ve vech-i meşrûh üzre tâ'ife-i merkûmenin ihtikâr eyledikleri ne mikdâr hintaları var ise bir habbesi ketm ve ihfâ ve zâyi' olmamak üzre cümlesi mühürlenüp ve taşradan Tekfurdağı'na yük ile her ne mikdâr kayık gelir ise salıvermeyüp ve yük yüklendiği sûrette gümrük mâlına kesr terettüb eder fikr ve mülâhazasında olmayup cümlesini zabt edüp, gerek andan ve gerek Âsitâne'den varan sefînelere ta'cilen hintaların mecmû'ını tahmîl ve bir gün evvel irsâlinde gereği gibi dikkat ve bu tarafda Kapan nâ'ibinin defteriyle tatbîk olunmak için her هفته ne mikdâr hinta tahmîl olunur ise defterini dahi irsâl ve tâ'ife-i merkûmeden bir ferde te'allül etdirmeyüp ziyâdesiyle bezl-i kudret eylesin. Bu husûs ibâdullâhın havâ'ic-i zarûriyelerinde tevsî'-i bâl ve terfiye-i hâllerine bâdî olmağla, gıce ve gündüz terk-i hâb ve râhat ile bu işin üzerine olman senden matlûbdur ve bir dürlü özr ve illet kabûl eder mevâddan olmamağla, bu emr-i mühimnde gereği gibi tekayyüd ve bir ferdi himâyeden be-gâyet ittikâ ile fermânım olduğu vechile harekete müsâra'at ve ziyâdesiyle dikkat ve zikr olunan navluncu ve madrabâz ve rü'esâ tâ'ifesinin der-mahzen ve iddihâr eyledikleri hintalarının bir habbesi zâyi' olmamak üzre ve taşradan yük ile gelen kayıklara âhar şey yükletdirmeyüp ve gümrük mâlına noksân terettüb eder fikrinde olmayup, gerek andan ve bu tarafdan varan sefînelere mu'accelen tahmîl ve bir sâ'at mukaddem Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâlinde ve her هفته ne mikdâr hinta tahmîl ve nakl olunduğunun defterinin dahi gönderilmesinde ihtimâm-ı tâmm eylesin. Şöyle ki bu

husûsda hılâf-ı emr-i âlî hareket veya tama‘-ı hâma tebâ‘iyyet veya müsâmahaya ruhsat gösterdiğin istimâ‘ olunur ise sonra bir dürlü özr ve cevâbın ısgâ ve azlinle iktifâ olunmayup muhkem hakkından gelineceğinde imhâl olunmayacağını yakînen ma‘lûm edinüp, ana göre ziyâde basîret üzre hareket ve hılâfından be-gâyet hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şân sâdır olmuşdur.

Fî evâhır-ı B [Receb] sene [1]150

351

Vidin ve Niş cânibleri seraskeri Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki,

Priştine ve Vulçitrin kasabaları ahâlîleri ve a‘yânları bundan akdem küffâr-ı düzehkarâr havfindan nâşî kadîmî kasabalarından perâkende ve perîşân oldukları i‘lâm olunup ve bi-lütfihi te‘âlâ el-yevm ol taraflar düşman havfindan emîn olmağla, zikr olunan Priştine ve Vulçitrin kasabaları ve a‘yânları kadîmî kasabalarına nakl ve iskân olunmaları ve kemâ-fi'l-evvel kasabalarında istikrârları ehemm ve elzem olmağla, imdi sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, emr-i şerîfim vusûlünde tarafından mukdim ve kâr-güzâr âdemler ta‘yîn ve vech-i meşrûh üzre zikr olunan kasabalar ahâlîlerinden ve a‘yânlarından etrâfa perîşân olanlarını her nerede bulunurlar ise içlerinden ferd-i vâhid girü kalmamak üzre cümlesini buldukları yerlerden bi-eyyi-hâl kaldırdup, sevk ve tesyîrleriyle kadîmî kasabalarına nakl ve iskân etdirüp kemâ-fi'l-evvel istikrârlarında kemâl-i tekayyüd ve ihtimâm eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Fî evâhır-ı B [Receb] sene [1]150

352

Vidin ve Niş cânibi seraskeri Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki,

Bundan akdem Niş ve Sofya kazâlarında vâkı‘ kasabât ve kurâ ahâlîlerinden ba‘zıları düşman-ı dîn havfindan kadîmî kasabât ve kurâlarından perâkende ve perîşân

oldukları i‘lâm olunup ve bi-lütühî te‘âlâ el-yevm ol taraflar düşman havfindan emîn olmağla, ol makûle kasabât ve kurâ ahâlîlerinden perîşân olanların kadîmî yerlerine nakl ve iskân ve îvâ ve istikrârları ehemm olmağın, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, emr-i şerîfim vusûlünde bu husûs için tarafından mukdim ve kâr-güzâr âdemler ta‘yîn ve zikr olunan Niş ve Sofya kazâlarında vâkı‘ kasabât ve kurâ ahâlîlerinden perâkende olanları her nerede ise buldurdup, içlerinden ferd-i vâhid kalmamak üzere cümlesini buldukları yerden bi-eyyi-hâl kaldırulup sevk ve tesyîr ile kasabât ve kurâlarına nakl ve iskân ve yerlerinde ve yurtlarında îvâ ve istikrârlarında kemâl mertebe tekayyüd ve ihtimâm eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâhır-ı B [Receb] sene [1]150

[s. 208]

353

Ber-vech-i arpalık Kocaili Sancağı mutasarrıfı () -dâme ikbâluhû- ve İznikmid kâdîsına ve İznikmid'de yeniçeri zâbiti turnacıbaşı () ve kerâsite emîni () ve a‘yân-ı vilâyete hüküm ki,

Hâlâ Tersâne-i âmire'mde müceddeden kurulan iki kıt‘a karavele kalyonunun evvel emirde iktizâ eden kerâsitesi el-yevm İznikmid Tersânesi'nde mevcûd olduğu ihbâr olunup ve zikr olunan kerâsitenin bir sâ‘at evvel tersâneye nakli rütbe-i vücûbda emr-i ehemm olmağla, siz ki mûmâ-ileyhimsiz, emr-i şerîfim vusûlünde hâb ve râhatı terk ve İznikmid ve havâlisinde iskelelerde mevcûd bulunan tüccâr kayıklarına zikr olunan kerâsiteyi iki üç gün içinde vaz‘ ve tahmîl ve iktizâ eden navl-ı sefineleri hîn-i teslîmde Tersâne emîni yedinden ashâbına tamâmen verilmek şartıyla bir dânesi girüye kalmamak üzere bir sâ‘at mukaddem irsâl ve bu emr-i mehâmmda tekayyüd ve ihtimâm eylesiniz. İyâzen billâhi te‘âlâ kurulan iki kıt‘a kalyonun kerâsitesi erişmeyüp amelesi perâkende olmağla, bu emr-i mehâmm ve müsta‘celenin ta‘tîline bâ‘is olursanız öZR ve cevâbınız ısgâ olunmayup mes’ûl ve mu‘âhez olacağınızı mukarrer bilüp, ana göre basîret üzere hareket ve elbetde zikr olunan kerâsiteyi bir sâ‘at mukaddem tersâneye irsâlde dikkat zinhâr tehâvün ve taksîr ve te’hîr ve tesvîf

ile ta'tîline bâ'is olmakdan be-gâyet hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-1
âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâhır-ı B [Receb] sene [1]150

354

354
المحمدية الذي جعل البيت الحرام قياما للناس وامرهم بطوافه طهارته عن الاديان والارحام والصلوق والسلام الاليمان
الواكلين على خلاصة نبي عدنان سيدنا ومولانا محمد المصطفى والرسول المجتبي الذي طوف بالبيت المعمور وطعم البانثر
آتقيد وافي النذير صلى الله عليه وعلى آله العزرا الكرام واصحابه البرق العظام الذين سبقونا بالايمان وما يعيهم باحسان

مخطفرا

وهدفتنا مرسوما الشرف ومخاطبتنا اللطيف لوزاننا فاذ بعون الله تعالى في عامرة الارحام والاضفار ما تعاقب القيل
والنهار اصدرناه منطويا على تنظيم فرايد النجدة والتسيم ومخوبا قلايد النجيل والكرام منبئا عن تمهيد اساس لخدمة
والاستيناس وتاكيد معاقب لمودة المصونة عن الانداس الالعليان الامير الامجد الاجل المجيل المقتضى آثار الكرام
من آيات العز صناديد الاشراف واجداده الكجيد السبر الجميلة الاوصاف فرع الشيع الزكية النبوية طراز العصانة العلوية
المصطفوية المنتمى الى اسرف نسب علا وعخص والمنسب الى افضل حجب غاروجوه ذير سارولة البتول عن آل بيت الرسول
لصطفى بصوف عواطف المللك كحمي امير مكة المكرمة الشريف موعود لوزان العناية الربانية حاروطنه والكلاوة الصمالية
حافظه نهي الاجناب الشريف ان الله جعل شانك وعظم سلطانك قد من علينا من مننه العظام وافهم علينا من آية الجسام بان
امنا زمانا بين ملوك الاسلام واتاح لنا دون جميع الانام وفضلنا من مننه فضله الجسيم بالشرف والاستعداد
لسانته تبت اسرارهم والركن والمقام والرضة المطهر نينا نجي الرحمة وشيع الائمة عليه النجدة واجل السلام فلا حرم عطفنا اذ
صرايتنا لا تحجة عمد ما وهب لنا من المواهب الجزيلة فنهضنا باقدام الاقدام بالجهد التام والسعي والاهتمام في تنفيذ الاحكام المتعلقة
بمصلح الانام واعلام شعائر شرايع الامام خصوصا العامة قضايا الاوقاف المشددة للفقراء من اهالي الحرم بين الشريفين والادوية
المعينة لشرفاء المقامين المنبطين والصدقات المعق للزهاد والعاكفين حول المقام واللايدين حجار ورضة رسولنا النبي

اصطفاه واجتباه عبه الصلوة والسلام فارسلنا من شامل عننا با تامل على الرسم القديم في هذه السنة وهي عام خمسين ومائة وخمس
من الهجرة النبوية على مهاجرها السلام والخيرة كافة الاموال المحصلة من ربيع الاوقاف الموقوفة المعروفة والوظائف
المضبوطة المشروطة للفقراء والمحرمين والمقامين الشريفين المكرمين وجعلتها مبنية مبنية ومبانيها مفصلة معينة
كما هو المرسوم بالدفتر المرسوم المحتوم جميعها دنانير نضار من النقود الزليخة في عامة البلاد والامصار وتماثلت القصر
قدرة الا بعد ما وضع بالايجاس وطبعت بختنا الشريف دفعا للالتباس ليدخل هذا المرسوم الشطاني ومثل هذا الشا
الحاقاني قدوة الامام والاعيان امين القصد وعمدة صحاب التعريف كاتب الدفتر زيد اما نتمنا بعد ما اخذناهما
تلك القدسة الجليلة وسلمنا اليهما دفرا محقورا بختنا المباركة التيمنا لوزان مطبوعا على وجوه مناشير الاسمانى مبنيا
عن المصارف المعنية ومعلما للمواهب المقتنة فالما من احسن سبحانكم الكريمه لهدى وصول الهيا والاهل على مضمون باب التكر
القيام على ساق الجذ والشمير عن ساعد الاهتام جريا على عادتكم المرضية في سواك الايام بالنظان في مصرف القصر المخصوص
المفروق في مصادرها المعنية المحررة على ما بين ورض عليها في الجرح المرفوعة امثالا بغيري قوله تعالى ان الله باعكم ان تؤذوا الا
لالهها وانفقوا لمضاهة الله الملك الجليل وكسيلة للئيل بالاجر الجزيل باذبال سواد قات بيت الله الحرام المعصمين بشرف حور بيتنا
حور الامام عليه افضل الصلوة والسلام ورسمنا ان لا يقصق وتوزيها لا مستغفرا من السادات والعلما والفقراء والضعفاء
وساكني مكة المكرمة وقاضي المدينة المنورة المستكين باذبال سواد قات بيت الله الحرام المعصمين بشرف حور بيتنا حور الامام
عبه افضل الصلوة والسلام ورسمنا ان لا يقصق ختام ايجاس هذه المبرة والوجوه على اصحابها الا بعرفة شيخ الحرمين ومختصين
قاضي مكة المكرمة وقاضي المدينة المنورة والنظان التامة في ايهال الشخى الامستغفيرة معولة عليكم وموجه اليكم ولا يستغف
دفتر مشغل غير ذلك الدفتر بل يعلم على كل اسم من وصل اليه نصيبه بالخط الاحمر فان غاب احد منهم او ضاعه ولم يجبه
مستليات بعض الاسماء يعلم على اسم في الدفتر بما ظهر ويحفظ حصصهم ونصيبهم معرفت محرقه كراميتاد احد اخذ القصر المكرم
بان يوقى بدل من توفى او غاب لا يخاص توافي اسمائهم والقابهم ونسبتهم واسماهم للاسماء والالقب والنسب والالساب
هذا وقد اهدينا الى جنابكم العلى مغزى ثمرات المفاخر والمعالى مصحبة حامل كتابنا هذا خالصين من نشر صفاتنا البرهنة والكتبة السنية
لنجد يدع اسم الموالاة وتوكيد معاقبة المصافة فلا بد من استقبالا بما يقدم مراسم الاكرام والاعظيم والاكثاء بهما بمزيد الاحترام
والكريم وبذل القدرن الكاملة في رعاية الرغبة وصيانة الحاج والجارورين والقيمين والمسافرين من العبث والفساد والشقاق
بافاضة الامن والراحة وحراسة تلك الطرق والمسالك واستجواب الادعية الصالحة من العلما والعاملين والسادات المهتدين
والفقراء الصالحين والشارع الواصلين والمواظبة على الدعوات بمزيد التضرع والانهال لاعلا اعلام دولتنا العذبة ونبات
اركان سلطنتنا السنية انه لجدد بانسؤال وقد بر على بلوغ الامال تعالى عن المصاهي وعن وجوده عن الشاهي صلواته من
بجانبه لاذ وطوله كفاية من بهر استعاذ وصل الله على سيدنا محمد الذي لا يسعه في وقته مع الله الماركة الغزيرون ولا الانبياء
المهلون وعلى الر واصحابه وعترته الذين دخلوا المسجدا الحرام آمنين محققين ووسهم ومقصرين ليعطواون وعلى من تبعهم باحسان
الى يوم الدين رضوا الله عنهم اجمعين

Bundan akdem Basra'da Donanma-yı hümâyûn üzerine başbuğ ve kapudân olan Mûsa -dâme ikbâluhû-ya hüküm ki,

Hâlâ deryâ kapudânı olan vezîrim Süleymân Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- rikâb-ı hümâyûnuma mektûb gönderüp, sen ki kapudân-ı mûmâ-ileyhsin, bundan akdem hasebi'l-iktizâ azl ve kapudânlığın âhara tevcîh olunduğuna binâ'en hâlâ Bağdâd tarafında olmak üzere olup, lâkin sen bundan esbak ricâl-i Tersâne-i âmire'mden müteveffâ Aşcı-oğlu Mehmed Paşa ma'iyyetiyle nice zamân Tuna sevâhilinde geşt ve güzâr edüp fenn-i deryâda mahâretin melhûz ve inşâ-Allâhu te'âlâ evvel-bahâr-ı huçeste-âsârda Bahr-ı Siyâh tarafına müte'addid mahallere Donanma-yı hümâyûn'um sefâyini tertîb ve ta'yîn olunmak mütehakkık olduğundan nâşî hîn-i iktizâda başbuğ olup i'mâl-ı sefâyine kâdir ricâl-i deryâdan senin misillü kimesnelerin tersânede mevcûd bulunması lâzime-i hâlden olmağla, bulunduğu mahallden hareket ve ucâleten Tersâne-i âmire'm tarafına gelüp vusûle mübâderet eylemen bâbında emr-i şerîfim verilmek recâsına arz etmeğin, vezîr-i müşârun-ileyhin arzı mücebince vech-i meşrûh üzere amel eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Fî evâsıt-ı Ş [Şa'bân] sene [1]150

Bağdâd vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki,

Hâlâ deryâ kapudânı vezîrim Süleymân Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- rikâb-ı hümâyûnuma mektûb gönderüp, Basra'da olan Donanma-yı hümâyûn'um üzerine başbuğ ve kapudân olan Mûsa -dâme ikbâluhû- bundan akdem hasebi'l-iktizâ azl ve kapudânlığı âhara tevcîh olunduğuna binâ'en hâlâ Bağdâd tarafında tevakkuf üzere olup, lâkin kapudân-ı mûmâ-ileyh bundan esbak ricâl-i Tersâne-i âmire'mden müteveffâ Aşcı-oğlu Mehmed Paşa ma'iyyetiyle nice zamân Tuna sevâhilinde geşt ve güzâr edüp, fenn-i deryâda mahâreti melhûz ve mütebâdir ve inşâ-Allâhu te'âlâ

evvel-bahârda Bahr-ı Siyâh tarafına müte‘addid mahallere Donanma-yı hümâyûn'um sefâyini tertîb ve ta‘yîn olunmak mütehakkık olduğundan nâşî hîn-i iktizâda başbuğ olup i‘mâl-i sefâyine kâdir ve ricâl-i deryâdan bu misillülerin Tersâne-i âmire'mde mevcûd bulunması muktezâ-yı ahvâlden olmağla, bulunduğu mahallden hareket ve ucâleten gelüp tersâneye vusûle mübâderet eylesesini müş‘ir emr-i şerîfim verilmek recâsına arz eylemeğın, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, kapudân-ı vezîr-i müşârun-ileyhin arzı mücebince kapudân-ı mûmâ-ileyhi bulunduğu mahallden ucâleten Tersâne-i âmire'me irsâl eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâsıt-ı Ş [Şa‘bân] sene [1]150

357

Kudüs-i şerîf ve Gazze ve Nâblûs sancakları inzimâmıyla Şâm vâlisi ve mîr-i hâccı olan Vezîr Süleymân Paşa'ya hüküm ki,

Umûr-ı hacc-ı şerîf Devlet-i aliyye'min ehemmi mehâmm-ı vâcibü'l-ikdâm ve akdem-i şu'ûn-ı lâzımü'l-ihimâmından olmak hasebiyle bu sene-i mübârekede hüccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsuna sene-i mâziyeden ziyâde dikkat olmak matlûb-ı hümâyûn-ı pâdişâhânem olduğu ecilden, öteden berü Trablusşâm Eyâleti mutasarrıfları taraflarından ber-vech-i mu‘tâd askeri ve kapusu halkı bin beş yüz nefer olmak üzere tertîb ve techîz ve sene-i sâbıkada olduğu gibi Hedye Eşmeleri nâm menzilde hüccâc-ı tarîk-i Şâmî'yi istikbâl eylemek şartıyla hâlâ eyâlet-i mezbûre mutasarrıfı vezîrim Hüseyin Paşa bu sene-i mübârekede kâfile-i hüccâc-ı istikbâl için Cerde'ye me'mûr olan tavâ'if-i askere başbuğ nasb ve ta‘yîn ve hâlâ Saydâ vâlisi vezîrim Ahmed Paşa dahi be-her sene Saydâ Eyâleti mutasarrıfları tarafından techîz olunageldüğü vechile beş yüz nefer müsella ve müretteb ve güzîde ve cengâver asker tertîb ve techîz ve kethudâsıyla irsâl ve tesyîr ve Cebel-i Aclûn ve Leccûn sancakları zâbiti dahi şurût-ı mâlikâne üzere mu‘tâd olan üç yüz nefer âdemi tertîb ve tesyîr eylemek üzere ve Nâblûs ve Gazze sancakları alaybeyleri umûmen zü‘amâ ve erbâb-ı tîmârlarıyla ve Şâm Urbânı Şeyhi () -zîde kadruhû- dahi kabâ'il-i urbândan ve etbâ' ve eşbâ'ından yarar ve müstevfâ âdemleriyle ve Şâm-ı şerîf ve Nâblûs ve

Kudüs-i şerîf ve Gazze sancakları mütesellimleri dahi sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, kendülere senin tavsiye ve tenbîhin olduğu mikdârı müretteb asker ile gitmek üzere me'mûr kılınup, cümlesi zehâb ve iyâblarında kendülerine vefâ edecek [s. 211] ve hüccâc-ı Müslimîne dahi i'ânet ve imdâd olunacak kadar mükemmel ve müstevfâ zahîre ile vakt ve zamânıyla başbuğ olan Trablusşâm vâlisi vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup kendüsiyle ma'an savb-ı me'mûra azîmet eylemeleri-çün her birine tenbîh ve te'kîdi müştemil başka başka evâmîr-i şerîfem ısdâr ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşlarından mübâşir ta'yîn olunan () -dâme mecduhû- ile irsâl ve kapucıbaşı-i mûmâ-ileyh Müzeyreb'den ba'de'l-yoklama bu tarafa avdet eylemek üzere me'mûr olmağla, işbu emr-i şerîfim () ile vusûlünde sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, sen vüzerâ-yı ızâmımın gayret ve istikâmet ile ma'rûf hamiyet-şi'ârlarından olduğuna binâ'en tarîk-i hacc-ı şerîf umûru senin uhde-i ihtimâmına vedî'a kılınmağla, bu sene-i mübâreke de dahi senden melhûz-ı hâtır-ı atır-ı safâ-makrûnum olduğu üzere levâzım-ı tarîk-i haccı ve mühimmât-ı sâ'ireyi ba'de't-tekmîl bi-avnihi te'âlâ gidişde ve gelişde levâzım-ı hazm ve ihtiyâtı mürâ'ât ederek zihâben ve iyâben hüccâc-ı Müslimînin hıfz ve hırâset ve terfîye ve sıyânetlerinde geçen seneden ziyâde teşmîr-i sâk-ı gayret edüp, mükemmel ve müretteb kapun halkından ve cânib-i mîrîden techîz olunagelen bin beş yüz nefer tâmmü's-silâh güzîde ve cengâver askerden izdiyâd ceng ve harbe kâdir yarar ve bahâdır ricâlden olmak üzere mükemmel ve müstevfâ asker tertîb ve ma'iyetinde götürüleceğın askerın i'dâd ve techîz ve Cerde'ye başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyh ile haberleşüp, Cerde askerini dahi hüsn-i nizâma ifrâğ ve emrine gereğı gibi istihkâm ve intizâm verdikden sonra müste'înen bi'llâhi te'âlâ vakt ve zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'den müteveccih olan hüccâc-ı Müslimîn ve züvvâr-ı Ravza-i mutahhara-i Seyyidi'l-Müslimîn ile savb-ı maksûda teveccüh ve azîmet ve merâsim-i ihtiyâtı pîş-nihâd ederek hüccâc-ı Müslimînın zihâb ve kufûllarında muhâfaza ve muhâreseleriyle min külli'l-vücûh refâh-ı hâl ve itmînân-ı bâllerine fevka'l-hadd ihtimâm ve dikkat ve bi-mennihi te'âlâ selâmet ile götürüp ve getürmeğe sarf-ı vus' ve kudret eyleyesin. Hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyye'min eşref ve a'zam-ı mehâmmından olup tarafına olan hüsn-i i'timâd-ı mülûkânem muktezâsınca bu emr-i azîm ve hatb-ı cesîm senin gerden-i emânetine tefvîz olunmağla, ana göre her umûrda kemâl-i basîret üzere hareket ve Cerde'ye me'mûr olanları dahi Hedye Eşmeleri'nde yoklamağa hâsseten me'mûriyetine

binâ'en mahall-i mezbûrda anları yoklayup ta'dâd ve defter ve defterlerin vaktiyle rikâb-ı hümâyûnuma irsâle müsâra'at ve bu vech üzre hüccâc-ı Müslimîni ezmân-ı sâbıkadan ziyâde emn ve refâhiyet birle götürüp ve getürmekde bezl-i nakdîne-i kudret ile sa'yın mebrûr ve hıdmetin meşkûr olmağa ve tahsîl-i rızâ-yı yümn-i iktizâ-yı pâdişâhânem şerefîni ihrâza mübâderet ve mikdâr-ı zerre hılâfindan gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şân sâdır olmuştur.

Fî evâ'il-i B [Receb] sene [1]150

[s. 212]

358

Trablusşâm vâlisi olup Cerde'ye başbuğ ta'yîn olunan Vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki,

Tarîk-i hacc-ı Şâmî'den tavâf-ı Beytu'l-İllâhi'l-harâm ve ziyâret-i Ravza-i mutahhara-i Seyyidi'l-enâm aleyhi efdalu's-salâtü ve's-selâm için tertîb-i kâfileye azîmet ve techîz-i râhileye niyyet eden hüccâc-ı hidâyet-minhâcın istikbâlleri ve muhâfaza ve sıyânetleri husûsu Devlet-i aliyye-i ebediyyü'l-istikrârımın ehemmi umûrundan olmağa, bu sene-i mübârekede Cerde asâkirine ziyâde dikkat ve külliyyetlü ve kavî tedârük ile kemâl-i ihtiyât ve basîret üzre hareket olunmak akdem-i a'mâl-ı vâcibü'l-ikdâmdan olduğı ecilden bu mehâmm-ı azîmde senden Devlet-i aliyye'me lâyık hıdemât-ı celîle ve âsâr-ı cemîle zuhûru melhûz-ı tab'-ı safâ-makrûn-ı hüsrevânem olmağa, be-her sene Trablusşâm Eyâleti mutasarrıfları tarafından techîzi mu'tâd olan askeri ve kapun halkı ve sâ'ir âdemlerini ceng ve harbe kâdir tüvânâ ve bahâdır ricâlden bin beş yüz olmak üzre tertîb ve techîz ve sene-i sâbık üzre Hedye Eşmeleri nâm mahallden ilerüde hüccâc-ı Şâmî'yi istikbâl eylemek şartıyla mesârifina medâr olmak için eslâfına sinîn-i sâbıkada virüldüğüne kıyâs ile bu sene-i mübârekede dahi Trablusşâm Mukâta'ası'nın bin yüz elli senesi mâlından emr-i şerîfimle yigirmi beş bin guruş havâle olunup bu sene-i mübârekede Cerde'ye me'mûr tavâ'if-i askere başbuğ nasb ve ta'yîn olunmuştur. İmdi bu sene Saydâ Eyâleti mutasarrıfları tarafından matlûb olan beş yüz nefer güzîde ve tâmmü's-silâh askerinin tertîb ve techîz ve kethudâsıyla irsâl eylemek üzre hâlâ Saydâ vâlisi vezîrim Ahmed Paşa'ya -

edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-ya emr-i şerîfim şeref-bahş-ı sudûr olup ve şurût-ı mâlikâne üzre Cebel-i Aclûn ve Leccûn sancakları mutasarrıfı üç yüz nefer güzîde Cerde askerini ber vech-i mu'tâd techîz ve tertîb ve üzerlerine Cebel-i Aclûn ve Leccûn zâbiti bir mukdim ve mu'temedün-aleyh ve kâr-güzâr başbuğ nasb ve ta'yîn ve Nâblûs ve Gazze sancakları alaybeyleri sancaklarının zü'amâ ve erbâb-ı tîmârıyla ve Şâm Urbânı Şeyhi () -zîde kadruhû- dahi kabâ'il-i urbândan ve etbâ' ve eşbâ'ından yarar ve müstevfâ âdemleriyle ve Şâm ve Kudüs-i şerîf ve Gazze ve Nâblûs sancakları mütesellimleri dahi hâlâ Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîrim Süleymân Paşa'nın kendülerine tavsîye ve tenbîhi üzre müstevfâ âdemleriyle me'mûr kılınup, cümlesi zihâb ve iyâblarında kendülerine kifâyet mikdârından ziyâde hüccâc-ı Müslimîne dahi imdâd ve i'ânet olunacak kadar müstevfâ zahîreleriyle varup, vakt ve zamânıyla seninle ma'an savb-ı maksûda azîmet eylemeleri-çün her birine tenbîh ve te'kîdi müştemil başka başka evâmir-i şerîfem ısdâr ve Dergâh-ı mu'allâm kapucibaşlarından mübâşir ta'yîn olunan () -dâme mecduhû- ile irsâl ve kapucibaşı-i mûmâ-ileyh Müzeyreb yoklamasından sonra bu tarafa avdet eylemek üzre me'mûr olmağın, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, kemâl-i gayret ve hamîyyet izhâr ederek bu mehâmm-ı azîm ve hatb-ı cesîmde senden sene-i mâziyeden birkaç kat ziyâde hıdemât-ı cemîle ve mesâ'î-i sa'îde izhârı matlûb-ı hümâyûn-ı hıdîvânem olmağın, işbu emr-i şerîfim vusûlünde dâmen-i der-meyân-ı gayret edüp öteden berü Trablusşâm mutasarrıfları tarafından techîzi matlûb olan askerin mükemmel ve müretteb kapun halkını bin beş yüz nefer olmak üzre ceng ve harbe kâdir bahâdır ve güzîde ve müntehab ricâlden techîz ve i'dâd ve Trablusşâm Eyâleti'nin zabt ve rabtı için bir mu'temed ve müstakîm âdemini tarafından vekîl nasb ve ta'yîn eyledikten sonra bâlâda zikr olunduğu üzre ma'îyyetinle Cerde'ye me'mûr olanları vakt ve zamânıyla mükemmel ve müstevfâ zahîre ile yanına istishâb ve inşâ-Allâhu te'âlâ Müzeyreb'e vardıkda gereği gibi techîz eylediğın asâkiri ve kapun halkını ve gerek seninle Cerde'ye me'mûr olan tavâ'if-i askeriyenin cümlesini mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le yegân yegân yoklatup defter eyledikten sonra kapucibaşı-ı mûmâ-ileyhi bu tarafa i'âde [s. 213] ve ircâ' ve Hedye Eşmeleri'nde dahi hâlâ Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîr-i müşârun-ileyh yoklayup, bu vechile olan yoklamalarda noksânı zuhûr eder ise bu gûne emr-i mehâmmda tekâsülleri ve emr-i şerîfime adem-i imtisâlleri-çün haklarında lâzım gelen icrâ olunmak üzre hüccet ve

müzmâ ve mahtûm defterleri Der-i Devlet-medârıma irsâl ve avn ve inâyet-i Rabbü'l-izzet ile sinîn-i sâbıkadan birkaç gün mukaddem Müzeyreb Sahrâsı'ndan hareket ve savb-ı maksûda azîmet ve hüccâc-ı Müslimîni Hedye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem istikbâle müsâra'at ve kâfile-i hâccı istikbâl edeceğini peyder-pey hüccetler ile Şâm vâlisî ve mîr-i hâccı vezîr-i müşârun-ileyhe i'lân ve işâ'at birle hüccâc-ı Müslimînin kulûblarına ilkâ-i şâd-mânî ve meserrete ihtimâm ve dikkat ve bi-tevfikihî te'âlâ Hedye Eşmeleri'nden ilerü istikbâl ve öteden berü vezîr-i müşârun-ileyhin re'y-i savâb-dîdine muvâfakat ve kendüleriyle merâsim-i ittihâda gereği gibi ri'âyet ile esnâ-yı tarîkde ve nüzûl ve nehzatda hüccâc-ı zevi'l-ibtihâcın muhâfaza ve muhâreselerinde tekayyüd-i tâmm ederek emîn ve sâlim Şâm-ı şerîfe götürüp edâ-yı hıdmet ve itmâm-ı maslahat birle sa'yın meşkûr ve hıdmetin mebrûr olmağa bezl-i kudret ve sarf-ı miknet eyleyesin. Hüccâc-ı Müslimînin istikbâl ve muhâfazaları hıdmetinde ihtimâm Devlet-i aliyye'min ehemmi mehâmmından olmağa, şöyle ki fermânım olduğı mikdârı asâkirini ve kapun halkını ve sâ'ir âdemlerini tertîb ve tekâmilde ve bi'l-cümle harekât ve sekenât-ı lâzımede zerre kadar tekâsül ve taksîrin zuhûr edüp ve Cerde'ye ta'yîn olunan asâkiri me'mûr oldukları vechile mükemmel askerleri ve müstevfâ zahîreleriyle gitmeyüp, ıyâzen billâhi te'âlâ hüccâc-ı Müslimînin bir güne usret ve müzâyakalarına sebep olacak bir hâlet-i nâmarzıyye hudûs etmek ihtimâli olur ise bir vechile özr ve cevâbın sem'-i kabûle ilkâ olunmayup, mes'ûl ve mu'âteb olacağından gayrı seninle Cerde'ye ta'yîn olunanların dahi bir dürlü illet ve a'zâr-ı vâhiyelerine bakılmayup, gazab-ı hüsrevânemden tahlîs-i girîbân edemeyeceklerini kendülerine gereği gibi ifhâm ve sen dahi bu emr-i azîmde âkıbet-i kârî bir hoşça fikir ve mülâhaza edüp, ana göre intibâh ve basîret üzere hareket ve izhâr-ı gayret ve hamîyyet birle Devlet-i aliyye-i râsihatü'l-erkânıma lâyıq ve rızâ-yı yümn-i iktizâ-yı pâdişâhâneme muvâfık hıdemât-ı mebrûre ve mesâ'î-i meşkûre-i gayr-ı mahsûre vücûda getürmeğe bezl-i mâ-hâsal-ı sa'y ve kudret eyleyüp, mikdâr-ı zerre tekâsül ve taksîrden ziyâde hazer ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Fî evâ'il-i B [Receb] sene [1]150

Saydâ vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki,

Bu sene-i amîmetü'l-meymenede istikbâl-ı hüccâca me'mûr olan Cerde askerine Trablusşâm vâlisi vezîrim Hüseyin Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- başbuğ nasb ve ta'yîn olunup, mükemmel ve müretteb kapusu halkı ve Cerde'ye mahsûs ve mu'ayyen olan tavâ'if-i askeriye ile sinîn-i sâbıkadan birkaç gün mukaddem Müzeyreb Sahrâsı'ndan hareket ve hüccâc-ı Müslimîn Hedye Eşmeleri'ne gelmezden evvel kendüsi varup kâfile-i hüccâcı istikbâl eylemesi ve hıfz ve hırâsetlerinde ve sâ'ir umûrda hıdemât-ı meşkûre vücûda getürmesi matlûb-ı hümâyûnum ve Saydâ Eyâleti mutasarrıfları taraflarından be-her sâl techîz ve irsâl olunagelen beş yüz nefer müsella ve müretteb ve güzîde ve cengâver senin tarafından dahi tertîb ve techîz ve kethudân ile istikbâl-ı hüccâc-ı Müslimîn için tesyîr ve irsâl olunması fermânım olmağla, imdi sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, eyâlet-i mezbûreden matlûb ve istikbâl-ı hüccâc için techîz ve i'dâd olunagelen beş yüz nefer yarar ve tüvânâ askeri bu sene-i mübârekece tarafından tertîb ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşlarından mübâşir ta'yîn olunan () -dâme mecduhû- ma'rifetiyle içlerinden bir neferi noksân ve piyâde ve ceng ve harbe yaramaz akkâm ve meş'aleci makûlesinden olmayup, cümlesi tâmmü's-silâh güzîde ve tüvânâ cengâver süvârî olmak üzere techîz ve i'dâd ve üzerlerine kethudânı başbuğ nasb ve ta'yîn ve kendülere kifâyet edecek ve hüccâc-ı Müslimîne dahi medâr ve i'ânet olacak mertebe mükemmel ve müstevfâ zahîreleriyle vakt ve zamânıyla Müzeyreb Sahrâsı'nda mevcûd bulunup, sinîn-i sâbıkadan birkaç gün mukaddem başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyh ile ma'an savb-ı maksûda azîmet ve hüccâc-ı zevi'l-ibtihâc Hedye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem varup Şâm vâlisi ve mîr-i hâccı olan düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem vezîrim Süleymân Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun re'y-i savâb-dîdi üzere amel ve hareket ile kâfile-i hüccâcı Şâm-ı şerîf'e gelinceye dek muhâfaza ve sıyânetleri hıdmetinde bezl-i vus' ve kudret eylemeleri-çün tenbîh-i ekîd ile muhkem tenbîh ve irsâl eylesin. Zikr olunan istikbâl-ı hüccâc-ı Müslimîn maslahatı Devlet-i aliyye'min ehemmi-i umûr ve akdem-i mehâmmından olmakdan nâşî her hâlde sene-i

mâziyeden ziyâde ihtimâm ve dikkat olunmak aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olduğu ecilden istikbâl-i hüccâca me'mûr olan askerın cümlesi ale'l-infirâd ibtidâ Müzeyreb'de ve ba'dehû Hedye Eşmeleri'nde yoklanup müfredât üzre defteri rikâb-ı hümâyûnuma gönderilmek fermânım olmağın, keyfiyet ma'lûm oldukda ana göre basîret üzre hareket eylesin. İyâzen billâhi te'âlâ fermân-ı hümâyûnum olan beş yüz nefer süvârî ve güzîde Cerde askerinin bir neferi noksân veyâhûd ceng ve harbe yaramaz piyâde ve akkâm ve meş'aleci ve evgâd makûlesinden olduğu vâsıl-ı sem'-i hümâyûnum olmak ihtimâli olur ise böyle umûr-ı mühimmede tenbîh-i hümâyûnuma muhâlif tekâsül ve taksîrin ve fermân-ı vâcibü'l-iz'ânıma adem-i imtisâlin için kat'â cevâbın ısgâ olunmayup, mu'âhez ve mu'âkab olacağını mukarrer ve muhakkak bilüp, bu mehâmm-ı hatîr ve hatb-ı cesîmde hılâf-ı vaz' ve harekete cevâzdan be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene [1]150

[s. 215]

360

Hedye Eşmeleri'nde yoklamağa hâsseten me'mûriyetine binâ'en mahall-i merkûmda anları yoklayup, ta'dâd ve defter ve defterlerin vaktiyle rikâb-ı hümâyûnuma irsâle müsâra'at ve bu vech üzre hüccâc-ı Müslimîni ezmân-ı sâbıkadan ziyâde kemâl-ı emn ve refâhiyyet birle götürüp ve getürmekde bezl-i nakdîne-i kudret ile sa'yın mebrûr ve hıdmetin meşkûr olmağa ve tahsîl-i rızâ-yı yümn-i iktizâ-yı pâdişâhânem şerefini ihrâza mübâderet ve mikdâr-ı zerre hılâfindan gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i B [Receb] sene 1149

361

Trablusşâm vâlisi olup Cerde'ye başbuğ ta'yîn olunan Vezîr Osmân Paşa'ya hüküm ki,

Tarîk-i hacc-1 Şâmî'den tavâf-1 Beytu'l-İllâhi'l-harâm ve ziyâret-i Ravza-i Mutahhara-i Seyyidi'l-enâm aleyhi efdalü's-salâvâtü ve's-selâm için tertîb-i kâfile azîmet ve techîz-i râhile niyyet eden hüccâc-1 hidâyet-minhâcın istikbâlleri ve muhâfaza ve sıyânetleri husûsu Devlet-i aliyye-i ebediyyü'l-istikrârımın ehemmi umûrundan olmağla, bu sene-i mübârekede Cerde askerine ziyâde dikkat ve külliyyetlü ve kavî tedârük ile kemâl-i ihtiyât ve basîret üzere hareket olunmak akdem-i a'mâl-ı vâcibü'l-ikdâmdan olduğu ecilden bu mehâmm-1 azîmde senden Devlet-i aliyye'ne lâyıkhıdemât-1 celîle ve âsâr-1 cemîle zuhûru melhûz-1 tab'-1 safâ-makrûn-1 hüsrevânem olmağla, be-her sene Trablusşâm Eyâleti mutasarrıfları tarafından techîzi mu'tâd olan asâkiri ve kapun halkı ve sâ'ir âdemlerini ceng ve harbe kâdir tüvânâ ve bahâdır ricâlden bin beş yüz nefer olmak üzere tertîb ve techîz ve sene-i sâbık üzere Hediye Eşmeleri nâm mahalden ilerüde hüccâc-1 Şâmî'yi istikbâl eylemek şartıyla mesârifina medâr olmak için eslâfına ve geçen sene sana verildiğine kıyâs ile bu sene-i mübârekede dahi Trablusşâm Mukâta'ası'nın bin yüz kırk dokuz senesi mâlından emr-i şerîfimle yigirmi beş bin guruş havâle olunup, bu sene-i mübârekede dahi Cerde'ye me'mûr tavâ'if-i askere başbuğ nasb ve ta'yîn olunmuşsundur. İmdi be-her sene Saydâ Eyâleti mutasarrıfları tarafından matlûb olan beş yüz nefer güzîde ve tâmmü's-silâh askeri tertîb ve techîz ve kethudâsıyla irsâl eylemek üzere hâlâ eyâlet-i mezbûreye mutasarrıf olan düstûr-1 mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem vezîrim Selim Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-ya emr-i şerîfim şeref-bahş-ı sudûr olup ve şurût-1 mâlikâne üzere Cebel-i Aclûn ve Leccûn Sancakları mutasarrıfı üç yüz nefer güzîde Cerde askerini ber-vech-i mu'tâd techîz ve tertîb ve üzerlerine Cebel-i Aclûn ve Leccûn zâbiti bir mukdim ve mu'temedün-aleyh ve kâr-güzâr başbuğ nasb ve ta'yîn ve Nâblûs ve Gazze sancakları alaybeyleri sancaklarının zü'amâ ve erbâb-1 tımâriyle ve Şâm Urbânı Şeyhi () -zîde kadruhû- dahi kabâ'il-i urbândan ve etbâ' ve eşbâ'ından yarar ve müstevfâ âdemleriyle ve Şâm ve Kudüs-i şerîf ve Gazze ve Nâblûs sancakları mütesellimleri dahi hâlâ Şâm vâlisi ve mîr-i haccı düstûr-1 mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem vezîrim Süleymân Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun kendülerine tavsîye ve tenbîhi üzere müstevfâ âdemleriyle me'mûr kılınup, cümlesi zihâb ve iyâblarında kendülerine kifâyet mikdârdan ziyâde hüccâc-1 Müslimîne dahi imdâd ve i'ânet olunacak kadar müstevfâ zahîreleriyle varup, vakt ve zamânıyla seninle ma'an savb-1 maksûda azîmet

eylemeleri-çün her birine te'kîd ve tenbîhi müştemil başka başka evâmir-i şerîfem ısdâr ve Dergâh-ı mu'allâm kapucibaşılarında mübâşir ta'yîn olunan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim () -zîde mecduhû- ile irsâl ve kapucibaşı-i mûmâ-ileyh Müzeyreb yoklamasından sonra bu tarafa avdet etmek üzere me'mûr olmağın, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, kemâl-i gayret ve hamîyyet izhâr ederek bu mehâmm-ı azîm ve hatb-ı cesîmde senden sene-i mâziyeden birkaç kat ziyâde hıdemât-ı cemîle ve mesâ'î-i sa'îde izhâr matlûb-ı hümâyûn-ı hidîvânem olmağın, imdi işbu emr-i şerîfim vusûlünde dâmen-i der-meyân-ı gayret edüp, öteden berü Trablusşâm mutasarrıfları tarafından techîzi mu'tâd olan askeri mükemmel ve müretteb kapun halkını bin beş yüz nefer olmak üzere ceng ve harbe kâdir tüvânâ ve bahâdır ve güzîde ve müntehab ricâlden techîz ve i'dâd ve Trablus Eyâleti'nin zabt ve rabtı için bir mu'temed ve müstakîm âdemini tarafından vekîl nasb ve ta'yîn eyledikten sonra bâlâda zıkr olunduğu üzere ma'îyyetinle Cerde'ye me'mûr olanları vakt ve zamânıyla mükemmel ve müstevfâ zahîreleriyle yanına istishâb ve inşâ-Allâhu te'âlâ Müzeyreb'e vardıkda, gereği gibi techîz eylediğın askeri ve kapun halkını ve gerek seninle Cerde'ye me'mûr olan tavâ'if-i askeriyenin cümlesini mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le yegân yegân yoklayup defter eyledikten sonra kapucibaşı-i mûmâ-ileyhi bu tarafa i'âde ve ircâ' ve Hedye Eşmeleri'nde dahi hâlâ Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîr-i müşârun-ileyh yoklayup, bu vechile olan yoklamalarda noksânı zuhûr eder ise bu gûne emr-i mehâmmda tekâsülleri ve emr-i şerîfime adem-i imtisâlleri için haklarında lâzım gelen icrâ olunmak üzere hüccet ve mûmzâ ve mahtûm defterleri Der-i Devlet-medârıma irsâl ve avn ve mâyet-i Rabbü'l-izzet ile sinîn-i sâbıkâ[dan] birkaç gün mukaddem Müzeyreb Sahrâsından hareket ve savb-ı maksûda azîmet ve hüccâc-ı Müslimîni Hedye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem istikbâle müsâra'at ve kâfile-i hâccı istikbâl edeceğını peyder-pey hüccetler ile Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîr-i müşârun-ileyhe i'lân ve işâ'at birle hüccâc-ı Müslimînin kulûblarına ilkâ-i şâd-mânî ve meserretde ihtimâm ve dikkat ve bi-tevfikihî te'âlâ Hedye Eşmeleri'nden ilerü istikbâl ve öteden berü vezîr-i müşârun-ileyhin re'y-i savâb-dîdine muvâfakat ve kendüleriyle merâsim-i ittihâd ve ittifâka gereği gibi ri'âyet ile esnâ-yı tarîkde ve nüzûl ve nehzatda hüccâc-ı zevi'l-ibtihâcın muhâfaza ve muhâreselerinde tekayyüd-i tâmm ederek emîn ve sâlim Şâm-ı şerîfe getirüp edâ-yı hıdmet ve itmâm-ı maslahat birle sa'yın meşkûr ve hıdmetin

makbûl ve mebrûr olmağa bezl-i kudret ve sarf-ı miknet eylesin. Hüccâc-ı Müslimînin istikbâl ve muhâfazaları hıdmetinde ihtimâm ve Devlet-i aliyye'min ehemmi-i mehâmmından olmağla, şöyle ki fermân-ı hümâyûnum olduğu mikdârı askerini ve kapun halkı ve sâ'ir âdemlerini tertîb ve tekâmîl ve techîzde ve bi'l-cümle harekât ve sekenât-ı lâzımede zerre kadar tekâsül ve taksîrin zuhûr edüp ve Cerde'ye ta'yîn olunan askeri me'mûr olundukları vechile mükemmel askerleri ve müstevfâ zahîreleriyle gitmeyüp, iyâzen billâhi te'âlâ hüccâc-ı Müslimînin bir gûne usret ve müzâyakalarına sebep olacak bir hâlet-i nâ-marzıyye hudûs etmek ihtimâli olur ise bir vechile özr ve cevâbın sem'î-i kabûle ilkâ olunmayup, mes'ûl ve mu'âteb olacağından gayrı seninle Cerde'ye me'mûr olanların dahi bir dürlü illet ve a'zâr-ı vâhiyelerine bakılmayup, gazab-ı hüsrevânemden tahlîs-i girîbân edemeyeceklerini kendülerine gereği gibi ifhâm ve sen dahi bu emr-i azîmde âkıbet-i kârî bir hoşça fikir ve mülâhaza edüp, ana göre intibâh ve basîret üzre hareket ve izhâr-ı mezîd-i gayret ve hamîyyet birle Devlet-i aliyye-i râsihatü'l-erkânıma lâıyk ve rızâ-yı yümn-i iktizâ-yı pâdişâhâneme muvâfik hıdemât-ı mebrûre ve mesâ'î-i meşkûre-i gayr-ı mahsûre vücûda getürmeğe bezl-i mâ-hâsal-ı sa'y ve kudret eyleyüp, mikdâr-ı zerre tekâsül ve taksîrden ziyâde tahazzur ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i B [Receb] sene 1149

[s. 216]

362

Nâblûs Sancağı alaybeyisine hüküm ki,

Tarîk-i hacc-ı Şâmî'den zâmîle-i bend-i azîmet olan hüccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsuna ziyâde ihtimâm olunmak muktezî olup ve düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem hâlâ Trablusşâm vâlisi vezîrim Osmân Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- bu sene-i mübârekede dahi Cerde askerine başbuğ nasb ve ta'yîn olunmağla, sinîn-i sâbıkadan birkaç gün mukaddem Müzeyreb'den hareket ve hüccâc-ı Müslimîn Hedye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem kendüsi varup istikbâl eylemek üzre mufassal ve meşrûh emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağın, sen

ki mîr-i alay-1 merkûmsun, Dergâh-1 mu'allâm kapucıbaşlarından iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim () -dâme mecduhû- ma'rifetiyle sancağının umûmen zü'amâ ve erbâb-1 tîmârını vakt ve zamânıyla bayrağın altına cem' ve önlerine düşüp mükemmel zahîreleriyle başbuğ ta'yîn olunan vezîr-i müşârun-ileyh ile ma'an savb-1 maksûda azîmet ve hüccâc-1 Müslimîn Hediye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem varup istikbâl ve öteden berü düstûr-1 mükerrer müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Şâm vâlîsi ve mîr-i haccı vezîrim Süleymân Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû-nun re'yine muvâfakat ile kavâfil-i hüccâc-1 Müslimîni muhâfaza ederek âminîn ve sâlimîn Şâm-1 şerîfe getürüp edâ-yı hıdmete bezl-i vus' ve kudret eylesin. Bu husûs Devlet-i aliyye'min ehemmi mehmîndan olan hüccâc-1 Müslimîn muhâfazası hıdmeti olmağla, şöyle ki me'mûr olduğun üzre vakt ve zamânıyla bi'l-cümle neferâtınla hareket eylemeyüp tehâvün ve tekâsülün hasebiyle vezîr-i müşârun-ileyh ile ma'an istikbâl-i hüccâca vaktiyle erişmekte kusûrun zuhûr edecek olur ise bir vechile özr ve cevâbın ısgâ ve azlinle iktifâ olunmayup, ukûbât-1 şedîde ile mu'âkab olacağını mukarrer bilüp ana göre ziyâde basîret ve intibâh üzre hareket eylemen bâbında fermân-1 âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i B [Receb] sene 1149

363

Bir sûreti

Gazze Sancağı alaybeyisine

364

Nâblûs Sancağı mütesellimine hüküm ki,

Bi-tevfiki'l-İlâhi te'âlâ hacc-1 Şâmî'de hüccâc-1 Müslimîn istikbâlleri hususu Devlet-i aliyye'min ehemmi mehmîndan olmağla, ziyâde ihtimâm ve lüzûmu olup ve Trablusşâm vâlîsi düstûr-1 mükerrer müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem

vezîrim Osmân Paşa -edâmallâhü te‘âlâ iclâlehû- bu sene-i mübârekede dahi Cerde askerine başbuğ nasb ve ta‘yîn olunmağla, sinîn-i sâbıkadan birkaç gün [mukaddem] Müzeyreb'den hareket ve hüccâc-ı Müslimîn Hediye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem kendüsi varup istikbâl etmek üzere mufassal ve meşrûh emr-i şerîfimle tenbîh-i hümayûnum olmağın, sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin, Nâblûs ve Gazze ve Kudüs-i şerîf sancakları inzimâmıyla Şâm vâlisi ve mîr-i hâccı olan düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem vezîrim Süleymân Paşa -edâmallâhü te‘âlâ iclâlehû-nun sana tenbîh ve sipârîşi üzere kapun halkını tertîb ve techîz ve müstevfâ asâkir tedârük ve vakt ve zamânıyla sen dahi zahîresiyle hüccâc-ı Müslimînin istikbâllerine hareket ve Dergâh-ı mu‘allâm kapucibaşlarından iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim mübâşir ta‘yîn olunan () -dâme mecduhû- ma‘rifetiyle Cerde'ye başbuğ olup vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup ma‘iyyetiyle savb-ı me‘mûra azîmet ve hüccâc-ı Müslimîn Hediye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem istikbâl ve öteden berü dahi Şâm vâlisi ve mîr-i hâccı vezîr-i müşârun-ileyhin re'yine muvâfakat ile âminîn ve sâlimîn hüccâc-ı Müslimîni muhâfaza ederek Şâm-ı şerîfe getürüp edâ-yı hıdmete bezl ve sa‘y [ve] kudret eylesin. Bu husûs hüccâc-ı Müslimîn hıdmeti olup gayret ve hamiyet ile ihtimâm ve dikkat elzem olmağın, şöyle ki me‘mûr olduğun üzere vakt ve zamânıyla hareket etmekte tehâvün ve tekâsülün ve Cerde'ye başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyh ile istikbâl-i hüccâca vaktiyle erişmekte kusûrun zuhûr edecek olur ise bir vechile özl ve cevâbın ısgâ olunmayup, ukûbât-ı şedîd ile mu‘âteb olacağını emr-i mukarrer bilüp, ana göre basîret ve intibâh üzere hareket eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i B [Receb] sene 1149

365

Bir sûreti

Gazze Sancağı mütesellimine

366

Bir sûreti

Kudüs-i şerîf Sancağı mütesellimine

367

Bir sûreti

Şâm-ı şerîf mütesellimine

368

Cebel-i Aclûn ve Leccûn sancakları zâbitine hüküm ki,

Tarîk-i hacc-ı Şâmî'den zâmile-i bend-i azîmet olan hüccâc-ı Müslimînin istikbâleri husûsu için Devlet-i aliyye'min a'zam-ı umûrundan olmağla, düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Trablusşâm Eyâleti'ne mutasarrıf olan vezîrim Osmân Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehû- bu sene-i mübârekede dahi Cerde askerine başbuğ nasb ve ta'yîn olunup ve kendüsinden sene-i mâziyeden ziyâde hıdemât-ı meşkûre matlûb-ı hümâyûnumdan nâşî sinîn-i sâbıkadan birkaç gün mukaddem Müzeyreb Sahrası'ndan hareket ve hüccâc-ı Müslimîn Hedye Eşmeleri'ne gelmezden evvel kendüsi varup istikbâl eylemek üzre emr-i şerîfimle tenbîh ve te'kîd olunmağla, hâlâ ber-vech-i mâlikâne Cebel-i Aclûn ve Leccûn sancakları mutasarrıfı tarafından şurût-ı mâlikâne üzre istikbâl-i hüccâc için üç yüz nefer güzîde müsellağ ve müretteb süvârî Cerde askeri techîz ve i'dâd ve üzerlerine bir mukdim ve mu'temedün-aleyh ve kâr-güzâr başbuğ nasb ve ta'yîn ve kendülerine kifâyet edecek ve hüccâc-ı Müslimîne medâr [ve] i'ânet olacak kadar müstevfâ ve mükemmel zahîreleriyle istikbâl-i hüccâc için irsâl olunmak matlûb-ı hümâyûnum olmağla, sen ki zâbit-i mûmâ-ileyhsin, Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşlarından iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim () -dâme mecdühû- ma'rifetiyle zikr olunan Cebel-i Aclûn ve Leccûn sancakları mutasarrıfı tarafından şurût-ı mâlikâne üzre üç yüz nefer güzîde ve

cengâver ve müsellaḥ ve müretteb süvârî Cerde askerinin içlerinden bir ferdi noksân ve piyâde veyâhûd ceng ve harbe yaramaz akkâm ve meş'aleci ve sâ'ir evgâd makûlesinden olmayup, cümlesi tâmmü's-silâḥ güzîde ve tüvânâ cengâver süvârî olmak üzere techîz ve i'dâd ve üzerlerine tarafından bir mu'temedün-aleyh ve kâr-güzâr kimesneyi başbuğ ve vech-i meşrûḥ üzere müstevfâ ve mükemmel zahîre ile vakt ve zamânıyla varup Müzeyreb Sahrası'nda mevcûd bulunup, Cerde askerine başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyh ile savb-ı me'mûra azîmet [s. 217] ve hüccâc-ı Müslimîn Hediye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem varup hüccâc-ı Müslimîni istikbâle mübâderet ve öteden berü Şâm vâlisi ve mîr-i hâccı olan düstûr-ı mükerrrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem vezîrim Süleymân Paşa -edâmallâhü te'âlâ iclâlehü-nun re'y-i savâb-dîdi üzere hüccâc-ı Müslimîn Şâm-ı şerîfe gelince muhâfaza ve muhâresesinde bezl-i tâb ve tüvânâ eylemeleri-çün tenbîḥ ve mükemmel zahîreleriyle îsâllerinde ihtimâm eylesin. İstikbâl-i hüccâca me'mûr olan tavâ'if-i askerinin cümlesi Müzeyreb'de yoklanup ta'dâd ve defterin rikâb-ı hümâyûnuma gönderilmek fermânım olduğu ma'lûmun olup, ana göre basîret üzere hareket eyleyüp ma'âzallâhi te'âlâ zikr olunan sancakların şurût-ı mâlikânesi üzere üç yüz nefer süvârî Cerde askerinin bir neferi piyâde veyâhûd noksân ve işe yaramaz makûlesinden zuhûr eder ise bir vechile cevâba kâdir olamayup, ukûbât-ı şedîde ile mu'âkab olacağını mukarrer bilüp bu mehâmm-ı hatîrde ser-mû hılâf-ı emr-i şerîf taksîrin zuhûrundan be-gâyet ihtirâz eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i Câ [Cemâziye'l-evvel] sene 1149

369

Hâlâ Kars beylerbeyisi () Paşa'ya hüküm ki,

Hâlâ fermân-fermâ-yı memâlik-i İnan zînet-baḥş-ı Kisrâ ve Keyân âli-hazret le'âli-behçet hidîvv-i hürşîd-nazîr şehriyâr-ı kamer-tenvîr mu'allâ-rekân Nâdir Bahâdır Şâh lâ-zâlet- [..?] muhâfizu'l-Acem mertebe-nîrânü'l-ekrem ve'l-efham cenâblarının tashîḥ-i mezheb ve tervîḥ-i kalb ve dîn-i mübîn ve sünen-i seniyye-i hayru'l-

mürseline sebk eden hıdmetlerinden nâşî İran ülkâlarının dahi sükkân ve kuttân husûsunda ve tüccâr ve sûdâ-gerân âmed-şüdünden istihkâm-ı nizâmı ve tedâbir-i intizâmı matlûb-ı hüsrevânem ve el-hâletü hâzihî Şâh-ı vâdü'l-ihsân-ı müşârun-ileyh taraflarından atebe-i hılâfet-menkabetime vârid ve bu hılâlde itmâm-ı emr-i musâfâtıyla avd ve insırâfa me'zûn eyâlet ve besâlet-penâh erûmet ve hükûmet-destgâh Abdülbâkî Hân-ı Zengene -dâme unvânehû-ya Revân cânibinden gelen mektûb mücebince ülkâ-yı merkûm nevâhîsinden Arpaçayı kenârında vâkî' Şuragil Nâhiyesi'nde memâlik-i mahrûsemden Kars hudûduna mülâsık ve musâkıb olmak hasebiyle vakt vakt ba'zı tekâlîf-i dîvâne vukû'ında nâhiye-i mezbûre re'âyâsı Kars hudûdlarına firâr ve taleb olunduklarında gâh bu husûs Der-aliyye'ye arz olunmadıkça re'âyâ verilmez ve gâh gelen re'âyâ geri cem' edüp mahalline tesyîr idün deyü re'âyâyı ketmen bî-vech âzâda mübâderet ve bundan başka Kars câniblerinden Revân taraflarına ba'zı zehâyir nakl ve fûrûht edenlere dahi mûmâna'at ile hem-civârlık ve vâlâkârlık rûsûmuna mugâyir hâlete cesâret olunduğu resîde-i sâmi'a-i pâdişâhânem olup, fi-mâ ba'd cevâda ri'âyet ve tarafeynin imâr ve refâhına ihtimâm ve dikkat olunmak tasmîm-gerde-i zamîrû'l-hükkâm-ı şemşîr-i hümâyûnum olmağla, işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur. İmdi vusûlünde deryâ-yı hılâfet-medâr-ı hâkâneme vifâk ve hukûk irâdesiyle Şâh-ı diyânet cenâbları tarafından nakl ve irsâl olunan elçi-i müşârun-ileyhin memâlik-i mahrûseme duhûlü vaktinden sonra Revân hudûdundan berü taraflara firâren gelen re'âyânın kabûl olunmalarına ve Kars ülkâsı re'âyâsının mezzû'ât ve me'kûlâtlarından ve sâ'ir levâzım-ı zarûrîden fazla zehâyirlerinin öte tarafa fûrûht ve nakline mûmâna'at kılınmağa kat'â rızâ-yı hümâyûnum olmayup, fi-mâ ba'd levâzım-ı cevâdı ve merâsim-i vâlâkârı mürâ'ât olunmak matlûb-ı mülûkânem idüğü sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin, ma'lûmun oldukda Revân hâkimi ile bundan böyle dostâne mükâtebe ederek târîh-i merkûmdan berü sâlifü'z-zikr Şuragil re'âyâsından Kars taraflarına firâr eden re'âyâ-yı Revân bi't-teharrî ba'de't-tefahhus hârice çıkarılıp defteriyle cümlesi kadîmî yurdlarına irsâl olunmağa ihtimâm ve dikkat ve bundan böyle dahi gelenlerin bir dürlü kabûl olunmayacakları hudûd re'âyâsına i'lân ve işâ'at ve berü taraflardan firâr etmiş re'âyâ var ise hâkim-i mûmâ-ileyh ile bi'l-mükâtebe anlar dahi celb ve yerlerine iskân olunmağa müsâra'at ve ber-vech-i muharrer Kars re'âyâsının zarûrî ve âdî olan levâzımlarından fazla

zehâyirlerinin bi't-tav' Revân câniblerine nakl ve fûrûhta ruhsat verilüp, bu siyâk üzere hüsn-i cevâda kemâl mertebe ri'âyet ve hükm-i hümâyûnuma mugâyir ser-mû hareketden hazer ve mücânebet olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı B [Receb] sene 1149

370

Bir sûreti

Bâyezîd hâkimi Mahmûd Paşa'ya ülkâ-yı merkûm nevâhîsinden Sürmeli re'âyâsı memâlik-i mahrûsemenden Bâyezîd Sancağı hudûduna mülâsık ve musâkıb olmak hasebiyle yine tamâmen vech-i meşrûh üzere

371

Bir sûreti dahi

Yine vech-i meşrûh üzere Kars beylerbeyisine

372

Bir sûreti

Yine vech-i meşrûh üzere Bâyezîd hâkimine

373

Âsitâne-i sa'âdet'imden Edirne'ye ve andan meştâ-yı Ordu-yı hümâyûn olan Babadağı'na varınca yol üzerinde vâkı' mevâlî-i ızâm ve nüvvâb ve voyvodalar ve

yeniçeri zâbitleri ve kethudâ yerleri ve şehir ve kurâ kethudâları ve bi'l-cümle a'yân-ı vilâyete hüküm ki,

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mehâmid ve'l-mekârim hâlâ re'îsü'l-küttâb olan İsmâil -dâme mecduhû- ile ma'iyyetinde olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Cizye Muhâsebecisi Mehmed Râgıb ve Dîvân-ı Hümâyûn'um Beylikçisi Mustafa -zîde mecduhûmâ- ba'zı umûr-ı mühimme temşiyeti için bundan akdem Âsitâne-i sa'âdet'ime gelmeleri fermânım olup ve el-hâletü hâzihî itmâm-ı umûr ile yine mu'accelen Ordu-yı hümâyûn'um meştâsı olan Babadağı'na îsâlleri mühimm ve muktezî olmağla, re'îsü'l-küttâbım mûmâ-ileyhin ve ma'iyyetinde olan mûmâ-ileyhimânın kat'â eğlendirmeksizin bir an evvel ve bir kadem mukaddem savb-ı maksûda vusûlleri-çün siz ki mevlânâ ve sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz, her biriniz kazâlarınızda mûmâ-ileyhimin vusûllerinden evvel menzilhânelerde ve a'yân-ı vilâyetden ve sâ'irin davarlarından menzil ahkâmı müceblerince yetmiş re's bârgîri ve dahi ziyâde iktizâ eder ise anı dahi tedârük ve ihzâr ve tehyi'e kılup, vardıkları anda süvâr etdirüp ve sürücü ve kulağuzları dahi yol iz bilen cesûr kimesnelere tertîb ve esnâ-yı râhda ve nüzûl ve rükûblarında muhâfaza ve muhâreselerine gereği gibi ihtimâm ve ikdâm ve mahûf ve muhâtara mahallerde emniyet mahalline varınca dek yanlarına kifâyet mikdârı müsellahtan cebelüleri ta'yîn ve ihrâc edüp, bu vechile inşâ-Allâhu te'âlâ âminîn ve sâlimîn ucâleten ve müsâra'aten birbirinize irsâl ve kol-ı mezkûra îsâl eylesiniz. Mûmâ-ileyhimin ber-vech-i muharrer bir an evvel âminîn ve sâlimîn mahall-i merkûme vusûlleri ziyâde matlûb-ı hümâyûnum iken, şöyle ki iktizâ eden ol mikdâr bârgîrin tedârükünde ihmâl olunmak ve sürücü ve kulağuzları cerî' ve cesûr kimesnelere olmak ve mahûf mahallerde muhâfazalarına kifâyet mikdârı müsellahtan cebelü ta'yîn kılınmamaktan nâşî te'hîr ve terâhîlerine sebep olur hâlet el-iyâzen billâhi te'âlâ bir nesnelere gezend erişmek misillü keyfiyet hâdis olmak lâzım gelür ise bir dürlü özr ve cevâbınız ısgâ olunmayup, zuhûr eden zarar iz'âfıyla ancak sizden tazmîn olunacağından başka şe'âmet-i elîmesi çekileceği mukarrer idüğü cümlelerin ma'lûmu oldukda, ana göre hareket ve işbu hüküm-i hümâyûnum mücebince mûmâ-ileyhimi bir sâ'at evvel âminîn ve sâlimîn savb-ı me'mûrlarına îsâl ve tesyîre ihtimâm ve dikkat ve ser-mû hılâfından gâyetü'l-gâye tehâşî ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

[s. 218]

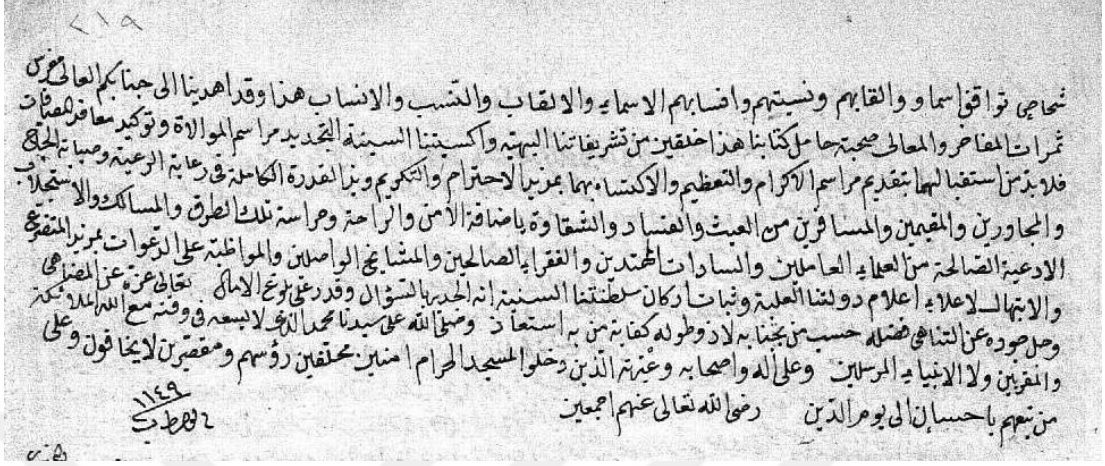
374

Midillü Kal'ası'nın kethudâsı Ali ve Garîbân Çavuşu Halîl ve Topcıyân Çavuşu Hasan ve Gönüllüyân-ı yemîn Çavuşu Hüseyin ve Gönüllüyân-ı yesâr Çavuşu Mehmed ve Sipâhiyân Çeribaşısı Ali -zîde kadruhûmâ- hüküm ki,

Siz ki mûmâ-ileyhimsiz, rikâb-ı hümayûnuma arz-ı hâl edüp, bundan akdem Midillü Cezîresi'nde inşâ olunan iki kıt'a Donanma-yı hümayûn'um kalyonunu hıfz ve hirâset ederek emîn ve sâlim Tersâne-i âmire'ye nakl ve tesyîrleri-çün emr-i şerîfimle siz neferiniz ile me'mûr ve ta'yîn olduğunuza binâ'en zikr olunan kalyonları âminen ve sâlimen bayrağınız neferâtıyla Tersâne-i âmire'me götürüp, hıdmet-i me'mûrenizi edâ eylediğimize binâ'en avd ve infirâkınıza ve yine Midillü Kal'asında kemâ-fi'l-evvel hıdmet-i me'mûrenizde kıyâm eylemeniz iznini müş'ir emr-i şerîfim verilmek bâbında istid'â-yı inâyet eylediğiniz ecilden vech-i meşrûh üzre amel eylemeniz bâbında izn-i hümayûnum erzânî kılınmıştır, buyurdum ki,

بعد هذا من سوسنا الشريف ومحاطبنا اللطيف لازلنا نأخذ بعون الله تعالى في عامة الارجاء والاقطار ما نأقنا بالليل
 والنهار اصدناه منطونا على تنظيم فرائد الخند والتسليم ومحتونا قلا ثدا للجميل والتكريم منبنا عن تمهيدا اسأل الحجة في
 والاستيناس وتأييد معاقد المودة المصونة عن الاراس الى عالجينات الاحد لا يجد الاحل المجلد المفقود انار الاسلام
 من اياته الغرنا ويدا الاشراف واجداه الحمد السير المحلة الا صاف فرج الشجرة الزكية النبوية طرار العصاة العلوية
 المصنوية المنتمى الى الشرف نسب علا غرضه والمنسب الى افضل حسب غلا جوهره زينة سلالة النبوة عمدة البيت
 الرسول المحقوف بصنوف عواطف الملك المحمود امير الكرامة الشريف مسود لا زالت عنايته الربانية ملاحظة الكلا
 الضمانية حافظته تنهوا الى جناب الشريف ان الله جل شاناه وعظم سلطانه قد من علينا من منبنا العظام وانعم علينا من
 الاله الحسام بان امتازنا بين ملوك الاسلام واتاح لنا دون جميع الانام وحصنا من مزيد فضله العجم وفضله الحسيم
 بالشرف والاستعداد لمداية بيت الله اطرام والركن والمقام والروضة المطهرة روضه نبيا في الرجمة وشقيق الامة عليه الفية
 واجمل السلام فلا جرم عطفنا اذمنة صدقنا الى محبة محمد ما وهب لنا من المواهب الجزيلة فمنهنا باقدام الافراد بالحد الثام والسي
 والاهم المتعلقة بمصالح الانام واعلام شعائر اربع الاسلام خصوصاً العامة فضنا بالاقواف المشروطة للفقر من اهالي الحرمين
 الشريفين والارزاق المعينة لشرفا المقامين المنيعين والصدقات المعنوية للزهاد العاكفين حول المقام واللائين بجوار روضه موله
 الذي اصطفاه واجتباءه عليه الصلوة والسلام فارسلنا من شامل عناياتنا على الرسم القديم وهذه السنة وهو عام تسع واربعين
 ومائة والف من الهجرة النبوية على ما جرها السلام والنجدة كافة الاموال المحضلة من ربح الاوقاف الموقوفة المعروفة والوظائف
 المشروطة المشروطة لفقره الحرمين الشريفين والمقامين الشريفين المكمين ومجملتها مشتملة منبته وبعالها مفضلة معبده كما هو المرسوم
 بالدفتر المحتوم جميعها ما يبرضار من النفود الراجحة في عاصمة البلاد والامصار وسلمنا تلك الصدر بعد ما وضع بالاكياس والظهور
 بجنتمنا الشريف دفعا للالتباس الى بدعنا من هذا المرسوم كالتطاف ومومل هذا اذا انما في قودة الاما جردوا الاعيان امين الصدر
 محمد وعده اصحاب التمرير التغيير كما نبأ الدقة زبانا منها بعد ما قلنا انها تلك الخدمة الجليلة ولما اليها دفتر محتوما بجنتمنا الكرام
 ان سلما في نوزال تطوعا على وجوه منا غير الاما في منبنا عن المصارف الكيفية ومثل المواهب المقتنفة فالما حول من حسن سماع الكريمة لذكره
 ان شاء الله تعالى مصحوبا بالسلام فقيا على ساسا والجدوا التتمير عن ساعد الالهام حريا على عاداتكم المرمية في سواكف الايام تنظاره
 صبر كحسنة المعروفة في مصارفها المعينة المحررة على ما بين وقص عليها في الجربة الموقوفة امثالا لعجزى قوله تعالى ان الله ان يامرهم ان توادوا
 الخاهلها وابتغاء لرضا الله الملك الحليل وسيلة التلبس بالجر الخزل وتوزعها الى مستحقها من السادات والعلماء الفقهاء والضعفا
 وساجي كرامة الحكومة واهلها المدينة المنورة مستخدمين باذكار ابراد فانت بيتا لله اطرام والعتصمان بشرف جوار نبينا خيرا الانام عليه افضل
 الصلوة والسلام ورسمنا ان لا يقض ختام اكياس هذه المبررة ولا يوزع على اصحابها الا بمعرفة بنخي الحرمين ومخبر من الفاضلين فاضحي
 مكة المكرمة وقاضي المدينة المنورة والنظاره التامة فابصارهم الى مستحقه عقولته عليكم ورجعتكم اليكم ولا يستسبح ومن مستحق
 ذلك الدقة بل يعلم على كل اسم من وصل اليه بفضيه الخيط الامر فان غاب احد منهم اوقفوا عليه ولم يوجد شئ من بعض الاسماء يعلم
 على اسمه بالدفتر حيا ظهر ويحفظ حصصهم وينصبتهم موزرة محررة بجلا بجنتمنا احد لا هذا الصبر المكررة بان توفي يدك من توفى او غاب

لا يحق



Rodoscuk nâ'ibine ve Rodoscuk Gümrük emînine hüküm ki,

Tüccâr tâ'ifesinin Rodoscuk'a getürdükleri don yağı ve revgan-ı sade ve aselin Âsitâne-i sa'âdet'ime nakline mûmâna'at olunduğu yakînen haber alınmağla, ol makûle zehâyirin Âsitâne-i sa'âdet'ime nakline mûmâna'at olunmayup alâ eyyi-hâlin cümlesinin nakl ve irsâli ziyâde ehemm ve elzem olmağla, husûs-ı mezbûr için () mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmuşdur. İmdi siz ki mûmâ-ileyhimâsız, emr-i şerîfim vusûlünde vech-i meşrûh üzre tüccâr tâ'ifesinin Rodoscuk'a ne mikdâr don yağı ve revgan-ı sade ve asel getürmüşler ise âhar mahalle nakl olunmayup ve bir vukıyyesi dahi alıkonulmayup ve ketm ve ihfâ olunmayup, bi-eyyi-hâlin cümlesini mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle zuhûra getürüp bi't-tamâm Âsitâne-i sa'âdet'ime nakl ve irsâl eyleyüp ve bundan mâ'adâ girüden Rodoscuk'a gelen zehâyiri dahi anda kat'â meks ve tevakkuf etdirmeyüp anı dahi pey-der-pey Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâl eyleyesiz. Şöyle ki bundan sonra bir dürlü özr ve bahâne îrâdıyla ol makûle zehâyirden bir nesne alıkonduğu ve Âsitâne-i sa'âdet'ime nakline mûmâna'at veyâhûd ketm ve ihfâ olunduğu istimâ' olup Âsitâne-i sa'âdet'imde olan ibâdullâhın zarûret ve müzâyakalarına bâ'is ve bâdî olunmak ihtimâli olur ise sonra bir vechile özr ve cevâbınız ısgâ olunmayup, mes'ûl ve mu'âteb olacağınızı mukarrer

ve muhakkak bilüp ana göre basîret ve intibâh üzere hareket ve elbetde ve elbetde el-
yevm Rodoscuk'da hâzır ve mevcûd olan zehâyir-i merkûmeyi mübâşir-i mûmâ-ileyh
ma'rifeti ile ashâbının Âsitâne-i sa'âdet'ime nakline mûmâna'at olunmayup ve
bundan mâ'adâ Rodoscuk'a gelen zehâyiri dahi pey-der-pey Âsitâne-i sa'âdet'ime
irsâl eyleyüp, hılâf-ı emr-i şerîf vaz' ve hareketden gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb
eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i Ş [Şa'bân] sene 1149

377

Ber-vech-i arpalık Kocaili Sancağı mutasarrıfına ve İznikmid kâdısına ve
İznikmid'de kerâsite emînine hüküm ki,

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân hâlâ Tersâne-i âmire'm emîni olan Mürtezâ -zîde
mecduhû- rikâb-ı hümâyûnuma arz-ı hâl edüp, kalyon dümeni için beş aded ve yeke-
i dümen için on aded ve Yağhâne-i Karaağaç on aded ve Çamlık-ı kebîr-i Karaağaç
yigirmi aded ve ser-kütük-i Karaağaç on aded ve halka-i temür seksen aded ecnâs-ı
kerâsitenin bir gün mukaddem İznikmid cânibinden kat' ve Tersâne-i âmire'ye
getürülmesi [ehemm] ve elzem olmağla, siz ki mûmâ-ileyhimsiz, Tersâne-i âmire'm
tarafından gönderilen hesâblara göre zıkr olunan ecnâs-ı kerâsiteyi bir gün akdem
İznikmid cânibinden kat' ve Tersâne-i âmire'ye irsâl ve teslîm etdirilmek için emr-i
şerîfim verilmek bâbında istid'â-yı inâyet etmeğın, vech-i meşrûh üzere amel olunmak
bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i Ş [Şa'bân] sene 1149

378

Hâssa bostâncıbaşı ağaya hüküm ki,

Bostâniyân-ı hâssam ocağı neferâtının fi'l-asl vaz' ve kânûn-ı kadîmleri kendi
ocaklarında mukîm olup hıdemât-ı hümâyûnda istihdâm olunagelmışler iken ve

kadîmden bu nizâm ve üslûb üzere hıdmetlerinde olup târik-i hıdmet olmuş değiller iken, bundan akdem içlerinden ba'zıları ocakların terk ve Karadeniz tarafına ta'yîn olunan mîrî firkatelere levend yazılıp ve hâlâ ol makûle levendât yazılan bostânî neferâtı yine bostânî ocağına mürâca'at ve idhâlleri-çün rikâb-ı kâm-yâbıma ref'a ref'a-i istirhâm etmeleriyle, fi-mâ ba'd neferât-ı mezbûre sâ'ir ocakların birine nefer yazılmayup ve firKateci ve kalyoncu dahi olmayup, ocaklarında ve hıdemât-ı hümâyûnda mukîm olmak üzere merâhim-i bî-gâye-i hidîvânemden mes'ûllerine müsâ'ade-i aliyye-i mülûkânem erzânî kılınmağın, mezbûrlar kemâ-fi'l-evvel ocağına dâhil ve bostâniyân zümresine ilhâk olunmuşlardır. Lâkin sen ki bostâncıbaşı-i mûmâ-ileyhsin, bundan sonra ocağ-ı mezkûre neferâtından ferd-i vâhid bir takrîb ile taşra ocaklarına duhûl veyâhûd levendât yazılıp taraf-ı âhara gider ise ba'dehû gelüp yine ocağa girmek murâd eylediklerinde, min ba'd ol makûlelere bir dürlü rağbet ve i'tibâr olunmayup ve bir dahi ocağ-ı mezkûre dâhil olmamaları üzere işbu şurût ale'd-devâm düstûru'l-amel tutulup, bu üslûb üzere nizâm verilüp min ba'd hılâfına kat'â bir dürlü ruhsat ve cevâz göstermekden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Fî evâ'il-i Ş [Şa'bân] sene 1149

[s. 220]

379

Bolu'dan hudûd-ı İrân'a varınca yol üzerinde vâkı' vüzerâ-yı ızâm ve mîr-i mîrân-ı fihâm ve mevâli-i ızâm ve ümerâ-yı kirâm ve kuzât ve nüvvâb ve mütesellimler ve voyvodalar ve kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve evkâf mütevellîleri ve bi'l-cümle a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Bundan akdem Âsitâne-i sa'âdet'imden sefine ile Trabzon İskelesi'ne gönderilen Acem üserâsının süvâr oldukları sefineleri bi-kazâi'l-İllâhi te'âlâ Amasra İskelesi'ne ve ol havâlîlere düşüp üserâ-yı mezbûrenin bir mikdârı Bolu'ya dâhil olmalarıyla, dâhil olan üserâ-yı mezbûre Bolu'dan hudûd-ı İrân'a varınca taht-ı hükûmet ve kazâlarımızda nüzûl eyledikleri menâzillerde be-her yevm be-her neferine birer çift nân ve beş neferine bir vukıyye gûşt ve be-her nisvânına bir re's ve iki nefer ricâline

bir re's mekkârî bârgîrlerinin lâzım gelen ta'yînât-ı bahâ ve ücret-i mekkârî hâlâ Der-i Devlet-medârımdan Dergâh-ı mu'allâm kapucibaşlarından mübâşir ta'yîn olunan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim () -dâme mecduhû- yedinden alacakları temessük mücebince kazâ ahâlîlerinin tekâlîflerine takâs ve mahsûb olmak üzere tedârük ve teslîm etdirilüp, bir tarikle zarûret ve müzâyaka ve te'hîr etdirilmemek üzere mâliye tarafından emr-i şerîfim sâdır olmağın, imdi siz ki vüzerâ-yı müşârun-ileyhim ve mîr-i mîrân ve ümerâ ve kuzât ve sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz, üserâ-yı merkûme her kangınızın taht-ı kazâ ve hükûmetinize dâhil olur ise hudûd-ı İran'a dâhil olunca dek kapucıbaşı-i mûmâ-ileyh mübâşeretiyle konaklara kondurup ve vech-i meşrûh üzere mâliye tarafından sâdır olan emr-i şerîfim mücebince be-her menzilde bir neferine bir çift nân ve beş nefer nisvânına bir vukıyye gûşt ve bir nefer nisvânına bir re's ve iki nefer ricâline bir re's mekkârî bârgîrleri tedârük ve teslîm etdirilüp, bir dürlü zarûret ve müzâyaka çekdirilmeyüp ve menâzil ve merâhilde ve esnâ-yı râhda dahi muhâfaza ve muhâreseleri husûsunda ve bir vechile zarar ve gezend erişdirilmekten kemâl mertebe sıyânetlerinde ve âminîn ve sâlimîn mürûr ve ubûr etdirilmelerinde ziyâdesiyle ikdâm ve ihtimâm eylesiniz. Şöyle ki vech-i meşrûh üzere üserâ-yı merkûmenin fermânım olduğu üzere iktizâ eden ol mikdâr zahîrelerinin ve konaklarının ve mekkârîlerinin tedârükünde bir vechile zarûret ve müzâyakalarına bâ'is olmak ve iyâzen billâhi te'âlâ gerek menâzil ve merâhilde ve gerek esnâ-yı râhda adem-i muhâfaza ve muhâreseleriyle kendülerine bir dürlü zarar ve gezend isâbet etmek ihtimâli olur ise sonra bir vechile özr ve cevâbınız isgâ olunmayup mes'ûl ve mu'âteb olacağınızı muhakkak ve mukarrer bilüp, ana göre her biriniz ziyâde basîret ve intibâh üzere hareket ve vech-i meşrûh üzere fermânım olan husûslarda bir dürlü te'hîr ve tevakkufdan ve tehâvün ve taksîrden ve bu bahâne ile re'âyâ ve berâyâyâ ve bir ferde bir dürlü cevr ve eziyet ve zulm ve te'addîden ve celb-i mâl olunmaktan be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı Ş [Şa'bân] sene 1149

Musul vâlisi olup İran cânibine me'mûr olan Vezîr Mustafa Paşa'ya hüküm ki,

Bundan akdem İran tarafından hıdmet-i sefâret ile atebe-i aliyye-i sipihr-irtifâ'ma vârid ve itmâm-ı emr-i musâfât ile me'zûnen avd ve insirâf eden eyâlet ve besâlet-penâh erûmet ve hükûmet-destgâh Abdülbâkî Hân -dâme uluvvuhû-ya esnâ-yı râhda ba'zı şekâvet-pîşeler ta'arruz ve te'addiye ve etbâ'ı ile gavga ve fesâda tesaddî eyledikleri istimâ' olunup ve elçi-i hân-ı müşârun-ileyhe ve etbâ'ına bir dürlü te'addî ve tecâvüze kat'â rızâ-yı hümâyûnum olmamağın, menâzil ve merâhilde ve esnâ-yı râhda muhâfaza ve muhâreseleri ve kemâl-i emn ve selâmet ile savb-ı maksûda vusûlleri ehemmi-i mehâmm-ı lâzımü'l-ihimâmından olup ve sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, elçi-i hân-ı müşârun-ileyhin mâbeyninde bir gün kalarak ta'kîb eylemen ol makûle eşkıyânın icrâ-yı fesâdlarının def' ve ref'ine bâ'is ve bâdî olan hâlâtdan olmağla, imdi emr-i şerîfim vusûlünde aslâ te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, elçi-i hân-ı müşârun-ileyhi bir sâ'at mukaddem mâbeyninde bir gün kalarak ta'kîb edüp ve ol vechile bir an ta'kîbinden münfekk olmayup menâzil ve merâhilde ve esnâ-yı râhda kendüsine ve etbâ' ve havâşisine ol makûle şekâvet-pîşelerden ve sâ'irden bir dürlü zarar ve gezend erişdirilmemek üzere muhâfaza ve muhâreselerine ve kemâl-i emn ve selâmet ile savb-ı maksûda vusûllerine mezîd-i ihtimâm ile tekayyüd-i tâmm ve hilâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı Ş [Şa'bân] sene 1149

Anadolu vâlisi vezîre hüküm ki,

Bundan akdem İran tarafından hıdmet-i sefâret ile atebe-i aliyye-i sipihr-irtifâ'ma vârid ve itmâm-ı emr-i musâfât ile me'zûnen avd ve insirâf eden eyâlet ve besâlet-penâh erûmet ve hükûmet-destgâh Abdülbâkî Hân -dâme uluvvuhû-nun esnâ-yı râhda nüzûl edecek menâzillerde konakları ve iktizâ eden zahîreleri tedârük olunmak

içün taraf-ı Devlet-i aliyye'mden mihmândâr ta'yîn olunan Dergâh-ı mu'allâm kapucibaşlarından iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Mehmed -dâme mecduhû-dan mâ'adâ sana hitâben vârid olan emr-i şerîf mücebince tarafından dahi emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm ber-vech-i arpalık Karahisâr-ı Sâhib ve Sultanönü sancakları mutasarrıfı Tuz Mehmed Paşa hân-ı müşârun-ileyhin ma'iyyetlerine ta'yîn olundukda, müşârun-ileyh Eskişehir'e vusûlünde rü'esâ-yı eşkıyâdan mahall-i mezbûr serdârı Ali hevâsına tâbi' Tosyalı Hâcî Mustafa ve Sıvacı-oğlu İbrahim ve Küçük Mehmed-oğlu İbrahim ve Şâmî-oğlu () ve Balcı-oğlu Hüseyin ve Yahya-oğlu Emîr Hüseyin ve Seyhân-oğlu Selmân nâm şakîler ile hân-ı müşârun-ileyhin ma'iyyetinde olan Abdülkerîm Bey'in konağını basup bir mikdâr eşyâsını yağma etdiklerinden sonra hân-ı müşârun-ileyh Seydî Gâzî'ye ubûr ve anda dahi Bardakçı nâm karyeye nüzûl ve karye-i mezbûreden hareketi vaktinde Seydî Gâzî'de yine rü'esâ-yı eşkıyâdan mütevellî () ve kethudâ yeri () ve Mevlûd Ağa dimekle ma'rûf ve Molla Ahmed ve Osmân Bölükbaşı ve Hasan Bölükbaşı ve Torkur [?] dimekle meşhûr () ve Beyüşî ve Bardakçı Karyesi'nden Osmân Ağa dimekle müte'ârif ve karındaşı Osmân ve Bahadır-oğlu İbrahim ve Hâcî Süleymân-oğlu diğeri İbrahim nâm şakîler dahi hân-ı müşârun-ileyhin akabınca erişüp muhârebe ve mukâteleye tesaddî ve def-i fesâd için hân-ı müşârun-ileyhin iltimâsıyla tarafından kapun halkı ile kethudân ta'yîn ve irsâl olundukda, eşkıyâ-yı mezkûre muhârebe ve mukâteleden el çekmeyüp yine muhârebeye şürû' ve tarafeynden beşer onar âdem mecrûh ve maktûl olduğu ve eşkıyâ-yı merkûmenin bunun gibi fesâd ve şekâvete cesâretleri tarafından ve mîr-i mîrân ve kapucibaşı-i mûmâ-ileyhimâ ve ma'an ta'yîn olunan Turnacıbaşı el-Hâcc İbrahim -zîde mecduhû- taraflarından Der-i Devlet-medârıma mekâtib ile i'lâm ve eşkıyâ-yı merkûmenin ale'l-esâmî defterleri dahi ma'an irsâl olunmağla, hân-ı müşârun-ileyhin ve ma'iyyetinde olanların haklarında mürâ'ât-ı mihmân-nüvâzıyı ihrâc eylemeleri lâzım iken, hılâfına tesaddî ile bu misillü fesâd ve şekâvete cesâret eyledikleri için bi-eyyi-hâl haklarında lâzım gelen te'dîbleri icrâ olunmak fermânım olmağın ve husûs-ı mezbûr için Der-i Devlet-medârımdan Dergâh-ı mu'allâm kapucibaşlarından iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim () -dâme mecduhû- ve Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağından dahi () mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmalarıyla, imdi sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, vech-i meşrûh üzre bunun gibi fesâd ve şekâvete cesâret eden bâlâda mastûru'l-esâmî şakîlerin her ne tarikle olur ise olsun ma'rifetin

ve mübâşîrân-ı mûmâ-ileyhimâ ma'rifetleriyle cümlesini alâ eyyi-hâl ahz ve ele götürüp sâ'ire mûcib-i ibret için içlerinden şer'an müstehakk-ı cezâ olanlarının cezâları ma'rifet-i [s. 221] şer'le tertîb ve sâ'ir te'dîb iktizâ edenlerini dahi Samsun Kal'ası'na irsâl ve muhkem kal'a-bend etdirüp, ba'dehû haklarında her ne vechile fermân-ı şerîfim sâdır olur ise ana göre amel ve hareket eyleyüp ve lâkin bu takrîb ile bu fesâdda alâka ve medhali olmayup kendü hâllerinde olanlara ta'arruz ve celb-i mâldan ve bu bahâne zımnında ahâlî ve fukarâ ve re'âyâ ve berâyâyâ dahi ser-mû zulm ve te'addî olunmaktan be-gâyet ihtirâz ve ictinâb olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı Ş [Şa'bân] sene 1149

382

Eyâlet-i Konya'dan berü mahallden İnan hudûduna varınca mahall-i mürûr olan eyâletlerde vâkı' vüzerâ-yı ızâm ve mîr-i mîrân-ı fihâm ve mevâlî-i kirâm ve ümerâ ve kuzât ve nüvvâb ve mütesellimler ve voyvodalar ve evkâf mütevellîleri ve kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâ'ir zâbitân ve bi'l-cümle a'yân-ı vilâyete hüküm ki,

Bundan akdem İnan tarafından sulh ve salâh emrinin tanzîm ve temşiyetine me'mûren Der-aliyye'ne gelüp itmâm-ı maslahat-ı musâfât ile me'zûnen avd ve insırâf eden eyâlet ve besâlet-penâh erûmet ve hükûmet-destgâh Abdülbâkî Hân - dâme uluvvuhû-nun ve ma'iyetinde olan havâşî ve sâ'ir etbâ'nın refâh-ı hâl ve tesviye-i ahvâl ile âminîn ve sâlimîn hudûd-ı şâhîye duhûlleri-çün mü'ekked ve müşedded evâmir-i şerîfem ısdâr ve irsâl olunmuşdu. Ancak el-hâletü hâzihî elçi-i hân-ı müşârun-ileyhin ve ma'iyetinde olanların her hâlde emn ve selâmetlerine ve muhâfaza ve muhâreseleri husûsuna ihtimâm olunmak ve mukaddemâ Mâliye tarafından sâdır olan evâmir-i şerîfem mücebince zehâyir ve konak tertîbinde ve sâ'ir mâlzemeleri tedârükünde dikkat kılınmak matlûb-ı hümâyûnum olmağın, te'kîden ve ihtimâmen işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim dahi ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdi siz ki vüzerâ-yı ızâm ve mîr-i mîrân-ı fihâm ve mevâlî-i kirâm ve sâ'ir mûmâ-

ileyhimsiz, elçi-i hân-ı müşârun-ileyh ve ma'yyetinde olanlar her kangınızın taht-ı eyâlet ve hükûmetine varup dâhil olurlar ise emn ve selâmetlerine ve tertîb olunan zehâyir ve konakları ve sâ'ir mâlzemeleri tedârüküyle refâh-ı bâl ve tesviye-i ahvâllerine ihtimâm ve dikkat ve kendülerinin gerek menâzil ve merâhilde esnâ-yı râhda muhâfaza ve muhâreseleri husûslarına kemâl mertebe bezl-i miknet ve bir nesnelere zâyî' ve telef olmaktan dahi gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eyleyesiz. Şöyle ki elçi-i hân-ı müşârun-ileyhin ve ma'yyetinde olanların muhâfaza ve muhâreseleriyle emn ve selâmetlerine ihtimâm olunmak ve zehâyir ve konak tertîbinde ve sâ'ir mâlzemeleri tedârükünde dikkat kılınmak matlûb iken, el-ıyâzen billâhi te'âlâ hılâfına hareket ile bir dürlü tehâvün ve tekâsül olunup ve zarar ve gezend erişdirilmek ve menâzil ve merâhilde bir nesnelere dahi zâyî' ve telef olmak ihtimâli olur ise sonra bir vechile öZR ve cevâbınız ısgâ olunmayup mes'ûl ve mu'âteb olacağınızı muhakkak ve mukarrer bilüp, ana göre her biriniz ziyâde basîret ve intibâh ile hareket ve mukaddemâ ve hâlâ fermânım olduğu üzre elbetde ve elbetde elçi-i hân-ı müşârun-ileyhin ve ma'yyetinde olanların kemâl-i emn ve selâmetlerine ve refâh-ı bâl ve tesviye-i ahvâllerine ve kendülerinin menâzil ve merâhilde ve esnâ-yı râhda her vechile muhâfaza ve muhâreseleri husûsuna ve bir nesnelere zâyî' olmaktan sıyânetlerinde kemâ-yenbağî ihtimâm ve dikkat eyleyüp ve lâkin bu bahâne ile ahâlî ve fukarâ ve re'âyâ ve berâyâyâ dahi ser-mû te'addî olunduğuna kat'â rızâ-yı hümayûnum olmamağla, bu husûsu ibâdullâhın cevr ve eziyetlerine ve ahz-ı emvâllerine vesîle ittihâz olunmaktan dahi be-gâyet ihtirâz ve ictinâb olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı Ş [Şa'bân] sene 1149

383

() ve () kâdîlarına ve Bolu nâ'ibine ve voyvodasına hüküm ki,

Bundan akdem diyâr-ı İran'a Karadeniz'den sefâyin ile tesyîr olunan Acem üserâsının sefineleri bi-kazâi'l-llâhi te'âlâ karaya urup şikest olmağla, derûnunda olan üserânın ba'zısı Bolu'ya varup ve ba'zısı dahi ol havâlilerde taht-ı hükûmet ve kazânızda vâkı'

kurâda oldukları istimâ' olmağla, sen ki voyvoda-i mûmâ-ileyhsin, ol makûle karaya perîşân olan üserânın dahi mecmû'ı ma'rifetin ve Dergâh-ı mu'allâm gedüklülerinden kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Bostânî Mehmed -zîde kadruhû-mübâşeretiyle Bolu'ya tesyîr olunup gerek Bolu'da mevcûd bulunan ve gerek karaya perîşân olanların cümlesi mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle hâlâ yine diyâr-ı İran'a tesyîrlerine me'mûr olan Dergâh-ı mu'allâm kapucibaşlarından iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Mustafa -dâme mecduhû-ya teslîm olunup, bu husûsda bir gûne te'hîr ve terâhîden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı Ş [Şa'bân] sene 1149

384

Dergâh-ı mu'allâm kapucibaşlarından olup bundan akdem Acem üserâsının diyâr-ı İran'a tesyîri husûsuna me'mûr olan Mustafa -dâme mecduhû-ya hüküm ki,

Sen ki mûmâ-ileyhsin, zıkr olunan Acem üserâsının tesyîrleri husûsu hâlâ Der-i Devlet-medârımdan yine Dergâh-ı mu'allâm kapucibaşlarından iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim diğer Mustafa -dâme mecduhû-ya tefvîz ve emr-i şerîfimle me'mûr ve ta'yîn ve irsâl olunup senin ol tarafda mûcib-i miknetini muktezî hâlet kalmamağla, işbu emr-i şerîfim vusûlünde bundan sonra kat'â ol tarafda meks ve tevakkuf eylemeyüp Âsitâne-i sa'âdet'ime avdet ve ric'at eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı Ş [Şa'bân] sene 1149

[s. 222]

385

Rodos kâdîsına ve Rodos Sancağı mütesellimine ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm hâlâ deryâ kapudânı olan el-Hâcc Ali -dâme ikbâluhû-rikâb-ı hümâyûnuma mektûb gönderüp, bundan akdem İskenderiye tarafına ta'yîn olunan Donanma-yı hümâyûn'um kalyonlarından Seydî Mustafa nâm kapudânın süvâr olduğu elli üç buçuk zirâ' Neheng-i Bahrî nâm kalyon alay sefinelerini alup gelür iken esnâ-yı râhda Rodos Cezîresi havâlîsine Meğri Limanı kurbuna geldikde, bi-kazâi'l-İllâhi te'âlâ şiddet-i rûzgârdan tirinkete ve mayıstra sütünları şikest ve rû-yı deryâya sâkit olduktan sonra bi-selâmetihî te'âlâ kalyon-ı mezbûr Meğri Limanı'na lenger-endâz olduğunu kalyon-ı mezbûr kapudânı memhûr mektûbuyla i'lâm ve deryâya sukût eden direkler ve âlât Meğri kurbunda rû-yı deryâda bulunduğunu tüccâr sefâyininden ba'zısının re'îsleri haber verdiklerini Rodos kâdısı i'lâm etmeğın, bu misillü kazâya tesâdüf eden sefinenin bulunduğu mahallde sütün ve mühimmât-ı sâ'iresi tedârük olunagelmekle, sefine-i mezbûre hâlâ Rodos Cezîresi'ne karîb mahallde olmağın, ber-vech-i muharrer bulunan âlât ve direkleri evvelen Der-i Devlet-medârımdan mübâşir ta'yîn olunan () ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le zabt ve defter olunduktan sonra kalyon-ı mezbûra vaz' olunmağa el verir ise febihâ ve illâ iktizâ eden sütün ve mühimmât-ı sâ'ire her ne ise Rodos Cezîresi'nde bulunan bâzırgân kalyonlarından ve sâ'ir sefinelerden ve tüccâr yedinde bulunandan alâ eyyi-hâl tedârük ve kalyon-ı mezbûr kapudânına ma'rifet-i şer'le teslîm ve teslîm olunan sütün ve mühimmât-ı sâ'irenin emsâli Âsitâne-i sa'âdet'imde tersâne emîni tarafından ashâbına edâ ve teslîm olunmak üzere hüccet-i şer'iyeye ve kapudân-ı merkûmdan memhûr temessük alınup, [Der-i] Devlet-medârıma arz ve i'lâm ve kalyon-ı mezbûrdan sukût edüp işe yaramayanların cümlesi defteriyle Tersâne-i âmire'me irsâl olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğın, siz ki mûmâ-ileyhimsiz, vech-i meşrûh üzere amel ve hareket eyleyüp, hılâf-ı emr-i şerîf vaz' ve hareketden gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i N [Ramazân] sene 1149

Bundan akdem İnan tarafından hıdmet-i sefâret ile atebe-i aliyye-i sipihr-irtifâ‘ma vârid ve itmâm-ı emr-i musâfât ile me‘zûnen avd ve insirâf eden eyâlet ve besâlet-penâh erûmet ve hükûmet-destgâh Abdûlbâkî Hân -dâme uluvvuhû-nun esnâ-yı râhda Eskişehir'e vusûlünde yine Eskişehir'de rü'esâ-yı eşkiyâdan ma'lûmu'l-esâmî şakîler hân-ı müşârun-ileyhin ma'iyyetinde olan Abdülkerîm Bey'in konağını basup bir mikdâr eşyâsını yağma ve gâret eylediklerinden sonra hân-ı müşârun-ileyh Seydî Gâzî'ye ubûr ve andan dahi Bardakçı Karyesi'ne nüzûl eyledikde, karye-i merkûmdan hareketi vaktinde Seydî Gâzî türbesi mütevellîsi olan Hâcî Halîl için yine Seydî Gâzî'den ve Eskişehir'den ma'lûmu'l-esâmî şakîler ile hân-ı müşârun-ileyhin akabinca erişüp muhârebe ve mukâteleye tesaddî eylediler deyü bundan akdem i'lâm olundukda, mütevellî-i mezkûr Hâcî Halîl ve gerek Seydî Gâzî'den ve Eskişehir'den ma'lûmu'l-esâmî eşkiyânın cümlesi ahz ve ele getirilüp sâ'ire mûcib-i ibret için içlerinden şer'an müstehakk-ı cezâ olanlarının cezâları ma'rifet-i şer'le tertîb ve sâ'ir te'dîbi iktizâ edenleri dahi Samsun Kal'ası'na irsâl ve muhkem kal'a-bend etdirilüp, ba'dehû haklarında her ne vechile fermân-ı şerîfim sâdır olur ise ana göre amel ve hareket eylemen bâbında sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, sana hitâben mufassal ve meşrûh emr-i şerîfim şeref-yâfte-i sudûr olmuşidi. El-hâletü hâzihî hân-ı müşârun-ileyhin Der-i Devlet-medârıma gönderdiği mektûbunda Seydî Gâzî mütevellîsi mezkûr Hâcî Halîl'in bu husûsda olan cürmünden afvını iltimâs ve istircâ' etmekle, müşârun-ileyhin iltimâsı mûcebince ancak mezbûr Hâcî Halîl'in sahîfe-i isâ'etine kalem-i afv-ı hümâyûnum keşîde kılınmağın, husûs-ı mezbûr için merkûma tarafından ve taraf-ı âhardan bir vechile te'addî olunmayup, lâkin merkûm Hâcî Halîl'den gerek Seydî Gâzî'den ve gerek Eskişehir'den ma'lûmu'l-esâmî eşkiyânın mukaddemâ haklarında sâdır olan emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfini infâz ve icrâ eyleyüp, amma bu takrîb ile bu husûsda alâka ve medhali olmayup kendü hâlinde olanların nüfûs ve emvâline ta'arruzdan ve celb-i mâl olunmaktan be-gâyet ihtirâz ve ictinâb olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i N [Ramazân] sene 1149

Hâlâ Mısır vâlisi Vezîr Ebûbekir Paşa'ya ve Mısır mollasına ve ümerâ-yı Mısır'a ve yedi ocak zâbitlerine ve ihtiyârlarına hüküm ki,

Eşref-i bilâd ve emsâr ve merci'-i ebrâr ve matrah-ı envâr olan Haremeyn-i muhteremeyn şerrefehümallâhû te'âlâ ilâ yevmi'l-karâr ahâlîsinin mahrûse-i Mısır'dan eger avârif ve müberrât-ı pâdişâhânededen ve eger Deşâyîş Evkâfi'ndan müstehakk oldukları gılâllerinin tamâmen irsâl ve îsâliyle terfiye-i hâlleri Devlet-i aliyye'min lâzımı'l-ihtimâm olan umûrundan olup ve bir tarikle noksân gönderilmeyüp tamâmen irsâl ve îsâli aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmağla, husûs-ı mezbûr için te'kîden ve ihtimâmen işbu emr-i şerîfim şeref-yâfte-i sudûr ve () ile irsâl olunmuşdur. İmdi vusûlünde siz ki vezîr-i müşârun-ileyh ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyh ve ümerâ-yı Mısır ve yedi ocak zâbitleri ve ihtiyârlarınız, Haremeyn-i muhteremeyn ahâlîsi vâdî-i gayr-ı zî-zer'de sâkin ve akvâtları husûsu ekseriyyâ cânib-i Mısır'a müterettib olmağla, vech-i meşrûh üzere gerek avârif ve müberrât-ı pâdişâhânededen ve gerek Deşâyîş Evkâfi'ndan müstehakk oldukları gılâllerinin bir an evvel tedârük ve vakt ve zamânıyla irsâli emr-i lâzım ve hatb-ı mütehattim olmağla, bir gün akdem tetmîm ve tekmîl ve sefâyine teşhîn ve tahmîl ve mahallerine tesyîr ve irsâl ile âkifîn-i Beytu'l-İllâhi'l-harâm ve mücâvirîn-i Ravza-i Mutahhara-i Hazret-i Seyyidi'l-enâm olan ahâlî-i Haremeyn'den cenâb-ı hılâfet-me'âbım için isticlâb-ı du'â-yı hayra bezl-i vus' ve kudret eyleyüp ve vech-i meşrûh üzere gılâl-i merkûm bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem tekmîl ve vakt ve zamânıyla tamâmen mahallerine irsâl olduğu Der-i Devlet-medârıma i'lâm olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i N [Ramazân] sene 1149

[s. 223]

Mısır vâlisi Vezîr Ebûbekir Paşa'ya hüküm ki,

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, bu def'a tarafından Der-i Devlet-medârıma gelen mektûbun ile ocaklar tarafından dört nefer kimesneler ile vürûd eden arz ve mahzarların cümlesi manzûr ve mefhûmları ma'lûm-ı hümâyûnum olmuştur. Sen vüzerâ-yı ızâmımın a'kal ve erşedi ve vükelâ-yı fihâmımın umûr-dîde ve kâr-güzâr ve şecâ'at-şî'ârı olup her hâlde senden sıdk-ı niyyet ve gayret ve hamiyet ile dîn ve Devlet-i aliyye'ne lâyük ve ırz ve nâmûs-ı saltanat-ı seniyyeme muvâfik hareket me'mûl-ı tab'-ı hümâyûn-ı safâ-makrûn-ı pâdişâhânem olmağla, senden matlûb-ı hümâyûnum olduğu üzere bi-avni'llâhi'l-meliki'l-allâm âkifin-i Beytu'l-llâhi'l-harâm ve mücâvirîn-i Ravza-i mutahhara-i Seyyidi'l-enâm Mekke-i mükerreme ve Medîne-i münevvere ahâlîsinin gılâlleri vakt ve zamânıyla tamâmca vâsıl olmağla, refâh-ı hâl ve ferâğ-ı bâl ile cenâb-ı hılâfet-me'âb için isticlâb-ı du'âlarına ve irsâliye hazînesinin itmâm ve ikmâline bezl-i vus' ve kudret ve sâ'ir umûr-ı bilâdiyeye müte'allık uhde-i kifâyetine müretteb olan ahvâlin dahi cümlesine gereği gibi nizâm vermeğe ihtimâm ve dikkat eylesin. El-hâsıl senin hüsn-i tedbîr ve re'y-i isâbet-pezîrine i'timâden eger gılâl-ı Haremeyn ve irsâliye hazînesine müte'allık ahvâlin ihtimâm ve ikmâli ve eger bilâd-ı Mısıriyye'nin kâffe-i umûrunun tanzîm ve tensîki uhde-i kifâyetine havâle ve re'y-i rezînine tefvîz ve ta'lîk olunmağla, inşâ-Allâhu te'âlâ senden me'mûl ve muntazır olduğu üzere her husûsda muktezâ-yı hüsn-i tedbîr ile hareket ve her ahvâle hüsn-i vechile nizâm vermeğe ziyâde ihtimâm edüp ve bundan mâ'adâ tahrîren senin iktizâ eden cevâblarını müş'ir rikâb-ı hümâyûndan sonra ne vechile emr-i şerîfim şeref-bahş-ı sudûr olur ise ana göre amel ve hareket eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı N [Ramazân] sene 1149

389

Âsitâne-i sa'âdet'imden Gürcistan'a varınca yol üzerinde vâkı' kâdîlara ve kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Gürcî patriki olan Dumetri rikâb-ı hümâyûnuma arz-ı hâl edüp, bi-hasebi'l-iktizâ Gürcistan'a gönderdiği Gürcî tâ'ifesinden vekîl-harcı () iki nefer gürcîler ile her

kangınızın taht-ı kazâsına varup dâhil olurlar ise mahfûz ve münâsib mahallere kondurup ve gider olduklarında mahûf ve muhatara olan mahallerde yanlarına tûfeng-endâz âdemler koşup esnâ-yı râhda ve menâzil ve merâhilde emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve îsâl eyleyüp ve cizyedârlara cizye mutâlebesiyle rencîde ve mürûr ve ubûrlarına dahi mûmâna‘at olunmamak bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin, vech-i meşrûh üzre amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâhır-ı N [Ramazân] sene 1149

390

Üsküdar'dan Şâm-ı şerîfe varup gelince yol üzerinde vâkı‘ olan kâdîlara ve kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve havâss ve evkâf voyvodaları ve a‘yân-ı vilâyet ve sâ‘ir iş erlerine hüküm ki,

Cenâb-ı emâret-me‘âb eyâlet-nisâb sa‘âdet-iktisâb bi‘l-fi‘l Kırım Hânı olan Fetih Girây Hân -dâmet me‘âliyhû-nun pederleri merhûm ve mağfûrun etbâ‘ından kıdvetü‘l-emâcid ve‘l-a‘yân Mustafa -zîde mecduhû-ya inâyet-i Rabbânî karîn-i hâli ve hidâyet-i Samedânî rehîn-i âmâli olup, işbu sene-i mübâreke de edâ-yı farîza-i hacc-ı mebrûr ve ziyâret-i Ravza-i Mutahhar-ı bâhiru‘n-nûra teveccüh-i veche-i azîmet etmekle, siz ki mûmâ-ileyhimsiz, her kangınızın taht-ı kazâsına mûmâ-ileyh varup dâhil olur ise gidişde ve gelişde münâsib ve mahfûz mahallere kondurup ve gider oldukda mahûf ve muhatara olan mahallerde yanına kifâyet mikdârı tûfeng-endâz âdemler koşup esnâ-yı râhda ve menâzil ve merâhilde hıfz ve hırâset olunarak bir dürlü zarar ve gezend ihtimâlden me‘mûn olur keyfiyet ve kemâl-i emn ve selâmet ile birbirinize irsâl eyleyüp, avk ve te‘hîrden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı N [Ramazân] sene 1149

391

Sakız Kal‘ası muhâfazasında yeniçeri zâbiti olan Turnacıbaşı Süleymân -zîde mecduhû-ya hüküm ki,

Yeniçeri zâbitleri me'mûr oldukları serhadd-i mansûreye vardıklarında gerek vâlî-i vilâyet ve gerek hâkimü'ş-şer' olanlar ile ve gerek ahâlî-i vilâyet ve sâ'ir zâbitân ve yerlü ağaları ile hüsn-i zindegâne üzre geçinüp ve cümlesi kendülerinden hoşnûd ve şâkir olduklarından bu güne hareket üzre olanlar mümtâz olagelüp ve sâ'ir ocakların neferâtı dahi kabâhatları zuhûruyla ahz olduklarında yine ocak kanûnu üzre herkesin zâbitine verilegelüp, ancak senin ahâlî-i vilâyet ve sâ'irleri ile hüsn-i zindegânen olmayup nâ-merzâ harekete cesâretin olduğundan ahvâlin arz ve mahzar birle i'lâm olunmağla, imdi senin ahâlî-i vilâyet ve sâ'irleriyle mâbeyn olup hılâflarında olmak ve hılâf-ı şer'-i şerîf âdem darb etmen münâsib olmamağla, bundan böyle âkılâne ve âkıbet-endîşâne ve edebâne hareket ve ahâlî-i vilâyet ve sâ'ir yerlü ağaları ile hüsn-i zindegâne üzre olup ve her vechile şer'-i şerîfe itâ'at ve inkıyâd edüp ol vechile hılâf-ı şer' ve kanûn vaz' ve hareketden be-gâyet hazer ve mücânebet eyleyesin deyü hâlâ Âsitâne-i sa'âdet'imde segbânbaşı olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Mehmed -dâme mecduhû- tarafından mühürlü mektûb verilmekle, vech-i meşrûh üzre amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı N [Ramazân] sene 1149

[s. 224]

392

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Mustafa -dâme mecduhû-ya hüküm ki,

Bundan akdem diyâr-ı İran'a Karadeniz'den sefine ile tesyîr olunan Acem üserâsının bi-kazâi'llâhi te'âlâ karaya urup şikest olan sefine-i merkūmenin derûnunda olan üserâ karaya çıkup ba'zısı Bolu'ya varup ve ba'zısı dahi ol havâlîlerde vâkı' kurâda oldukları istimâ' olundukda, ol makûle karaya perîşân olan üserânın mecmû'ı Dergâh-ı mu'allâm gedüklülerinden Bostânî Mehmed -zîde mecduhû- mübâşeretiyile Bolu'ya tesyîr olunup, gerek Bolu'da mevcûd bulunan ve gerek karaya perîşân olanların cümlesi mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyile sana teslîm olunup ve sen dahi yine diyâr-ı İran'a tesyîrleri-çün emr-i şerîfim[le] me'mûr ve üserâ-yı mezbûre için Bolu'dan hudûd-ı İran'a varınca be-her kazâda nüzûl eyledikleri menâzilde iktizâ eden ta'yînât ve ücret-i mekkârîleri husûsu için dahi Mâliye tarafından başka emr-i

şerîfim sâdır olmuşidi. El-hâletü hâzihî tarafından Der-i Devlet-medârıma gönderdiğin arz ve mektûbunda mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince Bolu Kazâsı'ndan tesyîrine me'mûr olduğun Acem üserâsının doksan beş neferi mevcûd olup ve karaya perîşân olanlardan dahi yigirmi bir neferi cem'ine me'mûr olan mûmâ-ileyh Mehmed -zîde mecduhû- tarafından ma'iyetine gönderildiği tahrîr ve i'lâm olunmuş, üserâ-yı merkûmenin ancak mevcûd olanlarının bir gün evvel kemâl-i emn ve selâmetle savb-ı me'mûrlarına vusûllerine tekayyüd ve ihtimâm olunmak ehemmm ve elzem olmağla, imdi sen ki kapucıbaşı-i mûmâ-ileyhsin, vech-i meşrûh üzre mukaddemâ şikest olan sefînenin derûnunda karaya çıkanlardan ancak Bolu'ya varup ve ol havâlîlerde karaya perîşân olup mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle tarafına tesyîren varup ma'iyetinde mevcûd olanları bundan akdem İran tarafından hıdmet-i sefâret ile atebe-i aliyye-i sipihr-irtifâ'ma vârid ve itmâm-ı emr-i musâfât ile me'zûnen avd ve insirâf eden eyâlet ve besâlet-penâh erûmet ve hükûmet-destgâh Abdûlbâkî Hân -dâme uluvvuhû- cânibinden üserâ-yı merkûmenin ma'iyetlerine ta'yîn olunan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Abdüllatîf Bey -zîde mecduhû- ile ma'an bir gün evvel savb-ı me'mûra tesyîr ve mukaddemâ ve hâlâ işbu Dîvân-ı hümayûn'um ve Mâliye tarafından sâdır olan evâmîr-i şerîfem müceblerince üserâ-yı merkûmenin bâlâda mastûr olduğu üzre ancak mevcûd olanları te'hîr etdirmeyüp, bi-eyyi-hâl bir sâ'at akdem tesyîr ve hudûd-ı İran'a dâhil olunca dek mübâşeretinle konaklara kondurup ve iktizâ eden ta'yînât ve mekkârî bârgîrleri tedârük etdirüp bir dürlü zarûret ve müzâyaka çekdirmeyüp ve menâzil ve merâhilde ve esnâ-yı râhda dahi muhâfaza ve muhâreseleri husûsunda ve bir vechile zarar ve gezend erişdirmekden kemâl mertebe sıyânetlerinde ve âminîn ve sâlimîn mürûr ve ubûr etdirilmelerinde ve bir an evvel savb-ı me'mûrlarına îsâl ve tesyîrlerinde ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat eyleyüp ve lâkin bu takrîb ile ahâlî-i fukarâ ve re'âyâ ve berâyâ ser-mû te'addî olduğuna kat'â rızâ-yı hümayûnum olmamağla, bu husûs ibâdullâhın cevri ve eziyetlerine ve ahz ve emvâllerine vesîle olunmaktan dahi begâyet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i L [Şevvâl] sene 1149

() kâdîsına ve Mudanya nâ'ibine hüküm ki,

Sen ki nâ'ib-i merkûmsun, rikâb-ı hümâyûnuma mektûb gönderüp, Mudanya sâkinlerinden yeniçeri tâ'ifesinden Mâldelisi dimekle ma'rûf İbrahim nâm kimesnenin bundan akdem ocak tarafından ta'yîn olunan Mehmed Çavuş mübâşeretiyle ahz ve habs ve sâdır olan emr-i şerîfim ve emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm ber-vech-i arpalık Hüdâvendigâr Sancağı mutasarrıfı olan Zeynelabidin -dâme ikbâluhû- tarafından ta'yîn olunan Hüseyin -zîde kadruhû- ile medîne-i Mudanya mahkemesine dâhil ve sebt-i sicill ve cümle muvâcehesinde feth ve kırâ'at olundukda, cümlesi sem'an ve tâ'aten dinilüp ve mezkûr İbrahim kasaba-i mezbûrede teccessüs olundukda, vürûd-ı emr-i şerîfînden üç gün mukaddem Âsitâne tarafına râhî olup Mudanya'da olmadığı cümle ahâlî-i vilâyet haber verdiklerini arz eylemişsin. Lâkin mezbûr İbrahim Âsitâne-i sa'âdet'ime geldikten sonra yine Mudanya tarafına gitdüğü sıhhati üzre yakînen haber alınup kat'â iştibâh olmayup ve mezbûrun elbetde ahz ve ele getirilüp Âsitâne-i sa'âdet'ime ihzârı lâzım ve lâbüdd olmağla, işbu emr-i şerîfim vusûlünde mezbûr İbrahim'i ocak tarafından ta'yîn olunan () ma'rifetiyle ol taraflarda teccessüs ve tefahhus ve alâ eyyi-hâl ahz ve ele getirüp Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâl ve ihzâr eyleyüp, mezbûrun teccessüs ve ele getirülmesinde ve mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle Âsitâne-i sa'âdet'ime irsâl ve ihzârında bir dürlü tehâvün ve taksîrden ve bir tarikle gaybet ve firâr ihtimâlinde ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı N [Ramazân] sene 1149

Âsitâne-i sa'âdet'imden Kırım'a varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlar ve kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve havâss ve evkâf voyvodaları ve a'yân-ı vilâyet ve sâ'ir iş erlerine hüküm ki,

Cenâb-ı emâret-me'âb eyâlet-nisâb sa'âdet-iktisâb bi'l-fi'l Kırım Hânı olan Fetih Girây Hân -dâmet me'âliyhû-nun mühimmât-ı seferiyyeye dâ'ir ve sâ'ir Âsitâne-i sa'âdet'imden iştirâ olunan eşyâ her kangınızın taht-ı kazâsına varup dâhil olur ise münâsib ve mahfûz mahallere kondurup ve gider oldukda yanına kifâyet mikdârı tüfeng-endâz âdemler koşup hıfz ve hırâset olunarak zarar ve gezend ihtimâlinde me'mûn olur keyfiyet ile âminen ve sâlimen birbirinize irsâl ve ber-vech-i ta'cîl savb-ı maksûda îsâl edüp avk ve te'hîrden ve ihmâl ve tekâsülden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâhır-ı N [Ramazân] sene 1149

[s. 225]

395

Mudanya nâ'ibine hüküm ki,

Sen ki Mudanya nâ'ibi mevlânâ-yı mûmâ-ileyh el-Hâcc Mehmed -zîde ilmuhû-sun, rikâb-ı hümâyûnuma mektûb gönderüp, Mudanya Kasabası sükkânından yeniçeri tâ'ifesinden Mâldelisi İbrahim nâm kimesnenin ahz ve habsı içün ocak tarafından ta'yîn olunan Mehmed Çavuş ve hâlâ Hüdâvendigâr Sancağı mutasarrıfı Abidin -dâme ikbâluhû- tarafından ta'yîn olunan Hüseyin -zîde kadruhû- mübâşeretiyle mezbûrun hakkında emr-i şerîfim Mudanya mahkemesine dâhil ve sebt-i sicill ve cümle ahâlî-i vilâyet muvâcehesinde feth ve kırâ'at olundukda, cümlesi sem'an ve tâ'aten dediklerinden sonra kasaba-i mezbûrda tecessüs olundukda, mezbûr İbrahim emr-i şerîf kazâ-i mezbûre duhûlünden üç gün mukaddem Âsitâne-i sa'âdet'ime râhî olup Mudanya'da olmadığı cümle ahâlî-i vilâyet haber verdiklerini mübâşir-i mûmâ-ileyh Mehmed Çavuş iltimâsıyla arz eylediğün ecilden mezbûr tekrâr Mudanya tarafına gitdüğü sıhhati üzre haber alınmağla, ocak tarafından mübâşir ta'yîn olunan () -zîde mecduhû- ma'rifetiyle alâ eyyi-hâl ahz ve Âsitâne-i sa'âdet'ime ihzâr eyleyüp, hılâfından ziyâde hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i L [Şevvâl] sene 1149

Akdeniz'e me'mûr mîrî kalyonlar kapudânlarından () -zîde mecduhû-ya hüküm ki, İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim hâlâ büyük mîr-âhûr olan Mustafa -dâme mecduhû- ile Şhremîni Osmân -zîde mecduhû- umûr-ı mühimme-i müsta'cele için Mısır-ı Kahire'ye ta'yîn olup ve mûmâ-ileyhimânın bir gün evvel Mısır'a irsâl ve îsâlleri ziyâdesiyle ehemm ve elzem olmağla, sen ki kapudân-ı mûmâ-ileyhsin, inşâ-Allâhu te'âlâ mûmâ-ileyhimâ boğaz hisârlarına vusûllerinde etbâ'ılarıyla kalyonuna alup ve bir sâ'at evvel Mısır'a pâd-bân-ı güşâ-yı azîmet ve bâd-ı şurta-i tevfiik ile bir gün mukaddem İskenderiye Limanı'na vusûllerine ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat eylesin. Mûmâ-ileyhimânın bir gün evvel vusûlleri akdem-i umûr-ı lâzımü'l-ihitimâmdan iken, ma'âzallâhi te'âlâ bu emr-i vâcibü'l-ihitimâmda bir dürlü kusûr ve fütûr ile umûr-ı mühimmenin te'hîr ve tesvîfine bâ'is ve bâdî olacak olur isen sonra bir dürlü özr ve cevâba kâdir olamayup ve azlinle iktifâ olunmayup muhkem hakkından gelineceğini mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre bu husûsda ziyâde basîret ve intibâh ile hareket ve bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem mûmâ-ileyhimâyı kalyonuna alup savb-ı me'mûrlarına îsâle ihtimâm ve dikkat eyleyüp, hılâfından gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i L [Şevvâl] sene 1149

Âsitâne-i sa'âdet'imden Nemçe hudûduna varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlar ve kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki,

Âsitâne-i sa'âdet'imde mukîm İngiltere elçisi Evaland [Everard] Orardovelile -hutimet avâkıbuhû bi'l-hayr- rikâb-ı hümâyûnuma arz-ı hâl edüp, İngiltere bey-zâdelerinden Hankeron [?] [ve] Natarvi [?] nâm iki nefer bey-zâdeler Âsitâne-i sa'âdet'imde bir mikdâr zamân meks edüp hâlâ berren vilâyetlerine avdet etmeleriyle, siz ki mûmâ-ileyhimsiz, merkûmân bey-zâdeler dört nefer müste'men

hıdmetkârlarıyla her kangınızın taht-ı kazâsına varup dâhil olur ise menâzil ve merâhilde ve megâyir ve tebâdürde ta'arruz ve cizyedârlara hılâf-ı ahidnâme-i hümâyûn cizye mutâlebesiyle ve sâ'irlerine dahi te'addî ve rencîde etdirilmeyüp emn ve sâlimen mürûr ve ubûrlarına mûmâna'at ve dahl ve ta'arruz etdirilmemek bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğın, vech-i meşrûh amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i L [Şevvâl] sene 1149

398

Mısır vâlisi Vezîr Ebûbekir Paşa'ya hüküm ki,

Bundan akdem mahrûse-i Mısır'da hudûs eden vak'a esnâsında gaybet ve firâr edenlerin bir gün evvel ahzları ve gerek hazîne ve cizyenin ve gerek gılâl-i Haremeyn'in tamâmen tahsîli ve bir an ve bir sâ'at evvel irsâli Devlet-i aliyye'min lâzımü'l-ihimâm olan mehâmmından olup ve zikr olunan mevâdd için iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim bi'l-fî'l büyük mîr-âhûrum olan Mustafa -dâme mecduhû-müstakillen ve mahsûsen hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla mu'anven evâmir-i şerîfemle mübâşir ta'yîn ve rû-yı deryâdan mîrî kalyon ile Mısır'a tesyîr ve irsâl olunmuştur. Ancak sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, vüzerâ-yı ızâmımın a'kal ve emcedi ve vükelâ-yı fihâmımın umûr-dîde ve kâr-âmûzdesi olup husûsât-ı merkûmede senden dîn ve Devlet-i aliyye'ne lâyük ve ırz [ve] nâmûs-ı saltanat-ı seniyyeme muvâfik hareket me'mûl-ı tab'-ı safâ-makrûn-ı pâdişâhânem olmağla, bu bâbda ziyâde levâzım-ı ihtimâm ile kıyâm ve vech-i meşrûh üzre hudûs eden vak'a esnâsında gaybet ve firâr edenleri bir gün evvel alâ eyyi-hâl ahz ve ele götürüp haklarında lâzım gelen icrâda ve gerek irsâliye hazînesinin tahsîli ile itmâm ve ikmâlinde ve gerek âkifin-i Beytu'l-İllâhi'l-harâm ve mücâvirîn-i Ravza-i Mutahhara-i Seyyidi'l-enâm olan Mekke-i mükerrerme ve Medîne-i münevvere ahâlîsinin gılâllerinin tedârük ve vakt ve zamânıyla tesyîr ve irsâllerinde ve sâ'ir umûr-ı bilâd-ı Mısıryye'ye mûte'allık uhde-i kifâyetine müterettib olan ahvâlin dahi cümlesine kemâ-yenbağî nizâm vermeğe ihtimâm ve dikkat eylesin. El-hâsıl sana her vechile

i'timâd-ı hümâyûnum olduğuna binâ'en senden me'mûl ve muntazır olduğu üzere her husûsda [s. 226] muktezâ-yı hüsn-i tedbîr ile hareket edüp, gerek firârîlerin alâ eyyi-hâl bir an mukaddem ahz ve ele getürmelerinde ve haklarında lâzım gelen icrâda ve gerek irsâliye hazînesi ve gerek emvâl-i cizyenin ve gılâl-i Haremeyn'in tahsîl ve ikmâlinde ve vakt ve zamânıyla tamâmıyla irsâlinde ziyâdesiyle ihtimâm ve dikkat eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâ'il-i L [Şevvâl] sene 1149

399

Mekke-i mükerreme pâyesiyle ser-etıbbâ-yı hâssa olan Mehmed Emîn -zîdet fezâ'ilühû-ya hüküm ki,

Âsitâne-i sa'âdet-âşiyânemde vâkî' dârü'ş-şifâlarda ber-mûceb-i şart-ı vâkıf merzâ-yı Müslimîn için iktizâ eden ma'âcîn ve hubûb ve eşribe ve sâ'ir edviye-i lâzıme tabh ve i'mâl ve kâ'ide-i terkîbe ri'âyet ile iştigâl ve mahalline sarf ve isti'mâli karîbü'z-zamânda muhtell olup, huddâm-ı dârü'ş-şifâ taraf-ı vâkıfdan mâh be-mâh teslim olunan edviye-behânı ve kendü celb-i menfa'atlerine fedâ ve hılâf-ı âde ve mugâyir-i şart-ı vâkıf be-her sene nevrûziye nâmıyla kibâr-ı devlete ve mürtezika-i vakfa biner hisseden mütecâviz ma'cûn tevzî' etmekle, kilârları hâlî kalup, hîn-i iktizâda bir terkîb ve dâne mu'âlece-i merzâ ihtimâli kalup [kalmayup] bi'l-külliyeye ber-taraf ve zehâyir-i mu'ayyeneden ekserîsi kendü umûrlarına sarfla zâyi' ve telef olmağla, ba'de'l-yevm işbu kadîm üzere şart-ı vâkıfa ri'âyet vechiyle haftada ikişer gün kâğıdlar ile fukarâ ve mesâkine tevzî'i mu'tâd olan ma'âcîn-i mevcûd ve ma'rûfeden mâ'adâ nevrûziyye ve gayrı bahâne ile kat'â kimesneye ma'cûn-bahâlar ile gadr ve isrâfa tesaddî olunmayup, mahsûlât-ı şehriyye ve zehâyir-i sâ'ire mutlakan merzâ-yı ibâdullâhın levâzım-ı zarûriyelerinden olan edviye-i münâsibe ve ta'âmiyye-i mahsûsalarına sarf ve kilârlarında envâ'-ı ma'âcîn ve hubûb ve eşribe ve zehâyir mevcûd olunmak şartıyla nizâm ve intizâmına kemâ-yenbağî tekayyüd ve ihtimâm olunup, mütenebbih olmayanların cihâtları âhara verilmek bâbında fermân-ı şerîf-i âlî-şân verilmek recâsına vâkî'-ı hâlî tarafından hasbeten li'llâhi'l-müte'âl i'lâm

olunduğu ecilden vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı L [Şevvâl] sene 1149

400

Bursa mollasına ve Hüdâvendigâr Sancağı'nda vâkı' olan kâdîlara ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki,

Hâlâ ber-vech-i arpalık Hüdâvendigâr Sancağı'na mutasarrıf olan Zeynelabidin Paşa dâr-ı âhirete irtihâl edüp livâ-i mezbûr mîr-i mîrândan hâlî kalmağın, livâ-i mezbûra bir âhar mîr-i mîrân ta'yîn olunca dek livâ-i merkûma hâlâ Der-i Devlet-medârımdan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân el-Hâcc Mustafa -zîde kadruhû- mütesellim nasb ve ta'yîn olunmağın, imdi siz ki kâdîlar ve a'yân-ı vilâyetsiz, livâ-i mezbûru mîr-i mîrân-ı cedîd varıncaya dek mütesellim-i mûmâ-ileyhe zabt ve rabt etdirüp ve müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin mevcûd bulunan nukûd ve eşyâsı her ne ise bir hılâli ketm ve ihfâ ve zâyi' ve telef olunmamak üzere mütesellim-i mûmâ-ileyh ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve defter ve bir me'men ve mahfûz mahallde hıfz etdirüp, hılâf-ı emr-i şerîf vaz' ve hareketden ihtirâz ve ictinâb olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı L [Şevvâl] sene 1149

401

Bir sûreti dahi

Karesi Sancağı için Mısırî el-Hâcc Ahmed mütesellim olmak üzere yazılmışdır.

İstanbul mollasına hüküm ki,

Bahr-ı Siyâh ve Sefid'den zehâyir ile gelen sefâyin kadîmü'l-eyyâmdan berü kapan-ı dakîk önüne yanaşup ve ne mikdâr hinta ve şa'îr olduğu kapan-ı dakîk sicillâtında kayd olundukdan sonra bi-hasebi'l-iktizâ tevzî' ve taksîm olunur, kapan-ı dakîkden gayrı iskelelerden gerek hinta ve gerek şa'îr ihrâc olunmak muhill-i nizâm ve mugâyir-i emr-i âlî olup ve ba'zı serd hevâlar ve muhâlif rûzgârlar oldukda, sefâyin re'îsleri geldiklerinde sefineleri karşı tarafda kalafat yerinde birkaç gün meks eylediklerinden İstanbul ve Galata mavnacıları tama' ve hâmlarından nâşî Kapan nâ'iblerinin izn ve haberi olmaksızın bulunduğu mahallden hinta ve şa'îr ihrâc ve mavnalar ile diledikleri mahallere nakl etmeleriyle, İstanbul ve Galata ve Üsküdar ve Eyyûb-ı Ensârî anbârlarının nizâmlarına ihtilâl ve umûr ve umûr-ı Kapan'ı dahi muhtell ve müşevveş etmeleriyle, rahmen-li'l-ibâd ke'l-evvel sefineler Kapan önüne yanaşup ve kapan-ı dakîkden mâ'adâ âhar yerlerden gerek hinta ve gerek şa'îr ihrâc olunmayup ve mavnacı tâ'ifesi dahi âhar yerlerden bilâ-izn yüklenmemek üzre emr-i şerîfim verilmek recâsına sen ki İstanbul kâdîsı Mevlânâ Said Mehmed -zîdet fezâ'ilühû-sun, i'lâm eyledüğün ecilden i'lâmın mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı L [Şevvâl] sene 1149

[s. 227]

Mısır vâlisine ve mollasına hüküm ki,

İftihârü'l-havâss ve'l-mukarrabîn mu'temedü'l-mülûk ve's-selâtîn muhtarû'l-izz ve't-temkîn bi'l-fi'l Dârü's-sa'âdetim ağası olan el-Hâcc Beşîr Ağa -dâme uluvvuhû- ile kıdvetü'l-havâss ve'l-mukarrabîn hâssa hazînedârım olan Beşîr -zîde uluvvuhû- rikâb-ı hümayûnuma arz-ı hâl edüp, müşârun-ileyh ve mûmâ-ileyhin mutasarrıf oldukları mahrûse-i Mısır'da vâkı' Delhâncûn ve Dârü'n-nasr ve Behâyfeth ve el-Adve nâm karyelerinin () senesi iltizâmı bundan akdem defterdâr-ı Mısır-ı

Kahire'den olup firâr eden İsmâil Bey-zâde Mehmed'in yed-i tasarrufunda olup ve sene-i merkûmeye mahsûb zimmetinde iki yüz elli iki bin altmış bir pâre bâkî kalup henüz edâ olunmaduğu bildirüp, dîvân-ı Mısır kâ'idesi üzre firârî-i mezbûrun emvâl ve eşyâsını zabt edenlerden tahsîl olunmak bâbında istid'â-yı inâyet eyledikleri ecilden vech-i meşrûh üzre amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuştur, buyurdum ki,

Fî evâsıt-ı L [Şevvâl] sene 1149

404

Karadeniz'in Rumili kıyısında vâkı' Birgos ve Köstence ve Mankalya ve Varna ve Balçık ve Kavarna ve Karaharman kâdîlarına ve zikr olunan kazâlarda vâkı' kethudâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele emînleri ve a'yân-ı vilâyet ve sâ'ir iş erlerine hüküm ki,

Anadolu Yakası'ndan taht-ı kazâlarınızda vâkı' iskelelere sefâyin gelüp yanaşup, hinta ashâbından beşer onar pâre ziyâdeye hinta iştirâ ve Anadolu tarafına nakl eyledikleri bundan akdem ihbâr olundukda, ba'de'l-yevm zikr olunan iskelelerden Anadolu Yakası'ndan sefâyin ashâbına gerek hinta ve gerek ecnâs-ı zehâyirden bir nesne verilmeyüp men'-i küllî ile men' ve def' i bâbında gedüklü Dergâh-ı mu'allâm müteferrikalarından kıdvatü'l-emâcid ve'l-ekârim Telhîsî Mehmed -zâde mecduhû-mübâşeretiyle size hitâben mü'ekked ve müşedded ve mufassal [ve] meşrûh emr-i şerîfim şeref-yâfte-i sudûr olmuşidi. Husûs-ı mezbûrda ziyâdesiyle tekayyüd ve ihtimâm ehemm ve elzem olmağla, te'kîd husûsu ve size tenbîh için işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ımtisâlim dahi ısdâr ve () ile ırsâl olunmuşidi. İmdi inşâ-Allâhu te'âlâ vusûlünde bu husûsa kemâ-yenbağî tekayyüd ve ihtimâm ile kıyâm ve vech-i meşrûh üzre mukaddemâ ve hâlâ fermânım olduğu üzre taht-ı kazâlarınızda vâkı' iskele ve sâ'ir mahaller gereği gibi zabt ve ol makûle Anadolu Yakası'ndan gelen sefâyine min ba'd hinta verilmeyüp men'-i küllî ile men' ve def' ve hinta ashâbına dahi muhkem tenbîh ve te'kîd ve zecr [ve] men'lerinde her biriniz kemâl mertebe dikkat ve ihtimâm eylesiniz. Bu husûs Âsitâne-i sa'âdet'im sâkin ve ahâlîsinin akvât-ı

zarûriyyelerinde usret ve zucretlerine bâ'is ve bâdî olan hâletden olmağla, şöyle ki bundan sonra bu husûs sırren ve alenen tecessüs ve tefahhus etdirilüp, taht-ı kazânızda vâkı' iskele ve sâ'ir mahallerden Anadolu Yakası'ndan gelen sefâyine hinta ashâbı hinta ve sâ'ir ecnâs-ı zehâyirden bir nesne fûrûht eyledikleri zâhir olur ise elbetde haber alınur, sonra kat'â bir dürlü öZR ve cevâbınız ısgâ olunmayup ve fûrûht edenler eşedd-i ukûbet ile mu'âkab olduklarından mâ'adâ siz dahi iğmâz-ı ayn veyâhûd tehâvün ve tekâsülünüze haml olunup her biriniz mes'ûl ve mu'âteb olacağınızı emr-i mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre kemâl-i basîret ve intibâh üzere hareket ve hılâfından gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene 1150

[s. 228]

405

Gelibolu nâ'ibine hüküm ki,

Medîne-i Gelibolu'da sâkin ehl-i zimmet Rum keferi tâ'ifesinin ba'zıları hılâf-ı şer'-i şerîf kendülere mahsûs olan libâs ve kisvelerin tağyîr ve tahvîl ve askeri tâ'ifesine şî'âr olan temür kopran ve mintân ve puşî ve şal ve şalvar misillü kisâyı iktisâ ile hey'ât ve kıyâfetlerin tebdîl ve pinyal ve tabancalu ta'bîr olunur âlât-ı câriha ile eyyâm ve leyâlîde bî-mehâbâ mahallât aralarında geşt ve güzâr ve zâbita tarafından bu makûle harekât-ı nâ-marziyyeleri def'i içün âdem ta'yîn olundukda, kemâl-i ru'ûnet ve huşûnetlerinden nâşî adem-i itâ'at ile envâ'-ı şekâvet ve mel'anete ictisâr eyledikleri ecilden emniyet-i bilâd ve âsâyîş-i ibâd karîn-i rütbe-i teşvîş ve ihtilâl olduğı sem'-i hümâyûn-ı mülûkâneme resîde olup, ol makûle şekâvet-pîşeler gereğı gibi teftîş ve tefahhus ve alâ eyyi-hâl ahz ve ele getirilüp kahr ve istîsâl ve gûşmallarıyla medîne-i mezkûrede sâkin ve mütevattın olan ibâdullâhın emn ve âsâyîş ve istirâhat ve arâmi[şleri] matlûb-ı hümâyûnum olmağla, Der-i Devlet-medârımdan mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşlarından iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim () -dâme mecduhû- ma'rifeti ve hâlâ Gelibolu'ya yeniçeri zâbiti nasb ve irsâl olunan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân () -zîde kadruhû- ma'rifeti ve

ma'rifet-i şer'le teflîş ve tefahhus ve zikr olduğu vech-i meşrûh üzre ehl-i zimmet Rum kefere tâ'ifesinden olup siyâb-ı mahsûsların tağyîr ve tebdîl ve askeri tâ'ifesine şî'âr olan kisâyı iktisâ eyleyüp, pala ve pinyal ve tabancalu ile mahallât aralarında geşt ve güzâr ve şekâvet ve mel'anete ictisâr edenler bi-eyyi-hâl ahz ve ele getirilüp muhkem habs ve içlerinden kal'a-bend olunmaları îcâb edenleri ba'zı kılâ' kal'a-bend ve Tersâne-i âmiremde küreğe vaz' olunmaları lâzım gelenleri dahi küreğe vaz' olunmak için ism ve resmleriyle alâ vechi's-sıhha defter ve defteri Âsitâne-i sa'âdet-âşiyâneme irsâl ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ol tarafda meks ve ikâmet ve tekrâr ne vechile fermân-ı âlî-şânım sâdır olur ise ana göre amel ve hareket olunup, lâkin bu husûs mücerred medîne-i mezkûre ahâlîsinin eyyâm-ı sa'âdet-encâmında âsûde-hâl ve mutma'inü'l-bâl olmalarıçün²⁰²

[s. 229]²⁰³

²⁰² Hükümün devamının olduğuna harfle işaret edilmekte ve ancak defter yazıları burada son bulmaktadır.

²⁰³ Bu sayfa boşdur.

SONUÇ

Tez çalışmasında, Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde bulunan ve I. Mahmûd dönemine (1730-1754) ait 143 numaralı *Mühimme Defteri*'ni, gerek muhtevâ ve gerek fizikî ve diplomatik açılardan incelemeye çalışılmıştır. Yirmiikisi boş olmak üzere 233 sayfa ve de 26'sı sûret olmak üzere 405 adet hükümden ibaret olan bu defter, Hicrî 1149 senesi Muharrem ayının son on günü ile 1150 senesi Şabân ayının son on günü arasındaki dönemi ihtivâ etmektedir. Bu zaman aralığı da 1-10 Haziran 1736 ile 4-13 Aralık 1737 tarihleri arasına tekabül etmektedir.

Çalışmada önce, defterin fizikî ve diplomatik özellikleri incelemeye tabi tutulmuştur. Bu inceleme sırasında, defterde numara verilmemiş 2 adet hüküm tespit edilerek bunlar tez metni içinde tarafımızdan numaralandırılmıştır. Aynı şekilde, sonları noksan olduğu belirlenen 2 adet hüküm de yine tez metni içinde değerlendirilmiştir. Akabinde, defterde bulunan hükümler, içeriklerine göre, ayrı başlıklar halinde tasnif edilip değerlendirilmiştir. Daha sonra, tüm hükümlerin özetleri çıkarılmış ve çeviri yazısı yapılmıştır.

Defterde mevcut bulunan hükümlerin büyük çoğunluğu, dönemin en önemli olayı olan 1736-1739 Osmanlı-Rus ve Avusturya savaşları hakkındadır. Ayrıca, İran ile imzalanan andlaşma ve başta Sarıbeyoğlu Mustafa isyanı olmak üzere meydana gelen eşkıyâlık hareketleri ile yaşanan diğer bir takım sosyal ve iktisadî gelişmelere ilişkin hükümler de büyük bir yekun tutmaktadır.

BİBLİYOGRAFYA

I-KAYNAK ESERLER

ŞEM'DÂNİ-ZÂDE FINDIKLILI SÜLEYMÂN EFENDİ:	Mür'i't-tevârih (yay. haz. M. Münir Aktepe), I, İstanbul 1976.
VEKÂYİ'NÜVİS MEHMED SUBHÎ EFENDİ:	Subhi Tarihi (Sâmî ve Şâkir Tarihleri İle Birlikte, 1730-1744) , (yay. haz. Mesut Aydın), İstanbul 2007.

II-ARAŞTIRMA VE İNCELEMELER

AYDIN, Bilgin:	XVI. Yüzyılda Dîvân-ı Hümâyûn ve Defter Sistemi , Ankara 2016.
AYDIN, Meltem:	“Kaptan-ı Derya Canım Hoca Mehmed Paşa”, Bilig , Bahar 2016, sayı 77, s. 27-53.
Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi ,	Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2000.
BUZPINAR, Şit Tufan:	“Surre”, DİA , c. 37, İstanbul 2009, s. 567-569.
EMECEN, Feridun M.:	“Osmanlı Divanının Ana Defter Serileri: Ahkâm-ı Mîrî, Ahkâm-ı Kuyûd-ı Mühimme ve Ahkâm-ı Şikâyet”, Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi , c. 3, sayı: 5, İstanbul 2005, s. 107-137.
ERTAŞ, M. Yaşar:	“XVIII. Yüzyılda Bir Osmanlı Eşkiyâsı: Sarıbeyoğlu Mustafa”, Uluslararası Denizli ve Çevresi Tarih ve Kültür

	Sempozyomu , Denizli 2007, s. 399-411.
GÜLER, Mustafa:	“1737 Osmanlı-Rus Savaşında Özi'nin Elden Çıkması”, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih İncelemeleri Dergisi , c. XXIII, Temmuz 2008, s. 137-156.
GÜMÜŞ, Ercan:	“Genel Seyriyle Sarıbeyoğlu Mustafa İsyanı ve Buna Karşı Alınan Tedbirlerin Amid Mahkemesi'ne Yansımaları”, e-Şarkiyat İlmî Araştırmalar Dergisi , Nisan-2018, c. 10, sayı: 1(19), s. 156-171.
KÜLBİLGE, İlker:	18. Yüzyılın İlk Yarısında Osmanlı-İran Siyasi İlişkileri (1703-1747) , Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir 2010.
KÜTÜKOĞLU, Mübahat S.:	“Mühimme”, DİA , c. 31, İstanbul 2006, s. 520-523.
MUMCU, Ahmet:	“Dîvân-ı Hümâyûn”, DİA , c. 9, İstanbul 1994, s. 430-432.
ÖZKAYA, Yücel:	Osmanlı İmparatorluğu'nda Ayanlık , Ankara 2014.
SARICAOĞLU, Fikret:	“Dîvân-ı Hümâyûn'un Kronolojik Toplanma ve Merasim Günleri (1153-1210/1740-1795)”, Osmanlı Araştırmaları , c. XXX (2007), s. 87-143.
—————, Fikret:	“Hacı İvaz Paşa”, DİA , c. 11, İstanbul 1996, s. 487-489.
UZUNÇARŞILI, İ. Hakkı:	Osmanlı Devletinin Merkez ve Bahriye Teşkilatı , Ankara 1988.

_____, İ. Hakkı:	Osmanlı Tarihi , c. IV/I-II, Ankara 2011.
ÜLKER, Necmi:	“Sarıbeyoğlu'nun İzmir'e Yürüyüşü ve Avrupalı Tüccarlar”, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih İncelemeleri Dergisi , c. IV, İzmir-1989, s. 43-51.
ÜNAL, Fatih:	XVIII. Yüzyıl Türk-Rus İlişkilerinde Neplüyev (İstanbul'dan Orenburg'a) , Ordu 2015.
YÜKSEL, Sinan:	“Çarıçe Anna Zamanında Rusya'nın Karadeniz Politikası”, Mukaddime , c. VIII/II, Mardin 2017, s. 351-364.